Eiropas Savienības
Padome

Briselē, 2026. gada 23. aprīlī
(OR. en)

12464/25

Starpiestāžu lieta:
2025/0810 (NLE)

LIMITE

COLAC 141

LEĢISLATĪVIE AKTI UN CITI DOKUMENTI

Temats:	Stratēģiskas politiskās, ekonomiskās un sadarbības partnerības nolīgums starp Eiropas Savienību un tās dalībvalstīm, no vienas puses, un Meksikas Savienotajām Valstīm, no otras puses

STRATĒĢISKAS POLITISKĀS, EKONOMISKĀS UN SADARBĪBAS PARTNERĪBAS NOLĪGUMS STARP EIROPAS SAVIENĪBU UN TĀS DALĪBVALSTĪM, NO VIENAS PUSES, UN MEKSIKAS SAVIENOTAJĀM VALSTĪM, NO OTRAS PUSES

PREAMBULA

BEĻĢIJAS KARALISTE,

BULGĀRIJAS REPUBLIKA,

ČEHIJAS REPUBLIKA,

DĀNIJAS KARALISTE,

VĀCIJAS FEDERATĪVĀ REPUBLIKA,

IGAUNIJAS REPUBLIKA,

ĪRIJA,

GRIEĶIJAS REPUBLIKA,

SPĀNIJAS KARALISTE,

FRANCIJAS REPUBLIKA,

HORVĀTIJAS REPUBLIKA,

ITĀLIJAS REPUBLIKA,

KIPRAS REPUBLIKA,

LATVIJAS REPUBLIKA,

LIETUVAS REPUBLIKA,

LUKSEMBURGAS LIELHERCOGISTE,

UNGĀRIJA,

MALTAS REPUBLIKA,

NĪDERLANDES KARALISTE,

AUSTRIJAS REPUBLIKA,

POLIJAS REPUBLIKA,

PORTUGĀLES REPUBLIKA,

RUMĀNIJA,

SLOVĒNIJAS REPUBLIKA,

SLOVĀKIJAS REPUBLIKA,

SOMIJAS REPUBLIKA,

ZVIEDRIJAS KARALISTE,

Līguma par Eiropas Savienību un Līguma par Eiropas Savienības darbību Līgumslēdzējas puses, turpmāk "Eiropas Savienības dalībvalstis",

EIROPAS SAVIENĪBA, turpmāk arī "Savienība" jeb "ES",

no vienas puses, un

Meksikas Savienotās Valstis, turpmāk "Meksika",

no otras puses,

turpmāk kopā "Puses",

ŅEMOT VĒRĀ ciešās kultūras, politiskās un ekonomiskās saites, kas tās vieno,

ATKĀRTOTI APSTIPRINOT savu apņemšanos, kas ir pamats to partnerībai un sadarbībai, ievērot demokrātijas principus, tiesiskumu, cilvēktiesības un pamatbrīvības, kā arī cīnīties pret masu iznīcināšanas ieroču izplatīšanu,

PATUROT PRĀTĀ nozīmīgo ieguldījumu to saišu stiprināšanā, kas izveidotas ar 1997. gada 8. decembrī Briselē parakstīto Ekonomikas partnerattiecību, politikas koordinācijas un sadarbības nolīgumu starp Eiropas Kopienu un tās dalībvalstīm, no vienas puses, un Meksikas Savienotajām Valstīm, no otras puses,

ŅEMOT VĒRĀ 2013. gada 27. janvāra Santjago deklarācijā pausto kopīgo apņemšanos modernizēt un aizstāt spēkā esošo Ekonomikas partnerattiecību, politikas koordinācijas un sadarbības nolīgumu nolūkā atspoguļot jauno politisko un ekonomisko realitāti un progresu, kas gūts to stratēģiskajā partnerībā,

ŅEMOT VĒRĀ Pagaidu nolīguma par tirdzniecību starp Eiropas Savienību un Meksikas Savienotajām Valstīm (turpmāk "ES un Meksikas Pagaidu nolīgums par tirdzniecību"), ar ko izveido brīvās tirdzniecības zonu starp ES un Meksiku, parakstīšanu,

UZSVEROT savu attiecību visaptverošo raksturu un to, cik svarīgi ir nodrošināt saskaņotu satvaru to turpmākai veicināšanai,

APSTIPRINOT savu stratēģisko partneru statusu un apņemšanos vēl vairāk uzlabot un padziļināt partnerību un starptautisko sadarbību un dialogu nolūkā veicināt to kopīgās intereses un vērtības,

APSTIPRINOT savu apņemšanos stiprināt sadarbību divpusējos, reģionālos, starpreģionālos un starptautiskos kopīgos problēmjautājumos,

APLIECINOT to, cik svarīga ir stipra un efektīva, starptautiskajās tiesībās balstīta daudzpusēja sistēma miera saglabāšanā, konfliktu novēršanā un starptautiskās drošības stiprināšanā un kopīgu problēmu risināšanā,

ATKĀRTOTI APSTIPRINOT savu apņemšanos paplašināt un dažādot savas tirdzniecības attiecības saskaņā ar Marrākešas Līgumu par Pasaules Tirdzniecības organizācijas izveidošanu (turpmāk "PTO līgums") un minētā līguma III daļā izklāstītajiem konkrētajiem mērķiem un noteikumiem,

PĀRLIECĪBĀ, ka šis nolīgums radīs labvēlīgu vidi ilgtspējīgu ekonomisko attiecību izaugsmei starp tām, jo īpaši attiecībā uz tirdzniecību un ieguldījumiem, kas ir būtiski ekonomiskās un sociālās attīstības, kā arī tehnoloģiskās inovācijas un modernizācijas īstenošanai,

ATZĪSTOT, ka šā nolīguma noteikumi aizsargā ieguldījumus un ieguldītājus un ka minēto noteikumu nolūks ir veicināt savstarpēji izdevīgu uzņēmējdarbību, nemazinot Pušu tiesības attiecībā uz reglamentēšanu savās teritorijās sabiedrības interesēs,

PAUŽOT GANDARĪJUMU par Rezolūciju 70/1, ko Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģenerālā asambleja pieņēma 2015. gada 25. septembrī, kurā ietverts noslēguma dokuments "Pārveidosim mūsu pasauli: ilgtspējīgas attīstības programma 2030. gadam" (turpmāk "programma 2030. gadam"), Parīzes nolīgumu, ko pieņēma Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām Pušu konferences 21. sesijā, kurš noslēgts Parīzē 2015. gada 12. decembrī (turpmāk "Parīzes nolīgums"), kā arī Sendai ietvarprogrammu katastrofu riska mazināšanai 2015.–2030. gadam, kura pieņemta ANO Trešajā pasaules konferencē Sendai 2015. gada 18. martā, un trešās Starptautiskās konferences par attīstības finansēšanu Adisabebas rīcības programmu, kura pieņemta Adisabebā 2015. gada 13.–16. jūlijā, Pasaules humānās palīdzības samita saistības, kas pieņemtas Pasaules humānās palīdzības samitā Stambulā 2016. gada 23.–24. maijā, un Jauno pilsētattīstības programmu, kura pieņemta ANO konferencē par mājokļiem un ilgtspējīgu pilsētattīstību (*Habitat III*) Kito 2016. gada 20. oktobrī (turpmāk "Jaunā pilsētattīstības programma"), un aicinot tās ātri īstenot,

ATKĀRTOTI APSTIPRINOT savu apņemšanos pārvarēt globālas problēmas, veicinot ilgtspējīgu attīstību tās ekonomiskajā, sociālajā un vides dimensijā, sekmējot ilgtspējīgas attīstības mērķu (turpmāk "IAM") un programmas 2030. gadam mērķu sasniegšanu,

APSTIPRINOT savu apņemšanos stiprināt sadarbību tiesiskuma, cilvēktiesību, brīvības un drošības jomā,

ATZĪSTOT savstarpējās priekšrocības, ko sniedz ciešāka sadarbība izglītības, kultūras, pētniecības un inovācijas jomā un citās kopīgu interešu jomās,

ATKĀRTOTI APSTIPRINOT savu apņemšanos veicināt starptautisko tirdzniecību tā, lai sekmētu ilgtspējīgu attīstību tās ekonomiskajā, sociālajā un vides dimensijā, izmantojot partnerības, kurās iesaistītas visas attiecīgās ieinteresētās personas, tostarp pilsoniskā sabiedrība un privātais sektors, un īstenot šo nolīgumu atbilstīgi to attiecīgajiem tiesību aktiem un starptautiskajām saistībām darba un vides jomā,

ATZĪSTOT to, cik svarīgi ir stiprināt savas ekonomiskās, tirdzniecības un ieguldījumu attiecības un veicināt tirdzniecības un ieguldījumu liberalizāciju starp tām, lai panāktu ekonomikas izaugsmi, radītu jaunas iespējas katras Puses darba ņēmējiem un uzņēmējdarbības aprindām, jo īpaši mazajiem un vidējiem uzņēmumiem,

ATZĪSTOT, ka šis nolīgums palīdz uzlabot patērētāju labklājību un nodrošināt augstu dzīves līmeni un patērētāju aizsardzību,

MUDINOT uzņēmumus, kas darbojas to teritorijā vai uz ko attiecas to jurisdikcija, ievērot starptautiski atzītas uzņēmumu sociālās atbildības pamatnostādnes un principus, tostarp ESAO Atbildīgas uzņēmējdarbības vadlīnijas daudznacionāliem uzņēmumiem, un īstenot atbildīgas uzņēmējdarbības principu labāko praksi,

ATZĪSTOT to, ka šā nolīguma noteikumi saglabā Pušu tiesības reglamentēt to teritorijā saskaņā ar saviem iekšējiem tiesību aktiem un Pušu elastību tādu leģitīmu politikas mērķu sasniegšanā kā sabiedrības veselība, drošība, vide, sabiedrības morāle un kultūras daudzveidības veicināšana un aizsardzība,

ATZĪSTOT to, cik svarīga ir pārredzamība, laba pārvaldība un tiesiskums starptautiskās tirdzniecības un ieguldījumu jomā un ka no tās ieguvējas ir visas ieinteresētās personas,

APŅEMOTIES veicināt harmonisku starptautiskās tirdzniecības un ieguldījumu attīstību un paplašināšanu, ar šo nolīgumu novēršot tiem šķēršļus, un izvairīties radīt tādus jaunus šķēršļus tirdzniecībai vai ieguldījumiem Pušu starpā, kuri varētu mazināt ieguvumus no šā nolīguma,

ATZĪMĒJOT, ka gadījumā, ja Puses šā nolīguma satvarā nolemj noslēgt konkrētus nolīgumus attiecībā uz brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, kurus Savienība var noslēgt, ievērojot Līguma par Eiropas Savienības darbību ("LESD") Trešās daļas V sadaļu, šādu turpmāku konkrētu nolīgumu noteikumi nebūtu saistoši Īrijai, ja vien Savienība vienlaikus ar Īriju saistībā ar tās līdzšinējām divpusējām attiecībām nepaziņo Meksikai, ka Īrijai šādi turpmāki konkrēti nolīgumi ir kļuvuši saistoši kā Savienības daļai saskaņā ar Protokolu Nr. 21 par Īrijas nostāju saistībā ar brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, kas pievienots Līgumam par Eiropas Savienību ("LES") un LESD. Tāpat jebkādi turpmāki Savienības iekšējie pasākumi, kas šā nolīguma īstenošanai varētu tikt pieņemti atbilstīgi LESD Trešās daļas V sadaļai, nebūtu saistoši Īrijai, izņemot, ja Īrija ir paziņojusi savu vēlmi piedalīties šādos pasākumos vai tos pieņemt saskaņā ar Protokolu Nr. 21; tāpat atzīmējot arī to, ka uz šādiem turpmākiem konkrētiem nolīgumiem vai turpmākiem Savienības iekšējiem pasākumiem attiektos Protokols Nr. 22 par Dānijas nostāju, kas pievienots LES un LESD,

IR VIENOJUŠĀS PAR TURPMĀKO.

I DAĻA[1]

VISPĀRĪGIE NOTEIKUMI

1. PANTS

Šā nolīguma mērķi

Šā nolīguma mērķi ir šādi:

a) izveidot spēcīgāku stratēģisko partnerību, stiprināt politisko dialogu un padziļināt un uzlabot sadarbību savstarpēju interešu jautājumos;

b) sekmēt lielāku tirdzniecību un ieguldījumus starp Pusēm, paplašinot un dažādojot to ekonomiskās un tirdzniecības attiecības, kam būtu jāveicina lielāka un ilgtspējīgāka ekonomikas izaugsme un labāka dzīves kvalitāte.

[1] Ja kādā šīs daļas noteikumā ir atsauce uz citu šā nolīguma noteikumu, minētā atsauce attiecas uz citu šīs daļas noteikumu, ja vien nav skaidri norādīts citādi.

2. PANTS

Vispārīgi principi

1. Vispārējā cilvēktiesību deklarācijā un citos starptautiskos cilvēktiesību instrumentos, kuru dalībnieces ir Puses, noteikto demokrātijas principu un cilvēktiesību un pamatbrīvību, un tiesiskuma principa ievērošana ir abu Pušu iekšpolitikas un starptautiskās politikas pamatā un ir šā nolīguma būtisks elements.

2. Puses apstiprina savu stingro atbalstu Apvienoto Nāciju Organizācijas (turpmāk "ANO") Statūtu principiem.

3. Pusēm ir kopīgs viedoklis par to, ka masu iznīcināšanas ieroču un to nogādes līdzekļu izplatīšana gan valstiskiem, gan nevalstiskiem dalībniekiem ir galvenais drauds starptautiskajai stabilitātei un drošībai.

4. Puses atzīst, ka nekontrolēta parasto ieroču kustība apdraud starptautisko un reģionālo mieru, drošību un stabilitāti, un atzīst arī vajadzību sadarboties, lai nodrošinātu parasto ieroču atbildīgu nodošanu.

5. Puses atkārtoti apstiprina savu apņemšanos sekmēt ilgtspējīgu attīstību visās tās dimensijās, veicinot starptautiski saskaņotu ilgtspējīgas attīstības mērķu sasniegšanu un sadarbību, lai risinātu globālas vides problēmas.

6. Puses apstiprina savu apņemšanos sekmēt dzimumu līdztiesību un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanu sievietēm un meitenēm.

7. Puses atkārtoti apstiprina savu apņemšanos apkarot jebkāda veida diskrimināciju, tostarp diskrimināciju dzimuma, rases vai etniskās izcelsmes, reliģijas vai pārliecības, invaliditātes, vecuma vai dzimumorientācijas dēļ.

8. Puses apstiprina savu apņemšanos īstenot šo nolīgumu, pamatojoties uz kopīgām vērtībām, tostarp dialoga, savstarpējas cieņas, vienlīdzīgas partnerības, daudzpusēju attiecību, sadarbības un starptautisko tiesību ievērošanas principiem.

II DAĻA[2]

POLITISKAIS DIALOGS UN SADARBĪBA

1. NODAĻA

POLITISKAIS DIALOGS, STARPTAUTISKAIS MIERS UN DROŠĪBA

1.1. PANTS

Politiskais dialogs

1. Puses stiprina savu politisko dialogu un sadarbību visos līmeņos, apmainoties un apspriežoties par divpusējiem, reģionāliem, starpreģionāliem, starptautiskiem un daudzpusējiem jautājumiem.

2. Politiskā dialoga mērķis ir:

a) veicināt divpusējo attiecību attīstību un stiprināt stratēģisko partnerību;

b) stiprināt sadarbību reģionālo, starpreģionālo un starptautisko problēmu un jautājumu risināšanā.

[2] Ja kādā šīs daļas noteikumā ir atsauce uz citu šā nolīguma noteikumu, minētā atsauce attiecas uz citu šīs daļas noteikumu, ja vien nav skaidri norādīts citādi.

3. Pušu politiskais dialogs pēc savstarpējas vienošanās var notikt šādos veidos:

a) apspriešanās, sanāksmes un vizītes samitu līmenī;

b) apspriešanās, sanāksmes un vizītes ministru līmenī;

c) regulāras augstāko amatpersonu sanāksmes, tostarp augsta līmeņa politiskais dialogs;

d) nozaru dialogi par kopīgu interešu jautājumiem;

e) delegāciju apmaiņas un cita veida sakari starp Meksikas Kongresu un Eiropas Parlamentu;

f) jebkurš cits veids, par kuru Puses vienojušās.

1.2. PANTS

Demokrātijas principi, cilvēktiesības un tiesiskums

1. Puses sadarbojas cilvēktiesību veicināšanā un aizsardzībā, tostarp attiecībā uz starptautisko cilvēktiesību instrumentu ratifikāciju un īstenošanu, un demokrātijas principu un tiesiskuma stiprināšanā, dzimumu līdztiesības veicināšanā un visu veidu diskriminācijas apkarošanā.

2. Šāda sadarbība var ietvert šādas darbības:

a) sekmēt jēgpilnu, visaptverošu dialogu cilvēktiesību jomā;

b) atbalstīt rīcības plānu cilvēktiesību jomā izstrādi un īstenošanu;

c) sekmēt cilvēktiesības, tostarp ar izglītošanu un sadarbību;

d) stiprināt ar cilvēktiesībām saistītās valsts un reģionālās iestādes;

e) pastiprināt sadarbību ar ANO Cilvēktiesību līguma struktūrām un Cilvēktiesību padomes īpašajām procedūrām, lai īstenotu to ieteikumus;

f) uzlabot sadarbību ANO institūcijās, kas saistītas ar cilvēktiesībām, un attiecīgos reģionālos un daudzpusējos forumos;

g) stiprināt savas spējas piemērot demokrātijas principus un praksi;

h) stiprināt labu, neatkarīgu un pārredzamu pārvaldību vietējā, valsts, reģionālā un globālā līmenī, veicināt iestāžu pārskatatbildību un pārredzamību un atbalstīt iedzīvotāju līdzdalību un pilsoniskās sabiedrības iesaistīšanu;

i) attiecīgā gadījumā sadarboties un saskaņot darbības, tostarp trešās valstīs, lai stiprinātu demokrātijas principus, cilvēktiesības un tiesiskumu;

j) veicināt starptautisko cilvēktiesību līgumu vispārēju piemērošanu un mudināt citas valstis īstenot savas saistības šajā jomā;

k) strādāt pie tā, lai novērstu nesodāmību par cilvēktiesību pārkāpumiem.

1.3. PANTS

Dzimumu līdztiesība un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšana sievietēm, miers, drošība un ilgtspējīga attīstība

1. Puses veicina dzimumu līdztiesību un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšanu sievietēm. Puses atzīst, ka dzimumu līdztiesība un pilnvērtīgu iespēju nodrošināšana sievietēm un meitenēm ir priekšnoteikums, lai pilnībā sasniegtu ilgtspējīgu un iekļaujošu attīstību, demokrātiju un drošību. Puses izpēta turpmākas sadarbības shēmas un iespējamās sinerģijas starp attiecīgajām politikas jomām un iniciatīvām saskaņā ar starptautiskajiem standartiem un saistībām, piemēram, ANO Ģenerālās asamblejas 1979. gada 18. decembrī pieņemto Konvenciju par jebkuras sieviešu diskriminācijas izskaušanu (*CEDAW*), ANO Sieviešu diskriminācijas izskaušanas komitejas vispārējiem ieteikumiem, programmu 2030. gadam un ANO Drošības padomes Rezolūciju 1325 (2000) un turpmākajām ANO Drošības padomes rezolūcijām par sievietēm, mieru un drošību.

2. Šāda sadarbība var ietvert šādas darbības:

a) veicināt efektīvu integrētu pieeju dzimumu līdztiesībai;

b) atbalstīt valsts rīcības plāna izstrādi un īstenošanu attiecībā uz ANO Drošības padomes Rezolūciju 1325 (2000);

c) veicināt sieviešu politisko līdzdalību un vadību, kā arī viņu piekļuvi kvalitatīvai izglītībai, pilnvērtīgu ekonomisko iespēju nodrošināšanu sievietēm un līderību un lielāku līdzdalību darba tirgū;

d) stiprināt valsts un reģionālās iestādes, izmantojot īpašus pasākumus, lai pievērstos tādiem jautājumiem un risinātu tos, kas saistīti ar vardarbību pret sievietēm un meitenēm, tostarp seksuālas un ar dzimumu saistītas vardarbības novēršanu un aizsardzību pret to, izmantojot izmeklēšanas un pārskatatbildības mehānismus, sniedzot atbalstu cietušajām personām un veicinot drošus apstākļus sievietēm un meitenēm;

e) aktīvi stiprināt sieviešu cilvēktiesību aizsardzību, tostarp pret jebkāda veida diskrimināciju un vardarbību pret viņām, un nodrošināt viņām tiesu iestāžu pieejamību;

f) uzlabot sadarbību ar attiecīgajām ANO struktūrām un citām starptautiskām organizācijām;

g) aktīvi veicināt dzimumaspekta analīzi un dzimumu perspektīvas sistemātisku integrāciju visos jautājumos, kas saistīti ar mieru un drošību, vienlaikus nodrošinot sieviešu līderību un jēgpilnu dalību miera procesos, mediācijas centienos, konfliktu risināšanā un miera veidošanā, kā arī civilās un militārās misijās un operācijās.

1.4. PANTS

Masu iznīcināšanas ieroču izplatīšanas apkarošana

1. Puses uzskata, ka masu iznīcināšanas ieroču (turpmāk "MII") un to nogādes līdzekļu izplatīšana gan valstiskiem, gan nevalstiskiem dalībniekiem ir viens no nopietnākajiem draudiem starptautiskajai stabilitātei un drošībai. Tādēļ Puses sadarbojas un sniedz savu ieguldījumu cīņā pret MII un to nogādes līdzekļu izplatīšanu, pilnībā ievērojot un valsts līmenī īstenojot esošās saistības, kuras tās uzņēmušās starptautiskos atbruņošanās un ieroču neizplatīšanas līgumos un nolīgumos, kā arī citas attiecīgās starptautiskās saistības. Puses vienojas, ka šis noteikums ir šā nolīguma būtisks elements.

2. Puses sadarbojas un sniedz ieguldījumu cīņā pret MII un to nogādes līdzekļu izplatīšanu:

a) veicot pasākumus, lai attiecīgi parakstītu un ratificētu attiecīgos starptautiskos instrumentus vai pievienotos tiem un tos pilnībā īstenotu;

b) ieviešot un uzturot efektīvu valsts eksporta kontroles sistēmu, kontrolējot gan ar MII saistītu produktu eksportu, gan tranzītu, tostarp kontroli pār divējāda lietojuma tehnoloģiju galīgo izmantošanu saistībā ar MII, un nosakot efektīvas sankcijas par eksporta kontroles pārkāpumiem.

3. Puses veido regulāru politisku dialogu, ar ko šajā pantā minētos elementus papildina un konsolidē.

1.5. PANTS

Vieglie ieroči un kājnieku ieroči un citi parastie ieroči

1. Puses atzīst, ka kājnieku ieroču un vieglo ieroču (VIKI), tostarp to munīcijas, detaļu un sastāvdaļu, nelikumīga ražošana, pārvadāšana un aprite, kā arī to nelikumīga uzkrāšana, slikta pārvaldība, neatbilstīgi nodrošināta uzglabāšana un nekontrolēta izplatīšana joprojām nopietni apdraud mieru un starptautisko drošību.

2. Puses ievēro un pilnā apjomā pilda savas attiecīgās saistības vērsties pret VIKI, tostarp to munīcijas, detaļu un sastāvdaļu, nelikumīgu tirdzniecību, atbilstoši spēkā esošajiem starptautiskajiem nolīgumiem un ANO Drošības padomes rezolūcijām, kā arī savas saistības saskaņā ar citiem starptautiskiem instrumentiem, kas piemērojami šajā jomā, piemēram, ANO Rīcības programmu par kājnieku ieroču un vieglo ieroču nelikumīgas tirdzniecības novēršanu, apkarošanu un izskaušanu visos aspektos.

3. Puses atzīst, ka iekšzemes kontroles sistēmas ir svarīgas, lai parasto ieroču nodošana noritētu saskaņā ar esošajiem starptautiskajiem standartiem. Puses atzīst, ka šādu kontroli ir svarīgi atbildīgi piemērot, lai veicinātu mieru, drošību un stabilitāti starptautiskā un reģionālā mērogā, kā arī lai mazinātu cilvēku ciešanas un novērstu parasto ieroču novirzīšanu.

4. Puses pilnībā īsteno 2013. gada 2. aprīlī Ņujorkā pieņemto Ieroču tirdzniecības līgumu (turpmāk "ITL") un sadarbojas viena ar otru ITL ietvaros, tostarp veicinot tā vispārēju piemērošanu un tā pilnīgu īstenošanu visās valstīs, kuras ir minētā līguma puses.

5. Puses sadarbojas un nodrošina savu centienu koordināciju, papildināmību un sinerģiju, lai regulētu starptautisko tirdzniecību ar parastajiem ieročiem vai uzlabotu šo regulējumu un lai novērstu, apkarotu un izskaustu parasto ieroču, tostarp to munīcijas, detaļu un sastāvdaļu, nelikumīgu tirdzniecību.

6. Puses izveido regulāru politisko dialogu, lai papildinātu un konsolidētu šā panta jautājumus.

1.6. PANTS

Starptautiskā Krimināltiesa

1. Puses atzīst, ka vissmagākie noziegumi, kas skar starptautisko sabiedrību, nedrīkst palikt nesodīti, un tās cenšas nodrošināt, lai šos noziegumus efektīvi izmeklētu un sauktu pie atbildības par tiem, veicot pasākumus valsts līmenī un uzlabojot starptautisko sadarbību, tostarp ar Starptautisko Krimināltiesu (turpmāk "SKT").

2. Puses veicina Starptautiskās Krimināltiesas Romas statūtu (turpmāk "Romas statūti") vispārēju piemērošanu un strādā pie tā, lai valstis, kuras ir Romas statūtu puses, tos efektīvi īstenotu iekšzemē. Puses attiecīgi apmainās ar paraugpraksi par iekšzemes tiesību aktu pieņemšanu un veic pasākumus, lai aizsargātu Romas statūtu integritāti.

1.7. PANTS

Terorisma apkarošana

Puses atkārtoti apstiprina to, cik svarīga ir terorisma apkarošana, un saskaņā ar starptautiskām konvencijām, atbilstošajām ANO rezolūcijām un saviem attiecīgajiem normatīvajiem aktiem sadarbojas pēc savstarpējas vienošanās, lai novērstu un izskaustu terora aktus. Tās jo īpaši sadarbojas:

a) pilnībā un efektīvi īstenojot ANO Drošības padomes Rezolūciju 1373 (2001) un citas attiecīgas ANO rezolūcijas un starptautiskus instrumentus;

b) veicinot sadarbību starp ANO dalībvalstīm, lai efektīvi īstenotu ANO Vispārējo terorisma apkarošanas stratēģiju, ko ANO Ģenerālā asambleja pieņēma 2006. gada 8. septembrī;

c) saskaņā ar starptautiskajiem un iekšzemes tiesību aktiem apmainoties ar informāciju par teroristu grupām un to atbalsta tīkliem; un

d) apmainoties ar pieredzi par līdzekļiem un metodēm, ko izmanto terorisma novēršanai un apkarošanai, tostarp par tehniskajām zināšanām un apmācību, un apmainoties ar paraugpraksi terorisma novēršanā.

1.8. PANTS

Miera uzturēšana un krīžu pārvarēšana

Puses sadarbojas miera un starptautiskās drošības veicināšanā. Tās izskata iespējas koordinēt krīžu pārvarēšanas darbības, tostarp sadarbību krīžu pārvarēšanas operācijās.

1.9. PANTS

Iedzīvotāju drošība

Puses veicina dialogu un sadarbību iedzīvotāju drošības jomā. Puses atzīst, ka iedzīvotāju drošībai ir valsts, transnacionāla, reģionāla un starpreģionāla dimensija, kam vajadzīgs plašāks dialogs un sadarbība.

2. NODAĻA

SADARBĪBA STARPTAUTISKĀS UN REĢIONĀLĀS ORGANIZĀCIJĀS

2.1. PANTS

Starptautiskās organizācijas

1. Puses veicina daudzpusējas attiecības un sadarbojas, apmainoties ar viedokļiem un vajadzības gadījumā koordinējot nostājas starptautiskās organizācijās un forumos, tostarp ANO un tās specializētajās aģentūrās, Pasaules Tirdzniecības organizācijā (turpmāk "PTO"), divdesmit pasaules attīstītāko valstu grupā (turpmāk "G20") un Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijā (turpmāk "ESAO").

2. Puses nodrošina efektīvu konsultāciju mehānismu daudzpusējos forumos. Puses uztur atklātu un nepārtrauktu dialogu ANO Cilvēktiesību padomē, ANO Ģenerālajā asamblejā un, vajadzības gadījumā un ja Puses par to vienojušās, citās ANO struktūrās un specializētajās aģentūrās.

2.2. PANTS

Reģionālās organizācijas

1. Puses sadarbojas, apmainoties viedokļiem savstarpēju interešu jautājumos un vajadzības gadījumā apmainoties ar informāciju par nostāju reģionālos un apakšreģionālos forumos un organizācijās.

2. Puses veicina starpreģionālo dialogu un sadarbību, tostarp saistībā ar sadarbību starp Savienību un Latīņamerikas un Karību jūras reģiona valstu kopienu (turpmāk "*CELAC*"). Sadarbībā pēc vajadzības var ietvert atbalstu *CELAC* integrācijai un kopienas veidošanai.

3. Puses veicina sadarbību Klusā okeāna valstu aliansē, izmantojot tās sistēmu novērotājām valstīm.

4. Puses veicina reģionālu un trīspusēju sadarbību ar trešām valstīm, galvenokārt Centrālamerikā un Karību jūras reģionā.

3. NODAĻA

BRĪVĪBA, DROŠĪBA UN TIESISKUMS

3.1. PANTS

Tiesiskā un tiesu iestāžu sadarbība

1. Puses pastiprina esošo sadarbību savstarpējās tiesiskās palīdzības un personu izdošanas jomā, pamatojoties uz attiecīgiem starptautiskiem nolīgumiem. Puses stiprina esošos mehānismus un vajadzības gadījumā apsver iespēju izstrādāt jaunus mehānismus, lai atvieglotu starptautisko sadarbību šajā jomā. Šāda sadarbība ietver pasākumu veikšanu, lai attiecīgi parakstītu vai ratificētu attiecīgos starptautiskos instrumentus vai pievienotos tiem un tos pilnībā īstenotu, kā arī ciešāku sadarbību ar *Eurojust*.

2. Puses attīsta tiesu iestāžu sadarbību civillietās un komerclietās, jo īpaši attiecībā uz daudzpusējo konvenciju par tiesu iestāžu sadarbību civillietās apspriešanu, ratifikāciju un īstenošanu, tostarp attiecībā uz Hāgas starptautisko privāttiesību konferences konvencijām starptautiskās tiesiskās sadarbības un tiesvedības, ka arī bērnu aizsardzības jomā.

3.2. PANTS

Tiesībaizsardzība un korupcijas un
transnacionālās organizētās noziedzības novēršana un apkarošana

1. Puses sadarbojas un apmainās ar viedokļiem par transnacionālās organizētās noziedzības, cilvēku tirdzniecības, migrantu kontrabandas, šaujamieroču, tostarp to munīcijas, detaļu un sastāvdaļu tirdzniecības, ekonomisko un finanšu noziegumu, narkotiku problēmas pasaulē, korupcijas un maksāšanas līdzekļu viltošanas novēršanu un apkarošanu saskaņā ar Pušu attiecīgajiem tiesību aktiem un starptautiskajām saistībām, tostarp attiecībā uz savstarpēju tiesisko palīdzību, informācijas apmaiņu, paraugpraksi un apmācību, un noziedzīgi iegūtu aktīvu vai līdzekļu atgūšanu.

2. Puses turpina dialogu un sadarbību tiesībaizsardzības jomā, tostarp izmantojot stratēģisku sadarbību ar Eiropolu, kā arī savu tiesu iestāžu stratēģisko sadarbību, tostarp ar *Eurojust* starpniecību un attiecīgā gadījumā ar citām valsts un starptautiskām iestādēm.

3. Puses cenšas sadarboties starptautiskos forumos, lai attiecīgi veicinātu to, ka tiek ievērota un īstenota Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencija pret transnacionālo organizēto noziedzību, kas pieņemta 2000. gada 15. novembrī ar ANO Rezolūciju 55/25 (turpmāk "Palermo konvencija"), un tās protokoli.

4. Puses veicina Apvienoto Nāciju Organizācijas Pretkorupcijas konvencijas īstenošanu, kas pieņemta 2003. gada 31. oktobrī ar ANO Rezolūciju 58/4, un atbalsta Apvienoto Nāciju Organizācijas Pretkorupcijas konvencijas īstenošanas pārskatīšanas mehānismu, ko izveidoja ANO Pretkorupcijas konvencijas dalībvalstu konference Dohā 2009. gada 9.-13. novembrī (turpmāk "īstenošanas pārskatīšanas mehānisms"), tostarp ievērojot pārredzamības principu un pilsoniskās sabiedrības līdzdalību īstenošanas pārskatīšanas mehānismā.

5. Puses atzīst to, cik svarīga ir korupcijas apkarošana starptautiskās tirdzniecības un ieguldījumu jomā, un šajā nolūkā apņemas ievērot šā nolīguma Protokolu par korupcijas novēršanu un apkarošanu.

3.3. PANTS

Migrācija, patvērums un robežu pārvaldība

1. Puses, ievērojot to attiecīgos normatīvos aktus un kompetences, sadarbojas un apmainās ar zināšanām un informāciju par migrācijas jautājumiem, tostarp likumīgu un neatbilstīgu migrāciju, migrantu kontrabandas un cilvēku tirdzniecības apkarošanu, migrāciju un attīstību, patvērumu, atpakaļuzņemšanu, integrāciju, vīzām, likumīgas migrācijas sekmēšanu, migrācijas kontroli un robežu pārvaldību. Puses apmainās ar paraugpraksi migrantu un bērnu, jo īpaši nepavadītu bērnu, kā arī citu neaizsargātu grupu aizsardzības jomā.

2. Puses sadarbojas, lai novērstu neatbilstīgu migrāciju, apkarotu migrantu kontrabandu un cilvēku tirdzniecību un veicinātu drošu, likumīgu un sakārtotu migrāciju. Šajā nolūkā saskaņā ar Pušu attiecīgajiem normatīvajiem aktiem:

a) Meksika pēc Eiropas Savienības dalībvalsts pieprasījuma un bez papildu formalitātēm uzņem atpakaļ visus savus valstspiederīgos, kuriem ir pienākums atgriezties no Eiropas Savienības dalībvalsts teritorijas, ja vien īpašā nolīgumā nav noteikts citādi;

b) katra Eiropas Savienības dalībvalsts pēc Meksikas pieprasījuma un bez papildu formalitātēm uzņem atpakaļ visus savus valstspiederīgos, kuriem ir pienākums atgriezties no Meksikas teritorijas, ja vien īpašā nolīgumā nav paredzēts citādi;

c) Eiropas Savienības dalībvalstis un Meksika saviem valstspiederīgajiem nodrošina atbilstīgus ceļošanas dokumentus a) un b) apakšpunktā minētajos nolūkos vai piekrīt Savienības ceļošanas dokumentu izmantošanai atgriešanas nolūkiem;

d) Puses cenšas risināt sarunas par konkrētu nolīgumu, kurā noteikti pienākumi attiecībā uz valstspiederīgo atpakaļuzņemšanu, tostarp valstspiederības pierādīšanas līdzekļi. Nosacījumus trešo valstu valstspiederīgo atpakaļuzņemšanai nosaka ar minēto nolīgumu.

3.4. PANTS

Narkotiku problēma pasaulē

1. Puses sadarbojas, lai nodrošinātu līdzsvarotu un integrētu pieeju narkomānijas jautājumiem nolūkā:

a) apvienot centienus, lai panāktu ANO Ģenerālās asamblejas 2016. gada speciālās sesijas par narkotiku problēmu pasaulē (*UNGASS* 2016) operatīvo ieteikumu efektīvu īstenošanu;

b) risināt narkotiku problēmas pasaulē veselības un sociālās sekas, īstenojot politiku, kuras mērķis ir panākt ilgtspējīgu attīstību, izmantojot visaptverošas, uz pierādījumiem balstītas pieprasījuma samazināšanas iniciatīvas visos līmeņos, jo īpaši ietverot profilakses, ārstēšanas, rehabilitācijas un sociālās reintegrācijas programmas;

c) ieguldīt ārstniecībā un valstu veselības aprūpes sistēmās palielināt informētību par sabiedrības veselības aizsardzības pasākumiem attiecībā uz narkotiku lietošanu;

d) stiprināt epidemioloģisko pētniecību un vēl vairāk uzlabot statistikas informācijas par visām narkotiku jomām sistemātisku pieejamību un kvalitāti;

e) nodrošināt sabiedrības veselības pieeju, kas veicina piekļuvi kontrolējamām vielām un to pieejamību medicīniskiem un zinātniskiem mērķiem, vienlaikus novēršot to novirzīšanu nelikumīgajam tirgum;

f) samazināt nelegālo narkotiku un jaunu psihoaktīvu vielu piedāvājumu, tirdzniecību un pieprasījumu pēc tām, tostarp attiecīgā gadījumā izmantojot informācijas apmaiņu un citus sadarbības pasākumus;

g) integrēt dzimumu līdztiesības un cilvēktiesību aspektu visos politikas narkotiku jomā virzienos un programmās;

h) piespiedu sankciju vietā veicināt alternatīvu piemērošanu personām, kas izdarījušas ar narkotikām saistītus likumpārkāpumus un noziedzīgus nodarījumus;

i) vērsties pret to ķīmisko prekursoru, ķīmisko pamatvielu un tās saturošu produktu vai preparātu novirzīšanu, ko izmanto narkotisko vielu, psihotropo vielu un jaunu psihoaktīvu vielu nelikumīgai ražošanai.

2. Puses sadarbojas, lai sasniegtu 1. punktā minētos mērķus, tostarp, ja iespējams, mudinot trešās valstis, kuras to vēl nav izdarījušas, ratificēt un īstenot spēkā esošās starptautiskās narkotiku kontroles konvencijas un protokolus, kuru puses tās ir. Puses savas darbības balsta uz to piemērojamajiem normatīvajiem aktiem, vispārpieņemtiem principiem saskaņā ar attiecīgajām ANO narkotiku kontroles konvencijām un ieteikumiem, kas izklāstīti *UNGASS* 2016 noslēguma dokumentā "Mūsu kopīgā apņemšanās efektīvi risināt un apkarot narkotiku problēmu pasaulē", kurš ir jaunākais starptautiskais konsenss par politiku narkotiku jomā pasaulē, lai izvērtētu, kā tiek īstenotas saistības kopīgi risināt un apkarot narkotiku problēmu pasaulē.

3.5. PANTS

Nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana un terorisma finansēšana

Puses sadarbojas, lai novērstu un efektīvi apkarotu to finanšu iestāžu un īpaši izveidotu nefinanšu uzņēmumu un profesiju izmantošanu no noziedzīgām darbībām iegūtu ieņēmumu legalizēšanai un terorisma finansēšanai. Šajā nolūkā tās apmainās ar informāciju saskaņā ar Pušu attiecīgajiem tiesību aktiem un sadarbojas, lai nodrošinātu Finanšu darījumu darba grupas (turpmāk "*FATF*") ieteikumu un tādu citu standartu efektīvu un pilnīgu īstenošanu, kurus pieņēmušas attiecīgās starptautiskās struktūras, kas darbojas minētajā jomā. Šāda sadarbība cita starpā var ietvert tādu aktīvu vai līdzekļu atgūšanu, izņemšanu, konfiskāciju, izsekošanu, identificēšanu un atgriešanu, kas saistīti ar noziedzīgā darbībā iegūtiem līdzekļiem vai teroristu finansēšanu.

3.6. PANTS

Kibernoziedzība

1. Puses atzīst, ka kibernoziedzība ir pasaules mēroga problēma, kurai ir vajadzīgi pasaules mēroga risinājumi. Puses stiprina sadarbību, lai novērstu un apkarotu kibernoziedzību, apmainoties ar informāciju un paraugpraksi un tendencēm saskaņā ar Pušu attiecīgajiem tiesību aktiem un attiecīgajiem starptautiskajiem tiesību instrumentiem kibernoziedzības jomā. Puses vajadzības gadījumā sadarbojas, lai sniegtu palīdzību un atbalstu citām valstīm, tām izstrādājot efektīvus tiesību aktus, politiku un praksi kibernoziedzības novēršanai un apkarošanai.

2. Puses attiecīgā gadījumā saskaņā ar to attiecīgajiem tiesību aktiem apmainās ar informāciju, pieredzi un paraugpraksi tādās jomās kā kibernoziegumu izmeklētāju izglītība un apmācība, kibernoziegumu izmeklēšanas veikšana un digitālā kriminālistika, īpašu uzmanību pievēršot bērnu seksuālas izmantošanas apkarošanai un kritiskās infrastruktūras, piemēram, finanšu, enerģētikas un telekomunikāciju nozares, aizsardzībai.

3.7. PANTS

Personas datu aizsardzība

1. Puses atzīst, ka ir svarīgi aizsargāt pamattiesības uz privātumu un personas datu aizsardzību. Puses sadarbojas, lai nodrošinātu minēto pamattiesību ievērošanu, tostarp tiesībaizsardzības jomā un terorisma un citu smagu starptautisku noziegumu novēršanā un apkarošanā.

2. Puses sadarbojas, lai veicinātu personas datu augsta līmeņa aizsardzību. Sadarbība divpusējā un daudzpusējā līmenī var ietvert spēju veidošanu, tehnisko palīdzību, informācijas un speciālo zināšanu apmaiņu un sadarbību, izmantojot regulatīvos partnerus starptautiskās struktūrās pēc Pušu savstarpējas vienošanās.

3.8. PANTS

Patērētāju politika

Puses atzīst, ka ir svarīgi nodrošināt patērētāju aizsardzības augstu līmeni, un tādēļ cenšas sadarboties patērētāju politikas jomā. Šāda sadarbība pēc iespējas var ietvert:

a) informācijas apmaiņu par Pušu attiecīgajiem patērētāju tiesību aizsardzības regulējumiem, tostarp par patērētāju tiesību aizsardzības tiesību aktiem, patēriņa preču drošumu, patērētāju tiesisko aizsardzību un tiesību aktu patērētāju tiesību aizsardzības jomā izpildi;

b) neatkarīgu pārtērētāju apvienību izveides un patērētāju interešu pārstāvju kontaktu veicināšanu.

3.9. PANTS

Konsulārā aizsardzība

Meksika piekrīt, ka jebkuras pārstāvētas Eiropas Savienības dalībvalsts diplomātiskās un konsulārās iestādes nodrošina aizsardzību jebkuram tādas Eiropas Savienības dalībvalsts valstspiederīgajam, kurai Meksikā nav pastāvīgās pārstāvniecības, kas faktiski spētu sniegt konsulāro aizsardzību konkrētā gadījumā, ar tādiem pašiem nosacījumiem kā minētās pārstāvētās dalībvalsts valstspiederīgajiem.

3.10. PANTS

Katastrofu riska pārvaldība un civilā aizsardzība

Puses atzīst nepieciešamību pārvaldīt gan iekšzemes, gan pasaules mēroga dabas un cilvēku izraisītu katastrofu riskus. Puses apstiprina savu kopīgo apņemšanos uzlabot novēršanas, mazināšanas, sagatavotības, agrīnās brīdināšanas, reaģēšanas un atveseļošanas pasākumus, lai palielinātu savu sabiedrību un infrastruktūras noturību, un sadarboties attiecīgi divpusējā un daudzpusējā līmenī, lai uzlabotu globālos katastrofu riska pārvaldības rezultātus, kas saskaņoti ar Sendai ietvarprogrammu katastrofu riska mazināšanai 2015.–2030. gadam, saistībā ar IAM, Parīzes nolīgumu un Jauno pilsētattīstības programmu.

4. NODAĻA

ILGTSPĒJĪGA ATTĪSTĪBA

4.1. PANTS

Ilgtspējīga attīstība

1. Puses atkārtoti apstiprina savu apņemšanos panākt ilgtspējīgu attīstību, kā norādīts programmā 2030. gadam. Puses atzīst, ka ilgtspējīgai attīstībai ilgtermiņā ir vajadzīga iekļaujoša ekonomikas izaugsme, sociālā labklājība un dabas resursu ilgtspējīga izmantošana. Minētās trīs dimensijas ir atzītas par savstarpēji cieši saistītām un tādām, kas savstarpēji pastiprina cita citu.

2. Puses līdzsvarotā veidā veicina ilgtspējīgu attīstību tās trijās dimensijās, proti, ekonomiskajā, sociālajā un vides dimensijā, tostarp dabas resursu atbildīgu, efektīvu izmantošanu un ilgtspējīgu apsaimniekošanu saskaņā ar Pušu attiecīgajām prioritātēm un apstākļiem, kā arī vairo izpratni par ekonomiskajām un sociālajām izmaksām, ko rada kaitējums videi, neilgtspējīgi ražošanas un patēriņa modeļi un ar to saistītā ietekme uz cilvēku labklājību.

3. Puses veicina cilvēku iekļaujošu ilgtspējīgu attīstību, izmantojot dialogu, kopīgu rīcību, paraugprakses apmaiņu, labu pārvaldību visos līmeņos un finanšu resursu mobilizāciju, pēc iespējas labāk izmantojot esošos finanšu instrumentus un izpētot jaunu instrumentu izveides dzīvotspēju.

4.2. PANTS

Sadarbība ilgtspējīgas attīstības jomā

1. Attīstības sadarbības galvenais mērķis ir īstenot programmu 2030. gadam tās daudzdimensionālajā un uz cilvēku vērstajā perspektīvā un sasniegt IAM. Principi, kas izklāstīti Pasaules mēroga partnerībā efektīvai attīstības sadarbībai, Parīzes Deklarācija par palīdzības efektivitāti, kura pieņemta 2005. gada 2. martā Parīzē Augsta līmeņa forumā par palīdzības efektivitāti, un Akras rīcības programma, kas apstiprināta 2008. gada 4. septembrī Akrā Augsta līmeņa forumā par palīdzības efektivitāti, ir svarīgi rīki, uz kuriem balstīties, lai maksimāli palielinātu partnerības ietekmi uz attīstību.

2. Puses risina problēmas, kas saistītas ar IAM sasniegšanu, prioritāti piešķirot katras Puses vajadzībām un valstu atbildībai, ņemot vērā reģionālo kontekstu un veidojot sinerģijas un attīstības partnerības ar virkni ieinteresēto personu šajā jomā, tostarp pilsonisko sabiedrību, vietējām pašvaldībām, privāto sektoru vai bezpeļņas organizācijām. Atzīstot valdību centrālo lomu attīstības veicināšanā, Puses sadarbojas arī, lai veicinātu to, ka privātais sektors, jo īpaši mazie un vidējie uzņēmumi (turpmāk "MVU"), savā praksē izmanto ilgtspējīgas attīstības politiku.

3. Puses sadarbojas, lai pakāpeniski uzlabotu resursu izmantošanas efektivitāti pasaulē un patēriņa un ražošanas modeļu ilgtspēju saskaņā ar saskaņotiem starptautiskiem regulējumiem, un cenšas veikt darbības, kuru mērķis ir atsaistīt ekonomikas izaugsmi no vides degradācijas.

4. Puses uztur regulāru politikas dialogu par ilgtspējīgu attīstību un IAM sasniegšanu, pamatojoties uz kopīgām prioritātēm, lai uzlabotu to attīstības sadarbības kvalitāti un efektivitāti saskaņā ar starptautiski atzītiem palīdzības un attīstības efektivitātes principiem.

5. Puses atzīst, ka bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas un ilgtspējīgas izmantošanas integrēšana nozaru un starpnozaru plānos, programmās un politikā attiecīgajās nozarēs un vietējo tiesisko, institucionālo un regulatīvo sistēmu stiprināšana var palīdzēt radīt pozitīvu ietekmi uz bioloģisko daudzveidību un tās ekosistēmu pakalpojumiem, kā arī panākt ilgtspējīgu attīstību. Puses sadarbojas, lai attiecīgā gadījumā iekļautu bioloģiskās daudzveidības integrēšanu attiecīgajās nozarēs, lai pastiprinātu centienus apturēt bioloģiskās daudzveidības izzušanu un uzlabot cilvēku labklājību.

6. Puses sadarbojas un veic kopīgas darbības, tostarp izmantojot divpusēju saskaņošanu attiecīgos daudzpusējos forumos, kā arī reģionālu un trīspusēju sadarbību, vēlams, pamatojoties uz esošajiem mehānismiem un iniciatīvām, ņemot vērā Pušu ilgtspējīgas attīstības dialogu un to apņemšanos īstenot programmu 2030. gadam. Sadarbības veidi var ietvert šādas jomas:

a) IAM mērķu un uzdevumu īstenošana;

b) vides aizsardzība visos līmeņos, tostarp dabas resursu saglabāšana un ilgtspējīga izmantošana;

c) klimata pārmaiņas, noturība, katastrofu riska pārvaldība un ilgtspējīga enerģija;

d) saikne starp drošību un attīstību, tostarp stabilitātes un drošības veidošana, tiesiskuma atbalstīšana, cīņa pret narkotiku problēmu pasaulē un transnacionālo organizēto noziedzību;

e) iekļaujoša izaugsme un darbvietu radīšana;

f) pārvaldība, tostarp fiskālās, ekonomiskās, vides un sociālās pārvaldības stiprināšana;

g) izglītība, tostarp augstākā izglītība, tehniskā un profesionālā apmācība, spēju veidošana, inovācija un apmaiņa šajās jomās; un

h) privātā sektora līdzdalības stratēģijas.

7. Puses turpina attīstīt trīspusējus sadarbības pasākumus, lai atbalstītu trešās valstis IAM īstenošanā, tostarp vismazāk attīstītās valstis (VAV) un citas jaunattīstības valstis neaizsargātības situācijās, piemēram, mazās salu jaunattīstības valstis (*SIDS*). Šajā sakarā Puses izpēta novatoriskas iesaistes modalitātes, tostarp attiecīgā gadījumā attiecībā uz attīstītākām jaunattīstības valstīm. Trīspusējā sadarbība ietver atbalstu īpaši pielāgotām stratēģijām un kopīgi saskaņotām darbībām, kuru pamatā ir trešo valstu vajadzības. Šajā nolūkā Puses izstrādā koordinētus sadarbības pasākumus, piemēram, tehnisko palīdzību, apmācību, spēju veidošanu, zināšanu apmaiņu, un citus sadarbības veidus, kas kopīgi noteikti starp Pusēm un starp Pusēm un saņēmēju trešo valsti.

8. Šādu sadarbību cita starpā var īstenot ar šādām metodēm:

a) spēju veidošana un zināšanu apmaiņa, rīkojot mācību kursus, darbseminārus un seminārus, ekspertu apmaiņu, pētījumus un kopīgu pētniecību;

b) finanšu resursu mobilizēšana, izmantojot finansējuma apvienošanas darbības partnerībā ar Eiropas Investīciju banku un citām atbilstīgām Eiropas attīstības finansēšanas iestādēm;

c) vajadzības gadījumā apsverot citus attīstības finansēšanas veidus, galveno uzmanību pievēršot inovatīviem finansēšanas mehānismiem, piemēram, trīspusējai sadarbībai; un

d) apmaiņa ar informāciju par attīstības efektivitātes paraugpraksi.

9. Puses sadarbojas, lai stiprinātu pārskatatbildību un pārredzamību, galveno uzmanību pievēršot attīstības rezultātu uzlabošanai, un sadarbojas, lai stiprinātu valstu sistēmas ilgtspējīgu pakalpojumu sniegšanai un integrētu dzimumu līdztiesības apsvērumus visās programmās un instrumentos.

10. Attīstības sadarbību īsteno saskaņā ar attiecīgiem starptautiski atzītiem principiem un politiku, ko ievēro abas Puses.

4.3. PANTS

Ilgtspējīga pilsētattīstības programma

Puses sadarbojas tādas politikas īstenošanā, kas veicina ilgtspējīgas pilsētapmetnes, tostarp tos politikas virzienus, kas izriet no Jaunās pilsētattīstības programmas, lai panāktu tādas pilsētapmetnes un cilvēku apdzīvotas vietas, kurās visām personām ir vienlīdzīgas tiesības un iespējas, kā arī viņu pamatbrīvības, saskaņā ar IAM un mērķiem, jo īpaši 11. mērķi: "Padarīt pilsētas un apdzīvotas vietas iekļaujošas, drošas, izturīgas un ilgtspējīgas".

4.4. PANTS

Reģionālās politikas un pilsētpolitikas attīstība

1. Puses atzīst to, cik svarīga ir politika līdzsvarotas un ilgtspējīgas teritoriālās un pilsētu attīstības veicināšanai kā līdzeklis tam, lai efektīvi sekmētu programmas 2030. gadam un Jaunās pilsētattīstības programmas mērķu īstenošanu.

2. Puses veicina sadarbību un partnerību, iesaistot visus galvenos dalībniekus reģionālās un teritoriālās attīstības un ilgtspējīgas pilsētattīstības jomā, jo īpaši attiecībā uz veidiem, kā integrēti un visaptveroši risināt teritoriālās un pilsētu problēmas.

3. Puses, kad vien iespējams, rada konkrētas iespējas starpreģionu un starppilsētu sadarbībai ilgtspējīgu reģionālo un pilsētu problēmu risināšanā, lai uzlabotu spēju veidošanu, izmantojot pieredzes un prakses apmaiņu un savstarpēju mācīšanos.

5. NODAĻA

VIDE, KLIMATA PĀRMAIŅAS UN ENERĢĒTIKA

5.1. PANTS

Vide

1. Puses atzīst, ka dabas resursus un bioloģisko daudzveidību, tostarp augsni, zemi, mežus, ūdeņus, okeānus, jūras un jūras resursus, ir nepieciešams aizsargāt, saglabāt, atjaunot un ilgtspējīgi pārvaldīt, kas ir pamats ilgtspējīgai attīstībai, kura atbalsta pašreizējo un nākamo paaudžu vajadzības.

2. Puses atzīst to, cik svarīga ir globālā vides pārvaldība un starptautiskie noteikumi, tostarp daudzpusēji vides nolīgumi, kopīgu vides problēmu risināšanā. Katra Puse atkārtoti apstiprina savu apņemšanos īstenot daudzpusējos vides nolīgumus, kuros tā ir puse.

3. Puses stiprina sadarbību savstarpēji saskaņotās prioritārās jomās attiecībā uz vides aizsardzību, dabas resursu saglabāšanu, atbildīgu, efektīvu izmantošanu un ilgtspējīgu apsaimniekošanu un vides apsvērumu integrēšanu visās sadarbības jomās, tostarp starptautiskā un reģionālā kontekstā. Minētās prioritārās jomas var būt šādas:

a) veicināt labu vides pārvaldību, tostarp politikas dialogu un sadarbības jomas, piemēram, ANO Vides asamblejas rezolūciju un daudzpusēju vides nolīgumu īstenošanu, kā arī veicināt vides tiesību aktu ievērošanu;

b) noteikt divpusējas prioritātes un sekmēt informācijas, tehnisko zināšanu un tehnoloģiju, zināšanu pārneses un paraugprakses apmaiņu tādās jomās kā:

i) vides tiesību aktu ieviešana un īstenošana;

ii) zaļā izaugsme, tostarp ilgtspējīgs patēriņš un ražošana, resursefektivitāte, aprites ekonomika un zaļais finansējums;

iii) bioloģiskās daudzveidības integrēšana ekonomikas un ražošanas nozarēs;

iv) mežu aizsardzība, saglabāšana un ilgtspējīga apsaimniekošana;

v) bioloģiskās daudzveidības aizsardzība, saglabāšana un ilgtspējīga izmantošana, tostarp ekosistēmu un to pakalpojumu kartēšana un izvērtēšana, to novērtēšana un citi ekonomikas instrumenti bioloģiskās daudzveidības aizsardzībai, kā arī piekļuve ģenētiskajiem resursiem un taisnīga un vienlīdzīga to ieguvumu sadale, kas gūti no to izmantošanas;

vi) zemes degradācija un pārtuksnešošanās;

vii) savvaļas dzīvnieku, meža resursu un ģenētisko resursu nelikumīgas ieguves un tirdzniecības novēršana un apkarošana, kā arī atbalsts to likumīgai, ilgtspējīgai un izsekojamai tirdzniecībai;

viii) ķīmisko vielu un atkritumu pareiza apsaimniekošana;

ix) integrēta ūdens resursu apsaimniekošana (turpmāk "*IWRM*"), un gaisa un augsnes politika;

x) piekrastes un jūras vides saglabāšana un pārvaldība un ilgtspējīga zilā ekonomika;

xi) aizsargājamo teritoriju noteikšana, reprezentativitāte, efektīva pārvaldība un savienojamība, kā arī citi efektīvi teritorijas saglabāšanas pasākumi (*OECM*), tostarp aizsargājamās jūras teritorijas; un

xii) ja iespējams, sadarbība ar privāto sektoru šajā apakšpunktā minētajās jomās.

5.2. PANTS

Klimata pārmaiņas

1. Puses atzīst, ka neatliekami risināmie klimata pārmaiņu draudi prasa kolektīvu rīcību mazemisiju un pret klimata pārmaiņām noturīgai attīstībai, kā arī pielāgošanās pasākumus.

2. Puses atzīst to, cik svarīgi ir starptautiskie noteikumi un nolīgumi klimata pārmaiņu jomā, jo īpaši Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējā konvencija par klimata pārmaiņām, kas noslēgta Ņujorkā 1992. gada 9. maijā (turpmāk "*UNFCCC*"), un Parīzes nolīgums, un uzsver to īstenošanas neatgriezeniskumu, un atkārtoti apstiprina savas saistības saskaņā ar šiem nolīgumiem.

3. Puses sadarbojas, lai stiprinātu sadarbību *UNFCCC* ietvaros, īstenotu Parīzes nolīgumu un savus nacionāli noteikto devumu (turpmāk "NND"), kā arī lai aicinātu citas valstis to darīt un izstrādāt savas ilgtermiņa zemu siltumnīcefekta gāzu emisijas attīstības stratēģijas.

4. Šāda sadarbība var ietvert šādas darbības:

a) veicināt turpmāku rīcību, lai sekmētu valstu debates un politikas darbu;

b) atbalstīt mazoglekļa ekonomikas attīstību saskaņā ar Parīzes nolīgumu;

c) paplašināt NND uz valstu nozaru politiku un pasākumiem, kas aptver transportu, enerģētiku, infrastruktūru, pilsētplānošanu, zemes izmantošanu un ieguldījumu nozares stratēģijas, tostarp pielāgošanās procesu integrēšanu nozaru attīstības stratēģijās;

d) atbalstīt veicinošo dialogu un pasākumu agrīnu noteikšanu, lai pārskatītu klimatrīcību visās valstīs;

e) izstrādāt pārredzamības programmu saskaņā ar Parīzes nolīgumu, tostarp politikas dialogu un sadarbību savstarpēji saskaņotās prioritārajās jomās;

f) veicināt citus procesus, piemēram, Starptautiskās Civilās aviācijas organizācijas (turpmāk "*ICAO*") starptautiskās aviācijas emisiju stabilizāciju 2020. gada līmenī, Starptautiskās Jūrniecības organizācijas (turpmāk "SJO") "Visaptverošās stratēģijas par kuģu radīto siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanu" pieņemšanu un izvēršanu vai vērienīgu pakāpenisku fluorogļūdeņražu (turpmāk "*HFC*") samazināšanu saskaņā ar grozījumu Monreālas Protokolā par ozona slāni noārdošām vielām, kas pieņemts Kigali 2016. gada 15. oktobrī, tostarp tā ratifikāciju, un nodrošināt tā ātru īstenošanu, lai panāktu vērienīgu pakāpenisku *HFC* patēriņa un ražošanas samazināšanu visā pasaulē;

g) sekmēt iekšzemes klimata politiku un programmas Parīzes nolīguma ietvaros, tostarp veicināt emisiju monitoringu un tirgus un ārpustirgus mehānismus, ilgtspējīgu un pret klimata pārmaiņām noturīgas infrastruktūras attīstību, atjaunīgo enerģiju, energoefektivitāti un ilgtspējīgu transportu, kā arī pasākumus, kas pievēršas atmežošanas, mežu, augsnes un visu ekosistēmu degradācijas negatīvajai ietekmei uz klimatu;

h) stiprināt tādu sinerģiju ar uzņēmējiem, pilsoniskās sabiedrības organizācijām un vietējām iestādēm, kas papildina valstu centienus;

i) sekmēt privātā sektora līdzdalību virzībā uz ekonomiku ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni;

j) veicināt uz tirgu balstītus pasākumus, lai ieviestu oglekļa cenas noteikšanu un principu "piesārņotājs maksā";

k) uzlabot komerciāli dzīvotspējīgu mazemisiju un citu klimatam draudzīgu tehnoloģiju izstrādi un ieviešanu;

l) pakāpeniski likvidēt subsīdijas fosilajam kurināmajam un veicināt ilgtspējīgas ekonomikas ar zemu oglekļa dioksīda emisiju līmeni attīstību, piemēram, ieguldījumus atjaunīgā enerģijā un energoefektīvos risinājumos;

m) uzlabot divpusējo dialogu un pasākumus attiecībā uz pielāgošanos, seku mazināšanu un īstenošanas līdzekļus, tostarp tehnoloģiju nodošanu, spēju veidošanu un finansēšanu;

n) veicināt to, ka programmas 2030. gadam un Parīzes nolīguma īstenošanā tiek ņemtas vērā transversālas pieejas attiecībā uz dzimumu līdztiesību un jaunatni;

o) veicināt politiku, kas pievēršas klimata ietekmei uz ūdens resursiem;

p) īstenot Parīzes Paktu par ūdeni un pielāgošanos klimata pārmaiņām upju, ezeru un ūdens nesējslāņu baseinos, ar ko iepazīstināja ANO Klimata pārmaiņu konferencē Parīzē 2015. gada 2. decembrī, kā arī Limas-Parīzes rīcības programmu, kuru uzsāka Klimata samitā Ņujorkā 2014. gada 23. septembrī;

q) stiprināt sadarbības shēmas, lai nākotnē nodrošinātu vērienīgākus NND, vienlaikus ņemot vērā globālo izsvēršanas procesu.

5.3. PANTS

Enerģētika

1. Puses atzīst to, cik svarīga ir enerģētikas nozare ekonomikas uzplaukumā un starptautiskā miera un stabilitātes nodrošināšanā, un uzsver, ka enerģētikas nozares pārveide ir būtiska, lai sasniegtu mērķus, kas noteikti programmā 2030. gadam un Parīzes nolīgumā. Tās atzīst nepieciešamību uzlabot un dažādot energoapgādi (tostarp sekmēt atjaunīgo enerģiju), veicināt inovāciju, pētniecību, attīstību un cilvēkresursu apmācību, kā arī palielināt energoefektivitāti, lai stiprinātu energoproduktivitāti, enerģētisko drošību un drošu, ilgtspējīgu un cenas ziņā pieejamu enerģiju. Puses strādā pie minēto mērķu sasniegšanas.

2. Puses uztur informācijas apmaiņu par enerģētiku un sadarbojas divpusēji, reģionāli un daudzpusēji, lai veicinātu tirgu atvērtību un konkurētspēju, dalītos paraugpraksē, veicinātu zinātniski pamatotu un pārredzamu regulējumu un apspriestu sadarbības jomas enerģētikas jautājumos, piemēram, starptautiskos forumos, mehānismos un iniciatīvās.

6. NODAĻA

LAUKSAIMNIECĪBA, JŪRLIETAS UN ZIVSAIMNIECĪBA

6.1. PANTS

Sadarbība lauksaimniecības un lauku attīstības jomā

Puses cita starpā sadarbojas šādās jomās:

a) lauksaimniecības un lauku attīstības politika;

b) lauksaimniecības tirgus perspektīvas;

c) dabas resursu ilgtspējīga apsaimniekošana un klimatrīcība;

d) ilgtspējīga un izturētspējīga lauksaimniecība, veicinot informētību par Pasaules pārtikas nodrošinājuma komitejas "Principiem atbildīgiem ieguldījumiem lauksaimniecībā un pārtikas sistēmās" un "Brīvprātīgajām pamatnostādnēm par zemes, zvejniecību un mežu īpašuma atbildīgu pārvaldību valsts pārtikas nodrošinājuma kontekstā";

e) lauku attīstības veicināšana, veidojot spējas ar tirdzniecību saistītos jautājumos, tostarp ģeogrāfiskās izcelsmes norādes kā intelektuālā īpašuma tiesības;

f) bioloģiskā lauksaimniecība;

g) pētniecība un inovācija;

h) ilgtspējīgu ražošanas procesu organizēšana un attīstība lauksaimniecības pārtikas nozarē (lauksaimniecība un lopkopība);

i) lauku kopienu organizācija un produktīva attīstība;

j) pārtikas nodrošinājums;

k) zudumu pēc ražas novākšanas un pārtikas izšķērdēšanas novēršana;

l) lietišķie pētījumi lauksaimniecības un dzīvnieku izcelsmes produktu ražošanai un pārvaldībai; un

m) lauksaimniecības un pārtikas produktu pārstrāde.

6.2. PANTS

Jūrlietas un zivsaimniecība

1. Puses atzīst to, cik svarīga ir zivsaimniecības, akvakultūras un citu jūrniecības darbību saglabāšana un ilgtspējīga un atbildīga pārvaldība un to ieguldījums, lai nodrošinātu ekonomiskās, sociālās un vides iespējas esošajām un nākamajām paaudzēm.

2. Puses stiprina dialogu un sadarbību savstarpēju interešu jautājumos zivsaimniecības un jūrlietu jomās.

3. Puses atbilstīgi savām starptautiskajām saistībām:

a) palīdz uzlabot globālo okeānu pārvaldības sistēmu, tostarp novēršot regulējuma un īstenošanas nepilnības un veicinot attiecīgo instrumentu ratifikāciju un īstenošanu jūrlietu un zivsaimniecības nozarēs kopā ar trešām valstīm;

b) pieņem efektīvus uzraudzības, kontroles un pārraudzības pasākumus, piemēram, novērotāju programmas, kuģu uzraudzības sistēmas, pārkraušanas kontroli, inspekcijas jūrā un ostas valsts pasākumus un saistītās sankcijas, kuru mērķis ir saglabāt zivju krājumus un novērst pārzveju;

c) saglabā vai pieņem darbības un sadarbojas nolūkā apkarot nelegālu, nereģistrētu un neregulētu (turpmāk "NNN") zveju, tostarp vajadzības gadījumā apmainoties ar informāciju par NNN darbībām savos ūdeņos un īstenojot politiku un pasākumus, lai izslēgtu NNN zvejas produktus no tirdzniecības plūsmām un zivkopības darbībām;

d) sadarbojas ar reģionālajām zvejniecības pārvaldības organizācijām un, vajadzības gadījumā, šādās organizācijās, kurās abas Puses ir vai nu dalībnieces, novērotājas, vai sadarbības partneres, kas nav līgumslēdzējas puses, nolūkā panākt labu pārvaldību, tostarp aizstāvot zinātniski pamatotus lēmumus un šādu lēmumu ievērošanu minētajās organizācijās;

e) veicina ilgtspējīgu, videi nekaitīgu un ekonomiski konkurētspējīgu ražošanas procesu attīstību saldūdens un jūras akvakultūras nozarēs;

f) stiprina okeānu drošumu un drošību;

g) mazina spiedienu uz okeāniem, tostarp cīnoties pret jūras piesārņojumu;

h) veicina jūras telpisko plānošanu un integrētus piekrastes zonas pārvaldības procesus;

i) atbalsta jūras pētniecību un biotehnoloģiju; un

j) apmainīties ar paraugpraksi par tādu jūrā veiktu saimniecisko darbību ilgtspējīgu attīstību, kuras ir Pušu savstarpējās interesēs, piemēram, okeāna enerģija, piekrastes un jūras tūrisms.

7. NODAĻA

EKONOMIKAS POLITIKA

7.1. PANTS

Makroekonomikas politika

Puses stiprina dialogu starp savām iestādēm par makroekonomikas politiku un tendencēm un veicina informācijas un viedokļu apmaiņu par to.

7.2. PANTS

Uzņēmējdarbība un rūpniecība, tostarp mazie un vidējie uzņēmumi

1. Puses veicina labvēlīgu vidi MVU attīstībai un konkurētspējas uzlabošanai un attiecīgā gadījumā veicina horizontālu sadarbību rūpniecības politikas jomā. Sadarbība ietver šādas darbības:

a) veicināt uzņēmēju savstarpējos kontaktus, atbalstīt kopīgus ieguldījumus un izveidot kopuzņēmumus un informācijas tīklus, izmantojot esošās horizontālās programmas;

b) apmainīties ar informāciju un pieredzi par pamatnosacījumu radīšanu MVU to konkurētspējas uzlabošanai un par procedūrām saistībā ar MVU izveidi;

c) sekmēt abu pušu MVU īstenotās darbības;

d) apmainīties ar informāciju un pieredzi *Industry 4.0* jomā; un

e) veicināt korporatīvo sociālo atbildību un atbildīgu uzņēmējdarbības praksi, tostarp ilgtspējīgu patēriņu un ražošanu.

2. Puses sekmē attiecīgos sadarbības pasākumus, ko īsteno privātais sektors.

7.3. PANTS

Uzņēmējdarbība un cilvēktiesības

Puses veicina korporatīvo sociālo atbildību saskaņā ar attiecīgajiem starptautiskajiem standartiem, piemēram, ANO Vadošajiem principiem uzņēmējdarbībai un cilvēktiesībām, ESAO Atbildīgas uzņēmējdarbības vadlīnijām daudznacionāliem uzņēmumiem un ESAO Pienācīgas rūpības pamatnostādnēm atbildīgai uzņēmējdarbībai valsts līmenī, kā arī lai veicinātu spēju veidošanu un pieredzes apmaiņu starptautiskā līmenī.

7.4. PANTS

Izejvielas

1. Puses atzīst, ka pārredzama, uz tirgu balstīta pieeja ir labākais veids, kā radīt labvēlīgu vidi ieguldījumiem izejvielu ražošanā un tirdzniecībā.

2. Puses veicina sadarbību jautājumos, kas saistīti ar izejvielām, attiecīgos reģionālos vai daudzpusējos forumos vai divpusējā dialogā pēc vienas Puses pieprasījuma, pamatojoties uz savstarpējām interesēm. Šīs sadarbības mērķis ir likvidēt šķēršļus izejvielu tirdzniecībai šādā vidē, stiprināt uz noteikumiem balstītu globālu izejvielu tirdzniecības sistēmu, veicināt pārredzamību pasaules izejvielu tirgos un sekmēt ilgtspējīgu attīstību.

3. Šāda sadarbība var ietvert informācijas apmaiņu saistībā ar šādiem jautājumiem:

a) piedāvājums un pieprasījums, divpusējās tirdzniecības un ieguldījumu jautājumi, kā arī starptautiskās tirdzniecības jautājumi;

b) ar tarifiem saistīti un nesaistīti šķēršļi izejvielām un saistītajiem pakalpojumiem un ieguldījumiem;

c) pušu attiecīgās normatīvās sistēmas;

d) tehnoloģijas, ko izmanto ražošanas procesos un izejvielu izmantošanā; un

e) paraugprakse saistībā ar ieguves rūpniecības ilgtspējīgu attīstību, tostarp minerālu politiku, zemes izmantošanas plānošanu un atļauju piešķiršanas procedūras.

7.5. PANTS

Statistika

Puses sadarbojas statistikas jomā, jo īpaši aktīvi veicinot paraugprakses apmaiņu. Šāda sadarbība var ietvert šādas darbības:

a) lielāka dalība augsta līmeņa starptautiskās sanāksmēs par savstarpēju interešu tematiem;

b) statistikas metodoloģiju saskaņošana, lai uzlabotu datu salīdzināmību; un

c) oficiālās statistikas sagatavošana un izplatīšana un rādītāju izstrāde.

7.6. PANTS

Transports

1. Puses sadarbojas un stiprina dialogu visās attiecīgajās transporta politikas jomās, tostarp integrētā transporta politikā, lai uzlabotu preču apriti un pasažieru pārvietošanos, sekmētu jūras un aviācijas drošumu un drošību un vides aizsardzību, kā arī palielinātu Pušu transporta sistēmu efektivitāti.

2. Šāda sadarbība un dialogs var ietvert šādas darbības:

a) apmainīties ar informāciju un paraugpraksi attiecībā uz Pušu attiecīgo transporta politiku;

b) stiprināt Meksikas un Savienības attiecības aviācijas jomā, tostarp izpētīt iespēju noslēgt īpašu aviācijas nolīgumu;

c) atbalstīt mērķi nodrošināt neierobežotu piekļuvi starptautiskiem jūras pārvadājumu tirgiem un tirdzniecībai, kam pamatā ir godīga konkurence un tirdzniecība;

d) veicināt jūras transportu, loģistikas ķēdes un multimodālo transportu, lai uzlabotu konkurētspēju un ekonomiskās attiecības;

e) risināt ar vidi saistītus transporta jautājumus;

f) veicināt ekspertu dialogu un sadarbību starptautiskos transporta forumos; un

g) atbalstīt pārrobežu elektronisko informācijas plūsmu, lai veicinātu dinamisku vidi efektīviem un rentabliem transporta pakalpojumiem.

8. NODAĻA

IZGLĪTĪBA, KULTŪRA UN SOCIĀLIE JAUTĀJUMI

8.1. PANTS

Izglītība

Puses veicina sadarbību un dialogu attiecīgajās izglītības jomās, tostarp šādās:

a) augstākās izglītības un tehniskās un profesionālās izglītības un apmācības stiprināšana;

b) augstākās izglītības iestāžu studentu, pētnieku, akadēmiskā un administratīvā personāla mobilitātes palielināšana; un

c) augstākās izglītības iestāžu spēju veidošanas sekmēšana, tostarp tādu mehānismu uzlabošana, ar kuriem tiek atzītas kvalifikācijas un ārvalstīs pavadītu studiju periodi.

8.2. PANTS

Kultūra

1. Puses sadarbojas attiecīgos starptautiskos forumos, jo īpaši ANO Izglītības, zinātnes un kultūras organizācijā (turpmāk "*UNESCO*"), lai sasniegtu kopīgus mērķus un veicinātu kultūras daudzveidību, tostarp īstenojot Konvenciju par kultūras izpausmju daudzveidības aizsardzību un veicināšanu, ko 2005. gada 20. oktobrī Parīzē pieņēma *UNESCO* Ģenerālā konference.

2. Puses veicina ciešāku sadarbību kultūras un radošajās nozarēs un jomās, tostarp nākotnes un jaunās tehnoloģijas un audiovizuālos medijus, lai cita starpā uzlabotu savstarpējo sapratni un zināšanas par Pušu attiecīgajām kultūrām.

3. Puses veicina kultūras apmaiņu un īsteno kopīgas iniciatīvas dažādās kultūras jomās saskaņā ar pieejamajiem sadarbības satvariem.

4. Lai uzlabotu vispārēju piekļuvi kultūrai un tās komponentiem, Puses veicina sadarbību un kopīgas iniciatīvas, kas saistītas ar digitālā satura radīšanu, veicināšanu un izplatīšanu mākslas un kultūras jomā, ievērojot tiesisko regulējumu, kas atzīst un augstu vērtē autoru darbu.

5. Puses rosina starpkultūru dialogu starp to attiecīgajām pilsoniskās sabiedrības organizācijām, kā arī privātpersonām.

6. Puses atzīst kultūras kā konfliktu novēršanas un ilgtspējīgas attīstības ekonomiskās, sociālās un vides dimensijas veicinātājas un virzītājspēka lomu, paturot prātā, ka kultūras un radošās nozares ir nozīmīgi attīstīto un jaunattīstības valstu ekonomikas virzītājspēki.

8.3. PANTS

Nodarbinātība un sociālie jautājumi

1. Puses atzīst, ka nodarbinātības un sociālās politikas centrā vajadzētu būt dzīves līmeņa uzlabošanai, kvalitatīvu darbvietu radīšanai un pienācīgas kvalitātes nodarbinātības veicināšanai.

2. Puses ievēro un veicina pamatprincipus un tiesības darbā, kuras izklāstītas Starptautiskās Darba organizācijas (turpmāk "SDO") Deklarācijā par pamatprincipiem un pamattiesībām darbā, kas pieņemta Starptautiskajā Darba konferencē 1998. gada 18. jūnijā Ženēvā, un atbilstošajās SDO konvencijās, kurās tās ir puses.

3. Puses uzlabo sadarbību nodarbinātības, sociālā dialoga un sociālo lietu jomā un veicina informācijas apmaiņu par nodarbinātību, veselības aizsardzību un drošību darbā, darba jautājumiem un sociālo aizsardzību.

8.4. PANTS

Eksponenciālas tehnoloģiskās pārmaiņas

Puses apmainās ar gūto pieredzi un paraugpraksi, lai efektīvi un visaptveroši risinātu eksponenciālo tehnoloģisko pārmaiņu un automatizācijas sekas un to ietekmi uz IAM pilnīgu īstenošanu.

8.5. PANTS

Sociālā kohēzija un iekļaušana

Puses sadarbojas, lai uzlabotu sociālo kohēziju, samazinot visu veidu nabadzību, nevienlīdzību un sociālo atstumtību nolūkā sasniegt IAM visā pasaulē un veicināt taisnīgu globalizāciju, pilnīgu nodarbinātību un pienācīgas kvalitātes nodarbinātību visiem vīriešiem un sievietēm, tostarp:

a) stiprinot sociālās aizsardzības sistēmas;

b) veicinot vienlīdzīgu piekļuvi un nediskriminēšanu sociālajā politikā;

c) sekmējot inovāciju, lai risinātu sociālās problēmas, apmainoties ar informāciju par paraugpraksi, un veicinot dialogu un pētniecību šajā jomā; un

d) veicinot sociālās ekonomikas solidaritāti iekļautības un nabadzības apkarošanas vārdā.

8.6. PANTS

Veselība

1. Puses sadarbojas sabiedrības veselības jomā, tostarp profilakses un veselības veicināšanas jomā, lai paaugstinātu sabiedrības veselības drošības līmeni un veicinātu vispārēju veselības apdrošināšanu.

2. Šāda sadarbība var ietvert šādas darbības:

a) apmainīties ar informāciju un sadarboties savstarpēju interešu jautājumos;

b) veicināt starptautisko veselības nolīgumu īstenošanu; un

c) sekmēt apmaiņas, stipendiju un mācību programmas 1. punktā minētajās jomās.

8.7. PANTS

Tūrisms

1. Puses sadarbojas tūrisma jomā. Šādas sadarbības galvenais mērķis ir uzlabot informācijas un paraugprakses apmaiņu, lai nodrošinātu līdzsvarotu un ilgtspējīgu tūrisma attīstību un atbalstītu darbvietu radīšanu un ekonomikas attīstību.

2. Šāda sadarbība koncentrējas uz šādiem aspektiem:

a) aizsargāt un, cik vien iespējams, palielināt dabas un kultūras mantojuma potenciālu;

b) piekopt praksi, kas veicina atbildīgu tūrismu un cieņu pret vietējām kopienām;

c) apmainīties ar informāciju un paraugpraksi par darbībām prasmju un kompetenču uzlabošanai tūrisma nozarē;

d) sekmēt informācijas apmaiņu un sadarbību radošajās nozarēs un inovāciju tūrisma nozarē; un

e) apmainīties ar paraugpraksi, lai tūrisma nozarē integrētu ilgtspējas principus, jo īpaši bioloģisko daudzveidību.

9. NODAĻA

PĒTNIECĪBA, INOVĀCIJA UN DIGITĀLĀ EKONOMIKA

9.1. PANTS

Pētniecība un inovācija

1. Puses sadarbojas zinātniskās pētniecības, tehnoloģiju attīstības un inovācijas jomā, pamatojoties uz savstarpējām interesēm un labumu un saskaņā ar saviem attiecīgajiem tiesību aktiem. Šādas sadarbības mērķis ir veicināt ilgtspējīgu attīstību, risināt globālas sabiedrības problēmas, sasniegt zinātnisko izcilību, uzlabot reģionālo konkurētspēju, kā arī stiprināt Pušu attiecības, veidojot ilgstošas partnerības. Puses veicina politikas dialogu divpusējā un reģionālā līmenī un savstarpēji papildinošā veidā izmanto savus dažādos instrumentus, tostarp nolīgumus par zinātnisko un tehnoloģisko sadarbību.

2. Puses cenšas:

a) uzlabot apstākļus pētnieku, zinātnieku, ekspertu, studentu un uzņēmēju mobilitātei un materiālu un aprīkojuma pārvietošanai pāri robežām;

b) veicināt savstarpēju piekļuvi otras puses zinātnes, tehnoloģijas un inovācijas programmām, pētniecības infrastruktūrām un iekārtām, publikācijām un zinātniskajiem datiem;

c) palielināt sadarbību pirmsnormatīvās pētniecības un standartizācijas jomā; un

d) sekmēt vienotus principus, lai pētniecības un inovācijas projektos panāktu pienācīgu un efektīvu intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzības un īstenošanas līmeni.

3. Puses veicina turpmāk minētos pasākumus, kas jāveic valdības organizācijām, publiskiem un privātiem pētniecības centriem, augstākās izglītības iestādēm, inovācijas aģentūrām un tīkliem un citām ieinteresētajām personām, tostarp MVU:

a) kopīgas iniciatīvas, ar ko palielina informētību par zinātni, tehnoloģiju, inovāciju un spēju veidošanas programmām un iespējām piedalīties otras Puses programmās;

b) kopīgas sanāksmes un darbsemināri, kuru mērķis ir apmainīties ar informāciju, paraugpraksi un apzināt kopīgas pētniecības jomas;

c) kopīgas pētniecības darbības savstarpēju interešu jomās;

d) savstarpēji atzīts zinātniskās sadarbības izvērtējums un novērtējums, kā arī attiecīgo rezultātu izplatīšana.

9.2. PANTS

Digitālā ekonomika

1. Puses atzīst, ka informācijas un komunikācijas tehnoloģijas (turpmāk "IKT") ir svarīgi mūsdienu dzīves elementi un tām ir būtiska nozīme informācijas un zināšanu stiprināšanā sabiedrībā, lai veicinātu ekonomisko, izglītības un sociālo attīstību. Puses apmainās ar viedokļiem par savu attiecīgo politiku minētajā jomā.

2. Šāda sadarbība var ietvert šādas darbības:

a) apmainīties ar viedokļiem par dažādiem digitālā vienotā tirgus politikas aspektiem, jo īpaši par elektronisko sakaru politiku un regulējumu, tostarp par piekļuvi platjoslas pakalpojumiem, privātuma un personas datu aizsardzību, e-pārvaldi, atvērtu pārvaldību, atvērtajiem datiem, interneta drošību, e-veselību un regulatīvo iestāžu neatkarību;

b) veicināt IKT kā līdzekļus ekonomiskās, sociālās un kultūras attīstības, sociālās un digitālās iekļaušanas un kultūras daudzveidības veicināšanai, uzsverot uzņēmējdarbības garu un līdzdalīgu kopdarbu, kā arī veicinot savienojamību skolās un attīstot pētniecības un akadēmiskos tīklus;

c) attīstīt pētniecības tīklu, skaitļošanas un zinātnisko datu infrastruktūru un pakalpojumu savienojamību un sadarbspēju, tostarp reģionālā kontekstā;

d) sadarboties e-pārvaldes un uzticamības pakalpojumu jomā, piemēram, elektroniskā paraksta un elektroniskās identifikācijas (eID) jomā, galveno uzmanību pievēršot politikas principu, informācijas un paraugprakses apmaiņai par IKT izmantošanu, lai modernizētu valsts pārvaldi, veicinātu augstas kvalitātes sabiedriskos pakalpojumus, uzlabotu organizatorisko efektivitāti un publisko resursu pārredzamu pārvaldību;

e) apmainīties ar informāciju par standartiem, atbilstības novērtējumu un tipa apstiprinājumu; un

f) sekmēt speciālistu, jo īpaši jauno speciālistu, apmaiņu un mācības.

III DAĻA[3]

TIRDZNIECĪBA UN IEGULDĪJUMI

1. NODAĻA

VISPĀRĪGI UN INSTITUCIONĀLI NOTEIKUMI

A IEDAĻA

Vispārīgi noteikumi

1.1. PANTS

Brīvās tirdzniecības zonas izveide

Puses, ievērojot šā nolīguma šo daļu, izveido brīvās tirdzniecības zonu atbilstīgi *GATT* 1994 XXIV pantam un *GATS* V pantam.

[3] Ja kādā šīs daļas noteikumā ir atsauce uz citu šā nolīguma noteikumu, minētā atsauce attiecas uz citu šīs daļas noteikumu, ja vien nav skaidri norādīts citādi.

1.2. PANTS

Mērķi

Šā nolīguma šīs daļas mērķi ir šādi:

a) paplašināt un dažādot preču tirdzniecību starp Pusēm saskaņā ar *GATT* 1994 XXIV pantu, samazinot vai likvidējot muitas nodokļus un ar tarifiem nesaistītus šķēršļus tirdzniecībā;

b) atvieglot preču tirdzniecību, jo īpaši izmantojot noteikumus par muitu un tirdzniecības atvieglošanu, standartus, tehniskos noteikumus un atbilstības novērtēšanas procedūras, kā arī sanitāros un fitosanitāros pasākumus, vienlaikus saglabājot katras Puses tiesības tās teritorijā reglamentēt, lai sasniegtu sabiedriskās kārtības mērķus;

c) liberalizēt pakalpojumu tirdzniecību saskaņā ar *GATS* V pantu;

d) izveidot sistēmu, kas veicina ieguldījumu plūsmu pieaugumu, nodrošinot pārredzamus, stabilus un paredzamus noteikumus, kuri reglamentē uzņēmumu iedibināšanas nosacījumus un ar to saistīto kapitāla apriti, un garantējot pienācīgu līdzsvaru starp ieguldījumu liberalizāciju un aizsardzību un katras Puses tiesībām reglamentēt, lai sasniegtu leģitīmus politikas mērķus;

e) izveidot ieguldījumu tiesu sistēmu, lai efektīvi, objektīvi un paredzami atrisinātu ieguldītāju un valsts strīdus;

f) panākt Pušu publiskā iepirkuma tirgu faktisku un abpusēju atvēršanu;

g) veicināt inovāciju un jaunradi, nodrošinot atbilstošu un efektīvu intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzību saskaņā ar spēkā esošajām starptautiskajām saistībām starp Pusēm un līdzsvaru starp minēto aizsardzību un sabiedrības interesēm;

h) veidot tirdzniecības un ieguldījumu attiecības starp Pusēm saskaņā ar brīvas un neizkropļotas konkurences principu;

i) veicināt ilgtspējīgu attīstību un starptautiskās tirdzniecības attīstību tādā veidā, kas sekmē ilgtspējīgu attīstību, ietverot ekonomikas attīstību, sociālo attīstību un vides aizsardzību;

j) izveidot efektīvu, taisnīgu un paredzamu strīdu izšķiršanas mehānismu, lai izšķirtu strīdus starp Pusēm par šā nolīguma šīs daļas interpretāciju un piemērošanu.

1.3. PANTS

Vispārpiemērojamas definīcijas

Šā nolīguma šajā daļā, ja vien nav norādīts citādi:

a) "vispārēji piemērojams administratīvs nolēmums" ir administratīvs nolēmums vai interpretācija, kas attiecas uz visām personām un faktiskām situācijām, uz kurām parasti attiecas minētais administratīvais nolēmums vai interpretācija, un ar ko nosaka rīcības normu, bet kas neietver:

   i) administratīvā vai tiesvedībai pielīdzināmā procesā pieņemtu atzinumu vai nolēmumu, ko piemēro konkrētai otras Puses personai, precei vai pakalpojumam konkrētā lietā; vai

   ii) citu nolēmumu par konkrētu rīcību vai praksi;

b) "Līgums par lauksaimniecību" ir Līgums par lauksaimniecību, kas ietverts PTO līguma 1.A pielikumā;

c) "lauksaimniecības prece" ir Nolīguma par lauksaimniecību 1. pielikumā uzskaitīts produkts;

d) "gaisa kuģu remonta un apkopes pakalpojumi, kuru laikā gaisa kuģi neizmanto" ir remonta un apkopes darbības, kas tiek veiktas gaisa kuģim vai tā daļai, kamēr to neizmanto, un tie neietver līnijas tehnisko apkopi;

e) “Antidempinga nolīgums” ir Nolīgums par 1994. gada Vispārējās vienošanās par tarifiem un tirdzniecību VI panta īstenošanu, kas ietverts PTO līguma 1.A pielikumā;

f) “datorizēto rezervēšanas sistēmu pakalpojumi” ir pakalpojumi, kurus sniedz datorizētās sistēmas, kas satur informāciju par gaisa pārvadātāju grafikiem, pieejamību, braukšanas maksām un noteikumiem, un kurus izmantojot var veikt rezervēšanu vai izsniegt biļetes;

g) “muitas nodoklis” ir jebkurš nodoklis vai maksājums, ko piemēro attiecībā uz preču importu vai saistībā ar to, tas ietver visus papildnodokļus vai uzcenojumus, kurus piemēro saistībā ar šādu importu; bet tas neietver:

i) maksu, kas līdzvērtīga iekšējam nodoklim, kuru piemēro saskaņā ar šā nolīguma 2.3. pantu;

ii) antidempinga vai kompensācijas[4] maksājumu, ko piemēro saskaņā ar attiecīgi *GATT* 1994, Antidempinga nolīgumu vai SKP nolīgumu;

iii) maksas vai citus maksājumus, ko uzliek preces importam vai saistībā ar importu un kas nepārsniedz sniegto pakalpojumu aptuvenās izmaksas; un

iv) piemaksu, ko piedāvā vai iekasē par importētu preci un kas izriet no konkursa sistēmas, kura atļauta tarifa kvotu pārvaldībai saskaņā ar 2-A-4. papildinājumu (Meksikas tarifa kvotas);

[4] Lielākai noteiktībai – muitas nodokļa definīcija neietekmē Pušu tiesības un pienākumus saskaņā ar 5. nodaļu (Tirdzniecības aizsardzības instrumenti).

h) “Līgums par muitas vērtības noteikšanu” ir Līgums par Vispārējās vienošanās par tarifiem un tirdzniecību 1994 VII panta īstenošanu, kas ietverts PTO līguma 1.A pielikumā;

i) “dienas” ir kalendārās dienas, tostarp nedēļas nogales un brīvdienas;

j) “VSI” ir Vienošanās par noteikumiem un procedūrām, kas reglamentē strīdu izšķiršanu un ietverta PTO līguma 2. pielikumā;

k) “uzņēmums” ir jebkurš tiesību subjekts, kas noteiktā kārtībā izveidots vai citādi organizēts saskaņā ar spēkā esošajiem tiesību aktiem peļņas gūšanai vai citā nolūkā un kas pieder privātai personai vai valstij, tostarp jebkāda korporācija, fonds, pilnsabiedrība, kopuzņēmums, viena dalībnieka uzņēmums vai asociācija;

l) “esošs” nozīmē spēkā esošs šā nolīguma spēkā stāšanās dienā;

m) “brīvi konvertējama valūta” ir valūta, ar ko notiek plaša mēroga tirdzniecība starptautiskos ārvalstu valūtas tirgos un kas tiek plaši lietota starptautiskos darījumos;

n) “*GATS*” ir Vispārējā vienošanās par pakalpojumu tirdzniecību, kas ietverta PTO līguma 1.B pielikumā;

o) “*GATT* 1994” ir 1994. gada Vispārējā vienošanās par tarifiem un tirdzniecību, kas ietverta PTO līguma 1.A pielikumā;

p) “preces” ir gan materiāli, gan ražojumi;

q) “Puses prece” ir iekšzemes prece *GATT* 1994 izpratnē un ietver preces, kuru izcelsme ir minētajā Pusē;

r) “apkalpošana uz zemes” ir lidostā par atlīdzību vai uz līguma pamata sniegti aviosabiedrību pārstāvēšanas, administrēšanas un uzraudzības pakalpojumi, pasažieru apkalpošana, bagāžas apkalpošana, trapa pakalpojumi, ēdināšanas pakalpojumi[5], kravas un pasta apstrāde, gaisa kuģu uzpilde ar degvielu, gaisa kuģa apkalpošana un tīrīšana, virszemes transports un lidojuma operācijas, apkalpju administrēšanas un lidojumu plānošanas pakalpojumi; bet neietver pašpakalpojumus, drošību, līnijas tehnisko apkopi, gaisa kuģu remontu un apkopi; un būtiskas centralizētas lidostas infrastruktūras, piemēram, atledošanas iekārtu, degvielas uzpildes sistēmu, bagāžas apstrādes sistēmu un noteiktas lidostas iekšējās transporta sistēmas pārvaldību vai darbību;

s) “harmonizētā sistēma” jeb “HS” ir preču aprakstīšanas un kodēšanas harmonizētā sistēma, ieskaitot tās vispārīgos interpretācijas noteikumus, sadaļu piezīmes, nodaļu piezīmes un apakšpozīciju piezīmes un grozījumus;

t) “pasākums” ietver jebkuru likumu, noteikumu, normu, procedūru, lēmumu, administratīvu aktu, prasību vai praksi[6];

u) “valstspiederīgais” ir fiziska persona, kurai ir kādas Eiropas Savienības dalībvalsts vai Meksikas valstspiederība saskaņā ar to attiecīgajiem tiesību aktiem vai kura ir kādas Puses pastāvīgais iedzīvotājs;

---

5 Izņemot pārtikas sagatavošanu.

6 Lielākai noteiktībai – termins “pasākums” ietver bezdarbību.

v) “fiziska persona” ir[7]:

i) Eiropas Savienības gadījumā – persona, kurai ir kādas Eiropas Savienības dalībvalsts valstspiederība saskaņā ar tās tiesību aktiem[8]; un

ii) Meksikas gadījumā – persona, kurai ir Meksikas valstspiederība saskaņā ar tās tiesību aktiem;

fizisku personu, kas ir Meksikas valstspiederīgais un kam ir kādas Eiropas Savienības dalībvalsts valstspiederība, uzskata tikai par tās Puses fizisku personu, kurā viņai ir dominējošā un faktiskā valstspiederība;

w) “ESAO” ir Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija;

x) “noteiktas izcelsmes prece” ir prece, kuras izcelsme atbilst 3. nodaļā (Izcelsmes noteikumi un izcelsmes procedūras) noteiktajiem izcelsmes noteikumiem;

y) “persona” ir fiziska persona vai uzņēmums;

z) “Puses persona” ir Puses valstspiederīgais vai uzņēmums;

aa) “preferenciāls tarifa režīms” ir muitas nodokļa likme, ko piemēro noteiktas izcelsmes precei saskaņā ar 2.4. pantu (Muitas nodokļu atcelšana vai samazināšana);

---

7 Šī definīcija attiecas uz 10. līdz 19. nodaļu.

8 Definīcija “Eiropas Savienības fiziskas personas” ietver arī fiziskas personas, kuras pastāvīgi uzturas Latvijas Republikā, kuras nav Latvijas Republikas pilsoņi vai citas valsts pilsoņi, bet kuras ir tiesīgas saskaņā ar Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem saņemt nepilsoņa pasi.

bb) “Vienošanās par aizsardzības pasākumiem” ir Vienošanās par aizsardzības pasākumiem, kas ietverta PTO līguma 1.A pielikumā;

cc) “SKP nolīgums” ir Nolīgums par subsīdijām un kompensācijas pasākumiem, kas ietverts PTO līguma 1.A pielikumā;

dd) “gaisa pārvadājumu pakalpojumu pārdošana un tirdzniecība” ir iespējas attiecīgajam gaisa pārvadātājam brīvi pārdot un tirgot savus gaisa pārvadājumu pakalpojumus, tostarp visi tādi tirgvedības aspekti kā tirgus izpēte, reklāma un izplatīšana, bet neietverot cenu noteikšanu par gaisa pārvadājumu pakalpojumiem vai piemērojamos nosacījumus;

ee) “pakalpojuma sniedzējs” ir persona, kas sniedz vai vēlas sniegt pakalpojumu;

ff) “SFS līgums” ir Līgums par sanitāro un fitosanitāro pasākumu piemērošanu, kas ietverts PTO līguma 1.A pielikumā;

gg) “valsts uzņēmums” ir uzņēmums, kas pieder Pusei vai ko kontrolē Puse;

hh) “TBT nolīgums” ir Nolīgums par tehniskajiem šķēršļiem tirdzniecībā, kas ietverts PTO līguma 1.A pielikumā;

ii) “teritorija” ir teritorija, kurā piemēro šo nolīgumu saskaņā ar šā nolīguma IV daļas 2.2. pantu (Teritoriālā piemērošana);

jj) “trešā valsts” ir valsts vai teritorija ārpus šā nolīguma teritoriālās piemērošanas jomas;

kk) "*TRIPS* līgums" ir Līgums par intelektuālā īpašuma tiesību komercaspektiem, kas ietverts PTO līguma 1.C pielikumā;

ll) "Vīnes Konvencija par starptautisko līgumu tiesībām" ir Vīnes Konvencija par starptautisko līgumu tiesībām, kas noslēgta Vīnē 1969. gada 23. maijā;

mm) "PTO" ir Pasaules Tirdzniecības organizācija; un

nn) "PTO līgums" ir Marrākešas Līgums par Pasaules tirdzniecības organizācijas izveidošanu, kas noslēgts Marrākešā 1994. gada 15. aprīlī.

1.4. PANTS

Saistība ar PTO līgumu

Puses apstiprina savas tiesības un saistības vienai pret otru atbilstīgi PTO līgumam.

1.5. PANTS

Atsauces uz tiesību aktiem un citiem nolīgumiem

1. Ja vien nav norādīts citādi, visas šā nolīguma šajā daļā ietvertās atsauces uz tiesību aktiem – vai nu vispārīgi, vai ar atsauci uz konkrētu likumu, regulu vai direktīvu – uzskata par atsaucēm uz tiesību aktiem ar to grozījumiem.

2. Ja vien nav norādīts citādi, visas atsauces vai iekļaušanu ar atsauci šā nolīguma šajā daļā uz citiem nolīgumiem vai tiesību instrumentiem vai kādu to daļu uzskata par tādām, kas ietver:

a) attiecīgos pielikumus, protokolus, zemsvītras piezīmes, skaidrojošās piezīmes un skaidrojumus; un

b) pēctecīgos nolīgumus, kuru puses ir Puses, vai grozījumus, kas Pusēm ir saistoši, izņemot gadījumu, kad atsauce apstiprina esošās tiesības un pienākumus.

1.6. PANTS

Pienākumu izpilde

1. Katra Puse pieņem vispārējus vai īpašus pasākumus, kas vajadzīgi pienākumu izpildei saskaņā ar šā nolīguma šo daļu, tostarp pasākumus, ar kuriem nodrošina, ka tās centrālās, reģionālās vai vietējās valdības un iestādes, kā arī nevalstiskās struktūras, īstenojot tām deleģētās pilnvaras, pilda šādus pienākumus.

2. Lielākai noteiktībai – Puse var apturēt šā nolīguma šajā daļā noteiktās tiesības un pienākumus, izņemot gadījumus, kas paredzēti šā nolīguma IV daļas 2.3. panta (Pienākumu izpilde) 3. punktā, tikai tad, ja otra Puse pārkāpj šā nolīguma šīs daļas noteikumus, un saskaņā ar tajā, tostarp 31. nodaļā (Strīdu izšķiršana), izklāstītajām prasībām.

B IEDAĻA

Institucionāli noteikumi

1.7. PANTS

Apvienotās padomes īpašās funkcijas

1. Kad Apvienotā padome, kas izveidota ar šā nolīguma IV daļas 1.2. pantu (Apvienotā padome), veic kādu no funkcijām, kas tai uzticētas ar šā nolīguma šo daļu, tās sastāvā ministru līmenī ir ES Puses pārstāvji, kuri atbild par tirdzniecības un ieguldījumu jautājumiem, no vienas puses, un Meksikas Ekonomikas ministrijas pārstāvji, no otras puses, vai viņu ieceltās personas.

2. Apvienotā padome nolūkā sasniegt šā nolīguma šīs daļas mērķus, var grozīt:

a) 2.-A pielikumu (Tarifu atcelšanas grafiks) un 2.-E pielikumu (Pasākumi attiecībā uz vīna produktiem un stiprajiem alkoholiskajiem dzērieniem);

b) 3. nodaļu (Izcelsmes noteikumi un izcelsmes procedūras), tostarp 3.-A līdz 3.-D pielikumu;

c) 10.-D pielikumu (Tiesas locekļu, apelācijas tiesas locekļu un mediatoru rīcības kodekss);

d) attiecīgos Meksikas sarakstus un grafikus saskaņā ar 10.12. panta (Neatbilstīgi pasākumi un izņēmumi) 6. punktu un 11.8. panta (Neatbilstīgi pasākumi un izņēmumi) 4. punktu;

e) 21.-A pielikumu (Eiropas Savienības aptvertais iepirkums) un 21.-B pielikumu (Meksikas aptvertais iepirkums);

f) 25.-B pielikumu (Ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu saraksts);

g) 31.-A pielikumu (Reglaments) un 31.-B pielikumu (Šķīrējtiesnešu un mediatoru rīcības kodekss).

3. Apvienotā padome nolūkā sasniegt šā nolīguma šīs daļas mērķus var arī:

a) pieņemt šā nolīguma šīs daļas noteikumu saistošas interpretācijas;

b) pieņemt citus lēmumus, kādi paredzēti šā nolīguma šajā daļā; un

c) pēc Pušu vienošanās veikt citas darbības, kas vajadzīgas, lai izpildītu savas funkcijas.

4. Katra Puse saskaņā ar savām piemērojamām juridiskajām procedūrām visus 2. punkta a) apakšpunktā minētos grozījumus īsteno laikposmā, par kuru Puses var vienoties.

1.8. PANTS

Apvienotās komitejas īpašās funkcijas

1. Kad Apvienotā komiteja, kas izveidota ar šā nolīguma IV daļas 1.3. pantu (Apvienotā komiteja), veic kādu no funkcijām, kas tai uzticētas ar šā nolīguma šo daļu, tās sastāvā atbilstoši katras Puses attiecīgajām prasībām augstāko amatpersonu līmenī ir ES Puses pārstāvji, kas atbild par tirdzniecības un ieguldījumu jautājumiem, no vienas puses, un Meksikas Ekonomikas ministrijas pārstāvji, no otras puses, vai viņu ieceltās personas.

2. Apvienotā komiteja:

a) palīdz Apvienotajai padomei tās funkciju veikšanā attiecībā uz tirdzniecības jautājumiem;

b) atbild par šā nolīguma šīs daļas noteikumu pareizu īstenošanu un piemērošanu un par tās piemērošanā iegūto rezultātu novērtēšanu;

c) neskarot 31. nodaļu (Strīdu izšķiršana), cenšas novērst un atrisināt jebkādas domstarpības vai strīdus, kas varētu rasties saistībā ar šā nolīguma šīs daļas interpretāciju vai piemērošanu;

d) pārrauga apakškomiteju un citu saskaņā ar šā nolīguma šo daļu izveidoto struktūru darbu; un

e) apspriež iespējas vēl vairāk uzlabot tirdzniecību un ieguldījumus starp Pusēm.

3. Pildot savus 2. punktā noteiktos pienākumus, Apvienotā komiteja var:

a) atbilstoši savai kompetencei papildus šā nolīguma šajā daļā izveidotajām apakškomitejām un citām struktūrām izveidot vēl citas apakškomitejas un citas struktūras, kuru sastāvā ir Pušu pārstāvji, un uzticēt tām pienākumus, un lemt par izmaiņām funkcijās, kas uzticētas apakškomitejām un citām tās izveidotajām struktūrām, kā arī likvidēt tās;

b) ieteikt Apvienotajai padomei pieņemt lēmumus saskaņā ar šā nolīguma šīs daļas konkrētajiem mērķiem, tai skaitā grozījumus, kas minēti 1.7. panta 2. punkta a) apakšpunktā, vai pieņemt šādus lēmumus starplaikos starp Apvienotās padomes sēdēm vai tad, kad Apvienotā padome nespēj sanākt uz sēdi; un

c) pildot savas funkcijas, veikt jebkādas citas darbības pēc Pušu vienošanās vai Apvienotās padomes norādījumiem.

1.9. PANTS

Šā nolīguma III daļas koordinatori

1. Katra Puse ieceļ šā nolīguma šīs daļas koordinatoru un par to paziņo otrai Pusei 60 dienu laikā pēc šā nolīguma stāšanās spēkā.

2. Koordinatori:

a) veicina saziņu starp Pusēm par jebkuru jautājumu, uz ko attiecas šā nolīguma šī daļa, kā arī ar citiem kontaktpunktiem, kuri izveidoti saskaņā ar to;

b) kopīgi sagatavo darba kārtības un veic visus citus nepieciešamos sagatavošanās darbus Apvienotās padomes un Apvienotās komitejas sēdēm saskaņā ar šo pantu; un

c) attiecīgā gadījumā veic turpmākus pasākumus pēc Apvienotās padomes un Apvienotās komitejas lēmumiem.

1.10. PANTS

Šā nolīguma III daļas apakškomitejas un citas struktūras

1. Ar šo Puses izveido šādas apakškomitejas un citas struktūras, kuru sastāvā ir ES Puses pārstāvji, no vienas puses, un Meksikas pārstāvji, no otras puses:

a) Preču tirdzniecības komiteja;

b) Lauksaimniecības apakškomiteja;

c) Vīnu un stipro alkoholisko dzērienu tirdzniecības apakškomiteja;

d) Muitas, tirdzniecības atvieglošanas un izcelsmes noteikumu apakškomiteja;

e) Sanitāro un fitosanitāro pasākumu apakškomiteja;

f) Apvienotā darba grupa dzīvnieku labturības un rezistences pret antimikrobiāliem līdzekļiem jautājumos;

g) Tehnisko šķēršļu tirdzniecībā apakškomiteja;

h) Pakalpojumu un ieguldījumu apakškomiteja;

i) Finanšu pakalpojumu apakškomiteja;

j) Publiskā iepirkuma apakškomiteja;

k) Intelektuālā īpašuma apakškomiteja;

l) Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomiteja.

2. Ja vien šā nolīguma šajā daļā nav noteikts citādi, šā panta 1. punktā minētajām apakškomitejām un citām struktūrām piemēro šā nolīguma IV daļas 1.4. pantu (Apakškomitejas un citas struktūras).

3. Šā panta 1. punktā minētās apakškomitejas un citas struktūras var sniegt attiecīgus ieteikumus šā nolīguma šajā daļā paredzētajos gadījumos.

4. Ieteikumus sniedz, savstarpēji vienojoties.

1.11. PANTS

Attiecības ar pilsonisko sabiedrību

1. Katra Puse vismaz reizi gadā tiekas ar savu attiecīgo vietējo konsultantu grupu, kas minēta šā nolīguma IV daļas 1.7. pantā (Vietējās konsultantu grupas), lai apspriestu jautājumus, kuri saistīti ar šā nolīguma šīs daļas piemērošanu.

2. Kad Apvienotā padome vai Apvienotā komiteja sanāk tās tirdzniecības jautājumu sastāvā, tā sasauc šā nolīguma IV daļas 1.8. pantā (Pilsoniskās sabiedrības forums) minētā Pilsoniskās sabiedrības foruma sanāksmi, lai risinātu dialogu par šā nolīguma šīs daļas piemērošanu.

2. NODAĻA

PREČU TIRDZNIECĪBA

A IEDAĻA

Vispārīgi noteikumi

2.1. PANTS

Definīcijas

Šajā nodaļā:

a) "konsulārās formalitātes" ir procedūra, kurā eksportētājas Puses teritorijā vai trešās puses teritorijā no importētājas Puses konsula saņem konsulāro rēķinu vai konsulāro vīzu komercrēķinam, izcelsmes sertifikātam, manifestam, nosūtītāja eksporta deklarācijai un citiem muitas dokumentiem, kuri tiek prasīti vai ir saistīti ar preces importu;

b) “eksporta licencēšanas procedūra” ir administratīva procedūra, saskaņā ar kuru kā priekšnoteikums eksportam no eksportētājas Puses teritorijas jāiesniedz attiecīgajai eksportētājas Puses administratīvajai struktūrai vai struktūrām pieteikums vai citi dokumenti (kas nav muitošanai parasti nepieciešamie dokumenti);

c) “Importa licencēšanas līgums” ir Līgums par importa licencēšanas procedūrām, kas ietverts PTO līguma 1.A pielikumā;

d) “importa licencēšanas procedūra” ir administratīva procedūra, saskaņā ar kuru kā priekšnoteikums importa veikšanai importētājas Puses teritorijā jāiesniedz attiecīgajai importētājas Puses administratīvajai struktūrai vai struktūrām pieteikums vai citi dokumenti, kas nav muitošanai parasti nepieciešamie dokumenti.

2.2. PANTS

Piemērošanas joma

Ja vien šajā nolīgumā nav noteikts citādi, šī nodaļa attiecas uz Puses preču tirdzniecību.

2.3. PANTS

Valsts režīms

1. Katra Puse saskaņā ar III pantu *GATT* 1994, tostarp tās piezīmēm un papildnoteikumiem, nosaka valsts režīmu, ko piemēro otras Puses precēm. Šajā nolūkā III pants *GATT* 1994 un tās piezīmes un papildnoteikumi *mutatis mutandis* tiek iekļauti šajā nolīgumā un kļūst par tā daļu.

2. Lielākai noteiktībai – valsts režīms attiecībā uz tādu valdības līmeni Meksikā, kas nav federālais līmenis, vai kādas Eiropas Savienības dalībvalsts valdības līmeni, vai valdības līmeni kādā Eiropas Savienības dalībvalstī ir ne mazāk labvēlīgs par to, kādu minētais valdības līmenis piešķir līdzīgām, tieši konkurējošām vai aizstājamām precēm attiecīgi Meksikā vai dalībvalstī.

2.4. PANTS

Muitas nodokļu atcelšana vai samazināšana

1. Ja vien šajā nolīgumā nav noteikts citādi, katra Puse atceļ vai samazina savus muitas nodokļus noteiktas izcelsmes precēm saskaņā ar 2.-A pielikumu un, stājoties spēkā šim nolīgumam, nepiemēro nekādus muitas nodokļus noteiktas izcelsmes precēm, kas klasificētas harmonizētās sistēmas 1. līdz 97. nodaļas tarifu pozīcijās, izņemot preces, kuras iekļautas 2.-A pielikuma 2-A-1. vai 2-A-2. papildinājumā.

2. Ja vien šajā nolīgumā nav noteikts citādi, Puse attiecībā uz otras Puses noteiktas izcelsmes preci nepalielina esošos muitas nodokļus un nepieņem jaunus muitas nodokļus[9].

3. Ja Puse samazina tās piemērotu lielākās labvēlības režīma muitas nodokļa likmi, minēto nodokļa likmi piemēro otras Puses izcelsmes precēm tik ilgi, kamēr tā ir zemāka par to muitas nodokļa likmi, kas noteikta saskaņā ar 2.-A pielikumu.

4. Pēc vienas Puses pieprasījuma Puses apspriežas, lai apsvērtu iespēju uzlabot tarifu režīmu noteiktas izcelsmes preču piekļuvei tirgum, kā noteikts 2.-A pielikumā. Apvienotā padome var pieņemt lēmumu grozīt minēto pielikumu[10].

5. Lielākai noteiktībai – Puse var saglabāt vai palielināt muitas nodokli noteiktas izcelsmes precei, kā to atļāvusi PTO Strīdu izšķiršanas padome.

---

[9] Lielākai noteiktībai – pēc muitas nodokļa vienpusējas samazināšanas Puse var paaugstināt minēto muitas nodokli līdz līmenim, kas noteikts tarifu atcelšanas grafika attiecīgajam gadam saskaņā ar 2.-A pielikumu.

[10] Lielākai noteiktībai – minētais grozījums aizstāj jebkuru muitas nodokļa likmi vai posmu kategoriju, kas noteikta 2.-A pielikumā.

2.5. PANTS

Izvedmuitas nodokļi, citi nodokļi vai maksājumi

1. Puse nepieņem vai nesaglabā nekādus tādus nodokļus vai maksājumus preces eksportam uz otras Puses teritoriju, kas pārsniedz nodokļus vai maksas, kuras uzliek minētai precei, ja tā paredzēta iekšzemes patēriņam.

2. Puse nepieņem vai nesaglabā nekādas tādas nodevas vai maksājumus, kurus uzliek preču eksportam vai saistībā ar preču eksportu uz otras Puses teritoriju un kuri pārsniedz nodevas vai maksas, ko uzliek minētajai precei, ja tā paredzēta iekšzemes patēriņam.

3. Nekas šajā pantā neliedz Pusei piemērot preces eksportam nodokļus vai maksas, kas atļautas saskaņā ar 2.6. pantu.

2.6. PANTS

Maksas un formalitātes

1. Maksas un citi maksājumi, ko kāda Puse uzliek otras Puses preces importam vai eksportam vai saistībā ar to, nepārsniedz sniedzamo pakalpojumu aptuvenās izmaksas un nav paredzēti iekšzemes preču netiešai aizsardzībai vai nodokļa uzlikšanai importam vai eksportam fiskālām vajadzībām.

2. Puse noteiktas izcelsmes precēm nepiemēro maksu par muitas apstrādi[11].

3. Katra Puse publicē visas maksas un maksājumus, ko tā uzliek saistībā ar importu vai eksportu, tādā veidā, lai valdības, tirgotāji un citas ieinteresētās personas varētu ar tiem iepazīties.

4. Puse saistībā ar otras Puses preces importu nepiemēro konsulārās formalitātes, tostarp ar tām saistītas maksas un maksājumus[12].

2.7. PANTS

Pēc remonta vai pārveidošanas atpakaļievestas preces

1. "Remonts vai pārveidošana" nozīmē jebkādu apstrādes darbību, kas veikta precei, lai novērstu darbības defektus vai būtisku bojājumu, un iever preces atjaunošanu, lai tā pildītu savas sākotnējās funkcijas vai lai nodrošinātu tās atbilstību lietošanas tehniskajām prasībām, bez kā preci vairs nevarētu izmantot parastā veidā nolūkā, kam tā bijusi paredzēta. Preces remonts ietver atjaunošanu un apkopi, bet neietver darbību vai procesu, kas:

a) iznīcina preces pamatīpašības vai rada jaunu vai komerciāli atšķirīgu preci;

---

[11] Attiecībā uz Meksiku maksa par muitas apstrādi attiecas uz "*Derecho de Trámite Aduanero*".

[12] Lielākai noteiktībai – importētāja Puse var pieprasīt, lai tās konsuls, kuram ir jurisdikcija eksportētājas Puses teritorijā, veiktu dokumentu apliecināšanu konsulātā:
a) izmeklēšanas vai revīzijas vajadzībām vai
b) mājsaimniecības priekšmetu importam.

b) pārveido nepabeigtu preci gatavā precē; vai

c) ir izmantots, lai būtiski mainītu preces funkciju.

2. Puse nepiemēro muitas nodokli precei, neatkarīgi no tās izcelsmes, ko ieved atpakaļ tās teritorijā pēc tam, kad minētā prece uz laiku tikusi izvesta no tās teritorijas uz otras Puses teritoriju remonta vai pārveidošanas nolūkā, neatkarīgi no tā, vai šādu remontu vai pārveidošanu varētu veikt tās Puses teritorijā, no kuras prece tika izvesta remonta vai pārveidošanas nolūkā.

3. Šā panta 2. punktu nepiemēro tādām precēm, kas ievestas muitas noliktavās, brīvās tirdzniecības zonās vai ar līdzīgu statusu un ko pēc tam izved remontam un neieved atpakaļ muitas noliktavās, brīvās tirdzniecības zonās vai ar līdzīgu statusu.

4. Puse nepiemēro muitas nodokli precēm, neatkarīgi no to izcelsmes, kas uz laiku importētas no otras Puses teritorijas remonta vai pārveidošanas nolūkā.

2.8. PANTS

Pārražotas preces

1. “Pārražota prece” ir prece, kas klasificēta harmonizētās sistēmas 84. līdz 90. nodaļā vai 9402. pozīcijā, izņemot preces, kuras iekļautas šā nolīguma 2.-B pielikumā:

a) kas ir pilnībā vai daļēji ražota no materiāliem, kuri atgūti no izmantotām precēm;

b) kam ir līdzīgs sniegums un lietošanas nosacījumi, kā arī paredzamais kalpošanas ilgums kā līdzvērtīgai jaunai precei; un

c) kam ir tāda pati garantija kā līdzvērtīgai jaunai precei.

2. Ja vien šajā nolīgumā nav noteikts citādi, Puse nepiešķir otras Puses pārražotām precēm mazāk labvēlīgu režīmu par to, kādu Puse piešķir līdzvērtīgām jaunām precēm.

3. Ievērojot tās pienākumus saskaņā ar šo nolīgumu un PTO līgumu, Puse var pieprasīt, lai pārražotas preces:

a) ir identificētas kā tādas izplatīšanai vai pārdošanai tās teritorijā, tostarp īpaši marķētas, lai novērstu patērētāju maldināšanu; un

b) atbilst visām piemērojamām tehniskajām prasībām un noteikumiem, kas piemērojami līdzvērtīgām jaunām precēm.

4. Lielākai noteiktībai – 2.9. pantu piemēro pārražotām precēm. Ja kāda Puse pieņem vai saglabā importa vai eksporta aizliegumus vai ierobežojumus attiecībā uz lietotām precēm, tā nepiemēro minētos pasākumus pārražotām precēm.

2.9. PANTS

Importa un eksporta ierobežojumi

Ja vien šā nolīguma 2.-C pielikumā nav noteikts citādi, Puse nepieņem vai nesaglabā nekādus aizliegumus vai ierobežojumus, ko piemēro jebkādu otras Puses preču importam vai preču eksportam vai pārdošanai eksportam uz otras Puses teritoriju, izņemot saskaņā ar XI pantu *GATT* 1994, ieskaitot tās piezīmes un papildnoteikumus. Tādēļ XI pants *GATT* 1994, tostarp tās piezīmes un papildnoteikumi *mutatis mutandis* tiek iekļauti šajā nolīgumā un kļūst par tā daļu.

2.10. PANTS

Importa licencēšana

1. Katra Puse pieņem un pārvalda visas importa licencēšanas procedūras saskaņā ar Importa licencēšanas līguma 1. līdz 3. pantu.

2. Katra Puse par visām jaunajām importa licencēšanas procedūrām un visām izmaiņām esošajās importa licencēšanas procedūrās otrai Pusei paziņo 60 dienu laikā pēc to publicēšanas un, ja iespējams, ne vēlāk kā 60 dienas pirms jaunās procedūras vai izmaiņu stāšanās spēkā. Paziņojumā iekļauj Importa licencēšanas līguma 5. panta 2. punktā norādīto informāciju, kā arī šā panta 4. punktā minēto oficiālo tīmekļa vietņu elektroniskās adreses. Uzskata, ka Puse ir izpildījusi šo noteikumu, ja tā saskaņā ar Importa licencēšanas nolīguma 5. panta 1. līdz 3. punktu par attiecīgo jauno importa licencēšanas procedūru vai tās izmaiņām paziņo Importa licencēšanas komitejai, kas paredzēta Importa licencēšanas līguma 4. pantā.

3. Pēc vienas Puses pieprasījuma otra Puse nekavējoties sniedz visu attiecīgo informāciju, tostarp Importa licencēšanas līguma 2. panta 5. punktā norādīto informāciju, par visām importa licencēšanas procedūrām, ko tā plāno pieņemt, ir pieņēmusi vai saglabā, vai par visām izmaiņām esošā importa licencēšanas procedūrā.

4. Katra Puse attiecīgajās oficiālajās tīmekļa vietnēs publicē informāciju, kas tai jāpublicē saskaņā ar Importa licencēšanas līguma 1. panta 4. punkta a) apakšpunktu, un nodrošina, ka Importa licencēšanas līguma 5. panta 2. punktā norādītā informācija ir publiski pieejama.

2.11. PANTS

Eksporta licencēšana

1. Katra Puse publicē visas jaunās eksporta licencēšanas procedūras vai izmaiņas esošā eksporta licencēšanas procedūrā, tostarp attiecīgā gadījumā attiecīgajās oficiālajās tīmekļa vietnēs. Ja iespējams, šādu publicēšanu veic ne vēlāk kā 45 dienas pirms procedūras vai izmaiņu stāšanās spēkā un jebkurā gadījumā ne vēlāk kā dienā, kad šāda procedūra vai izmaiņas stājas spēkā.

2. Katra Puse paziņo otrai Pusei par savām esošajām eksporta licencēšanas procedūrām 60 dienu laikā pēc šā nolīguma spēkā stāšanās dienas. Katra Puse par visām jaunām eksporta licencēšanas procedūrām un visām izmaiņām esošajās eksporta licencēšanas procedūrās otrai Pusei paziņo 60 dienu laikā pēc to publicēšanas. Šādos paziņojumos ietver atsauci uz avotu, kurā ir publicēta saskaņā ar 3. punktu prasītā informācija, un attiecīgā gadījumā norāda attiecīgo oficiālo tīmekļa vietni.

3. Publicējot eksporta licencēšanas procedūras, norāda šādu informāciju:

a) eksporta licencēšanas procedūru, tostarp jebkādu to izmaiņu, teksti;

b) preces, uz kurām attiecas katra eksporta licencēšanas procedūra;

c) attiecībā uz katru procedūru – procesa apraksts, kā pieteikties eksporta licences saņemšanai, un visi kritēriji, kas jāizpilda pieteikuma iesniedzējam, lai tas būtu tiesīgs pieteikties eksporta licences saņemšanai, piemēram, darbības licence, ieguldījumu veikšana vai uzturēšana vai darbība, izmantojot konkrētu iedibinājuma formu vienas Puses teritorijā;

d) viens vai vairāki kontaktpunkti, kuros ieinteresētās personas var saņemt papildu informāciju par nosacījumiem eksporta licences saņemšanai;

e) administratīvā struktūra vai struktūras, kurās jāiesniedz pieteikums un citi attiecīgie dokumenti;

f) jebkura tāda pasākuma vai pasākumu apraksts, ko īsteno, izmantojot eksporta licencēšanas procedūru;

g) laikposms, kurā katra eksporta licencēšanas procedūra būs spēkā, izņemot gadījumu, kad procedūra paliks spēkā līdz brīdim, kad tā tiks atsaukta vai pārskatīta jaunā publikācijā;

h) ja Puse plāno izmantot eksporta licencēšanas procedūru eksporta kvotas administrēšanai – kopējais daudzums, kvotas sākuma un beigu datums un attiecīgā gadījumā kvotas vērtība; un

i) visi atbrīvojumi no prasības saņemt eksporta licenci vai izņēmumi attiecībā uz šādu prasību, informācija, kā pieprasīt vai izmantot šos atbrīvojumus vai izņēmumus, un to piešķiršanas kritēriji.

4. Lielākai noteiktībai – nekas šajā pantā neliek vienai Pusei piešķirt eksporta licenci vai neliedz Pusei īstenot savus pienākumus vai saistības saskaņā ar ANO Drošības padomes rezolūcijām, kā arī saskaņā ar daudzpusējiem ieroču neizplatīšanas režīmiem un eksporta kontroles pasākumiem.

2.12. PANTS

Muitas vērtības noteikšana

Puses apstiprina savas tiesības un pienākumus saskaņā ar Līgumu par muitas vērtības noteikšanu.

2.13. PANTS

Preču pagaidu ievešana

1. Katra Puse saskaņā ar tās normatīvajiem aktiem atļauj pagaidu ievešanu ar pilnīgu atbrīvojumu ar zināmiem nosacījumiem no ievedmuitas nodokļiem šādām precēm, neatkarīgi no to izcelsmes:

a) preces, kas paredzētas izstādīšanai vai izmantošanai izstādēs, gadatirgos, sanāksmēs, demonstrēšanai vai līdzīgos pasākumos;

b) tāds profesionālais aprīkojums, tostarp preses vai skaņas vai televīzijas apraides aprīkojums, programmatūra, kinematogrāfijas iekārtas un visas šādu iekārtu palīgierīces vai piederumi, kas vajadzīgs tādas personas uzņēmējdarbībai, komercdarbībai vai profesionālajai darbībai, kura apmeklē otras Puses teritoriju konkrēta uzdevuma veikšanai;

c) tara, tirdzniecības paraugi, reklāmas filmas un ieraksti un citas preces, kas ievestas saistībā ar komercdarbību;

d) sporta pasākumiem importētas preces;

e) humāniem mērķiem importētas preces; un

f) īpašiem mērķiem importēti dzīvnieki.

2. Katra Puse var pieprasīt, lai preces, uz kurām attiecas pagaidu ievešana saskaņā ar 1. punktu:

a) ir paredzētas reeksportēšanai, tajās neveicot nekādas izmaiņas, izņemot parasto nolietojumu to izmantošanas dēļ;

b) izmanto vienīgi otras Puses valstspiederīgais vai viņa personīgā uzraudzībā, minētajai otras Puses personai veicot uzņēmējdarbību, komercdarbību, profesionālo darbību vai sporta aktivitātes;

c) netiek pārdotas vai nomātas, kamēr tās atrodas Puses teritorijā;

d) tām ir pievienots nodrošinājums, ja to pieprasa importētāja Puse, tādā apmērā, kas nepārsniedz maksājumus, kuri citādi būtu jāmaksā ievešanas vai galīgā importa brīdī; nodrošinājumu atbrīvo, preces eksportējot;

e) var identificēt, kad tās tiek importētas un eksportētas;

f) tiek reeksportētas noteiktā laikposmā, kas ir pamatoti saistīts ar pagaidu ievešanas mērķi; un

g) ir atļauts ievest tādā daudzumā, kas nepārsniedz to paredzētajam lietojumam nepieciešamo samērīgo daudzumu.

3. Katra Puse atļauj preces, kas ievestas uz laiku saskaņā ar šo pantu, reeksportēt caur jebkuru muitas ostu vai iestādi, kas nav tā osta vai iestāde, caur kuru preces ievestas.

4. Katra Puse nodrošina, ka importētājs vai jebkura cita persona, kas atbild par precēm, kuras ievestas saskaņā ar šo pantu, netiek saukta pie atbildības par to, ka šādas preces nav eksportētas pagaidu ievešanai noteiktajā laikposmā, ieskaitot jebkādu likumīgu pagarinājumu, pēc tam, kad importētājai Pusei saskaņā ar tās tiesību aktiem muitas jomā ir iesniegts pietiekams pierādījums, ka preces ir pilnībā iznīcinātas vai neatgriezeniski zaudētas.

2.14. PANTS

Sadarbība

1. Īpaši noteikumi par administratīvo sadarbību starp Pusēm saistībā ar preferenciāla tarifa režīmu ir izklāstīti 2.-D pielikumā.

2. Puses katru gadu apmainās ar importa statistiku, pirmo apmaiņu veicot vienu gadu pēc šā nolīguma stāšanās spēkā, līdz brīdim, kad Preču tirdzniecības komiteja nolemj citādi. Apmaiņa ar importa statistiku aptver datus, kas attiecas uz pēdējo pieejamo gadu, tostarp vērtību un apjomu tarifa pozīcijas līmenī attiecībā uz to otras Puses preču importu, kurām piemēro preferenciālu tarifa režīmu saskaņā ar šo nolīgumu, un to preču importu, kurām piemēro nepreferenciālu režīmu.

2.15. PANTS

Preču tirdzniecības komiteja

Preču tirdzniecības komiteja, kas izveidota saskaņā ar 1.10. panta (Šā nolīguma III daļas apakškomitejas un citas struktūras) 1. punkta a) apakšpunktu:

a) pārrauga šīs nodaļas un 2.-A līdz 2.-G pielikuma īstenošanu un administrēšanu;

b) veicina preču tirdzniecību starp Pusēm, tostarp apspriežoties par to, kā uzlabot tirgus piekļuves tarifu režīmus saskaņā ar šo nolīgumu, un attiecīgā gadījumā par citiem jautājumiem;

c) nodrošina forumu visu ar šo nodaļu saistīto jautājumu apspriešanai un risināšanai;

d) nekavējoties novērš šķēršļus preču tirdzniecībā starp Pusēm, jo īpaši tos, kas saistīti ar netarifa pasākumu piemērošanu, un vajadzības gadījumā nodod šādus jautājumus izskatīšanai Apvienotajā komitejā;

e) iesaka Apvienotajai komitejai jebkādus šīs nodaļas grozījumus vai papildinājumus;

f) koordinē datu apmaiņu preferenču izmantošanai vai jebkādu citu informācijas apmaiņu par preču tirdzniecību starp Pusēm, par ko tā var lemt;

g) pārskata visus turpmākos harmonizētās sistēmas grozījumus, lai nodrošinātu, ka katras Puses pienākumi saskaņā ar šo nolīgumu netiek mainīti, un apspriežas, lai atrisinātu jebkādus saistītus konfliktus;

h) pilda jebkādas citas funkcijas, ko tai var uzticēt Apvienotā komiteja.

B IEDAĻA

Lauksaimniecības preču tirdzniecība

2.16. PANTS

Piemērošanas joma

Šī iedaļa attiecas uz Puses pieņemtiem vai saglabātiem pasākumiem, kas saistīti ar lauksaimniecības preču tirdzniecību.

2.17. PANTS

Sadarbība daudzpusējos forumos

1. Puses sadarbojas PTO ietvaros, lai veicinātu vispārēju, uz noteikumiem balstītu, atvērtu, nediskriminējošu un taisnīgu daudzpusēju tirdzniecības sistēmu, virzītu uz priekšu sarunas lauksaimniecības jomā un veicinātu jebkādu jaunu disciplīnu izveidošanu, kas atvieglo lauksaimniecības preču tirdzniecību.

2. Puses atzīst, ka dažiem eksporta pasākumiem, piemēram, eksporta aizliegumiem, eksporta ierobežojumiem vai eksporta nodokļiem, var būt negatīva ietekme uz kritiski svarīgām lauksaimniecības preču piegādēm. Šajā sakarā Puses atbalsta disciplīnu izveidošanu, aktīvi piedaloties attiecīgajos starptautiskajos forumos.

2.18. PANTS

Eksporta konkurence

1. Šajā pantā:

a) “eksporta subsīdijas” ir subsīdijas Nolīguma par lauksaimniecību 1. panta e) punkta nozīmē; un

b) “pasākumi ar līdzvērtīgu iedarbību” ir eksporta kredīti, eksporta kredīta garantijas vai apdrošināšanas programmas, kā arī citi pasākumi, kuru ietekme ir līdzvērtīga eksporta subsīdijai[13].

2. Puses apstiprina savas saistības, kuras noteiktas Lēmumā par eksporta konkurenci, ko 2015. gada 19. decembrī pieņēma PTO ministru konference Nairobi, – maksimāli atturēties no visu veidu eksporta subsīdiju izmantošanas un visiem eksporta pasākumiem ar līdzvērtīgu iedarbību un uzlabot pārredzamību un pilnveidot uzraudzību attiecībā uz visiem eksporta subsīdiju veidiem un visiem eksporta pasākumiem ar līdzvērtīgu iedarbību.

3. Puse nepieņem un nesaglabā eksporta subsīdijas nevienai lauksaimniecības precei, kas tiek eksportēta vai iekļauta precē, kuru eksportē uz otras Puses teritoriju.

4. Puse nesaglabā, neievieš vai neatjauno nekādus citus pasākumus ar līdzvērtīgu iedarbību attiecībā uz lauksaimniecības preci, kas tiek eksportēta vai iekļauta precē, kuru eksportē uz otras Puses teritoriju, izņemot gadījumus, kad šis pasākums ar līdzvērtīgu iedarbību atbilst noteikumiem, kas paredzēti attiecīgajā PTO nolīgumā, lēmumā vai saistībās.

5. Lai uzlabotu pārredzamību un pilnveidotu uzraudzību attiecībā uz eksporta subsīdijām un citiem pasākumiem ar līdzvērtīgu iedarbību, Puse, kurai ir pamatotas šaubas par kādu eksporta subsīdiju vai citu pasākumu ar līdzvērtīgu iedarbību, ko otra Puse piemēro lauksaimniecības precei, kura paredzēta eksportam uz pirmo Pusi, var no otras Puses pieprasīt nepieciešamo informāciju par piemērotajiem pasākumiem. Pieprasīto informāciju sniedz nekavējoties.

---

13 Interpretējot terminu “pasākumi ar līdzvērtīgu iedarbību” konkrētā gadījumā, Puses var skatīt norādījumus attiecīgajos PTO noteikumos, kā arī PTO dalībvalstu praksē.

2.19. PANTS

Tarifu kvotu pārvaldība

1. Puse, kas piemēro tarifa kvotas saskaņā ar 2.-A pielikumu:

a) minētās tarifa kvotas pārvalda savlaicīgi un pārredzamā, objektīvā un nediskriminējošā veidā saskaņā ar saviem tiesību aktiem; un

b) savlaicīgi un pastāvīgi publisko visu attiecīgo informāciju par kvotu pārvaldību, tostarp pieejamo apjomu, izmantošanas līmeni un atbilstības kritērijus.

2. Puses apspriežas par visiem jautājumiem, kas saistīti ar tarifa kvotu pārvaldību. Šajā nolūkā katra Puse izraugās kontaktpunktu, kas atvieglo saziņu starp Pusēm, un paziņo otrai Pusei tā kontaktinformāciju. Puses nekavējoties informē viena otru par visām izmaiņām minētajā kontaktinformācijā.

2.20. PANTS

Lauksaimniecības apakškomiteja

1. Lauksaimniecības apakškomiteja, kas izveidota saskaņā ar 1.10. pantu (Šā nolīguma III daļas apakškomitejas un citas struktūras) 1. punkta b) apakšpunktu:

a) pārrauga šīs iedaļas īstenošanu un administrēšanu un veicina sadarbību ar mērķi atvieglot lauksaimniecības preču tirdzniecību starp Pusēm;

b) nodrošina forumu, kurā Puses var apspriest attīstības tendences to lauksaimniecības programmās un lauksaimniecības preču tirdzniecību starp Pusēm;

c) novērš šķēršļus, tostarp ar tarifiem nesaistītus šķēršļus lauksaimniecības preču tirdzniecībā starp Pusēm;

d) izvērtē šīs nodaļas ietekmi uz katras Puses lauksaimniecības nozari, kā arī šīs nodaļas instrumentu darbību, un iesaka Preču tirdzniecības komitejai jebkādus piemērotus pasākumus;

e) nodrošina forumu, kurā apspriežas par jautājumiem, kas saistīti ar šo iedaļu saistītos jautājumos, sadarbojoties ar citām attiecīgajām komitejām, darba grupām vai citu specializētu struktūru atbilstoši šim nolīgumam;

f) uzņemas jebkādas citas funkcijas, ko tai var uzticēt Preču tirdzniecības komiteja; un

g) saskaņā ar šo punktu veiktā darba rezultātus paziņo izskatīšanai Preču tirdzniecības komitejā.

2. Lauksaimniecības apakškomiteja tiekas vismaz reizi gadā, ja vien nav panākta citāda vienošanās.

3. Ja rodas īpaši apstākļi, pēc vienas Puses pieprasījuma Lauksaimniecības apakškomiteja, Pusēm vienojoties, tiekas ne vēlāk kā 30 dienas pēc minētā pieprasījuma datuma.

C IEDAĻA

Vīnu un stipro alkoholisko dzērienu tirdzniecība

2.21. PANTS

Piemērošanas joma

Šo iedaļu piemēro vīna produktiem[14] un stiprajiem alkoholiskajiem dzērieniem, kas klasificēti harmonizētās sistēmas 2204., 2205. un 2208. pozīcijā.

[14] Lielākai noteiktībai – "vīna produkti" ir vīns un citi vīna produkti, kas klasificēti harmonizētās sistēmas 2204. un 2205. pozīcijā.

2.22. PANTS

Vīndarības prakse

1. Eiropas Savienība atļauj savā teritorijā importēt un tirgot lietošanai pārtikā Meksikas izcelsmes vīnu, kas ir ražots saskaņā ar:

a) produktu definīcijām, kas Meksikā atļautas ar normatīvajiem aktiem, kuri minēti 2.-E pielikuma A daļā; un

b) Meksikā atļauto vīndarības praksi un piemērotajiem ierobežojumiem, kas atbilst 2.-E pielikuma A daļā minētajiem normatīvajiem aktiem vai ko Meksikas kompetentā iestāde ir citādi apstiprinājusi izmantošanai attiecībā uz eksportam paredzētajiem vīniem, ciktāl tos ieteikusi un publicējusi Starptautiskā Vīnkopības un vīna organizācija (turpmāk "OIV").

Šajā punktā minētajai atļaujai piemēro nosacījumu, ka vīniem nepievieno spirtu vai stipros alkoholiskos dzērienus, izņemot desertvīnus, kuriem var pievienot vīna izcelsmes spirtu vai vīnogu čagu spirtu. Šis apakšpunkts neskar iespēju "vino generoso" ražošanā pievienot spirtu, kas atšķiras no vīna izcelsmes spirta, ar noteikumu, ka šāds papildinājums ir skaidri norādīts uz etiķetes.

2. Meksika atļauj savā teritorijā importēt un tirgot lietošanai pārtikā Eiropas Savienības izcelsmes vīnu, kas ir ražots saskaņā ar:

a) produktu definīcijām, kas Eiropas Savienībā atļautas ar normatīvajiem aktiem, kuri minēti 2.-E pielikuma B daļā;

b) atbilstoši tiem Eiropas Savienības normatīvajiem aktiem atļautajai vīndarības praksei un piemērotajiem ierobežojumiem, kuri minēti 2.-E pielikuma B daļā; un

c) faktu, ka spirta vai stipro alkoholisko dzērienu pievienošana ir aizliegta visiem vīniem, izņemot desertvīnus, kuriem var pievienot tikai vīna izcelsmes spirtu vai vīnogu čagu spirtu.

3. Vīnogu šķirnes, kuras var izmantot vīnos, ko importē no vienas Puses un tirgo otras Puses teritorijā, ir *Vitis vinifera* sugas un tās hibrīdu vīnogu šķirnes, neskarot stingrākus normatīvos aktus, kurus Puse var būt pieņēmusi attiecībā uz tās teritorijā ražotu vīnu.

4. Apvienotā padome var grozīt 2.-E pielikuma A un B daļu, lai pievienotu, svītrotu vai atjauninātu atsauces uz produktu definīcijām un vīndarības praksi un ierobežojumiem.

2.23. PANTS

Vīna produktu un stipro alkoholisko dzērienu marķēšana

1. Puse nepieprasa, lai uz vīna produktu vai stipro alkoholisko dzērienu taras, etiķetes vai iepakojuma būtu norādīts kāds no šādiem datumiem vai to ekvivalentiem:

a) iepakošanas datums;

b) iepildīšanas datums;

c) ražošanas vai izgatavošanas datums;

d) derīguma termiņš, "izlietot līdz" datums, "izlietot vai patērēt līdz" datums, "derīgs līdz" datums;

e) minimālais derīguma termiņš, "ieteicams līdz" datums, "vislabākā kvalitāte līdz" datums; vai

f) pārdošanas termiņš.

Puse var pieprasīt norādīt minimālo derīguma termiņu, ja tiek pievienotas ātrbojīgas sastāvdaļas vai ja ražotājs noteicis 12 mēnešu vai īsāku derīguma termiņu.

2. Puse nepieprasa, lai uz vīna produktu vai stipro alkoholisko dzērienu taras, etiķetes vai iepakojuma būtu norādīts preču zīmju, zīmolu vai ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu tulkojums.

3. Puse atļauj uz papildu etiķetes, kas piestiprināta vīna produktu vai stipro alkoholisko dzērienu tarai, norādīt obligāto informāciju, tostarp tulkojumus. Pēc importēšanas, bet pirms produkta piedāvāšanas pārdošanai Puses teritorijā importētā vīna vai stipro alkoholisko dzērienu tarai var piestiprināt papildu etiķetes ar noteikumu, ka ir pilnībā un precīzi atspoguļota oriģinālās etiķetes obligātā informācija.

4. Puse atļauj izmantot partijas identifikācijas kodus ar noteikumu, ka minētie kodi tiek pasargāti pret dzēšanu.

5. Puse nepiemēro marķēšanas pasākumu vīna produktiem un stiprajiem alkoholiskajiem dzērieniem, kas tika tirgoti minētās Puses teritorijā pirms pasākuma spēkā stāšanās dienas, izņemot ārkārtas apstākļos.

6. Puse atļauj uz pudelēm izmantot zīmējumus, skaitļus, ilustrācijas un apgalvojumus vai uzrakstus ar noteikumu, ka tie neaizstāj etiķetes obligāto informāciju un nemaldina patērētāju attiecībā uz vīna produktu un stipro alkoholisko dzērienu faktiskajām īpašībām un sastāvu.

7. Puse nepieprasa, lai vīna produktu vai stipro alkoholisko dzērienu marķējumā būtu norādīts alergēnu marķējums attiecībā uz alergēniem, kas izmantoti vīna produktu vai stipro alkoholisko dzērienu ražošanā un sagatavošanā, bet nav sastopami galaproduktā.

8. Attiecībā uz vīna tirdzniecību starp Pusēm Eiropas Savienības izcelsmes vīnu var marķēt Meksikā, norādot produkta veidu, kā noteikts 2.-E pielikuma C daļā.

9. Katra Puse saskaņā ar Parīzes Konvenciju par rūpnieciskā īpašuma aizsardzību, kas noslēgta Parīzē 1883. gada 20. martā (turpmāk "Parīzes konvencija"), attiecībā uz vīna produktiem un stiprajiem alkoholiskajiem dzērieniem aizsargā šādus nosaukumus:

a) kādas Eiropas Savienības dalībvalsts nosaukumu; un

b) Meksikas Savienoto Valstu vai Meksikas un tās štatu nosaukumu.

10. Puse atļauj vīna produktu vai stipro alkoholisko dzērienu marķējumā spirta saturu pēc tilpuma izteikt ar šādiem saīsinājumiem:

a) "% Alc. Vol.";

b) "% Alc Vol.";

c) "% alc. vol.";

d) "% alc vol.";

e) “% Alc.”;

f) “% Alc./Vol.”;

g) “Alc( )%vol.”;

h) “% alc/vol”;

i) “alc( )%vol”.

2.24. PANTS

Vīna produktu un stipro alkoholisko dzērienu sertificēšana

1. Puse attiecībā uz vīna produktiem, kas importēti no otras Puses un laisti tās tirgū, var pieprasīt vienīgi to dokumentāciju un sertifikāciju, kas noteikta 2.-E pielikuma D daļā.

2. Puse otras Puses teritorijā ražotu vīna produktu importam nepiemēro stingrākas importa sertifikācijas prasības par tām, kas noteiktas šajā nolīgumā.

3. Katra Puse var piemērot savus normatīvos aktus, lai identificētu viltotus vai kontaminētus produktus pēc to galīgā importa.

4. Strīda gadījumā katra Puse par standartmetodēm atzīst analīzes metodes, kas atbilst starptautisko organizāciju, piemēram, Starptautiskās Standartizācijas organizācijas (*ISO*), ieteiktajiem standartiem vai, ja šādu metožu nav, – *OIV* metodēm.

5. Katra Puse atļauj savā teritorijā ievest stipros alkoholiskos dzērienus saskaņā ar tās noteikumiem, kas reglamentē importa dokumentāciju vai sertifikāciju un analīzes ziņojumiem, kā noteikts Puses normatīvajos aktos.

6. Lai "Tequila" un "Mezcal" importētu Eiropas Savienībā, Eiropas Savienība pieprasa, lai tās muitas dienestiem uzrādītu minēto produktu eksporta autentiskuma sertifikātu, ko izdevušas Meksikas iestāžu akreditētas un apstiprinātas atbilstības novērtēšanas struktūras[15]. Meksika iesniedz "Tequila" un "Mezcal" eksporta autentiskuma sertifikāta paraugus un paziņo par visām izmaiņām saistībā ar minētajiem sertifikātiem Vīnu un stipro alkoholisko dzērienu tirdzniecības apakškomitejai.

7. Puse var no otras Puses ievestiem vīna produktiem un stiprajiem alkoholiskajiem dzērieniem pagaidu kārtā noteikt papildu importa sertifikācijas prasības, lai ņemtu vērā tādas likumīgas sabiedriskās kārtības intereses kā veselības vai patērētāju aizsardzība vai pasākumi pret krāpšanu. Šādā gadījumā Puse sniedz otrai Pusei pietiekamu informāciju un pietiekami daudz laika, lai tā varētu izpildīt papildu prasības.

Šādas prasības piemēro vienīgi tajā laikā, kad nepieciešams ņemt vērā tās konkrētās sabiedriskās kārtības intereses vai krāpšanas draudus, kuri bija pamatā šo prasību ieviešanai.

---

[15] Lielākai noteiktībai – tas neskar katras Puses normatīvos aktus par minēto produktu tirdzniecību un komercializāciju.

8. Apvienotā padome var grozīt 2.-E pielikuma D daļu attiecībā uz 1. punktā minēto dokumentāciju un sertifikāciju.

2.25. PANTS

Piemērojamie noteikumi

Ja vien šajā nolīgumā nav noteikts citādi, produktu, uz kuriem attiecas šī iedaļa un ar kuriem Puses savstarpēji tirgojas, importu un tirdzniecību veic saskaņā ar normatīvajiem aktiem, kas ir piemērojami importētājas Puses teritorijā.

2.26. PANTS

Pārejas pasākumi

Produktus, kas šā nolīguma spēkā stāšanās dienā ir ražoti un marķēti saskaņā ar kādas Puses normatīvajiem aktiem un spēkā esošajiem nolīgumiem starp Pusēm, bet kas neatbilst šai iedaļai, var tirgot importētājā Pusē, ievērojot šādus nosacījumus:

a) vairumtirgotāji vai ražotāji – divus gadus; vai

b) mazumtirgotāji – līdz beigušies krājumi.

2.27. PANTS

Paziņojumi

Katra Puse nodrošina savlaicīgu informāciju par visiem grozījumiem normatīvajos aktos, kas skar šajā iedaļā ietvertos jautājumus un kas ietekmē savstarpēji tirgotos produktus.

2.28. PANTS

Sadarbība vīnu un stipro alkoholisko dzērienu tirdzniecībā

1. Puses sadarbojas jautājumos, kas saistīti ar vīnu un stipro alkoholisko dzērienu tirdzniecību, un risina tos, jo īpaši attiecībā uz šādiem jautājumiem:

a) produktu definīcijas, sertifikācija un marķēšana; un

b) vīnogu šķirņu izmantošana vīndarībā un to marķēšana.

2. Lai veicinātu savstarpējo palīdzību starp Pušu izpildiestādēm, katra Puse izraugās kompetentās iestādes un struktūras, kas ir atbildīgas par to jautājumu īstenošanu un piemērošanu, uz kuriem attiecas šī iedaļa. Ja Puse izraugās vairāk nekā vienu kompetento iestādi vai struktūru, tā nodrošina koordināciju starp minētajām iestādēm un struktūrām. Šādā gadījumā Puse izraugās arī vienu sadarbības iestādi, kurai jākalpo par vienoto kontaktpunktu otras Puses iestādei vai struktūrai.

3. Ne vēlāk kā sešus mēnešus pēc šā nolīguma spēkā stāšanās dienas Puses paziņo viena otrai 2. punktā minēto kompetento iestāžu un struktūru nosaukumus un adreses, kā arī visas izmaiņas šajā informācijā.

4. Šajā pantā minētās iestādes un struktūras cieši sadarbojas un meklē veidus, kā vēl vairāk uzlabot savstarpējo palīdzību šīs iedaļas piemērošanā, jo īpaši, lai apkarotu krāpniecisku praksi.

2.29. PANTS

Vīnu un stipro alkoholisko dzērienu tirdzniecības apakškomiteja

1. Vīnu un stipro alkoholisko dzērienu tirdzniecības apakškomiteja, kas izveidota saskaņā ar šā nolīguma 1.10. panta (Šā nolīguma III daļas apakškomitejas un citas struktūras) 1. punkta c) apakšpunktu:

a) pārrauga šīs nodaļas īstenošanu un administrēšanu;

b) nodrošina forumu sadarbībai jautājumos, kas saistīti ar šo iedaļu, un informācijas apmaiņai; un

c) nodrošina šīs iedaļas pareizu darbību.

2. Vīnu un stipro alkoholisko dzērienu tirdzniecības apakškomiteja var sniegt ieteikumus un sagatavot lēmumus Apvienotajai padomei, kurus var pieņemt, kā paredzēts šajā iedaļā.

D IEDAĻA

Ar tarifiem nesaistītas piekļuves tirgum saistības attiecībā uz citām nozarēm

2.30. PANTS

Zāles

Katras Puses īpašās ar tarifiem nesaistītās saistības par piekļuvi tirgum attiecībā uz zālēm un medicīniskām ierīcēm ir izklāstītas 2.-F pielikumā.

2.31. PANTS

Mehāniskie transportlīdzekļi

Katras Puses īpašās ar tarifiem nesaistītās saistības attiecībā uz mehāniskajiem transportlīdzekļiem un aprīkojumu, kā arī to detaļām ir izklāstītas 2.-G pielikumā.

3. NODAĻA

IZCELSMES NOTEIKUMI UN IZCELSMES PROCEDŪRAS

A IEDAĻA

Izcelsmes noteikumi

3.1. PANTS

Definīcijas

1. Šajā nodaļā:

a) “nodaļas”, “pozīcijas” un “apakšpozīcijas” ir nodaļas (divciparu kodi), pozīcijas (četrciparu kodi) un apakšpozīcijas (sešciparu kodi), ko izmanto harmonizētās sistēmas nomenklatūrā;

b) “kompetentā valsts iestāde” Meksikas gadījumā ir Ekonomikas ministrijas (*Secretaría de Economía*) izraudzītā iestāde vai tās tiesību pārņēmēja;

c) “sūtījums” ir preces, kuras viens eksportētājs vienlaikus nosūta vienam saņēmējam vai uz kurām attiecas vienots pārvadājuma dokuments par to nosūtīšanu no eksportētāja saņēmējam vai, ja šāda dokumenta nav, viens rēķins;

d) “muitas dienesti” ir valsts iestāde, kas saskaņā ar Puses tiesību aktiem ir atbildīga par muitas normatīvo aktu administrēšanu, piemērošanu un izpildi;

e) “eksportētājs” ir persona, kas atrodas Puses teritorijā un kas eksportē no minētās Puses teritorijas un sagatavo paziņojumu par izcelsmi;

f) “importētājs” ir persona, kas atrodas Puses teritorijā un kas importē preci un pieprasa preferenciāla tarifa režīmu;

g) “materiāls” ir jebkura sastāvdaļa, izejviela, komponents, daļa vai līdzvērtīgs elements, ko izmanto ražojuma izgatavošanā;

h) “nenoteiktas izcelsmes materiāli” ir materiāli, ko saskaņā ar šo nodaļu neuzskata par noteiktas izcelsmes materiāliem;

i) “noteiktas izcelsmes materiāli” vai “noteiktas izcelsmes ražojumi” ir, attiecīgi, materiāli vai ražojumi, kas saskaņā ar šo nodaļu uzskatāmi par noteiktas izcelsmes izstrādājumiem;

j) “ražojums” ir izgatavojamais ražojums, pat ja to paredzēts izmantot kā materiālu cita ražojuma ražošanā; un

k) “ražošana” ir jebkura apstrāde, pārstrāde vai konkrētas darbības, ieskaitot montāžu.

3.2. PANTS

Vispārīgas prasības

1. Lai Puse otras Puses noteiktas izcelsmes precei piemērotu preferenciāla tarifa režīmu saskaņā ar šo nolīgumu, turpmāk minētos ražojumus uzskata par tās Puses izcelsmes ražojumiem, kurā notikusi pēdējā ražošana:

a) ražojumi, kas ir pilnībā iegūti minētajā Pusē 3.4. panta nozīmē;

b) ražojumi, kas ražoti minētajā Pusē tikai no noteiktas izcelsmes materiāliem; vai

c) ražojumi, kas ražoti minētajā Pusē un satur nenoteiktas izcelsmes materiālus, ar noteikumu, ka tie atbilst 3.-A pielikumā izklāstītajām prasībām.

2. Ražojumam, ko uzskata par kādas Puses izcelsmes ražojumu saskaņā ar šā panta 1. punktu, jāatbilst visām pārējām piemērojamajām šīs nodaļas prasībām, lai tam piešķirtu preferenciāla tarifa režīmu, pamatojoties uz pieprasījumu saskaņā ar 3.16. pantu.

3. Ja ražojums ir ieguvis noteiktas izcelsmes statusu, nenoteiktas izcelsmes materiālus, kas izmantoti šā ražojuma ražošanā, neuzskata par nenoteiktas izcelsmes materiāliem, kad minētais ražojums kā materiāls tiek iekļauts kādā citā ražojumā.

4. Lai iegūtu noteiktas izcelsmes statusu, ražojumam jābūt pastāvīgi ražotam kādā Pusē, kā minēts 1. punkta a) līdz c) apakšpunktā.

3.3. PANTS

Izcelsmes kumulācija

1. Kādas Puses noteiktas izcelsmes ražojumu uzskata par otras Puses noteiktas izcelsmes ražojumu, ja to izmanto par materiālu cita ražojuma ražošanai minētajā otrā Pusē[16].

2. Šā panta 1. punktu nepiemēro, ja:

a) ražojuma ražošana nepārsniedz 3.6. pantā minētās darbības; un

b) ražošanas mērķis, kas apliecināts uz pierādījumu pamata, ir apiet jebkuras Puses finanšu vai nodokļu tiesību aktus.

[16] Ja materiāla izcelsmes noteikumi starp Pusēm atšķiras, minētā materiāla izcelsmi nosaka saskaņā ar eksportētājai Pusei piemērojamajiem izcelsmes noteikumiem.

3.4. PANTS

Pilnībā iegūti ražojumi

1. Šādus ražojumus uzskata par pilnībā iegūtiem kādā no Pusēm:

a) minerālprodukti, ko iegūst no attiecīgās Puses zemes dzīlēm vai jūras gultnes;

b) tur audzēti vai novākti augi un augu valsts produkti;

c) tur dzimuši un audzēti dzīvnieki;

d) produkti, kas iegūti no tur audzētiem dzīviem dzīvniekiem;

e) produkti, kas iegūti no nokautiem dzīvniekiem, kuri tur dzimuši un audzēti;

f) produkti, kas iegūti, tur medījot un zvejojot;

g) produkti, kas iegūti attiecīgās Puses akvakultūrā, ja ūdens organismi, tostarp zivis, gliemji, vēžveidīgie, citi ūdens bezmugurkaulnieki un ūdensaugi ir tur izšķīlušies vai audzēti no sēklas materiāla, piemēram, oliņām, ikriem, mazuļiem, nepieaugušām zivīm vai kāpuriem, iejaucoties audzēšanas vai augšanas procesos, lai veicinātu ražošanu, piemēram, veicot regulāru krājumu papildināšanu, barošanu vai aizsardzību pret plēsējiem;

h) jūras zvejas produkti un citi produkti, ko Puses kuģis ir ieguvis no jūras ārpus teritoriālajiem ūdeņiem;

i) produkti, kas ražoti uz Puses zivju pārstrādes kuģa vienīgi no h) apakšpunktā minētajiem produktiem;

j) lietoti priekšmeti, kas savākti attiecīgajā Pusē un ir derīgi tikai izejvielu atgūšanai, tostarp minētās izejvielas;

k) atkritumi un lūžņi, kas radušies attiecīgajā Pusē veiktās ražošanas darbībās;

l) produkti, kas iegūti no jūras gultnes vai jūras grunts ārpus kādas Puses teritoriālajiem ūdeņiem, ja Pusēm ir tiesības izmantot vai apstrādāt šo jūras gultni vai grunti; vai

m) preces, kuras attiecīgajā Pusē ražo tikai no a) līdz l) apakšpunktā precizētajiem produktiem/ražojumiem.

2. Termini "Puses kuģis" un "Puses zivju pārstrādes kuģis" 1. punkta h) un i) apakšpunktā nozīmē kuģi vai zivju pārstrādes kuģi, kas:

a) ir reģistrēts kādā Eiropas Savienības dalībvalstī vai Meksikā;

b) kuģo ar kādas Eiropas Savienības dalībvalsts vai Meksikas karogu; un

c) atbilst vienam no turpmāk minētajiem nosacījumiem:

i) vismaz 50 % no tā pieder kādas Eiropas Savienības dalībvalsts vai Meksikas valstspiederīgajiem; vai

ii) tas pieder uzņēmumiem:

A) kuru galvenais birojs un galvenā uzņēmējdarbības vieta ir Eiropas Savienībā vai Meksikā; un

B) kuros vismaz 50 % pieder kādas Eiropas Savienības dalībvalsts vai Meksikas publiskām struktūrām, valstspiederīgajiem vai uzņēmumiem.

3.5. PANTS

Pielaides

1. Ja ražojums neatbilst prasībām, kas izklāstītas 3.-A pielikumā, jo tā ražošanā ir izmantots nenoteiktas izcelsmes materiāls, minēto ražojumu tomēr uzskata par kādas Puses izcelsmes ražojumu ar noteikumu, ka:

a) minēto nenoteiktas izcelsmes materiālu kopējā vērtība nepārsniedz 10 % no ražojuma ražotāja cenas; un

b) piemērojot šo punktu, netiek pārsniegta neviena no procentuālajām vērtībām, kas 3.-A pielikumā noteiktas nenoteiktas izcelsmes materiālu maksimālajai vērtībai vai svaram.

2. Šā panta 1. punkts neattiecas uz ražojumiem, kuri klasificēti 50. līdz 63. nodaļā un uz kuriem attiecas pielaides, kas noteiktas 3.-A pielikuma A iedaļas 5. un 6. piezīmē.

3. Šā panta 1. punktu nepiemēro ražojumiem, kas pilnīgi iegūti Puses teritorijā 3.4. panta nozīmē. Ja 3.-A pielikumā prasīts, ka ražojuma izgatavošanā izmantotajiem materiāliem jābūt pilnīgi iegūtiem, šā panta 1. punktā paredzēto pielaidi attiecina uz minēto materiālu summu.

3.6. PANTS

Nepietiekamas apstrādes vai pārstrādes darbības

1. Neatkarīgi no 3.2. panta 1. punkta c) apakšpunkta izstrādājumu neuzskata par kādas Puses izcelsmes izstrādājumu, ja izstrādājuma ražošana kādā Pusē sastāv tikai no šādām darbībām, kuras veic nenoteiktas izcelsmes materiāliem:

a) darbības, lai nodrošinātu izstrādājumu saglabāšanu labā stāvoklī, tos pārvadājot un uzglabājot, piemēram, vēdināšana, izklāšana, žāvēšana, saldēšana, dzesēšana, sālīšana, apstrāde ar sēra dioksīdu vai citiem ūdens šķīdumiem, bojāto daļu noņemšana un tamlīdzīgas darbības;

b) vienkārša ūdens pievienošana vai atšķaidīšana, kas būtiski nemaina izstrādājumu īpašības, vai izstrādājumu dehidratācija vai denaturācija[17];

c) sijāšana, šķirošana, klasificēšana, šķirošana pēc kvalitātes vai saskaņošana, tostarp priekšmetu komplektu veidošana;

d) asināšana, vienkārša slīpēšana vai vienkārša sagriešana;

e) augļu, riekstu vai dārzeņu mizošana, kauliņu izņemšana vai atčaulošana;

f) lobīšana;

g) graudu atdalīšana;

h) labības un rīsu pulēšana vai glazēšana, rīsu daļēja vai pilnīga slīpēšana;

i) darbības cukura iekrāsošanai vai aromatizēšanai vai cukurgraudiņu veidošanai; daļēja vai pilnīga kristāla cukura samalšana;

j) iepakojuma maiņa un iepakojumu sadalīšana un apvienošana;

k) vienkāršas pakošanas darbības;

[17] Denaturācija nozīmē, ka, pievienojot toksiskas vai nepatīkamas vielas, spirtu padara nederīgu patēriņam cilvēkiem.

l) marķējuma, etiķešu, logotipu un citu tamlīdzīgu atšķirības zīmju piestiprināšana vai uzdrukāšana uz izstrādājumiem vai to iepakojuma;

m) mazgāšana, tīrīšana, putekļu, oksīdu, eļļu, krāsu vai citu pārklājumu noņemšana;

n) vienkārša krāsošana un pulēšana;

o) vienkārša izstrādājumu[18] sajaukšana neatkarīgi no tā, vai tie ir atšķirīga veida izstrādājumi[19];

p) daļu montāža, ko klasificē kā pabeigtu vai gatavu izstrādājumu saskaņā ar harmonizētās sistēmas interpretācijas vispārīgo noteikumu 2.a) vispārīgo interpretācijas noteikumu, vai cita vienkārša daļu montāža;

q) izstrādājuma demontāža daļās vai detaļās;

r) tekstilmateriālu un tekstilizstrādājumu gludināšana vai presēšana;

s) dzīvnieku kaušana; vai

t) divu vai vairāku a) līdz s) apakšpunktā norādīto darbību apvienojums.

[18] Vienkārša izstrādājumu sajaukšana ietver cukura sajaukšanu.

[19] Šīs darbības neattiecas uz maisīšanu un sajaukšanu, kas minēta 27. līdz 30., 32. līdz 35. un 38. nodaļā.

2. Piemērojot 1. punktu, darbību uzskata par vienkāršu, ja tās veikšanai nav vajadzīgas ne īpašas prasmes, ne mehānismi, aparāti vai instrumenti, kas īpaši saražoti vai uzstādīti minēto darbību veikšanai, un ja no šīm prasmēm izrietošās prasmes, mehānismi, aparāti vai instrumenti nepiešķir precei tās pamatīpašības vai iezīmes.

3.7. PANTS

Kvalifikācijas vienība

1. Kvalifikācijas vienība šīs nodaļas noteikumu piemērošanai ir konkrētais ražojums, ko uzskata par pamatvienību, klasificējot ražojumu harmonizētajā sistēmā.

2. Ja ražojumu, ko veido priekšmetu grupa vai kopums, klasificē vienā pozīcijā saskaņā ar harmonizētās sistēmas noteikumiem, viss kopums veido kvalifikācijas vienību.

3. Ja sūtījumā ir vairāki vienādi ražojumi, kas klasificēti vienā pozīcijā, tad, piemērojot šo nodaļu, katru ražojumu ņem vērā atsevišķi.

3.8. PANTS

Uzskaites nošķiršana

1. Ja preces ražošanā izmanto noteiktas izcelsmes un nenoteiktas izcelsmes savstarpēji aizstājamus materiālus, materiālu pārvaldību var nodrošināt, izmantojot uzskaites nošķiršanas metodi, neveidojot atsevišķus materiālu krājumus.

2. Ja noteiktas izcelsmes un nenoteiktas izcelsmes atvietojami ražojumi, kas ietilpst 10., 15., 27., 28., 29. nodaļā, 32.01. līdz 32.07. pozīcijā vai 39.01. līdz 39.14. pozīcijā, kādā Pusē ir fiziski apvienoti vai jaukti krājumos pirms eksportēšanas uz otru Pusi, minēto ražojumu pārvaldību var veikt, izmantojot uzskaites nošķiršanas metodi, neveidojot atsevišķus minēto ražojumu krājumus.

3. Šā panta 1. un 2. punktā atvietojami materiāli vai atvietojami ražojumi ir materiāli vai ražojumi, kas ir viena veida, kam ir vienāda komerciālā kvalitāte, vienādas tehniskās un fizikālās īpašības, un materiālu gadījumā tos nevar atšķirt vienu no otra pēc tam, kad tie ir iekļauti galaproduktā.

4. Uzskaites nošķiršanas metodi, ko izmanto krājumu pārvaldībā, piemēro saskaņā ar krājumu pārvaldības sistēmu, kura atbilst Puses vispārpieņemtiem grāmatvedības principiem.

5. Krājumu pārvaldības sistēmai jebkurā laikā jānodrošina, ka iegūto ražojumu skaits, kurus var uzskatīt par kādas Puses noteiktas izcelsmes ražojumiem, nepārsniedz skaitu, kāds būtu iegūts, izmantojot krājumu fiziskas nošķiršanas metodi.

6. Ražotājam, kas izmanto krājumu pārvaldības sistēmu, par sistēmas darbību jāveic uzskaite, kura vajadzīga attiecīgās Puses muitas dienestiem, lai pārbaudītu atbilstību šīs nodaļas noteikumiem.

7. Puse var pieprasīt, lai grāmatvedības nošķiršanas metodes izmantošanai saskaņā ar šo pantu būtu vajadzīga minētās Puses muitas dienestu iepriekšēja atļauja.

8. Puses muitas dienesti var piešķirt 7. punktā minēto atļauju ar jebkādiem nosacījumiem, ko tie uzskata par piemērotiem, un var anulēt atļauju, ja ražotājs to nepareizi izmanto vai neizpilda kādu citu no šīs nodaļas nosacījumiem.

3.9. PANTS

Palīgierīces, rezerves daļas un darbarīki

1. Palīgierīces, rezerves daļas un darbarīkus, ko nosūta ar kādu iekārtu, mašīnu, aparātu vai transportlīdzekli un kas ir daļa no to parastā aprīkojuma un ietilpst to cenā vai arī nav norādīti atsevišķā rēķinā, uzskata par vienotu ražojumu kopā ar attiecīgo iekārtu, mašīnu, aparātu vai transportlīdzekli.

2. Šā panta 1. punktā minētās palīgierīces, rezerves daļas un darbarīkus neņem vērā, nosakot ražojuma izcelsmi, izņemot nenoteiktas izcelsmes materiālu maksimālās vērtības aprēķināšanas nolūkos, ja uz ražojumu attiecas nenoteiktas izcelsmes materiālu maksimālā vērtība, kas noteikta 3.-A pielikumā.

3.10. PANTS

Komplekti

Uzskata, ka komplektiem, kas definēti harmonizētās sistēmas 3. vispārīgajā interpretācijas noteikumā, ir kādas Puses izcelsme, ja visas to sastāvdaļas ir noteiktas izcelsmes preces. Ja komplekts ir veidots no noteiktas izcelsmes precēm un nenoteiktas izcelsmes precēm, tad uzskata, ka komplektam kopumā ir noteikta izcelsme Pusē, ar noteikumu, ka nenoteiktas izcelsmes komponentu vērtība nepārsniedz 15 % no komplekta ražotāja cenas.

3.11. PANTS

Neitrālie elementi

Lai noteiktu to, vai ražojums ir kādas Puses izcelsmes ražojums, nav jānosaka izcelsme šādiem ražošanā varbūtēji izmantotiem elementiem:

a) degviela, enerģija, katalizatori un šķīdinātāji;

b) iekārtas, ierīces un piederumi, ko izmanto, lai testētu vai pārbaudītu produktu;

c) cimdi, brilles, apavi, apģērbs, drošības aprīkojums un piederumi;

d) mehānismi, darbarīki, veidnes un matrices;

e) ražotne, aprīkojums, rezerves daļas un materiāli, ko izmanto iekārtu un ēku uzturēšanai;

f) smērvielas, ziedes, jaukti materiāli un citi materiāli, ko izmanto ražošanā vai iekārtu un ēku izmantošanā; un

g) citi ražošanā izmantoti materiāli, kas nav iekļauti ražojumā un nav arī paredzēti iekļaušanai ražojuma galīgajā sastāvā.

3.12. PANTS

Iepakojums, iepakojuma materiāli un tara

1. Iepakojuma materiālus un taru, kurā ražojums ir iesaiņots mazumtirdzniecībai, ja tie klasificēti kopā ar ražojumu atbilstoši harmonizētās sistēmas 5. vispārīgajam interpretācijas noteikumam, neņem vērā, nosakot ražojuma izcelsmi, izņemot nenoteiktas izcelsmes materiālu maksimālās vērtības aprēķināšanas nolūkos, ja uz ražojumu attiecas nenoteiktas izcelsmes materiālu maksimālā vērtība saskaņā ar 3.-A pielikumu.

2. Iepakojuma materiālus un taru, kurā ražojums ir iesaiņots pārvadāšanai, neņem vērā, nosakot attiecīgā ražojuma izcelsmi.

3.13. PANTS

Atpakaļnosūtītas preces

Ja kādas Puses noteiktas izcelsmes preces, kas eksportētas no minētās Puses uz trešo valsti, tiek nosūtītas atpakaļ, tās uzskata par nenoteiktas izcelsmes precēm, izņemot gadījumu, kad muitas dienestiem var pietiekami pierādīt, ka atpakaļnosūtītās preces:

a) ir tās pašas eksportētās preces; un

b) ar tām nav veiktas nekādas darbības, izņemot darbības, kuras vajadzīgas, lai preces saglabātu labā stāvoklī, kamēr tās atrodas minētajā trešajā valstī vai kamēr tās eksportē.

3.14. PANTS

Izmaiņu neveikšana

1. Preces, kas deklarētas importam kādā Pusē, ir tās pašas preces, kas eksportētas no otras Puses, kuru uzskata par to izcelsmes valsti. Minētās preces nav nekādā veidā mainītas vai pārveidotas vai pakļautas kādām darbībām, izņemot darbības, ko veic, lai saglabātu tās labā stāvoklī, kā arī izņemot marķējuma, etiķešu, zīmogu vai citu atšķirības zīmju pievienošanu vai piestiprināšanu, lai nodrošinātu atbilstību konkrētām importētājas Puses iekšējām prasībām pirms deklarēšanas importam.

2. Preces vai sūtījumus var glabāt trešā valstī ar noteikumu, ka minētajā trešā valstī tie paliek muitas uzraudzībā.

3. Neskarot B iedaļas noteikumus, sūtījumu sadalīšana var notikt trešā valstī, ja sadalīšanu veic pats eksportētājs vai to dara eksportētāja atbildībā, ar noteikumu, ka preces paliek muitas uzraudzībā minētajā trešā valstī.

4. Uzskata, ka 1. līdz 3. punkta nosacījumi ir izpildīti, ja vien muitas dienestiem nav pamata uzskatīt pretējo. Šādos gadījumos importētājs saskaņā ar katras Puses tiesību normām iesniedz pierādījumus par atbilstību, izmantojot atbilstošus līdzekļus, tostarp līguma pārvadājumu dokumentus, piemēram, konosamentus vai faktiskus vai konkrētus pierādījumus, kuru pamatā ir iepakojuma marķējums vai numerācija, vai jebkādu ar pašām precēm saistītu pierādījumu.

3.15. PANTS

Izstādes

1. Noteiktas izcelsmes ražojumiem, kuri nosūtīti izstādīšanai kādā trešā valstī un kuri pēc izstādes pārdoti importēšanai kādā Pusē, importējot piemēro šā nolīguma noteikumus, ar noteikumu, ka muitas dienestiem var pietiekami pierādīt, ka:

a) eksportētājs ir nosūtījis šos ražojumus no kādas Puses uz trešo valsti, kurā notikusi izstāde, un ir tos tur izstādījis;

b) minētais eksportētājs ražojumus ir pārdevis vai citādi tos atsavinājis kādai personai kādā Pusē;

c) ražojumi ir nosūtīti izstādes laikā vai tūlīt pēc izstādes tādā pašā stāvoklī, kādā tie nosūtīti uz izstādi; un

d) ražojumi pēc nosūtīšanas uz izstādi nav izmantoti citiem mērķiem, izņemot demonstrēšanu minētajā izstādē.

2. Saskaņā ar B iedaļas noteikumiem ir jāsagatavo paziņojums par izcelsmi, un tas parastajā kārtībā jāiesniedz importētājas Puses muitas dienestiem. Tajā jānorāda izstādes nosaukums un adrese.

3. Šā panta 1. punktu piemēro visām tirdzniecības, rūpniecības, lauksaimniecības vai amatniecības izstādēm, gadatirgiem vai līdzīgai publiskai izstādīšanai, ja šos pasākumus nerīko privātiem mērķiem veikalos vai uzņēmumu telpās nolūkā pārdot minētos ražojumus un pasākumu laikā ražojumi paliek muitas uzraudzībā.

4. Importētājas Puses muitas dienesti var pieprasīt pierādījumus, ka ražojumi ir palikuši muitas kontrolē trešajā valstī, kurā notikusi izstāde, kā arī papildu dokumentārus pierādījumus par apstākļiem, kādos tie tikuši izstādīti.

B IEDAĻA

Izcelsmes procedūras

3.16. PANTS

Preferenciāla tarifa režīma pieprasījums un paziņojums par izcelsmi

1. Importētāja Puse importējot piešķir preferenciāla tarifa režīmu otras Puses izcelsmes ražojumam 3.2. panta nozīmē, pamatojoties uz importētāja pieprasījumu piemērot preferenciāla tarifa režīmu, ar noteikumu, ka ir izpildītas visas pārējās piemērojamās šīs nodaļas prasības.

2. Preferenciāla tarifa režīma pieprasījuma pamatā ir paziņojums par izcelsmi, kas izdots saskaņā ar 3.18. pantu un ko eksportētājs norāda uz rēķina vai cita tirdzniecības dokumenta.

3. Preferenciāla tarifa režīma pieprasījumu un 2. punktā minēto paziņojumu par izcelsmi iekļauj importa muitas deklarācijā saskaņā ar importētājas Puses normatīvajiem aktiem.

4. Importētāja, kas iesniedz pieprasījumu, pamatojoties uz 2. punktā minēto paziņojumu par izcelsmi, rīcībā ir šāds paziņojums un viņš paziņojuma par izcelsmi kopiju iesniedz importētājas Puses muitas dienestam pēc tā pieprasījuma.

5. Šā panta 2., 3. un 4. punktu nepiemēro gadījumos, kas minēti 3.23. pantā.

3.17. PANTS

Pieprasījumi piemērot preferenciāla tarifa režīmu pēc importēšanas

1. Katra Puse paredz, ka importētājs var pieprasīt preferenciāla tarifa režīmu pēc importēšanas un saņemt kompensāciju par pārmaksātajiem nodokļiem, kas samaksāti par importēto preci, ja importētājs importēšanas brīdī nav pieprasījis preferenciāla tarifa režīmu un attiecīgā prece importēšanas brīdī šādam pieprasījumam būtu kvalificējusies kā noteiktas izcelsmes prece saskaņā ar 3.2. pantu.

2. Importētājs iesniedz preferenciāla tarifa režīma pieprasījumu ne vēlāk kā vienu gadu pēc importēšanas dienas. Kā nosacījumu preferenciāla tarifa režīma piešķiršanai saskaņā ar 1. punktu Puse var pieprasīt, lai importētājs:

a) iesniedz par attiecīgo preci paziņojuma par izcelsmi kopiju;

b) iesniedz visus citus dokumentus, kas vajadzīgi preces importēšanai; un

c) deklarē, ka prece importēšanas brīdī bija noteiktas izcelsmes prece.

3.18. PANTS

Nosacījumi paziņojuma par izcelsmi sagatavošanai

1. Paziņojumu par izcelsmi, kas minēts 3.16. panta 2. punktā, var sagatavot eksportētājs, kurš reģistrēts:

a) Meksikā — kā kompetentās valsts iestādes pilnvarots eksportētājs, ievērojot visus nosacījumus, ko uzskata par piemērotiem, lai pārbaudītu preču noteiktas izcelsmes statusu, kā arī pārējo šīs nodaļas prasību izpildi, un

b) Eiropas Savienībā – kā eksportētājs saskaņā ar attiecīgajiem Eiropas Savienības tiesību aktiem (Reģistrēto eksportētāju sistēma).

2. Muitas dienesti vai kompetentā valsts iestāde reģistrētajam eksportētājam piešķir numuru, ko norāda paziņojumā par izcelsmi. Muitas iestādes vai kompetentā valsts iestāde pārvalda reģistrācijas procesu un var anulēt reģistrāciju, ja eksportētājs to nepareizi izmanto.

3. Ikviens eksportētājs var sagatavot 3.16. panta 2. punktā minēto paziņojumu par izcelsmi jebkuram sūtījumam, kas sastāv no viena vai vairākiem iepakojumiem, kuros ir noteiktas izcelsmes ražojumi, kuru kopējā vērtība nepārsniedz 6000 EUR.

4. Eksportētājs sagatavo paziņojumu par izcelsmi, izmantojot kādu no 3.-B pielikumā iekļautajām valodu versijām, to norādot rēķinā vai jebkurā citā tirdzniecības dokumentā, kurā noteiktas izcelsmes prece ir pietiekami sīki aprakstīta, lai to varētu identificēt.

5. Uz paziņojuma par izcelsmi ir eksportētāja pašrocīgi uzlikts paraksts. Eksportētājam, kas reģistrēts saskaņā ar 1. punktu, nav jāparaksta šādi paziņojumi, ja eksportētājs pret eksportētājas Puses muitas dienestiem vai kompetento valsts iestādi uzņemas pilnu atbildību par jebkuru paziņojumu par izcelsmi, kurā eksportētājs norādīts tā, it kā minētais eksportētājs pašrocīgi parakstītu paziņojumu par izcelsmi.

6. Eksportētājam, kurš sagatavo paziņojumu par izcelsmi, ir jābūt gatavam pēc eksportētājas Puses muitas dienestu vai kompetentās valsts iestādes pieprasījuma katrā laikā uzrādīt visus attiecīgos dokumentus, kas apliecina attiecīgo ražojumu noteiktas izcelsmes statusu, kā arī pārējo šīs nodaļas prasību izpildi.

7. Eksportētājs var sagatavot paziņojumu par izcelsmi, kad preces, uz kurām tas attiecas, tiek eksportētas vai pēc to eksportēšanas.

3.19. PANTS

Paziņojuma par izcelsmi derīgums

1. Paziņojums par izcelsmi ir derīgs vienu gadu no dienas, kurā tas ir sagatavots.

2. Paziņojums par izcelsmi var attiekties uz:

a) vienu ražojuma sūtījumu; vai

b) vairākiem identisku ražojumu sūtījumiem jebkurā laikposmā, kas norādīts paziņojumā par izcelsmi un nepārsniedz 12 mēnešus.

3.20. PANTS

Importēšana pa daļām

Ja pēc importētāja pieprasījuma un saskaņā ar importētājas Puses muitas dienestu paredzētajiem nosacījumiem izjauktas vai nesaliktas preces harmonizētās sistēmas 2.a) vispārīgā interpretācijas noteikuma nozīmē, uz kurām attiecas harmonizētās sistēmas XV līdz XXI iedaļa, importē pa daļām, tad muitas dienestiem pēc to pieprasījuma attiecībā uz minētajām precēm iesniedz vienotu paziņojumu par izcelsmi, importējot pirmo daļu.

3.21. PANTS

Nelielas neatbilstības un nelielas kļūdas

1. Nelielas neatbilstības starp paziņojumu par izcelsmi un dokumentiem, kas iesniegti muitas iestādei preču importēšanas formalitāšu kārtošanai, nav iemesls, lai paziņojumu par izcelsmi uzskatītu par spēkā neesošu, ja ir pienācīgi konstatēts, ka šis dokuments atbilst attiecīgajiem ražojumiem.

2. Importētājas Puses muitas dienesti nenoraida preferenciāla tarifa režīma pieprasījumu, ja paziņojumā par izcelsmi ir nelielas kļūdas, piemēram, pārrakstīšanās kļūdas.

3.22. PANTS

Lietvedības prasības

1. Importētāja, kurš pieprasa preferenciāla tarifa režīmu attiecībā uz Pusē importētu preci, rīcībā ir eksportētāja sagatavots paziņojums par izcelsmi, un viņš to glabā trīs gadus pēc ražojuma importēšanas dienas vai ilgāku laikposmu, kā noteikusi importētāja Puse.

2. Eksportētāja, kurš sagatavojis paziņojumu par izcelsmi, rīcībā ir paziņojuma par izcelsmi kopija un visa pārējā dokumentācija, kas apliecina, ka ražojums atbilst noteiktas izcelsmes statusa iegūšanas prasībām, un viņš to glabā trīs gadus pēc minētā paziņojuma par izcelsmi sagatavošanas vai ilgāku laikposmu, kā noteikusi eksportētāja Puse.

3. Saskaņā ar šo pantu uzglabājamos dokumentus var glabāt elektroniski.

3.23. PANTS

Izņēmumi no paziņojuma par izcelsmi

1. Preces, kuras viena privātpersona otrai pārsūta kā nelielas vērtības sūtījumus vai kuras ietilpst ceļotāja personīgajā bagāžā, uzskata par noteiktas izcelsmes precēm, un paziņojums par izcelsmi netiek prasīts, ja minētās preces neimportē tirdzniecībai un ir deklarēts, ka tās atbilst šīs nodaļas prasībām, un ja nav šaubu par minētās deklarācijas ticamību.

2. Importu, ko veic neregulāri un kas sastāv tikai no ražojumiem, kuri paredzēti saņēmēju vai ceļotāju vai viņu ģimenes locekļu personīgai lietošanai, neuzskata par komerciāla rakstura importu, ja no preču veida un daudzuma ir skaidrs, ka tās nav paredzētas komerciāliem nolūkiem, ar noteikumu, ka imports nav daļa no importa virknes, ko var pamatoti uzskatīt par atsevišķi veiktu nolūkā izvairīties no prasības iesniegt paziņojumu par izcelsmi.

3. Šā panta 1. punktā minēto preču kopējā vērtība nepārsniedz 500 EUR vai līdzvērtīgu summu Puses valūtā attiecībā uz nelielas vērtības sūtījumiem vai 1200 EUR vai līdzvērtīgu summu Puses valūtā attiecībā uz precēm, kas ir daļa no ceļotāja personīgās bagāžas.

4. Neko šajā pantā neinterpretē tā, ka tas liedz Pusei veikt atbilstošu muitas kontroli, lai nodrošinātu atbilstību 1. līdz 3. punktā izklāstītajiem noteikumiem.

3.24. PANTS

Izcelsmes pārbaude un administratīvā sadarbība

1. Puses viena otrai sniedz to muitas dienestu vai kompetentās valsts iestādes adreses un kontaktinformāciju, kas atbild par paziņojumu par izcelsmi pārbaudi.

2. Lai nodrošinātu šīs nodaļas pareizu piemērošanu, Puses ar savu muitas dienestu vai kompetentās valsts iestādes starpniecību palīdz viena otrai pārbaudīt, vai preces ir noteiktas izcelsmes preces, kā arī vai paziņojumi par izcelsmi ir autentiski un minētajos paziņojumos sniegtā informācija pareiza.

3. Paziņojumu par izcelsmi turpmākas pārbaudes veic izlases veidā vai arī gadījumos, kad importētājas Puses muitas dienestiem rodas pamatotas šaubas par šādu paziņojumu autentiskumu, attiecīgo preču noteiktas izcelsmes statusu vai citu šīs nodaļas prasību izpildi.

4. Lai īstenotu 3. punkta noteikumus, importētājas Puses muitas dienesti eksportētājas Puses muitas dienestam vai kompetentajai valsts iestādei rakstiski pieprasa veikt izcelsmes pārbaudi, norādot:

a) tā muitas dienesta identifikācijas datus, kas iesniedz pieprasījumu;

b) pārbaudāmā eksportētāja vārdu/nosaukumu;

c) pārbaudes objektu un tvērumu; un

d) paziņojuma par izcelsmi kopiju un attiecīgā gadījumā jebkādu citu attiecīgu dokumentāciju.

5. Pārbaudi veic eksportētājas Puses muitas dienests vai kompetentā valsts iestāde. Šim nolūkam tiem ir tiesības pieprasīt jebkādus pierādījumus un veikt jebkādu eksportētāja uzskaites pārbaudi vai jebkādu citu pārbaudi, kādu tie uzskata par nepieciešamu.

6. Eksportētājas Puses muitas dienests vai kompetentā valsts iestāde par šīs pārbaudes rezultātiem iespējami drīz informē muitas dienestu, kas pieprasa veikt pārbaudi. Rezultātus sniedz rakstiskā ziņojumā, kurā skaidri norādīts, vai attiecīgās preces var uzskatīt par noteiktas izcelsmes precēm, paziņojums par izcelsmi ir autentisks un ir izpildītas pārējās šīs nodaļas prasības. Minētajā rakstiskajā ziņojumā iekļauj:

a) pārbaudes rezultātus;

b) pārbaudīto preču aprakstu un tarifa klasifikāciju, kas attiecas uz izcelsmes noteikumu piemērošanu;

c) ražošanas procesa aprakstu un preces noteiktas izcelsmes statusa pamatojuma skaidrojumu; un

d) apliecinošus dokumentus, ja tādi ir.

7. Ja pamatotu šaubu gadījumā 10 mēnešu laikā no pārbaudes pieprasījuma iesniegšanas dienas nav saņemta atbilde vai ja atbildē nav pietiekamas informācijas, lai noteiktu attiecīgā dokumenta autentiskumu vai preces patieso izcelsmi, muitas dienests, kas iesniedzis pieprasījumu, ir tiesīgs, izņemot ārkārtas gadījumus, atteikties piešķirt preferenciāla tarifa režīmu.

8. Importētāja Puse 60 dienu laikā pēc rakstiskā ziņojuma saņemšanas informē eksportētāju Pusi, ja pastāv domstarpības attiecībā uz šajā pantā minētajām pārbaudes procedūrām vai attiecībā uz izcelsmes noteikumu interpretāciju, nosakot, vai prece ir uzskatāma par noteiktas izcelsmes preci, un šīs domstarpības nevar atrisināt, apspriežoties muitas dienestam, kas pieprasa pārbaudi, un muitas dienestam vai kompetentajai valsts iestādei, kura atbild par pārbaudes veikšanu.

9. Pēc jebkuras Puses pieprasījuma Puses apspriežas nolūkā atrisināt šīs domstarpības un pabeidz šo apspriešanos 90 dienu laikā no 8. punktā minētā paziņojuma dienas. Apspriešanās pabeigšanas termiņu katrā konkrētajā gadījumā var pagarināt, Pusēm savstarpēji rakstiski vienojoties. Puses cenšas atrisināt minētās domstarpības Muitas, tirdzniecības atvieglošanas un izcelsmes noteikumu apakškomitejā, kas izveidota ar šā nolīguma 1.10. panta (Šā nolīguma III daļas apakškomitejas un citas struktūras) 1. punkta d) apakšpunktu.

10. Šī nodaļa neliedz Puses muitas dienestam veikt jebkādus citus pasākumus, ko tas uzskata par vajadzīgiem, kamēr saskaņā ar šo nolīgumu nav atrisinātas 8. punktā minētās domstarpības.

3.25. PANTS

Konfidencialitāte

1. Katra Puse saskaņā ar tās tiesību aktiem saglabā informācijas, ko otra Puse tai sniegusi saskaņā ar šo nodaļu, konfidencialitāti un aizsargā minēto informāciju pret izpaušanu.

2. Importētājas Puses muitas dienesti vai kompetentā valsts iestāde no otras Puses iegūtu informāciju drīkst izmantot vienīgi šajā nodaļā paredzētiem nolūkiem.

3. Ja vien šajā nodaļā nav noteikts citādi, eksportētājas Puses muitas dienesti vai kompetentā valsts iestāde neizpauž konfidenciālu uzņēmējdarbības informāciju, kas iegūta no eksportētāja.

4. Importētāja Puse informāciju, ko tās muitas dienests ieguvis saskaņā ar šo nodaļu, neizmanto nevienā kriminālprocesā, kuru virza tiesa vai tiesnesis, izņemot gadījumu, kad importētāja Puse ir oficiāli rakstiski informējusi eksportētāju Pusi par informāciju, ko tā plāno izmantot, un minētās izmantošanas pamatojumu, un ar noteikumu, ka eksportētāja Puse neiebilst.

5. Neko šajā nolīgumā neinterpretē tā, ka tas liegtu Pusei izmantot konfidenciālu informāciju tādu muitas tiesību aktu administrēšanai vai īstenošanai, kas saistīti ar šo nodaļu, vai kā citādi noteikts Puses tiesību aktos, tostarp administratīvajā procesā, tiesvedībai pielīdzināmā vai tiesas procesā.

3.26. PANTS

Administratīvie pasākumi un sankcijas

Puse piemēro administratīvus pasākumus un sankcijas jebkurai personai, kas nolūkā iegūt preferenciāla tarifa režīmu precēm sagatavojusi dokumentu vai liek sagatavot dokumentu, kurā ietverta nepareiza informācija.

C IEDAĻA

Citi noteikumi

3.27. PANTS

Šīs nodaļas piemērošana Seūtā un Melilja

1. Šajā nodaļā Eiropas Savienības gadījumā termins "Puse" neietver Seūtu un Melilju.

2. Importējot Seūtā un Meliljā Meksikas izcelsmes preces, tām visos aspektos piemēro tādu pašu muitas režīmu saskaņā ar šo nolīgumu kā attiecībā uz Eiropas Savienības muitas teritorijas izcelsmes precēm saskaņā ar Akta par Spānijas Karalistes un Portugāles Republikas pievienošanos Eiropas Savienībai 2. protokolu. Meksika piešķir to Seūtas un Meliljas izcelsmes preču importam, uz kurām attiecas šis nolīgums, tādu pašu muitas režīmu kā precēm, kuru izcelsme ir Eiropas Savienībā un kuras importē no Eiropas Savienības.

3. Šajā nodaļā minētos izcelsmes noteikumus un izcelsmes procedūras *mutatis mutandis* piemēro precēm, ko eksportē no Meksikas uz Seūtu un Melilju, un precēm, kuras eksportē no Seūtas un Meliljas uz Meksiku.

4. Seūtu un Melilju uzskata par vienotu teritoriju.

5. Atkarībā no preces izcelsmes eksportētājs paziņojuma par izcelsmi 3. laukā norāda “Meksika” vai “Seūta un Melilja”.

6. Spānijas muitas dienesti ir atbildīgi par šīs nodaļas piemērošanu un īstenošanu Seūtā un Meliljā.

3.28. PANTS

Andoras Firstiste un Sanmarīno Republika

Preferenciāla tarifa režīms Andoras un Sanmarīno izcelsmes precēm un minēto preču izcelsmes noteikšana ir izklāstīta 3.-C pielikumā.

3.29. PANTS

Skaidrojumi

Skaidrojumi par šīs nodaļas interpretāciju, piemērošanu un administrēšanu ir izklāstīti 3.-D pielikumā.

3.30. PANTS

Pārejas noteikumi

1. Precēm, par kurām preferenciāla tarifa režīma un importa pieprasījums iesniegts pirms šā nolīguma stāšanās spēkā, noteikumus un nosacījumus, kas izklāstīti EK un Meksikas Apvienotās padomes Lēmuma Nr. 2/2000[20] III pielikumā un tā I līdz V papildinājumā, piemēro ne ilgāk kā trīs gadus pēc šā nolīguma stāšanās spēkā.

[20] EK un Meksikas Apvienotās padomes 2000. gada 23. marta Lēmums Nr. 2/2000 (ES OV L 157, 30.6.2000., 10. lpp.).

2. Nav derīgs izcelsmes apliecinājums, kas izsniegts saskaņā ar Lēmuma Nr. 2/2000 III pielikuma un tā I līdz V papildinājuma noteikumiem attiecībā uz precēm, par kurām līdz šā nolīguma spēkā stāšanās dienai nav iesniegts preferenciāla tarifa režīma pieprasījums.

3. Attiecībā uz precēm, kuras šā nolīguma spēkā stāšanās brīdī ir vai nu tranzītā no eksportētājas Puses uz importētāju Pusi, vai atrodas importētājas Puses muitas kontrolē, bet par tām nav maksāti ievedmuitas nodokļi un nodevas, saskaņā ar 3.16. pantu iesniedz preferenciāla tarifa režīma pieprasījumu, ar noteikumu, ka minētās preces atbilst šīs nodaļas prasībām.

3.31. PANTS

Nodaļas grozījumi

Apvienotā padome ar lēmumu var grozīt šīs nodaļas un 3.-A līdz 3-D pielikuma noteikumus.

3.32. PANTS

Muitas, tirdzniecības atvieglošanas un izcelsmes noteikumu apakškomiteja

Lai nodrošinātu šīs nodaļas efektīvu īstenošanu un darbību, Muitas, tirdzniecības atvieglošanas un izcelsmes noteikumu apakškomitejas funkcijas ir uzskaitītas 4.17. pantā (Muitas, tirdzniecības atvieglošanas un izcelsmes noteikumu apakškomiteja).

4. NODAĻA

MUITA UN TIRDZNIECĪBAS ATVIEGLOŠANA

4.1. PANTS

Vispārīgie mērķi

1. Puses atzīst to, cik svarīga ir muitas un tirdzniecības atvieglošana mainīgajā globālās tirdzniecības vidē.

2. Puses atzīst, ka attiecībā uz importa, eksporta un tranzīta prasībām un procedūrām tām būtu jāņem vērā muitas un starptautiskās tirdzniecības instrumenti un standarti, kas piemērojami muitas un tirdzniecības jomā, piemēram, būtiskie elementi pārskatītajā Kioto Konvencijā par muitas procedūru vienkāršošanu un saskaņošanu, kas noslēgta Kioto 1973. gada 18. maijā un ko Pasaules Muitas organizācijas padome pieņēmusi 1999. gada jūnijā, Starptautiskajā konvencijā par preču aprakstīšanas un kodēšanas harmonizēto sistēmu, kas noslēgta Briselē 1983. gada 14. jūnijā, kā arī Pasaules Muitas organizācijas Pasaules tirdzniecības drošības un sekmēšanas standartu satvarā (turpmāk "*SAFE* standartu satvars"), kas pieņemts 2005. gada jūnijā, un Pasaules Muitas organizācijas datu modelī.

3. Puses atzīst, ka to normatīvie akti ir nediskriminējoši un ka muitas procedūru pamatā ir modernu metožu un efektīvas kontroles izmantošana, lai panāktu likumīgas tirdzniecības aizsardzību un atvieglošanu.

4. Puses arī atzīst, ka to muitas procedūras nerada lielākus administratīvus apgrūtinājumus vai tirdzniecības ierobežojumus, nekā tas nepieciešams likumīgu mērķu sasniegšanai, un ka tās būtu jāpiemēro prognozējamā, konsekventā un pārredzamā veidā.

5. Lai nodrošinātu darbību pārredzamību, efektivitāti, integritāti un pārskatatbildību, katra Puse:

a) kur vien iespējams, vienkāršo un pārskata prasības un formalitātes, lai panāktu preču ātru izlaišanu un muitošanu;

b) strādā pie muitas un citu aģentūru pieprasīto datu un dokumentācijas turpmākas vienkāršošanas un standartizācijas, lai samazinātu laiku un izmaksas saistībā ar dokumentāciju tirgotājiem vai tirgus dalībniekiem, tostarp mazajiem un vidējiem uzņēmumiem; un

c) nodrošina integritātes augstāko standartu saglabāšanu, piemērojot pasākumus, kas atspoguļo attiecīgo starptautisko konvenciju un instrumentu principus muitas un tirdzniecības atvieglošanas jomā.

6. Puses vienojas stiprināt savu sadarbību ar mērķi nodrošināt, ka attiecīgie tiesību akti un procedūras, kā arī attiecīgo pārvaldes iestāžu administratīvās spējas sasniedz tirdzniecības atvieglošanas mērķi, vienlaikus nodrošinot efektīvu muitas kontroli.

4.2. PANTS

Pārredzamība un publicēšana

1. Katra Puse attiecīgā gadījumā nodrošina pastāvīgas konsultācijas starp robežu aģentūrām un tirgotājiem vai citām ieinteresētām personām tās teritorijā.

2. Katra Puse nekavējoties nediskriminējošā un viegli pieejamā veidā, tostarp tiešsaistē un, ciktāl iespējams, angļu valodā publicē savus normatīvos aktus un vispārējās administratīvās procedūras un pamatnostādnes, kas attiecas uz muitas un tirdzniecības atvieglošanas jautājumiem. Minētie jautājumi ietver:

a) importa, eksporta un tranzīta (tostarp ostu, lidostu un citu ievešanas vietu) procedūras un nepieciešamās veidlapas un dokumentus;

b) visu to maksājumu un nodokļu likmes, ko uzliek importam vai eksportam vai saistītiem darījumiem;

c) maksas vai maksājumus, ko pārvaldes aģentūras uzliek importam, eksportam vai tranzītam vai saistībā ar to;

d) noteikumus par preču klasificēšanu vai vērtēšanu muitas vajadzībām;

e) normatīvos aktus un vispārēji piemērojamus administratīvus nolēmumus saistībā ar preču izcelsmes noteikumiem;

f) importa, eksporta vai tranzīta ierobežojumus vai aizliegumus;

g) noteikumus par sodiem par importa, eksporta vai tranzīta formalitāšu pārkāpumiem;

h) pārsūdzības procedūras;

i) ar importu, eksportu vai tranzītu saistītus nolīgumus, kas noslēgti ar jebkuru valsti vai valstīm, vai to daļas;

j) ar tarifu kvotu pārvaldību saistītas procedūras;

k) ostās un robežšķērsošanas vietās esošu muitas iestāžu darba laiku un darbības procedūras; un

l) informācijas sniegšanas punktus.

3. Katra Puse saskaņā ar saviem normatīvajiem aktiem nodrošina tirgotājiem un citām ieinteresētajām personām iespējas un pienācīgu laikposmu piezīmju iesniegšanai par to vispārēji piemērojamo normatīvo aktu ierosināto ieviešanu vai grozīšanu, kas saistīti ar muitas un tirdzniecības atvieglošanas jautājumiem.

4. Katra Puse saskaņā ar saviem normatīvajiem aktiem nodrošina, ka jaunie vai grozītie vispārēji piemērojamie normatīvie akti, kas saistīti ar muitu un tirdzniecības atvieglošanu, vai jebkura informācija par tiem tiek publiskota iespējami drīz pirms to stāšanās spēkā, lai tirgotāji un citas ieinteresētās personas varētu ar tiem iepazīties.

5. Katra Puse var noteikt, ka 3. un 4. punktu nepiemēro izmaiņām nodokļa likmēs vai tarifa likmēs, pasākumiem, kuriem ir atvieglojoša ietekme, pasākumiem, kuru efektivitāte tiktu mazināta, izpildot 3. un 4. punkta prasības, pasākumiem, ko piemēro steidzamos apstākļos, vai nelielām izmaiņām iekšzemes tiesību aktos un tiesību sistēmā.

6. Katra Puse izveido vai uztur vienu vai vairākus informācijas sniegšanas punktus, lai atbildētu uz tirgotāju un citu ieinteresēto personu jautājumiem par muitas un citiem tirdzniecības atvieglošanas jautājumiem, un informāciju par procedūrām šādu jautājumu iesniegšanai publisko tiešsaistē.

7. Puse nepieprasa maksu par atbildēm uz jautājumiem vai pieprasīto veidlapu un dokumentu sniegšanu.

8. Informācijas sniegšanas punkti sniedz atbildes uz jautājumiem un nodrošina veidlapas un dokumentus katras Puses noteiktā samērīgā laikposmā, kas var atšķirties atkarībā no jautājuma rakstura vai sarežģītības.

4.3. PANTS

Datu un dokumentācijas prasības

1. Lai vienkāršotu un līdz minimumam samazinātu importa, eksporta un tranzīta formalitāšu, datu un dokumentācijas prasību apjomu un sarežģītību, katra Puse attiecīgā gadījumā nodrošina, ka minētās formalitātes, dati un dokumentācijas prasības:

a) pieņem un piemēro tā, lai preces ātri izlaistu, ar noteikumu, ka ir izpildīti izlaišanas nosacījumi;

b) pieņem un piemēro tā, lai tirgotājiem un uzņēmējiem samazinātu atbilstības panākšanai nepieciešamo laiku un izmaksas;

c) ir alternatīva, kas vismazāk ierobežo tirdzniecību, ja attiecīgā politikas mērķa vai mērķu sasniegšanai pamatoti bija pieejamas divas vai vairākas alternatīvas; un

d) nesaglabā, pat ne daļēji, ja tās vairs nav nepieciešamas.

2. Katra Puse preču izlaišanai visā tās teritorijā piemēro kopīgas muitas procedūras un vienotas muitas datu un dokumentācijas prasības. Nekas šajā punktā neliedz Pusei diferencēt savas muitas procedūras un datu un dokumentācijas prasības, pamatojoties uz tādiem elementiem kā riska pārvaldība, preču būtība un veids vai transportēšanas veids.

4.4. PANTS

Automatizācija un informācijas tehnoloģiju izmantošana

1. Katra Puse:

a) izmanto informācijas tehnoloģijas, kas paātrina preču izlaišanas procedūras, lai atvieglotu tirdzniecību starp Pusēm;

b) padara elektroniskas sistēmas pieejamas muitas lietotājiem;

c) ļauj iesniegt muitas deklarāciju elektroniski; un

d) izmanto elektroniskas vai automatizētas riska pārvaldības sistēmas.

2. Katra Puse pieņem vai saglabā procedūras, kuras ļauj elektroniski samaksāt nodevas, nodokļus, maksas un maksājumus, ko iekasē muitas dienesti un kas rodas importēšanas un eksportēšanas laikā.

4.5. PANTS

Preču izlaišana

1. Katra Puse pieņem vai saglabā muitas procedūras, kas:

a) paredz preču ātru izlaišanu laikposmā, kas nav ilgāks nekā nepieciešams, lai nodrošinātu atbilstību Puses muitas tiesību aktiem un citiem ar tirdzniecību saistītiem tiesību aktiem un noteikumiem;

b) nodrošina, ka muitas datus un dokumentāciju un jebkādu citu informāciju elektroniski iesniedz un apstrādā iepriekš pirms preču pienākšanas, lai dotu iespēju preču izlaišanai no muitas kontroles to pienākšanas brīdī;

c) atļauj preču izlaišanu pienākšanas vietā bez pagaidu pārvietošanas uz noliktavām vai citām telpām; un

d) atļauj preču izlaišanu pirms piemērojamo muitas nodokļu, nodevu, maksu un maksājumu galīgās noteikšanas, ja šāda noteikšana nav veikta pirms preču pienākšanas vai uzreiz pienākšanas brīdī, ar noteikumu, ka ir izpildītas visas pārējās regulatīvās prasības; pirms preču izlaišanas Puse var pieprasīt, lai importētājs sniedz pietiekamu garantiju galvojuma, depozīta vai cita piemērota instrumenta veidā, kas nav lielāks par summu, kura vajadzīga, lai nodrošinātu to muitas nodokļu, nodevu, maksu un maksājumu apmaksu, kas jāmaksā par precēm, uz kurām attiecas garantija, un ko atceļ, kad šāda garantija vairs nav vajadzīga.

2. Katra Puse var pieņemt vai saglabāt pasākumus, kas ļauj tirgotājiem vai uzņēmējiem gūt labumu no muitas procedūru turpmākas vienkāršošanas saskaņā ar Puses normatīvajiem aktiem.

4.6. PANTS

Riska pārvaldība

1. Katra Puse pieņem vai saglabā riska pārvaldības sistēmu muitas kontrolei, kas ļauj tās muitas dienestiem koncentrēt to pārbaužu darbības uz augsta riska sūtījumiem un paātrina zema riska sūtījumu izlaišanu.

2. Katra Puse izstrādā un piemēro riska pārvaldību tā, lai novērstu patvaļīgu vai nepamatotu diskrimināciju vai slēptus starptautiskās tirdzniecības ierobežojumus.

3. Katra Puse riska pārvaldībā pamatojas uz risku novērtēšanu, izmantojot piemērotus atlases kritērijus.

4. Katra Puse savas riska pārvaldības ietvaros var arī izvēlēties sūtījumus muitas kontrolei pēc nejaušības principa.

5. Lai atvieglotu tirdzniecību, katra Puse regulāri pārskata un vajadzības gadījumā atjaunina 1. punktā minēto riska pārvaldības sistēmu.

4.7. PANTS

Iepriekšēji nolēmumi

1. Iepriekšējs nolēmums ir rakstisks lēmums, kuru Puse ar savu muitas dienestu starpniecību sniedz pieteikuma iesniedzējam pirms tādas preces importēšanas tās teritorijā, uz ko attiecas pieteikums, un kurā izklāstīts režīms, ko Puse nodrošina precei importēšanas laikā attiecībā uz:

a) preces tarifa klasifikāciju;

b) preces izcelsmi[21]; un

c) jebkuru citu jautājumu, par kuru Puses var vienoties.

2. Puse pieņem iepriekšējo nolēmumu samērīgā laikā un savlaicīgi sniedz to pieteikuma iesniedzējam, kas iesniedzis pieteikumu, tostarp elektroniski, ar noteikumu, ka tas ietver visu nepieciešamo informāciju saskaņā ar minētās Puses normatīvajiem aktiem. Puse var pieprasīt tās preces paraugu, par kuru pieteikuma iesniedzējs lūdz iepriekšēju nolēmumu.

3. Iepriekšējais nolēmums ir spēkā vismaz trīs gadus pēc tā izdošanas, ja nemainās iepriekšēja nolēmuma pamatā esošie tiesību akti, fakti vai apstākļi.

[21] Saskaņā ar Nolīgumu par izcelsmes noteikumiem, kas ietverts PTO nolīguma 1.A pielikumā, vai šā nolīguma 3. nodaļu (Izcelsmes noteikumi un izcelsmes procedūras).

4. Puse var atteikties sniegt iepriekšēju nolēmumu, ja iepriekšējā nolēmuma pamatā esošie fakti un apstākļi tiek izskatīti administratīvā procesā vai tiesā vai ja pieteikuma pamatā nav reāli un konkrēti fakti, vai tas neattiecas uz iepriekšējā nolēmuma jebkādu paredzēto izmantošanu. Puse, kas atsakās sniegt iepriekšēju nolēmumu, nekavējoties rakstiski informē pieteikuma iesniedzēju, norādot attiecīgos faktus un sava lēmuma pamatojumu.

5. Katra Puse publicē vismaz:

a) prasības iepriekšējā nolēmuma pieprasījumam, tostarp iesniedzamo informāciju un tās formātu;

b) termiņu, līdz kuram tā sniegs iepriekšēju nolēmumu; un

c) iepriekšējā nolēmuma derīguma termiņu.

6. Ja Puse atsauc, groza vai atceļ iepriekšēju nolēmumu, tā nekavējoties rakstiski informē pieteikuma iesniedzēju, norādot attiecīgos faktus un sava lēmuma pamatojumu. Puse var atsaukt, grozīt, vai atcelt iepriekšēju nolēmumu ar atpakaļejošu spēku tikai tad, ja nolēmuma pamatā ir bijusi nepilnīga, nepareiza, kļūdaina vai maldinoša informācija, ko sniedzis pieteikuma iesniedzējs.

7. Puses sniegts iepriekšējs nolēmums ir saistošs pieteikuma iesniedzējam un minētajai Pusei attiecībā uz pieteikuma iesniedzēju.

8. Puse pēc pieteikuma iesniedzēja rakstiska pieprasījuma nodrošina, ka iepriekšējais nolēmums vai lēmums par tā atsaukšanu, grozīšanu vai atcelšanu tiek pārskatīts.

9. Ievērojot visas konfidencialitātes prasības, kas noteiktas Puses normatīvajos aktos, Puse savu iepriekšējo nolēmumu būtiskos elementus cenšas padarīt publiski pieejamus, tostarp tiešsaistē.

4.8. PANTS

Atzītie uzņēmēji

1. Katra Puse uzņēmējiem, kas atbilst noteiktiem kritērijiem (atzītie uzņēmēji, turpmāk "*AEO*"), izveido vai uztur tirdzniecības atvieglošanas partnerības programmu (turpmāk "*AEO* programma") saskaņā ar *SAFE* standartu satvaru.

2. Noteiktos kritērijus[22], kas jāizpilda, lai kvalificētos par AEO, publisko, un tie ir saistīti ar atbilstību katras Puses normatīvo aktu vai procedūru prasībām vai neatbilstības risku.

[22] Puse var izmantot kritērijus, kas noteikti Nolīguma par tirdzniecības atvieglošanu, kas ietverts PTO nolīguma 1.A pielikumā, 7.7.2. pantā.

3. Konkrētos kritērijus, kas jāizpilda, lai kvalificētos par *AEO*, neizstrādā vai nepiemēro tā, ka, pastāvot vienādiem apstākļiem, pieļautu vai radītu patvaļīgu vai nepamatotu uzņēmēju diskrimināciju, un kritēriji nodrošina mazo un vidējo uzņēmumu dalību.

4. *AEO* programma ietver īpašus ieguvumus *AEO*, ņemot vērā Pušu saistības saskaņā ar 7.7.3. pantu Nolīgumā par tirdzniecības atvieglošanu, kas ietverts PTO nolīguma 1.A pielikumā.

5. Puses sadarbojas, lai, ja tas ir būtiski un lietderīgi, noteiktu savu *AEO* programmu savstarpēju atzīšanu, ar noteikumu, ka programmas ir saderīgas un balstītas uz līdzvērtīgiem kritērijiem un ieguvumiem.

4.9. PANTS

Pārskatīšana vai pārsūdzība

1. Katra Puse nodrošina efektīvas, ātras, nediskriminējošas un viegli pieejamas procedūras, lai garantētu tiesības pārsūdzēt lēmumu par kādu jautājumu muitas jomā.

2. Katra Puse nodrošina, ka personai, attiecībā uz kuru tā pieņem lēmumu par kādu jautājumu muitas jomā, tās teritorijā ir pieejama:

a) administratīva pārskatīšana vai pārsūdzība administratīvā iestādē, kura ir augstākstāvoša par amatpersonu vai biroju, kas pieņēmis lēmumu, vai neatkarīga no tā; vai

b) lēmuma pārskatīšana vai pārsūdzēšana tiesā.

3. Katra Puse nodrošina, ka personai, kas ir iesniegusi pieteikumu muitas dienestiem lēmuma saņemšanai un attiecīgajā termiņā nav saņēmusi lēmumu par minēto pieteikumu, ir pārsūdzības tiesības.

4. Katra Puse nodrošina, ka 2. punktā minētā persona saņem administratīvu lēmumu ar minētā lēmuma pamatojumu, lai minētā persona vajadzības gadījumā varētu izmantot pārskatīšanas vai pārsūdzības procedūras.

4.10. PANTS

Sodi

1. Katra Puse paredz sodus par to, ka netiek ievēroti tās normatīvie akti vai procedūras noteikumi, kas saistīti ar muitas vai citiem tiesību aktiem par preču importu, eksportu un tranzītu.

2. Katra Puse nodrošina, ka tās muitas normatīvie akti nosaka, ka sodi, ko piemēro par tās muitas normatīvo aktu vai procedūras noteikumu pārkāpumiem, ir samērīgi un nediskriminējoši.

3. Katra Puse nodrošina, ka sods, ko tās muitas dienesti piemēro par tās muitas normatīvo aktu vai procedūras noteikumu pārkāpumu, tiek piemērots tikai personai, kura ir juridiski atbildīga par pārkāpumu.

4. Katra Puse nodrošina, ka uzliktais sods ir atkarīgs no lietas faktiem un apstākļiem un ir samērīgs ar pārkāpuma pakāpi un smagumu.

5. Novērtējot un iekasējot sodu un maksājumus, katra Puse izvairās no stimuliem vai interešu konfliktiem.

6. Katra Puse, nosakot sodu, tiek mudināta kā iespējamu atbildību mīkstinošu apstākli apsvērt brīvprātīgi paustu informāciju, pirms muitas dienesti atklājuši tās muitas normatīvo aktu vai procedūras noteikumu pārkāpumu.

7. Katra Puse nodrošina, ka, uzliekot sodu par muitas normatīvo aktu vai procedūras noteikumu pārkāpumu, personai, kam sodu uzliek, tiek sniegts rakstisks skaidrojums par pārkāpuma būtību un piemērojamo normatīvo aktu vai procedūru, kurā noteikts soda par pārkāpumu apmērs vai veids.

8. Katra Puse savos normatīvajos aktos vai procedūrās paredz noteiktu termiņu, kurā tās muitas dienesti var uzsākt procedūru, lai piemērotu sodu par tās muitas normatīvo aktu vai procedūru pārkāpumiem.

4.11. PANTS

Sadarbība muitas jomā un savstarpēja administratīva palīdzība

1. Puses nodrošina, ka to attiecīgās iestādes sadarbojas muitas jautājumos, lai nodrošinātu 4.1. pantā noteikto mērķu sasniegšanu.

2. Puses sadarbojas, cita starpā veicot šādas darbības:

a) apmainoties ar informāciju par Pušu muitas normatīvajiem aktiem, to īstenošanu un muitas procedūrām, jo īpaši šādās jomās:

   i) muitas procedūru vienkāršošana un modernizēšana;

   ii) tiesībaizsardzības pasākumi uz robežas, ko piemēro Pušu muitas dienesti;

   iii) tranzīta kustības un pārkraušanas darbību atvieglošana;

   iv) dialogs ar uzņēmēju aprindām; un

   v) piegādes ķēdes drošība un riska pārvaldība;

b) sadarbojoties ar muitu saistītos starptautiskās tirdzniecības piegādes ķēdes nodrošināšanas un veicināšanas aspektos saskaņā ar *SAFE* standartu satvaru, tostarp attiecībā uz Pušu *AEO* programmām un to savstarpēju atzīšanu, kā minēts 4.8. pantā;

c) apsverot iespēju izstrādāt kopīgas iniciatīvas attiecībā uz importu, eksportu, citām muitas procedūrām un tirdzniecības atvieglošanu, tostarp tehnisko palīdzību;

d) stiprinot Pušu sadarbību muitas jomā starptautiskās organizācijās, piemēram, PTO un Pasaules Muitas organizācijā (turpmāk "PMO");

e) nosakot obligātos standartus, ciktāl tas ir iespējams, lai tos piemērotu riska pārvaldības metodēm un saistītajām prasībām un programmām; ja tas ir būtiski un lietderīgi, Puses apsver arī riska pārvaldības metožu, riska standartu un drošības kontroles savstarpēju atzīšanu;

f) cenšoties saskaņot savas datu prasības attiecībā uz importa, eksporta un citām muitas procedūrām, īstenojot kopīgus standartus un datu elementus saskaņā ar PMO datu modeli; un

g) uzturot dialogu starp attiecīgajiem politikas ekspertiem, lai veicinātu iepriekšēju nolēmumu lietderību, efektivitāti un piemērojamību.

3. Puses sniedz viena otrai savstarpēju administratīvo palīdzību muitas lietās saskaņā ar noteikumiem EK un Meksikas Apvienotās padomes Lēmuma Nr. 2/2000[23] Pielikumā par savstarpējo administratīvo palīdzību muitas lietās, kurš pieņemts ar ES un Meksikas Apvienotās padomes Lēmumu Nr. 5/2004[24], kas ar šo tiek iekļauts šajā nolīgumā un kļūst par tā daļu. Uz jebkādu informācijas apmaiņu starp Pusēm saskaņā ar šo nodaļu *mutatis mutandis* attiecas informācijas konfidencialitātes un personas datu aizsardzības prasības, kas noteiktas minētā pielikuma 10. pantā, un visas konfidencialitātes un privātuma prasības, kuras noteiktas Pušu attiecīgajos normatīvajos aktos.

4.12. PANTS

Vienloga vide

1. Katra Puse cenšas izveidot vai saglabāt vienloga sistēmas, kas atvieglo muitas un citos tiesību aktos par preču importu, eksportu un tranzītu prasītās informācijas vienotu elektronisku iesniegšanu.

2. Puses cenšas sadarboties, lai panāktu savu vienloga sistēmu sadarbspēju un racionalizēšanu, tostarp daloties savā attiecīgajā pieredzē par savu vienloga sistēmu izstrādi un ieviešanu.

---

[23] EK un Meksikas Apvienotās padomes 2000. gada 23. marta Lēmums Nr. 2/2000 (ES OV L 157, 30.6.2000., 10. lpp.).

[24] ES un Meksikas Apvienotās Padomes Lēmums Nr. 5/2004 (2004. gada 15. decembris), lai saskaņā ar Lēmuma Nr. 2/2000 17. panta 3. punktu pieņemtu minētā lēmuma pielikumu par savstarpēju administratīvu palīdzību muitas jomā (ES OV L 66, 12.3.2005., 15. lpp.).

4.13. PANTS

Tranzīts un pārkraušana

1. Katra Puse savā teritorijā nodrošina tranzīta kustības un pārkraušanas darbību atvieglošanu un efektīvu kontroli.

2. Katra Puse cenšas veicināt un īstenot reģionālo tranzīta režīmu, lai atvieglotu tirdzniecību starp Pusēm.

3. Katra Puse nodrošina, ka visas attiecīgās iestādes un aģentūras tās teritorijā sadarbojas un koordinē darbību, lai atvieglotu tranzīta satiksmi.

4. Katra Puse atļauj importam paredzētās preces muitas kontrolē pārvietot no ievešanas muitas iestādes uz citu muitas iestādi tās teritorijā, kur preces tiktu izlaistas vai muitotas.

4.14. PANTS

Pēcmuitošanas audits

1. Lai paātrinātu preču izlaišanu, katra Puse pieņem vai saglabā pēcmuitošanas auditu, lai nodrošinātu atbilstību Puses muitas normatīvajiem aktiem.

2. Katra Puse pēcmuitošanas auditu veic uz risku balstītā veidā.

3. Katra Puse pēcmuitošanas auditu veic pārredzami. Ja ir veikts audits un iegūti pārliecinoši rezultāti, Puse nekavējoties informē personu, kuras dokumenti tiek auditēti, par rezultātiem, to iemesliem un auditam pakļautās personas tiesībām un pienākumiem.

4. Puses apliecina, ka pēcmuitošanas auditā iegūto informāciju var izmantot turpmākā administratīvā procedūrā vai tiesvedībā.

5. Puses, ciktāl iespējams, pēcmuitošanas auditā gūtos rezultātus izmanto riska pārvaldībā.

4.15. PANTS

Muitas brokeri

1. Puse savos muitas normatīvajos aktos neiekļauj prasību obligāti izmantot muitas brokerus.

2. Katra Puse publicē savus pasākumus attiecībā uz muitas brokeru izmantošanu.

3. Licencējot muitas brokerus, katra Puse piemēro pārredzamus un objektīvus noteikumus.

4.16. PANTS

Pirmsnosūtīšanas inspekcijas

Puse saistībā ar tarifu klasifikāciju un muitas vērtējumu nepieprasa obligāti veikt pirmsnosūtīšanas inspekcijas, kā definēts Nolīgumā par pirmsnosūtīšanas inspekciju, kas ietverts PTO nolīguma 1.A pielikumā[25].

4.17. PANTS

Muitas, tirdzniecības atvieglošanas un izcelsmes noteikumu apakškomiteja

1. Muitas, tirdzniecības atvieglošanas un izcelsmes noteikumu apakškomiteja ziņo Apvienotajai komitejai.

2. Muitas, tirdzniecības atvieglošanas un izcelsmes noteikumu apakškomiteja, kas izveidota saskaņā ar 1.10. panta (Šā nolīguma III daļas apakškomitejas un citas struktūras) 1. punkta d) apakšpunktu, nodrošina šīs nodaļas, 3. nodaļas (Izcelsmes noteikumi un izcelsmes procedūras), Pielikuma par savstarpējo administratīvo palīdzību muitas lietās, kurš minēts 4.11. panta 3. punktā, un jebkādu papildu ar muitu saistītu noteikumu, par kuriem Puses vienojušās, pienācīgu darbību un izskata visus jautājumus, kas izriet no to piemērošanas.

---

25 Lielākai noteiktībai – šis pants neliedz pirmsnosūtīšanas inspekcijas sanitārajiem un fitosanitārajiem mērķiem.

3. Apakškomiteja:

a) vajadzības gadījumā sagatavo attiecīgus ieteikumus Apvienotajai komitejai par:

i) 3. nodaļas (Izcelsmes noteikumi un izcelsmes procedūras) īstenošanu un administrēšanu; un

ii) jebkādiem 3. nodaļas (Izcelsmes noteikumi un izcelsmes procedūras) grozījumiem;

b) pieņem skaidrojumus, lai atvieglotu 3. nodaļas (Izcelsmes noteikumi un izcelsmes procedūras) īstenošanu;

c) pārrauga šīs nodaļas īstenošanu un administrēšanu;

d) nodrošina forumu, kurā apspriežas un diskutē par visiem jautājumiem, kuri attiecas uz muitu, jo īpaši par muitas procedūrām, muitas vērtību, tarifu režīmiem, muitas nomenklatūru, sadarbību muitas jomā un savstarpējo administratīvo palīdzību muitas jautājumos;

e) nodrošina forumu, kurā apspriežas un diskutē par jautājumiem, kas saistīti ar izcelsmes noteikumiem, izcelsmes procedūrām un administratīvo sadarbību;

f) uzlabo sadarbību muitas procedūru izstrādē, piemērošanā un īstenošanā, savstarpējo administratīvo palīdzību muitas lietās, izcelsmes noteikumu, izcelsmes procedūru un administratīvās sadarbības jomā; un

g) izskata visus citus jautājumus saistībā ar šo nodaļu vai 3. nodaļu (Izcelsmes noteikumi un izcelsmes procedūras), par kuriem Puses var vienoties.

4. Muitas, tirdzniecības atvieglošanas un izcelsmes noteikumu apakškomiteja var izskatīt nepieciešamību pieņemt lēmumus vai ieteikumus par visiem jautājumiem, kas izriet no šīs nodaļas īstenošanas, un sagatavot tos pieņemšanai Apvienotajā padomē. Apvienotā padome ir pilnvarota vajadzības gadījumā pieņemt lēmumus par šīs nodaļas īstenošanu, tostarp attiecībā uz *AEO* programmām un to savstarpēju atzīšanu, kopīgām iniciatīvām saistībā ar muitas procedūrām un tirdzniecības atvieglošanu, kā arī tehnisko palīdzību.

5. Puses var vienoties sasaukt *ad hoc* sanāksmes par jautājumiem, kas attiecas uz sadarbību muitas jomā, izcelsmes noteikumiem vai savstarpējo administratīvo palīdzību.

5. NODAĻA

TIRDZNIECĪBAS AIZSARDZĪBAS INSTRUMENTI

A IEDAĻA

Antidempinga un kompensācijas pasākumi

5.1. PANTS

Vispārīgi noteikumi

1. Puses apstiprina savas tiesības un pienākumus, kas izriet no *GATT* 1994 VI panta, Antidempinga nolīguma un SKP līguma.

2. Lai piemērotu pagaidu un galīgos pasākumus, attiecīgo preču izcelsmi nosaka saskaņā ar katras Puses nepreferenciālas izcelsmes noteikumiem.

5.2. PANTS

Pārredzamība un pienācīgs process

1. Katra Puse veic savas procedūras un piemēro antidempinga un kompensācijas pasākumus taisnīgi un pārredzami saskaņā ar attiecīgajiem Antidempinga nolīguma un SKP nolīguma noteikumiem.

2. Katra Puse procesa sākotnējā posmā un jebkurā gadījumā pirms galīgā maksājuma noteikšanas informē visas ieinteresētās personas par attiecīgajiem būtiskajiem faktiem, kas ir lēmuma par galīgo pasākumu piemērošanas pamatā. Tas neskar Antidempinga nolīguma 6.5. pantu un SKP nolīguma 12.4. pantu.

3. Katra Puse piešķir katrai ieinteresētajai personai antidempinga vai kompensācijas maksājuma izmeklēšanā visas iespējas aizstāvēt savas intereses, ar noteikumu, ka tas nepamatoti neaizkavē izmeklēšanu.

4. Piemēro Antidempinga nolīguma 6.11. pantā un SKP nolīguma 12.9. pantā noteikto ieinteresēto personu definīciju.

5.3. PANTS

Antidempinga un kompensācijas maksājumu noteikšana

Lēmumu par to, vai nosakāmā antidempinga vai kompensācijas maksājuma summa ir pilna dempinga starpība vai subsīdijas summa vai mazāka summa, pieņem importētājas Puses iestādes saskaņā ar minētās Puses tiesību aktiem.

5.4. PANTS

Galīgā maksājuma noteikšana

Nosakot galīgo maksājumu, Puse ņem vērā informāciju, ko pienācīgi sniegušas visas ieinteresētās personas, kuras par tādām uzskata saskaņā ar Puses tiesību aktiem.

5.5. PANTS

Strīdu izšķiršanas nepiemērošana

Puse neizmanto strīdu izšķiršanu saskaņā ar 31. nodaļu (Strīdu izšķiršana) attiecībā uz šīs iedaļas noteikumu interpretāciju vai piemērošanu.

B IEDAĻA

Globālie aizsardzības pasākumi

5.6. PANTS

Vispārīgi noteikumi

Katra Puse saglabā savas tiesības un pienākumus atbilstīgi *GATT* 1994 XIX pantam un Nolīguma par lauksaimniecību 5. pantam, kā arī saskaņā ar Vienošanos par aizsardzības pasākumiem.

5.7. PANTS

Pārredzamība

1. Neatkarīgi no 5.6. panta Puse, kura sāk globālu aizsardzības pasākumu izmeklēšanu vai plāno piemērot globālus aizsardzības pasākumus, nekavējoties sniedz, ja otra Puse to pieprasa un ar noteikumu, ka tai ir būtiska interese, *ad hoc* rakstisku paziņojumu ar visu atbilstošo informāciju, kas bijusi globālo aizsardzības pasākumu izmeklēšanas sākšanas pamatā vai kas attiecas uz aizsardzības pasākumu piemērošanu, tostarp attiecīgā gadījumā uz pagaidu konstatējumiem. Tas neskar Vienošanās par aizsardzības pasākumiem 3.2. pantu.

2. Puse, kas piemēro globālos aizsardzības pasākumus, cenšas tos piemērot tā, lai vismazāk ietekmētu divpusējo tirdzniecību.

3. Šā panta 2. punkta nolūkos, ja Puse uzskata, ka ir izpildītas juridiskās prasības galīgu aizsardzības pasākumu piemērošanai, un gatavojas piemērot šādus pasākumus, tā paziņo par to otrai Pusei un sniedz iespēju divpusēji apspriesties. Ja 30 dienu laikā pēc paziņojuma nav panākts apmierinošs risinājums, importētāja Puse var pieņemt galīgo aizsardzības pasākumu, kas ir piemērots problēmas atrisināšanai.

4. Šajā pantā uzskata, ka Pusei ir būtiska interese, ja tā ir viena no pieciem lielākajiem importētās preces piegādātājiem pēdējo trīs gadu laikposmā, vērtējot pēc absolūtā apjoma vai vērtības.

5.8. PANTS

Strīdu izšķiršanas nepiemērošana

Puse neizmanto strīdu izšķiršanu saskaņā ar 31. nodaļu (Strīdu izšķiršana) attiecībā uz šīs iedaļas noteikumu interpretāciju vai piemērošanu, atsaucoties uz tiesībām un pienākumiem atbilstoši PTO līgumam.

C IEDAĻA

Divpusēji aizsardzības pasākumi

C.1. APAKŠIEDAĻA

Vispārīgi noteikumi

5.9. PANTS

Definīcijas

C iedaļā:

a) "kompetentā izmeklēšanas iestāde" ir

i) Eiropas Savienības gadījumā – Eiropas Komisija; un

ii) Meksikas gadījumā – Ekonomikas ministrijas Starptautiskās tirdzniecības kārtības nodaļa (*Unidad de Prácticas Comerciales Internacionales de la Secretaría de Economía*) vai tās tiesību pārņēmēja;

b) “iekšzemes ražošanas nozare” ir – attiecībā uz importētiem izstrādājumiem – līdzīgu vai tieši konkurējošu izstrādājumu ražotāju kopums, kas darbojas vienas Puses teritorijā, vai ražotāji, kuru līdzīgu vai tieši konkurējošu izstrādājumu kopējais izlaides apjoms veido lielāko daļu no minēto izstrādājumu kopējā iekšzemes ražošanas apjoma;

c) “līdzīgs izstrādājums” ir izstrādājums, kas ir tāds pats, proti, visos aspektos līdzīgs attiecīgajam izstrādājumam vai, ja tāda izstrādājuma nav, citam izstrādājumam, kurš, kaut arī nav līdzīgs visos aspektos, ir ar tādām īpašībām, kas ļoti atgādina attiecīgā izstrādājuma īpašības;

d) “tieši konkurētspējīgs izstrādājums” ir izstrādājums, kas varētu nebūt līdzīgs visos aspektos, bet kam ir augsta aizstājamības pakāpe ar attiecīgo izstrādājumu, jo tas pilda tās pašas funkcijas[26];

e) “nopietns kaitējums” ir ievērojama vispārēja stāvokļa pasliktināšanās kādā iekšzemes ražošanas nozarē;

f) “nopietna kaitējuma draudi” ir nopietns kaitējums, kas, pamatojoties uz faktiem, nevis tikai uz apgalvojumiem, pieņēmumiem vai mazticamu iespējamību, ir nepārprotami nenovēršams; un

[26] Šajā ziņā iestādes var analizēt tādus aspektus kā minēto izstrādājumu fiziskās īpašības, to tehniskās specifikācijas, galalietojums un izplatīšanas kanāli. Minētais aspektu saraksts nav pilnīgs, tāpat arī viens vai vairāki no minētajiem faktoriem nevar būt izšķiroši.

g) “pārejas periods” ir:

i) desmit gadu laikposms pēc šā nolīguma spēkā stāšanās dienas; vai

ii) tarifu atcelšanas periods precēm, kas noteiktas Puses tarifu atcelšanas grafikā 2.-A pielikumā (Tarifu atcelšanas grafiks), ja tarifu atcelšanas periods attiecīgajai precei ir desmit vai vairāk gadi, pieskaitot tam trīs gadus.

5.10. PANTS

Divpusēja aizsardzības pasākuma piemērošana

1. Neatkarīgi no B iedaļas, ja pēc tam, kad atbilstīgi šim nolīgumam piemērotais muitas nodoklis ir samazināts vai atcelts, kādas Puses noteiktas izcelsmes prece tiek importēta otras Puses teritorijā tādos palielinātos apjomos, kurus nosaka absolūtā vai relatīvā izteiksmē pret iekšzemes ražošanu, un ar tādiem nosacījumiem, ka rodas nopietns kaitējums vai nopietna kaitējuma draudi iekšzemes ražošanas nozarei, kas ražo līdzīgus vai tieši konkurējošus izstrādājumus, importētāja Puse var piemērot 2. punktā paredzētos pasākumus atbilstoši nosacījumiem un saskaņā ar procedūrām, kuras noteiktas šajā iedaļā.

2. Ja ir izpildīti 1. punkta nosacījumi, importētāja Puse var noteikt tikai divpusējus aizsardzības pasākumus, kas:

a) aptur šajā nolīgumā paredzētā, attiecīgajam izstrādājumam piemērojamā muitas nodokļa likmes turpmāku pazemināšanu; vai

b) paaugstina muitas nodokli attiecīgajam izstrādājumam līdz apmēram, kas nepārsniedz mazāko no šādiem nodokļiem:

i) izstrādājumam piemērojamo lielākās labvēlības režīma muitas nodokļa likmi, kas ir spēkā pasākuma īstenošanas laikā; vai

ii) izstrādājumam piemērojamo lielākās labvēlības režīma muitas nodokļa likmi, kas ir spēkā dienā tieši pirms šā nolīguma spēkā stāšanās dienas.

3. Puses ir vienisprātis, ka ne tarifa kvotas, ne kvantitatīvie ierobežojumi nebūtu pieļaujams divpusēju aizsardzības pasākumu veids.

5.11. PANTS

Nosacījumi un ierobežojumi

1. Puse nepiemēro divpusēju aizsardzības pasākumu:

a) izņemot tādā mērā un uz tik ilgu laiku, cik nepieciešams, lai novērstu vai labotu 5.10. vai 5.15. pantā aprakstītās situācijas;

b) laikposmā, kas pārsniedz divus gadus; vai

c) pēc pārejas perioda beigām.

Laikposmu, kas minēts b) apakšpunktā, var pagarināt par vēl vienu gadu, ja importētājas Puses kompetentās iestādes saskaņā ar C iedaļā noteiktajām procedūrām nosaka, ka pasākums joprojām ir nepieciešams, lai novērstu vai labotu 5.10. un 5.15. pantā aprakstītās situācijas un lai atvieglotu pielāgošanos, ar noteikumu, ka kopējais aizsardzības pasākuma piemērošanas laiks, ieskaitot sākotnējās piemērošanas periodu un tā pagarinājumu, nepārsniedz trīs gadus.

2. Puse piemēro divpusēju aizsardzības pasākumu tikai tām 2.-A pielikumā (Tarifu atcelšanas grafiks) uzskaitītajām noteiktas izcelsmes precēm, kurām piemēro preferenciālu režīmu saskaņā ar šo nolīgumu.

3. Lai atvieglotu pielāgošanos situācijā, kad paredzamais divpusēja aizsardzības pasākuma ilgums pārsniedz vienu gadu, Puse, kas piemēro minēto pasākumu, piemērošanas laikā pasākumu pakāpeniski un regulāri liberalizē.

4. Ja Puse pārtrauc piemērot divpusēju aizsardzības pasākumu, muitas nodokļa likme ir likme, kas būtu bijusi spēkā attiecīgajam izstrādājumam saskaņā ar 2.4. pantu (Muitas nodokļu atcelšana vai samazināšana).

5.12. PANTS

Pagaidu pasākumi

1. Kritiskos apstākļos, kad kavēšanās varētu nodarīt kaitējumu tādā mērā, kas būtu grūti labojams, Puse, neievērojot 5.22. panta 1. punkta prasības, var provizoriski piemērot divpusēju aizsardzības pasākumu atbilstoši sākotnējam konstatējumam, ka pastāv skaidri pierādījumi tam, ka otras Puses noteiktas izcelsmes preces imports ir palielinājies, jo saskaņā ar šo nolīgumu samazināts vai atcelts muitas nodoklis, un ka šāds imports raisa vai draud izraisīt 5.10. vai 5.15. pantā aprakstītās situācijas.

2. Pagaidu pasākuma ilgums nepārsniedz 200 dienas, kuru laikā Puse ievēro attiecīgos procedūras noteikumus, kas paredzēti C.2. apakšiedaļā. Puse nekavējoties atmaksā visus tarifu palielinājumus, ja C.2. apakšiedaļā aprakstītās turpmākās izmeklēšanas rezultātā netiek piemērots galīgais pasākums saskaņā ar 5.10. vai 5.15. panta prasībām. Jebkura pagaidu pasākuma ilgumu skaita kā daļu no 5.11. panta 1. punkta b) apakšpunktā minētā laikposma. Importētāja Puse informē otru Pusi par šādu pagaidu pasākumu piemērošanu un, ja otra Puse to pieprasa, nekavējoties nodod jautājumu izskatīšanai Apvienotajā komitejā.

5.13. PANTS

Kompensācija un koncesiju pārtraukšana

1. Puse, kas piemēro divpusēju aizsardzības pasākumu, apspriežas ar otru Pusi, lai savstarpēji vienotos par atbilstīgu tirdzniecības liberalizācijas kompensāciju tādu koncesiju veidā, kuru ietekme uz tirdzniecību pēc būtības ir līdzvērtīga. Puse, kas piemēro divpusēju aizsardzības pasākumu, nodrošina iespēju veikt šādu apspriešanos ne vēlāk kā 30 dienas no divpusējā aizsardzības pasākuma piemērošanas.

2. Ja 1. punktā minētās apspriešanās rezultātā 30 dienu laikā pēc apspriešanās sākuma netiek panākta vienošanās par tirdzniecības liberalizācijas kompensāciju, Puse, uz kuru attiecas divpusējais aizsardzības pasākums, ne vēlāk kā 90 dienas pēc minētā pasākuma piemērošanas var apturēt tādu koncesiju piemērošanu, kuru ietekme uz tirdzniecību pēc būtības ir līdzvērtīga otras Puses divpusējam aizsardzības pasākumam.

3. Puse, uz kuru attiecas divpusējais aizsardzības pasākums, rakstiski informē otru Pusi vismaz 30 dienas pirms koncesiju piemērošanas apturēšanas saskaņā ar 2. punktu.

4. Pienākums nodrošināt kompensāciju saskaņā ar 1. punktu un tiesības apturēt koncesiju piemērošanu saskaņā ar 2. punktu zaudē spēku dienā, kad tiek izbeigts divpusējais aizsardzības pasākums.

5.14. PANTS

Aizsardzības pasākumu izmantošana un laika intervāls starp pasākumiem

1. Puse nepiemēro aizsardzības pasākumu, kas minēts šajā iedaļā, tāda izstrādājuma importam, kuram iepriekš ticis piemērots šāds pasākums, izņemot tad, ja ir pagājis laikposms, kas ir vienāds ar pusi no iepriekšējā laikposma, kurā tika piemērots aizsardzības pasākums.

2. Puse attiecībā uz vienu un to pašu ražojumu un vienā un tajā pašā laikposmā nepiemēro:

a) divpusēju aizsardzības pasākumu vai pagaidu aizsardzības pasākumu saskaņā ar šo nolīgumu; un

b) aizsardzības pasākumu saskaņā ar *GATT* 1994 XIX pantu un Vienošanos par aizsardzības pasākumiem.

5.15. PANTS

Tālākie reģioni

1. Ja jebkuru Meksikas izcelsmes preci tieši importē viena vai vairāku Eiropas Savienības tālāko reģionu teritorijā tādos palielinātos daudzumos un ar tādiem nosacījumiem, kas raisa vai draud izraisīt nopietnu ekonomiskās situācijas pasliktināšanos attiecīgajā tālākajā reģionā, Eiropas Savienība pēc alternatīvu risinājumu izskatīšanas izņēmuma kārtā var piemērot aizsardzības pasākumus, kuri attiecas tikai uz attiecīgā reģiona teritoriju.

2. Neskarot 1. punktu, visi C iedaļas noteikumi, kas piemērojami divpusējiem aizsardzības pasākumiem, ir piemērojami arī visiem aizsardzības pasākumiem, kuri pieņemti attiecībā uz Eiropas Savienības tālākajiem reģioniem.

3. Divpusēju aizsardzības pasākumu, kas attiecas tikai uz Eiropas Savienības tālākajiem reģioniem, piemēro tikai precēm, uz kurām attiecas preferenciāls režīms saskaņā ar šo nolīgumu.

4. Šā panta 1. punktā “nopietna pasliktināšanās” ir lielas grūtības ekonomikas nozarē, kas ražo līdzīgus vai tieši konkurējošus izstrādājumus. Nopietnu pasliktināšanos konstatē, pamatojoties uz objektīviem faktoriem, tostarp šādiem elementiem:

a) importa apjoma palielinājums absolūtā vai relatīvā izteiksmē attiecībā pret iekšzemes ražošanu un importu no citiem avotiem; un

b) šāda importa ietekme uz attiecīgās ražošanas nozares vai attiecīgās tautsaimniecības nozares stāvokli, tostarp uz pārdošanas apjomu, ražošanu, finansiālo situāciju un nodarbinātību.

C.2. APAKŠIEDAĻA

Procedūras noteikumi, kas piemērojami divpusējiem aizsardzības pasākumiem

5.16. PANTS

Piemērojamie tiesību akti

Lai piemērotu divpusējus aizsardzības pasākumus, kompetentā izmeklēšanas iestāde ievēro šīs apakšiedaļas noteikumus un gadījumos, uz kuriem šī apakšiedaļa neattiecas, piemēro attiecīgās Puses tiesību aktu noteikumus, ciktāl minētie noteikumi atbilst C iedaļas noteikumiem.

5.17. PANTS

Drošības procedūras sākšana

1. Kompetentā izmeklēšanas iestāde var sākt procedūru attiecībā uz divpusēju aizsardzības pasākumu (turpmāk “drošības procedūra”) pēc rakstiska pieteikuma, ko iesniegusi iekšzemes ražošanas nozare vai kas iesniegts tās vārdā, vai ārkārtas apstākļos pēc savas iniciatīvas. Eiropas Savienības gadījumā minēto pieteikumu iekšzemes ražošanas nozares vārdā var iesniegt viena vai vairākas Eiropas Savienības dalībvalstis. Uzskata, ka pieteikumu ir iesniegusi iekšzemes ražošanas nozare vai tas iesniegts tās vārdā, ja to atbalsta iekšzemes ražotāji, kuru kopējais izlaides apjoms veido vairāk nekā 50 % no līdzīgu vai tieši konkurējošu izstrādājumu kopējās produkcijas, kas saražota tajā iekšzemes rūpniecības nozares daļā, kas vai nu atbalsta pieteikumu vai iebilst pret to. Tomēr izmeklēšana netiek uzsākta, ja to iekšzemes ražotāju daļa, kuri izteikti atbalsta pieteikumu, atbilst mazāk nekā 25 % no līdzīgu vai tieši konkurējošu izstrādājumu kopējās produkcijas, kas valstī saražota iekšzemes ražošanas nozarē.

2. Tiklīdz izmeklēšana ir sākta, 1. punktā minēto pieteikumu, izņemot tajā ietverto konfidenciālo informāciju, nekavējoties dara pieejamu visiem, uz kuriem tas var attiekties.

3. Uzsākot drošības procedūru, kompetentā izmeklēšanas iestāde publicē paziņojumu par procedūras sākšanu Puses *Oficiālajā Vēstnesī*. Paziņojumā norāda iestādi, kas iesniegusi rakstisko pieteikumu, attiecīgā gadījumā – attiecīgo importēto preci, tās pozīciju, apakšpozīciju vai tarifa pozīcijas numuru, ar kuru to klasificē harmonizētajā sistēmā, veicamās noteikšanas veidu un laiku, termiņu, kurā ieinteresētās personas var rakstiski darīt zināmu savu viedokli un iesniegt informāciju, vietu, kur var pārbaudīt rakstisko pieteikumu un visus citus procedūras gaitā iesniegtos nekonfidenciālos dokumentus, un tās iestādes nosaukumu, adresi un tālruņa numuru, ar kuru jāsazinās, lai iegūtu plašāku informāciju. Ja kompetentā izmeklēšanas iestāde nolemj rīkot atklātu uzklausīšanu, minētās atklātās uzklausīšanas laiku un vietu var vai nu iekļaut paziņojumā par procedūras sākšanu, vai paziņot jebkurā turpmākā procedūras posmā, ar noteikumu, ka šāds paziņojums tiek sniegts savlaicīgi. Ja izmeklēšanas sākumā nav plānota atklāta uzklausīšana, paziņojumā par sākšanu norāda termiņu, kurā ieinteresētās personas var pieteikties, lai kompetentā izmeklēšanas iestāde tās uzklausītu mutiski.

4. Attiecībā uz drošības procedūru, kas sākta, pamatojoties uz rakstisku pieteikumu, kuru iesniegusi struktūra, kas apgalvo, ka tā pārstāv iekšzemes ražošanas nozari, kompetentā izmeklēšanas iestāde nepublicē paziņojumu par procedūras sākšanu saskaņā ar 3. punktu, pirms tā iepriekš nav rūpīgi izvērtējusi, vai pieteikums atbilst tās tiesību aktu prasībām un 1. punkta prasībām, un ietver pamatotus pierādījumus tam, ka otras Puses noteiktas izcelsmes preces imports ir palielinājies, jo saskaņā ar šo nolīgumu samazināts vai atcelts muitas nodoklis, un ka šāds imports raisa vai draud izraisīt iespējamu nopietnu kaitējumu vai iespējamu nopietnu ekonomiskās situācijas pasliktināšanos.

5.18. PANTS

Izmeklēšana

1. Puse var piemērot aizsardzības pasākumu tikai pēc tam, kad minētās Puses kompetentā izmeklēšanas iestāde ir veikusi izmeklēšanu saskaņā ar šajā apakšiedaļā noteiktajām procedūrām. Minētā izmeklēšana ietver pamatotu publisku paziņojumu visām ieinteresētajām personām un publisku uzklausīšanu vai citus piemērotus līdzekļus, kuros importētāji, eksportētāji un citas ieinteresētās personas var sniegt pierādījumus un viedokļus, tostarp iespēju atbildēt uz citu personu sniegto informāciju.

2. Katra Puse nodrošina, ka tās kompetentā izmeklēšanas iestāde pabeidz 1. punktā minēto izmeklēšanu viena gada laikā pēc tās sākšanas dienas.

5.19. PANTS

Nopietna kaitējuma vai tā draudu un cēloņsakarības konstatēšana

1. Izmeklēšanā, lai noteiktu, vai importa pieaugums rada vai draud radīt nopietnu kaitējumu iekšzemes ražošanas nozarei, kompetentā izmeklēšanas iestāde novērtē visus attiecīgos objektīvi un kvantitatīvi nosakāmos faktorus, kuri ietekmē iekšzemes ražošanas nozares situāciju, jo īpaši attiecīgā izstrādājuma importa pieauguma tempu un apjomu absolūtā vai relatīvā izteiksmē pret iekšzemes ražošanu, importa pieauguma aizņemto iekšzemes tirgus daļu un pārdošanas apjoma, ražošanas apjoma, ražīguma, jaudas izmantojuma, peļņas un zaudējumu un nodarbinātības izmaiņas.

2. Konstatējumu, ka importa pieaugums raisa vai draud izraisīt 5.10. vai 5.15. pantā aprakstītās situācijas, neizdara, ja vien izmeklēšana, pamatojoties uz objektīviem pierādījumiem, nepierāda, ka pastāv skaidra cēloņsakarība starp attiecīgā izstrādājuma importa pieaugumu un 5.10. vai 5.15. pantā aprakstītajām situācijām. Ja vienlaikus 5.10. vai 5.15. pantā aprakstītās situācijas izraisa citi faktori, nevis importa pieaugums, kaitējumu vai tā draudus, vai nopietnu ekonomiskās situācijas pasliktināšanos vai tās draudus nevar attiecināt uz palielināto importu.

5.20. PANTS

Uzklausīšana

Katras drošības procedūras gaitā kompetentā izmeklēšanas iestāde:

a) pēc samērīgā laikā sniegta paziņojuma rīko atklātu uzklausīšanu, lai visas ieinteresētās personas, ko par tādām uzskata saskaņā ar attiecīgās Puses tiesību aktiem, varētu ierasties klātienē vai tās pārstāvētu advokāts, sniegt pierādījumus un tikt uzklausītas par nopietno kaitējumu vai tā draudiem, vai par ekonomiskās situācijas būtisku pasliktināšanos vai tās draudiem, un par atbilstošu tiesiskās aizsardzības līdzekli; vai

b) alternatīvi Eiropas Savienības gadījumā nodrošina iespēju visām ieinteresētajām personām tikt uzklausītām, ar noteikumu, ka tās termiņā, kas noteikts paziņojumā par procedūras sākšanu, ir iesniegušas rakstisku pieteikumu, kurā norādīts, ka izmeklēšanas rezultāti tās varētu ietekmēt un ka pastāv īpaši iemesli to mutiskai uzklausīšanai.

5.21. PANTS

Konfidenciāla informācija

Pret jebkuru informāciju, kura pēc būtības ir konfidenciāla vai kura sniegta kā konfidenciāla, attiecīgi to pamatojot, kompetentā izmeklēšanas iestāde izturas kā pret konfidenciālu. Šāda informācija netiek izpausta bez to sniegušās personas atļaujas. Pusēm, kuras sniedz konfidenciālu informāciju, lūdz sagatavot tās nekonfidenciālu kopsavilkumu, vai, ja minētās puses norāda, ka šādai informācijai nevar sniegt kopsavilkumu, jānorāda iemesli, kādēļ nav iespējams iesniegt kopsavilkumu. Kopsavilkumiem jābūt pietiekami detalizētiem, lai varētu pienācīgi saprast sniegtās konfidenciālās informācijas būtību. Tomēr, ja kompetentā izmeklēšanas iestāde konstatē, ka lūgums nodrošināt informācijas konfidencialitāti nav pamatots, un ja attiecīgā Puse vai nu nevēlas publiskot informāciju, vai atļaut tās izpaušanu vispārinātā vai kopsavilkuma veidā, iestāde var neņemt vērā šādu informāciju, izņemot gadījumu, kad tai par apmierinājumu no attiecīgiem avotiem var pierādīt, ka informācija ir patiesa.

5.22. PANTS

Pieņemšana, paziņošana, apspriešanās un publicēšana

1. Ja Puse uzskata, ka pastāv kāda no 5.10. vai 5.15. pantā minētajām situācijām, tā nekavējoties nodod jautājumu izskatīšanai Apvienotajā komitejā. Apvienotā komiteja var sniegt jebkādus ieteikumus radušos situāciju novēršanai. Ja Apvienotā komiteja nav sagatavojusi ieteikumus ar mērķi novērst situāciju vai ja 30 dienās pēc jautājuma iesniegšanas izskatīšanai Apvienotajā komitejā nav panākts cits apmierinošs risinājums, importētāja Puse var pieņemt situācijas novēršanai piemērotu divpusējo aizsardzības pasākumu saskaņā ar C iedaļu.

2. Kompetentā izmeklēšanas iestāde eksportētājai Pusei sniedz visu attiecīgo informāciju, kas ietver pierādījumus par nopietnu kaitējumu vai tā draudiem vai par ekonomiskās situācijas būtisku pasliktināšanos vai tās draudiem, ko izraisījis importa pieaugums, precīzu iesaistītā izstrādājuma aprakstu un ierosināto divpusējo aizsardzības pasākumu, ierosināto piemērošanas datumu un ierosinātā divpusējā aizsardzības pasākuma paredzamo ilgumu.

3. Puse nekavējoties rakstiski informē otru Pusi, kad tā:

a) uzsāk divpusēju drošības procedūru saskaņā ar C iedaļu;

b) nolemj piemērot pagaidu divpusēju aizsardzības pasākumu;

c) saskaņā ar 5.19. pantu konstatē nopietnu kaitējumu vai tā draudus vai ekonomiskās situācijas būtisku pasliktināšanos vai tās draudus, ko izraisījis importa pieaugums;

d) nolemj piemērot vai pagarināt divpusēju aizsardzības pasākumu; un

e) nolemj mainīt iepriekš pieņemtu divpusēju aizsardzības pasākumu.

4. Ja Puse sniedz paziņojumu saskaņā ar 3. punkta a) apakšpunktu, šādā paziņojumā iekļauj:

a) pieteikuma un tā pielikumu publiskās versijas kopiju vai, ja izmeklēšana sākta pēc kompetentās izmeklēšanas iestādes iniciatīvas, attiecīgo dokumentu kopiju, kas apliecina, ka ir izpildītas 5.17. panta prasības, kā arī anketu, kurā sīki izklāstīti punkti, par kuriem ieinteresētajām personām jāsniedz informācija; un

b) attiecīgās importētās preces precīzu aprakstu.

5. Ja Puse sniedz paziņojumu saskaņā ar 3. punkta b) vai c) apakšpunktu, tajā iekļauj konstatējuma publiskās versijas kopiju un attiecīgā gadījumā tā dokumenta kopiju, kurā sniegts tehniskais pamatojums, kas ir konstatējuma pamatā.

6. Ja Puse sniedz paziņojumu saskaņā ar 3. punkta d) apakšpunktu par divpusēja aizsardzības pasākuma piemērošanu vai pagarināšanu, tā minētajā paziņojumā iekļauj:

a) konstatējuma publiskās versijas kopiju un attiecīgā gadījumā tā dokumenta kopiju, kurā sniegts tehniskais pamatojums, kas ir konstatējuma pamatā;

b) pierādījumus par nopietnu kaitējumu vai tā draudiem, vai par būtisku ekonomiskās situācijas pasliktināšanos vai tās draudiem, ko izraisījis otras Puses noteiktas izcelsmes preces importa pieaugums, jo saskaņā ar šo nolīgumu samazināts vai atcelts muitas nodoklis;

c) tās noteiktas izcelsmes preces precīzu aprakstu, uz kuru attiecas divpusējais aizsardzības pasākums, tostarp tās pozīciju, apakšpozīciju vai tarifa pozīciju, ar kuru to klasificē harmonizētajā sistēmā;

d) precīzu piemērotā vai pagarinātā divpusējā aizsardzības pasākuma aprakstu;

e) divpusējā aizsardzības pasākuma sākotnējās piemērošanas datumu, tā paredzamo ilgumu un attiecīgā gadījumā pasākuma pakāpeniskas liberalizācijas grafiku; un

f) divpusējā aizsardzības pasākuma pagarināšanas gadījumā – pierādījumus, ka attiecīgā iekšzemes ražošanas nozare pielāgojas.

7. Pēc tās Puses pieprasījuma, uz kuru attiecas C iedaļā minētā divpusējā drošības procedūra, otra Puse apspriežas ar pieprasījuma iesniedzēju Pusi, lai pārskatītu paziņojumu, kas sniegts saskaņā ar 3. punkta a) vai b) apakšpunktu.

8. Puse, kas plāno piemērot vai pagarināt divpusēju aizsardzības pasākumu, par to informē otru Pusi un dod iespēju iepriekš apspriesties, lai pārrunātu iespējamo piemērošanu vai pagarināšanu. Ja 30 dienu laikā pēc paziņojuma dienas nav panākts apmierinošs risinājums, pirmā Puse var piemērot vai pagarināt šādu pasākumu.

9. Kompetentā izmeklēšanas iestāde attiecīgās Puses *Oficiālajā Vēstnesī* publicē savus konstatējumus un pamatotos secinājumus, kas izdarīti par visiem attiecīgajiem faktiskajiem un tiesiskajiem jautājumiem, tostarp importētās preces aprakstu un situāciju, kura bijusi par pamatu pasākumu noteikšanai saskaņā ar 5.10. vai 5.15. pantu, cēloņsakarību starp šādu situāciju un importa pieaugumu un pasākumu veidu, līmeni un ilgumu.

10. Kompetentās izmeklēšanas iestādes visu konfidenciālo informāciju apstrādā, pilnībā ievērojot 5.21. pantu.

6. NODAĻA

SANITĀRIE UN FITOSANITĀRIE PASĀKUMI

6.1. PANTS

Definīcijas

1. Šajā nodaļā:

a) “kompetentās iestādes” ir katras Puses kompetentās iestādes, kas minētas 6.-A pielikumā;

b) “ārkārtas pasākums” ir sanitārais vai fitosanitārais pasākums, ko importētāja Puse piemēro otras Puses precēm, lai steidzami risinātu cilvēku, dzīvnieku vai augu dzīvības vai veselības aizsardzības problēmu, kura rodas vai draud rasties importētājā Pusē; un

c) “PTO SFS komiteja” ir Sanitāro un fitosanitāro pasākumu komiteja, kas izveidota saskaņā ar SFS līguma 12. pantu.

2. Šajā nodaļā piemēro definīcijas SFS līguma A pielikumā, kā arī Pārtikas kodeksā (turpmāk “*Codex*”), Pasaules Dzīvnieku veselības organizācijas (turpmāk “*WOAH*”) definīcijas un 1951. gada 6. decembrī Romā parakstītās Starptautiskās augu aizsardzības konvencijas (turpmāk “*IPPC*”) definīcijas.

6.2. PANTS

Mērķi

Šīs nodaļas mērķi ir šādi:

a) aizsargāt cilvēku, dzīvnieku un augu dzīvību vai veselību Pušu teritorijās, vienlaikus atvieglojot tirdzniecību starp Pusēm;

b) pastiprināt un turpināt SFS līguma īstenošanu;

c) stiprināt saziņu, apspriešanos un sadarbību starp Pusēm, jo īpaši starp to kompetentajām iestādēm;

d) nodrošināt, ka Pušu īstenotie sanitārie un fitosanitārie pasākumi nerada nevajadzīgus šķēršļus tirdzniecībai;

e) uzlabot katras Puses sanitāro un fitosanitāro pasākumu un to īstenošanas konsekvenci, noteiktību un pārredzamību; un

f) mudināt attiecīgās starptautiskās organizācijas izstrādāt un pieņemt starptautiskus standartus, pamatnostādnes un ieteikumus un sekmēt to, ka Puses tos īsteno.

6.3. PANTS

Piemērošanas joma

Šo nodaļu piemēro visiem kādas Puses sanitārajiem un fitosanitārajiem pasākumiem, kas var tieši vai netieši ietekmēt tirdzniecību starp Pusēm.

6.4. PANTS

Saistība ar SFS nolīgumu

Puses apstiprina savas tiesības un saistības vienai pret otru atbilstīgi SFS līgumam.

6.5. PANTS

Resursi īstenošanai

Katra Puse izmanto vajadzīgos resursus, lai efektīvi īstenotu šo nodaļu.

6.6. PANTS

Līdzvērtība

1. Puses atzīst, ka otras Puses sanitāro un fitosanitāro pasākumu līdzvērtības atzīšana ir svarīgs līdzeklis tirdzniecības atvieglošanai.

2. Importētāja Puse atzīst eksportētājas Puses sanitāros un fitosanitāros pasākumus par līdzvērtīgiem saviem pasākumiem, ja eksportētāja Puse objektīvi pierāda importētājai Pusei, ka tās pasākumi nodrošina atbilstošu importētājas Puses sanitārās un fitosanitārās aizsardzības līmeni.

3. Importētājai Pusei ir tiesības pieņemt galīgo lēmumu, vai eksportētājas Puses piemērotais sanitārais vai fitosanitārais pasākums sasniedz tās atbilstošo sanitārās un fitosanitārās aizsardzības līmeni.

4. Izvērtējot vai konstatējot otras Puses pasākuma līdzvērtību, Puse cita starpā un attiecīgā gadījumā ņem vērā:

a) PTO SFS komitejas lēmumus;

b) attiecīgo starptautisko organizāciju darbu;

c) jebkādas zināšanas un iepriekšējo pieredzi tirdzniecībā ar otru Pusi; un

d) otras Puses sniegto informāciju.

5. Katra Puse savu izvērtējumu, konstatējumu un līdzvērtības uzturēšanu balsta uz attiecīgo starptautisko standartizācijas iestāžu standartiem, pamatnostādnēm un ieteikumiem vai attiecīgā gadījumā uz riska novērtējumu.

6. Importētāja Puse nekavējoties sāk izvērtējumu līdzvērtības noteikšanai, ja tā no otras Puses saņem pieprasījumu veikt līdzvērtības novērtējumu, kam pievienota vajadzīgā informācija.

7. Kad importētāja Puse pabeidz līdzvērtības izvērtējumu, tā nekavējoties paziņo savu konstatējumu otrai Pusei.

8. Kad importētāja Puse ir noteikusi, ka tā atzīst eksportētājas Puses pasākumu par līdzvērtīgu, importētāja Puse nekavējoties uzsāk vajadzīgos likumdošanas vai administratīvos pasākumus, lai īstenotu atzīšanu.

9. Neskarot 6.16. pantu, ja Puse plāno pieņemt, grozīt vai atcelt pasākumu, kura līdzvērtība jānosaka, un tas ietekmē tirdzniecību starp Pusēm, minētā Puse:

a) paziņo otrai Pusei par savu nodomu atbilstošā agrīnā posmā, kad var ņemt vērā visas otras Puses iesniegtās piezīmes;

b) pēc otras Puses pieprasījuma sniedz informāciju par plānotajām izmaiņām un to pamatojumu.

10. Importētāja Puse saglabā līdzvērtības atzīšanu tik ilgi, kamēr pasākums, uz kuru attiecas paredzētās izmaiņas, paliek spēkā.

11. Puses pēc jebkuras Puses pieprasījuma apspriež paredzētos grozījumus, kas paziņoti saskaņā ar 9. punkta a) apakšpunktu. Importētāja Puse bez liekas kavēšanās pārskata visu informāciju, kas iesniegta saskaņā ar 9. punkta b) apakšpunktu.

12. Ja Puse pieņem, groza vai atceļ sanitāro vai fitosanitāro pasākumu, kura līdzvērtība jānosaka otrai Pusei, importētāja Puse saglabā līdzvērtības atzīšanu ar noteikumu, ka eksportētājas Puses pasākumi attiecībā uz konkrēto ražojumu turpina nodrošināt importētājas Puses atbilstošo sanitārās vai fitosanitārās aizsardzības līmeni. Pēc vienas Puses pieprasījuma Puses nekavējoties apspriež importētājas Puses konstatējumu.

6.7. PANTS

Riska novērtējums

1. Puses atzīst to, cik svarīgi ir nodrošināt, ka to attiecīgie sanitārie un fitosanitārie pasākumi būtu balstīti uz zinātniskiem principiem un atbilstu attiecīgajiem starptautiskajiem standartiem, pamatnostādnēm un ieteikumiem.

2. Ja Puse uzskata, ka konkrēts otras Puses pieņemts vai saglabāts sanitārais vai fitosanitārais pasākums ierobežo vai var ierobežot tās eksportu un ka šis pasākums nav balstīts uz attiecīgu starptautisku standartu, pamatnostādni vai ieteikumu, vai ka attiecīgs standarts, pamatnostādne vai ieteikums nepastāv, minētā Puse var pieprasīt informāciju no otras Puses. Pieprasījuma saņēmēja Puse sniedz pieprasījuma iesniedzējai Pusei paskaidrojumu par iemesliem un attiecīgo informāciju par minēto pasākumu.

3. Ja attiecīgie zinātniskie pierādījumi ir nepietiekami, Puse var pieņemt pagaidu sanitāro vai fitosanitāro pasākumu, pamatojoties uz pieejamo noderīgo informāciju, tostarp informāciju no attiecīgajām starptautiskām organizācijām. Šādos gadījumos minētā Puse cenšas iegūt papildu informāciju, kas nepieciešama objektīvākai riska novērtēšanai, lai samērīgā laikposmā attiecīgi pārskatītu sanitāro vai fitosanitāro pasākumu.

4. Atzīstot Pušu tiesības un pienākumus saskaņā ar attiecīgajiem SFS līguma noteikumiem, neko šajā nodaļā neinterpretē tā, ka tas liedz Pusei:

a) noteikt tādu sanitārās vai fitosanitārās aizsardzības līmeni, kādu tā uzskata par piemērotu saskaņā ar SFS līguma 5. pantu;

b) izveidot vai uzturēt apstiprināšanas procedūru, kas prasa veikt riska novērtējumu, pirms minētā Puse piešķir ražojumam piekļuvi tās tirgum; vai

c) pieņemt vai saglabāt sanitāros vai fitosanitāros piesardzības pasākumus saskaņā ar SFS līguma 5. panta 7. punktu.

5. Katra Puse nodrošina, ka tās sanitārie un fitosanitārie pasākumi nerada patvaļīgu vai nepamatotu diskrimināciju starp Pusēm, ja dominē identiski vai līdzīgi apstākļi. Sanitāros un fitosanitāros pasākumus nepiemēro veidā, kas būtu slēpts ierobežojums tirdzniecībai starp Pusēm.

6. Puse, kas veic riska novērtējumu:

a) ņem vērā attiecīgos PTO SFS komitejas norādījumus un starptautiskos standartus, pamatnostādnes un ieteikumus;

b) apsver riska pārvaldības iespējas, kas tirdzniecību neierobežo vairāk nekā nepieciešams, lai sasniegtu sanitārās vai fitosanitārās aizsardzības līmeni, ko tā atzinusi par piemērotu saskaņā ar SFS līguma 5. panta 3. punktu, ņemot vērā tehniskās un ekonomiskās iespējas; un

c) nosakot atbilstošo sanitārās vai fitosanitārās aizsardzības līmeni saskaņā ar SFS līguma 5. panta 4. punktu, ņem vērā mērķi līdz minimumam samazināt negatīvo ietekmi uz tirdzniecību un izvēlas tādu riska pārvaldības iespēju, kas tirdzniecību neierobežo vairāk nekā nepieciešams sanitārā vai fitosanitārā mērķa sasniegšanai, ņemot vērā tehniskās un ekonomiskās iespējas.

7. Pēc eksportētājas Puses pieprasījuma importētāja Puse informē eksportētāju Pusi par progresu, kas panākts attiecībā uz konkrētu riska novērtējumu saistībā ar eksportētājas Puses pieprasījumu par piekļuvi tirgum, un par jebkuru kavēšanos, kura varētu rasties procesa laikā.

8. Neskarot 6.16. pantu, Puse neaptur eksportētājas Puses ražojuma importu tikai tāpēc, ka Puse pārskata savus sanitāros un fitosanitāros pasākumus, ja importētāja Puse pārskatīšanas sākšanas brīdī ir atļāvusi minētā otras Puses izstrādājuma importu.

6.8. PANTS

Piemērošanās reģionālajiem apstākļiem, ieskaitot no kaitīgiem organismiem brīvus apgabalus vai slimībbrīvus apgabalus un kaitīgo organismu vai slimību zemas izplatības apgabalus

Vispārīga informācija

1. Puses atzīst, ka sanitāro un fitosanitāro pasākumu pielāgošana reģionālajiem kaitīgo organismu vai slimību apstākļiem ir svarīgs līdzeklis, lai aizsargātu dzīvnieku un augu dzīvību vai veselību un atvieglotu tirdzniecību.

2. Puses atzīst no kaitīgiem organismiem brīvu apgabalu vai slimībbrīvu apgabalu koncepciju, kā arī kaitīgo organismu vai slimību zemas izplatības apgabalu koncepciju. Šādu apgabalu noteikšana pamatojas uz tādiem faktoriem kā ģeogrāfija, ekosistēmas, epidemioloģiskā uzraudzība un sanitārās vai fitosanitārās kontroles efektivitāte.

3. Eksportētāja Puse, kas apgalvo, ka tās teritorijā ir no kaitīgiem organismiem brīvi apgabali vai slimībbrīvi apgabali vai kaitīgo organismu vai slimību zemas izplatības apgabali, nodrošina visus nepieciešamos pierādījumus par to, lai importētājai Pusei objektīvi parādītu, ka šādi apgabali ir un varētu palikt attiecīgi no kaitīgiem organismiem brīvi apgabali vai slimībbrīvi apgabali vai kaitīgo organismu vai slimību zemas izplatības apgabali. Šajā nolūkā eksportētāja Puse pēc importētājas Puses pieprasījuma nodrošina pamatotu piekļuvi inspicēšanai, testēšanai un citām attiecīgām procedūrām.

4. Ar reģionalizācijas lēmumiem nosakot 2. punktā minētos apgabalus, Puses ņem vērā attiecīgos PTO SFS komitejas norādījumus un savus pasākumus balsta uz starptautiskajiem standartiem, pamatnostādnēm un ieteikumiem vai, ja ar tiem netiek sasniegts Puses atbilstošais sanitārās vai fitosanitārās aizsardzības līmenis – uz apstākļiem atbilstošu riska novērtējumu.

5. Lai noteiktu 2. punktā minētos apgabalus, importētāja Puse ņem vērā visu attiecīgo informāciju no eksportētājas Puses iestādēm un iepriekšējo pieredzi ar tām.

6. Importētāja Puse var noteikt, ka paātrinātu procesu var izmantot, lai novērtētu eksportētājas Puses pieprasījumu atzīt no kaitīgiem organismiem brīvus apgabalus un slimībbrīvus apgabalus vai kaitīgo organismu vai slimību zemas izplatības apgabalus.

7. Ja eksportētāja Puse nepiekrīt importētājas Puses noteiktajam, importētāja Puse sniedz eksportētājai Pusei pamatojumu.

8. Pēc importētājas Puses pieprasījuma otra Puse sniedz nepieciešamos paskaidrojumus un apliecinošus dokumentus par noteikto un lēmumiem, uz kuriem attiecas šis pants. Minēto procesu laikā Puses cenšas izvairīties no nevajadzīgiem tirdzniecības traucējumiem.

Dzīvnieki, dzīvnieku izcelsmes produkti un dzīvnieku izcelsmes blakusprodukti

9. Puses atzīst zonējuma principu, ko tās vienojas piemērot savā tirdzniecībā. Puses arī atzīst oficiālo jēdzienu "dzīvnieku veselības statuss", kā to definējusi *WOAH*.

10. Importētāja Puse principā pamato savu eksportētājas Puses dzīvnieku veselības statusa noteikšanu ar pierādījumiem, ko eksportētāja Puse sniegusi saskaņā ar SFS līgumu, *WOAH* Sauszemes dzīvnieku veselības kodeksu un *WOAH* Ūdensdzīvnieku veselības kodeksu.

11. Importētāja Puse bez liekas kavēšanās un parasti 90 dienu laikā pēc saņemšanas novērtē no eksportētājas Puses saņemto papildu informāciju. Importētāja Puse var pieprasīt eksportētājai Pusei veikt pārbaudi uz vietas un veic jebkādas pārbaudes saskaņā ar 6.11. pantā noteiktajiem principiem un 90 dienu laikā pēc tam, kad eksportētāja Puse saņēmusi pieprasījumu veikt pārbaudi, ja vien Puses nevienojas citādi.

12. Puses atzīst nodalīšanas koncepciju un sadarbojas šajā jautājumā.

Augi un augu produkti

13. Puses atzīst no kaitīgajiem organismiem brīvu apgabalu, no kaitīgajiem organismiem brīvu ražošanas vietu un no kaitīgajiem organismiem brīvu ražotņu jēdzienus, kā arī kaitīgo organismu zemas izplatības apgabalus kā līdzekļus augu dzīvības vai veselības aizsardzībai un tirdzniecības atvieglošanai, kā noteikts attiecīgajos *IPPC* starptautiskajos fitosanitāro pasākumu standartos (turpmāk "*ISPM*"), kurus Puses vienojas piemērot precēm, ar kurām tās savstarpēji tirgojas.

14. Pēc eksportētājas Puses pieprasījuma importētāja Puse, pieņemot vai saglabājot fitosanitāros pasākumus, ņem vērā no kaitīgajiem organismiem brīvos apgabalus, no kaitīgajiem organismiem brīvas ražošanas vietas, no kaitīgajiem organismiem brīvas ražotnes, kā arī kaitīgo organismu zemas izplatības apgabalus, ko eksportētāja Puse noteikusi saskaņā ar attiecīgajiem starptautiskajiem standartiem, pamatnostādnēm un ieteikumiem.

15. Eksportētāja Puse nosaka no kaitīgajiem organismiem brīvus apgabalus, no kaitīgajiem organismiem brīvas ražošanas vietas, no kaitīgajiem organismiem brīvas ražotnes vai kaitīgo organismu zemas izplatības apgabalus un sniedz šo informāciju otrai Pusei. Pēc pieprasījuma eksportētāja Puse sniedz pilnīgu paskaidrojumu un pamatojošus datus saskaņā ar attiecīgo *ISPM* vai citādā piemērotā veidā.

16. Neskarot 6.16. pantu, importētāja Puse principā pati nosaka eksportētājas Puses vai tās daļu augu veselības statusu, pamatojoties uz informāciju, ko eksportētāja Puse sniegusi saskaņā ar SFS līgumu un attiecīgo *ISPM*.

17. Importētāja Puse bez liekas kavēšanās un parasti 90 dienu laikā pēc saņemšanas novērtē no eksportētājas Puses saņemto papildu informāciju. Importētāja Puse var pieprasīt eksportētājai Pusei veikt pārbaudi uz vietas un veic jebkādas pārbaudes saskaņā ar 6.11. pantā noteiktajiem principiem 6 mēnešu laikā pēc tam, kad eksportētāja Puse saņēmusi pieprasījumu veikt pārbaudi, ja vien Puses nevienojas citādi. Vienojoties par citu laikposmu, Puses ņem vērā kaitīgā organisma un attiecīgā kultūrauga bioloģiju.

6.9. PANTS

Pārredzamība

1. Puses atzīst, ka ir lietderīgi pastāvīgi apmainīties ar informāciju par to sanitārajiem un fitosanitārajiem pasākumiem un dot otrai Pusei iespēju izteikt piezīmes par Pušu ierosinātajiem sanitārajiem un fitosanitārajiem pasākumiem.

2. Īstenojot šo pantu, Puse ņem vērā attiecīgos PTO SFS komitejas norādījumus un starptautiskos standartus, pamatnostādnes un ieteikumus.

3. Izņemot gadījumus, kad rodas vai draud rasties steidzami risināmas cilvēku, dzīvnieku vai augu dzīvības vai veselības aizsardzības problēmas vai ja pasākums pēc būtības atvieglo tirdzniecību, Puse paziņo otrai Pusei par jebkādu ierosināto sanitāro vai fitosanitāro pasākumu, kas var ietekmēt tirdzniecību starp Pusēm, un parasti vismaz 60 dienas pēc paziņošanas otrai Pusei dod iespēju iesniegt rakstiskas piezīmes. Ja tas ir iespējams un lietderīgi, paziņotājai Pusei būtu jāatvēl vairāk nekā 60 dienas piezīmju iesniegšanai un jāizskata visi pamatotie otras Puses pieprasījumi pagarināt piezīmju iesniegšanas termiņu. Pēc pieprasījuma Puse pienācīgi atbild uz otras Puses rakstiskajām piezīmēm.

4. Puses:

a) nodrošina pārredzamību attiecībā uz tirdzniecībai piemērojamiem sanitārajiem un fitosanitārajiem pasākumiem;

b) uzlabo savstarpēju izpratni par katras Puses sanitārajiem vai fitosanitārajiem pasākumiem un to piemērošanu; un

c) apmainās ar informāciju par jautājumiem, kas saistīti ar sanitāro vai fitosanitāro pasākumu izstrādi un piemērošanu, lai mazinātu to negatīvo ietekmi uz tirdzniecību starp Pusēm.

5. Katra Puse pēc otras Puses pieprasījuma un parasti 15 dienu laikā pēc pieprasījuma saņemšanas sniedz informāciju par:

a) importa prasībām, kas attiecas uz konkrētu produktu importu; un

b) progresu saistībā ar pieteikumu konkrētu produktu apstiprināšanai.

6. Informāciju, kas minēta 4. punkta c) apakšpunktā un 5. punktā, uzskata par sniegtu, ja tā ir publiskota, paziņojot PTO saskaņā ar attiecīgajiem noteikumiem un procedūrām, vai ja informācija ir publiskota bez maksas Puses publiski pieejamā oficiālā tīmekļa vietnē.

7. Pēc pieprasījuma Puse sniedz otrai Pusei attiecīgo informāciju par to, ka Puse apsvēra ierosinātā pasākuma izstrādē, atbilstoši un tādā apmērā, kā to pieļauj informāciju sniedzošā Puses konfidencialitātes un privātuma prasības.

8. Ja tas ir lietderīgi un iespējams, Puse var pieprasīt apspriedes ar otru Pusi par jebkādām tirdzniecības problēmām saistībā ar ierosināto sanitāro vai fitosanitāro pasākumu un par to, vai ir pieejamas alternatīvas, tirdzniecību ievērojami mazāk ierobežojošas pieejas, kas ļautu sasniegt minētā pasākuma mērķi.

9. Katra Puse, vēlams elektroniski, publicē paziņojumus par sanitārajiem vai fitosanitārajiem pasākumiem *Oficiālajā Vēstnesī* vai tīmekļa vietnē.

10. Katra Puse nodrošina, ka sanitārā vai fitosanitārā pasākuma tekstā vai paziņojumā ir norādīts datums, kurā pasākums stājas spēkā, un pasākuma juridiskais pamats.

11. Eksportētāja Puse savlaicīgi un pienācīgi paziņo importētājai Pusei par:

a) būtisku sanitāro vai fitosanitāro risku, kas saistīts ar pašreizējo tirdzniecību;

b) steidzamiem gadījumiem, kad dzīvnieku vai augu veselības statusa izmaiņas eksportētājas Puses teritorijā var ietekmēt pašreizējo tirdzniecību;

c) būtiskām izmaiņām kaitīgā organisma vai slimības statusā, piemēram, kaitīgo organismu vai slimību klātbūtni un attīstību, tostarp reģionalizācijas lēmumu piemērošanu; un

d) būtiskām izmaiņām pārtikas nekaitīguma, kaitīgo organismu vai slimību pārvaldības, kontroles vai izskaušanas politikā vai praksē, kas var ietekmēt pašreizējo tirdzniecību.

12. Ja tas ir iespējams un lietderīgi, Pusei būtu jāparedz vairāk nekā seši mēneši no tāda sanitārā vai fitosanitārā pasākuma publicēšanas dienas, kas var ietekmēt tirdzniecību starp Pusēm, līdz dienai, kad pasākums stājas spēkā, ja vien pasākums nav paredzēts tam, lai novērstu steidzami risināmu cilvēku, dzīvnieku vai augu dzīvības vai veselības aizsardzības problēmu vai ja pasākums pēc būtības atvieglo tirdzniecību.

13. Pēc Puses pieprasījuma otra Puse tai sniedz informāciju par visiem sanitārajiem vai fitosanitārajiem pasākumiem, kas saistīti ar izstrādājuma importu tās teritorijā.

6.10. PANTS

Tirdzniecības atvieglošana

Apstiprināšanas procedūras

1. Puses atzīst, ka katrai Pusei ir tiesības izstrādāt un piemērot apstiprināšanas procedūras, lai nodrošinātu importētājas Puses atbilstošā sanitārās un fitosanitārās aizsardzības līmeņa ievērošanu, vienlaikus līdz minimumam samazinot negatīvo ietekmi uz tirdzniecību.

2. Katra Puse nodrošina, ka visas sanitārās un fitosanitārās apstiprināšanas procedūras, kas ietekmē tirdzniecību starp Pusēm:

a) tiek sāktas un pabeigtas bez liekas kavēšanās; un

b) netiek veiktas tādā veidā, kas radītu patvaļīgu vai nepamatotu diskrimināciju pret otru Pusi.

3. Katra Puse cenšas nodrošināt, ka uz otru Pusi eksportētie izstrādājumi atbilst importētājas Puses atbilstošajam sanitārās un fitosanitārās aizsardzības līmenim. Šajā nolūkā eksportētāja Puse nosaka un veic atbilstīgus kontroles pasākumus, tostarp attiecīgā gadījumā uz risku balstītas pārbaudes uz vietas. Importētāja Puse var pieprasīt, lai eksportētājas Puses attiecīgā kompetentā iestāde objektīvi un pietiekami pierāda importētājai Pusei, ka importa prasības ir izpildītas.

4. Ja importētāja Puse pieprasa izstrādājuma apstiprināšanu pirms importēšanas, šī Puse pēc eksportētājas Puses pieprasījuma nekavējoties sniedz informāciju par sanitārajām un fitosanitārajām importa procedūrām. Importētāja Puse jo īpaši nodrošina, ka:

a) katras procedūras informācijas apstrādei nepieciešamais laikposms tiek publicēts vai paredzētais apstrādes laikposms tiek darīts zināms eksportētājai Pusei pēc tās pieprasījuma;

b) importētājas Puses kompetentā iestāde, saņemot pieteikumu, nekavējoties pārbauda dokumentācijas pilnīgumu un precīzi un izsmeļoši informē eksportētāju Pusi par visiem trūkstošajiem elementiem;

c) importētājas Puses kompetentā iestāde iespējami drīz nosūta precīzus un izsmeļošus procedūras rezultātus eksportētājai Pusei, lai tā vajadzības gadījumā var veikt koriģējošus pasākumus;

d) importētājas Puses kompetentā iestāde, pat ja pieteikumā trūkst atsevišķu elementu, rīkojas saskaņā ar procedūru, ciktāl tas ir praktiski iespējams, ja to pieprasa eksportētāja Puse; un

e) importētājas Puses kompetentā iestāde pēc eksportētājas Puses pieprasījuma informē to par procedūras stadiju, tostarp sniedzot paskaidrojumu par jebkādu kavēšanos.

5. Ja kāda Puse apstiprināšanas procesam pieprasa riska novērtējumu, minētā Puse parastos apstākļos nekavējoties un parasti viena gada laikā pēc tam, kad saņemta informācija, kas vajadzīga izstrādājuma eksportam, dara pieejamu minēto riska novērtējumu.

6. Katra Puse cenšas piemērot samērīgus termiņus visiem apstiprināšanas procesu posmiem un nekavējoties sāk šos procesus pēc otras Puses pieteikuma saņemšanas.

7. Katra Puse izvairās no nevajadzīgas dublēšanās un administratīvā sloga attiecībā uz:

a) jebkādu dokumentāciju, informāciju vai darbību, ko tā pieprasa pieteikuma iesniedzējam saistībā ar Puses apstiprināšanas procesiem; un

b) jebkādu informāciju, ko Puse novērtē apstiprināšanas procesā.

8. Katra Puse nekavējoties publicē visas izmaiņas tās prasītajos apstiprināšanas procesos vai saistītajās prasībās. Izņemot pienācīgi pamatotus apstākļus, kas saistīti ar tās aizsardzības līmeni, katra Puse paredz pārejas periodu starp jebkādu apstiprināšanas procesu vai saistīto prasību izmaiņu publicēšanu un to stāšanos spēkā, lai ļautu otrai Pusei iepazīties ar šādām izmaiņām un pielāgoties tām. Katra Puse cenšas apstiprināšanas procesu pielāgot un izvairīties no tā pagarināšanas attiecībā uz pieteikumiem, kas iesniegti pirms izmaiņu publicēšanas. Ja izmaiņas apstiprināšanas procesos samazina slogu, to stāšanos spēkā nevajadzīgi neaizkavē.

9. Pēc Puses pieprasījuma otra Puse tai savlaicīgi sniedz informāciju par to, kādā posmā ir apstiprināšanas procedūra.

Specifiski ar augu veselību saistīti nosacījumi

10. Saskaņā ar piemērojamajiem standartiem, kas saskaņoti *IPPC* ietvaros, Puses nodrošina atbilstošu informāciju par kaitīgo organismu statusu, tostarp uzraudzības, izskaušanas un ierobežošanas programmām un to rezultātiem, lai pamatotu kaitīgo organismu kategorizāciju un attaisnotu fitosanitāros importa nosacījumus.

11. Katra Puse cenšas izveidot un atjaunināt reglamentēto kaitīgo organismu sarakstu produktiem, attiecībā uz kuriem pastāv fitosanitāras bažas. Minētais saraksts ietver:

a) karantīnas organismus, kuru sastopamība nav konstatēta nevienā Puses teritorijas daļā;

b) karantīnas organismus, kas sastopami, bet nav plaši izplatīti un tiek oficiāli kontrolēti; un

c) reglamentētos nekarantīnas organismus.

12. Katra Puse ierobežo savas importa prasības augiem vai augu produktiem, attiecībā uz kuriem pastāv fitosanitāras bažas, līdz pasākumiem, kas nodrošina reglamentēto kaitīgo organismu neesamību. Šādas importa prasības piemēro visā eksportētājas Puses teritorijā, ņemot vērā reģionālos nosacījumus.

13. Tādu izstrādājumu sūtījumus, attiecībā uz kuriem pastāv fitosanitārie pasākumi, pieņem, pamatojoties uz atbilstīgām garantijām, ko sniedz eksportētāja Puse bez pirmsmuitošanas programmām. Importētāja Puse, pamatojoties uz sistēmisku pieeju, var uzticēt ar izstrādājumu tirdzniecību saistītās darbības eksportētājas Puses kompetentajai iestādei.

14. Puses pieņem tikai tādus fitosanitāros pasākumus, kas ir tehniski pamatoti, atbilst attiecīgajam kaitīgo organismu riskam un atspoguļo pieejamos vismazāk ierobežojošos pasākumus.

15. Lai īstenotu 10. līdz 14. punktu, Puses ņem vērā attiecīgos *ISPM*.

Īpašas sanitārās un fitosanitārās prasības importam

16. Ja ir pieejami vairāki sanitārie vai fitosanitārie pasākumi, ar kuriem sasniegt importētājas Puses atbilstošo aizsardzības līmeni, Puses pēc eksportētājas Puses pieprasījuma iesaistās tehniskā dialogā, lai izvairītos no nevajadzīgiem tirdzniecības traucējumiem un izvēlētos vispraktiskāko risinājumu.

6.11. PANTS

Revīzijas

1. Lai noteiktu eksportētājas Puses spēju sniegt vajadzīgās garantijas un izpildīt importētājas Puses sanitāros un fitosanitāros pasākumus, importētājai Pusei ir tiesības, ievērojot šā panta noteikumus, veikt revīziju eksportētājas Puses kompetentajās iestādēs un saistītajās vai izraudzītajās pārbaudes sistēmās.

2. Importētāja Puse var noteikt, ka ir nepieciešams veikt revīziju, kas ir viens no rīkiem, ar kuru izvērtēt eksportētājas Puses oficiālo pārbaužu un sertificēšanas sistēmu. Šādā revīzijā ievēro uz sistēmu balstītu pieeju, kuras pamatā ir sistēmas procedūru, dokumentu vai ierakstu izlases pārbaude un vajadzības gadījumā revīzijas tvērumā ietilpstošo ražotņu pārbaudes uz vietas.

3. Lai noteiktu eksportētājas Puses kompetento iestāžu spēju veikt un nodrošināt kontroli un sniegt vajadzīgās garantijas importētājai Pusei, revīzijās galveno uzmanību pievērš oficiālās pārbaudes un sertifikācijas sistēmu efektivitātes novērtēšanai, kā arī eksportētājas Puses spējai ievērot sanitārās un fitosanitārās importa prasības un saistītos kontroles pasākumus, nevis konkrētu uzņēmumu vai ražotņu novērtēšanai.

4. Veicot revīziju, Puse ņem vērā attiecīgos PTO SFS komitejas norādījumus un starptautiskos standartus, pamatnostādnes un ieteikumus.

5. Importētāja Puse nosaka revīziju veidu un biežumu, ņemot vērā izstrādājumam raksturīgos riskus, iepriekšējo importa pārbaužu rezultātus un citu pieejamo informāciju, piemēram, eksportētājas Puses kompetentās iestādes veiktās revīzijas un inspekcijas.

6. Katra Puse cenšas samazināt revīziju biežumu un skaitu. Ja importētāja Puse uzskata, ka nepieciešams veikt revīziju kā vienu no rīkiem, ar ko izvērtēt eksportētājas Puses oficiālo pārbaužu un sertifikācijas sistēmas, kā arī eksportētājas Puses spēju izpildīt sanitārās un fitosanitārās importa prasības un saistītos kontroles pasākumus, piemēro šādus noteikumus:

a) attiecībā uz konkrēta izstrādājuma pirmo eksporta pieprasījumu importētāja Puse veic eksportētājas Puses reprezentatīva parauga revīziju; un

b) attiecībā uz visiem turpmākajiem eksporta pieprasījumiem attiecībā uz to pašu izstrādājumu – lai saīsinātu apstiprināšanas procedūras laiku, importētāja Puse veic šādu revīziju tikai pienācīgi pamatotos apstākļos. Ja importētāja Puse veic revīziju, tā sniedz paskaidrojumu eksportētājai Pusei.

7. Pirms revīzijas importētājas Puses un eksportētājas Puses kompetentās iestādes apspriež un revīzijas plānā nosaka:

a) revīzijas pamatojumu, mērķi un tvērumu;

b) kritērijus vai prasības, pēc kurām tiks veikta eksportētājas Puses revīzija; un

c) revīzijas grafiku un procedūras.

Ja vien Puses nevienojas citādi, importētāja Puse iesniedz eksportētājai Pusei revīzijas plānu vismaz 30 dienas pirms revīzijas.

8. Importētāja Puse rakstiski sniedz eksportētājai Pusei informāciju par revīzijas rezultātiem, iesniedzot revīzijas ziņojumu, kurā izklāstīti konstatējumi, secinājumi un ieteikumi.

9. Importētāja Puse iesniedz eksportētājai Pusei revīzijas ziņojuma projektu parasti 30 dienu laikā pēc revīzijas pabeigšanas.

10. Importētāja Puse sniedz eksportētājai Pusei iespēju sniegt piezīmes par revīzijas konstatējumiem. Importētāja Puse var ņemt vērā šādas piezīmes pirms secinājumu izdarīšanas un rīcības veikšanas. Parasti divu mēnešu laikā pēc minēto piezīmju saņemšanas dienas importētāja Puse rakstiski iesniedz galīgo ziņojumu eksportētājai Pusei.

11. Eksportētāja Puse informē importētāju Pusi par visiem korektīvajiem pasākumiem, kas veikti, pamatojoties uz importētājas Puses konstatējumiem un secinājumiem.

12. Katra Puse nodrošina, ka ir ieviestas procedūras, ar kurām novērš tādas konfidenciālas informācijas izpaušanu, kas iegūta otras Puses kompetento iestāžu revīzijas laikā, tostarp procedūras konfidenciālas informācijas izņemšanai no galīgā revīzijas ziņojuma, pirms to publisko.

13. Visi pasākumi, ko veic revīziju rezultātā, ir samērīgi ar identificētajiem riskiem un neierobežo tirdzniecību vairāk nekā vajadzīgs, lai sasniegtu importētājas Puses atbilstošo sanitārās vai fitosanitārās aizsardzības līmeni. Ja Puse to pieprasa, saskaņā ar 6.19. pantu tiek rīkotas apspriedes par situāciju. Puses izskata visu šādās apspriedēs sniegto informāciju.

14. Katra Puse sedz savas ar revīziju saistītās izmaksas.

6.12. PANTS

Importa pārbaudes

1. Katra Puse nodrošina, ka tās importa pārbaudes ir balstītas uz risku, tiek veiktas bez liekas kavēšanās un tiek piemērotas samērīgā un nediskriminējošā veidā.

2. Katra Puse nodrošina, ka uz otru Pusi eksportētie izstrādājumi atbilst importētājas Puses sanitārajām un fitosanitārajām prasībām.

3. Katra Puse pēc pieprasījuma otrai Pusei dara pieejamu informāciju par savām importa procedūrām, tostarp par importa pārbaužu biežumu attiecībā uz sanitārajiem un fitosanitārajiem pasākumiem un faktoriem, ko tā apsver attiecībā uz riskiem, kas saistīti ar importu.

4. Ja importa pārbaudē atklājas, ka kāds izstrādājums neatbilst attiecīgajām importa prasībām, importētāja Puse:

a) savu rīcību balsta uz saistītā riska novērtējumu un nodrošina, ka darbība neierobežo tirdzniecību vairāk nekā nepieciešams, lai sasniegtu Puses atbilstošo sanitārās vai fitosanitārās aizsardzības līmeni;

b) informē importētāju vai tā pārstāvi par neatbilstības iemesliem, darbības juridisko pamatu un attiecīgā gadījumā par minētā sūtījuma likvidācijas vietu; un

c) nodrošina importētājam vai tā pārstāvim iespēju sniegt papildu informāciju, kas palīdzētu minētajai Pusei pieņemt lēmumu.

5. Ja Puse aizliedz vai ierobežo otras Puses preču importu, pamatojoties uz importa pārbaudes negatīvu rezultātu, importētāja Puse, ja to pieprasa eksportētājas Puses kompetentā iestāde vai par sūtījumu atbildīgais uzņēmējs, saskaņā ar saviem tiesību aktiem, izmantojot parastos kanālus, rakstiski sniedz aizlieguma vai ierobežojuma iemeslu, darbības juridisko pamatu vai atļauju un attiecīgā gadījumā informāciju par minētā sūtījuma likvidācijas vietu[27].

6. Ja noraidītajam sūtījumam ir pievienots sanitārais vai fitosanitārais sertifikāts, importētāja Puse informē eksportētājas Puses kompetento iestādi un sniedz visu attiecīgo informāciju, tostarp darbības juridisko pamatu, detalizētus laboratorisko izmeklējumu rezultātus un metodes. Importētāja Puse saglabā papīra un elektroniskā formātā dokumentāciju par testa parauga identifikāciju, savākšanu, paraugu ņemšanu, transportēšanu un uzglabāšanu un analīzes metodēm, kas izmantotas testa paraugam. Importētāja Puse arī informē importētāju vai tā pārstāvi par minētā sūtījuma likvidāciju. Kaitīgo organismu pārtveršanas gadījumā paziņojumā, kad vien tas ir iespējams, norāda kaitīgo organismu sugas līmenī.

7. Ja importētāja Puse konstatē būtisku, ilgstošu vai atkārtotu neatbilstību kādam sanitārajam vai fitosanitārajam pasākumam, importētāja Puse paziņo eksportētājai Pusei par neatbilstību.

---

[27] Lielākai noteiktībai – nekas šajā pantā neliedz importētājai Pusei likvidēt sūtījumu, par kuru konstatēts, ka tajā ir infekcijas patogēns vai kaitīgais organisms, kas, ja steidzami nerīkojas, var izplatīties un nodarīt kaitējumu cilvēku, dzīvnieku vai augu dzīvībai vai veselībai minētās Puses teritorijā.

8. Neatkarīgi no 6. punkta importētāja Puse eksportētājai Pusei pēc tās pieprasījuma sniedz pieejamo informāciju par eksportētājas Puses precēm, par kurām konstatēts, ka tās neatbilst importētājas Puses sanitārajiem vai fitosanitārajiem pasākumiem.

9. Maksa, ko piemēro attiecībā uz jebkuru procedūru, lai pārbaudītu un nodrošinātu sanitāro vai fitosanitāro pasākumu izpildi, nedrīkst būt lielāka par pakalpojuma faktiskajām izmaksām.

6.13. PANTS

Sertifikācija

1. Ja Puse pieprasa sanitāro vai fitosanitāro sertifikātu preces importam, šāda sertifikāta pamatā ir *Codex*, *IPPC* un *WOAH* starptautiskie standarti.

2. Katra Puse nodrošina, ka tās sertifikāti, tostarp visi apliecinājumi, ir sagatavoti tā, lai izvairītos no nevajadzīga sloga uzlikšanas tirdzniecībai starp Pusēm.

3. Importētāja Puse pēc pieprasījuma nekavējoties sniedz otrai Pusei informāciju par sertifikātiem, kas vajadzīgi konkrētam izstrādājumam.

4. Puses stiprina sadarbību sertifikātu paraugu izstrādē, lai samazinātu administratīvo slogu un atvieglotu piekļuvi to attiecīgajiem tirgiem.

5. Puses veicina elektronisko sertifikāciju un citas tehnoloģijas tirdzniecības atvieglošanai starp tām.

6. Katra Puse akceptē sertifikātu oriģinālu apmaiņu, izmantojot vai nu dokumentus papīra formātā, vai drošu elektronisko datu pārsūtīšanas metodi, kura sniedz līdzvērtīgu sertifikācijas garantiju. Eksportētāja Puse var nodrošināt elektronisko oficiālo sertifikāciju, ja importētāja Puse ir atzinusi, ka tiek nodrošinātas līdzvērtīgas drošības garantijas, tostarp elektroniska paraksta un dokumenta autentiskuma garantijas izmantošana.

6.14. PANTS

SFS pasākumu piemērošana

1. Neskarot 6.8. pantu, katra Puse piemēro savus sanitāros vai fitosanitāros pasākumus otras Puses teritorijā.

2. Lai izvairītos no patvaļīgas vai nepamatotas diskriminācijas, eksportētājas Puses teritorijā, kurā pastāv identiski vai līdzīgi sanitārie vai fitosanitārie nosacījumi, piemēro vienādas importa prasības.

3. Attiecībā uz konkrēta izstrādājuma pirmo eksporta pieprasījumu importētāja Puse nekavējoties sāk apstiprināšanas procedūru otras Puses vai attiecīgi vienas Eiropas Savienības dalībvalsts vai Eiropas Savienības dalībvalstu grupas pieteikumam. Apstiprināšanas procedūrā ievēro 6.10. pantā noteikto procedūru, un gadījumā, ja pieteikumu iesniedz Eiropas Savienības dalībvalstu grupa, kurā pastāv identiski vai līdzīgi sanitārie vai fitosanitārie nosacījumi, tā nav ilgāka par procedūru vienas Eiropas Savienības dalībvalsts pieteikumam.

4. Attiecībā uz turpmāku eksporta pieprasījumu, kas attiecas uz to pašu izstrādājumu, importētāja Puse, izņemot pienācīgi pamatotus gadījumus, apstiprina pieteikumu ne vēlāk kā sešus mēnešus pēc pieprasījuma saņemšanas. Informācijas pieprasījumi aprobežojas ar to, kas ir nepieciešams, un tajos ņem vērā importētājai Pusei jau pieejamo informāciju, piemēram, informāciju par tiesisko regulējumu un iepriekšējos revīzijas ziņojumus.

6.15. PANTS

Pārmērīgu kontroles pasākumu atcelšana

1. Puses atzīst, ka eksportētāja Puse ir atbildīga par to, lai nodrošinātu, ka eksporttiesīgie uzņēmumi, ražotnes un izstrādājumi atbilst importētājas Puses piemērojamajām sanitārajām prasībām.

2. Ja importētāja Puse uztur sarakstu ar apstiprinātiem uzņēmumiem vai ražotnēm konkrētas preces importam, tā pēc eksportētājas Puses pieprasījuma, kam pievienotas attiecīgas garantijas, bez iepriekšējas pārbaudes apstiprina uzņēmumu vai ražotni, kura atrodas eksportētājas Puses teritorijā, ievērojot šādus nosacījumus un procedūras:

a) importētāja Puse ir atļāvusi preces importu, pamatojoties uz novērtējumu par dzīvnieku veselības un pārtikas nekaitīguma nosacījumu kontroles sistēmu, ko piemēro eksportētājas Puses kompetentās iestādes;

b) eksportētājas Puses kompetentā iestāde ir apstiprinājusi attiecīgo uzņēmumu vai ražotni;

c) eksportētājas Puses kompetentā iestāde ir pilnvarota apturēt vai atsaukt attiecīgā uzņēmuma vai ražotnes apstiprinājumu; un

d) eksportētāja Puse ir sniegusi attiecīgu informāciju pēc importētājas Puses pieprasījuma.

3. Importētāja Puse iekļauj uzņēmumus vai ražotnes apstiprināto uzņēmumu vai ražotņu sarakstā parasti 45 dienu laikā pēc eksportētājas Puses pieprasījuma saņemšanas dienas. Minēto sarakstu publisko.

4. Importētājai Pusei pēc eksporta apstiprināšanas ir tiesības veikt eksportētājas Puses kontroles sistēmas revīziju. Minētās revīzijas var ietvert pārbaudes uz vietas reprezentatīvā skaitā uzņēmumu vai ražotņu, kas iekļautas apstiprināto uzņēmumu vai ražotņu sarakstā, vai tajos uzņēmumos vai ražotnēs, kurus eksportētāja Puse pieprasa apstiprināt. Ja importētāja Puse revīzijas rezultātā konstatē nopietnus atkārtotus neatbilstības gadījumus, importētāja Puse var apturēt eksportētājas Puses kompetentās iestādes kontroles sistēmas atzīšanu.

5. Pienācīgi pamatotos gadījumos importētāja Puse var atteikt tādu uzņēmumu vai ražotņu apstiprināšanu, kuras uzskata par neatbilstošām tās prasībām. Šādā gadījumā importētāja Puse paziņo eksportētājai Pusei par atteikumu apstiprināt uzņēmumus vai ražotnes un sniedz šāda atteikuma pamatojumu.

6. Importētāja Puse apstiprināšanas procedūras ietvaros var veikt revīzijas saskaņā ar 6.11. pantu. Šādas revīzijas attiecas tikai uz tās kompetentās iestādes struktūru, organizāciju un pienākumiem, kas ir atbildīga par uzņēmuma vai ražotnes apstiprināšanu, un uz sanitārajām garantijām par atbilstību importētājas Puses prasībām. Minētās revīzijas var ietvert pārbaudes uz vietas reprezentatīvā skaitā uzņēmumu vai ražotņu, kas iekļautas apstiprināto uzņēmumu vai ražotņu sarakstā, vai tajos uzņēmumos vai ražotnēs, kurus eksportētāja Puse pieprasa apstiprināt.

7. Pamatojoties uz šādu revīziju rezultātiem, importētāja Puse var grozīt uzņēmumu vai ražotņu sarakstu.

8. Šo pantu nepiemēro pasākumiem, kas saistīti ar augiem un augu produktiem.

6.16. PANTS

Ārkārtas pasākumi

1. Importētāja Puse nopietnu iemeslu dēļ var provizoriski pieņemt ārkārtas pasākumus, kas vajadzīgi cilvēku, dzīvnieku vai augu dzīvības vai veselības aizsardzībai.

2. Puse, kas pieņem ārkārtas pasākumu, nekavējoties rakstiski paziņo par minēto pasākumu otrai Pusei. Puse, kas pieņēmusi ārkārtas pasākumu, ņem vērā visu otras Puses sniegto informāciju.

3. Pēc ārkārtas pasākuma pieņemšanas Puse parasti sešu mēnešu laikā pārskata tā pamatojumu, ja ir pieejama attiecīgā informācija, un pēc pieprasījuma informē otru Pusi par pārskatīšanas rezultātiem. Puse nesaglabā ārkārtas pasākumu, izņemot gadījumu, kad steidzami risināmā problēma vai apdraudējums turpina pastāvēt. Ja Puse saglabā ārkārtas pasākumu, minētais pasākums būtu periodiski jāpārskata.

4. Puse, kas pieņem ārkārtas pasākumu, nodrošina vispiemērotāko un samērīgāko risinājumu sūtījumiem, ko pārvadā starp Pusēm, tiecoties izvairīties no nevajadzīgiem tirdzniecības traucējumiem un ņemot vērā konstatēto risku.

6.17. PANTS

Sadarbība

1. Puses saskaņā ar šo nodaļu izskata iespējas turpmākai sadarbībai un informācijas apmaiņai starp Pusēm par savstarpējas intereses sanitārajiem un fitosanitārajiem jautājumiem. Šīs iespējas var ietvert tirdzniecības atvieglošanas iniciatīvas.

2. Puses sadarbojas, lai atvieglotu šīs nodaļas īstenošanu, un var kopīgi noteikt iniciatīvas sanitāro un fitosanitāro jautājumu jomā, lai likvidētu nevajadzīgus šķēršļus tirdzniecībā starp Pusēm.

3. Puses var veicināt sadarbību visos daudzpusējos forumos, jo īpaši ar attiecīgajām starptautiskajām standartizācijas iestādēm.

6.18. PANTS

Informācijas apmaiņa

Neskarot citus šīs nodaļas noteikumus, Puse var pieprasīt informāciju no otras Puses par jautājumiem, kas izriet no šīs nodaļas. Pieprasījuma saņēmēja Puse atbilstīgi savām konfidencialitātes un privātuma prasībām cenšas pieejamo informāciju samērīgā termiņā un, ja iespējams, elektroniski sniegt pieprasījuma iesniedzējai Pusei.

6.19. PANTS

Apspriešanās

1. Katra Puse var pieprasīt apspriešanos par konkrētām tirdzniecības problēmām, kas saistītas ar sanitārajiem un fitosanitārajiem pasākumiem.

2. Puses apspriežas 30 dienu laikā pēc pieprasījuma saņemšanas, ja vien tās nevienojas citādi.

3. Puses cenšas sniegt visu attiecīgo informāciju, kas vajadzīga, lai panāktu savstarpēji saskaņotu risinājumu, izvairoties no nevajadzīgiem tirdzniecības traucējumiem.

6.20. PANTS

Kontaktpunkti

1. Katra Puse izraugās kontaktpunktu šīs nodaļas īstenošanai un paziņo otrai Pusei kontaktinformāciju, tostarp norādot atbildīgo amatpersonu.

2. Puses nekavējoties informē viena otru par visām izmaiņām minētajā kontaktinformācijā.

6.21. PANTS

Sanitāro un fitosanitāro pasākumu apakškomiteja

1. Sanitāro un fitosanitāro pasākumu apakškomiteja, kas izveidota saskaņā ar šā nolīguma 1.10. panta (Šā nolīguma III daļas apakškomitejas un citas struktūras) 1. punkta e) apakšpunktu:

a) nodrošina forumu, lai uzlabotu Pušu izpratni par sanitārajiem un fitosanitārajiem jautājumiem, kas saistīti ar šīs nodaļas īstenošanu, tostarp par regulatīvajiem procesiem saistībā ar SFS pasākumiem;

b) pārrauga šīs nodaļas īstenošanu un izskata visus jautājumus saistībā ar šo nodaļu, tostarp visus jautājumus, kas var rasties saistībā ar tās īstenošanu;

c) nodrošina forumu, kurā apspriež problēmas, kas izriet no konkrētu sanitāro un fitosanitāro pasākumu piemērošanas, lai atrastu abpusēji pieņemamus risinājumus un ātri risinātu visus jautājumus, kuri varētu radīt nevajadzīgus šķēršļus tirdzniecībā starp Pusēm;

d) apmainās ar informāciju, speciālajām zināšanām un pieredzi sanitārajos un fitosanitārajos jautājumos.

2. Sanitāro un fitosanitāro pasākumu apakškomiteja var:

a) noteikt sadarbības jomas attiecībā uz sanitārajiem un fitosanitārajiem pasākumiem, kuras var ietvert tehnisko palīdzību;

b) veicināt sadarbību sanitārajos un fitosanitārajos jautājumos, kas tiek apspriesti daudzpusējos forumos, tostarp PTO SFS komitejā un starptautiskajās standartizācijas iestādēs; un

c) izveidot darba grupas, kuru sastāvā ir Pušu ekspertu līmeņa pārstāvji, lai risinātu konkrētus sanitāros vai fitosanitāros jautājumus, un kuras var uzaicināt piedalīties citus ekspertus, tostarp no nevalstiskajām organizācijām, ievērojot procedūras, kas vēl jānosaka.

7. NODAĻA

SADARBĪBA DZĪVNIEKU LABTURĪBAS UN REZISTENCES PRET ANTIMIKROBIĀLIEM LĪDZEKĻIEM JOMĀ

7.1. PANTS

Mērķi

Šīs nodaļas mērķi ir nodrošināt satvaru dialogam un sadarbībai, lai uzlabotu dzīvnieku aizsardzību un labturību un panāktu vienotu izpratni par dzīvnieku labturības standartiem, un pastiprināt cīņu pret rezistences pret antimikrobiāliem līdzekļiem attīstību.

7.2. PANTS

Dzīvnieku labturība

1. Puses atzīst, ka dzīvnieki ir justspējīgas būtnes.

2. Puses atzīst Pasaules Dzīvnieku veselības organizācijas (*WOAH*) dzīvnieku labturības standartu vērtību un cenšas uzlabot to īstenošanu, vienlaikus ievērojot Pušu tiesības noteikt savu zinātniski pamatoto pasākumu līmeni, pamatojoties uz *WOAH* dzīvnieku labturības standartiem.

3. Puses cenšas sadarboties starptautiskos forumos, lai veicinātu dzīvnieku labturības labas prakses turpmāku attīstību un tās īstenošanu. Puses atzīst, ka liela nozīme ir pastiprinātai pētniecības sadarbībai dzīvnieku labturības jomā.

7.3. PANTS

Rezistence pret antimikrobiāliem līdzekļiem

1. Puses atzīst, ka rezistence pret antimikrobiāliem līdzekļiem nopietni apdraud cilvēku un dzīvnieku veselību. Antimikrobiālu līdzekļu ļaunprātīga izmantošana lopkopībā, tostarp neterapeitiska izmantošana, var veicināt rezistenci pret antimikrobiāliem līdzekļiem, kas var apdraudēt cilvēku un dzīvnieku dzīvību. Puses atzīst, ka apdraudējuma būtības dēļ ir vajadzīga transnacionāla pieeja "Viena veselība"[28].

2. Puses nolūkā apkarot rezistenci pret antimikrobiāliem līdzekļiem saskaņā ar pieeju "Viena veselība" sadarbojas, lai samazinātu antimikrobiālo līdzekļu izmantošanu dzīvnieku audzēšanā un aizliegtu to izmantošanu par augšanas veicinātājiem.

3. Puses sadarbojas un ievēro esošās un turpmākās pamatnostādnes, standartus, ieteikumus un darbības, kas izstrādātas attiecīgajās starptautiskajās organizācijās, iniciatīvas un valstu plānus, kuru mērķis ir veicināt piesardzīgu un atbildīgu antimikrobiālo līdzekļu lietošanu dzīvnieku audzēšanā un veterinārmedicīniskajā praksē.

4. Puses veicina sadarbību visos daudzpusējos forumos, jo īpaši starptautiskajās standartizācijas iestādēs.

---

28 "Viena veselība" saskaņā ar Pasaules Veselības organizācijas (PVO) definīciju ir pieeja, kas apvieno politiku vairākās nozarēs, lai sasniegtu labākus rezultātus sabiedrības veselības jomā.

7.4. PANTS

Darba grupa dzīvnieku labturības un rezistences pret antimikrobiāliem līdzekļiem jautājumos

1. Puses ar mērķi īstenot 7.2. un 7.3. pantu cenšas apmainīties ar informāciju, speciālajām zināšanām un pieredzi dzīvnieku labturības un rezistences pret antimikrobiāliem līdzekļiem apkarošanas jomā.

2. Šajā nolūkā Puses izveido darba grupu dzīvnieku labturības un rezistences pret antimikrobiāliem līdzekļiem jautājumos, kas vajadzības gadījumā apmainās ar informāciju ar Sanitāro un fitosanitāro pasākumu apakškomiteju. Pušu pārstāvji minētajā darba grupā var kopīgi nolemt uzaicināt ekspertus konkrētu darbību īstenošanai.

7.5. PANTS

Strīdu izšķiršanas nepiemērošana

Attiecībā uz šīs nodaļas noteikumu interpretāciju vai piemērošanu Puse neizmanto 31. nodaļā (Strīdu izšķiršana) paredzēto strīdu izšķiršanas kārtību.

8. NODAĻA

PUŠU TIESĪBU REGLAMENTĒT ENERĢĒTIKAS NOZARI ATZĪŠANA

8.1. PANTS

Pušu tiesību reglamentēt enerģētikas nozari atzīšana

1. Puses apstiprina, ka, pilnībā īstenojot savus demokrātiskos procesus, tās pilnībā ievēro savu attiecīgo suverenitāti, kas ietver īpašumtiesības uz visiem ogļūdeņražiem to attiecīgo teritoriju dzīlēs un to pārvaldību, ko veic valsts vai attiecīgās publiskās iestādes, un savas attiecīgās suverēnās tiesības reglamentēt šajā nodaļā aplūkotos jautājumus saskaņā ar to attiecīgajiem tiesību aktiem.

2. Meksikas gadījumā Eiropas Savienība, neskarot tās tiesības un tiesiskās aizsardzības līdzekļus, kas pieejami saskaņā ar šo nolīgumu,[29] atzīst, ka:

a) Meksika patur savas suverēnās tiesības reformēt savu konstitūciju (*Constitución Política de los Estados Unidos Mexicanos*) un iekšzemes tiesību aktus enerģētikas nozarē, tostarp ogļūdeņražu un elektroenerģijas jomā;

[29] Lielākai noteiktībai – minētās tiesības un tiesiskās aizsardzības līdzekļi ietver tiesības un tiesiskās aizsardzības līdzekļus, kas izriet no Meksikas pienākumiem saskaņā ar 10. nodaļas (Ieguldījumi) un 10.-A līdz 10.-E pielikuma noteikumiem.

b) Meksikai atbilstoši Meksikas Konstitūcijai ir tiešas, neatsavināmas un neatņemamas īpašumtiesības uz visiem ogļūdeņražiem valsts teritorijas pazemes dzīlēs, tai skaitā kontinentālajā šelfā un ekskluzīvajā ekonomikas zonā, kas atrodas ārpus teritoriālās jūras un tai blakus, slāņkopās vai nogulsnēs, neatkarīgi no to fiziskā stāvokļa; un

c) Meksika patur savas suverēnas tiesības pieņemt vai saglabāt pasākumus attiecībā uz enerģētikas nozari, tostarp ogļūdeņražu un elektroenerģijas jomu.

9. NODAĻA

TEHNISKIE ŠĶĒRŠĻI TIRDZNIECĪBĀ

9.1. PANTS

Mērķis

Šīs nodaļas mērķis ir atvieglot preču tirdzniecību starp Pusēm, nepieļaujot, identificējot un likvidējot nevajadzīgus tehniskus šķēršļus tirdzniecībā, palielinot pārredzamību un sekmējot plašāku regulatīvo sadarbību.

9.2. PANTS

Piemērošanas joma

1. Šī nodaļa attiecas uz *TBT* nolīguma 1. pielikumā definēto standartu, tehnisko noteikumu un atbilstības novērtēšanas procedūru izstrādi, pieņemšanu un piemērošanu, kas var ietekmēt preču tirdzniecību starp Pusēm.

2. Neatkarīgi no 1. punkta šī nodaļa neattiecas uz:

a) tehniskajām specifikācijām, ko iepirkuma veicēji sagatavo savām ražošanas vai patēriņa prasībām; vai

b) sanitārajiem un fitosanitārajiem pasākumiem, kas ietverti 6. nodaļā (Sanitārie un fitosanitārie pasākumi).

3. Šajā nodaļā visas atsauces uz standartiem, tehniskajiem noteikumiem un atbilstības novērtēšanas procedūrām ietver to grozījumus un to noteikumu papildinājumus vai ietvertos ražojumus, izņemot nenozīmīgus grozījumus un papildinājumus.

9.3. PANTS

Saistība ar *TBT* nolīgumu

TBT nolīguma 2. līdz 9. pants un 1. un 3. pielikums *mutatis mutandis* tiek iekļauti šajā nolīgumā un kļūst par šā nolīguma daļu.

9.4. PANTS

Starptautiskie standarti

1. Puses atzīst, ka starptautiskajiem standartiem, norādījumiem un ieteikumiem var būt svarīga nozīme, lai atbalstītu labāku regulējuma saskaņošanu, labu regulatīvo praksi un nevajadzīgu tehnisku šķēršļu tirdzniecībā mazināšanu. Šajā nolūkā Puses izmanto attiecīgos starptautiskos standartus par pamatu saviem tehniskajiem noteikumiem, izņemot gadījumu, kad Puse, kura izstrādā tehniskos noteikumus, var pierādīt, ka šādi starptautiskie standarti būtu neefektīvi vai nepiemēroti izvirzīto likumīgo mērķu sasniegšanai.

2. Papildus TBT nolīguma 2. un 5. pantā un 3. pielikumā noteiktajiem pienākumiem katra Puse cita starpā ņem vērā lēmumus un ieteikumus, kurus kopš 1995. gada 1. janvāra pieņēmusi PTO Tehnisko šķēršļu tirdzniecībā komiteja[30].

3. Starptautisko organizāciju izstrādātos standartus, tostarp tos, kas uzskaitīti 9.-A pielikumā, uzskata par attiecīgiem starptautiskiem standartiem, ja minētās organizācijas to izstrādē ir ievērojušas principus un procedūras, kuras izklāstītas PTO Tehnisko šķēršļu tirdzniecībā komitejas Lēmumā par principiem starptautisko standartu, norādījumu un ieteikumu izstrādei[31].

[30] PTO dokuments G/TBT/1/Rev. 13, datēts ar 2017. gada 8. martu, ieskaitot visus tās turpmākos grozījumus.

[31] Ietverts PTO dokumentā G/TBT/1/Rev. 13, datēts ar 2017. gada 8. martu, ieskaitot visus tās turpmākos grozījumus.

4. Pēc jebkuras Puses pieprasījuma Apvienotā komiteja ar lēmumu var atjaunināt 9.-A pielikumā iekļauto sarakstu.

5. Lai pēc iespējas plašāk saskaņotu standartus, katra Puse mudina standartizācijas iestādes tās teritorijā, kā arī reģionālās standartizācijas iestādes, kuru dalībniece ir Puse vai standartizācijas iestādes tās teritorijā:

a) savu resursu robežās piedalīties to starptautisko standartu sagatavošanā, ko izstrādā attiecīgās starptautiskās standartizācijas iestādes;

b) izmantot attiecīgos starptautiskos standartus par pamatu standartiem, ko tās izstrādā, izņemot gadījumus, kad šādi starptautiski standarti būtu neefektīvi vai nepiemēroti, piemēram, tie nenodrošina pietiekamu aizsardzības līmeni vai pastāv fundamentāli klimata vai ģeogrāfiski faktori vai fundamentālas tehnoloģiskas problēmas;

c) izvairīties no dublēšanās vai pārklāšanās ar darbībām, ko veic starptautiskās standartizācijas iestādes;

d) regulāri pārskatīt valsts un reģionālos standartus, kuru pamatā nav attiecīgie starptautiskie standarti, nolūkā palielināt to konverģenci ar attiecīgajiem starptautiskajiem standartiem;

e) sadarboties ar otras Puses attiecīgajām standartizācijas iestādēm starptautiskās standartizācijas darbībās, lai nodrošinātu, ka starptautiskie standarti, norādījumi un ieteikumi, kas varētu kļūt par pamatu tehniskajiem noteikumiem un atbilstības novērtēšanas procedūrām, nerada nevajadzīgus šķēršļus starptautiskajai tirdzniecībai; minētā sadarbība var notikt starptautiskajās standartizācijas iestādēs vai reģionālā līmenī;

f) sekmēt divpusēju sadarbību ar standartizācijas iestādēm otras Puses teritorijā, kā arī ar reģionālajām standartizācijas iestādēm, kuru dalībniece ir otra Puse vai standartizācijas iestādes tās teritorijā;

g) tīmekļa vietnē publiskot savas darba programmas, kurās ir standartu, ko tās pašlaik gatavo, un pieņemto standartu saraksts.

6. Šīs nodaļas 9.6. pantu un *TBT* nolīguma 2. vai 5. pantu piemēro tehnisko noteikumu projektam vai atbilstības novērtēšanas procedūras projektam, kas standartu padara par obligātu, to iekļaujot vai atsaucoties uz to.

9.5. PANTS

Atbilstības novērtēšanas procedūras

1. Puses atzīst, ka pastāv dažādi mehānismi, kā atvieglot atbilstības novērtēšanas procedūru rezultātu akceptēšanu, tostarp:

a) brīvprātīgas vienošanās starp atbilstības novērtēšanas struktūrām Pušu teritorijās;

b) nolīgumi par tādu atbilstības novērtēšanas procedūru rezultātu savstarpēju atzīšanu attiecībā uz īpašiem tehniskajiem noteikumiem, ko veic otras Puses teritorijā esošas iestādes;

c) akreditācijas procedūru izmantošana ar mērķi kvalificēt atbilstības novērtēšanas institūcijas;

d) valdības norīkotas vai attiecīgā gadījumā apstiprinātas atbilstības novērtēšanas struktūras;

e) otras Puses teritorijā veiktu atbilstības novērtēšanas procedūru rezultātu atzīšana; un

f) importētājas Puses akceptēta piegādātāja atbilstības deklarācija.

2. Atzīstot atšķirības atbilstības novērtēšanas procedūrās savās attiecīgajās teritorijās:

a) Eiropas Savienība, kā paredzēts tās normatīvajos aktos, piemēro piegādātāja atbilstības deklarācijas režīmu; un

b) Meksika, kā paredzēts tās normatīvajos aktos, kā apliecinājumu tam, ka ražojums atbilst Meksikas tehnisko noteikumu prasībām, tostarp tehniskajiem noteikumiem, kuri ieviesti pēc šā nolīguma stāšanās spēkā, un bez papildu prasībām, akceptē sertifikātus, ko izdevušas tās atbilstības novērtēšanas struktūras Eiropas Savienības teritorijā, kuras akreditējusi Meksikas akreditācijas iestāde un apstiprinājusi kompetentā iestāde; šajā sakarā Meksika atbilstības novērtēšanas struktūrām Eiropas Savienības teritorijā piešķir ne mazāk labvēlīgu režīmu par to, kādu tā piešķir atbilstības novērtēšanas struktūrām savā teritorijā.

Nekas šajā punktā neliedz Meksikai pārbaudīt atsevišķu atbilstības novērtēšanas procedūru rezultātus, ja vien tā neprasa, lai uz ražojumu attiektos atbilstības novērtēšanas procedūras Meksikas teritorijā, kas dublējas ar atbilstības novērtēšanas procedūrām, kuras jau ir veiktas Eiropas Savienības teritorijā, izņemot izlases kārtā vai neregulāri uzraudzības vai revīzijas nolūkā vai reaģējot uz informāciju, kas liecina par neatbilstību.

3. Neatkarīgi no 2. punkta Puse var ieviest prasības attiecībā uz obligātu trešo personu veiktu ražojumu testēšanu vai sertifikāciju, ja šādu prasību ieviešana vai sertificēšana ir pamatota ar pārliecinošiem iemesliem, kas saistīti ar cilvēku veselības un drošības aizsardzību.

4. Nekas šajā pantā neliedz kādai Pusei pieprasīt, lai atbilstības novērtēšanu attiecībā uz konkrētiem ražojumiem veic minētās Puses norādītas valdības iestādes. Šādos gadījumos Puse:

a) ierobežo atbilstības novērtēšanas maksas līdz sniegto pakalpojumu aptuvenajām izmaksām un pēc atbilstības novērtēšanas pieteikuma iesniedzēja pieprasījuma paskaidro, kāpēc piemēroto maksu apmērs nepārsniedz sniegto pakalpojumu aptuvenās izmaksas;

b) atbilstības novērtēšanas maksas publisko; un

c) pēc otras Puses pieprasījuma un papildus *TBT* nolīguma 5.2.3., 5.2.4. un 5.2.8. pantā noteiktajiem pienākumiem paskaidro:

   i) kā atbilstības novērtēšanas procedūrās pieprasītā informācija ir nepieciešama atbilstības novērtēšanai un maksas noteikšanai;

   ii) kā Puse nodrošina, ka tiek ievērota pieprasītās informācijas konfidencialitāte tādā veidā, kas nodrošina likumīgo komerciālo interešu aizsardzību; un

iii) kāda ir sūdzību izskatīšanas procedūra attiecībā uz atbilstības novērtēšanas procedūras norisi.

5. Katra Puse tiešsaistē, vēlams, vienā tīmekļa vietnē, publicē:

a) visas procedūras, kritērijus un citus nosacījumus, ko tā varētu izmantot par pamatu, lai noteiktu, vai atbilstības novērtēšanas struktūras ir kompetentas saņemt akreditāciju, apstiprinājumu, tikt norīkotas vai attiecīgā gadījumā iegūt citu atzīšanu, tostarp atzīšanu, kuru piešķir saskaņā ar savstarpējas atzīšanas nolīgumu; un

b) to struktūru sarakstu, kuras tā ir apstiprinājusi, norīkojusi vai citādi atzinusi šādas atbilstības novērtēšanas veikšanai, un attiecīgo informāciju par katras struktūras apstiprināšanas, norīkošanas vai citas atzīšanas tvērumu.

6. Puse var iesniegt otrai Pusei pamatotu pieprasījumu sākt sarunas, lai noslēgtu savstarpējas atzīšanas nolīgumu par atbilstības novērtēšanas procedūru rezultātu savstarpēju atzīšanu konkrētā nozarē. Ja otra Puse atsakās sākt šādas sarunas, tā paskaidro sava lēmuma iemeslus.

7. Šā nolīguma 9.7. pantu *mutatis mutandis* piemēro atbilstības novērtēšanas procedūrām.

8. Ja Puse pieprasa atbilstības novērtēšanas procedūru, tā:

a) izvēlas atbilstības novērtēšanas procedūras, kas ir samērīgas ar saistītajiem riskiem, kuri noteikti, pamatojoties uz riska novērtējumu; un

b) pēc otras Puses pieprasījuma sniedz minētajai otrai Pusei informāciju par kritērijiem, kas izmantoti konkrētu izstrādājumu atbilstības novērtēšanas procedūrās.

9. Ja Puse pieprasa trešās personas veiktu atbilstības novērtēšanas procedūru un tā minēto uzdevumu nav uzticējusi konkrētai valdības struktūrai, kā minēts 4. punktā, tā:

a) atbilstības novērtēšanas struktūras kvalificēšanā dod priekšroku akreditācijas izmantošanai;

b) pēc iespējas efektīvāk izmanto starptautiskos akreditācijas un atbilstības novērtēšanas standartus, kā arī starptautiskos nolīgumus, kuros iesaistītas Pušu akreditācijas struktūras, piemēram, izmantojot tādus mehānismus kā Starptautiskā Laboratoriju akreditācijas sadarbība (*ILAC*) un Starptautiskais Akreditācijas forums (*IAF*);

c) pievienojas vai attiecīgā gadījumā mudina savas atbilstības novērtēšanas struktūras pievienoties visiem funkcionējošiem starptautiskiem nolīgumiem vai pasākumiem, lai saskaņotu vai atvieglotu atbilstības novērtēšanas rezultātu akceptēšanu;

d) nodrošina, ka tad, ja konkrētam ražojumam vai ražojumu kopumam ir norīkota vairāk nekā viena atbilstības novērtēšanas struktūra, ekonomikas dalībnieki var izvēlēties, kura no minētajām struktūrām veiks atbilstības novērtēšanas procedūru;

e) nodrošina, ka starp akreditācijas struktūrām un atbilstības novērtēšanas struktūrām nepastāv interešu konflikti; un

f) ļauj tās atbilstības novērtēšanas struktūrām paļauties uz testiem vai inspekcijām saistībā ar atbilstības novērtēšanu, kurus veikušas atbilstības novērtēšanas struktūras, kas atrodas otras Puses teritorijā; neko šajā daļā neinterpretē kā aizliegumu Pusei pieprasīt, lai atbilstības novērtēšanas struktūras, kuras atrodas otras Puses teritorijā, atbilstu tām pašām prasībām, kas jāievēro pirmās Puses atbilstības novērtēšanas struktūrām.

9.6. PANTS

Pārredzamība

1. Katra Puse saskaņā ar saviem attiecīgajiem noteikumiem un procedūrām un neskarot 28. nodaļu (Laba regulatīvā prakse), izstrādājot tehniskos noteikumus un atbilstības novērtēšanas procedūras, kas var būtiski ietekmēt tirdzniecību, izņemot gadījumus, kad rodas vai draud rasties steidzami risināmas drošības, veselības, vides aizsardzības vai valsts drošības problēmas:

a) ļauj otras Puses personām piedalīties tās sabiedriskās apspriešanas procesā ar nosacījumiem, kas ir ne mazāk labvēlīgi par tiem, ko piemēro pašas Puses personām; un

b) apspriešanas rezultātus publisko oficiālā tīmekļa vietnē.

2. Katra Puse cenšas apsvērt metodes, ar kurām nodrošināt papildu pārredzamību tehnisko noteikumu un atbilstības novērtēšanas procedūru izstrādē, tostarp elektronisko rīku izmantošanu un sabiedrības informēšanu vai sabiedrisko apspriešanu.

3. Vajadzības gadījumā katra Puse mudina nevalstiskās struktūras, tostarp standartizācijas iestādes Puses teritorijā, ievērot 1. un 2. punktu.

4. Katra Puse nodrošina, ka visi dokumenti, kuros izklāstīti tehniskie noteikumi vai atbilstības novērtēšanas procedūra, ir pietiekami detalizēti, lai pienācīgi informētu ieinteresētās personas un otru Pusi par to, vai un kā varētu tikt ietekmētas to tirdzniecības intereses.

5. Katra Puse tiešsaistē, vēlams, vienā tīmekļa vietnē vai *Oficiālajā Vēstnesī*, publicē visus priekšlikumus par jauniem vai grozītiem centrālā un subcentrālā pārvaldes līmeņa tehniskajiem noteikumiem un atbilstības novērtēšanas procedūrām un to galīgās redakcijas, kas Pusei ir jāpaziņo vai jāpublicē saskaņā ar *TBT* nolīgumu[32].

6. Katra Puse nodrošina, ka tās pieņemtos tehniskos noteikumus un atbilstības novērtēšanas procedūras publicē tīmekļa vietnē un tās ir bez maksas.

[32] Lielākai noteiktībai – Puse var izpildīt šo pienākumu, nodrošinot, ka šādu noteikumu un procedūru priekšlikumi un to galīgās redakcijas tiek publicēti vai ir citādi pieejami PTO oficiālajā tīmekļa vietnē.

7. Katra Puse publicē priekšlikumus par jauniem tehniskajiem noteikumiem un atbilstības novērtēšanas procedūrām, kas atbilst attiecīgo starptautisko standartu, norādījumu vai ieteikumu, ja tādi ir, tehniskajam saturam un kam varētu būt būtiska ietekme uz tirdzniecību, izņemot *TBT* nolīguma 2.10. un 5.7. pantā paredzētos gadījumus.

8. Katra Puse saskaņā ar *TBT* nolīguma 2.9. vai 5.6. pantā noteiktajām procedūrām cenšas publicēt priekšlikumus par attiecīgi subcentrālo vai vietējo valdību jauniem tehniskajiem noteikumiem un atbilstības novērtēšanas procedūrām, kas atbilst attiecīgo starptautisko standartu, norādījumu un ieteikumu, ja tādi ir, tehniskajam saturam, un kam varētu būt būtiska ietekme uz tirdzniecību.

9. Lai noteiktu, vai ierosinātajam tehniskajam noteikumam vai atbilstības novērtēšanas procedūrai varētu būt būtiska ietekme uz tirdzniecību un tādēļ par to jāziņo saskaņā ar attiecīgajiem *TBT* nolīguma noteikumiem, kas ir iekļauti šajā nolīgumā saskaņā ar šā nolīguma 9.3. pantu, Puse cita starpā ņem vērā attiecīgos lēmumus un ieteikumus, ko kopš 1995. gada 1. janvāra pieņēmusi PTO Tehnisko šķēršļu tirdzniecībā komiteja, kā minēts šā nolīguma 9.4. panta 2. punktā.

10. Katra Puse pēc otras Puses pieprasījuma sniedz informāciju par mērķiem, juridisko pamatu un loģisko pamatojumu tehniskajiem noteikumiem vai atbilstības novērtēšanas procedūrai, ko Puse ir pieņēmusi vai ierosina pieņemt.

11. Katra Puse atvēl vismaz 60 dienu laikposmu pēc tam, kad tā PTO centrālajam paziņojumu reģistram nosūtījusi ierosinātos tehniskos noteikumus un atbilstības novērtēšanas procedūras, lai otra Puse varētu sniegt rakstiskas piezīmes, izņemot gadījumu, kad rodas vai draud rasties steidzami risināmas problēmas drošības, veselības, vides aizsardzības vai valsts drošības jomā. Puse izskata jebkuru pamatotu otras Puses pieprasījumu pagarināt piezīmju sniegšanas termiņu. Puse, kas var pagarināt piezīmju sniegšanas laikposmu, pārsniedzot 60 dienas, piemēram, līdz 90 dienām, tiek mudināta to darīt.

12. Katra Puse cenšas nodrošināt pietiekamu laiku no piezīmju sniegšanas laikposma beigām līdz paziņoto tehnisko noteikumu vai atbilstības novērtēšanas procedūras pieņemšanai, lai tā varētu izskatīt saņemtās piezīmes un sagatavot atbildes uz tām.

13. Ja Puse no otras Puses saņem rakstiskas piezīmes par tās ierosināto tehnisko noteikumu vai atbilstības novērtēšanas procedūru, tā:

a) pēc otras Puses pieprasījuma apspriež rakstiskās piezīmes ar savu kompetento regulatīvo iestādi laikā, kad minētās piezīmes var ņemt vērā; un

b) rakstiski atbild uz piezīmēm ne vēlāk kā pieņemto tehnisko noteikumu vai atbilstības novērtēšanas procedūras publicēšanas dienā.

14. Katra Puse, ja iespējams, ne vēlāk kā pieņemto tehnisko noteikumu vai atbilstības novērtēšanas procedūras publicēšanas dienā tīmekļa vietnē publicē savas atbildes uz tās saņemtajām piezīmēm.

15. Katra Puse tehnisko noteikumu vai atbilstības novērtēšanas procedūras galīgo tekstu paziņo tā pieņemšanas vai publicēšanas laikā kā papildinājumu sākotnējam paziņojumam par ierosināto pasākumu, kas paziņots saskaņā ar *TBT* nolīguma 2.9., 3.2., 5.6. vai 7.2. pantu.

16. Ne vēlāk kā dienā, kad publicēts galīgais tehniskais noteikums vai atbilstības novērtēšanas procedūra, kam varētu būt būtiska ietekme uz tirdzniecību, katra Puse tiešsaistē publisko:

a) skaidrojumu par mērķiem un to, kā galīgais tehniskais noteikums vai atbilstības novērtēšanas procedūra tos sasniedz; un,

b) ja tas veikts – 9.7. pantā paredzētā ietekmes novērtējuma rezultātus.

17. *TBT* nolīguma 2.12. un 5.9. panta nolūkiem "samērīgs intervāls" parasti ir laikposms, kas nav mazāks par sešiem mēnešiem, izņemot gadījumus, kad tas nebūtu lietderīgi izvirzīto leģitīmo mērķu sasniegšanai.

18. Katra Puse cenšas nodrošināt vairāk nekā sešu mēnešu intervālu starp galīgo tehnisko noteikumu un atbilstības novērtēšanas procedūru publicēšanu un to stāšanos spēkā, izņemot gadījumus, kad tas nebūtu lietderīgi izvirzīto likumīgo mērķu sasniegšanai.

9.7. PANTS

Tehniskie noteikumi

1. Katra Puse saskaņā ar saviem attiecīgajiem noteikumiem un procedūrām veic plānoto tehnisko noteikumu regulatīvās ietekmes novērtējumu.

2. Katra Puse saskaņā ar *TBT* nolīguma 2.2. pantu novērtē ierosināto tehnisko noteikumu pieejamās regulatīvās un neregulatīvās alternatīvas, kuras ļauj sasniegt Puses likumīgos mērķus.

3. Ja kāda Puse par pamatu tās tehniskajiem noteikumiem neizmanto starptautiskos standartus, minētā Puse pēc otras Puses pieprasījuma norāda jebkādas būtiskas novirzes no attiecīgajiem starptautiskajiem standartiem un paskaidro iemeslus, kāpēc šādi standarti atzīti par nepiemērotiem vai neefektīviem izvirzītā mērķa sasniegšanai, un sniedz zinātniskos vai tehniskos pierādījumus, kas ir minētā novērtējuma pamatā.

4. Papildus *TBT* nolīguma 2.3. pantam katra Puse pārskata savus tehniskos noteikumus nolūkā palielināt to konverģenci ar attiecīgajiem starptautiskajiem standartiem. Katra Puse cita starpā ņem vērā visas jaunās attiecīgo starptautisko standartu attīstības tendences un to, vai joprojām pastāv apstākļi, kas izraisījuši novirzes no kāda attiecīgā starptautiskā standarta.

9.8. PANTS

Regulatīvā sadarbība

1. Puses atzīst, ka pastāv plašs regulatīvās sadarbības mehānismu klāsts, kas var palīdzēt novērst vai izvairīties no tehnisko šķēršļu radīšanas tirdzniecībā.

2. Puse var ierosināt otrai Pusei uz konkrētām nozarēm attiecināmas regulatīvās sadarbības darbības jomās, uz kurām attiecas šī nodaļa. Minētos priekšlikumus nosūta kontaktpunktam, kas izraudzīts saskaņā ar 9.11. pantu, un tos veido:

a) informācijas apmaiņa par regulatīvajām pieejām un praksi;

b) iniciatīvas, ar kurām tehniskos noteikumus un atbilstības novērtēšanas procedūras vēl vairāk saskaņo ar attiecīgajiem starptautiskajiem standartiem; vai

c) tehniskās konsultācijas un palīdzība attiecībā uz savstarpēji saskaņotiem noteikumiem un nosacījumiem, ar ko uzlabo praksi saistībā ar tehnisko noteikumu, standartu un atbilstības novērtēšanas procedūru un metroloģijas izstrādi, īstenošanu un pārskatīšanu.

Otra Puse pienācīgi izskata priekšlikumu un atbild samērīgā laikposmā.

3. Jautājumos, uz kuriem attiecas šī nodaļa, Puses veicina sadarbību starp to attiecīgajām organizācijām, kas atbildīgas par standartizāciju, atbilstības novērtēšanu, akreditāciju un metroloģiju, neatkarīgi no tā, vai tās ir publiskas vai privātas.

4. Neko šajā pantā neinterpretē kā prasību Pusei:

a) atkāpties no regulatīvo pasākumu sagatavošanas un pieņemšanas iekšzemes procedūrām;

b) veikt darbības, kas apdraudētu vai kavētu regulatīvo pasākumu, ar kuru sasniedz tās sabiedriskās kārtības mērķus, savlaicīgu pieņemšanu; vai

c) sasniegt kādu konkrētu regulatīvu rezultātu.

9.9. PANTS

Marķējumi un etiķetes

1. Šajā pantā un saskaņā ar *TBT* nolīguma 1. pielikuma 1. punktu tehniskie noteikumi var ietvert marķēšanas un etiķetēšanas prasības, ko piemēro izstrādājumam, procesam vai ražošanas metodei, vai attiekties tikai uz minētajām prasībām.

2. Puses apstiprina, ka to tehniskie noteikumi, kas ietver marķēšanu vai etiķetēšanu vai attiecas tikai uz tām, atbilst *TBT* nolīguma 2. pantam.

3. Ja Puse pieprasa obligāti marķēt vai etiķetēt izstrādājumus, minētā Puse:

a) cenšas pieprasīt tikai tādu informāciju, kura ir būtiska izstrādājuma patērētājiem vai lietotājiem vai kurā ir norādīta izstrādājuma atbilstība obligātajām tehniskajām prasībām;

b) kā priekšnosacījumu izstrādājumu laišanai savā tirgū neprasa izstrādājumu etiķetes un marķējumus iepriekš apstiprināt vai sertificēt vai maksāt jebkādu nodevu, ja izstrādājumi atbilst Puses obligātajām tehniskajām prasībām, ja vien tas nav nepieciešams, ņemot vērā ar izstrādājumu saistīto risku cilvēku, dzīvnieku vai augu veselībai vai dzīvībai, videi vai valsts drošībai;

c) ja Puse pieprasa, lai uzņēmēji izmanto unikālu identifikācijas numuru, tā bez liekas kavēšanās un bez diskriminācijas piešķir šādu numuru otras Puses uzņēmējiem;

d) ja vien turpmāk minētais nav maldinošs, pretrunīgs vai neskaidrs saistībā ar informāciju, kas tiek pieprasīta preču importētājā Pusē, atļauj norādīt:

   i) informāciju citās valodās papildus valodai, kuru pieprasa importētāja Puse;

ii) starptautiski akceptētas nomenklatūras, piktogrammas, simbolus vai attēlus; un

iii) informāciju papildus tai, kas tiek prasīta importētājā Pusē;

e) akceptē, ka marķēšana, tostarp papildu marķējums un marķējuma labojumi, tiek veikta pēc importēšanas, bet pirms izstrādājuma piedāvāšanas pārdošanai, to nodrošinot kā alternatīvu marķēšanai izcelsmes vietā, ja vien šāda marķēšana nav jāveic izcelsmes vietā sabiedrības veselības vai drošības apsvērumu dēļ vai sakarā ar prasību, kas saistīta ar eksportētājas Puses ģeogrāfiskās izcelsmes norādi; un

f) cenšas akceptēt etiķetes, kas nav pastāvīgas vai ir noņemamas, vai attiecīgas marķēšanas vai etiķetēšanas informācijas iekļaušanu pavaddokumentos, nevis etiķetēs, kas fiziski pievienotas ražojumam, ja vien šāda marķēšana nav nepieciešama sabiedrības veselības vai drošības apsvērumu dēļ.

9.10. PANTS

Informācijas apmaiņa un apspriedes

1. Puse var pieprasīt otrai Pusei sniegt informāciju par jebkuru jautājumu, uz ko attiecas šī nodaļa. Otra Puse minēto informāciju sniedz samērīgā termiņā.

2. Puse var pieprasīt otrai Pusei apspriest visas problēmas, kas rodas saistībā ar šo nodaļu, tostarp jebkuru otras Puses tehniskā noteikuma vai atbilstības novērtēšanas procedūras projektu vai ierosināto tehnisko noteikumu vai atbilstības novērtēšanas procedūru, ja tā uzskata, ka tehniskajiem noteikumiem vai atbilstības novērtēšanas procedūrai varētu būt būtiska negatīva ietekme uz tirdzniecību starp Pusēm. Pieprasījumu iesniedz rakstiski, un tajā norāda:

a) problēmu;

b) šīs nodaļas noteikumus, uz kuriem attiecas problēma; un

c) pieprasījuma iemeslus, tostarp pieprasījuma iesniedzējas Puses problēmu.

3. Lielākai noteiktībai – Puse var arī pieprasīt otrai Pusei attiecīgi apspriest visas problēmas, kuras rodas saistībā ar šo nodaļu attiecībā uz reģionālo vai vietējo valdību tehniskajiem noteikumiem vai atbilstības novērtēšanas procedūrām līmenī, kas ir nākamais zem centrālās valdības līmeņa, un kuras varētu būtiski ietekmēt tirdzniecību.

4. Puses 60 dienu laikā pēc pieprasījuma dienas apspriež minēto problēmu klātienē, videokonferencē vai telekonferencē un cenšas problēmu atrisināt pēc iespējas ātrāk. Ja pieprasījuma iesniedzēja Puse uzskata, ka problēma ir risināma steidzami, tā var pieprasīt, lai apspriede notiktu īsākā laikā. Atbildētāja Puse minēto pieprasījumu izskata pretimnākoši. Puses dara visu iespējamo, lai panāktu abpusēji pieņemamu jautājuma risinājumu.

5. Ja vien Puses nevienojas citādi, apspriedes un visa informācija, ar ko apmainās apspriežu gaitā, neskar Pušu tiesības un pienākumus saskaņā ar šo nolīgumu, PTO līgumu vai jebkuru citu nolīgumu, kurā abas Puses ir dalībnieces.

6. Pieprasījumus sniegt informāciju vai rīkot apspriedes iesniedz, izmantojot attiecīgo kontaktpunktu, kas izraudzīts saskaņā ar 9.11. pantu.

9.11. PANTS

Kontaktpunkti

1. Katra Puse izraugās kontaktpunktu, kas atvieglo sadarbību un saskaņošanu starp Pusēm atbilstoši šai nodaļai, un paziņo otrai Pusei tā kontaktinformāciju. Puses nekavējoties informē viena otru par visām izmaiņām minētajā kontaktinformācijā.

2. Kontaktpunkti kopīgi sadarbojas, lai veicinātu šīs nodaļas īstenošanu un Pušu sadarbību visos *TBT* jautājumos. Kontaktpunkti jo īpaši atbild par turpmāk minēto:

a) organizēt 9.10. panta 6. punktā minēto informācijas apmaiņu un apspriedes;

b) ātri risināt visus jautājumus, ko otra Puse izvirza saistībā ar standartu, tehnisko noteikumu vai atbilstības novērtēšanas procedūru izstrādi, pieņemšanu, piemērošanu vai izpildi;

c) pēc Puses pieprasījuma rīkot sarunas par jebkuru jautājumu, kas rodas saistībā ar šo nodaļu;

d) nevalstiskos, reģionālos un daudzpusējos forumos apmainīties ar informāciju par attīstības tendencēm saistībā ar standartiem, tehniskajiem noteikumiem un atbilstības novērtēšanas procedūrām; un

e) sekmēt iespējamo vajadzību pēc tehniskās palīdzības apzināšanu.

9.12. PANTS

Tehnisko šķēršļu tirdzniecībā apakškomiteja

Tehnisko šķēršļu tirdzniecībā apakškomiteja, kas izveidota saskaņā ar 1.10. panta (Šā nolīguma III daļas apakškomitejas un citas struktūras) 1. punkta g) apakšpunktu:

a) pārrauga šīs nodaļas īstenošanu un administrēšanu;

b) sekmē sadarbību standartu, tehnisko noteikumu un atbilstības novērtēšanas procedūru izstrādes un uzlabošanas jomā;

c) nosaka savstarpējas intereses prioritārās jomas turpmākajam darbam saskaņā ar šo nodaļu un izskata jaunu iniciatīvu priekšlikumus;

d) pārrauga un apspriež attīstības tendences saskaņā ar *TBT* nolīgumu; un

e) veic visus citus pasākumus, kas Pušu ieskatā tām palīdzēs īstenot šo nodaļu un *TBT* nolīgumu.

10. NODAĻA

IEGULDĪJUMI

A IEDAĻA

Vispārīgi noteikumi

10.1. PANTS

Definīcijas

1. Šajā nodaļā:

a) “aptverts ieguldījums” ir ieguldījums, kas ir Puses ieguldītāja tiešā vai netiešā īpašumā vai kontrolē otras Puses teritorijā un kas veikts saskaņā ar piemērojamiem tiesību aktiem, un kas pastāv šā nolīguma spēkā stāšanās dienā vai tiek veikts pēc tam;

b) “saimnieciskā darbība” ir rūpnieciska, komerciāla vai profesionāla rakstura darbība un amatnieku darbības, ieskaitot pakalpojumu sniegšanu, izņemot darbība, kas veikta, realizējot valsts varas pilnvaras;

c) “uzņēmums” ir uzņēmums, kā definēts 1.3. pantā (Vispārpiemērojamas definīcijas), vai uzņēmuma filiāle vai pārstāvniecība[33];

d) “Eiropas Savienības uzņēmums” vai “Meksikas uzņēmums” ir uzņēmums, kas izveidots saskaņā ar Eiropas Savienības vai tās dalībvalstu, vai Meksikas tiesību aktiem un veic būtisku uzņēmējdarbību[34] attiecīgi Eiropas Savienības vai Meksikas teritorijā[35];

šīs nodaļas noteikumi, izņemot C iedaļu (Ieguldījumu aizsardzība) un D iedaļu (Ieguldījumu strīdu izšķiršana) attiecas arī uz kuģošanas sabiedrībām, kas iedibinātas ārpus Eiropas Savienības vai Meksikas un ko kontrolē attiecīgi kādas Eiropas Savienības dalībvalsts vai Meksikas valstspiederīgie, ja šo kuģošanas sabiedrību kuģi ir reģistrēti saskaņā ar attiecīgi kādas Eiropas Savienības dalībvalsts vai Meksikas tiesību aktiem un kuģo ar minētās Eiropas Savienības dalībvalsts vai Meksikas karogu;

---

33 Meksikas gadījumā pārstāvniecību neuzskata par uzņēmumu, ja vien tā nav izveidota kā filiāle.

34 Atbilstīgi tās paziņojumam PTO par Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu (WT/REG39/1) Eiropas Savienības izpratnē jēdziens “faktiska un pastāvīga saikne” ar kādas Eiropas Savienības dalībvalsts ekonomiku, kas nostiprināts LESD 54. pantā, ir līdzvērtīgs jēdzienam “būtiska uzņēmējdarbība”.

35 Lielākai noteiktībai – trešās valsts uzņēmuma filiāli vai pārstāvniecību neuzskata par Eiropas Savienības uzņēmumu vai Meksikas uzņēmumu.

e) “iedibināšana” ir uzņēmuma izveide, tostarp iegādes ceļā[36], Eiropas Savienībā vai Meksikā;

f) “Puses ieguldītājs” ir Puse vai Puses fiziska persona vai Puses uzņēmums, izņemot filiāli vai pārstāvniecību, kas vēlas veikt, veic vai ir veicis ieguldījumu otras Puses teritorijā;

g) “trešās valsts ieguldītājs” ir ieguldītājs, kas vēlas veikt, veic vai ir veicis ieguldījumu Puses teritorijā un kas nav Puses ieguldītājs;

h) “darbība” ir ieguldījuma vadība, pārvaldība, uzturēšana, izmantošana, turēšana īpašumā, pārdošana vai cita veida atsavināšana;

i) “ieņēmumi” ir summas, kas gūtas no ieguldījuma, un jo īpaši ietver, bet ne tikai, peļņu, procentus, dividendes, kapitāla pieaugumu, autoratlīdzības, maksājumus saistībā ar intelektuālā īpašuma tiesībām, maksājumus natūrā, pārvaldības maksas un citas maksas, kas izriet no minētā ieguldījuma[37].

---

36 Termins “iegāde” ietver kapitāla līdzdalību uzņēmumā ar mērķi izveidot vai uzturēt ilgstošas ekonomiskas saiknes.

37 Lielākai noteiktībai – ieņēmumus, kas tiek reinvestēti, uzskata par ieguldījumiem, ja tie atbilst ieguldījuma definīcijai saskaņā ar šo pantu.

2. Šajā nodaļā “ieguldījums” ir jebkāda veida aktīvi, kas tieši vai netieši pieder ieguldītājam vai ko tas tieši vai netieši kontrolē un kas iegūti, sagaidot vai izmantojot ekonomisku labumu vai citiem uzņēmējdarbības mērķiem, un kam piemīt ieguldījuma iezīmes, tostarp noteikts ilgums, kapitāla vai citu resursu saistības, ienākumu vai peļņas gaidas vai riska uzņemšanās. Ieguldījumiem var būt tostarp šādi veidi:

a) uzņēmums;

b) daļas, akcijas vai cita veida kapitāla līdzdalība uzņēmumā;

c) uzņēmuma obligācijas, parādzīmes, aizdevumi un citi parāda instrumenti[38];

d) procenti, kas rodas no:

i) koncesijām, licencēm, apstiprinājumiem, atļaujām un līdzīgām tiesībām, kas piešķirtas saskaņā ar iekšzemes aktiem;

[38] Dažiem parāda veidiem, piemēram, obligācijām, aizdevumiem, parādzīmēm un ilgtermiņa parādzīmēm drīzāk varētu būt ieguldījuma iezīmes, savukārt citiem parāda veidiem šādas iezīmes varētu būt ar mazāku iespējamību.

ii) darbuzņēmuma, būvniecības, vadības, ražošanas, koncesijas, ieņēmumu sadales līgumiem un citiem tamlīdzīgiem līgumiem;

e) intelektuālā īpašuma tiesības;

f) citas materiālas vai nemateriālas lietas, kustamas vai nekustamas mantas, īpašuma un ar to saistītās īpašuma tiesības, piemēram, nomas, apķīlāšanas un ķīlas[39] tiesības; vai

g) naudas prasījumi, kas saistīti ar a) līdz f) apakšpunktā minētajiem procentu veidiem, izņemot naudas prasījumus, kas izriet vienīgi no:

i) komerclīgumiem par preču vai pakalpojumu pārdošanu, ko fiziska persona vai uzņēmums Puses teritorijā pārdod fiziskai personai vai uzņēmumam otras Puses teritorijā; vai

[39] Lielākai noteiktībai – tirgus daļa, piekļuve tirgum, paredzamie ienākumi un peļņas gūšanas iespējas pašas par sevi nav ieguldījumi.

ii) kredīta pagarināšanas saistībā ar tādu komercdarījumu kā tirdzniecības finansēšana, kas nav c) apakšpunktā minētais aizdevums.

“Ieguldījums” neietver rīkojumu vai spriedumu, kas pieņemts tiesas vai administratīvā lietā.

Jebkādas izmaiņas veidā, kādā aktīvi tiek ieguldīti vai reinvestēti, neietekmē to ieguldījuma būtību, ar noteikumu, ka ieguldījumu vai reinvestēto ieguldījumu veids joprojām atbilst ieguldījuma definīcijai.

10.2. PANTS

Piemērošanas joma

1. Šī nodaļa attiecas uz pasākumiem, ko pieņem vai saglabā[40]:

a) Puses centrālās, reģionālās vai vietējās valdības vai iestādes; un

b) jebkura Puses persona, tostarp valsts uzņēmums vai jebkura cita nevalstiska struktūra, īstenojot centrālo, reģionālo vai vietējo valdību vai iestāžu deleģētās pilnvaras.

[40] Lielākai noteiktībai – šī nodaļa attiecas uz pasākumiem, ko veic a) un b) apakšpunktā uzskaitītie subjekti un kas tiek pieņemti vai saglabāti tieši vai netieši, dodot norādījumus, vadot vai kontrolējot citus subjektus attiecībā uz minētajiem pasākumiem.

2. Šo nodaļu nepiemēro Puses pasākumiem, ciktāl uz tiem attiecas 18. nodaļa (Finanšu pakalpojumi).

10.3. PANTS

Tiesības īstenot regulatīvo funkciju

Puses apstiprina savas tiesības īstenot regulatīvo funkciju savā teritorijā, lai sasniegtu tādus leģitīmus politikas mērķus tādās jomās kā sabiedrības veselība, sociālie pakalpojumi, valsts izglītība, drošība, vide, sabiedrības morāle, sociālā vai patērētāju aizsardzība, privātuma un datu aizsardzība, kultūras daudzveidības veicināšana un aizsardzība vai konkurence.

10.4. PANTS

Saistība ar citām nodaļām

1. Ja starp šo nodaļu un 18. nodaļu (Finanšu pakalpojumi) rodas neatbilstība, priekšroka dodama pēdējai no abām, ciktāl pastāv neatbilstība.

2. Puses prasība, ka otras Puses pakalpojumu sniedzējiem jāsniedz galvojums vai cita veida finansiālais nodrošinājums kā nosacījums tam, lai sniegtu pārrobežu pakalpojumu, pati par sevi nenozīmē, ka šī nodaļa ir attiecināma uz pasākumiem, ko pieņēmusi vai saglabājusi pirmā no minētajām Pusēm saistībā ar minēto pakalpojuma sniegšanu. Šī nodaļa attiecas uz pasākumiem, ko pirmā no minētajām pieņēmusi vai saglabājusi saistībā ar iesniegto galvojumu vai finansiālo nodrošinājumu, ciktāl šāds galvojums vai finansiālais nodrošinājums ir aptverts ieguldījums.

B IEDAĻA

Ieguldījumu liberalizācija

10.5. PANTS

Piemērošanas joma

1. Šī iedaļa attiecas uz Puses pieņemtiem vai saglabātiem pasākumiem, kas ietekmē otras Puses ieguldītāja uzņēmuma iedibināšanu vai ieguldījuma darbību pirmās Puses teritorijā.

2. Šo iedaļu nepiemēro:

a) darbībām, ko veic, realizējot valsts varas pilnvaras attiecīgās Puses teritorijā;

b) preces vai pakalpojuma publiskam iepirkumam valstiskām vajadzībām, nevis komerciālas tālākpārdošanas nolūkā vai arī nolūkā izmantot tādas preces ražošanā vai pakalpojumu piegādē, kas paredzēti komerciālai pārdošanai, – neatkarīgi no tā, vai minētais iepirkums ir vai nav aptverts iepirkums 21.1. panta (Definīcijas) nozīmē;

c) audiovizuāliem pakalpojumiem;

d) iekšzemes jūras kabotāžai[41]; vai

e) gaisa pārvadājumu pakalpojumiem vai saistītiem pakalpojumiem gaisa pārvadājumu pakalpojumu atbalstam[42], izņemot šādus:

i) gaisa kuģu remonts un apkopes pakalpojumi, kuru laikā gaisa kuģi neizmanto;

---

41 Attiecībā uz Eiropas Savienību – neskarot to pasākumu darbības jomu, kurus var uzskatīt par kabotāžu saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem, iekšzemes jūras kabotāža, uz kuru attiecas šī nodaļa, aptver pasažieru vai preču pārvadājumus starp Eiropas Savienības dalībvalsts ostu vai vietu un citu ostu vai vietu, kas atrodas tajā pašā Eiropas Savienības dalībvalstī, ieskaitot tās kontinentālo šelfu, kā noteikts Apvienoto Nāciju Organizācijas Jūras tiesību konvencijā, un pārvadājumus, kas sākas un beidzas vienā un tajā pašā ostā vai vietā, kura atrodas Eiropas Savienības dalībvalstī.
Attiecībā uz Meksiku iekšzemes jūras kabotāža saskaņā ar šo nodaļu attiecas uz kuģošanu, ko ikviens kuģis veic pa jūru starp ostām vai vietām Meksikas jūras zonās un Meksikas piekrastē.

42 Lielākai noteiktībai – "gaisa pārvadājumu pakalpojumi vai saistītie pakalpojumi gaisa pārvadājumu pakalpojumu atbalstam" ietver arī šādus pakalpojumus: gaisa kuģu ar apkalpi noma, lidostu ekspluatācijas pakalpojumi un pakalpojumi, kuros izmanto gaisa kuģi, kā galvenais mērķis nav preču vai pasažieru pārvadāšana, piemēram, mācību lidojumiem ugunsgrēka dzēšanai no gaisa, ievērojamu vietu apskatei no gaisa, apsmidzināšanai, mērniecībai, kartēšanai, fotografēšanai, lēkšanai ar izpletni, planiera vilkšanai, helikoptera izmantošanai mežizstrādes un celtniecības nozarē un citiem gaisā veiktiem pakalpojumiem lauksaimniecības, rūpniecības un inspicēšanas vajadzībām.

ii) gaisa pārvadājumu pakalpojumu tirdzniecība un tirgvedība;

iii) datorizēto rezervēšanas sistēmu pakalpojumi; vai

iv) apkalpošana uz zemes.

3. Šīs iedaļas 10.6. līdz 10.8. pants neattiecas uz Puses piešķirtām subsīdijām[43] vai dotācijām, tostarp valsts atbalstītiem aizdevumiem, garantijām un apdrošināšanu.

4. Šīs iedaļas 10.6. līdz 10.10. pants neattiecas uz jauniem pakalpojumiem, kā izklāstīts VII pielikumā.

5. Neskarot 10.54. pantu, šī nodaļa Pusei nav saistoša attiecībā uz jebkuru notikušu darbību vai faktu vai jebkuru situāciju, kas beidza pastāvēt pirms šā nolīguma spēkā stāšanās dienas.

[43] Lielākai noteiktībai – uz subsīdijām attiecas 24. nodaļa (Subsīdijas).

10.6. PANTS

Piekļuve tirgum

Nozarēs vai apakšnozarēs, kurās ir notikusi piekļuves tirgum saistību uzņemšanās, attiecībā uz tirgus piekļuvi, kura rodas, iedibinoties vai darbojoties otras Puses ieguldītājiem vai uzņēmumiem, kas veido aptvertu ieguldījumu, Puse vai nu visā tās teritorijā vai atkarībā no teritoriāla apakšiedalījuma nepieņem vai nesaglabā pasākumu[44], kas:

a) skaitlisku kvotu, monopolu, ekskluzīvu tiesību vai ekonomisko vajadzību pārbaudes prasību veidā ierobežo to uzņēmumu skaitu, kas var veikt konkrētu saimniecisko darbību;

b) nosakot skaitliskas kvotas vai pieprasot ekonomisko vajadzību pārbaudi, ierobežo darījumu vai aktīvu kopējo vērtību;

c) nosakot kvotas vai pieprasot ekonomisko vajadzību pārbaudi, ierobežo darījumu kopskaitu vai kopējo izlaides apjomu, kas izteikti noteiktās skaitliskās vienībās;

[44] Punkta a), b) un c) apakšpunkts neattiecas uz pasākumiem, ko pieņem vai saglabā ar mērķi ierobežot kāda lauksaimniecības vai zivsaimniecības produkta ražošanu.

d) ierobežo vai pieprasa konkrētus tiesību subjektu vai kopuzņēmumu veidus, ar kuru starpniecību otras Puses ieguldītājs var veikt saimniecisko darbību; vai

e) nosakot skaitliskas kvotas vai pieprasot ekonomisko vajadzību pārbaudi, ierobežo to fizisko personu kopskaitu, kuras var nodarbināt konkrētā nozarē vai kuras uzņēmums var nodarbināt un kuras ir nepieciešamas saimnieciskās darbības veikšanai un tieši saistītas ar to.

10.7. PANTS

Valsts režīms

1. Katra Puse piešķir otras Puses ieguldītājiem un to uzņēmumiem, kas veido aptvertus ieguldījumus, ne mazāk labvēlīgu režīmu par to, kādu tā līdzīgās situācijās piešķir saviem ieguldītājiem un viņu uzņēmumiem attiecībā uz viņu iedibināšanos tās teritorijā.

2. Katra Puse piešķir otras Puses ieguldītājiem un to aptvertajiem ieguldījumiem ne mazāk labvēlīgu režīmu par to, kādu tā līdzīgās situācijās piešķir saviem ieguldītājiem un viņu ieguldījumiem attiecībā uz viņu darbību tās teritorijā.

3. Režīms, ko Puse piešķir saskaņā ar 1. un 2. punktu, Meksikas reģionāla līmeņa valdības gadījumā nozīmē ne mazāk labvēlīgu režīmu par lielākās labvēlības režīmu, kādu līdzīgās situācijās minētā reģionālā līmeņa valdība piešķir Meksikas ieguldītājiem un viņu ieguldījumiem minētās reģionālās valdības teritorijā.

4. Režīms, ko Puse piešķir saskaņā ar 1. un 2. punktu, kādas Eiropas Savienības dalībvalsts valdības vai valdības kādā Eiropas Savienības dalībvalstī gadījumā nozīmē ne mazāk labvēlīgu režīmu par lielākās labvēlības režīmu, kādu līdzīgās situācijās minētā valdība piešķir saviem ieguldītājiem un viņu ieguldījumiem tās teritorijā.

10.8. PANTS

Lielākās labvēlības režīms

1. Katra Puse piešķir otras Puses ieguldītājiem un to uzņēmumiem, kas veido aptvertus ieguldījumus, ne mazāk labvēlīgu režīmu par to, kādu tā līdzīgās situācijās piešķir attiecīgi jebkuras trešās valsts ieguldītājiem un uzņēmumiem attiecībā uz viņu iedibināšanos tās teritorijā.

2. Katra Puse piešķir otras Puses ieguldītājiem un to aptvertajam ieguldījumam ne mazāk labvēlīgu režīmu par to, kādu tā līdzīgās situācijās piešķir jebkuras trešās valsts ieguldītājiem un viņu ieguldījumiem attiecībā uz ieguldījumu darbību tās teritorijā.

3. Šā panta 1. un 2. punktu neinterpretē kā pienākumu Pusei attiecināt uz otras Puses ieguldītājiem jebkāda režīma priekšrocības, kas izriet no pasākumiem, kuri nosaka atzīšanu, tostarp standartus vai kritērijus fiziskas personas vai uzņēmuma apstiprināšanai, licencēšanai vai sertificēšanai saimnieciskās darbības veikšanai, vai piesardzības pasākumus.

4. Lielākai noteiktībai – šajā pantā minētais režīms neietver režīmu, ko trešās valsts ieguldītājiem un to ieguldījumiem piešķir noteikumi par ieguldījumu strīdu izšķiršanu, kuri paredzēti šajā nolīgumā vai citos starptautiskos nolīgumos, kas noslēgti starp Pusi un trešo valsti. Citu starptautisko nolīgumu materiālo tiesību normas pašas par sevi nav režīms, kā minēts 1. un 2. punktā, un tādējādi nevar būt iemesls šā panta pārkāpumam. Pasākumus, ko piemēro saskaņā ar šādiem noteikumiem, var uzskatīt par režīmu saskaņā ar šo pantu.

10.9. PANTS

Veiktspējas prasības

1. Puse saistībā ar Puses vai trešās valsts uzņēmuma iedibināšanu vai ieguldītāja ieguldījuma darbību pirmās Puses teritorijā neizvirza vai neīsteno nekādas prasības vai neizpilda nekādas saistības vai apņemšanās, lai[45]:

a) eksportētu konkrētu preču vai pakalpojumu apjomu vai procentuālo daudzumu;

[45] Lielākai noteiktībai – nosacījums 2. punktā minētās priekšrocības saņemšanai un turpināšanai nav "saistības vai apņemšanās" 1. punkta nolūkos.

b) sasniegtu konkrētu vietējā satura apjomu vai procentuālo daudzumu;

c) pirktu vai izmantotu tās teritorijā ražotas preces vai sniegtus pakalpojumus vai piešķirtu tiem priekšrocību, vai lai pirktu preces vai pakalpojumus no fiziskām personām vai uzņēmumiem tās teritorijā;

d) jebkādā veidā saistītu importa apjomu vai vērtību ar eksporta apjomu vai vērtību vai ar ārvalstu valūtas plūsmu summu, kas saistītas ar šādu ieguldījumu;

e) ierobežotu to preču vai pakalpojumu pārdošanu savā teritorijā, ko saražo vai sniedz šāds ieguldījums, jebkādā veidā attiecinot minēto pārdošanu uz tās eksporta vai ārvalstu valūtas ieņēmumu apjomu vai vērtību;

f) nodrošinātu piekļuvi konkrētai tehnoloģijai, ražošanas procesam vai citām patentētām zināšanām vai to nodotu fiziskai personai vai uzņēmumam tās teritorijā;

g) preces vai pakalpojumus, ko saražo vai sniedz šāds ieguldījums, piegādātu tikai no minētās Puses teritorijas konkrētam reģionālam tirgum vai pasaules tirgum;

h) noteiktu, ka minētā ieguldītāja galvenajai mītnei attiecībā uz konkrēta reģiona tirgu vai pasaules tirgu jāatrodas Puses teritorijā; vai

i) ierobežotu preču eksportu vai pārdošanu eksportam.

2. Puse nenosaka, ka priekšrocības saņemšanai un turpināšanai attiecībā uz Puses vai trešās valsts uzņēmuma iedibināšanu vai ieguldījuma darbību pirmās Puses teritorijā ir jāizpilda kāda no šādām prasībām:

a) sasniegt konkrētu vietējā satura apjomu vai procentuālo daudzumu;

b) pirkt vai izmantot tās teritorijā ražotas preces vai sniegtus pakalpojumus vai piešķirt tiem priekšrocību, vai pirkt preces no fiziskām personām vai uzņēmumiem tās teritorijā;

c) jebkādā veidā saistīt importa apjomu vai vērtību ar eksporta apjomu vai vērtību vai ar ārvalstu valūtas plūsmu summu, kas saistītas ar šādu ieguldījumu;

d) ierobežot to preču vai pakalpojumu pārdošanu savā teritorijā, ko saražo vai sniedz šāds ieguldījums, jebkādā veidā attiecinot minēto pārdošanu uz tās eksporta vai ārvalstu valūtas ieņēmumu apjomu vai vērtību; vai

e) ierobežot preču eksportu vai pārdošanu eksportam.

3. Neko no 2. punktā minētā neinterpretē tā, ka tas liedz Pusei noteikt, ka priekšrocības saņemšana vai turpināšana saistībā ar Puses vai trešās valsts ieguldītāja ieguldījumu ir atkarīga no atbilstības prasībai par ražošanas izvietošanu, pakalpojuma sniegšanu, darbinieku apmācību vai nodarbināšanu, konkrētas infrastruktūras būvniecību vai paplašināšanu vai pētniecības un attīstības veikšanu tās teritorijā.

4. Šā panta 1. punkta f) apakšpunktu nepiemēro, ja:

a) prasību piemēro vai īsteno vai saistību vai apņemšanās izpildi panāk tiesa, administratīvā tiesa vai konkurences iestāde, lai labotu praksi, kas pēc tiesas vai administratīva procesa konstatēta kā Puses konkurences tiesību pārkāpums; vai

b) Puse atļauj izmantot intelektuālā īpašuma tiesības saskaņā ar *TRIPS* līguma 31. vai 31.a pantu, vai pret pasākumiem, ar kuriem prasa izpaust īpašniekinformāciju, kas ietilpst *TRIPS* līguma 39. panta darbības jomā un atbilst tam.

5. Šā panta 1. punkta a), b) un c) apakšpunktu un 2. punkta a) un b) apakšpunktu nepiemēro precei vai pakalpojumam izvirzāmām kvalifikācijas prasībām attiecībā uz līdzdalību eksporta veicināšanā un ārvalstu palīdzības programmās.

6. Šā panta 2. punkta a) un b) apakšpunktu nepiemēro prasībām, kuras importētāja Puse izvirzījusi attiecībā uz preču sastāvu, kuras nepieciešams, lai kvalificētos preferenciāliem tarifiem vai preferenciālām kvotām.

7. Lielākai noteiktībai – 1. un 2. punktu nepiemēro attiecībā uz jebkādām prasībām, saistībām vai apņemšanos, izņemot tās, kas noteiktas minētajos punktos.

8. Šis pants neliedz īstenot jebkādas prasības, saistības vai apņemšanās starp privātām pusēm, kas nav Puse, ja Puse nav izvirzījusi vai pieprasījusi saistības, apņemšanās vai prasības.

9. Šis pants neskar Pušu saistības atbilstīgi PTO līgumam.

10.10. PANTS

Augstākā vadība un direktoru padomes

1. Puse nepieprasa, lai otras Puses uzņēmums, kas ir aptverts ieguldījums, ieceltu konkrētas valstspiederības fiziskas personas augstākā līmeņa vadības amatos.

2. Puse nepieprasa, lai otras Puses uzņēmuma, kas ir aptverts ieguldījums, direktoru padomi veidotu fiziskas personas ar konkrētu valstspiederību vai ar rezidences vietu tās teritorijā vai abiem nosacījumiem atbilstošas personas.

10.11. PANTS

Formālas prasības

Neatkarīgi no 10.7. un 10.8. panta Puse var pieprasīt otras Puses ieguldītājam vai tā aptvertajam ieguldījumam sniegt regulāru informāciju par šo ieguldījumu vienīgi informatīvos vai statistikas nolūkos. Ja Puse pieprasa šādu informāciju, tā aizsargā minēto informāciju, kas ir konfidenciāla, pret jebkādu izpaušanu, kas kaitētu ieguldītāja vai aptvertā ieguldījuma konkurētspējai. Neko šajā pantā neinterpretē tā, ka tas liedz Pusei citādi iegūt vai izpaust informāciju saistībā ar tās tiesību aktu taisnīgu un labticīgu piemērošanu.

10.12. PANTS

Neatbilstīgi pasākumi un izņēmumi

1. Šīs iedaļas 10.7. līdz 10.10. pantu nepiemēro:

a) esošam neatbilstīgam pasākumam, ko Puse īsteno šādā līmenī:

i) Eiropas Savienības līmenī, kā noteikts tās sarakstā I pielikuma I-A papildinājumā;

ii) centrālās valdības līmenī, kā minētā Puse noteikusi tās sarakstā I pielikuma I-A vai I-B-1. papildinājumā;

iii) reģionālās valdības līmenī, kā minētā Puse noteikusi tās sarakstā I pielikuma I-A vai I-B-2. papildinājumā; vai

iv) vietējās valdības līmenī;

b) šā punkta a) apakšpunktā norādīta neatbilstīga pasākuma turpināšanai vai tūlītējai atjaunošanai; vai

c) šā punkta a) apakšpunktā norādīta neatbilstīga pasākuma jebkādam grozījumam, ciktāl grozījums nesamazina pasākuma atbilstību 10.7. līdz 10.10. pantam, kāda tā bija tieši pirms grozījumiem.

2. Šīs iedaļas 10.7. līdz 10.10. pantu nepiemēro pasākumam, ko kāda Puse pieņem vai saglabā attiecībā uz nozarēm, apakšnozarēm vai darbībām, kā izklāstīts tās sarakstā II pielikuma II-A vai II-B papildinājumā.

3. Puse ar pasākumu, kas pieņemts pēc šā nolīguma spēkā stāšanās dienas un uz ko attiecas tās saraksts II pielikuma II-A vai II-B papildinājumā, tieši vai netieši nepieprasa otras Puses ieguldītājam tā valstspiederības dēļ pārdot vai citādā veidā atsavināt ieguldījumu, kurš pastāv brīdī, kad stājas spēkā pasākums.

4. Šīs iedaļas 10.6. pantu nepiemēro pasākumam, ko Puse pieņem vai saglabā attiecībā uz nozarēm vai apakšnozarēm, par kurām ir uzņemtas saistības, kā izklāstīts tās sarakstā III pielikuma III-A, III-B-1. vai III-B-2. papildinājumā.

5. Šīs iedaļas 10.7. un 10.8. pantu nepiemēro nevienam pasākumam, kas ir izņēmums, atkāpe vai atbrīvojums no *TRIPS* līguma 3. vai 4. panta, kā noteikts minētā līguma 3. līdz 5. pantā.

6. Neskarot 1. līdz 5. punktu, piecu gadu laikā pēc šā nolīguma spēkā stāšanās dienas Meksika var paziņot Eiropas Savienībai projektu Apvienotās padomes lēmumam grozīt I, II un III pielikumu:

a) I-B-2. un III-B-2. papildinājumā visus spēkā esošos neatbilstīgos pasākumus, kas tiek saglabāti valdības subfederālajā līmenī; un

b) I-B-1. un II-B papildinājumā tās darbības rezultātu prasības.

Eiropas Savienība trīs mēnešu laikā izskata minēto projektu un apspriežas ar Meksiku par visiem saistītajiem jautājumiem. Pēc minētās apspriešanās Apvienotā padome pieņem grozījumus šajā punktā minētajos pielikumos. Grozītos pielikumus piemēro no grozījumu pieņemšanas dienas.

C IEDAĻA

Ieguldījumu aizsardzība

10.13. PANTS

Piemērošanas joma

Šī iedaļa attiecas uz jebkuru Puses pieņemtu vai saglabātu pasākumu, kas ietekmē:

a) aptvertos ieguldījumus; vai

b) Puses ieguldītājus attiecībā uz aptvertu ieguldījumu.

10.14. PANTS

Ieguldījumi un regulatīvie mērķi un pasākumi

1. Šīs iedaļas noteikumus neinterpretē kā Puses apņemšanos nemainīt tās teritorijā piemērojamo tiesisko regulējumu un regulatīvo satvaru, tostarp tādā veidā, kas var negatīvi ietekmēt aptverto ieguldījumu darbību vai ieguldītāja sagaidāmo peļņu.

2. Lielākai noteiktībai – neko šajā iedaļā neinterpretē tā, ka tas liedz kādai Pusei izbeigt subsīdijas[46] piešķiršanu vai pieprasīt tās atmaksāšanu, ja šādu rīcību ir norīkojusi kompetenta tiesa, administratīva tiesa vai cita kompetenta iestāde, vai ka tas pieprasa šai Pusei kompensēt to ieguldītājam.

3. Lielākai noteiktībai – Puses lēmums nepiešķirt, neatjaunot vai nesaglabāt subsīdiju vai dotāciju nav šīs iedaļas pārkāpums, ja minētais lēmums ir pieņemts:

a) gadījumos, kad nav nekādu konkrētu saistību atbilstīgi tiesību aktiem vai līgumam attiecībā uz minētās subsīdijas vai dotācijas piešķiršanu, atjaunošanu vai saglabāšanu;

b) saskaņā ar jebkādiem noteikumiem vai nosacījumiem, kas saistīti ar minētās subsīdijas vai dotācijas piešķiršanu, atjaunošanu vai saglabāšanu; vai

c) saskaņā ar 2. punktu.

[46] Attiecībā uz Eiropas Savienību "subsīdija" ietver jebkādu atbalstu, ko piešķir Eiropas Savienības dalībvalsts vai ko piešķir no šīs dalībvalsts valsts līdzekļiem un kas rada vai draud radīt konkurences izkropļojumus, dodot priekšroku konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai, un ietekmē tirdzniecību starp Eiropas Savienības dalībvalstīm.

10.15. PANTS

Attieksme pret ieguldītājiem un aptvertajiem ieguldījumiem

1. Katra Puse nodrošina tās teritorijā taisnīgu un objektīvu attieksmi pret otras Puses aptvertajiem ieguldījumiem un pret otras Puses ieguldītājiem attiecībā uz to aptvertajiem ieguldījumiem, kā arī pilnīgu aizsardzību un drošību saskaņā ar turpmākajiem punktiem.

2. Puse pārkāpj taisnīgas un vienlīdzīgas attieksmes pienākumu, kas minēts 1. punktā, ja pasākums vai pasākumu kopums ir[47]:

a) tiesiskuma neievērošana attiecībā uz tiesvedību krimināllietā un civilo vai administratīvo tiesvedību;

[47] Lielākai noteiktībai – nosakot, vai pasākums vai pasākumu kopums ir taisnīgas un vienlīdzīgas attieksmes pārkāpums, tiesa, kas izveidota ar 10.30. pantu, cita starpā ņem vērā:
a) attiecībā uz 2. punkta a) un b) apakšpunktu — vai pasākums vai pasākumu kopums ietver rupju pārkāpumu, kas pārkāpj tiesu varas kompetenci; tas vien, ka ieguldītāja iebildumi pret apstrīdēto pasākumu iekšzemes tiesvedībā ir noraidīti vai nav atzīti vai lieta ir kā citādi izbeigta, pats par sevi nav uzskatāms par tiesiskuma liegšanu, kā minēts 2. punkta a) apakšpunktā;
b) attiecībā uz 2. punkta c) apakšpunktu — vai pasākums vai pasākumu kopums acīmredzami nav balstīts uz iemesliem vai faktiem vai ir nepārprotami balstīts uz nelikumīgiem iemesliem, piemēram, aizspriedumiem vai neobjektivitāti; politikas vai procedūras prettiesiskums vai tikai nekonsekventa vai apšaubāma piemērošana pati par sevi nav acīmredzama patvaļa, kas minēta 2. punkta c) apakšpunktā, savukārt pilnīga un nepamatota atteikšanās no likuma vai noteikuma vai pasākums bez iemesla, vai rīcība, kas īpaši vērsta uz ieguldītāju vai tā aptvertajiem ieguldījumiem ar mērķi radīt zaudējumus, var būt acīmredzama patvaļa, kā minēts 2. punkta c) apakšpunktā; un
c) attiecībā uz 2. punkta d) apakšpunktu — vai puse ir rīkojusies *ultra vires* un vai iespējamās aizskaršanas vai piespiešanas gadījumi ir atkārtoti un ilgstoši.

b) tiesību aktos paredzētās kārtības būtisks pārkāpums;

c) acīmredzama patvaļa, tostarp mērķtiecīga diskriminācija acīmredzami nelikumīgu iemeslu dēļ, piemēram, dzimuma, rases vai reliģiskās pārliecības dēļ;

d) aizskaršana, piespiešana vai varas ļaunprātīga izmantošana; vai

e) tādu taisnīgas un vienlīdzīgas attieksmes pienākuma papildu elementu pārkāpums, kurus Puses pieņēmušas saskaņā ar 7. punktu.

3. Uzskata, ka Puse pārkāpj 1. punktā minēto pilnīgas aizsardzības un drošības pienākumu, ja pasākums vai pasākumu kopums nenodrošina fizisko drošību ieguldītājiem un to aptvertajiem ieguldījumiem.

4. Izvērtējot iespējamu pārkāpumu atbilstoši šim pantam, tiesa, kas izveidota ar 10.30. pantu (turpmāk "tiesa"), var ņemt vērā, vai Puse ir izteikusi īpašu aicinājumu ieguldītājam, pamudinot veikt aptvertu ieguldījumu, kas radīja tiesisko paļāvību un uz ko ieguldītājs paļāvās, nolemjot veikt vai saglabāt aptverto ieguldījumu, bet minētā Puse pēc tam ieguldītāju ir pievīlusi. Tas vien, ka Puse veic vai neveic darbību, kas var būt pretrunā Puses ieguldītāja tiesiskajai paļāvībai, nav šā panta pārkāpums, pat ja tā rezultātā aptvertajam ieguldījumam ir nodarīti zaudējumi vai kaitējums.

5. Konstatējums, ka ir pārkāpts kāds cits šā nolīguma vai atsevišķa starptautiska nolīguma noteikums, pats par sevi nenozīmē šā panta pārkāpumu.

6. Fakts, ka ar pasākumu tiek pārkāpti kādas Puses tiesību akti, pats par sevi nenozīmē šā panta pārkāpumu. Lai noskaidrotu, vai pasākums ir šā panta pārkāpums, tiesa apsver, vai Puse ir rīkojusies neatbilstīgi 1. līdz 4. punktam.

7. Puses pēc vienas Puses pieprasījuma pārskata taisnīgas un objektīvas attieksmes pienākuma saturu. Pakalpojumu un ieguldījumu apakškomiteja, kas izveidota saskaņā ar 1.10. panta (Šā nolīguma III daļas apakškomitejas un citas struktūras) 1. punkta h) apakšpunktu, šajā sakarā var izstrādāt analīzi un iesniegt to Apvienotajai komitejai. Apvienotā komiteja apsver, vai ieteikt grozīt šo nolīgumu saskaņā ar šā nolīguma IV daļas 2.4. pantu (Grozījumi).

10.16. PANTS

Pārvedumi

1. Katra Puse atļauj visus pārvedumus, kas saistīti ar aptvertu ieguldījumu, brīvi veikt bez ierobežojumiem vai kavēšanās uz tās teritoriju un no tās. Minētie pārvedumi ietver:

a) kapitāla iemaksas, piemēram, pamatsummas un papildu summas aptvertā ieguldījuma saglabāšanai, attīstīšanai vai palielināšanai;

b) peļņu, dividendes, kapitāla pieaugumu, procentus, autoratlīdzības maksājumus, pārvaldības maksas un citus ieņēmumus;

c) ieņēmumus no visa aptvertā ieguldījuma vai tā daļas pārdošanas vai no aptvertā ieguldījuma daļējas vai pilnīgas likvidācijas;

d) maksājumus, ko veic atbilstoši līgumam, kuru noslēdzis kādas Puses ieguldītājs, vai aptvertajam ieguldījumam, tostarp maksājumus atbilstoši aizdevuma līgumam;

e) ienākumus vai citādu atlīdzību darbiniekiem ārzemēs, kuri strādā saistībā ar aptvertiem ieguldījumiem;

f) maksājumus, ko veic saskaņā ar 10.17. un 10.18. pantu; un

g) zaudējumu atlīdzības maksājumus atbilstoši tiesas nolēmumam saskaņā ar D iedaļu.

2. Katra Puse atļauj gūt ienākumus natūrā, kas saistīti ar aptvertu ieguldījumu, kā atļauts vai noteikts rakstiskā nolīgumā starp Pusi un aptvertu ieguldījumu vai otras Puses ieguldītāju.

3. Katra Puse atļauj pārvedumus, kas saistīti ar aptvertu ieguldījumu, veikt brīvi konvertējamā valūtā pēc šīs valūtas maiņas tirgus kursa pārveduma dienā.

4. Neatkarīgi no 2. punkta Puse var ierobežot ienākumu natūrā, kas saistīti ar aptvertu ieguldījumu, pārvedumus apstākļos, kad tā kā citādi varētu ierobežot šādus pārvedumus saskaņā ar šo nolīgumu.

10.17. PANTS

Zaudējumu kompensācija

1. Katra Puse otras Puses ieguldītājiem, kuru aptvertie ieguldījumi cieš zaudējumus kara vai cita bruņota konflikta, revolūcijas, ārkārtas situācijas valstī, sacelšanās, nemieru vai jebkura cita līdzīga notikuma dēļ, attiecībā uz restitūciju, atlīdzinājumu, kompensāciju vai citādu noregulējumu piešķir režīmu, kas nav mazāk labvēlīgs par režīmu, kādu tā piešķir saviem ieguldītājiem vai kādas trešās valsts ieguldītājiem – atkarībā no tā, kurš ir labvēlīgāks.

2. Neskarot 1. punktu, Puses ieguldītājiem piešķir atbilstīgu un efektīvu restitūciju vai kompensāciju, ja kādā no minētajā punktā minētajām situācijām tie otras Puses teritorijā cieš zaudējumus, ko rada:

a) to aptverto ieguldījumu vai to daļas rekvizēšana, ko veic otras Puses bruņotie spēki vai iestādes; vai

b) to aptverto ieguldījumu vai to daļas iznīcināšana, ko veic otras Puses bruņotie spēki vai iestādes, ja tas konkrētajā situācijā nebija nepieciešams.

3. Maksājumi, kas izriet no kompensācijas saskaņā ar 2. punktu, ir brīvi konvertējami un pārvedami.

10.18. PANTS

Ekspropriācija un kompensācija

1. Puse neveic ekspropriāciju vai nacionalizāciju vai neatsavina aptvertu ieguldījumu ne tieši, ne netieši, veicot pasākumus, kuru ietekme ir līdzvērtīga ekspropriācijai (turpmāk "ekspropriācija") vai nacionalizācijai, izņemot, ja tas darīts:

a) sabiedriskam mērķim;

b) nediskriminējoši;

c) saskaņā ar 2. līdz 4. punktu ātri izmaksājot pienācīgu un reālu kompensāciju; un

d) tiesību aktos paredzētajā kārtībā.

2. Šā panta 1. punktu interpretē saskaņā ar 10.-A pielikumu.

3. Kompensācija, kas minēta 1. punktā:

a) tiek izmaksāta nekavējoties;

b) ir līdzvērtīga ekspropriētā ieguldījuma patiesajai tirgus vērtībai laikā tieši pirms ekspropriācijas;

c) neatspoguļo nekādas izmaiņas vērtībā, kas radušās tādēļ, ka paredzētā ekspropriācija ir kļuvusi zināma agrāk;

d) ir pilnībā izmantojama un bez kavēšanās brīvi pārvedama uz ieguldītāja norādīto valsti; un

e) ietver procentus ar komerciāli pamatotu likmi no ekspropriācijas dienas līdz maksājuma dienai.

4. Vērtēšanas kritērijos ietilpst uzņēmuma uzskaites vērtība, aktīvu vērtība, tostarp materiālā īpašuma deklarētā ar nodokli apliekamā vērtība un vajadzības gadījumā citi kritēriji faktiskās tirgus vērtības noteikšanai.

5. Kompensāciju izmaksā tās valsts valūtā, kuras valstspiederīgais ir ieguldītājs, vai brīvi konvertējamā valūtā.

6. Šo pantu nepiemēro tādu piespiedu licenču izdošanai, kas piešķirtas saistībā ar intelektuālā īpašuma tiesībām saskaņā ar *TRIPS* līgumu, vai intelektuālā īpašuma tiesību atsaukšanai, ierobežošanai vai radīšanai, ciktāl šāda izdošana, atsaukšana, ierobežošana vai radīšana atbilst 25. nodaļai (Intelektuālais īpašums) un *TRIPS* līgumam[48].

[48] Lielākai noteiktībai – termins "atsaukšana" attiecībā uz intelektuālā īpašuma tiesībām ietver šo tiesību anulēšanu vai atzīšanu par spēkā neesošām un termins "ierobežošana" attiecībā uz intelektuālā īpašuma tiesībām ietver izņēmumus no minētajām tiesībām.

10.19. PANTS

Subrogācija

1. Ja Puse vai tās izraudzītā aģentūra veic maksājumu saskaņā ar garantiju, apdrošināšanas līgumu vai cita veida nodrošinājumu, ko tā ir uzņēmusies attiecībā uz aptverto ieguldījumu, otra Puse atzīst ieguldītāja visu tiesību vai prasījumu subrogāciju vai nodošanu saskaņā ar šo nodaļu attiecībā uz minēto aptverto ieguldījumu. Pusei vai tās izraudzītajai aģentūrai, pamatojoties uz subrogāciju, ir tiesības izmantot minētā ieguldītāja tiesības un panākt viņa prasījumu izpildi. Subrogācijas ceļā pārņemtās vai nodotās tiesības vai prasījumi nedrīkst pārsniegt minētā ieguldītāja sākotnējās tiesības vai prasījuma apmēru.

2. Ja Puse vai tās izraudzīta aģentūra ir veikusi maksājumu Puses ieguldītājam un ir pārņēmusi ieguldītāja tiesības un prasījumus, minētais ieguldītājs, ja vien tas nav pilnvarots rīkoties maksājumu veicošās Puses vai tās izraudzītās aģentūras vārdā, neizmanto šīs tiesības un prasības pret otru Pusi.

D IEDAĻA

Ieguldījumu strīdu izšķiršana

10.20. PANTS

Definīcijas

Šajā iedaļā:

a) "prasītājs" ir Puses fiziska persona vai uzņēmums, kas nav filiāle vai pārstāvniecība, un kas ir veicis aptverto ieguldījumu un vēlas iesniegt vai ir iesniedzis prasību saskaņā ar šo iedaļu, rīkojoties vai nu:

   i) savā vārdā; vai

   ii) tāda uz vietas iedibināta uzņēmuma vārdā, kas viņam pieder vai ko viņš kontrolē[49];

b) "strīdā iesaistītās puses" ir prasītājs un atbildētājs;

[49] Lielākai noteiktībai – tiek uzskatīts, ka saskaņā ar ii) apakšpunktu iesniegta prasība attiecas uz strīdu starp līgumslēdzēju valsti un citas līgumslēdzējas valsts valstspiederīgo *ICSID* konvencijas 1. panta 25. punkta nolūkos.

c) “strīdā iesaistītā puse” ir prasītājs vai atbildētājs;

d) “*ICSID*” ir Ieguldījumu strīdu izšķiršanas starptautiskais centrs, kas izveidots ar *ICSID* konvenciju;

e) “*ICSID* papildu mehānisma noteikumi” ir Noteikumi, ar ko nosaka papildu mehānismu, lai pārvaldītu Ieguldījumu strīdu izšķiršanas starptautiskā centra sekretariāta tiesvedības;

f) “*ICSID* konvencija” ir Konvencija par ieguldījumu strīdu izšķiršanu starp valstīm un citu valstu pilsoņiem, kas noslēgta Vašingtonā 1965. gada 18. martā;

g) “uz vietas iedibināts uzņēmums” ir juridiska persona, kas iedibināta kādas Puses teritorijā un atrodas otras Puses ieguldītāja īpašumā vai kontrolē;

h) “Ņujorkas konvencija” ir ANO Konvencija par ārvalstu šķīrējtiesu nolēmumu atzīšanu un izpildīšanu, kas noslēgta Ņujorkā 1958. gada 10. jūnijā;

i) “strīdā neiesaistītā puse” ir Meksika, ja atbildētājs ir Eiropas Savienība vai Eiropas Savienības dalībvalsts; vai Eiropas Savienība, ja atbildētājs ir Meksika;

j) “atbildētājs” ir Meksika vai Eiropas Savienības gadījumā – vai nu Eiropas Savienība, vai attiecīgā Eiropas Savienības dalībvalsts, kā noteikts saskaņā ar 10.24. pantu;

k) “trešās personas finansējums” ir jebkāds tādas fiziskas vai juridiskas personas finansējums, kas nav strīdā iesaistītā puse, bet kas noslēdz vienošanos ar strīdā iesaistīto pusi par tiesvedības izmaksu daļēju vai pilnīgu segšanu, pretī saņemot atlīdzību atkarībā no strīda iznākuma vai ziedojuma vai dotācijas veidā;

l) “*UNCITRAL* šķīrējtiesas noteikumi” ir Apvienoto Nāciju Organizācijas Starptautisko tirdzniecības tiesību komisijas šķīrējtiesas noteikumi, kurus 1976. gada 15. decembrī apstiprinājusi Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģenerālā asambleja.

10.21. PANTS

Piemērošanas joma

1. Šo iedaļu piemēro strīdiem starp Pusi un otras Puses prasītāju, kas radušies, iespējams, pārkāpjot 10.7. panta 2. punktu vai 10.8. panta 2. punktu[50] vai C iedaļu un kas, iespējams, rada zaudējumus vai kaitējumu prasītājam vai tā uz vietas iedibinātam uzņēmumam.

2. Šā nolīguma 10.-B pielikums attiecas uz prasījumiem saistībā ar Puses parāda pārstrukturēšanu.

3. Tiesa un apelācijas tiesa, kas izveidota saskaņā ar šo iedaļu, nelemj par prasībām, kas neietilpst šīs iedaļas darbības jomā.

[50] Lielākai noteiktībai – šīs iedaļas vajadzībām Puses saprot, ka 10.7. panta 2. punkts un 10.8. panta 2. punkts neattiecas uz uzņēmuma iegādi Eiropas Savienībā vai Meksikā, kas veikta ar mērķi izveidot vai saglabāt ilgstošas ekonomiskas saiknes, tostarp, ja šāda iegāde tiek veikta, izmantojot kapitāla līdzdalību vai šādas līdzdalības palielināšanu uzņēmumā.

10.22. PANTS

Apspriešanās

1. Strīds pēc iespējas būtu jāatrisina izlīguma ceļā. Par šādu atrisinājumu var vienoties jebkurā laikā, tostarp pēc tam, kad iesniegta prasība atbilstoši 10.26. pantam.

2. Ja vien strīdā iesaistītās puses nevienojas par ilgāku laikposmu, apspriešanās notiek 60 dienu laikā pēc pieprasījuma rīkot apspriešanos iesniegšanas atbilstoši 5. punktam.

3. Ja vien strīdā iesaistītās puses nevienojas citādi, apspriešanās vieta ir:

a) Mehiko, ja apstrīdētie pasākumi ir Meksikas pasākumi;

b) Brisele, ja apstrīdētie pasākumi ietver kādu Eiropas Savienības pasākumu; vai

c) ja apstrīdētie pasākumi ir vienīgi Eiropas Savienības dalībvalsts pasākumi – minētās dalībvalsts galvaspilsēta.

4. Ja strīdā iesaistītās puses par to vienojas, apspriešanos var rīkot videokonferences veidā vai attiecīgā gadījumā izmantojot citus līdzekļus.

5. Prasītājs iesniedz otrai Pusei pieprasījumu rīkot apspriešanos, norādot:

a) prasītāja vārdu/nosaukumu un adresi un, ja šādu pieprasījumu iesniedz uz vietas iedibināta uzņēmuma vārdā – minētā uz vietas iedibinātā uzņēmuma nosaukumu, adresi un iedibināšanas vai attiecīgā gadījumā inkorporācijas vietu;

b) iedaļas 10.21. panta 1. punktā minētos noteikumus, par kuriem tiek apgalvots, ka tie ir pārkāpti;

c) katras prasības juridisko un faktisko pamatojumu, tostarp pasākumu vai pasākumus, par kuriem tiek apgalvots, ka ar tiem tiek pārkāpti 10.21. panta 1. punkta noteikumi;

d) prasītās darbības un prasīto aplēsto zaudējumu atlīdzības summu; un

e) pierādījumus, kas apliecina, ka prasītājs ir otras Puses ieguldītājs un ka viņam pieder aptvertais ieguldījums vai viņš to kontrolē, un, ja viņš rīkojas uz vietas iedibināta uzņēmuma vārdā – ka viņam pieder uz vietas iedibinātais uzņēmums vai viņš to kontrolē.

Ja pieprasījumu rīkot apspriešanos iesniedz vairāk nekā viens prasītājs vai tas tiek iesniegts vairāk nekā viena uz vietas iedibināta uzņēmuma vārdā, a) un e) apakšpunktā minēto informāciju attiecīgi iesniedz par katru prasītāju vai uz vietas iedibinātu uzņēmumu.

6. Šā panta 5. punktā noteiktās prasības attiecībā uz pieprasījumu rīkot apspriešanos izpilda pietiekami precīzi, lai ļautu atbildētājam konstruktīvi iesaistīties apspriešanā un sagatavoties aizstāvībai.

7. Pieprasījumu rīkot apspriešanos iesniedz trīs gadu laikā no dienas, kad prasītājs vai attiecīgā gadījumā uz vietas iedibināts uzņēmums pirmo reizi uzzinājis vai tam būtu bijis jāuzzina par iespējamo pārkāpumu un prasītājam vai attiecīgā gadījumā uz vietas iedibinātam uzņēmumam kļuvis zināms vai būtu bijis jāuzzina, ka tādējādi ir nodarīti zaudējumi vai kaitējums.

8. Neatkarīgi no 7. punkta, ja pieprasījums rīkot apspriešanos attiecas uz kādu Eiropas Savienības vai Eiropas Savienības dalībvalsts pasākumu vai pasākumiem un 7. punktā minētais laikposms ir pagājis, kamēr prasītājs vai attiecīgā gadījumā uz vietas iedibināts uzņēmums saistībā ar to pašu pasākumu vai pasākumiem ir sācis tiesvedību šķīrējtiesā vai tiesā saskaņā ar Puses tiesību aktiem, pieprasījumu rīkot apspriešanos iesniedz:

a) divu gadu laikā pēc dienas, kad prasītājs vai attiecīgā gadījumā uz vietas iedibinātais uzņēmums pārtrauc šādu tiesvedību šķīrējtiesā vai tiesā saskaņā ar Puses tiesību aktiem; un

b) jebkurā gadījumā ne vēlāk kā 10 gadus pēc dienas, kad prasītājs vai attiecīgā gadījumā tā uz vietas iedibinātais uzņēmums pirmo reizi ir uzzinājis vai tam būtu bijis jāuzzina par pasākumu vai pasākumiem, ar kuriem, iespējams, pārkāpj 10.21. panta 1. punkta noteikumus, un par tādēļ iespējami nodarītajiem zaudējumiem vai kaitējumu.

9. Pieprasījumu rīkot apspriešanos par iespējamu Eiropas Savienības vai Eiropas Savienības dalībvalsts pārkāpumu nosūta Eiropas Savienībai. Ja prasītājs savā pieprasījumā rīkot apspriešanos norāda uz kādas Eiropas Savienības dalībvalsts pasākumu vai pasākumiem, pieprasījumu nosūta arī attiecīgajai dalībvalstij.

10. Ja ieguldītājs nav iesniedzis prasību atbilstoši 10.26. pantam 18 mēnešu laikā no pieprasījuma rīkot apspriešanos iesniegšanas, uzskata, ka ieguldītājs ir atsaucis savu pieprasījumu rīkot apspriešanos un attiecīgā gadījumā savu paziņojumu ar lūgumu noteikt atbildētāju saskaņā ar 10.24. pantu, un viņš nesniedz prasību atbilstoši šai iedaļai attiecībā uz to pašu pasākumu vai tiem pašiem pasākumiem. Vienojoties apspriešanā iesaistītajām pusēm, minēto termiņu var pagarināt.

10.23. PANTS

Mediācija

1. Strīdā iesaistītās puses jebkurā laikā var vienoties par mediācijas izmantošanu.

2. Mediācijas izmantošana neskar nevienas strīdā iesaistītās puses tiesisko stāvokli vai tiesības saskaņā ar šo nodaļu, un to reglamentē noteikumi, par kuriem vienojušās strīdā iesaistītās puses, tostarp visi noteikumi par mediāciju, ja tādi ir pieejami, kurus var pieņemt Apvienotā padome.

3. Mediatoru ieceļ, strīdā iesaistītajām pusēm vienojoties. Strīdā iesaistītās puses var arī kopīgi lūgt tiesas priekšsēdētāju iecelt mediatoru.

4. Strīdā iesaistītās puses cenšas panākt strīda izšķiršanu 60 dienu laikā no mediatora iecelšanas.

5. Ja strīdā iesaistītās puses vienojas izmantot mediāciju, 10.22. panta 7. punktā, 10.22. panta 8. punktā, 10.48. panta 7. punktā un 10.49. panta 3. punktā noteiktos termiņus aptur no dienas, kad strīdā iesaistītās puses ir vienojušās izmantot mediāciju, līdz dienai, kad kāda no strīdā iesaistītajām pusēm nolemj pārtraukt mediāciju. Strīdā iesaistītās puses lēmumu par mediācijas pārtraukšanu nosūta mediatoram un otrai strīdā iesaistītajai pusei, izmantojot vēstuli.

10.24. PANTS

Atbildētāja noteikšana strīdos ar Eiropas Savienību vai Eiropas Savienības dalībvalsti

1. Ja strīdu nevar atrisināt 90 dienu laikā pēc pieprasījuma rīkot apspriešanos iesniegšanas, ievērojot 10. 22. pantu, pieprasījums attiecas uz 10.21. panta 1. punktā minētu noteikumu iespējamu pārkāpumu, ko izdarījusi Eiropas Savienība vai Eiropas Savienības dalībvalsts, un prasītājs plāno iesniegt prasību atbilstoši 10.26. pantam, prasītājs iesniedz Eiropas Savienībai paziņojumu ar lūgumu noteikt atbildētāju.

2. Šā panta 1. punktā minētajā paziņojumā norāda pasākumu vai pasākumus, attiecībā uz kuriem prasītājs plāno iesniegt prasību. Ja tiek konstatēts kādas Eiropas Savienības dalībvalsts pasākums, paziņojumu nosūta arī attiecīgajai dalībvalstij.

3. Eiropas Savienība pēc konstatējuma izdarīšanas 60 dienu laikā pēc 1. punktā minētā paziņojuma saņemšanas informē prasītāju par to, vai atbildētājs ir Eiropas Savienība vai kāda Eiropas Savienības dalībvalsts.

4. Ja prasītājs nav informēts par lēmumu 60 dienu laikā pēc 1. punktā minētā paziņojuma nosūtīšanas, atbildētājs ir:

a) ja paziņojumā norādītais pasākums vai pasākumi ir vienīgi kādas Eiropas Savienības dalībvalsts pasākumi – minētā dalībvalsts; vai

b) Eiropas Savienība, ja paziņojumā norādītais pasākums vai pasākumi ietver Eiropas Savienības pasākumus.

5. Prasītājs var iesniegt prasību atbilstoši 10.26. pantam, pamatojoties uz konstatējumu, kas veikts saskaņā ar 3. punktu, un, ja šāds konstatējums prasītājam nav paziņots 60 dienu laikā – saskaņā ar 4. punktu.

6. Ja atbildētājs ir Eiropas Savienība vai Eiropas Savienības dalībvalsts, saskaņā ar 3. vai 4. punktu ne Eiropas Savienība, ne attiecīgā Eiropas Savienības dalībvalsts nedrīkst apgalvot, ka prasība nav pieņemama, ka tiesai nav jurisdikcijas, vai citādi iebilst pret prasību vai nolēmumu, pamatojoties uz to, ka atbildētājs nebija pienācīgi noteikts atbilstoši 3. punktam vai identificēts saskaņā ar 4. punktu.

7. Tiesai un apelācijas tiesai ir saistošs konstatējums, kas izdarīts saskaņā ar 3. punktu, vai, attiecīgi, ja šāds konstatējums prasītājam nav paziņots 60 dienu laikā, – identifikācija saskaņā ar 4. punktu.

8. Nekas šajā nolīgumā vai 10.26. panta 2. punktā minētajos piemērojamajos strīdu izšķiršanas noteikumos neliedz apmainīties ar visu informāciju, kas saistīta ar strīdu starp Eiropas Savienību un attiecīgo dalībvalsti.

10.25. PANTS

Procedūras un citi noteikumi, lai iesniegtu prasību tiesā

1. Prasītājs var iesniegt prasību atbilstoši 10.26. pantam tikai tad, ja prasītājs:

a) iesniedzot prasību, sniedz atbildētājam savu rakstisku piekrišanu strīda izšķiršanai tiesā saskaņā ar šajā iedaļā noteiktajām procedūrām;

b) ļauj paiet vismaz 180 dienām pēc pieprasījuma rīkot apspriešanos iesniegšanas un attiecīgā gadījumā vismaz 90 dienām no paziņojuma ar lūgumu noteikt atbildētāju iesniegšanas;

c) attiecīgā gadījumā ir iesniedzis paziņojumu ar lūgumu noteikt atbildētāju saskaņā ar 10.24. pantu;

d) ir izpildījis prasības, kas attiecas uz pieprasījumu rīkot apspriešanos;

e) savā prasībā norāda to pasākumu vai pasākumus, kas, iespējams, ir 10.21. panta 1. punktā minēto noteikumu pārkāpums, kuri tika norādīti viņa pieprasījumā rīkot apspriešanos;

f) atsauc vai pārtrauc jebkādu esošu tiesvedību šķīrējtiesā vai tiesā saskaņā ar vietējiem vai starptautiskajiem tiesību aktiem attiecībā uz pasākumu vai pasākumiem, kas, iespējams, ir viņa prasībā norādītais pārkāpums;

g) rakstiski atsakās no tiesībām sākt tiesvedību šķīrējtiesā vai tiesā saskaņā ar vietējiem vai starptautiskiem tiesību aktiem attiecībā uz pasākumu, kas, iespējams, ir viņa prasībā norādītais pārkāpums; un

h) apliecina, ka viņš neizpildīs nolēmumus, kas izdoti saskaņā ar šo iedaļu, pirms šāds nolēmums nav kļuvis galīgs saskaņā ar 10.48. panta 8. punktu, 10.48. panta 9. punktu vai 10.49. panta 2. punktu, un nemēģinās panākt pārsūdzēšanu, pārskatīšanu, atcelšanu, anulēšanu, revīziju vai sākt jebkādu citu līdzīgu tiesvedību starptautiskā vai iekšzemes tiesā vai šķīrējtiesā attiecībā uz nolēmumu, kurš pieņemts saskaņā ar šo iedaļu.

2. Ja atbilstoši 10.26. pantam iesniegtā prasība attiecas uz zaudējumu vai kaitējumu, kas nodarīts uz vietas iedibinātam uzņēmumam vai interesēm uz vietas iedibinātā uzņēmumā, kurš pieder prasītājam vai kuru tieši vai netieši kontrolē prasītājs, šā panta 1. punkta f) un g) apakšpunkta prasības piemēro gan prasītājam, gan uz vietas iedibinātajam uzņēmumam. Prasība pārtraukt vai izbeigt notiekošu tiesvedību saskaņā ar šā panta 1. punkta f) apakšpunktu attiecas arī uz šādiem gadījumiem:

a) ja prasītājs, kas rīkojas savā vārdā, iesniedz prasību visām personām, kurām tieši vai netieši ir īpašumtiesības prasītājā vai kuras kontrolē prasītājs un kuras apgalvo, ka tām ir nodarīti tādi paši zaudējumi vai kaitējums[51] kā prasītājam; vai

b) ja prasītājs, kas rīkojas uz vietas iedibināta uzņēmuma vārdā, iesniedz prasību visām personām, kurām tieši vai netieši ir īpašumtiesības uz vietas iedibinātajā uzņēmumā vai kuras kontrolē uz vietas iedibinātais uzņēmums un kuras apgalvo, ka tām ir nodarīti tādi paši zaudējumi vai kaitējums kā uz vietas iedibinātajam uzņēmumam;

[51] Lielākai noteiktībai – šajā un b) apakšpunktā minētie tādi paši zaudējumi vai kaitējums ir zaudējumi vai kaitējums, kas izriet no tā paša pasākuma vai pasākumiem, par kuriem persona vēlas atlīdzināšanu tādā pašā statusā kā prasītājs. Piemēram, ja prasītājs iesniedz prasību tiesā kā akcionārs, šis noteikums attiektos arī uz personu, kurai tieši vai netieši ir īpašumtiesību intereses prasītājā vai kuru kontrolē prasītājs un kura cenšas panākt atgūšanu kā akcionārs.

3. Šā panta 1. punkta f) un g) apakšpunkta un 2. punkta prasības nepiemēro uz vietas iedibinātam uzņēmumam, ja atbildētāja vai prasītāja uzņēmējvalsts ir liegusi prasītājam uz vietas iedibinātā uzņēmuma kontroli vai citādi ir atturējusi uz vietas iedibināto uzņēmumu no minēto prasību izpildes.

4. Pēc atbildētāja lūguma tiesa atsakās no jurisdikcijas, ja prasītājs vai attiecīgā gadījumā uz vietas iedibinātais uzņēmums nepilda kādas 1. vai 2. punkta prasības.

5. Atteikšanos, kas paredzēta 1. punkta g) apakšpunktā, pārtrauc piemērot, ja prasība tiek noraidīta, pamatojoties uz to, ka nav ievērotas valstspiederības prasības, lai iesniegtu prasību saskaņā ar šo iedaļu.

6. Ja atbildētājs ir Eiropas Savienība vai Eiropas Savienības dalībvalsts, 1. punkta f) un g) apakšpunkts neliedz prasītājam prasīt pagaidu aizsardzības pasākumus atbildētāja tiesās vai šķīrējtiesās. Ja atbildētājs ir Meksika, 1. punkta f) un g) apakšpunkts neliedz prasītājam lūgt pagaidu aizsardzības pasākumus vai administratīvā tiesā vai tiesā saskaņā ar atbildētāja tiesību aktiem sākt vai turpināt tiesvedību par pagaidu noregulējumu, fakta konstatēšanu vai citu ārkārtas pasākumu, kas nav saistīts ar zaudējumu atlīdzināšanu.

7. Lielākai noteiktībai – ieguldītājs neiesniedz prasību atbilstoši šai iedaļai, ja ieguldījums ir veikts, veicot krāpniecisku sagrozīšanu, slēpšanu, korupciju vai rīcību, kuras rezultātā process tiek ļaunprātīgi izmantots.

8. Puse neiesniedz prasību saskaņā ar šo iedaļu.

10.26. PANTS

Prasības iesniegšana tiesā

1. Ja strīds nav atrisināts apspriešanās ceļā, prasību var iesniegt:

a) prasītājs savā vārdā; vai

b) prasītājs uz vietas iedibināta uzņēmuma vārdā, kas tam pieder vai ko tas kontrolē.

Lielākai noteiktībai – uz vietas iedibināts uzņēmums nevar iesniegt prasību pret Pusi, kurā tas ir iedibināts.

2. Prasītājs iesniedz prasību atbilstoši jebkuram no šādiem strīdu izšķiršanas noteikumiem:

a) *ICSID* konvencija un *ICSID* šķīrējtiesas reglaments;

b) *ICSID* papildu mehānisma noteikumi, ja nav piemērojami a) apakšpunktā minētie prasības iesniegšanas nosacījumi;

c) *UNCITRAL* šķīrējtiesas noteikumi; vai

d) jebkādi citi noteikumi, strīdā iesaistītajām pusēm vienojoties.

3. Ja prasītājs ierosina noteikumus saskaņā ar 2. punkta d) apakšpunktu, atbildētājs atbild uz prasītāja priekšlikumu 20 dienu laikā pēc tā saņemšanas. Ja strīdā iesaistītās puses nav vienojušās par šādiem noteikumiem 30 dienu laikā no priekšlikuma saņemšanas, prasītājs var iesniegt prasību atbilstoši 2. punkta a), b) vai c) apakšpunkta noteikumiem.

4. Ja prasība ir iesniegta saskaņā ar 2. punkta b), c) vai d) apakšpunktu, strīdā iesaistītās puses var vienoties par tiesvedības vietu. Ja strīdā iesaistītās puses nespēj panākt vienošanos, tiesas sastāvs, kas izskata prasību, nosaka vietu saskaņā ar piemērojamajiem strīdu izšķiršanas noteikumiem, ja vien šī vieta ir tādas valsts teritorijā, kura ir Ņujorkas konvencijas līgumslēdzēja valsts.

5. Saskaņā ar 2. punktu piemērojamie strīdu izšķiršanas noteikumi ir noteikumi, kas ir spēkā dienā, kad prasība ir iesniegta tiesai saskaņā ar šo iedaļu, ievērojot šajā iedaļā izklāstītos īpašos noteikumus. Apvienotā padome var pieņemt noteikumus, kas papildina piemērojamos strīdu izšķiršanas noteikumus, un visi šādi noteikumi ir saistoši tiesai un apelācijas tiesai.

6. Prasību uzskata par iesniegtu strīdu izšķiršanai saskaņā ar šo iedaļu, ja pieprasījums vai paziņojums par tiesvedības uzsākšanu ir saņemts saskaņā ar piemērojamajiem strīdu izšķiršanas noteikumiem.

7. Katra Puse paziņo otrai Pusei vietu, kur prasītājs iesniedz paziņojumus un citus dokumentus saskaņā ar šo iedaļu. Katra Puse nodrošina, ka šāda informācija ir publiski pieejama.

10.27. PANTS

Vienlaicīga tiesvedība

Ja prasība ir celta saskaņā ar šo iedaļu un saskaņā ar 31. nodaļu (Strīdu izšķiršana) vai citu starptautisku nolīgumu un ja pastāv iespēja, ka kompensācija varētu pārklāties, vai ja prasībai saskaņā ar citu starptautisku nolīgumu varētu būt būtiska ietekme uz saskaņā ar šo iedaļu celtās prasības apmierināšanu, tiesa iespējami drīz pēc strīda pušu uzklausīšanas atliek tiesvedību vai citādi nodrošina, ka tās lēmumā, rīkojumā vai nolēmumā tiek ņemta vērā tiesvedība, kas ierosināta saskaņā ar 31. nodaļu (Strīdu izšķiršana) vai citu starptautisku nolīgumu.

10.28. PANTS

Piekrišana strīda izšķiršanai tiesā

1. Atbildētājs piekrīt strīda izšķiršanai tiesā saskaņā ar šajā iedaļā paredzētajām procedūrām.

2. Šā panta 1. punktā minēto piekrišanu un prasības iesniegšanu tiesā saskaņā ar šo iedaļu uzskata par atbilstošu prasībām, kas noteiktas:

a) *ICSID* konvencijas 25. pantā un *ICSID* papildu mehānisma noteikumu C saraksta II nodaļā attiecībā uz strīdā iesaistīto pušu rakstisku piekrišanu; un

b) Ņujorkas konvencijas II pantā par rakstveida vienošanos.

10.29. PANTS

Trešās personas finansējums

1. Strīdā iesaistītā puse, kas gūst labumu no trešās personas finansējuma, trešās personas finansētāja vārdu vai nosaukumu un adresi paziņo otrai strīdā iesaistītajai pusei un tiesas sastāvam, kurš izskata prasību, vai, ja minētais sastāvs nav izveidots – tiesas priekšsēdētājam.

2. Šā panta 1. punktā minēto paziņojumu sniedz prasības iesniegšanas laikā vai, ja finansēšanas līgums ir noslēgts vai ziedojums vai dotācija sniegta pēc prasības iesniegšanas – nekavējoties, tiklīdz ir noslēgts finansēšanas līgums vai sniegts ziedojums vai dotācija.

10.30. PANTS

Tiesa

1. Ar šo tiek izveidota tiesa, kas izskata prasības, kuras iesniegtas atbilstoši 10.26. pantam.

2. Apvienotā padome ar šā nolīguma stāšanos spēkā ieceļ deviņus tiesas locekļus. Trīs locekļi ir kādas Eiropas Savienības dalībvalsts valstspiederīgie, trīs ir Meksikas valstspiederīgie un trīs ir trešo valstu valstspiederīgie[52].

3. Apvienotā padome var lemt palielināt vai samazināt locekļu skaitu uzreiz pa trim. Papildu locekļus ieceļ tāpat, kā paredzēts 2. punktā.

4. Locekļiem ir kvalifikācija, kas vajadzīga iecelšanai Starptautiskās Tiesas tiesneša amatā, vai arī viņi ir juristi ar atzītu kompetenci. Viņi ir apliecinājuši speciālās zināšanas starptautiskajās publiskajās tiesībās. Vēlams, lai viņiem būtu speciālās zināšanas jo īpaši starptautiskajās ieguldījumu tiesībās, starptautiskajās tirdzniecības tiesībās un tādu strīdu izšķiršanā, kuri izriet no starptautiskiem ieguldījumu nolīgumiem vai starptautiskiem tirdzniecības nolīgumiem.

[52] Puses cenšas iecelt locekļus, kas pārstāv dažādus sociālekonomiskos apstākļus un juridiskās tradīcijas.

5. Tiesas locekļus ieceļ uz pieciem gadiem. Tomēr četrām no deviņām personām, kuras tiek ieceltas uzreiz pēc šā nolīguma spēkā stāšanās, pilnvaru termiņu pagarina līdz septiņiem gadiem – šīs personas nosaka izlozes kārtībā. Ja rodas vakances, tās uzreiz aizpilda. Persona, kas iecelta tādas personas aizstāšanai, kuras pilnvaru termiņš nav beidzies, pilda šos pienākumus līdz priekšteča pilnvaru termiņa beigām. Persona, kas darbojas kādā tiesas sastāvā, beidzoties šīs personas pilnvaru termiņam, ar tiesas priekšsēdētāja atļauju, ko viņš sniedz pēc apspriešanās ar pārējiem sastāva locekļiem, var turpināt darboties šajā sastāvā līdz tiesvedības pabeigšanai, un viņu vienīgi šajā nolūkā turpina uzskatīt par tiesas locekli.

6. Tiesa iztiesā lietas sastāvos, kuros ietilpst trīs locekļi, no tiem viens ir kādas Savienības dalībvalsts valstspiederīgais, viens – Meksikas valstspiederīgais, bet viens – trešās valsts valstspiederīgais. Sastāvu vada loceklis, kas ir trešās valsts valstspiederīgais.

7. Neatkarīgi no 6. punkta un ja strīdā iesaistītās puses par to vienojas, lietu izskata sastāvs, kurā ir viens loceklis, kas ir trešās valsts valstspiederīgais un ko izvēlējies tiesas priekšsēdētājs.

8. Tiesas priekšsēdētājs 90 dienu laikā pēc prasības iesniegšanas atbilstoši 10.26. pantam saskaņā ar darba procedūrām, kas pieņemtas atbilstoši 10. punktam, rotācijas kārtībā ieceļ tiesas sastāvu veidojošos locekļus vai locekli, nodrošinot, ka sastāva izveide notiek rotācijas kārtībā un nav prognozējama, vienlaikus dodot visiem locekļiem vienlīdzīgas iespējas tikt izraudzītiem.

9. Tiesas priekšsēdētājs atbild par organizatoriskiem jautājumiem, un viņu ieceļ uz divu gadu termiņu, izlozējot no to locekļu vidus, kuri ir trešo valstu valstspiederīgie. Priekšsēdētāji amata pienākumus pilda rotācijas kārtībā, viņus izlozē Apvienotās padomes priekšsēdētājs. Darba procedūrās, kas pieņemtas saskaņā ar 10. punktu, paredz vajadzīgos noteikumus gadījumos, kad priekšsēdētājs īslaicīgi nav pieejams.

10. Tiesa pēc apspriešanās ar Pusēm pieņem pati savas darba procedūras.

11. Locekļi ir vienmēr un īsā laikā pieejami, un viņi pastāvīgi ir informēti par strīdu izšķiršanas darbībām atbilstīgi šim nolīgumam.

12. Lai nodrošinātu locekļu pieejamību, viņiem tiek maksāts ikmēneša pamathonorārs, ko nosaka ar Apvienotās padomes lēmumu. Par katru dienu, kas nostrādāta, pildot tiesas priekšsēdētāja pienākumus, priekšsēdētājs saņem atlīdzību, kas līdzvērtīga atlīdzībai, kura noteikta apelācijas tiesas priekšsēdētājam saskaņā ar 10.31. panta 11. punktu.

13. Pamathonorāru un dienas naudu, kas minēta 12. punktā, abas Puses, ņemot vērā to attiecīgo attīstības līmeni, iemaksā *ICSID* sekretariāta pārvaldītā kontā. Ja viena Puse nesamaksā minētos honorārus, otra Puse var nolemt pati samaksāt minētos honorārus. Jebkurus šādus kavētos maksājumus nomaksā, pieskaitot atbilstošos procentus. Pakalpojumu un ieguldījumu apakškomiteja regulāri pārskata iepriekš minēto honorāru summu un sadalījumu un var ieteikt attiecīgus pielāgojumus Apvienotās padomes lēmuma pieņemšanai.

14. Ja vien Apvienotā padome nepieņem lēmumu saskaņā ar šā panta 15. punktu, tiesas sastāva locekļu pārējās izmaksas un izdevumi ir noteikti saskaņā ar *ICSID* konvencijas administratīvajiem un finanšu noteikumiem Nr. 14(1), kuri ir spēkā prasības iesniegšanas dienā, un tiesa tos sadala starp strīdā iesaistītajām pusēm saskaņā ar 10.48. panta 5. punktu.

15. Pēc Apvienotās padomes lēmuma pamathonorāru un citas izmaksas un izdevumus var neatgriezeniski pārveidot par regulāru atalgojumu. Šādā gadījumā locekļi strādā pilnu slodzi, un Apvienotā padome nosaka viņu atalgojumu un ar to saistītos organizatoriskos jautājumus. Šādā gadījumā locekļi nedrīkst veikt nekādu citu algotu vai bezatlīdzības darbu, ja vien tiesas priekšsēdētājs to izņēmuma kārtā neatļauj.

16. *ICSID* sekretariāts ir tiesas sekretariāts un nodrošina tai pienācīgu atbalstu. Izdevumus par šo atbalstu tiesa sadala starp strīdā iesaistītajām pusēm saskaņā ar 10.48. panta 5. punktu.

10.31. PANTS

Apelācijas tiesa

1. Ar šo tiek izveidota pastāvīga apelācijas tiesa apelāciju izskatīšanai par tiesas pieņemtajiem nolēmumiem.

2. Apvienotā padome ar šā nolīguma stāšanos spēkā ieceļ sešus apelācijas tiesas locekļus. Divi locekļi ir kādas Eiropas Savienības dalībvalsts valstspiederīgie, divi ir Meksikas valstspiederīgie un divi ir trešo valstu valstspiederīgie. Šim nolūkam katra Puse izvirza trīs kandidātus, no kuriem divi var būt attiecīgās Puses valstspiederīgie un viens ir trešās valsts valstspiederīgais.

3. Apvienotā padome var nolemt palielināt locekļu skaitu uzreiz pa trim. Papildu locekļus ieceļ tāpat, kā paredzēts 2. punktā.

4. Locekļiem ir kvalifikācija, kas vajadzīga iecelšanai Starptautiskās Tiesas tiesneša amatā, vai arī viņi ir juristi ar atzītu kompetenci. Viņi ir apliecinājuši speciālās zināšanas starptautiskajās publiskajās tiesībās un par šīs nodaļas priekšmetu. Vēlams, lai viņiem būtu speciālās zināšanas starptautiskajās tirdzniecības tiesībās un tādu strīdu izšķiršanā, kuri izriet no starptautiskiem ieguldījumu nolīgumiem vai starptautiskiem tirdzniecības nolīgumiem.

5. Locekļus ieceļ uz pieciem gadiem. Tomēr trim no sešām personām, kuras tiek ieceltas uzreiz pēc šā nolīguma spēkā stāšanās, pilnvaru termiņu pagarina līdz septiņiem gadiem – šīs personas nosaka izlozes kārtībā. Ja rodas vakances, tās uzreiz aizpilda. Persona, kas iecelta tādas personas aizstāšanai, kuras pilnvaru termiņš nav beidzies, pilda šos pienākumus līdz priekšteča pilnvaru termiņa beigām. Persona, kas darbojas kādā apelācijas tiesas sastāvā, beidzoties savam pilnvaru termiņam, ar apelācijas tiesas priekšsēdētāja atļauju, ko viņš sniedz pēc apspriešanās ar pārējiem sastāva locekļiem, var turpināt darboties šajā sastāvā līdz tiesvedības pabeigšanai, un viņu vienīgi šajā nolūkā turpina uzskatīt par apelācijas tiesas locekli.

6. Tiesa izskata apelācijas sastāvos, kuros ietilpst trīs locekļi, no tiem viens ir kādas Eiropas Savienības dalībvalsts valstspiederīgais, viens – Meksikas valstspiederīgais, bet viens – trešās valsts valstspiederīgais. Sastāvu vada loceklis, kas ir trešās valsts valstspiederīgais.

7. Apelācijas tiesas priekšsēdētājs saskaņā ar darba procedūrām, kas pieņemtas atbilstoši 9. punktam, rotācijas kārtībā ieceļ apelācijas tiesas sastāvu veidojošos locekļus, nodrošinot, ka katra sastāva izveide notiek pēc nejaušības principa un nav prognozējama, vienlaikus dodot visiem locekļiem vienlīdzīgas iespējas tikt izraudzītiem.

8. Apelācijas tiesas priekšsēdētājs atbild par organizatoriskiem jautājumiem, un viņu ieceļ uz divu gadu termiņu, izlozējot no to locekļu vidus, kuri ir trešo valstu valstspiederīgie. Priekšsēdētāji amata pienākumus pilda rotācijas kārtībā, viņus izlozē Apvienotās padomes priekšsēdētājs. Darba procedūrās, kas pieņemtas saskaņā ar 9. punktu, paredz vajadzīgos noteikumus gadījumos, kad priekšsēdētājs īslaicīgi nav pieejams.

9. Apelācijas tiesa pēc apspriešanās ar Pusēm pati pieņem savas darba procedūras.

10. Locekļi ir vienmēr un īsā laikā pieejami, un viņi pastāvīgi ir informēti par citām strīdu izšķiršanas darbībām atbilstīgi šim nolīgumam.

11. Apelācijas tiesas locekļiem maksā ikmēneša pamathonorāru, lai nodrošinātu viņu pieejamību, un viņi saņem maksu par katru dienu, kas nostrādāta, pildot locekļa pienākumus, kuru nosaka ar Apvienotās padomes lēmumu. Apelācijas tiesas priekšsēdētājs saņem atlīdzību par katru dienu, kas nostrādāta, pildot apelācijas tiesas priekšsēdētāja pienākumus.

12. Pamathonorāru un dienas naudu, kas minēta 11. punktā, abas Puses, ņemot vērā to attiecīgo attīstības līmeni, iemaksā *ICSID* sekretariāta pārvaldītā kontā. Ja viena Puse nesamaksā minētos honorārus, otra Puse var nolemt pati samaksāt minētos honorārus. Jebkurus šādus kavētos maksājumus nomaksā, pieskaitot atbilstošos procentus. Pakalpojumu un ieguldījumu apakškomiteja regulāri pārskata iepriekš minēto honorāru summu un sadalījumu un var ieteikt attiecīgus pielāgojumus Apvienotās padomes lēmuma pieņemšanai.

13. Pēc Apvienotās padomes lēmuma pamathonorāru un dienas naudu var neatgriezeniski pārveidot par regulāru atalgojumu. Šādā gadījumā apelācijas tiesas locekļi strādā pilnu slodzi, un Apvienotā padome nosaka viņu atalgojumu un ar to saistītos organizatoriskos jautājumus. Šādā gadījumā locekļi nedrīkst veikt nekādu citu algotu vai bezatlīdzības darbu, ja vien apelācijas tiesas priekšsēdētājs to izņēmuma kārtā neatļauj.

14. *ICSID* sekretariāts ir apelācijas tiesas sekretariāts un nodrošina tai pienācīgu atbalstu. Izdevumus par šo atbalstu apelācijas tiesa sadala starp strīdā iesaistītajām pusēm saskaņā ar 10.48. panta 5. punktu.

10.32. PANTS

Ētika

1. Tiesas un apelācijas tiesas locekļus izraugās no tādām personām, kuru neatkarība nav apšaubāma. Viņi nav saistīti ar nevienu valdību[53]. Viņi nepieņem nevienas valdības vai organizācijas norādījumus attiecībā uz jautājumiem, kas saistīti ar šajā iedaļā minētajiem strīdiem. Viņi nepiedalās nekādu strīdu izskatīšanā, kuros viņiem varētu rasties tiešs vai netiešs interešu konflikts. Šādi rīkojoties, viņi ievēro 10.-D pielikumā izklāstīto rīcības kodeksu. Turklāt pēc iecelšanas viņi neveic advokātu vai puses ieceltu ekspertu vai pieaicinātu liecinieku funkcijas jebkādā esošā vai jaunā ieguldījumu aizsardzības strīdā saskaņā ar šo vai kādu citu nolīgumu vai iekšzemes tiesību aktiem.

2. Ja strīdā iesaistītā puse uzskata, ka kāda sastāva loceklis neatbilst 1. punkta prasībām, tā attiecīgi tiesas priekšsēdētājam vai apelācijas tiesas priekšsēdētājam nosūta paziņojumu par iebildumu pret minētā locekļa iecelšanu. Paziņojumu par iebildumu nosūta 15 dienu laikā no dienas, kad tiesas vai apelācijas tiesas sastāvs ir paziņots strīdā iesaistītajai pusei, vai 15 dienu laikā no dienas, kurā tai kļuvuši zināmi attiecīgie fakti, ja tie pamatoti nevarēja būt zināmi sastāva izveides laikā. Paziņojumā par iebildumu norāda iebilduma pamatojumu.

[53] Lielākai noteiktībai – tas vien, ka persona ir nodarbināta valsts universitātē vai kā bijušais valdības darbinieks saņem pensiju no valdības, vai ka tai ir ģimenes attiecības ar valdības amatpersonu, pats par sevi nav iemesls uzskatīt, ka persona ir saistīta ar valdību.

3. Ja 15 dienu laikā no dienas, kad iesniegts paziņojums par iebildumu, loceklis, pret kuru celti iebildumi, neatkāpjas no minētā sastāva, tad attiecīgi tiesas priekšsēdētājs vai apelācijas tiesas priekšsēdētājs, uzklausījis strīdā iesaistītās puses un devis loceklim iespēju iesniegt apsvērumus, 45 dienu laikā no paziņojuma par iebildumu saņemšanas pieņem lēmumu un nekavējoties informē par to strīdā iesaistītās puses un attiecīgā gadījumā citus sastāva locekļus.

4. Par paziņojumu par iebildumu pret tiesas sastāva priekšsēdētāju lemj apelācijas tiesas priekšsēdētājs un otrādi.

5. Pēc apelācijas tiesas priekšsēdētāja argumentēta ieteikuma vai pēc Pušu kopīgas iniciatīvas Puses ar Apvienotās padomes lēmumu var nolemt izslēgt no tiesas vai apelācijas tiesas sastāva kādu locekli, ja šīs personas uzvedība ir pretrunā ar 1. punktā noteiktajiem pienākumiem un nav savienojama ar darba turpināšanu tiesā vai apelācijas tiesā. Ja tiek apgalvots, ka konkrēto uzvedību pieļāvis apelācijas tiesas priekšsēdētājs, argumentēto ieteikumu iesniedz tiesas priekšsēdētājs. Lai aizpildītu vakances, kas var rasties saskaņā ar šo punktu, *mutatis mutandis* piemēro 10.30. panta 2. punktu un 10.31. panta 2. punktu.

10.33. PANTS

Daudzpusējs strīdu izšķiršanas mehānisms

1. Pusēm būtu jāsadarbojas, lai izveidotu daudzpusēju mehānismu ieguldījumu strīdu izšķiršanai.

2. Stājoties spēkā tādam starptautiskam nolīgumam starp Pusēm, kurā paredzēts šāds daudzpusējs mehānisms, kas piemērojams strīdiem saskaņā ar šo nolīgumu, šīs iedaļas attiecīgo daļu piemērošanu aptur un Apvienotā padome var pieņemt lēmumu, kurā precizē visus pārejas pasākumus.

10.34. PANTS

Piemērojamie tiesību akti

1. Tiesa nosaka, vai ar pasākumu vai pasākumiem, uz kuriem attiecas prasība, tiek pārkāpts kāds no 10.21. panta 1. punktā minētajiem noteikumiem, kā apgalvo prasītājs.

2. Izdarot konstatējumu, tiesa piemēro šā nolīguma noteikumus un attiecīgā gadījumā citus starp Pusēm piemērojamos starptautisko tiesību noteikumus un principus. Tā interpretē šo nolīgumu saskaņā ar parastajiem starptautisko publisko tiesību interpretācijas noteikumiem, kas kodificēti Vīnes Konvencijā par starptautisko līgumu tiesībām.

3. Lielākai noteiktībai – nosakot pasākuma atbilstību 10.21. panta 1. punktā minētajiem noteikumiem, tiesa attiecīgā gadījumā Puses iekšzemes tiesību aktus ņem vērā kā faktisku apstākli. Rīkojoties šādi, tiesa ievēro prevalējošo interpretāciju, ko par Puses tiesību aktiem sniegušas minētās Puses tiesas vai iestādes, un jebkāda tiesas sniegta Puses tiesību aktu interpretācija minētās Puses tiesām vai iestādēm nav saistoša.

4. Lielākai noteiktībai – tiesai nav jurisdikcijas noteikt tāda pasākuma likumību, kas, iespējams, ir 10.21. panta 1. punktā minēto noteikumu pārkāpums saskaņā ar strīdā iesaistītās puses iekšzemes tiesību aktiem.

5. Ja Pusei ir šaubas par jautājumiem, kas saistīti ar šīs nodaļas interpretāciju, tā var lūgt Apvienoto padomi izskatīt šo jautājumu. Apvienotā padome var pieņemt lēmumus, ar ko interpretē visus attiecīgos noteikumus. Jebkāda šāda interpretācija ir saistoša tiesai un apelācijas tiesai. Apvienotā padome var nolemt, ka interpretācija ir saistoša no konkrētas dienas.

6. Ja atbildētājs savai aizstāvībai apgalvo, ka pasākums, kas, iespējams, ir kāda 10.21. panta 1. punkta noteikuma pārkāpums, ietilpst neatbilstīga pasākuma tvērumā, kā izklāstīts I vai II pielikumā, tiesa pēc atbildētāja pieprasījuma pieprasa Apvienotās padomes interpretāciju šajā jautājumā. Lēmumu par savu interpretāciju saskaņā ar 1.7. pantu (Apvienotās padomes īpašās funkcijas) Apvienotā padome iesniedz tiesai 90 dienu laikā pēc pieprasījuma saņemšanas.

7. Lēmums, ko Apvienotā padome iesniedz saskaņā ar 6. punktu, ir saistošs tiesai, un jebkurš tiesas lēmums vai nolēmums atbilst minētajam lēmumam. Ja Apvienotā padome 90 dienu laikā nepieņem lēmumu, par šo jautājumu lemj tiesa.

10.35. PANTS

Pretapiešanas pasākumi

Lielākai noteiktībai – tiesa atsakās no jurisdikcijas, ja strīds radies vai ja tā rašanās ar lielu varbūtību bija paredzama laikā, kad prasītājs ieguva īpašumtiesības vai kontroli pār ieguldījumiem, uz kuriem attiecas strīds, un tiesa, pamatojoties uz konkrētās lietas faktiem, nosaka, ka prasītājs ir ieguvis īpašumtiesības vai kontroli pār ieguldījumiem galvenokārt tādēļ, lai iesniegtu prasību saskaņā ar šo iedaļu. Iespēja atteikties no jurisdikcijas šādos apstākļos neskar citus ar jurisdikciju saistītus iebildumus, kurus tiesa varētu izskatīt.

10.36. PANTS

Prasības, kam acīmredzami nav juridiska pamata

1. Atbildētājs ne vēlāk kā 30 dienas pēc tam, kad ir izveidots tiesas sastāvs, kurš izskata prasību, un jebkurā gadījumā pirms tā pirmās sēdes vai ne vēlāk kā 30 dienas pēc tam, kad atbildētājam kļuva zināmi fakti, kas ir iebilduma pamatā, var iesniegt iebildumu, ka prasība acīmredzami nav juridiski pamatota.

2. Iebildumu atbilstoši 1. punktam neiesniedz, ja atbildētājs ir iesniedzis iebildumu atbilstoši 10.37. pantam.

3. Atbildētājs iespējami precīzi norāda iebilduma pamatojumu.

4. Saņemot iebildumu atbilstoši šim pantam, tiesa pārtrauc tiesvedību pēc būtības un sagatavo šāda iebilduma izskatīšanas grafiku, kas ir saderīgs ar tās grafiku jebkāda cita prejudiciāla jautājuma izskatīšanai.

5. Tiesa, devusi iespēju strīdā iesaistītajām pusēm iesniegt savus apsvērumus, savā pirmajā sēdē vai iespējami drīz pēc tās sniedz lēmumu vai nolēmumu, norādot tā pamatojumu. Rīkojoties šādi, tiesa pieņem, ka norādītie fakti ir patiesi.

6. Šis pants neskar tiesas pilnvaras izskatīt citus iebildumus kā prejudiciālu jautājumu vai atbildētāja tiesības tiesvedības laikā iebilst, ka prasībai nav juridiska pamata.

10.37. PANTS

No likuma viedokļa nepamatotas prasības

1. Neskarot tiesas pilnvaras izskatīt citus iebildumus kā prejudiciālu jautājumu vai atbildētāja tiesības celt jebkādus šādus iebildumus piemērotā laikā, tiesa izskata un izlemj kā prejudiciālu jautājumu jebkādu atbildētāja iebildumu par to, ka no likuma viedokļa prasība vai jebkura tās daļa, kas iesniegta atbilstoši 10.26. pantam, nav prasība, par kuru prasītāja labā var pieņemt nolēmumu atbilstoši šai iedaļai, pat ja pieņemtu, ka norādītie fakti ir patiesi.

2. Iebildumu saskaņā ar 1. punktu iesniedz tiesai ne vēlāk kā dienā, ko tiesa noteikusi atbildētājam viņa pretargumentu vai aizstāvības raksta iesniegšanai.

3. Ja iebildums ir iesniegts atbilstoši 10.36. pantam, tiesa, ņemot vērā minētā iebilduma apstākļus, var pieņemt lēmumu par to, vai saskaņā ar šajā pantā paredzētajām procedūrām noraidīt iebildumu, kas iesniegts atbilstoši 1. punktam.

4. Saņemot iebildumu saskaņā ar 1. punktu un attiecīgā gadījumā pēc tam, kad ir pieņemts lēmums nenoraidīt iebildumu saskaņā ar 3. punktu, un ja vien tiesa neuzskata iebildumu par acīmredzami nepamatotu, tiesa aptur tiesvedību pēc būtības un sagatavo iebilduma izskatīšanas grafiku, kas ir saderīgs ar jebkuru grafiku, ko tā ir izveidojusi jebkāda cita prejudiciāla jautājuma izskatīšanai, un pieņem lēmumu vai nolēmumu par iebildumu, norādot tā pamatojumu.

10.38. PANTS

Tiesvedības pārredzamība

1. Tiesa nekavējoties dara sabiedrībai pieejamus visus rakstiskos paziņojumus, ko strīdā iesaistītās puses iesniegušas tiesai, kā arī visus tiesas vai attiecīgā gadījumā tiesas priekšsēdētāja izdotos rīkojumus, lēmumus un nolēmumus, izņemot aizsargātu informāciju, kas ietver:

a) konfidenciālu uzņēmējdarbības informāciju[54];

b) privileģētu informāciju, kas ar likumu ir aizsargāta pret publiskošanu; un

c) informāciju, kuras izpaušana kavētu tiesībaizsardzību.

[54] Lielākai noteiktībai – konfidenciāla uzņēmējdarbības informācija ietver informāciju, kas nav publiski pieejama un kas apraksta, satur vai kā citādi atklāj komercnoslēpumus vai finanšu, komerciālu, zinātnisku vai tehnisku informāciju, ko strīdā iesaistītā puse, ar kuru informācija saistīta, konsekventi uzskata par konfidenciālu informāciju, tai skaitā, bet ne tikai, informāciju par cenām, izmaksām, stratēģiskajiem un tirgvedības plāniem, tirgus daļu datiem un grāmatvedības vai finanšu uzskaiti.

2. Tiesas sēdes ir atklātas, un, apspriežoties ar strīdā iesaistītajām pusēm, tiesa nosaka piemērotus loģistikas risinājumus. Ja strīdā iesaistītā puse plāno izmantot tiesas sēdē informāciju, kas ir aizsargājama informācija, tā par to informē tiesu. Tiesa veic attiecīgus pasākumus, lai aizsargātu šādu informāciju pret izpaušanu, un tie var ietvert tiesas sēdes pasludināšanu par slēgtu sēdi uz laiku, kamēr tiek apspriesta minētā informācija.

3. Rakstiskie paziņojumi, kas minēti 1. punktā, ietver argumentus, pretargumentus, atbildes rakstu, pretatbildes rakstu un jebkuru citu strīdā iesaistītās puses procesuālo rakstu, piemēram, paziņojumu par iebildumu saskaņā ar 10.32. panta 2. punktu vai apvienošanas lūgumu saskaņā ar 10.47. pantu.

4. Tiesas sēžu protokolus vai stenogrammas, ja tādas ir, dara pieejamas sabiedrībai, ar nosacījumu, ka 1. punktā minētā aizsargātā informācija tiek aizklāta.

5. Katra Puse savlaicīgi un pirms tiesas sastāva izveides publisko 10.22. pantā minēto pieprasījumu rīkot apspriešanos, paziņojumu ar lūgumu noteikt atbildētāju un 10.24. pantā minēto atbildētāja noteikšanu, ar nosacījumu, ka aizsargātā informācija tiek aizklāta. Šajā nolūkā prasītājs, vēlams, vienlaikus, bet ne vēlāk kā 15 dienu laikā pēc konfidenciālās versijas iesniegšanas, iesniedz sava pieprasījuma par apspriešanos un paziņojuma ar lūgumu noteikt atbildētāju publisku versiju, kurā nav ietverta aizsargātā informācija. Ja prasītājs šādu publisku versiju neiesniedz, uzskata, ka tas ir piekritis iesniegto dokumentu publiskošanai.

6. Pēc pieprasījuma tiesa var publiskot visus materiālus pēc apspriešanās ar attiecīgo strīdā iesaistīto pusi ar mērķi nepieļaut, ka aizsargāta informācija tiek darīta pieejama sabiedrībai, un pēc tam, kad minētajai pusei ir dots samērīgs termiņš, lai vajadzības gadījumā aizklātu attiecīgās informācijas daļas.

7. Piemērojot 1. punktu, katra strīdā iesaistītā puse ir atbildīga par to, lai 30 dienu laikā pēc rakstisko paziņojumu iesniegšanas vai jebkurā citā tiesas noteiktā termiņā iesniegtu tai šo paziņojumu versiju ar aizklājumiem. Tiesa var pārskatīt strīdā iesaistīto pušu paziņojumu versijas ar aizklājumiem un novērtēt, vai aizklātā informācija ir jāaizsargā. Tiesa pēc apspriešanās ar strīdā iesaistītajām pusēm lemj par visiem iebildumiem attiecībā uz tādas informācijas kvalificēšanu vai aizklāšanu, par kuru tiek apgalvots, ka tā ir aizsargājama informācija. Ja tiesa konstatē, ka informāciju paziņojumā nav aizklājama vai ka paziņojuma publiskošana nav liedzama, jebkura strīdā iesaistītā puse, kas brīvprātīgi iesniegusi paziņojumu, drīkst atsaukt visu paziņojumu vai tā daļas no tiesvedības lietas materiāliem.

8. Tiesa pirms tās izdota rīkojuma, lēmuma vai nolēmuma publicēšanas apspriežas ar strīdā iesaistītajām pusēm par to, vai tajā ir ietverta aizsargāta informācija saskaņā ar 1. punkta a), b) vai c) apakšpunktu.

9. Ja 30 dienu laikā pēc strīdā iesaistītās puses paziņojuma vai pēc apspriešanās saskaņā ar 6. un 8. punktu vai jebkurā citā tiesas noteiktā termiņā kāda strīdā iesaistītā puse nelūdz tiesu ievērot konfidencialitāti attiecībā uz aizsargātu informāciju konkrētā paziņojumā, rīkojumā, lēmumā vai nolēmumā, uzskata, ka minētā puse ir piekritusi publiskot šādu paziņojumu, rīkojumu, lēmumu vai nolēmumu.

10. Tiesa var publiskot šajā pantā minētos paziņojumus, nosūtot tos repozitorijam, kas minēts *UNCITRAL* Noteikumos par pārredzamību ieguldītāju un valstu strīdu izšķiršanā, kuras pamatā ir līgumi.

11. Nekas šajā iedaļā neliek atbildētājam publiski neizpaust nekādu informāciju, kas izpaužama saskaņā ar tam piemērojamajiem tiesību aktiem.

10.39. PANTS

Pagaidu aizsardzības pasākumi

1. Tiesa var noteikt pagaidu aizsardzības pasākumu, lai saglabātu strīdā iesaistītās puses tiesības vai nodrošinātu tiesas jurisdikcijas pilnīgu efektīvu īstenošanu, tostarp izdot rīkojumu saglabāt pierādījumus, kas ir kādas strīdā iesaistītās puses rīcībā vai kontrolē.

2. Tiesa nenorīko aresta uzlikšanu īpašumam vai aizliegumu piemērot tādu pasākumu, kas, iespējams, ir 10.21. pantā norādīts pārkāpums. Šā punkta nolūkā rīkojumā ietilpst ieteikums.

10.40. PANTS

Atteikšanās no prasības

Ja pēc prasības iesniegšanas atbilstoši šai iedaļai prasītājs neveic nekādus pasākumus tiesvedībā 180 secīgu dienu laikā vai jebkurā citā laikposmā, par kādu strīdā iesaistītās puses ir vienojušās, uzskata, ka prasītājs ir atsaucis savu prasību un pārtraucis tiesvedību. Tiesa pēc atbildētāja pieprasījuma un pēc strīdā iesaistīto pušu informēšanas pieņem rīkojumu, kurā konstatē atteikšanos no prasības, un izdod nolēmumu par izdevumiem. Pēc šāda rīkojuma izdošanas tiesas pilnvaras izbeidzas. Prasītājs pēc tam nevar iesniegt prasību par to pašu jautājumu, kas izriet no tā paša pasākuma vai pasākumiem.

10.41. PANTS

Izdevumu segšanas garantija

1. Lielākai noteiktībai – ja ir pamatots iemesls uzskatīt, ka prasītājs, iespējams, nevarētu izpildīt nolēmumu par tam piespriesto tiesāšanās izdevumu atlīdzināšanu, tiesa pēc pieprasījuma var likt prasītājam sniegt nodrošinājumu par visiem izdevumiem vai to daļu.

2. Ja nodrošinājums izdevumu segšanai nav pilnībā sniegts 30 dienu laikā pēc rīkojuma izdošanas saskaņā ar 1. punktu vai jebkurā citā tiesas noteiktā termiņā, tiesa par to informē strīdā iesaistītās puses. Tiesa var norīkot procesa apturēšanu vai izbeigšanu.

10.42. PANTS

Strīdā neiesaistītā Puse

1. Atbildētājs 30 dienu laikā pēc saņemšanas vai uzreiz pēc tam, kad izšķirts jebkurš strīds par aizsargātu informāciju[55], sniedz strīdā neiesaistītajai pusei:

a) iedaļas 10.22. pantā minēto pieprasījumu rīkot apspriešanos, 10.24. pantā minēto paziņojumu ar lūgumu noteikt atbildētāju un 10.26. pantā minēto prasību;

[55] Lielākai noteiktībai – terminu "aizsargāta informācija" saprot, kā tas definēts un noteikts saskaņā ar 10.38. pantu.

b) pēc strīdā neiesaistītās Puses pieprasījuma:

i) lūgumus, argumentus, īsus lietas izklāstus un citus paziņojumus, ko strīdā iesaistītā puse iesniegusi tiesā;

ii) rakstiskus paziņojumus tiesai, ko iesniegušas trešās personas saskaņā ar 10.43. pantu;

iii) tiesas lietas iztiesāšanas protokolus vai pierakstus, ja tādi ir pieejami; un

iv) tiesas rīkojumus, nolēmumus un lēmumus; un

c) pēc strīdā neiesaistītās puses pieprasījuma un uz tās rēķina – visus pierādījumus vai to daļu, kas iesniegti tiesai, tostarp pierādījumus, kuri pievienoti a) un b) apakšpunktā minētajiem dokumentiem.

2. Strīdā neiesaistītajai pusei ir tiesības piedalīties tiesas sēdē, kas notiek saskaņā ar šo iedaļu, un sniegt tiesai mutiskus un rakstiskus paziņojumus par šā nolīguma interpretāciju. Tiesa arī nodrošina, ka strīdā iesaistītajām pusēm tiek dota samērīga iespēja sniegt savus apsvērumus par ikvienu strīdā neiesaistītās puses paziņojumu.

10.43. PANTS

Trešo personu iejaukšanās

1. Pēc apspriešanās ar strīdā iesaistītajām pusēm tiesa var pieņemt un izskatīt rakstiskus *amicus curiae* paziņojumus par faktisku vai tiesisku apstākli, kas ietilpst strīda tvērumā.

2. Katru *amicus curiae* paziņojumu sagatavo rakstiski tiesvedības valodā, ja vien strīdā iesaistītās puses nevienojas citādi. Katrā paziņojumā norāda autoru, atklāj jebkādu tiešu vai netiešu saikni ar jebkuru strīdā iesaistīto pusi un identificē jebkuru personu, valdību vai citu subjektu, kas ir sniedzis vai kas sniegs jebkādu finansiālu vai cita veida palīdzību paziņojuma sagatavošanā. Turklāt paziņojuma autors sniedz pierādījumus par jebkādu tiešu vai netiešu saikni ar kādu no strīdā iesaistītajām pusēm un precizē, kāda veida interese viņam ir strīdā.

3. Ja tiesa pieņem paziņojumus saskaņā ar 1. un 2. punktu, tā strīdā iesaistītajām pusēm dod iespēju atbildēt uz šādiem paziņojumiem.

10.44. PANTS

Ekspertu ziņojumi

Neskarot cita veida ekspertu iecelšanu, kad to atļauj 10.26. panta 2. punktā minētie piemērojamie noteikumi, tiesa pēc kādas strīdā iesaistītās puses lūguma vai pēc savas iniciatīvas pēc apspriešanās ar strīdā iesaistītajām pusēm var iecelt vienu vai vairākus ekspertus, kas tai rakstiski ziņo par jebkuru faktisku zinātnisku jautājumu, piemēram, vides, veselības vai drošības jautājumiem, vai citiem jautājumiem, ko strīdā izvirzījusi kāda strīdā iesaistītā puse, ievērojot noteikumus un nosacījumus, par kuriem strīdā iesaistītās puses var vienoties.

10.45. PANTS

Atlīdzinājums vai cita kompensācija

Atbildētājs neizvirza un tiesa nepieņem kā aizstāvības elementu, pretprasību, tiesības uz ieskaitu vai kā citādi argumentu, ka prasītājs vai uz vietas iedibinātais uzņēmums, kura vārdā prasība ir iesniegta, ir saņēmis vai saņems atlīdzību vai citu kompensāciju par visiem iespējamajiem zaudējumiem vai to daļu saskaņā ar apdrošināšanas vai garantijas līgumu.

10.46. PANTS

Pušu loma

1. Puse neiesniedz starptautisku prasību attiecībā uz prasību, kas iesniegta atbilstoši 10.26. pantam, izņemot gadījumu, kad otra Puse neievēro un nepilda minētajā strīdā pieņemto nolēmumu.

2. Šā panta 1. punkts neizslēdz strīdu izšķiršanas iespēju atbilstoši 31. nodaļai (Strīdu izšķiršana) attiecībā uz vispārēji piemērojamu pasākumu pat tad, ja ir aizdomas, ka šis pasākums ir šā nolīguma pārkāpums attiecībā uz konkrētu ieguldījumu, saistībā ar ko prasība iesniegta atbilstoši 10.26. pantam. Šis pants neskar 10.42. pantu.

3. Šā panta 1. punkts neliedz veikt neoficiālu informācijas apmaiņu tikai un vienīgi nolūkā sekmēt strīda izšķiršanu.

10.47. PANTS

Apvienošana

1. Ja divām vai vairākām prasībām, kas iesniegtas atsevišķi atbilstoši 10.26. pantam, ir kopīgs juridisks vai fakta konstatēšanas jautājums un tās saistītas ar vieniem un tiem pašiem notikumiem vai apstākļiem, strīdā iesaistītā puse vai strīdā iesaistītās puses kopīgi var lūgt izveidot atsevišķu tiesas sastāvu atbilstoši šim pantam un lūgt, lai šāds sastāvs izdod šādu prasību apvienošanas rīkojumu (turpmāk "apvienošanas lūgums").

2. Strīdā iesaistītā puse, kas vēlas apvienošanas rīkojumu, kā minēts 1. punktā (turpmāk "apvienošanas rīkojums"), vispirms informē tās strīdā iesaistītās puses, ko tā vēlas ietvert minētajā rīkojumā.

3. Ja 2. punktā minētās strīdā iesaistītās puses ir panākušas vienošanos par apvienošanas rīkojumu, tās var iesniegt kopīgu apvienošanas lūgumu. Ja minētās strīdā iesaistītās puses nav panākušas vienošanos par apvienošanas lūgumu 30 dienu laikā pēc 2. punktā minētā paziņojuma, kāda strīdā iesaistītā puse var iesniegt pati savu apvienošanas lūgumu.

4. Apvienošanas lūgumu rakstiski iesniedz tiesas priekšsēdētājam un visām strīdā iesaistītajām pusēm attiecībā uz prasībām, kuras lūdz iekļaut apvienošanas rīkojumā, un tajā norāda:

a) nosaukumus un adreses strīdā iesaistītajām pusēm attiecībā uz prasībām, kuras lūdz iekļaut apvienošanas rīkojumā;

b) apjomu, kādā vēlama apvienošana; un

c) lūgtā apvienošanas rīkojuma pamatojumu.

5. Apvienošanas lūgumam, kas attiecas uz vairāk nekā vienu atbildētāju, jāsaņem visu šādu atbildētāju piekrišana.

6. Noteikumus, kas attiecas uz tiesvedību atbilstoši šim pantam, nosaka šādi:

a) ja visas prasības, kurām lūdz apvienošanas rīkojums, ir iesniegtas strīdu izšķiršanai atbilstoši vieniem un tiem pašiem noteikumiem, kas minēti 10.26. panta 2. punktā, piemēro minētos noteikumus;

b) ja visas prasības, kurām lūdz apvienošanas rīkojums, nav iesniegtas strīdu izšķiršanai atbilstoši vieniem un tiem pašiem noteikumiem saskaņā ar 10.26. panta 2. punktu:

   i) prasītāji var vienoties par 10.26. panta 2. punktā minētajiem piemērojamajiem noteikumiem; vai

   ii) ja prasītāji nevar vienoties par piemērojamajiem noteikumiem 30 dienu laikā pēc tam, kad tiesas priekšsēdētājs ir saņēmis apvienošanas lūgumu, – piemēro *UNCITRAL* šķīrējtiesas noteikumus, ievērojot šajā iedaļā izklāstītos īpašos noteikumus.

7. Tiesas priekšsēdētājs pēc apvienošanas lūguma saņemšanas un saskaņā ar 10.30. panta 8. punkta prasībām izveido jaunu tiesas sastāvu (turpmāk "apvienotais sastāvs"), kam pilnībā vai daļēji ir jurisdikcija attiecībā uz dažām vai visām prasībām, uz kurām attiecas apvienošanas lūgums.

8. Ja pēc strīdā iesaistīto pušu uzklausīšanas apvienotais sastāvs ir pārliecinājies, ka atbilstoši 10.26. pantam iesniegtajām prasībām ir kopīgs juridisks vai fakta konstatēšanas jautājums un tās saistītas ar vieniem un tiem pašiem notikumiem vai apstākļiem un ka lietu apvienošana vislabāk darbotos prasību taisnīgas un efektīvas atrisināšanas interesēs, tostarp nolēmumu konsekvences interesēs, apvienotais sastāvs ar rīkojumu var uzņemties pilnīgu vai daļēju jurisdikciju pār kādu prasību vai pār visām prasībām.

9. Ja apvienotais sastāvs ir uzņēmies jurisdikciju atbilstoši 8. punktam, prasītājs, kurš iesniedzis prasību atbilstoši 10.26. pantam un kura prasība nav iekļauta lietu apvienošanā, var izteikt rakstisku lūgumu tiesai attiecīgo prasību iekļaut apvienošanas rīkojumā, ar noteikumu, ka lūgums atbilst 4. punktā izklāstītajām prasībām. Apvienotais sastāvs sniedz minēto rīkojumu, ja tas ir pārliecinājies, ka ir ievēroti 8. punkta nosacījumi un ka minētā rīkojuma sniegšana nepamatoti neapgrūtinātu strīdā iesaistītās puses vai netaisnīgi nekaitētu tām, vai nepamatoti netraucētu tiesvedībai.

10. Kamēr saskaņā ar 8. punktu nav pieņemts lēmums, apvienotais sastāvs pēc vienas strīdā iesaistītās puses pieteikuma var izdot rīkojumu, ka saskaņā ar 10.30. pantu izveidota tiesas sastāva tiesvedību var apturēt, ja vien pēdējais no minētajiem sastāviem jau nav pabeidzis tiesvedību.

11. Tiesas sastāvs, kas iecelts saskaņā ar 10.30. pantu, nodod jurisdikciju attiecībā uz jebkādām prasībām vai to daļām, pār kurām jurisdikciju ir pārņēmis apvienotais sastāvs.

12. Apvienotā sastāva nolēmums attiecībā uz prasībām vai to daļām, pār kurām tas ir pārņēmis jurisdikciju, attiecībā uz minētajām prasībām vai to daļām ir saistošs tiesas sastāvam, kas iecelts saskaņā ar 10.30. pantu.

13. Prasītājs var atsaukt atbilstoši 10.26. pantam iesniegtu prasību, uz kuru attiecas apvienošana. Šādu prasību neiesniedz atkārtoti atbilstoši minētajam pantam.

14. Pēc prasītāja lūguma apvienotais sastāvs var veikt pasākumus, lai attiecībā uz citiem prasītājiem saglabātu minētā prasītāja visas aizsargātās informācijas konfidencialitāti, kā minēts 10.38. panta 1. punktā. Šādi pasākumi var ietvert dokumentu versiju, kurās aizsargāta informācija ir aizklāta, iesniegšanu pārējiem prasītājiem vai atsevišķu sēdes daļu pasludināšana par slēgtu sēdi.

10.48. PANTS

Nolēmums

1. Ja tiesa secina, ka atbildētājs ir pārkāpis kādu no 10.21. panta 1. punktā minētajiem noteikumiem, uz ko norāda prasītājs, tiesa pēc prasītāja lūguma un pēc strīdā iesaistīto pušu uzklausīšanas var lemt tikai par šādiem elementiem – atsevišķi vai tos apvienojot:

a) kompensācija par finansiāliem zaudējumiem un visi piemērojamie procenti; vai

b) īpašuma restitūcija, un šādā gadījumā nolēmumā nosaka, ka atbildētājs restitūcijas vietā var maksāt kompensāciju par finansiāliem zaudējumiem un visus piemērojamos procentus, kas noteikti atbilstoši 10.18. pantam.

2. Ievērojot 1. punktu, ja prasība ir iesniegta uz vietas iedibināta uzņēmuma vārdā un par labu uz vietas iedibinātajam uzņēmumam tiek pieņemts nolēmums, tajā nosaka, ka:

a) ir jāveic jebkāda īpašuma restitūcija par labu uz vietas iedibinātajam uzņēmumam;

b) uz vietas iedibinātajam uzņēmumam izmaksā kompensāciju par finansiāliem zaudējumiem un visus piemērojamos procentus; un

c) nolēmums tiek pieņemts, neskarot tiesības, kas jebkurai personai var būt saskaņā ar kādas Puses tiesību aktiem attiecībā uz darbībām, kas noteiktas nolēmumā.

3. Lielākai noteiktībai – tiesa nepiešķir citus tiesiskās aizsardzības līdzekļus kā vien tos, kas minēti 1. punktā, kā arī neizdod rīkojumu atsaukt, izbeigt vai grozīt attiecīgo pasākumu vai pasākumus.

4. Kompensācija par finansiāliem zaudējumiem nepārsniedz zaudējumus, kurus 10.21. panta 1. punkta noteikumu pārkāpuma dēļ cietis attiecīgi prasītājs vai uz vietas iedibinātais uzņēmums, un to samazina par summu, kas atbilst visām atlīdzībām vai kompensācijām, ko jau izmaksājusi attiecīgā puse. Tiesa nepieņem nolēmumu par kompensācijām kā sodu. Lielākai noteiktībai – ja ieguldītājs iesniedz prasību atbilstoši 10.26. panta 1. punkta a) apakšpunktam, atgūt var tikai tos zaudējumus vai atlīdzību par kaitējumu, kas tam radušies kā Puses ieguldītājam.

5. Tiesa izdod rīkojumu, ka tiesvedības izdevumus sedz zaudējusī strīdā iesaistītā puse. Izņēmuma kārtā tiesa var sadalīt šādus izdevumus starp strīdā iesaistītajām pusēm, ja tā konstatē, ka tas ir lietderīgi, ņemot vērā lietas apstākļus. Citus samērīgus izdevumus, ieskaitot tiesiskās pārstāvības un tiesiskās palīdzības samērīgus izdevumus, sedz zaudējusī strīdā iesaistītā puse, ja vien tiesa nenosaka, ka šāds izdevumu sadalījums nav pamatots, ņemot vērā lietas apstākļus. Apsverot izdevumu vai to sadalījuma pamatotību, tiesa var ņemt vērā arī to, vai izdevumi, kas jāatlīdzina uzvarējušajai strīdā iesaistītajai pusei, nesamērīgi pārsniegtu izdevumus, kuri radušies zaudējušajai strīdā iesaistītajai pusei. Ja ir apmierinātas tikai dažas prasījumu daļas, tiesvedības izdevumus un citus pamatotus izdevumus proporcionāli koriģē, ņemot vērā prasījumu apmierināto daļu skaitu vai apmēru. Apelācijas tiesa izdevumu jautājumus skata saskaņā ar šo pantu.

6. Ne vēlāk kā vienu gadu pēc šā nolīguma stāšanās spēkā Apvienotā padome pieņem papildu noteikumus par maksām, lai noteiktu juridiskās pārstāvības un palīdzības izdevumu maksimālo summu, ko var segt konkrētu kategoriju nesekmīgās strīdā iesaistītās puses, ņemot vērā to finanšu līdzekļus.

7. Tiesa un strīdā iesaistītās puses dara visu, lai nodrošinātu to, ka strīdu izšķiršanas process tiek īstenots savlaicīgi. Tiesai būtu jāsniedz tās nolēmums 30 mēnešu laikā no prasības iesniegšanas dienas atbilstoši 10.26. pantam. Ja tiesa pieprasa papildu laiku tās nolēmuma sniegšanai, tā norāda strīdā iesaistītajām pusēm kavēšanās iemeslus.

8. Nolēmums kļūst galīgs, kad ir pagājušas 90 dienas pēc tā pieņemšanas, kuru laikā neviena no strīdā iesaistītajām pusēm nav to pārsūdzējusi apelācijas tiesā.

9. Ikviena no strīdā iesaistītajām pusēm var pārsūdzēt nolēmumu saskaņā ar 10.49. pantu. Šādā gadījumā, ja apelācijas tiesa maina vai atceļ tiesas nolēmumu un lietu nodod atpakaļ tiesai, tiesai ir saistoši apelācijas tiesas konstatējumi, un tā vajadzības gadījumā pēc strīdā iesaistīto pušu uzklausīšanas pārskata savu nolēmumu, lai atspoguļotu apelācijas tiesas konstatējumus un secinājumus. Tiesa cenšas pieņemt pārskatīto nolēmumu 90 dienu laikā no apelācijas tiesas lēmuma saņemšanas. Pārskatītais nolēmums kļūst galīgs 90 dienas pēc tā izdošanas.

10.49. PANTS

Apelācijas procedūra

1. Strīdā iesaistītā puse var pārsūdzēt nolēmumu apelācijas tiesā 90 dienu laikā pēc tā izdošanas. Apelācijas iemesli ir šādi:

a) tiesa ir pieļāvusi kļūdu, interpretējot vai piemērojot piemērojamos tiesību aktus;

b) tiesa ir pieļāvusi acīmredzamu kļūdu faktu novērtēšanā, tostarp attiecīgo iekšzemes tiesību aktu novērtēšanā; vai

c) *ICSID* konvencijas 52. pantā paredzētie iemesli, ciktāl uz tiem neattiecas šā punkta a) un b) apakšpunkts.

2. Ja apelācijas tiesa apelāciju noraida, nolēmums kļūst galīgs. Apelācijas tiesa var arī noraidīt apelāciju paātrinātā kārtībā, ja ir skaidrs, ka apelācija ir acīmredzami nepamatota, un tādā gadījumā nolēmums kļūst galīgs. Ja apelācija ir pamatota, apelācijas tiesa pilnībā vai daļēji groza vai atceļ juridiskos konstatējumus un secinājumus nolēmumā. Šajā lēmumā precīzi norāda, kā apelācijas tiesa ir grozījusi vai atcēlusi attiecīgos tiesas konstatējumus un secinājumus.

3. Parasti apelācijas process nepārsniedz 180 dienas no dienas, kad strīdā iesaistītā puse iesniedz apelāciju, līdz dienai, kad apelācijas tiesa pieņem lēmumu. Ja apelācijas tiesa uzskata, ka tā nevar pieņemt lēmumu 180 dienu laikā, tā rakstiski informē strīdā iesaistītās puses par aizkavēšanās iemesliem un norāda plānoto termiņu, kurā tā pieņems lēmumu. Nekādā gadījumā tiesvedība nepārsniedz 270 dienas.

4. Apelācijas tiesa var norīkot, lai strīdā iesaistītā puse, kas iesniedz pārsūdzību, sniedz nodrošinājumu par visiem apelācijas procesa izdevumiem vai to daļu.

5. Apelācijas procedūrai *mutatis mutandis* piemēro 10.23., 10.27., 10.29., 10.34., 10.38., 10.39., 10.40., 10.42. un 10.43. panta noteikumus.

6. Apvienotā padome var pieņemt noteikumus, kuros sniegti norādījumi apelācijas tiesai par to, kā veicama apelācijas tiesvedība gadījumā, ja tiesā tiesvedība tiek sadalīta.

10.50. PANTS

Nolēmumu izpilde

1. Nolēmums, kas izdots saskaņā ar šo iedaļu, nav izpildāms, kamēr tas nav kļuvis galīgs saskaņā ar 10.48. panta 8. punktu, 10.48. panta 9. punktu vai 10.49. pantu. Galīgs nolēmums, ko tiesa pieņēmusi saskaņā ar šo iedaļu, strīdā iesaistītajām pusēm ir saistošs, un tas nav pārsūdzams, pārskatāms, atliekams, anulējams vai tam nevar piemērot kādu citu tiesiskās aizsardzības līdzekli[56].

2. Puse atzīst nolēmumu, kas sniegts atbilstoši šai iedaļai, par saistošu, un nodrošina finansiālo saistību izpildi savā teritorijā tā, it kā tas būtu galīgs tiesas spriedums minētajā Pusē.

3. Nolēmuma izpildi reglamentē tiesību akti un starptautiskās saistības attiecībā uz spēkā esošo spriedumu vai nolēmumu izpildi, ja šādu izpildi prasa.

4. Lielākai noteiktībai – šā nolīguma IV daļas 2.11. pants (Privātās tiesības) neliedz atzīt, izpildīt un īstenot nolēmumus, kas izdoti saskaņā ar šo iedaļu.

[56] Lielākai noteiktībai – tas neliedz strīdā iesaistītajai pusei pieprasīt tiesai pārskatīt vai interpretēt nolēmumu saskaņā ar piemērojamajiem strīdu izšķiršanas noteikumiem, ja minētā iespēja ir paredzēta minētajos noteikumos.

5. Ņujorkas konvencijas I panta nolūkos galīgie nolēmumi, kas pieņemti saskaņā ar šo iedaļu, ir šķīrējtiesas nolēmumi, kuri attiecas uz prasībām, kas uzskatāmas par tādām, kuras izriet no komercattiecībām vai komercdarījuma.

6. Lielākai noteiktībai un ievērojot 1. punktu – ja prasība ir iesniegta strīdu izšķiršanai atbilstoši 10.26. panta 2. punkta a) apakšpunktam, galīgais nolēmums, kas pieņemts atbilstoši šai iedaļai, ir kvalificējams kā nolēmums atbilstīgi *ICSID* konvencijas IV nodaļas 6. iedaļai.

10.51. PANTS

Dokumentu izsniegšana

Apspriešanās, paziņojumu un citu dokumentu pieprasījumus Pusei vai tās attiecīgajiem tiesību pārņēmējiem nogādā vietās, kas minētas 10.-E pielikumā. Puse nekavējoties publisko un paziņo otrai Pusei jebkuras izmaiņas attiecībā uz minētajā pielikumā norādīto vietu.

E IEDAĻA

NOBEIGUMA NOTEIKUMI

10.52. PANTS

Priekšrocību neattiecināšana

Puse var liegt šīs nodaļas priekšrocības otras Puses ieguldītājam, kas ir minētās Puses uzņēmums, un minētā ieguldītāja ieguldījumiem, ja:

a) uzņēmums pieder trešās valsts ieguldītājam vai atrodas viņa kontrolē; un

b) Puse, kas liedz priekšrocības, attiecībā uz minēto trešo valsti vai minētās trešās valsts fiziskām personām vai uzņēmumiem pieņem vai saglabā tādu pasākumu, kurš aizliedz darījumus ar uzņēmumu vai kurš tiktu pārkāpts vai apiets, ja minētajam ieguldītājam vai tā ieguldījumiem tiktu piešķirtas šajā nodaļā paredzētās priekšrocības.

10.53. PANTS

Šā nolīguma izbeigšana

1. Ja šis nolīgums tiek izbeigts atbilstoši šā nolīguma IV daļas 2.13. pantam (Darbības termiņš un izbeigšana), tad 10.7. panta 2. punktu, 10.8. panta 2. punktu un 10.12. pantu un šīs nodaļas C, D un E iedaļu, kā arī jebkurus citus attiecīgus šā nolīguma noteikumus turpina piemērot vēl piecus gadus pēc šā nolīguma izbeigšanas dienas attiecībā uz aptvertajiem ieguldījumiem, kas veikti pirms šā nolīguma izbeigšanas dienas.

2. Šā panta 1. punktā minēto laikposmu pagarina vēl par pieciem gadiem ar noteikumu, ka starp Pusēm nav spēkā neviens cits ieguldījumu aizsardzības nolīgums.

3. Šo pantu nepiemēro, ja tiek izbeigta šā nolīguma provizoriskā piemērošana un šis nolīgums nestājas spēkā.

10.54. PANTS

Saistība ar citiem nolīgumiem

1. Dienā, kad stājas spēkā šim nolīgums, 10.-C pielikumā uzskaitītie nolīgumi starp Eiropas Savienības dalībvalstīm un Meksiku, tostarp no tiem atvasinātās tiesības un pienākumi[57], vairs nav spēkā un tiek aizstāti ar šo nolīgumu.

2. Ja šā nolīguma provizoriska piemērošana saskaņā ar šā nolīguma IV daļas 2.5. panta (Stāšanās spēkā un provizoriska piemērošana) 4. punktu attiecas uz šo iedaļu un šīs nodaļas C un D iedaļu, 10.-C pielikumā uzskaitīto nolīgumu piemērošanu, kā arī no tiem izrietošās tiesības un pienākumus aptur no provizoriskās piemērošanas dienas. Ja šā nolīguma provizoriskā piemērošana tiek izbeigta un šis nolīgums nestājas spēkā, apturēšana tiek izbeigta un 10.-C pielikumā uzskaitītie nolīgumi ir spēkā no provizoriskās piemērošanas izbeigšanas dienas.

[57] Lielākai noteiktībai – dienā, kad stājas spēkā šis nolīgums, noteikumi par izbeigšanu saskaņā ar 10.53. pantu aizstāj attiecīgos noteikumus par 10.-C pielikumā uzskaitīto nolīgumu izbeigšanu.

3. Neatkarīgi no 1. un 2. punkta prasību var iesniegt atbilstoši kādam nolīgumam, kas uzskaitīts 10.-C pielikumā saskaņā ar minētajā nolīgumā paredzētajiem noteikumiem un procedūrām – ar noteikumu, ka:

a) prasība izriet no iespējama minētā nolīguma pārkāpuma, kas noticis pirms minētā nolīguma apturēšanas dienas saskaņā ar 2. punktu vai, ja minētais nolīgums zaudē spēku saskaņā ar 1. punktu, – pirms šā nolīguma spēkā stāšanās dienas; un

b) ir pagājuši ne vairāk kā trīs gadi no minētā nolīguma apturēšanas dienas saskaņā ar 2. punktu vai, ja minētais nolīgums zaudē spēku saskaņā ar 1. punktu, – no šā nolīguma spēkā stāšanās dienas līdz prasības iesniegšanas dienai.

4. Neatkarīgi no 2. punkta, ja šā nolīguma, ieskaitot šīs nodaļas noteikumu, kā noteikts 2. punktā, provizoriskā piemērošana tiek izbeigta un šis nolīgums nestājas spēkā, prasību atbilstoši šai nodaļai var iesniegt saskaņā ar šajā nodaļā paredzētajiem noteikumiem un procedūrām – ar noteikumu, ka:

a) prasība rodas sakarā ar iespējamu šā nolīguma pārkāpumu, kas noticis šā nolīguma provizoriskās piemērošanas laikā; un

b) ir pagājuši ne vairāk kā trīs gadi no šā nolīguma provizoriskās piemērošanas izbeigšanas dienas līdz prasības iesniegšanas dienai.

5. Šajā pantā nepiemēro definīciju “šā nolīguma spēkā stāšanās diena”, kas paredzēta IV daļas 2.5. panta (Stāšanās spēkā un provizoriska piemērošana) 7. punktā.

10.55. PANTS

Pakalpojumu un ieguldījumu apakškomiteja

Pakalpojumu un ieguldījumu apakškomiteja, kas izveidota saskaņā ar 1.10. panta (Šā nolīguma III daļas apakškomitejas un citas struktūras) 1. punkta h) apakšpunktu:

a) nodrošina forumu, kurā Puses apspriežas par jautājumiem, kas saistīti ar šo nodaļu, tostarp:

   i) grūtībām, kas var izrietēt no šīs nodaļas īstenošanas;

   ii) iespējamiem šīs nodaļas uzlabojumiem, jo īpaši ņemot vērā pieredzi un attīstības tendences citos starptautiskajos forumos un atbilstoši citiem Pušu nolīgumiem; un

   iii) pēc kādas Puses pieprasījuma – jebkura savstarpēji saskaņota risinājuma īstenošanu attiecībā uz strīdu saskaņā ar D iedaļu; un

b) sagatavo lēmumus vai darbības, kas attiecīgi jāpieņem vai jāveic Apvienotajai padomei saskaņā ar šo nodaļu.

11. NODAĻA

PAKALPOJUMU PĀRROBEŽU TIRDZNIECĪBA

11.1. PANTS

Definīcijas

1. Šajā nodaļā:

a) “pakalpojumu pārrobežu tirdzniecība” vai “pakalpojumu pārrobežu sniegšana” ir pakalpojuma sniegšana:

i) no vienas Puses teritorijas otras Puses teritorijā; vai

ii) vienas Puses teritorijā otras Puses pakalpojuma patērētājam;

b) “uzņēmums” ir uzņēmums, kā definēts 1.3. pantā (Vispārpiemērojamas definīcijas), vai uzņēmuma filiāle vai pārstāvniecība;

c) “Eiropas Savienības uzņēmums” vai “Meksikas uzņēmums” ir uzņēmums, kas izveidots saskaņā ar Eiropas Savienības vai tās dalībvalstu, vai Meksikas tiesību aktiem un veic būtisku uzņēmējdarbību[58] attiecīgi Eiropas Savienības vai Meksikas teritorijā[59];

šīs nodaļas noteikumi attiecas arī uz kuģošanas sabiedrībām, kas iedibinātas ārpus Eiropas Savienības vai Meksikas un ko kontrolē attiecīgi kādas Eiropas Savienības dalībvalsts vai Meksikas valstspiederīgie, ja šo kuģošanas sabiedrību kuģi ir reģistrēti saskaņā ar attiecīgi kādas Eiropas Savienības dalībvalsts vai Meksikas tiesību aktiem un kuģo ar minētās Eiropas Savienības dalībvalsts vai Meksikas karogu;

d) “pakalpojums, kas sniegts, realizējot valsts varas pilnvaras” ir jebkurš pakalpojums, ko nesniedz komerciālā kārtā vai konkurencē ar vienu vai vairākiem pakalpojuma sniedzējiem; un

e) “Puses pakalpojumu sniedzējs” ir Puses fiziska persona vai uzņēmums, kas nav filiāle vai pārstāvniecība un kas vēlas sniegt vai sniedz pakalpojumu.

---

58 Atbilstīgi tās paziņojumam PTO par Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu (WT/REG39/1) Eiropas Savienības izpratnē jēdziens “faktiska un pastāvīga saikne” ar kādas Eiropas Savienības dalībvalsts ekonomiku, kas nostiprināts LESD 54. pantā, ir līdzvērtīgs jēdzienam “būtiska uzņēmējdarbība”.

59 Lielākai noteiktībai – trešās valsts uzņēmuma filiāli vai pārstāvniecību neuzskata par Eiropas Savienības uzņēmumu vai Meksikas uzņēmumu.

11.2. PANTS

Piemērošanas joma

1. Šo nodaļu piemēro Puses pasākumiem, kas skar pakalpojumu pārrobežu tirdzniecību, kuru veic otras Puses pakalpojumu sniedzēji. Minētie pasākumi ietver pasākumus, kas ietekmē:

a) pakalpojuma izveidi, izplatīšanu, tirgvedību, pārdošanu vai sniegšanu;

b) pakalpojuma pirkšanu, izmantošanu vai apmaksu;

c) tādu pakalpojumu pieejamību un izmantošanu saistībā ar pakalpojuma sniegšanu, kurus Puse pieprasa piedāvāt sabiedrībai kopumā, ieskaitot izplatīšanas, transporta vai telesakaru tīklu pakalpojumus; un

d) jebkāda veida finansiālā nodrošinājuma, tostarp obligāciju, sniegšanu kā nosacījumu pakalpojuma sniegšanai.

2. Šo nodaļu nepiemēro:

a) audiovizuāliem pakalpojumiem;

b) iekšzemes jūras kabotāžai[60];

c) Puses pasākumiem, ciktāl uz tiem attiecas 18. nodaļa;

d) pakalpojumiem, kas sniegti, realizējot valsts varas pilnvaras;

e) preces vai pakalpojuma publiskam iepirkumam valstiskām vajadzībām, nevis komerciālas tālākpārdošanas nolūkā vai arī nolūkā izmantot tādas preces ražošanā vai pakalpojumu sniegšanā, kas paredzēti komerciālai pārdošanai, – neatkarīgi no tā, vai šis iepirkums ir vai nav aptverts iepirkums 21.1. panta (Definīcijas) nozīmē;

f) Pušu piešķirtām subsīdijām[61] vai dotācijām, tostarp valdības atbalstītiem aizdevumiem, garantijām un apdrošināšanai; un

---

60 Attiecībā uz Eiropas Savienību – neskarot to pasākumu darbības jomu, kurus var uzskatīt par kabotāžu saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem, iekšzemes jūras kabotāža, uz kuru attiecas šī nodaļa, aptver pasažieru vai preču pārvadājumus starp Eiropas Savienības dalībvalsts ostu vai vietu un citu ostu vai vietu, kas atrodas tajā pašā Eiropas Savienības dalībvalstī, ieskaitot tās kontinentālo šelfu, kā noteikts Apvienoto Nāciju Organizācijas Jūras tiesību konvencijā; un satiksmi, kas sākas un beidzas vienā un tajā pašā ostā vai vietā, kas atrodas kādā Eiropas Savienības dalībvalstī.
Attiecībā uz Meksiku iekšzemes jūras kabotāža saskaņā ar šo nodaļu ietver kuģošanu, ko jebkurš kuģis veic pa jūru starp ostām vai vietām Meksikas jūras zonās un Meksikas piekrastē.

61 Lielākai noteiktībai – uz subsīdijām attiecas 24. nodaļa (Subsīdijas).

g) gaisa pārvadājumu pakalpojumiem vai saistītiem pakalpojumiem gaisa pārvadājumu pakalpojumu atbalstam[62], izņemot šādus:

i) gaisa kuģu remonts un apkopes pakalpojumi, kuru laikā gaisa kuģi neizmanto;

ii) gaisa pārvadājumu pakalpojumu tirdzniecība un tirgvedība;

iii) datorizēto rezervēšanas sistēmu pakalpojumi; un

iv) apkalpošana uz zemes.

3. Šīs iedaļas 11.4. līdz 11.7. pantu nepiemēro jauniem pakalpojumiem, kā izklāstīts VII pielikumā.

11.3. PANTS

Tiesības īstenot regulatīvo funkciju

Puses apstiprina savas tiesības īstenot regulatīvo funkciju savā teritorijā, lai sasniegtu tādus leģitīmus politikas mērķus tādās jomās kā sabiedrības veselība, sociālie pakalpojumi, valsts izglītība, drošība, vide, sabiedrības morāle, sociālā vai patērētāju aizsardzība, privātuma un datu aizsardzība, kultūras daudzveidības veicināšana un aizsardzība vai konkurence.

---

[62] Lielākai noteiktībai – gaisa pārvadājumu pakalpojumi vai saistītie pakalpojumi gaisa pārvadājumu pakalpojumu atbalstam ietver arī: gaisa kuģu ar apkalpi noma, lidostu ekspluatācijas pakalpojumi un pakalpojumi, kuros izmanto gaisa kuģi, kā galvenais mērķis nav preču vai pasažieru pārvadāšana, piemēram, mācību lidojumiem ugunsgrēka dzēšanai no gaisa, ievērojamu vietu apskatei no gaisa, apsmidzināšanai, mērniecībai, kartēšanai, fotografēšanai, lēkšanai ar izpletni, planiera vilkšanai, helikoptera izmantošanai mežizstrādes un celtniecības nozarē un citiem gaisā veiktiem pakalpojumiem lauksaimniecības, rūpniecības un inspicēšanas vajadzībām.

11.4. PANTS

Piekļuve tirgum

Nozarēs vai apakšnozarēs, kurās ir notikusi piekļuves tirgum saistību uzņemšanās, Puse vai nu visā tās teritorijā vai atkarībā no teritoriāla apakšiedalījuma nepieņem vai nesaglabā pasākumus, ar kuriem nosaka ierobežojumus attiecībā uz:

a) pakalpojumu sniedzēju skaitu skaitlisko kvotu, monopolu, ekskluzīvu pakalpojumu sniedzēju vai ekonomisko vajadzību pārbaudes prasību veidā;

b) pakalpojumu darījumu vai aktīvu kopējai vērtībai skaitlisku kvotu vai ekonomisko vajadzību pārbaudes prasību veidā; vai

c) darījumu kopskaitu pakalpojumu jomā vai sniegto pakalpojumu kopējo apjomu, kas izteikti noteiktās skaitliskās vienībās, nosakot kvotas vai pieprasot ekonomisko vajadzību pārbaudi.

11.5. PANTS

Klātbūtne uz vietas

Puse kā priekšnosacījumu pakalpojuma pārrobežu sniegšanai nepieprasa, lai otras Puses pakalpojumu sniedzējs pirmās Puses teritorijā iedibinātu vai uzturētu pārstāvniecību vai jebkāda veida uzņēmumu vai būtu tās rezidents.

11.6. PANTS

Valsts režīms

1. Katra Puse piešķir otras Puses pakalpojumiem un pakalpojumu sniedzējiem ne mazāk labvēlīgu režīmu par to, kādu tā līdzīgās situācijās piešķir saviem pakalpojumiem un pakalpojumu sniedzējiem.

2. Režīms, ko Meksika piešķir saskaņā ar 1. punktu, Meksikas reģionālā līmeņa valdības gadījumā ir ne mazāk labvēlīgs par lielākās labvēlības režīmu, kādu līdzīgās situācijās minētā reģionālā līmeņa valdība piešķir saviem pakalpojumiem un pakalpojumu sniedzējiem.

3. Režīms, ko Eiropas Savienība piešķir saskaņā ar 1. punktu, kādas Eiropas Savienības dalībvalsts valdības vai valdības kādā Eiropas Savienības dalībvalstī gadījumā ir ne mazāk labvēlīgs par lielākās labvēlības režīmu, kādu līdzīgās situācijās minētā valdība piešķir saviem pakalpojumiem un pakalpojumu sniedzējiem.

11.7. PANTS

Lielākās labvēlības režīms

1. Katra Puse piešķir otras Puses pakalpojumiem un pakalpojumu sniedzējiem ne mazāk labvēlīgu režīmu par to, kādu tā līdzīgās situācijās piešķir trešās valsts pakalpojumiem un pakalpojumu sniedzējiem.

2. Šā panta 1. punktu neinterpretē kā pienākumu Pusei attiecināt uz otras Puses pakalpojumiem un pakalpojumu sniedzējiem jebkāda režīma priekšrocības, kas izriet no pasākumiem, kuri nosaka atzīšanu, tostarp standartus vai kritērijus fiziskas personas vai uzņēmuma apstiprināšanai, licencēšanai vai sertificēšanai saimnieciskās darbības veikšanai, vai piesardzības pasākumus.

11.8. PANTS

Neatbilstīgi pasākumi un izņēmumi

1. Šīs iedaļas 11.5. līdz 11.7. pantu nepiemēro:

a) jebkuram spēkā esošam neatbilstīgam Puses pasākumam, ko saglabā:

i) Eiropas Savienības līmenī, kā noteikts tās sarakstā I pielikuma I-A papildinājumā;

ii) valsts valdības līmenī, kā attiecīgā Puse noteikusi tās sarakstā I pielikuma I-A vai I-B-1. papildinājumā;

iii) reģionālas valdības līmenī, kā attiecīgā Puse noteikusi tās sarakstā I pielikuma I-A vai I-B-2. papildinājumā; vai

iv) vietējas valdības līmenī;

b) šā punkta a) apakšpunktā norādīta neatbilstīga pasākuma turpināšanai vai tūlītējai atjaunošanai; vai

c) šā punkta a) apakšpunktā norādīta neatbilstīga pasākuma jebkādam grozījumam, ciktāl grozījums nesamazina pasākuma atbilstību 11.5. līdz 11.7. pantam, kāda tā bija tieši pirms grozījumiem.

2. Šīs iedaļas 11.5. līdz 11.7. pantu nepiemēro pasākumam, ko kāda Puse pieņem vai saglabā attiecībā uz nozarēm, apakšnozarēm vai darbībām, kā izklāstīts tās sarakstā II pielikuma II-A vai II-B papildinājumā.

3. Šīs iedaļas 11.4. pantu nepiemēro nevienam Puses pasākumam attiecībā uz nozarēm vai apakšnozarēm, attiecībā uz kurām ir uzņemtas saistības, kā izklāstīts tās sarakstā III pielikuma III-A, III-B-1. vai III-B-2. papildinājumā.

4. Piecu gadu laikā pēc šā nolīguma stāšanās spēkā Meksika var paziņot Eiropas Savienībai Apvienotās padomes lēmuma projektu, lai grozītu I pielikuma I-B-2. papildinājumu un III pielikuma III-B-2. papildinājumu ar visiem spēkā esošiem neatbilstīgiem pasākumiem, kas tiek saglabāti valdības subfederālā līmenī.

Eiropas Savienība trīs mēnešu laikā izskata minēto projektu un apspriežas ar Meksiku par visiem saistītajiem jautājumiem. Pēc apspriešanās Apvienotā padome pieņem grozījumus šajā punktā minētajos pielikumos. Grozītos pielikumus piemēro no grozījumu pieņemšanas dienas.

11.9. PANTS

Priekšrocību neattiecināšana

Puse var liegt šīs nodaļas priekšrocības otras Puses pakalpojumu sniedzējam, kas ir minētās Puses uzņēmums, un šāda pakalpojumu sniedzēja pakalpojumiem, ja:

a) šis uzņēmums pieder trešās valsts personai vai atrodas tās kontrolē; un

b) Puse, kas liedz priekšrocības, pieņem vai saglabā tādu pasākumu attiecībā uz minēto trešo valsti vai attiecībā uz minētās trešās valsts fiziskām personām vai uzņēmumiem, kurš aizliedz darījumus ar uzņēmumu vai kurš tiktu pārkāpts vai apiets, ja minētajam uzņēmumam tiktu piešķirtas šajā nodaļā paredzētās priekšrocības.

12. NODAĻA

FIZISKU PERSONU PAGAIDU KLĀTBŪTNE UZŅĒMĒJDARBĪBAS NOLŪKĀ

12.1. PANTS

Definīcijas

Šajā nodaļā:

a) "uzņēmējs" Meksikas gadījumā ir Eiropas Savienības dalībvalsts valstspiederīgais, kas ieceļo Meksikas teritorijā bez nolūka tur izveidot pagaidu vai pastāvīgu dzīvesvietu, lai:

i) komerciāli tirgotu preces vai sniegtu pakalpojumus;

ii) izveidotu, attīstītu vai pārvaldītu ārvalstu kapitāla ieguldījumus;

iii) veidotu darījumu kontaktus un risinātu sarunas par preču un pakalpojumu pārdošanu vai veiktu līdzīgas darbības;

iv) garantijas līguma, pārdošanas vai pakalpojuma darbības laikā sniegtu tādus specializētus pakalpojumus uzstādīšanai, remontam, apkopei, uzraudzībai vai darba ņēmēju apmācībai, par ko iepriekš panākta vienošanās vai kas iekļauti līgumā par tehnoloģiju nodošanu, patentiem un preču zīmēm, komerciālu vai rūpniecisku iekārtu vai mašīnu pārdošanu vai jebkuru citu ražošanas procesu uzņēmumā, kas iedibināts Puses teritorijā;

v) apmeklētu Meksikā likumīgi iedibināta uzņēmuma direktoru padomes sapulces vai sēdes; vai

vi) reklamētu preces vai pakalpojumus, konsultētu klientus, saņemtu pasūtījumus, risinātu sarunas par līgumiem un izstādēm, piedalītos kongresos, gadatirgos, izstādēs vai līdzīgos pasākumos vai apmeklētu tos;

b) "darījumapmeklētāji ieguldījumu nolūkos" ir fiziskas personas vadošos amatos, kuras atbild par uzņēmuma izveidi otrā Pusē, bet nepiedāvā un nesniedz pakalpojumus un neveic nekādu saimniecisku darbību, kas nav ieguldījumu veikšanas nolūkā, un kuras nesaņem atlīdzību no avota minētajā otrā Pusē;

c) "līgumpakalpojumu sniedzēji" ir fiziskas personas, kuras nodarbina vienas Puses uzņēmums, kas pats nav darbā iekārtošanas un personāla nodrošināšanas pakalpojumu aģentūra un nedarbojas ar šādas aģentūras starpniecību, nav iedibināts otras Puses teritorijā un ir labā ticībā parakstījis tādu līgumu ar galīgo patērētāju par pakalpojumu sniegšanu otrajā Pusē, kura izpildei ir vajadzīga tā darbinieku pagaidu klātbūtne šajā Pusē[63];

[63] Šā punkta c) apakšpunktā minētais līgums par pakalpojumu sniegšanu atbilst tās Puses normatīvo aktu prasībām, kurā līgumu izpilda.

d) “neatkarīgi speciālisti” Eiropas Savienības gadījumā ir fiziskas personas, kuras nodarbojas ar pakalpojuma sniegšanu un ir reģistrētas kā pašnodarbinātas personas kādas Puses teritorijā, kuras nav iedibinātas otras Puses teritorijā un kuras, neizmantojot darbā iekārtošanas un personāla nodrošināšanas pakalpojumu aģentūras starpniecību, ir labā ticībā parakstījušas ar galīgo patērētāju tādu līgumu par pakalpojumu sniegšanu otrajā Pusē, kā izpildei ir vajadzīga šo personu pagaidu klātbūtne minētajā Pusē[64];

e) “uzņēmuma ietvaros pārcelti darbinieki” ir fiziskas personas, kuras nodarbina Puses uzņēmums vai kuras vismaz vienu gadu ir bijušas partneri Puses uzņēmumā un kuras tiek uz laiku pārceltas uz Puses uzņēmumu, tostarp minētā uzņēmuma meitasuzņēmumu, filiāli vai mātesuzņēmumu otras Puses[65] teritorijā, un kuras ir:

i) “vadītāji” vai “izpilddirektori”, proti, tādas fiziskas personas vadošā amatā, kuras galvenokārt vada otrā Pusē esoša uzņēmuma[66] pārvaldīšanu un kuru vispārēju pārraudzību īsteno un norādījumus tām pamatā sniedz uzņēmuma direktoru padome vai uzņēmuma akcionāri vai līdzvērtīgas personas, un kuras pilda vismaz šādas funkcijas:

A) vada uzņēmumu vai tā nodaļu vai apakšstruktūru;

---

64 Šā punkta d) apakšpunktā minētais līgums par pakalpojumu sniegšanu atbilst tās Puses normatīvo aktu prasībām, kurā līgumu izpilda.

65 Lielākai noteiktībai – vadītājiem vai izpilddirektoriem un speciālistiem var pieprasīt pierādīt to, ka viņiem ir profesionālā kvalifikācija un pieredze, kas vajadzīga uzņēmumā, uz kuru viņi tiek pārcelti.

66 Lielākai noteiktībai – lai arī vadītāji un izpilddirektori tieši neveic ar pakalpojumu faktisku sniegšanu saistītus uzdevumus, viņi var, pildot savus pienākumus – galvenokārt vadīt uzņēmuma pārvaldīšanu –, veikt uzdevumus, kas var būt nepieciešami pakalpojumu sniegšanai.

B) pārrauga un kontrolē citu pārraugošo, profesionālo vai vadošo darbinieku darbu; un

C) īsteno personiskas pilnvaras pieņemt darbā un atlaist vai ieteikt pieņemt darbā un atlaist darbiniekus, vai veikt citas ar personālu saistītas darbības;

ii) "speciālisti", proti, personas, kuras strādā uzņēmumā un kurām ir specializētas zināšanas, kas ir būtiskas uzņēmuma darbības jomām, metodēm vai vadībai un ko novērtē, ņemot vērā zināšanas, kuras ir specifiskas uzņēmumam, un to, vai personai ir augsts kvalifikācijas līmenis; vai

iii) "stažieri", proti, fiziskas personas, kuras Eiropas Savienības gadījumā vismaz vienu gadu ir nodarbinājis uzņēmums, kas nav pārstāvniecība, kurām ir akadēmiskais grāds un kuras ir uz laiku pārceltas karjeras attīstības mērķiem vai mācībām darba metožu vai paņēmienu apgūšanai[67];

f) "ieguldītāji" attiecībā uz Meksiku ir Eiropas Savienības fiziskas personas, kuras vēlas ieceļot Meksikā pagaidu uzturēšanās nolūkā vai kuras jau atrodas Meksikā un grasās:

i) izpētīt dažādas ieguldījumu alternatīvas;

ii) veikt vai uzraudzīt tiešos ieguldījumus;

[67] Uzņemošajam uzņēmumam var uzlikt pienākumu iepriekšējai apstiprināšanai iesniegt apmācības programmu, kura aptver uzturēšanās laiku un kurā parādīts, ka uzturēšanās nolūks ir apmācība. Čehijas, Vācijas, Spānijas, Francijas, Ungārijas, Lietuvas un Austrijas gadījumā mācībām jābūt saistītām ar saņemto akadēmisko grādu.

iii) pārstāvēt ārvalstu uzņēmumu vai veikt darījumus; vai

iv) izstrādāt, vadīt vai sniegt konsultācijas vai būtiskus tehniskus pakalpojumus tāda ieguldījuma darbībai, attiecībā uz kuru uzņēmējs vai tā uzņēmums ir apņēmies ieguldīt vai gatavojas ieguldīt ievērojamu kapitāla apjomu, to darot uzraudzības vai izpildvaras statusā vai statusā, kas prasa būtiskas prasmes; un

g) "īstermiņa darījumapmeklētāji" ir fiziskas personas, kuras vēlas ieceļot un pagaidu kārtā uzturēties otras Puses teritorijā, kuras nav iesaistītas tiešā tirdzniecībā plašai sabiedrībai, kuras nesaņem atlīdzību no avota, kas atrodas minētajā otrā Pusē, un kuras ir:

i) "tirdzniecības pārstāvji", proti, īstermiņa darījumapmeklētāji, kuri ir kādas Puses pakalpojumu vai preču piegādātāja pārstāvji un kuru mērķis ir risināt sarunas par pakalpojumu vai preču pārdošanu vai slēgt līgumus par pakalpojumu vai preču pārdošanu minētajam piegādātājam, kuri nav iesaistīti pakalpojuma sniegšanā saskaņā ar līgumu, kas noslēgts starp uzņēmumu, kuram nav komerciālas klātbūtnes otras Puses teritorijā, un patērētāju minētajā teritorijā, un kuri nav komisijas aģenti;

ii) “uzstādītāji un uzturētāji”, proti, attiecībā uz ieceļošanu un pagaidu uzturēšanos Eiropas Savienībā – īstermiņa darījumapmeklētāji, kuriem ir specializētas zināšanas, kas ir būtiskas pārdevēja vai iznomātāja līgumsaistībām, un kuri sniedz pakalpojumus vai apmāca personālu pakalpojumu sniegšanai saskaņā ar tāda garantijas vai citu pakalpojumu līgumu visā tā darbības laikā, kas saistīts ar komerciālu vai rūpniecisku iekārtu vai mašīnu, tai skaitā datoru un saistītu pakalpojumu pārdošanu vai nomu, kuri pirkti vai nomāti no uzņēmuma, kas atrodas ārpus Eiropas Savienības teritorijas, un attiecībā uz ieceļošanu un pagaidu uzturēšanos Meksikā – īstermiņa darījumapmeklētāji, kuri sniedz specializētus pakalpojumus, tostarp pēcpārdošanas vai pēcnomas pakalpojumus, par ko iepriekš ir panākta vienošanās vai kas minēti līgumā par tehnoloģijas, patenta un preču zīmju nodošanu, mašīnu un aprīkojuma pārdošanu, personāla tehnisko apmācību vai jebkādu citu ražošanas procesu uzņēmumam, kurš ir iedibināts Meksikā; vai

iii) “citi īstermiņa darījumapmeklētāji”, proti, Meksikas gadījumā – īstermiņa darījumapmeklētāji, kuri apmeklē uzņēmējdarbības vadības sanāksmes, konferences vai gadatirgus un veic vadītāju vai izpilddirektoru pienākumus uzņēmumā vai tā meitasuzņēmumos vai saistītos uzņēmumos, kas ir iedibināti Meksikā.

12.2. PANTS

Mērķi, piemērošanas joma un vispārīgi noteikumi

1. Šī nodaļa atspoguļo Pušu vēlmi atvieglot vienas Puses fizisko personu ieceļošanu un pagaidu uzturēšanos otras Puses teritorijā uzņēmējdarbības nolūkos un vajadzību šim nolūkam noteikt pārredzamus kritērijus.

2. Šo nodaļu piemēro pasākumiem, kuri tieši saistīti ar kādas Puses fizisku personu ieceļošanu un pagaidu uzturēšanos otras Puses teritorijā uzņēmējdarbības nolūkā, kas ir darījumapmeklētāji ieguldījumu nolūkos, uzņēmuma ietvaros pārcelti darbinieki, ieguldītāji, tirdzniecības pārstāvji, līgumpakalpojumu sniedzēji un neatkarīgi speciālisti.

3. Šo nodaļu nepiemēro pasākumiem, kas skar fiziskas personas, kuras meklē piekļuvi Puses darba tirgum, un uz pasākumiem, kas saistīti ar pilsonību vai valstspiederību, uzturēšanos vai pastāvīgu nodarbinātību.

4. Nekas šajā nolīgumā neliedz Pusei piemērot pasākumus, ar kuriem reglamentē fizisko personu ieceļošanu vai pagaidu uzturēšanos tās teritorijā, tostarp pasākumus, kas ir vajadzīgi, lai aizsargātu robežu neaizskaramību un nodrošinātu to, ka fiziskās personas likumīgi šķērso robežas, ja vien šādus pasākumus nepiemēro tā, ka tie likvidē vai mazina ieguvumus, kuri otrai Pusei rodas saskaņā ar šo nodaļu. Vīzu pieprasīšana fiziskām personām no konkrētas valsts un to nepieprasīšana fiziskām personām no citām valstīm netiek uzskatīta par ieguvumu likvidēšanu vai mazināšanu saskaņā ar šo nodaļu.

5. Katra Puse nevilcinoties piemēro pasākumus, uz kuriem attiecas šī nodaļa, lai izvairītos no kavējumiem vai nepamatotiem zaudējumiem preču vai pakalpojumu tirdzniecībā vai ieguldījumu darbībās saskaņā ar šo nolīgumu.

6. Puses cenšas izstrādāt un pieņemt kopējus kritērijus un vienotas interpretācijas šīs nodaļas īstenošanai.

7. Katra Puse otras Puses fiziskām personām, kuras atbilst tiem pirmās Puses normatīvajiem aktiem imigrācijas jomā, kas piemērojami attiecībā uz ieceļošanu un pagaidu uzturēšanos, atļauj ieceļošanu un pagaidu uzturēšanos uzņēmējdarbības nolūkā saskaņā ar šo nodaļu, tostarp I līdz VI pielikuma noteikumiem.

8. Puse saskaņā ar tās normatīvajiem aktiem un bez diskriminācijas var atkāpties no savām saistībām attiecībā uz ieceļošanu un pagaidu uzturēšanos, kas izklāstītas tās sarakstā IV pielikuma IV-A vai IV-B papildinājumā un V pielikuma V-A vai V-B papildinājumā, ja citas Puses fiziskas personas ieceļošana un pagaidu uzturēšanās varētu nelabvēlīgi ietekmēt:

a) kolektīva darba strīda izšķiršanu, kas notiek darba vietā vai paredzētajā darba vietā; vai

b) jebkuras personas, kas ir iesaistīta minētajā strīdā, nodarbināšanu.

12.3. PANTS

Citās nodaļās noteiktie pienākumi

1. Šī nodaļa neuzliek Pusei nekādus pienākumus attiecībā uz tās imigrācijas pasākumiem, izņemot gadījumus, kas īpaši paredzēti šajā nodaļā.

2. Neskarot nevienu lēmumu, ar kuru atļauj otras Puses fiziskai personai ieceļošanu un pagaidu uzturēšanos saskaņā ar šo nodaļu, tostarp attiecībā uz uzturēšanās ilgumu, kas atļauts atbilstoši jebkādam šādam lēmumam:

a) pienākumi, kas noteikti 10.6. (Piekļuve tirgum), 10.7. (Valsts režīms), 10.9. (Veiktspējas prasības) un 10.10. pantā (Augstākā vadība un direktoru padomes), ievērojot 10.5. (Piemērošanas joma), 10.12. (Neatbilstīgi pasākumi un izņēmumi), 18.2. (Piemērošanas joma) un 18.12. pantu (Atrunas un neatbilstīgi pasākumi), ciktāl pasākums ietekmē attieksmi pret fiziskām personām, kuras ieceļojušas uzņēmējdarbības nolūkā un atrodas otras Puses teritorijā, ar šo tiek iekļauti šajā nodaļā un kļūst par tās daļu, un attiecas uz pasākumiem, kas ietekmē attieksmi pret fiziskām personām, kuras ieceļojušas uzņēmējdarbības nolūkā, atrodas otras Puses teritorijā un pieder pie šādām kategorijām: darījumapmeklētāji ieguldījumu nolūkos, uzņēmuma ietvaros pārcelti darbinieki un Meksikas gadījumā – ieguldītāji, kā definēts 12.1. pantā; un

b) pienākumi, kas noteikti 11.4. (Piekļuve tirgum), 11.5. (Klātbūtne uz vietas) un 11.6. pantā (Valsts režīms), ievērojot 11.2. panta (Piemērošanas joma) 2. punktu un 11.8. (Neatbilstīgi pasākumi un izņēmumi), 18.2. (Piemērošanas joma) un 18.12. pantu (Atrunas un neatbilstīgi pasākumi), ciktāl pasākums ietekmē attieksmi pret fiziskām personām, kuras ieceļojušas uzņēmējdarbības nolūkā un atrodas otras Puses teritorijā, ar šo tiek iekļauti šajā nodaļā un kļūst par tās daļu, un attiecas uz pasākumiem, kas ietekmē attieksmi pret fiziskām personām, kuras ieceļojušas uzņēmējdarbības nolūkā, atrodas otras Puses teritorijā un pieder pie līgumpakalpojumu sniedzēju kategorijas un Eiropas Savienības gadījumā – neatkarīgiem speciālistiem visās V pielikumā uzskaitītajās nozarēs un īstermiņa darījumapmeklētājiem saskaņā ar IV pielikumu.

3. Lielākai noteiktībai – 2. punktu piemēro pasākumiem, kas ietekmē attieksmi pret fiziskām personām, kuras atrodas otras Puses teritorijā uzņēmējdarbības nolūkos un ietilpst attiecīgajās kategorijās un kuras sniedz finanšu pakalpojumus, kā noteikts 18.1. pantā (Definīcijas). Šā panta 2. punktu nepiemēro pasākumiem, kas attiecas uz ieceļošanas un pagaidu uzturēšanās atļaujas piešķiršanu Puses vai trešās valsts fiziskajām personām.

12.4. PANTS

Darījumapmeklētāji ieguldījumu nolūkos, uzņēmuma ietvaros pārcelti darbinieki un ieguldītāji

1. Ievērojot 10.5. pantu (Piemērošanas joma), katra Puse atļauj ieceļošanu un pagaidu uzturēšanos tās teritorijā otras Puses darījumapmeklētājiem ieguldījumu nolūkos un uzņēmuma ietvaros pārceltiem darbiniekiem saskaņā ar IV pielikumu.

2. Ievērojot 10.5. pantu (Piemērošanas joma), Meksika atļauj ieceļošanu un pagaidu uzturēšanos tās teritorijā ieguldītājiem saskaņā ar IV pielikumu.

3. Puse nepieņem vai nesaglabā ierobežojumus, kuri izteikti skaitlisko kvotu veidā vai kā prasība veikt ekonomiskās nepieciešamības pārbaudi pēc reģionālā apakšiedalījuma vai visā tās teritorijā, attiecībā uz to fizisko personu kopskaitu, kurām atļauta ieceļošana un pagaidu uzturēšanās saskaņā ar 1. un 2. punktu konkrētā nozarē vai apakšnozarē.

4. Pieļaujamais uzturēšanās ilgums ir:[68]

a) Eiropas Savienības gadījumā – līdz trim gadiem vadītājiem vai izpilddirektoriem un speciālistiem, līdz vienam gadam stažieriem un līdz 90 dienām jebkurā sešu mēnešu laikposmā – darījumapmeklētājiem ieguldījumu nolūkos; un

b) Meksikas gadījumā – viens gads, ko var pagarināt trīs reizes, katru reizi uz vienu gadu uzņēmuma ietvaros pārceltiem darbiniekiem un ieguldītājiem, un līdz 180 dienām darījumapmeklētājiem ieguldījumu nolūkos.

5. Puses nodrošina uzņēmuma ietvaros pārceltu darbinieku ģimenes locekļiem režīmu saskaņā ar 12.-A pielikumu.

[68] Uzturēšanās ilgums darījumapmeklētājiem ieguldījumu nolūkos neskar tiesības, ko Puse piešķir otras Puses valstspiederīgajiem vai pilsoņiem saskaņā ar divpusēju vīzu režīma atcelšanu.

12.5. PANTS

Īstermiņa darījumapmeklētāji

Ievērojot 11.2. pantu (Piemērošanas joma) un IV pielikumu, Puse:

a) atļauj ieceļošanu un pagaidu uzturēšanos īstermiņa darījumapmeklētājiem;

b) pēc reģionālā apakšiedalījuma vai visā tās teritorijā nepieņem vai nesaglabā ierobežojumus skaitlisku kvotu vai ekonomisko vajadzību pārbaudes veidā attiecībā uz īstermiņa darījumapmeklētāju kopskaitu konkrētā nozarē; un

c) nepieņem un nesaglabā ekonomisko vajadzību pārbaudes īstermiņa darījumapmeklētājiem.

12.6. PANTS

Līgumpakalpojumu sniedzēji

1. Katra Puse atļauj ieceļošanu un pagaidu uzturēšanos tās teritorijā otras Puses līgumpakalpojumu sniedzējiem saskaņā ar V pielikumu.

2. Ja vien V pielikumā nav noteikts citādi, Puse skaitlisku kvotu vai ekonomisko vajadzību pārbaudes prasību veidā nepieņem vai nesaglabā ierobežojumus attiecībā uz to otras Puses līgumpakalpojumu sniedzēju kopskaitu, kuriem atļauta ieceļošana un pagaidu uzturēšanās.

12.7. PANTS

Neatkarīgie speciālisti

1. Eiropas Savienība atļauj ieceļošanu un pagaidu uzturēšanos tās teritorijā Meksikas neatkarīgajiem speciālistiem saskaņā ar V pielikumu.

2. Ja vien V pielikumā nav noteikts citādi, Eiropas Savienība skaitlisku kvotu vai ekonomisko vajadzību pārbaudes prasību veidā nepieņem vai nesaglabā ierobežojumus attiecībā uz to Meksikas neatkarīgo speciālistu kopskaitu, kuriem atļauta ieceļošana un pagaidu uzturēšanās.

12.8. PANTS

Pārredzamība

1. Katra Puse publisko informāciju par ieceļošanas un pagaidu uzturēšanās prasībām un procedūrām, tostarp attiecīgās veidlapas un dokumentus un skaidrojošos materiālus, kas dos iespēju otras Puses ieinteresētajām personām iepazīties ar piemērojamajām prasībām un procedūrām.

2. Panta 1. punktā minētajā informācijā attiecīgā gadījumā norāda:

a) kategoriju, kāda ir vīzām, uzturēšanās atļaujām vai cita veida atļaujām, kas attiecas uz personas ieceļošanu un pagaidu uzturēšanos;

b) nepieciešamo dokumentāciju un izpildāmos nosacījumus;

c) metodi pieteikuma aizpildīšanai un iespējas tā iesniegšanai, piemēram, konsulārajās iestādēs vai tiešsaistē;

d) pieteikuma maksu un orientējošu izskatīšanas laiku;

e) maksimālo uzturēšanās laikposmu katram atļaujas veidam, kas minēts a) apakšpunktā;

f) iespējamas pagarināšanas vai atjaunošanas nosacījumus;

g) noteikumus attiecībā uz pavadošām apgādājamām personām;

h) pieejamās izskatīšanas vai pārsūdzēšanas procedūras; un

i) attiecīgos vispārpiemērojamos tiesību aktus, kas attiecas uz fizisko personu ieceļošanu un pagaidu uzturēšanos.

12.9. PANTS

Strīdu izšķiršana

Puse neizmanto strīdu izšķiršanu saskaņā ar 31. nodaļu attiecībā uz ieceļošanas un pagaidu uzturēšanās atteikumu saskaņā ar šo nodaļu, ja vien jautājums nav saistīts ar piekoptu praksi.

13. NODAĻA

IEKŠZEMES REGULĒJUMS

13.1. PANTS

Piemērošanas joma

1. Šo nodaļu piemēro pasākumiem, ko Puse pieņēmusi vai saglabā attiecībā uz licencēšanas un kvalifikācijas prasībām un procedūrām, kā arī tehniskajiem standartiem[69], kuri ietekmē pakalpojumu tirdzniecību vai jebkuras citas saimnieciskās darbības veikšanu, attiecībā uz kuru Puse ir uzņēmusies saistības saskaņā ar 10.6. (Piekļuve tirgum), 10.7. (Valsts režīms), 11.4. (Piekļuve tirgum) un 11.6. pantu (Valsts režīms), ievērojot visus noteikumus, ierobežojumus, nosacījumus vai kvalifikācijas, kas izklāstītas tās sarakstā saskaņā ar 10.12. (Neatbilstīgi pasākumi un izņēmumi) un 11.8. pantu (Neatbilstīgi pasākumi un izņēmumi).

2. Neatkarīgi no šā panta 1. punkta 13.6. pantu piemēro Puses pieņemtiem vai saglabātiem pasākumiem, kas saistīti ar licencēšanas un kvalifikācijas prasībām un procedūrām, kā arī tehniskajiem standartiem, kuri ietekmē pakalpojumu tirdzniecību vai jebkuras citas saimnieciskās darbības veikšanu.

[69] Lielākai noteiktībai – ciktāl pasākumi attiecas uz tehniskajiem standartiem, šo nodaļu piemēro tikai tādiem pasākumiem, kas ietekmē pakalpojumu tirdzniecību.

3. Šo nodaļu nepiemēro Puses pieņemtiem un saglabātiem pasākumiem, ciktāl uz tiem attiecas 18. nodaļa.

13.2. PANTS

Pasākumu izstrāde

Puse, kas pieņem vai saglabā pasākumus saistībā ar licencēšanas prasībām un procedūrām, kvalifikācijas prasībām un procedūrām:

a) nodrošina, ka minēto pasākumu pamatā ir skaidri, objektīvi un pārredzami kritēriji[70];

b) nodrošina, ka kompetentā iestāde pieņem un pārvalda savus lēmumus neatkarīgi;

c) nodrošina, ka procedūras pašas par sevi nepamatoti nekavē jebkādu prasību izpildi;

[70] Lielākai noteiktībai – kompetentās iestādes var novērtēt minēto kritēriju nozīmi, kas var ietvert kompetenci, spēju sniegt pakalpojumu vai veikt jebkādu citu saimniecisku darbību un lēmuma par atļaujas piešķiršanu iespējamo ietekmi uz veselību vai vidi.

d) nodrošina, ka procedūras ir objektīvas un piemērotas tam, lai pieteikuma iesniedzēji varētu pierādīt, vai viņi atbilst prasībām, ja tādas ir; un

e) ciktāl iespējams, neprasa, lai pieteikuma iesniedzējs vērstos vairāk nekā vienā kompetentajā iestādē attiecībā uz katru atļaujas pieteikumu[71].

13.3. PANTS

Pasākumu pārvaldība

Ja pakalpojuma sniegšanai vai citas saimnieciskās darbības veikšanai ir vajadzīga atļauja, Puses kompetentās iestādes:

a) atļauj pieteikuma iesniedzējam, ciktāl iespējams, iesniegt pieteikumu jebkurā laikā;

b) paredz samērīgu termiņu pieteikuma iesniegšanai, ja pastāv konkrēti pieteikumu iesniegšanas termiņi;

c) plāno pārbaudes, ja tādas ir vajadzīgas, ar pietiekami biežiem intervāliem un paredz samērīgu laikposmu, kurā pieteikuma iesniedzējs var pieprasīt veikt pārbaudi;

d) cenšas pieņemt pieteikumus elektroniski, ņemot vērā to konkurējošās prioritātes un resursu ierobežojumus;

[71] Lielākai noteiktībai – Puse var pieprasīt vairākus atļaujas pieteikumus, ja pakalpojums vai cita saimnieciskā darbība ir vairāku kompetento iestāžu jurisdikcijā.

e) dokumentu oriģinālu vietā pieņem dokumentu kopijas, kas apliecinātas saskaņā ar Puses tiesību aktiem, izņemot, ja dokumentu oriģinālu uzrādīšana tiek prasīta tam, lai aizsargātu atļaujas piešķiršanas procesa integritāti;

f) nodrošina, ka kompetento iestāžu iekasētās maksas[72] par atļauju ir samērīgas un pārredzamas un pašas par sevi neierobežo attiecīgā pakalpojuma sniegšanu vai jebkādas citas saimnieciskās darbības veikšanu;

g) ciktāl iespējams, norāda orientējošu pieprasījuma apstrādes termiņu;

h) bez liekas kavēšanās, ciktāl iespējams, pārliecinās par pieteikuma pilnīgumu apstrādei saskaņā ar Puses tiesību aktiem;

i) ja pieteikumu uzskata par pilnīgu apstrādei saskaņā ar Puses tiesību aktiem, nodrošina, ka pieteikuma apstrāde tiek pabeigta un ka pieteikuma iesniedzējs samērīgā termiņā pēc pieteikuma iesniegšanas tiek informēts par lēmumu, ciktāl iespējams, rakstiski;[73]

---

[72] Maksa par atļauju ietver licencēšanas maksu un maksu, kas saistīta ar kvalifikācijas procedūrām; tā neietver maksu par dabas resursu izmantošanu, izsoles maksu, maksu par konkursa rīkošanu vai citām nediskriminējošām koncesiju piešķiršanas metodēm vai obligātus maksājumus par universālā pakalpojuma sniegšanu.

[73] Kompetentās iestādes var šo prasību izpildīt, iepriekš rakstiski informējot pieteikuma iesniedzēju, tostarp ar publicētu pasākumu, par to, ka atbildes nesniegšana konkrētā termiņā no pieteikuma iesniegšanas dienas norāda vai nu uz pieteikuma pieņemšanu, vai noraidīšanu. Lielākai noteiktībai – rakstiska informēšana var ietvert informāciju, kas sniegta elektroniski.

j) pēc pieteikuma iesniedzēja lūguma un bez liekas kavēšanās sniedz informāciju par pieprasījuma statusu;

k) ja pieteikumu uzskata par nepilnīgu apstrādei saskaņā ar Puses tiesību aktiem, samērīgā laikposmā un ciktāl tas ir iespējams:

i) informē pieteikuma iesniedzēju, ka pieteikums ir nepilnīgs;

ii) pēc pieteikuma iesniedzēja pieprasījuma sniedz norādījumus par to, kāpēc pieteikums tiek uzskatīts par nepilnīgu;

iii) dod pieteikuma iesniedzējam iespēju[74] iesniegt papildu informāciju, kas vajadzīga, lai pieteikums būtu pilnīgs; un

iv) ja nav iespējams nekas no iepriekš minētā un ja pieteikums tiek noraidīts tā nepilnīguma dēļ, nodrošina, ka pieteikuma iesniedzējs tiek informēts samērīgā laikposmā;

l) ja pieteikums tiek noraidīts, informē pieteikuma iesniedzēju, ciktāl iespējams, pēc savas iniciatīvas vai pēc pieteikuma iesniedzēja lūguma, par noraidīšanas iemesliem un attiecīgā gadījumā par pieteikuma atkārtotas iesniegšanas procedūrām; un

m) nodrošina, ka atļauja pēc piešķiršanas stājas spēkā bez liekas kavēšanās, ievērojot piemērojamos noteikumus.

[74] Lielākai noteiktībai – šādai iespējai nav nepieciešams, ka kompetentā iestāde pagarina termiņus.

13.4. PANTS

Ierobežots licenču skaits

1. Ja konkrētai darbībai licenču skaits ir ierobežots pieejamo dabas resursu vai tehnisko iespēju nepietiekamības dēļ, Puse potenciālajiem pretendentiem piemēro tādu atlases procedūru, kas pilnībā garantē taisnīgumu, objektivitāti un pārskatāmību, tostarp jo īpaši atbilstīgu publicitāti par procedūras sākšanu, veikšanu un pabeigšanu.

2. Izstrādājot atlases procedūras noteikumus, Puse var ņemt vērā leģitīmus politikas mērķus, tostarp apsvērumus par veselību, drošību, vides aizsardzību, patērētāju aizsardzību, konkurenci, vides aizsardzību un kultūras mantojuma saglabāšanu.

13.5. PANTS

Tehniskie standarti

Katra Puse mudina savas kompetentās iestādes, tām pieņemot tehniskos standartus, pieņemt tehniskos standartus, kas izstrādāti atklātos un pārredzamos procesos, un mudina visas izraudzītās iestādes tehnisko standartu izstrādē izmantot atklātus un pārredzamus procesus.

13.6. PANTS

Pārredzamība

Puse, kurai vajadzīga atļauja pakalpojuma sniegšanai vai jebkuras citas saimnieciskās darbības veikšanai, sniedz informāciju, kas vajadzīga, lai pakalpojumu sniedzēji vai personas, kuras vēlas sniegt pakalpojumu, un personas, kas veic vai vēlas veikt jebkādu citu saimniecisko darbību, atbilstu prasībām un procedūrām minētās atļaujas saņemšanai, uzturēšanai, grozīšanai un atjaunošanai. Minētajā informācijā iekļauj šādas ziņas, ja tās ir pieejamas:

a) maksu par atļauju;

b) attiecīgo kompetento iestāžu kontaktinformāciju;

c) ar pieprasījumiem saistītu lēmumu pārsūdzēšanas vai izskatīšanas procedūras;

d) procedūras, lai pārraudzītu vai nodrošinātu atbilstību noteikumiem par licencēm;

e) iespējas iesaistīt sabiedrību, piemēram, izmantojot uzklausīšanas vai lūdzot iesniegt piezīmes;

f) orientējošus pieteikuma apstrādes termiņus;

g) prasības un procedūras; un

h) piemērojamos tehniskos standartus.

13.7. PANTS

Pārskatīšana

Pēc tam, kad ir stājušās spēkā papildu disciplīnas, kas izstrādātas saskaņā ar *GATS* VI panta 4. punktu, Puses pārskata minēto kārtību. Ja pārskatīšanā tiek secināts, ka minētās disciplīnas uzlabotu šo nolīgumu, Puses nosaka, vai tās būtu jāiekļauj šajā nolīgumā.

14. NODAĻA

PROFESIONĀLO KVALIFIKĀCIJU SAVSTARPĒJA ATZĪŠANA

14.1. PANTS

Vispārīgi noteikumi

1. Nekas šajā nodaļā neliedz kādai Pusei pieprasīt, lai fiziskām personām būtu nepieciešamā kvalifikācija vai profesionālā pieredze, kas attiecīgajā darbības nozarē noteikta teritorijā, kurā tiek sniegts pakalpojums.

2. Katra Puse mudina attiecīgās profesionālās struktūras vai iestādes Puses attiecīgajās teritorijās izstrādāt un sniegt kopīgus ieteikumus par profesionālo kvalifikāciju savstarpēju atzīšanu Pakalpojumu un ieguldījumu apakškomitejai, kas izveidota saskaņā ar 1.10. panta (Šā nolīguma III daļas apakškomitejas un citas struktūras) 1. punkta h) apakšpunktu.

3. Šā panta 2. punktā minētos kopīgos ieteikumus pamato ar pierādījumiem par:

a) paredzētā profesionālo kvalifikāciju savstarpējās atzīšanas nolīguma (turpmāk "savstarpējās atzīšanas nolīgums") ekonomisko vērtību; un

b) attiecīgo režīmu saderību, proti, ciktāl ir saderīgi kritēriji, ko katra Puse piemēro profesionālās darbības atļauju izsniegšanai un licencēšanai.

4. Apakškomiteja pārskata visus kopīgos ieteikumus samērīgā laikposmā pēc to saņemšanas.

5. Ja kopīgais ieteikums ir saskaņā ar šo nolīgumu, Puses veic vajadzīgos pasākumus, lai risinātu sarunas par savstarpējās atzīšanas nolīgumu, vajadzības gadījumā ar Pušu kompetento iestāžu vai Puses pilnvarotu ieceltu personu starpniecību. Vajadzības gadījumā Apvienotā padome ar lēmumu var pieņemt pasākumus profesionālo kvalifikāciju savstarpējai atzīšanai.

6. Apspriežot savstarpējas atzīšanas nolīgumus vai izstrādājot kopīgus ieteikumus, attiecīgi Puses vai atbilstošās profesionālās struktūras vai iestādes tiek mudinātas ievērot pamatnostādnes sarunām par savstarpējās atzīšanas nolīgumu, kas izklāstītas 14.-A pielikumā.

15. NODAĻA

PIEGĀDES PAKALPOJUMI

15.1. PANTS

Definīcijas

Šajā nodaļā:

a) “piegādes pakalpojumi” ir pasta un kurjera vai eksprespasta pakalpojumi, kas ietver pasta sūtījumu savākšanu, šķirošanu, transportēšanu un piegādi;

b) “eksprespiegādes pakalpojumi” ir paātrināta un uzticamāka pasta sūtījumu savākšana, šķirošana, transportēšana un piegāde, kas var ietvert tādus vērtību pievienojošus elementus kā savākšanu no izcelsmes vietas, personīgu piegādi adresātam, sūtījuma izsekošanu, iespēju mainīt galamērķi un adresātu, sūtījumam esot ceļā, vai saņemšanas apstiprinājumu;

c) “eksprespasta pakalpojumi” ir starptautiski eksprespiegādes pakalpojumi, ko sniedz ar izraudzītu pasta operatoru brīvprātīgas apvienības Pasaules Pasta savienības (*UPU*) ietvaros, piemēram, *EMS* kooperatīva, starpniecību;

d) “licence” ir atļauja, kuru atsevišķam piegādātājam piešķīrusi regulatīvā iestāde un kurā noteiktas procedūras, pienākumi un prasības, kas raksturīgas piegādes pakalpojumu nozarei;

e) “pasta sūtījums” ir sūtījums, kura svars nepārsniedz 31,5 kg galīgajā formā, kādā tas pārvadājams jebkuram publiskam vai privātam piegādes pakalpojumu sniedzējam, un tas var ietvert tādus sūtījumus kā vēstule, paka, laikraksts vai katalogs;

f) “pasta monopols” ir ekskluzīvas tiesības sniegt konkrētus piegādes pakalpojumus kādas Puses teritorijā saskaņā ar minētās Puses tiesību aktiem; un

g) “universālais pakalpojums” ir konkrētas kvalitātes piegādes pakalpojuma pastāvīga sniegšana saskaņā ar Puses tiesību aktiem visos punktos šīs Puses teritorijā par pieņemamām cenām visiem lietotājiem.

15.2. PANTS

Mērķis

Šajā nodaļā ir izklāstīti regulatīvā satvara principi, kas attiecas uz visiem piegādes pakalpojumiem.

15.3. PANTS

Universālais pakalpojums

1. Katrai Pusei ir tiesības noteikt to universālā pakalpojuma saistību veidu, kuras tā vēlas pieņemt vai saglabāt, un tā pārvalda šīs saistības pārredzamā, nediskriminējošā un neitrālā veidā attiecībā uz visiem piegādātājiem, uz kuriem attiecas šīs saistības.

2. Ja Puse pieprasa, lai ienākošie eksprespasta pakalpojumi tiktu sniegti kā universālais pakalpojums, tā nepiešķir minētajam pakalpojumam preferenciālu režīmu salīdzinājumā ar citiem starptautiskiem ekspresspiegādes pakalpojumiem.

15.4. PANTS

Universālā pakalpojuma finansēšana

1. Lai finansētu universālā pakalpojuma sniegšanu, Puse neuzliek maksu vai citus maksājumus par tāda piegādes pakalpojuma sniegšanu, kas nav universālais piegādes pakalpojums.

2. Šā panta 1. punktu nepiemēro vispārēji piemērojamiem nodokļu pasākumiem vai administratīvām maksām.

15.5. PANTS

Tirgu kropļojošas prakses novēršana

Katra Puse nodrošina, ka piegādes pakalpojumu sniedzējs, uz kuru attiecas universālā pakalpojuma saistības vai pasta monopols, neiesaistās tirgu kropļojošas darbībās, piemēram:

a) neizmanto ieņēmumus, kas gūti no šāda pakalpojuma sniegšanas, lai šķērssubsidētu ekspresspasta piegādes vai citus piegādes pakalpojumus, kuri nav universālais pakalpojums; un

b) nepamatoti nediferencē klientus, piemēram, uzņēmumus, liela apjoma sūtītājus vai konsolidētājus attiecībā uz tarifiem vai citiem noteikumiem tādu piegādes pakalpojumu sniegšanai, uz kuriem attiecas universālā pakalpojuma saistības vai pasta monopols.

15.6. PANTS

Atļaujas

1. Ja Puse pieprasa licenci piegādes pakalpojumu sniegšanai, tā publisko šādu informāciju:

a) visas licencēšanas prasības un laikposmu, kas vajadzīgs, lai pieņemtu lēmumu par licences pieteikumu; un

b) licences noteikumus.

2. Licences procedūras, saistības un prasības ir pārredzamas, nediskriminējošas, un to pamatā ir objektīvi kritēriji.

3. Puse nodrošina, ka pieteikuma iesniedzējs tiek rakstiski informēts par licences atteikuma iemesliem.

15.7. PANTS

Regulatora neatkarība

1. Katra Puse izveido vai uztur regulatorus, kas ir juridiski nošķirti un funkcionāli neatkarīgi no visiem piegādes pakalpojumu sniedzējiem. Puse, kas saglabā īpašumtiesības vai kontroli pār uzņēmumiem, kuri sniedz piegādes pakalpojumus, nodrošina efektīvu strukturālo nošķirumu starp regulatīvo funkciju un darbībām, kas saistītas ar īpašumtiesībām vai kontroli.

2. Katra Puse nodrošina, ka 1. punktā minētie regulatori savus uzdevumus veic pārredzami un savlaicīgi un ka tiem ir pietiekami finanšu resursi un cilvēkresursi, lai veiktu tiem uzticētos uzdevumus.

3. Regulatoru lēmumi un izmantotās procedūras ir objektīvas attiecībā uz visiem tirgus dalībniekiem.

16. NODAĻA

TELESAKARU PAKALPOJUMI

16.1. PANTS

Definīcijas

Šajā nodaļā:

a) “saistītās iekārtas” ir pakalpojumi, fiziskā infrastruktūra un citas iekārtas, kas saistītas ar telesakaru tīklu vai pakalpojumu un kas rada apstākļus vai atbalsta pakalpojumu sniegšanu ar minētā tīkla vai pakalpojuma palīdzību, vai kam ir minētajām darbībām vajadzīgais potenciāls;

b) “galalietotājs” ir publisko telesakaru pakalpojumu galapatērētājs vai abonents, ieskaitot pakalpojumu sniedzēju, kas nav publisko telesakaru pakalpojumu sniedzējs;

c) “pamata iekārtas” ir publiskā telesakaru tīkla vai pakalpojumu iekārtas, kuras:

   i) nodrošina tikai vai galvenokārt viens piegādātājs vai ierobežots skaits piegādātāju; un

   ii) nav ekonomiski vai tehniski izdevīgi aizstāt, lai sniegtu pakalpojumu;

d) “starpsavienojums” ir publisko telesakaru pakalpojumu sniedzēju publisko telesakaru tīklu savienošana, lai viena pakalpojumu sniedzēja lietotāji varētu sazināties ar cita pakalpojumu sniedzēja lietotājiem un piekļūt pakalpojumiem, ko piedāvā jebkurš pakalpojumu sniedzējs, kurš ir iesaistīts tīklā vai kuram ir piekļuve tam;

e) “uzņēmumu iekšējie sakari” ir telesakari, kurus uzņēmums izmanto saziņai uzņēmuma iekšienē vai ar saviem meitasuzņēmumiem, filiālēm un, pamatojoties uz attiecīgās Puses tiesību aktiem, ar saistītajiem uzņēmumiem, bet kuri neietver komerciālus vai nekomerciālus pakalpojumus, ko sniedz uzņēmumiem, kuri nav saistītie meitasuzņēmumi, filiāles vai saistītie uzņēmumi, vai ko piedāvā klientiem vai potenciālajiem klientiem[75];

f) “nomāti sakaru kanāli” ir starp diviem vai vairākiem punktiem nodrošināti telesakaru pakalpojumi vai aprīkojums, tostarp virtuālā vai nefiziskā veidā, kas paredzēti tam, lai tos lietotu vai lai tie būtu pieejami konkrētam lietotājam;

g) “licence” ir jebkura atļauja, ko Puse saskaņā ar saviem tiesību aktiem var pieprasīt no fiziskas personas vai uzņēmuma telesakaru pakalpojumu piedāvāšanai, tostarp – bet ne tikai – koncesijas, atļaujas, reģistrācija vai paziņojumi;

[75] Šajā definīcijā terminiem “meitasuzņēmumi”, “filiāles” un attiecīgā gadījumā “saistītie uzņēmumi” Pusē ir tāda nozīme, kāda definēta tās tiesību aktos.

h) “nozīmīgs pakalpojumu sniedzējs” ir telesakaru tīklu nodrošinātājs vai pakalpojumu sniedzējs, kas, ņemot vērā cenu un piedāvājumu, spēj būtiski ietekmēt dalības nosacījumus attiecīgajā publiskajā telesakaru tīklu vai pakalpojumu tirgū, jo kontrolē pamata iekārtas vai izmanto savu stāvokli minētajā tirgū;

i) “tīkla elements” ir iekārta vai aprīkojums, ko izmanto telesakaru pakalpojuma sniegšanai, t. sk. iezīmes, funkcijas un spējas, kuras nodrošina minētā iekārta vai aprīkojums;

j) “nediskriminējoši” nozīmē atbilstību lielākās labvēlības režīmam, kas definēts 10.8. pantā (Lielākās labvēlības režīms) un 11.7. pantā (Lielākās labvēlības režīms), un valsts režīmam, kas definēts 10.7. pantā (Valsts režīms) un 11.6. pantā (Valsts režīms), kā arī attiecīgam ne mazāk labvēlīgam režīmam par to, kādu līdzīgās situācijās piešķir jebkuram citam līdzīgu publisko telesakaru pakalpojumu lietotājam, tostarp attiecībā uz savlaicīgumu;

k) “numuru pārnesamība” ir publisko telesakaru pakalpojumu galalietotāju spēja, tiem pārejot pie tādas pašas kategorijas publisko telesakaru pakalpojumu sniedzēja, vienā un tajā pašā vietā fiksētas līnijas gadījumā, saglabāt līdzšinējo tālruņa numuru, ja viņi to ir pieprasījuši;

l) “publiskais telesakaru tīkls” ir telesakaru tīkls, ko izmanto, lai sniegtu publiskos telesakaru pakalpojumus starp tīkla pieslēgumpunktiem;

m) “publiskais telesakaru pakalpojums” ir telesakaru pakalpojums, ko piedāvā sabiedrībai kopumā;

n) “starpsavienojuma standartpiedāvājums” ir nozīmīga pakalpojumu sniedzēja starpsavienojuma piedāvājums, kas ir publiski pieejams, tā ka jebkurš publisko telesakaru pakalpojumu sniedzējs, kas vēlas pieņemt piedāvājumu, uz tā pamata var iegūt starpsavienojumu ar nozīmīgo pakalpojumu sniedzēju;

o) “telesakari” ir signālu pārraide un saņemšana, izmantojot vadus, radioviļņus, optiskos vai citus elektromagnētiskos līdzekļus;

p) “telesakaru tīkls” ir pārraides sistēmas un attiecīgā gadījumā komutācijas vai maršrutēšanas iekārtas un citi resursi, tostarp neaktīvi tīkla elementi, kas ļauj notikt telesakariem;

q) “telesakaru regulators” ir struktūra vai struktūras, kas atbild par šīs nodaļas aptverto telesakaru tīklu un pakalpojumu regulēšanu;

r) “telesakaru pakalpojums” ir pakalpojums, kas pilnībā vai galvenokārt sastāv no signālu pārraidīšanas un uztveršanas telesakaru tīklos, t. sk. tīklos, kurus izmanto apraidei, bet neizmanto pakalpojumu sniegšanai, vai ar ko nodrošina vai veic redakcionālu kontroli pār saturu, kuru pārraida, izmantojot telesakaru tīklus un pakalpojumus;

s) “universālais pakalpojums” ir minimālais pakalpojumu kopums, kuram jābūt pieejamam visiem lietotājiem kādas Puses teritorijā un kura tvērumu nosaka šī Puse; un

t) “lietotājs” ir patērētājs vai pakalpojumu sniedzējs, kas izmanto publisko telesakaru tīklu vai pakalpojumu.

16.2. PANTS

Regulējuma piemērošanas joma un principi

1. Šajā nodaļā ir izklāstīti regulējuma principi attiecībā uz tādu telesakaru tīklu un pakalpojumu nodrošināšanu, kas liberalizēti saskaņā ar 10. nodaļu (Ieguldījumi) un 11. nodaļu (Pakalpojumu pārrobežu tirdzniecība), un to piemēro pasākumiem, kurus Puse pieņēmusi vai saglabājusi un kuri ietekmē publisko telesakaru pakalpojumu tirdzniecību.

2. Lielākai noteiktībai – šo nodaļu nepiemēro pasākumiem, kurus Puse pieņēmusi vai saglabājusi un kuri ietekmē pakalpojumus, ar ko nodrošina vai veic redakcionālu kontroli pār saturu, kurš pārraidīts, izmantojot telesakaru tīklus vai pakalpojumus.

16.3. PANTS

Telesakaru regulators

1. Katra Puse nodrošina, ka tās telesakaru regulators ir juridiski nošķirts un funkcionāli neatkarīgs no visiem publisko telesakaru pakalpojumu sniedzējiem, publisko telesakaru tīklu vai telesakaru iekārtu nodrošinātājiem. Lai nodrošinātu telesakaru regulatoru neatkarību un objektivitāti, katra Puse nodrošina, ka tās telesakaru regulatoram nav finansiālas ieinteresētības vai ka tas neveic operatora vai vadības funkcijas nevienā publisko telesakaru pakalpojumu sniedzējā vai publisko telesakaru tīklu vai iekārtu nodrošinātājā. Puse, kas saglabā īpašumtiesības vai kontroli pār telesakaru tīklu nodrošinātājiem vai pakalpojumu sniedzējiem, nodrošina efektīvu strukturālo nošķīrumu starp regulatīvo funkciju un darbībām, kuras saistītas ar īpašumtiesībām vai kontroli.

2. Katra Puse nodrošina, ka tās telesakaru regulatora regulatīvie lēmumi un procedūras, kas saistītas ar šo nodaļu, ir objektīvas attiecībā pret visiem tirgus dalībniekiem.

3. Katra Puse nodrošina, ka tās telesakaru regulators rīkojas neatkarīgi un neprasa un nepieņem norādījumus no citām struktūrām saistībā ar to uzdevumu izpildi, kas tai uzticēti saskaņā ar Puses tiesību aktiem, lai izpildītu 16.5., 16.6., 16.7., 16.9. un 16.10. pantā noteiktos pienākumus.

4. Katra Puse nodrošina, ka tās telesakaru regulatoram ir regulatīvas pilnvaras, kā arī pietiekami finanšu resursi un cilvēkresursi, lai veiktu uzdevumus, kas tam uzticēti šajā nodaļā noteikto pienākumu izpildes nolūkā. Šādas pilnvaras īsteno pārredzami un savlaicīgi. Telesakaru regulatora uzdevumus publisko viegli pieejamā un skaidrā veidā, jo īpaši tad, ja minētie uzdevumi ir uzticēti vairāk nekā vienai struktūrai.

5. Katra Puse savam telesakaru regulatoram piešķir pilnvaras, kuras nodrošina, ka telesakaru tīklu nodrošinātāji vai pakalpojumu sniedzēji pēc pieprasījuma nekavējoties sniedz tam visu informāciju, tostarp finanšu informāciju, kas ir nepieciešama, lai telesakaru regulators varētu veikt savus uzdevumus saskaņā ar šo nodaļu. Saņemto informāciju apstrādā saskaņā ar piemērojamajām Pušu konfidencialitātes prasībām.

6. Katra Puse nodrošina, ka telesakaru tīklu vai pakalpojumu lietotājam vai sniedzējam, kuru ietekmē telesakaru regulatora lēmums, ir tiesības apstrīdēt minēto lēmumu struktūrā, kas ir neatkarīga gan no telesakaru regulatora, gan citām lēmuma skartajām pusēm[76]. Kamēr nav zināms minētās procedūras rezultāts, telesakaru regulatora lēmums paliek spēkā, ja vien saskaņā ar attiecīgās Puses tiesību aktiem nav noteikti pagaidu pasākumi.

[76] Attiecībā uz Meksiku Telesakaru regulatīvās komisijas *(Comisión Reguladora de Telecomunicaciones (CRT))* pieņemtos vispārējos noteikumus, darbību vai bezdarbību var apstrīdēt tikai netiešā *amparo* tiesas procesā federālajās tiesās, kas specializējušās konkurences, apraides un telesakaru jomā, un attiecībā uz tiem nevar pieņemt apturēšanas rīkojumu.

16.4. PANTS

Licencēšanas procedūras

1. Ja Puse pieprasa, lai publisko telesakaru tīklu nodrošinātājam vai pakalpojumu sniedzējam būtu licence, tā nodrošina, ka publiski ir pieejama šāda informācija:

a) to telesakaru pakalpojumu veidi, kam vajadzīgas licences;

b) visi licencēšanas kritēriji un procedūras, ko tā piemēro;

c) laikposms, kas parasti vajadzīgs lēmuma pieņemšanai par licences pieteikumu, ja šāds lēmums ir vajadzīgs; un

d) noteikumi, ko parasti attiecina uz licenci.

2. Puse, kas pieprasa, lai publisko telesakaru tīklu nodrošinātājam vai pakalpojumu sniedzējam būtu licence, pieņem lēmumu par licences piešķiršanu samērīgā laikposmā, lai ļautu nodrošinātājam vai pakalpojumu sniedzējam bez liekas kavēšanās sākt nodrošināt savus telesakaru tīklus vai sniegt pakalpojumus.

3. Visi licencēšanas kritēriji, piemērojamās procedūras un pienākumi vai nosacījumi, ja tādus izvirza, ir saistīti ar sniegtajiem telesakaru pakalpojumiem, ir objektīvi, samērīgi, pārredzami un nediskriminējoši.

4. Katra Puse nodrošina, ka pieteikuma iesniedzējs vai licences kandidāts procesuālas prasības rezultātā vai pēc pieprasījuma saņem rakstisku pamatojumu:

a) licences atteikumam;

b) konkrētajam tīklu nodrošinātājam vai pakalpojumu sniedzējam izvirzītajiem licences nosacījumiem vai ar to saistītajiem pienākumiem;

c) licences anulēšanai; vai

d) atteikumam atjaunot licenci.

5. Visas pakalpojumu sniedzējiem vai tīklu nodrošinātājiem uzliktās administratīvās maksas ir objektīvas, pārredzamas, nediskriminējošas un samērīgas ar administratīvajām izmaksām, kas pamatoti radušās, pārvaldot, kontrolējot un izpildot šajā nodaļā noteiktos pienākumus[77].

16.5. PANTS

Starpsavienojums

Katra Puse nodrošina, ka publisko telesakaru tīklu nodrošinātājam vai pakalpojumu sniedzējam ir tiesības un, ja to pieprasa cits publisko telesakaru tīklu nodrošinātājs vai pakalpojumu sniedzējs, pienākums savstarpējās sarunās vienoties par starpsavienojumu, lai nodrošinātu publisko telesakaru tīklus vai pakalpojumus.

[77] Administratīvās maksas neietver maksu par tiesībām izmantot ierobežotus resursus un obligātos maksājumus par universālā pakalpojuma sniegšanu.

16.6. PANTS

Piekļuve publiskajiem telesakaru tīkliem un pakalpojumiem un to izmantošana

1. Katra Puse nodrošina, ka jebkuram otras Puses pakalpojumu sniedzējam tiek piešķirta piekļuve tās teritorijā vai pāri robežām piedāvātajiem publiskajiem telesakaru tīkliem vai pakalpojumiem, tostarp nomātiem sakaru kanāliem, un atļauta to izmantošana ar pamatotiem un nediskriminējošiem noteikumiem, lai sniegtu liberalizētu pakalpojumu saskaņā ar 10. nodaļu (Ieguldījumi) un 11. nodaļu (Pakalpojumu pārrobežu tirdzniecība). Šo pienākumu īsteno, cita starpā ievērojot 2. līdz 6. punktu.

2. Katra Puse nodrošina, ka otras Puses pakalpojumu sniedzējam ir atļauts:

a) pirkt vai nomāt un pievienot termināli vai citu iekārtu, kam ir saskarne ar publisko telesakaru tīklu;

b) sniegt pakalpojumus individuāliem vai vairākiem galalietotājiem, izmantojot nomātus vai īpašumā esošus sakaru kanālus;

c) savienot privāti nomātus vai īpašumā esošus sakaru kanālus ar publiskajiem telesakaru tīkliem un pakalpojumiem vai ar cita pakalpojuma sniedzēja nomātiem vai īpašumā esošiem sakaru kanāliem; un

d) jebkura pakalpojuma sniegšanā izmantot darbības protokolus pēc pakalpojuma sniedzēja izvēles, kas nav tie protokoli, kuri nepieciešami, lai nodrošinātu sabiedrībai kopumā pieejamus telesakaru tīklus un pakalpojumus.

3. Katra Puse nodrošina, ka otras Puses pakalpojumu sniedzēji var izmantot publiskos telesakaru tīklus un pakalpojumus, lai nodrošinātu informācijas apriti tās teritorijā vai pāri tās robežām, t. sk. šādu pakalpojumu sniedzēju uzņēmumu iekšējos sakaros, un piekļuvi informācijai, kas atrodas datubāzēs vai mašīnlasāmā formā tiek citādi glabāta jebkuras Puses teritorijā.

4. Neatkarīgi no 3. punkta Puse var pieņemt vai saglabāt pasākumus, kuri nepieciešami, lai nodrošinātu sakaru drošību un konfidencialitāti, ievērojot prasību, ka minētos pasākumus nepiemēro veidā, kas var izraisīt patvarīgu vai nepamatotu diskrimināciju vai slēptu pakalpojumu tirdzniecības ierobežojumu.

5. Katra Puse nodrošina, ka attiecībā uz piekļuvi publiskajiem telesakaru tīkliem un pakalpojumiem un to izmantošanu netiek izvirzīti nekādi nosacījumi, izņemot nosacījumus, kas nepieciešami:

a) lai aizsargātu publisko telesakaru tīklu nodrošinātāju vai publisko telesakaru pakalpojumu sniedzēju sabiedrisko pakalpojumu pienākumus, īpaši to spēju nodrošināt publisko telesakaru pakalpojumu pieejamību sabiedrībai kopumā; vai

b) lai aizsargātu publisko telesakaru tīklu vai pakalpojumu tehnisko integritāti.

6. Ar noteikumu, ka tiek ievēroti 5. punktā minētie kritēriji, publisko telesakaru tīklu un pakalpojumu piekļuves un izmantošanas nosacījumi var ietvert:

a) ierobežojumus attiecībā uz minēto pakalpojumu tālākpārdošanu vai dalītu izmantošanu;

b) prasību starpsavienojumiem ar šādiem tīkliem un pakalpojumiem izmantot noteiktas tehniskas saskarnes, tostarp saskarņu protokolus;

c) vajadzības gadījumā prasības par minēto pakalpojumu sadarbspēju un 16.18. pantā izklāstīto mērķu sasniegšanas veicināšanu;

d) tipa apstiprinājumu terminālim vai citai iekārtai, kurai ir saskarne ar tīklu, un tehniskās prasības par minētās iekārtas pievienošanu minētajiem tīkliem;

e) ierobežojumus attiecībā uz privāti nomātu vai īpašumā esošu sakaru kanālu starpsavienojumu ar minētajiem tīkliem vai pakalpojumiem, vai cita pakalpojumu sniedzēja nomātiem vai tā īpašumā esošiem sakaru kanāliem; vai

f) paziņošanas, reģistrācijas un licencēšanas prasības.

16.7. PANTS

Strīdu izšķiršana telesakaru jomā

1. Katra Puse nodrošina, ka strīdā, kas saistībā ar šajā nodaļā noteiktajām tiesībām un pienākumiem rodas starp telesakaru tīklu nodrošinātājiem vai pakalpojumu sniedzējiem, tās telesakaru regulators pēc jebkuras strīdā iesaistītās puses pieprasījuma pieņem saistošu lēmumu, ar kuru strīds tiek izšķirts attiecīgās Puses tiesību aktos noteiktajā termiņā.

2. Katra Puse nodrošina, ka telesakaru regulatora pieņemtais lēmums tiek publiskots, ievērojot uzņēmējdarbības konfidencialitātes prasības. Katra Puse nodrošina, ka strīdā iesaistītās puses saņem pilnīgu lēmuma pamatojumu un ka tām ir tiesības apstrīdēt minēto lēmumu saskaņā ar 16.3. panta 6. punktu.

3. Šā panta 1. un 2. punkts neliedz strīdā iesaistītai pusei celt prasību tiesu iestādēs[78].

[78] Attiecībā uz Meksiku Telesakaru regulatīvās komisijas *(Comisión Reguladora de Telecomuniscaciones (CRT))* pieņemtos vispārējos noteikumus, darbību vai bezdarbību var apstrīdēt tikai netiešā *amparo* tiesas procesā federālajās tiesās, kas specializējušās konkurences, apraides un telesakaru jomā, un attiecībā uz tiem nevar pieņemt apturēšanas rīkojumu.

16.8. PANTS

Nozīmīgiem pakalpojumu sniedzējiem piemērojamie aizsardzības pasākumi konkurences jomā

1. Katra Puse pieņem vai saglabā piemērotus pasākumus, kuru mērķis ir atturēt publisko telesakaru tīklu nodrošinātājus vai publisko telesakaru pakalpojumu sniedzējus, kas vieni paši vai kopā ir nozīmīgi pakalpojumu sniedzēji, no iesaistīšanās pret konkurenci vērstā praksē vai no šādas prakses turpināšanas.

2. Šā panta 1. punktā norādītā pret konkurenci vērstā prakse jo īpaši ietver:

a) iesaistīšanos pret konkurenci vērstā šķērssubsidēšanā;

b) no konkurentiem iegūtas informācijas izmantošanu ar rezultātiem, kas vērsti pret konkurenci; un

c) liegumu citiem pakalpojumu sniedzējiem savlaicīgi piekļūt tehniskajai informācijai par pamata iekārtām un būtiskai komerciālai informācijai, kas tiem vajadzīga, lai sniegtu pakalpojumus.

16.9. PANTS

Starpsavienojums ar nozīmīgiem pakalpojumu sniedzējiem

1. Katra Puse nodrošina, ka nozīmīgs publisko telesakaru tīklu nodrošinātājs un pakalpojumu sniedzējs tās teritorijā nodrošina starpsavienojumu ar otras Puses publisko telesakaru pakalpojumu sniedzējiem:

a) jebkurā tehniski iespējamā punktā minētā nozīmīgā pakalpojumu sniedzēja tīklā;

b) ar nediskriminējošiem noteikumiem, tostarp attiecībā uz likmēm, tehniskajiem standartiem, specifikācijām, kvalitāti un uzturēšanu;

c) ne zemākā kvalitātē, kādu tas nodrošina līdzīgiem paša sniegtiem pakalpojumiem vai līdzīgiem tā meitasuzņēmumu vai citu saistītu uzņēmumu pakalpojumiem;

d) laikus un ar tādiem noteikumiem, tai skaitā par tarifiem[79], tehniskajiem standartiem un specifikācijām, kuri ir pārredzami un pamatoti, kuros ir ņemta vērā ekonomiskā īstenojamība un kuri ir pietiekami atsaistīti, lai publisko telesakaru pakalpojumu sniedzējiem nevajadzētu maksāt par tīkla elementiem vai iekārtām, kas tiem nav nepieciešami attiecīgā pakalpojuma sniegšanai, un

[79] Nekas šajā punktā neliedz Pusei pieprasīt, lai nozīmīgs pakalpojumu sniedzējs nodrošina starpsavienojumu par uz izmaksām orientētiem tarifiem. "Uz izmaksām orientēti tarifi" ir tarifi, kuri ir balstīti uz izmaksām, var ietvert samērīgu peļņu un kuru veidošanā var būt izmantotas dažādas izmaksu metodikas atkarībā no iekārtām vai pakalpojumiem.

e) papildus vairākumam lietotāju piedāvātajiem tīkla pieslēgumpunktiem – pēc pieprasījuma vēl citos punktos par maksu, kas atspoguļo nepieciešamā papildaprīkojuma uzstādīšanas izmaksas.

2. Katra Puse nodrošina, ka nozīmīgi pakalpojumu sniedzēji tās teritorijā attiecīgā gadījumā publisko:

a) starpsavienojuma standartpiedāvājumu vai citu standartizētu starpsavienojuma piedāvājumu, kurā ietverti noteikumi un tarifi, ko nozīmīgais pakalpojumu sniedzējs parasti piedāvā publisko telesakaru pakalpojumu sniedzējiem; vai

b) spēkā esoša starpsavienojuma līguma noteikumus.

3. Katra Puse publisko procedūras, ko izmanto sarunās par starpsavienojumu ar nozīmīgu pakalpojumu sniedzēju tās teritorijā.

16.10. PANTS

Piekļuve pamata iekārtām

1. Katra Puse nodrošina, ka nozīmīgs pakalpojumu sniedzējs tās teritorijā ar pamatotiem, pārredzamiem un nediskriminējošiem noteikumiem, pamatojoties uz vispārpieejamu piedāvājumu, dara pieejamas savas pamata iekārtas publisko telesakaru tīklu nodrošinātājiem vai pakalpojumu sniedzējiem, lai nodrošinātu publiskos telesakaru pakalpojumus, izņemot tad, ja šāda pieeja nav nepieciešama, lai panāktu efektīvu konkurenci, – ja par to ļauj spriest savāktie fakti un telesakaru regulatora veiktais tirgus nosacījumu novērtējums. Nozīmīgā pakalpojumu sniedzēja pamata iekārtas var ietvert tīkla elementus, nomātu sakaru kanālu pakalpojumus un saistītās iekārtas.

2. Katra Puse piešķir savam telesakaru regulatoram pilnvaras noteikt, kuras pamata iekārtas nozīmīgam pakalpojumu sniedzējam jādara pieejamas tās teritorijā un kādā mērā šīs pamata iekārtas ir jāatdala. Noteikšanas procesā cita starpā ņem vērā mērķi panākt efektīvu konkurenci un izdevīgumu galalietotāju ilgtermiņa interesēs.

3. Ja Puse pieprasa nozīmīgam pakalpojumu sniedzējam piedāvāt savus publiskos telesakaru pakalpojumus tālākpārdošanai, tā nodrošina, ka nozīmīgais pakalpojumu sniedzējs neizvirza nepamatotus vai diskriminējošus nosacījumus savu publisko telesakaru pakalpojumu tālākpārdošanai.

16.11. PANTS

Ierobežoti resursi

1. Katra Puse nodrošina, ka ierobežotu resursu, t. sk. radiofrekvenču spektra, numuru un piekļuves tiesību, iedalīšanu un piešķiršanu veic atklāti, objektīvi, savlaicīgi, pārredzami, nediskriminējoši un samērīgi, ņemot vērā vispārējo interešu mērķus, t. sk. konkurences veicināšanu. Ar izmantošanas tiesībām saistīto procedūru, nosacījumu un pienākumu pamatā ir objektīvi, pārredzami, nediskriminējoši un samērīgi kritēriji.

2. Katra Puse nodrošina, ka datus par iedalīto frekvenču joslu pašreizējo izmantošanu publisko, taču nav nepieciešams sīkāk norādīt datus par radiofrekvenču spektru, kas piešķirts īpašām valsts vajadzībām.

3. Puses var izmantot uz tirgu balstītas pieejas, piemēram, izsoles procedūras, lai radiofrekvenču spektru piešķirtu komerciālām vajadzībām.

4. Puses pasākumi radiofrekvenču spektra iedalīšanai un piešķiršanai un frekvenču pārvaldībai paši par sevi nav pretrunā 10.6. pantam (Piekļuve tirgum) un 11.4. pantam (Piekļuve tirgum). Katra Puse saglabā tiesības pieņemt un uzturēt spektra un frekvenču pārvaldības pasākumus, kas varētu ierobežot telesakaru pakalpojumu sniedzēju skaitu, ar noteikumu, ka minētie pasākumi ir saskaņā ar pārējiem šā nolīguma noteikumiem. Minētās tiesības ietver spēju iedalīt frekvenču joslas, ņemot vērā pašreizējās un nākotnes vajadzības un radiofrekvenču spektra pieejamību.

16.12. PANTS

Numuru pārnesamība

Katra Puse nodrošina, ka publisko telesakaru pakalpojumu sniedzēji tās teritorijā nodrošina numuru pārnesamību savlaicīgi, nepasliktinot kvalitāti, uzticamību vai ērtības un ievērojot pamatotus un nediskriminējošus noteikumus.

16.13. PANTS

Universālais pakalpojums

1. Katrai Pusei ir tiesības definēt, kāda veida universālā pakalpojuma pienākumus tā vēlas saglabāt.

2. Katra Puse visus universālā pakalpojuma pienākumus pārvalda pārredzamā, nediskriminējošā un konkurences ziņā neitrālā veidā. Katra Puse nodrošina, ka neviens universālā pakalpojuma pienākums, ko tā nosaka, nav apgrūtinošāks, nekā vajadzīgs tāda veida universālajam pakalpojumam, ko Puse ir definējusi. Saskaņā ar šiem principiem definētos universālā pakalpojuma pienākumus pašus par sevi neuzskata par tādiem, kas vērsti pret konkurenci.

3. Katra Puse nodrošina, ka universālā pakalpojuma sniedzēju izraudzīšanās procedūrās var piedalīties visi publisko telesakaru tīklu nodrošinātāji vai pakalpojumu sniedzēji. Izraudzīšanās notiek, izmantojot efektīvu, pārredzamu un nediskriminējošu mehānismu.

4. Ja Puse nolemj izmaksāt kompensāciju universālā pakalpojuma sniedzējiem, tā nodrošina, ka šāda kompensācija nepārsniedz vajadzības, kas tieši attiecināmas uz universālā pakalpojuma pienākumu un kas noteiktas konkurenciālā procedūrā vai pēc neto izmaksām.

16.14. PANTS

Informācijas konfidencialitāte

1. Katra Puse nodrošina, ka publisko telesakaru tīklu nodrošinātāji vai pakalpojumu sniedzēji, kas iegūst informāciju no cita publisko telesakaru tīklu nodrošinātāja vai pakalpojumu sniedzēja, 16.5., 16.9. vai 16.10. pantā paredzētajā sarunu procesā izmanto šo informāciju tikai tam mērķim, kuram tā sniegta, vienmēr ievērojot minētās informācijas konfidencialitāti.

2. Katra Puse nodrošina publisko telesakaru tīklu vai pakalpojumu pārraidītās telesakaru informācijas un ar to saistītās datu plūsmas datu konfidencialitāti, ievērojot prasību, ka šajā nolūkā piemērotie pasākumi nerada patvaļīgu vai neattaisnojamu diskrimināciju vai pakalpojumu tirdzniecības slēptus ierobežojumus.

16.15. PANTS

Tehnoloģiskā neitralitāte

Puses atzīst tehnoloģiskās neitralitātes priekšrocības, jo īpaši attiecībā uz iespēju publisko telesakaru pakalpojumu sniedzējiem pašiem izvēlēties tehnoloģijas, ko tie izmantos savu pakalpojumu sniegšanai. Puse var ierobežot šādas izvēles iespējas, pieņemot vai saglabājot prasības par leģitīmu sabiedriskās politikas mērķu ievērošanu, ja vien minētās prasības nerada nevajadzīgus šķēršļus tirdzniecībai.

16.16. PANTS

Nozīmīgu pakalpojumu sniedzēju izmantotā pieeja

Katra Puse piešķir savam telesakaru regulatoram pilnvaras attiecīgā gadījumā pieprasīt, lai nozīmīgs pakalpojumu sniedzējs tās teritorijā piešķir otras Puses publisko telesakaru tīklu nodrošinātājiem vai pakalpojumu sniedzējiem režīmu, kas nav mazāk labvēlīgs par to, kādu attiecīgais nozīmīgais pakalpojumu sniedzējs līdzīgos apstākļos piešķir saviem meitasuzņēmumiem vai saistītajiem uzņēmumiem attiecībā uz:

a) līdzīgu telesakaru pakalpojumu pieejamību, sniegšanu, tarifiem vai kvalitāti; un

b) starpsavienojumam nepieciešamo tehnisko saskarņu pieejamību.

16.17. PANTS

Starptautisko mobilo sakaru viesabonēšana

1. Katra Puse cenšas sadarboties, lai veicinātu pārredzamus un samērīgus starptautisko mobilo sakaru viesabonēšanas pakalpojumu tarifus nolūkā sekmēt tirdzniecības apjoma palielināšanos starp Pusēm un patērētāju labklājības līmeņa paaugstināšanos.

2. Katra Puse var uzlabot pārredzamību un konkurenci attiecībā uz starptautisko mobilo sakaru viesabonēšanas tarifiem un viesabonēšanas pakalpojumu tehnoloģiskajām alternatīvām, piemēram:

a) nodrošinot to, ka informācija par mazumtirdzniecības tarifiem ir viegli pieejama patērētājiem; un

b) līdz minimumam samazinot šķēršļus, kas kavē viesabonēšanas tehnoloģisko alternatīvu izmantošanu, tā ka patērētāji, kas apmeklē tās teritoriju, var piekļūt telesakaru pakalpojumiem, izmantojot pašu izvēlētu ierīci.

16.18. PANTS

Starptautiskie standarti un organizācijas

Puses atzīst starptautisko standartu nozīmi telesakaru tīklu vai pakalpojumu globālajā savietojamībā un sadarbspējā un veicina minētos standartus ar attiecīgo starptautisko institūciju, tai skaitā Starptautiskās Telesakaru savienības un Starptautiskās Standartizācijas organizācijas, starpniecību.

17. NODAĻA

STARPTAUTISKO JŪRAS PĀRVADĀJUMU PAKALPOJUMI

17.1. PANTS

Definīcijas

1. Šajā nodaļā, 10. nodaļas (Ieguldījumi) B iedaļā (Ieguldījumu liberalizācija), kā arī 11. nodaļā (Pakalpojumu pārrobežu tirdzniecība), 12. nodaļā (Fizisku personu pagaidu klātbūtne uzņēmējdarbības nolūkā) un 18. nodaļā (Finanšu pakalpojumi):

a) "konteineru izvietošanas un glabāšanas pakalpojumi" ir darbības, kas ietver konteineru glabāšanu ostas teritorijā vai iekšzemē ar mērķi tos piepildīt vai izkraut, labot un sagatavot pārvadāšanai;

b) "muitošanas pakalpojumi" ir darbības, kas ietver muitas formalitāšu kārtošanu citas personas vārdā attiecībā uz kravu importu, eksportu vai tranzītu neatkarīgi no tā, vai minētie pakalpojumi ir pakalpojumu sniedzēja pamatdarbības veids vai tā pamatdarbības parasts papildinājums;

c) “tiešie vai multimodālie pārvadājumi” ir kravas pārvadājumi ar vienotu pārvadājumu dokumentu, izmantojot vairāk nekā vienu pārvadājumu veidu, tai skaitā starptautisku jūras pārvadājumu;

d) “kravu nosūtīšanas pakalpojumi” ir darbības, kas ietver kravu pārvadājumu organizēšanu un uzraudzību nosūtītāju vārdā, veicot transporta un saistītu pakalpojumu iegādi, sagatavojot dokumentus un sniedzot ar uzņēmējdarbību saistītu informāciju;

e) “starptautiska krava” ir krava, ko pārvadā starp vienas Puses ostu un otras Puses vai trešās valsts ostu, vai starp vienas Eiropas Savienības dalībvalsts ostu un citas Eiropas Savienības dalībvalsts ostu;

f) “starptautisko jūras pārvadājumu pakalpojumi” ir pasažieru vai kravas pārvadājumi ar jūras kuģiem starp vienas Puses ostu un otras Puses vai trešās valsts ostu vai starp vienas Eiropas Savienības dalībvalsts ostu un citas Eiropas Savienības dalībvalsts ostu, tai skaitā tieši līgumi ar citu transporta pakalpojumu sniedzējiem, lai veiktu tiešus vai multimodālus pārvadājumus ar vienotu pārvadājumu dokumentu, bet neietver tiesības sniegt citus šādus pārvadājumu pakalpojumus;

g) “jūras pārvadājumu palīgpakalpojumi” ir jūras kravu apstrādes pakalpojumi, muitošanas pakalpojumi, konteineru izvietošanas un glabāšanas pakalpojumi, jūras aģentūru pakalpojumi un jūras kravu nosūtīšanas pakalpojumi;

h) “jūras aģentūru pakalpojumi” ir darbības, ko noteiktā ģeogrāfiskā apgabalā veic aģenta statusā, pārstāvot vienas vai vairāku rēdereju vai kuģniecības sabiedrību uzņēmējdarbības intereses šādiem mērķiem:

i) jūras pārvadājumu un saistīto pakalpojumu mārketings un pārdošana, no kotēšanas līdz rēķina iesniegšanai, konosamentu sagatavošana minēto sabiedrību vārdā, nepieciešamo saistīto pakalpojumu iegāde un tālākpārdošana, dokumentu sagatavošana un uzņēmējdarbības informācijas sniegšana; vai

ii) rīkošanās minēto sabiedrību vārdā, vajadzības gadījumā organizējot kuģa iebraukšanu ostā vai kravu pārņemšanu; un

i) “jūras kravu apstrādes pakalpojumi” ir darbības, ko veic stividoru sabiedrības, tostarp termināļu apsaimniekotāji, bet neietver ostas strādnieku tiešās darbības, ja ostas strādnieki tiek organizēti neatkarīgi no stividoru darbībām vai termināļa apsaimniekošanas uzņēmumiem; ieskaitot turpmāk minēto darbību organizāciju un uzraudzību:

i) kravas iekraušana kuģī vai izkraušana no tā;

ii) kravas piestiprināšana vai atsaitēšana; vai

iii) kravas pieņemšana vai nodošana un uzglabāšana pirms nosūtīšanas vai pēc saņemšanas.

17.2. PANTS

Mērķis

Šajā nodaļā ir izklāstīti principi, pēc kuriem tiek organizēti starptautisko jūras pārvadājumu pakalpojumi, ko liberalizē saskaņā ar 10. nodaļas (Ieguldījumi) B iedaļu (Ieguldījumu liberalizācija), kā arī 11. nodaļu (Pakalpojumu pārrobežu tirdzniecība), 12. nodaļu (Fizisku personu pagaidu klātbūtne uzņēmējdarbības nolūkā) un 18. nodaļu (Finanšu pakalpojumi).

17.3. PANTS

Principi

1. Ievērojot jebkuru pasākumu, ko Puse pieņem vai saglabā attiecībā uz nozarēm, apakšnozarēm vai darbībām saskaņā ar I, II, III un VI pielikumu, katra Puse:

a) efektīvi piemēro principu, ka starptautiskajiem jūrniecības tirgiem un tirdzniecībai tiek nodrošināta neierobežota piekļuve uz komerciāla pamata un bez diskriminācijas; un

b) piešķir kuģiem, kuri kuģo ar otras Puses karogu vai kurus ekspluatē otras Puses pakalpojumu sniedzēji, tādu režīmu, kurš nav mazāk labvēlīgs par to, kādu Puse piešķir saviem kuģiem, cita starpā attiecībā uz piekļuvi ostām, ostu infrastruktūras un pakalpojumu izmantošanu un jūras pārvadājumu palīgpakalpojumu izmantošanu, kā arī attiecībā uz saistītām nodevām un maksām, muitas infrastruktūru un piestātņu un iekraušanas un izkraušanas iekārtu piešķiršanu.

2. Piemērojot 1. punkta a) un b) apakšpunktā minētos principus, Puses:

a) neievieš kravas dalīšanas režīmu turpmākos divpusējos nolīgumos ar trešām valstīm attiecībā uz jūras transporta pakalpojumiem, ieskaitot sauso un šķidro beztaras preču tirdzniecību un līnijpārvadājumus, un samērīgā laikposmā izbeidz šādu kravas dalīšanas režīmu, ja tas pastāvējis iepriekšējos nolīgumos; un

b) pēc šā nolīguma stāšanās spēkā atceļ un atturas ieviest vienpusējus pasākumus un administratīvus, tehniskus vai citus šķēršļus, kas varētu veidot slēptus ierobežojumus vai diskrimināciju brīvā starptautisko jūras pārvadājumu pakalpojumu sniegšanā.

3. Katra Puse atļauj otras Puses starptautisko jūras pārvadājumu pakalpojumu sniedzējiem izveidot uzņēmumu, kas ir iedibināts un darbojas tās teritorijā saskaņā ar I, II, III un VI pielikumu.

4. Katra Puse ar pamatotiem un nediskriminējošiem noteikumiem otras Puses starptautisko jūras pārvadājumu pakalpojumu sniedzējiem ostā dara pieejamus šādus pakalpojumus: loča pakalpojumus, vilkšanas un velkoņu palīdzību, apgādi, degvielas un ūdens piegādi, atkritumu savākšanu un balasta atlikumu aizvākšanu, ostas kapteiņa pakalpojumus, navigācijas līdzekļus, avārijas remonta iekārtas, enkurvietas, piestātņu un pietauvošanas pakalpojumus, kā arī krasta operatīvos pakalpojumus, kas ir būtiski kuģu ekspluatācijai, ietverot sakarus, ūdens un elektrības piegādi.

18. NODAĻA

FINANŠU PAKALPOJUMI

18.1. PANTS

Definīcijas

Šajā nodaļā:

a) "Puses pārrobežu finanšu pakalpojumu sniedzējs" ir Puses persona, kas ir iesaistījusies finanšu pakalpojumu sniegšanā minētās Puses teritorijā un kas vēlas sniegt vai sniedz finanšu pakalpojumu pāri robežām;

b) "finanšu pakalpojumu pārrobežu tirdzniecība" vai "finanšu pakalpojumu pārrobežu sniegšana" ir finanšu pakalpojumu sniegšana:

   i) no vienas Puses teritorijas otras Puses teritorijā; vai

   ii) vienas Puses teritorijā pakalpojuma patērētājam no otras Puses; šāda finanšu pakalpojuma sniegšana neietver finanšu pakalpojumu sniegšanu pirmās Puses teritorijā, kas izpaužas kā ieguldījuma veikšana minētajā teritorijā;

c) “finanšu iestāde” ir jebkurš finanšu pakalpojumu sniedzējs, kas veic finanšu pakalpojumu, ja šim pakalpojuma sniedzējam ir atļauts veikt uzņēmējdarbību, tas tiek regulēts vai uzraudzīts finanšu iestādes statusā saskaņā ar tās Puses tiesību aktiem, kuras teritorijā tas atrodas, tostarp tā var būt finanšu pakalpojumu sniedzēja filiāle vienas Puses teritorijā, tā galvenajam birojam atrodoties otras Puses teritorijā;

d) “otras Puses finanšu iestāde” ir vienas Puses teritorijā izvietota finanšu iestāde, kas ir otras Puses personas kontrolē;

e) “finanšu pakalpojums” ir jebkāds finansiāla rakstura pakalpojums, tostarp visu veidu apdrošināšana un ar apdrošināšanu saistītie pakalpojumi, kā arī visi banku un citi finanšu pakalpojumi (izņemot apdrošināšanu), kas ietver šādas darbības:

i) apdrošināšana un ar to saistītie pakalpojumi:

A) tiešā apdrošināšana, ieskaitot līdzapdrošināšanu:

1) dzīvības apdrošināšana;

2) nedzīvības apdrošināšana;

B) pārapdrošināšana un retrocesija;

C) apdrošināšanas starpniecība, piemēram, apdrošināšanas brokeru un aģentūru darbība; un

D) apdrošināšanas palīgpakalpojumi, piemēram, konsultācijas, aktuāra pakalpojumi, riska novērtēšana un negadījumu noregulēšanas pakalpojumi; un

ii) banku un citi finanšu pakalpojumi (izņemot apdrošināšanu):

A) noguldījumu un citu atmaksājamu līdzekļu pieņemšana no plašas sabiedrības;

B) visa veida kreditēšana, tostarp patēriņa kredīti, hipotekārie kredīti, faktorings un komercdarījumu finansēšana;

C) finanšu noma;

D) visi maksājumu un naudas pārskaitījumu pakalpojumi, tostarp kredītkartes, maksājumu kartes un debetkartes, ceļotāju čeki un bankas pārvedu vekseļi;

E) garantijas un saistības;

F) turpmāk minēto objektu tirdzniecība savā vai klientu vārdā biržā vai ārpusbiržas tirgū, vai citādi:

1) naudas tirgus instrumenti, ieskaitot čekus, vekseļus, depozītu sertifikātus;

2) ārvalstu valūta;

3) atvasinātie instrumenti, tai skaitā standartizēti nākotnes līgumi un iespēju līgumi;

4) valūtas kursa un procentu likmju instrumenti, tostarp tādi produkti kā mijmaiņas darījumi, regulētā tirgū netirgoti procentu likmes nākotnes līgumi;

5) pārvedami vērtspapīri; un

6) citi apgrozāmi instrumenti un finanšu aktīvi, tostarp dārgmetāli;

G) dalība visu veidu vērtspapīru emisijā, tai skaitā riska parakstīšana un izvietošana, darbojoties kā aģentam (publiski vai privāti), un pakalpojumu sniegšana saistībā ar šādu emisiju;

H) starpniecība naudas darījumos;

I) aktīvu pārvaldība, tostarp skaidras naudas vai vērtspapīru portfeļa pārvaldība, visu veidu kolektīvo ieguldījumu pārvaldība, pensiju fondu pārvaldība, turēšanas, noguldījumu un trasta pakalpojumi;

J) finanšu aktīvu, tostarp vērtspapīru, atvasināto finanšu instrumentu un citu maksāšanas līdzekļu, norēķinu un mijieskaita pakalpojumi;

K) finanšu informācijas, finanšu datu apstrādes un saistīto programmatūru nodrošināšana un nodošana, ko veic citi finanšu pakalpojumu sniedzēji; un

L) konsultatīvi, starpniecības un citi finanšu palīgpakalpojumi saistībā ar visām darbībām, kas uzskaitītas A) līdz K) punktā, ieskaitot kredītu datubāzi un analīzi, konsultācijas par ieguldījumiem un portfeļiem un to analīzi un konsultācijas par uzņēmumu pārņemšanu, pārstrukturēšanu un stratēģiju;

f) "finanšu pakalpojumu sniedzējs" ir Puses persona, kas vēlas sniegt vai sniedz finanšu pakalpojumu minētās Puses teritorijā, bet tas neietver publisku iestādi;

g) “ieguldījums” ir ieguldījums, kas definēts 10.1. panta (Definīcijas) 2. punktā, izņemot to, ka attiecībā uz minētajā definīcijā norādītajiem aizdevumiem un citiem parāda instrumentiem:

i) finanšu iestādei izsniegts aizdevums vai finanšu iestādes izsniegts parāda instruments ietilpst termina “ieguldījums” tvērumā, ja Puse, kuras teritorijā finanšu iestāde atrodas, to uzskata par pašu kapitālu neatkarīgi no aizdevuma vai parāda instrumenta termiņa; un

ii) termins “ieguldījums” neietver finanšu iestādes izsniegtu aizdevumu vai tai piederošu parāda instrumentu, kas nav finanšu iestādei izsniegts aizdevums vai finanšu iestādes parāda instruments, kurš minēts i) apakšpunktā;

lielākai noteiktībai – pārrobežu finanšu pakalpojumu sniedzēja piešķirts aizdevums vai pārrobežu finanšu pakalpojumu sniedzēja parāda instruments, izņemot finanšu iestādei izsniegtu aizdevumu vai finanšu iestādes izsniegtu parāda instrumentu, ir ieguldījums 10. nodaļas (Ieguldījumi) izpratnē ar noteikumu, ka minētais aizdevums vai parāda instruments atbilst ieguldījumu kritērijiem, kas norādīti 10.1. pantā (Definīcijas);

h) “Puses ieguldītājs” ir kādas Puses ieguldītājs, kā definēts 10.1. pantā (Definīcijas);

i) “jauns finanšu pakalpojums” ir finansiāla rakstura pakalpojums (tostarp pakalpojumi, kas attiecas uz esošiem un jauniem produktiem vai produkta sniegšanas veidu), kuru nesniedz neviens finanšu pakalpojumu sniedzējs Puses teritorijā, bet kuru sniedz otras Puses teritorijā;

j) “publiska iestāde” ir:

i) kādas Puses valdība, centrālā banka vai monetārā iestāde, vai Puses īpašumā vai kontrolē esošs subjekts, kas galvenokārt veic valdības funkcijas vai darbības valstiskām vajadzībām, izņemot subjektus, kuri galvenokārt nodarbojas ar finanšu pakalpojumu sniegšanu ar komerciāliem noteikumiem; vai

ii) privāta iestāde, kas veic funkcijas, kuras parasti veic centrālā banka vai monetārā iestāde, - kad tā izpilda minētās funkcijas; un

k) “pašregulējuma organizācija” ir nevalstiska struktūra, tostarp jebkāda vērtspapīru vai standartizētu nākotnes līgumu birža vai tirgus, mijieskaita aģentūra vai cita organizācija vai asociācija, kas uz Puses deleģējuma vai statūtu pamata īsteno regulatīvas vai uzraudzības pilnvaras pār finanšu pakalpojumu sniedzējiem vai finanšu iestādēm.

18.2. PANTS

Piemērošanas joma

1. Šo nodaļu piemēro pasākumiem, ko Puse pieņēmusi vai patur spēkā attiecībā uz:

a) otras Puses finanšu iestādēm;

b) otras Puses ieguldītājiem un šo ieguldītāju ieguldījumiem finanšu iestādēs Puses teritorijā; un

c) finanšu pakalpojumu pārrobežu tirdzniecību.

2. Lielākai noteiktībai – 10. nodaļu (Ieguldījumi) piemēro Puses pieņemtiem vai saglabātiem pasākumiem:

a) kas attiecas uz Puses ieguldītājiem vai šo ieguldītāju ieguldījumiem finanšu pakalpojumu sniedzējos, kuri nav finanšu iestādes; un

b) kas nav ar finanšu pakalpojumu sniegšanu saistīti pasākumi vai neattiecas uz Puses ieguldītājiem vai šo ieguldītāju ieguldījumiem finanšu iestādēs.

3. Šo nodaļu nepiemēro pasākumiem, ko Puse pieņēmusi vai patur spēkā attiecībā uz turpmāk minētajām darbībām vai pakalpojumiem, izņemot tiktāl, ciktāl minētā Puse atļauj kādu no minētajām darbībām vai pakalpojumiem veikt tās finanšu iestādēm, konkurējot ar publisku iestādi vai finanšu iestādi:

a) darbībām vai pakalpojumiem, kas ir daļa no valsts pensiju plāna vai tiesību aktos noteiktas sociālās nodrošinājuma sistēmas; vai

b) darbībām vai pakalpojumiem, ko veic vai sniedz Puses, tostarp tās publisko iestāžu, uzdevumā vai ar tās sniegtu garantiju vai, izmantojot tās finanšu līdzekļus.

4. Šī nodaļa neattiecas uz publisko iepirkumu finanšu pakalpojumu jomā.

5. Nekas šajā nolīgumā neattiecas uz centrālās bankas vai monetārās iestādes vai jebkuras citas publiskas iestādes darbībām, kas veiktas, īstenojot monetāro vai valūtas maiņas kursa politiku.

6. Šā nolīguma 10. nodaļas (Ieguldījumi) un 11. nodaļas (Pakalpojumu pārrobežu tirdzniecība) noteikumus piemēro šīs nodaļas jomā ietilpstošajiem pasākumiem tikai tiktāl, ciktāl minētie noteikumi ir iekļauti šajā nodaļā un kļūst par tās daļu.

7. Ar šo šajā nodaļā tiek iekļauti un par tās daļu kļūst turpmāk minētie noteikumi, kurus *mutatis mutandis* piemēro pasākumiem, ko kāda Puse pieņēmusi vai patur spēkā attiecībā uz otras Puses finanšu iestādēm, otras Puses ieguldītājiem un šo ieguldītāju ieguldījumiem finanšu iestādēs Puses teritorijā:

a) 10.11. pants (Formālas prasības), 10.14. pants (Ieguldījumi un regulatīvie mērķi un pasākumi), 10.15. pants (Attieksme pret ieguldītājiem un aptvertajiem ieguldījumiem), 10.16. pants (Pārvedumi), 10.17. pants (Zaudējumu kompensācija), 10.18. pants (Ekspropriācija un kompensācija), 10.19. pants (Subrogācija), 10.52. pants (Priekšrocību neattiecināšana), 11.9. pants (Priekšrocību neattiecināšana); un

b) 10. nodaļas (Ieguldījumi) D iedaļa (Ieguldījumu strīdu izšķiršana) – tikai attiecībā uz apgalvojumiem, ka Puse ir pārkāpusi 18.3. vai 18.4. pantu attiecībā uz finanšu iestādes darbību vai ieguldījumiem finanšu iestādē vai pārkāpusi 10.11. pantu (Formālas prasības), 10.15. pantu (Attieksme pret ieguldītājiem un aptvertajiem ieguldījumiem), 10.16. pantu (Pārvedumi), 10.17. pantu (Zaudējumu kompensācija), 10.18. pantu (Ekspropriācija un kompensācija), 10.52. pantu (Priekšrocību neattiecināšana) vai 11.9. pantu (Priekšrocību neattiecināšana).

8. Rodoties neatbilstībai starp šo nodaļu un jebkuru citu šā nolīguma noteikumu, prevalē šī nodaļa, ciktāl pastāv šāda neatbilstība.

18.3. PANTS

Valsts režīms

1. Ar šo šajā nodaļā tiek iekļauts un par tās daļu kļūst 10.7. pants (Valsts režīms), un to piemēro pasākumiem, ko Puse pieņēmusi vai patur spēkā attiecībā uz režīmu, ko tā attiecina uz otras Puses finanšu iestādēm un ieguldītājiem un to ieguldījumiem finanšu iestādēs.

2. Režīms, ko Puse attiecina uz saviem ieguldītājiem un to ieguldījumiem atbilstoši 10.7. pantam (Valsts režīms), nozīmē režīmu, ko tā attiecina uz savām finanšu iestādēm un savu ieguldītāju ieguldījumiem finanšu iestādēs.

18.4. PANTS

Lielākās labvēlības režīms

1. Ar šo šajā nodaļā tiek iekļauts un par tās daļu kļūst 10.8. pants (Lielākās labvēlības režīms), un to piemēro pasākumiem, ko Puse pieņēmusi vai patur spēkā attiecībā uz režīmu, ko tā attiecina uz otras Puses finanšu iestādēm un ieguldītājiem un to ieguldījumiem finanšu iestādēs.

2. Režīms, ko Puse attiecina uz trešās valsts ieguldītājiem un to ieguldījumiem atbilstoši 10.8. pantam (Lielākās labvēlības režīms), nozīmē režīmu, ko tā attiecina uz trešās valsts finanšu iestādēm un trešās valsts ieguldījumiem finanšu iestādēs.

18.5. PANTS

Piekļuve tirgum

1. Puse attiecībā uz otras Puses finanšu iestādi vai piekļuvi tirgum, kura rodas, otras Puses ieguldītājam iedibinot finanšu iestādi, visā savā teritorijā vai teritoriālajā apakšiedalījumā nepieņem vai nesaglabā pasākumu, kas:

a) nosaka ierobežojumus:

i) finanšu iestāžu skaitam skaitlisku kvotu, monopolu, ekskluzīvu pakalpojumu sniedzēju vai ekonomisko vajadzību pārbaudes prasību veidā;

ii) finanšu pakalpojumu darījumu vai aktīvu kopējai vērtībai skaitlisku kvotu vai ekonomisko vajadzību pārbaudes prasību veidā;

iii) finanšu pakalpojumu darījumu kopskaitam vai sniegto finanšu pakalpojumu kopējam daudzumam, kas izteikti noteiktās skaitliskās vienībās, kvotu vai ekonomisko vajadzību pārbaudes prasības veidā; vai

iv) to fizisko personu kopskaitam, ko drīkst nodarbināt konkrētā finanšu pakalpojumu sektorā vai ko drīkst nodarbināt finanšu iestāde, un kas ir nepieciešamas konkrēta finanšu pakalpojuma izpildīšanai un tieši saistītas ar to, skaitlisku kvotu vai ekonomisko vajadzību pārbaudes prasības veidā; vai

b) ierobežo vai pieprasa konkrētus tiesību subjektu vai kopuzņēmumu veidus, ar kuru starpniecību finanšu iestāde drīkst veikt saimniecisku darbību.

2. Lielākai noteiktībai – šo pantu neinterpretē tā, ka tas liedz Pusei pieprasīt, lai finanšu iestāde sniegtu konkrētus finanšu pakalpojumus, izmantojot atsevišķus tiesību subjektus, ja saskaņā ar minētās Puses tiesību aktiem finanšu iestādes sniegto finanšu pakalpojumu klāstu nedrīkst sniegt viena iestāde.

18.6. PANTS

Augstākā vadība un direktoru padomes

Ar šo šajā nodaļā tiek iekļauts un par tās daļu kļūst 10.10. pants (Augstākā vadība un direktoru padomes), un to piemēro Puses pieņemtiem vai saglabātiem pasākumiem, kuri attiecas uz otras Puses finanšu iestādēm.

18.7. PANTS

Finanšu pakalpojumu pārrobežu tirdzniecība

1. Ar šo šajā nodaļā tiek iekļauti un par tās daļu kļūst 11.4. pants (Piekļuve tirgum) un 11.6. pants (Valsts režīms), un tos piemēro pasākumiem, ko Puse pieņēmusi vai saglabājusi attiecībā uz otras Puses pārrobežu finanšu pakalpojumu sniedzējiem, kuri sniedz 18.-A pielikumā norādītos finanšu pakalpojumus.

2. Šīs nodaļas nolūkos režīms, ko Puse attiecina uz saviem pakalpojumiem un pakalpojumu sniedzējiem atbilstoši 11.6. pantam (Valsts režīms), nozīmē režīmu, kas attiecināts uz tās finanšu pakalpojumiem un finanšu pakalpojumu sniedzējiem.

3. Šīs nodaļas nolūkos pasākumi, ko Puse nepieņem vai nesaglabā attiecībā uz otras Puses pakalpojumiem un pakalpojumu sniedzējiem atbilstoši 11.4. pantam (Piekļuve tirgum), nozīmē pasākumus, kas attiecas uz otras Puses pārrobežu finanšu pakalpojumu sniedzējiem, kuri sniedz finanšu pakalpojumus.

4. Ar šo šajā nodaļā tiek iekļauts un par tās daļu kļūst 11.7. pants (Lielākās labvēlības režīms), un to piemēro pasākumiem, ko Puse pieņēmusi vai saglabājusi attiecībā uz otras Puses pārrobežu finanšu pakalpojumu sniedzējiem.

5. Šīs nodaļas nolūkos režīms, ko Puse attiecina uz trešās valsts pakalpojumiem un pakalpojumu sniedzējiem atbilstoši 11.7. pantam (Lielākās labvēlības režīms), nozīmē režīmu, kas attiecināts uz trešās valsts finanšu pakalpojumiem un trešās valsts finanšu pakalpojumu sniedzējiem.

6. Ar šo šajā nodaļā tiek iekļauts un par tās daļu kļūst 11.5. pants (Klātbūtne uz vietas), un to piemēro otras Puses pārrobežu finanšu pakalpojumu sniedzējiem, kuri sniedz 18.-A pielikumā norādītos finanšu pakalpojumus.

7. Katra Puse atļauj personām, kas atrodas tās teritorijā, un saviem valstspiederīgajiem neatkarīgi no to atrašanās vietas iegādāties finanšu pakalpojumus no otras Puses pārrobežu finanšu pakalpojumu sniedzējiem, kuri atrodas tās teritorijā. Minētais pienākums neliek Pusei atļaut šādiem pakalpojumu sniedzējiem veikt uzņēmējdarbību vai piedāvāt pakalpojumus tās teritorijā. Puse minētā pienākuma vajadzībām var definēt jēdzienus “veikt uzņēmējdarbību” un “piedāvāt pakalpojumus” ar noteikumu, ka minētās definīcijas nav pretrunā 1. punktam.

8. Šo pantu neinterpretē tā, ka tas liedz Pusei pieņemt vai saglabāt pasākumu, kas nosaka formālas prasības attiecībā uz pārrobežu finanšu pakalpojuma sniegšanu, piemēram, pārrobežu finanšu pakalpojumu sniedzēju un finanšu instrumentu reģistrācijas vai apstiprināšanas pienākumu, – ar noteikumu, ka minētās prasības nepiemēro diskriminējošā veidā.

18.8. PANTS

Veiktspējas prasības

1. Puses kopīgi nosaka veiktspējas prasību disciplīnas, kuras piemēro ieguldījumiem finanšu iestādēs, piemēram, tādas kā 10.9. pantā (Veiktspējas prasības) noteiktās.

2. Kad saskaņā ar 1. punktu ir kopīgi noteiktas veiktspējas prasību disciplīnas, Apvienotā padome 180 dienu laikā ar lēmumu groza 1. punktu, lai minētās disciplīnas integrētu šajā pantā, un pēc vajadzības var grozīt katras Puses atrunas un neatbilstīgos pasākumus VI pielikumā.

3. Šā nolīguma 18.12. pantu piemēro pasākumiem, kas uzskaitīti attiecībā uz 1. punktā minētajām veiktspējas prasību disciplīnām.

18.9. PANTS

Jauni finanšu pakalpojumi Puses teritorijā

1. Puse atļauj otras Puses finanšu iestādei sniegt jebkādus jaunus finanšu pakalpojumus, ko pirmā Puse saskaņā ar saviem iekšzemes tiesību aktiem līdzīgā situācijā ļautu sniegt savām finanšu iestādēm, nepieņemot normatīvos aktus, kas groza esošos tiesību aktus.

2. Neatkarīgi no 18.8. panta 1. punkta saistībā ar 11.4. pantu (Piekļuve tirgum) Puse var noteikt institucionālo un juridisko formu, kas nepieciešama jauna finanšu pakalpojuma sniegšanai, un noteikt, ka pakalpojuma sniegšanai nepieciešama atļauja. Ja tiek prasīta šāda atļauja, lēmumu par jebkādu pieteikumu šādai atļaujai pieņem samērīgā termiņā un atļauju var nepiešķirt tikai piesardzības apsvērumu dēļ.

18.10. PANTS

Pārskatīšanas klauzula par datu plūsmām

Trīs gadu laikā pēc šā nolīguma stāšanās spēkā Puses atkārtoti novērtē nepieciešamību iekļaut šajā nolīgumā noteikumus par brīvu datu apriti attiecībā uz šīs nodaļas jomā ietilpstošo darbību veikšanu.

18.11. PANTS

Informācijas apstrāde

Neko šajā nolīgumā neinterpretē kā prasību Pusei izpaust ziņas, kas attiecas uz individuālu klientu darījumiem un kontiem, vai jebkādu konfidenciālu vai personālinformāciju, kas ir publisko iestāžu rīcībā.

18.12. PANTS

Atrunas un neatbilstīgi pasākumi

1. Šā nolīguma 18.3. līdz 18.7. pantu nepiemēro:

a) jebkuram esošam neatbilstošam pasākumam, ko Puse saglabā:

i) Eiropas Savienības līmenī, kā izklāstīts VI pielikuma VI-A papildinājumā;

ii) centrālās valdības līmenī, kā minētā Puse noteikusi sava saraksta A iedaļā VI pielikuma VI-A vai VI-B papildinājumā;

iii) reģionālās valdības līmenī, kā minētā Puse noteikusi sava saraksta A iedaļā VI pielikuma VI-A vai VI-B papildinājumā; vai

iv) vietējās pārvaldes līmenī;

b) šā punkta a) apakšpunktā norādīta neatbilstoša pasākuma turpināšanai vai tūlītējai atjaunošanai; vai

c) šā punkta a) apakšpunktā minētā neatbilstošā pasākuma grozījumam, ciktāl šāds grozījums nesamazina pasākuma atbilstību, kāda tā bija:

i) tieši pirms grozījuma, 18.3., 18.4., 18.5. vai 18.6. pantam; vai

ii) šā nolīguma spēkā stāšanās dienā, 18.7. pantam.

2. Šā nolīguma 18.3. līdz 18.7. pantu nepiemēro pasākumiem, ko Puse pieņem vai saglabā attiecībā uz nozarēm, apakšnozarēm vai darbībām, ko minētā Puse noteikusi sava saraksta B iedaļā VI pielikuma VI-A vai VI-B papildinājumā.

3. Puses atruna attiecībā uz 10.6. pantu (Piekļuve tirgum), 10.7. pantu (Valsts režīms), 10.8. pantu (Lielākās labvēlības režīms), 10.10. pantu (Augstākā vadība un direktoru padomes), 11.4. pantu (Piekļuve tirgum), 11.5. pantu (Klātbūtne uz vietas), 11.6. pantu (Valsts režīms) vai 11.7. pantu (Lielākās labvēlības režīms), kura uzskaitīta tās sarakstā I pielikuma I-A, I-B-1. vai I-B-2. papildinājumā vai II pielikuma II-A vai II-B papildinājumā, ir arī atruna attiecībā uz attiecīgi 18.3., 18.4., 18.5., 18.6. vai 18.7. pantu, ciktāl atrunā izklāstītais pasākums, nozare, apakšnozare vai darbība ietilpst šīs nodaļas darbības jomā.

4. Puse nepieņem nevienu pasākumu, uz kuru attiecas atruna, kura uzskaitīta tās sarakstā II pielikuma II-A vai II-B papildinājumā, kas otras Puses ieguldītājam tā valstspiederības dēļ tieši vai netieši liek pārdot vai citādi atsavināt ieguldījumu, kurš pastāv brīdī, kad pasākums stājas spēkā.

18.13. PANTS

Piesardzības atkāpe

1. Neko šajā nolīgumā neinterpretē tā, ka tas liegtu kādai Pusei pieņemt vai paturēt spēkā pasākumus piesardzības apsvērumu[80] dēļ, piemēram:

a) aizsargāt ieguldītājus, noguldītājus, apdrošinājuma ņēmējus vai tādas personas, pret kurām finanšu pakalpojuma sniedzējam ir fiduciāri pienākumi; vai

[80] Puses atzīst, ka jēdziens "piesardzības apsvērumi" ietver atsevišķu finanšu pakalpojumu sniedzēju drošību, stabilitāti, integritātes saglabāšanu vai finanšu atbildību.

b) nodrošināt minētās Puses finanšu sistēmas integritāti un stabilitāti.

2. Ja 1. punktā minētie pasākumi neatbilst citiem šā nolīguma noteikumiem, tos neizmanto kā līdzekli, lai apietu kādas Puses saistības vai pienākumus saskaņā ar šo nolīgumu.

18.14. PANTS

Atzīšana

1. Puse var atzīt otras Puses vai trešās valsts piesardzības pasākumus, nosakot, kā piemēro minētās otras Puses vai minētās trešās valsts pasākumus attiecībā uz finanšu pakalpojumiem. Šādu atzīšanu var panākt vai nu autonomi ar saskaņošanas palīdzību, vai pamatojoties uz nolīgumu vai citu vienošanos.

2. Ja Puse atzīst trešās valsts piesardzības pasākumu saskaņā ar 1. punktu, šī Puse dod otrai Pusei pienācīgu iespēju pierādīt, ka otrā Pusē pastāv apstākļi, kuru dēļ pirmā Puse ir atzinusi trešās valsts piesardzības pasākumu, un ka minētajos apstākļos otrā Pusē darbojas vai darbotos līdzvērtīgs regulējums, uzraudzība un īstenošana, kā arī attiecīgā gadījumā procedūras informācijas apmaiņai starp Pusēm.

3. Neko šajā nolīgumā neinterpretē kā prasību vienai Pusei atzīt otras Puses piesardzības pasākumu.

18.15. PANTS

Starptautiskie standarti

Katra Puse cenšas nodrošināt, ka tās teritorijā īsteno un piemēro starptautiski saskaņotus standartus attiecībā uz regulējumu un uzraudzību finanšu pakalpojumu jomā un attiecībā uz cīņu pret izvairīšanos no nodokļu maksāšanas un nodokļu apiešanu. Šie starptautiski saskaņotie standarti cita starpā ietver G20, Finanšu stabilitātes padomes (FSP), Bāzeles Banku uzraudzības komitejas (*BCBS*), Starptautiskās Apdrošināšanas uzraudzītāju asociācijas (*IAIS*), Starptautiskās Vērtspapīru komisiju organizācijas (*IOSCO*), Finanšu darījumu darba grupas (*FATF*) un ESAO Pasaules foruma par pārredzamības un informācijas apmaiņas jautājumiem nodokļu jomā pieņemtos standartus.

18.16. PANTS

Pašregulējuma organizācijas

Ja Puse pieprasa, ka otras Puses finanšu iestādei vai pārrobežu finanšu pakalpojumu sniedzējam jābūt pašregulējuma organizācijas biedram vai dalībniekam vai vajadzīga piekļuve pašregulējuma organizācijai, lai sniegtu finanšu pakalpojumu tās teritorijā vai tās virzienā, pirmā Puse nodrošina, ka pašregulējuma organizācija ievēro 18.3., 18.4. un 18.7. pantā noteiktos pienākumus.

18.17. PANTS

Maksājumu un tīrvērtes sistēmas

Katra Puse otras Puses finanšu iestādēm, kas ir iedibinātas tās teritorijā, piešķir piekļuvi publisko iestāžu vadītām maksājumu un tīrvērtes sistēmām un oficiālām finansēšanas un refinansēšanas iespējām, kuras pieejamas, veicot parastu uzņēmējdarbību un ar valsts režīma piešķiršanas noteikumiem. Šis pants nenodrošina piekļuvi Puses pēdējās instances aizdevēju iespējām.

18.18. PANTS

Iekšzemes regulējums un pārredzamība

1. Šā nolīguma 13. nodaļu (Iekšzemes regulējums) un 28. nodaļu (Laba regulatīvā prakse) nepiemēro Puses pieņemtiem vai saglabātiem pasākumiem, kas attiecas uz šīs nodaļas piemērošanas jomu.

2. Katra Puse nodrošina, ka visi vispārpiemērojamie pasākumi, uz ko attiecas šī nodaļa, tiek izpildīti samērīgā, objektīvā un taisnīgā veidā.

3. Piemērojot 2. punktu, katra Puse, ciktāl tas ir praktiski iespējams un atbilst tās tiesību aktiem:

a) iepriekš publicē to savu normatīvos aktu projektus, kas saistīti ar šīs nodaļas jomā ietilpstošajiem jautājumiem, vai iepriekš publicē dokumentus ar pietiekamu informāciju par šādiem iespējamiem jauniem normatīvajiem aktiem, lai ieinteresētās personas un otra Puse varētu novērtēt, vai un kādā veidā varētu tikt būtiski ietekmētas to intereses;

b) nodrošina ieinteresētajām personām un otrai Pusei pienācīgu iespēju izteikt piezīmes par ierosinātajiem pasākumiem vai a) apakšpunktā minētajiem dokumentiem; un

c) izskata piezīmes, kas saņemtas saskaņā ar b) apakšpunktu.

4. Ja Puse pieprasa iegūt atļauju finanšu pakalpojuma sniegšanai, šīs Puses kompetentās iestādes:

a) ļauj pieteikuma iesniedzējam, ciktāl tas praktiski iespējams, iesniegt pieteikumu jebkurā laikā;

b) paredz samērīgu termiņu pieteikuma iesniegšanai, ja pieteikumu iesniegšanai ir noteikti konkrēti termiņi;

c) nodrošina pakalpojumu sniedzējiem un personām, kas vēlas sniegt pakalpojumu, informāciju, kura vajadzīga, lai ievērotu prasības un procedūras šādas atļaujas saņemšanai, saglabāšanai, grozīšanai un atjaunošanai;

d) ciktāl tas praktiski iespējams, norāda orientējošu pieprasījuma apstrādes termiņu;

e) cenšas pieņemt pieteikumus elektroniskā formātā;

f) dokumentu oriģinālu vietā pieņem dokumentu kopijas, kas autentificētas saskaņā ar Puses tiesību aktiem, ja vien netiek pieprasīta dokumentu oriģinālu iesniegšana, lai aizsargātu atļaujas piešķiršanas procesa integritāti;

g) pēc pieteikuma iesniedzēja lūguma un bez liekas kavēšanās sniedz informāciju par pieteikuma statusu;

h) ja pieteikumu uzskata par pilnīgu, lai to izskatītu saskaņā ar Puses tiesību aktiem, nodrošina pieteikuma izskatīšanu līdz galam un to, ka pieteikuma iesniedzējs samērīgā laikposmā pēc pieteikuma iesniegšanas tiek informēts par lēmumu, pēc iespējas rakstiskā veidā[81];

i) ja pieteikumu neuzskata par pilnīgu, lai to izskatītu saskaņā ar Puses tiesību aktiem, samērīgā laikposmā un ciktāl tas ir praktiski iespējams:

   i) informē pieteikuma iesniedzēju, ka pieteikums ir nepilnīgs;

   ii) pēc pieteikuma iesniedzēja pieprasījuma sniedz skaidrojumu, kāpēc pieteikums tiek uzskatīts par nepilnīgu;

   iii) dod pieteikuma iesniedzējam iespēju[82] iesniegt papildu informāciju, kas vajadzīga, lai pieteikums būtu pilnīgs; un

[81] Kompetentās iestādes var šo prasību izpildīt, pieteikuma iesniedzēju iepriekš rakstiski informējot, tostarp, publicējot pasākumu, par to, ka atbildes trūkums konkrētā termiņā, skaitot no pieteikuma iesniegšanas dienas, liecina vai nu par pieteikuma pieņemšanu, vai noraidīšanu. Lielākai noteiktībai – rakstiska informēšana var ietvert arī informācijas nodošanu elektroniski.

[82] Lielākai noteiktībai – šādas iespējas došana neliek kompetentajai iestādei pagarināt termiņus.

iv) ja nav praktiski iespējams nekas no iepriekš minētā un ja pieteikums tiek noraidīts tā nepilnīguma dēļ, nodrošina, ka samērīgā laikposmā par to tiek informēts pieteikuma iesniedzējs;

j) pieteikuma noraidīšanas gadījumā, cik vien praktiski iespējams, pēc savas iniciatīvas vai pēc pieteikuma iesniedzēja lūguma informē pieteikuma iesniedzēju par noraidīšanas iemesliem un attiecīgā gadījumā par pieteikuma atkārtotas iesniegšanas procedūrām;

k) nodrošina, ka maksa[83] par atļauju, ko iekasē kompetentā iestāde, ir samērīga un pārredzama un pati par sevi neierobežo attiecīgā pakalpojuma sniegšanu vai citas saimnieciskās darbības veikšanu; un

l) nodrošina, ka atļauja pēc tās piešķiršanas stājas spēkā bez liekas kavēšanās, ievērojot piemērojamos noteikumus.

[83] Maksa par atļauju ietver licencēšanas maksu un maksu, kas saistīta ar kvalifikācijas procedūrām. Tā neietver maksu par dabas resursu izmantošanu, izsoles maksu, maksu par konkursa rīkošanu vai citām nediskriminējošām koncesiju piešķiršanas metodēm vai obligātus maksājumus par universālā pakalpojuma sniegšanu.

18.19. PANTS

Finanšu pakalpojumu apakškomiteja

1. Ja vien nav bijusi cita vienošanās, Finanšu pakalpojumu apakškomiteja, kas izveidota ar 1.10. panta (Šā nolīguma III daļas apakškomitejas un citas struktūras) 1. punkta i) apakšpunktu, rīko sanāksmes reizi gadā, lai:

a) pārraudzītu šīs nodaļas īstenošanu un darbību;

b) izskatītu jebkuras Puses nodotos jautājumus par finanšu pakalpojumiem;

c) nodrošinātu forumu, kurā risināt Pušu dialogu par finanšu pakalpojumu nozares regulējumu, lai uzlabotu savstarpējo informētību par to attiecīgajām regulatīvajām sistēmām un sadarbotos starptautisko standartu izstrādē;

d) piedalītos strīdu izšķiršanas procedūrās saskaņā ar 18.22. pantu (Ieguldījumu strīdi finanšu pakalpojumu jomā); un

e) novērtētu šā nolīguma darbību, ciktāl tas attiecas uz finanšu pakalpojumiem.

2. Finanšu pakalpojumu apakškomitejas sastāvā ir finanšu pakalpojumu eksperti un par finanšu pakalpojumu politiku atbildīgo iestāžu pārstāvji. Meksikā par finanšu pakalpojumu politiku atbildīgā iestāde ir Finanšu un valsts kredītu ministrija (*Secretaría de Hacienda y Crédito Público*) vai tās tiesību pārņēmējs.

3. Finanšu pakalpojumu apakškomiteja pēc jebkuras Puses pieprasījuma apspriež piemērotu pamatnostādņu izstrādi šīs nodaļas interpretācijas nolūkos. Apvienotā padome var pieņemt šādas pamatnostādnes, nākot klajā ar ieteikumu.

18.20. PANTS

Apspriešanās

1. Puse var rakstiski pieprasīt apspriešanos ar otru Pusi ikvienā jautājumā, kas izriet no šā nolīguma un skar finanšu pakalpojumus. Otra Puse atsaucīgi izskata minēto pieprasījumu. Apspriešanā iesaistītās Puses paziņo savstarpējās apspriešanās rezultātus Finanšu pakalpojumu apakškomitejai.

2. Katra Puse nodrošina, ka tās apspriešanās delegācijā ir iekļautas amatpersonas ar pienācīgu lietpratību par finanšu pakalpojumiem vai finanšu iestādēm, kas ietilpst šīs nodaļas darbības jomā. Meksikā šim nosacījumam atbilst amatpersonas no Finanšu un valsts kredītu ministrijas (*Secretaría de Hacienda y Crédito Público*) vai tās tiesību pārņēmēja.

3. Neko šajā pantā neinterpretē kā prasību Pusei atkāpties no tās tiesību aktiem par informācijas apmaiņu starp finanšu iestādēm vai no prasībām, ko paredz kāds nolīgums vai vienošanās starp Pušu finanšu iestādēm, vai liktu finanšu iestādēm veikt darbības, kas ir pretrunā konkrētiem regulatīviem, uzraudzības, administratīviem vai izpildes aspektiem.

4. Neko šajā pantā neinterpretē tā, ka tas liegtu Pusei uzraudzības nolūkos pieprasīt informāciju par finanšu iestādi vai pārrobežu finanšu pakalpojumu sniedzēju, kas atrodas otras Puses teritorijā. Puse var vērsties pie otras Puses finanšu iestādes, lai pieprasītu šādu informāciju.

18.21. PANTS

Strīdu izšķiršana

1. Strīdu izšķiršanai par šīs nodaļas noteikumu piemērošanu un interpretāciju *mutatis mutandis*, ievērojot šā panta noteikumus, piemēro 31. nodaļu (Strīdu izšķiršana), tostarp 31.-A pielikumu (Reglaments) un 31.-B pielikumu (Šķīrējtiesnešu un mediatoru rīcības kodekss), atbilstoši izmaiņām, kas ieviestas ar šo pantu.

2. Papildus 31.9. pantā (Šķīrējtiesnešiem piemērojamās prasības) noteiktajām prasībām šķīrējtiesnešiem ir lietpratība vai pieredze finanšu pakalpojumu tiesībās vai praksē, kas var ietvert finanšu iestāžu regulējumu, ja vien Puses nevienojas citādi.

3. Apvienotā komiteja ne vēlāk kā sešu mēnešu laikā no šā nolīguma spēkā stāšanās dienas pieņem sarakstu, kurā ietvertas vismaz 15 personas, kas atbilst 2. punkta prasībām, vēlas un ir spējīgas darboties kā šķīrējtiesneši. Sarakstu veido šādi trīs apakšsaraksti:

a) Eiropas Savienības personu apakšsaraksts;

b) Meksikas personu apakšsaraksts; un

c) to personu apakšsaraksts, kuras var pildīt šķīrējtiesas priekšsēdētāja pienākumus.

4. Šā panta 3. punktā minētie apakšsaraksti šīs nodaļas vajadzībām pēc pieņemšanas aizstāj 31.8. panta (Šķīrējtiesnešu saraksti) 1. punktā minētos apakšsarakstus.

5. Jebkurā strīdā, kurā šķīrējtiesa konstatē, ka pasākums nav saderīgs ar šā nolīguma saistībām, un minētais pasākums ietekmē:

a) finanšu pakalpojumu nozari un jebkuru citu nozari, prasītāja Puse drīkst pārtraukt to priekšrocību piemērošanu finanšu pakalpojumu nozarē, kuru ietekme ir līdzvērtīga attiecīgā pasākuma ietekmei uz otras Puses finanšu pakalpojumu nozari; vai

b) tikai tādu nozari, kas nav finanšu pakalpojumu nozare, prasītāja Puse nepārtrauc priekšrocību piemērošanu finanšu pakalpojumu nozarē.

18.22. PANTS

Ieguldījumu strīdi finanšu pakalpojumu jomā

1. Šā nolīguma 10. nodaļas (Ieguldījumi) D iedaļu (Ieguldījumu strīdu izšķiršana), kas iekļauta šajā nodaļā un kļuvusi par tās daļu saskaņā ar 18.2. panta 7. punktu, ievērojot šā panta noteikumus, *mutatis mutandis*, piemēro:

a) ieguldījumu strīdiem saistībā ar pasākumiem, uz kuriem attiecas šī nodaļa un kuros ieguldītājs apgalvo, ka Puse ir pārkāpusi 10.7. panta (Valsts režīms) 2. punktu, 10.8. panta (Lielākās labvēlības režīms) 2. punktu, 10.15. pantu (Attieksme pret ieguldītājiem un aptvertajiem ieguldījumiem), 10.16. pantu (Pārvedumi), 10.17. pantu (Zaudējumu kompensācija), 10.18. pantu (Ekspropriācija un kompensācija) vai 10.52. pantu (Priekšrocību neattiecināšana); vai

b) ieguldījumu strīdiem, kuri uzsākti saskaņā ar 10. nodaļas (Ieguldījumi) D iedaļu (Ieguldījumu strīdu izšķiršana) un kuros atsaucas uz 18.13. pantu (Piesardzības atkāpe).

2. Rodoties ieguldījumu strīdam saskaņā ar 1. punkta a) apakšpunktu vai atbildētājam 60 dienu laikā kopš prasības iesniegšanas ieguldījumu tiesā saskaņā ar 10.26. pantu (Prasības iesniegšana ieguldījumu tiesā) atsaucoties uz 18.13. pantu (Piesardzības atkāpe) saskaņā ar 1. punkta b) apakšpunktu, lietu izskatošais ieguldījumu tiesas sastāvs pēc apspriešanās ar strīda pusēm, ievērojot 10.44. pantu (Ekspertu ziņojumi), ieceļ vienu vai vairākus ekspertus no 18.21. panta 3. punktā minētā šķīrējtiesnešu saraksta, kuri tai ziņo par jebkuru faktisku ar finanšu pakalpojumiem saistītu jautājumu, ko izvirzījusi kāda no tiesvedībā iesaistītajām pusēm. Ekspertu sarakstu pieņem Apvienotā padome ne vēlāk kā sešu mēnešu laikā pēc šā nolīguma stāšanās spēkā, un tajā ir seši eksperti, kuri ir apliecinājuši lietpratību vai pieredzi finanšu pakalpojumu tiesībās vai praksē, kas var ietvert finanšu iestāžu regulējumu. Ja dienā, kad saskaņā ar 10.26. pantu (Prasības iesniegšana ieguldījumu tiesā) ir iesniegta prasība, 18.21. panta 3. punktā minētais šķīrējtiesnešu saraksts vēl nav pieņemts, ekspertus ieceļ no to personu vidus, kuras viena Puse vai abas Puses ir izraudzījušās un paziņojušas otrai Pusei minētā saraksta pieņemšanas nolūkā.

3. Atbildētājs var rakstveidā nodot jautājumu izskatīšanai Finanšu pakalpojumu apakškomitejā, kura lemj par to, vai un cik lielā mērā 18.13. panta (Piesardzības atkāpe) noteiktais izņēmums ir izmantojams kā arguments pret prasību. Jautājuma nodošanai jānotiek ne vēlāk kā dienā, ko ieguldījumu tiesa noteikusi atbildētājam kā argumentu iesniegšanas termiņu. Ja atbildētājs atbilstoši šim punktam nodod jautājumu izskatīšanai Finanšu pakalpojumu apakškomitejā tiek atlikti termiņi vai tiesvedības, kas norādīti 10. nodaļas (Ieguldījumi) D iedaļā (Ieguldījumu strīdu izšķiršana).

4. Ja jautājumu nodod izskatīšanai saskaņā ar šā panta 3. punktu, Finanšu pakalpojumu apakškomiteja var kopīgā lēmumā noteikt, vai un cik lielā mērā piesardzības atkāpe saskaņā ar 18.13. pantu ir izmantojama kā arguments pret prasību, un nosūtīt atzinuma kopiju ieguldītājam un ieguldījumu tiesai. Ja kopīgajā lēmumā secināts, ka 18.13. pants ir izmantojams kā arguments pret pilnīgi visām prasības daļām, uzskata, ka ieguldītājs ir atsaucis savu prasību un tiesvedība ir pārtraukta saskaņā ar 10.40. pantu (Atteikšanās no prasības). Ja kopīgajā lēmumā secināts, ka 18.13. pants ir izmantojams kā arguments tikai pret atsevišķām prasības daļām, kopīgais lēmums ieguldījumu tiesai ir saistošs attiecībā uz minētajām prasības daļām. Tādā gadījumā 3. punktā aprakstītā termiņu vai tiesvedības atlikšana netiek piemērota, un ieguldītājs var turpināt tiesvedību attiecībā uz atlikušajām prasības daļām.

5. Ja Finanšu pakalpojumu apakškomiteja nav pieņēmusi kopīgu lēmumu trīs mēnešu laikā, kopš atbildētājs nodevis jautājumu izskatīšanai, 3. punktā norādīto termiņu vai tiesvedības atlikšanu nepiemēro un ieguldītājs var turpināt virzīt savu prasību.

6. Ja atbildētājs iesniedzis attiecīgu lūgumu un ja Finanšu pakalpojumu apakškomiteja 5. punktā minētajā trīs mēnešu termiņā nav pieņēmusi kopīgu lēmumu, ieguldījumu tiesa provizoriski lemj par to, vai un cik lielā mērā 18.13. pants ir derīgs arguments pret prasību. Ja atbildētājs neiesniedz šādu lūgumu, tas neskar atbildētāja tiesības 18.13. pantu izmantot par argumentu vēlākā tiesvedības posmā. Ieguldījumu tiesa neizdara negatīvus secinājumus no tā, ka Finanšu pakalpojumu apakškomiteja nav vienojusies par kopīgu lēmumu.

7. Tiesvedību saskaņā ar 6. punktu ieguldījumu tiesa vada sastāvā, kas izskata prasību, un tā jo īpaši nodrošina, ka strīdā iesaistītajām pusēm ir iespēja iesniegt vismaz vienu rakstisku izklāstu. Ieguldījumu tiesa pieņem provizorisko nolēmumu 120 dienu laikā pēc pēdējā rakstiskā izklāsta saņemšanas. Ja ieguldījumu tiesai ir vajadzīgs papildu laiks, lai pieņemtu provizorisko nolēmumu, tā norāda kavēšanās iemeslus. Ja ieguldījumu tiesa secina, ka 18.13. pants ir izmantojams kā arguments pret visām prasības daļām tās kopumā, uzskata, ka ieguldītājs ir atsaucis savu prasību un tiesvedība ir pārtraukta saskaņā ar 10.40. pantu (Atteikšanās no prasības). Ja ieguldījumu tiesa secina, ka 18.13. pants ir izmantojams kā arguments tikai pret dažām prasības daļām, tiesvedība turpinās attiecībā uz atlikušajām prasības daļām.

19. NODAĻA

DIGITĀLĀ TIRDZNIECĪBA

19.1. PANTS

Definīcijas

Šajā nodaļā:

a) "patērētājs" ir jebkura fiziska persona vai – ja tā paredzēts attiecīgās Puses tiesību aktos – uzņēmums –, kas izmanto vai pieprasa publiski pieejamu telesakaru pakalpojumu nolūkos, kas nav saistīti ar komercdarbību, uzņēmējdarbību, amatniecisko darbību vai profesiju;

b) "datu ziņojums" ir informācija, kas ģenerēta, nosūtīta, saņemta vai saglabāta ar elektroniskiem, optiskiem vai līdzīgiem līdzekļiem;

c) "elektroniskās autentifikācijas pakalpojums" ir pakalpojums, kas ļauj apstiprināt:

   i) fiziskas personas vai uzņēmuma identitāti; vai

   ii) datu ziņojuma izcelsmi un integritāti no brīža, kad tas pirmo reizi ģenerēts galīgajā formā;

d) “elektroniskais paraksts” ir dati elektroniskā formā, kas pievienoti datu ziņojumam vai loģiski saistīti ar to un ko var izmantot, lai identificētu minētā datu ziņojuma parakstītāju un paustu viņa apstiprinājumu attiecībā uz datu ziņojumā ietverto informāciju, tādējādi apliecinot tās izcelsmi un integritāti tā, ka ir iespējams konstatēt vēlāk veiktas izmaiņas datos;

e) “elektroniskais uzticamības pakalpojums” ir elektronisks pakalpojums, kas ietver elektronisko parakstu un elektronisko laika zīmogu izveidošanu, verifikāciju un validēšanu, elektroniski reģistrētu piegādi, sertificētus digitalizācijas pakalpojumus, tīmekļa vietņu autentifikāciju un ar minētajiem pakalpojumiem saistītus sertifikātus;

f) “galalietotājs” ir jebkura fiziska persona vai – ja tā paredzēts attiecīgās Puses tiesību aktos – uzņēmums, kas izmanto vai pieprasa publiski pieejamu telesakaru pakalpojumu vai nu kā patērētājs, vai komercdarbības, uzņēmējdarbības, amatnieciskās darbības vai profesionālos nolūkos;

g) “uzticamības pakalpojumu sniedzējs” ir fiziska persona vai uzņēmums, kas sniedz elektroniskos uzticamības pakalpojumus; un

h) “nevēlams komerciāls elektronisks ziņojums” ir elektronisks ziņojums, ar ko saprot vismaz elektroniskā pasta vēstuli, īsziņu (SMS) un multivides īsziņu (MMS), kas bez saņēmēja piekrišanas vai neraugoties uz saņēmēja nepārprotamu noraidījumu nosūtīta komerciālos nolūkos tieši galalietotājiem, izmantojot telesakaru tīklu un, ciktāl tas paredzēts kādas Puses tiesību aktos, citus telesakaru pakalpojumus.

19.2. PANTS

Piemērošanas joma

1. Šo nodaļu piemēro Puses pasākumiem, kas skar ar elektroniskiem līdzekļiem nodrošinātu tirdzniecību.

2. Šo nodaļu nepiemēro:

a) azartspēļu pakalpojumiem;

b) apraides pakalpojumiem;

c) audiovizuāliem pakalpojumiem;

d) notāru vai līdzvērtīgu profesiju pakalpojumiem;

e) juridiskās pārstāvības pakalpojumiem; un

f) publiskajam iepirkumam, izņemot 19.7., 19.8. un 19.11. pantu.

19.3. PANTS

Vispārīgi principi

Puses atzīst, ka digitālā tirdzniecība nodrošina ekonomikas izaugsmi un iespējas un ka ir svarīgi pieņemt regulējumu, kas veicina patērētāju uzticēšanos digitālajai tirdzniecībai un novērš nevajadzīgus šķēršļus tās izmantošanai un attīstībai.

19.4. PANTS

Tiesības reglamentēt

Puses apstiprina savas tiesības reglamentēt savā teritorijā, lai sasniegtu leģitīmus politikas mērķus, piemēram, saistībā ar sabiedrības veselību, sociālajiem pakalpojumiem, valsts izglītību, drošību, vidi, sabiedrības morāli, sociālo vai patērētāju aizsardzību, privātumu un datu aizsardzību, kultūru daudzveidības veicināšanu un aizsardzību, kā arī konkurenci.

19.5. PANTS

Muitas nodokļi par elektroniskiem sūtījumiem

1. Puse neuzliek muitas nodokļus elektroniskiem sūtījumiem starp vienas Puses personu un otras Puses personu.

2. Lielākai noteiktībai – 1. punkts neliedz Pusei piemērot iekšējos nodokļus, nodevas vai citus maksājumus par elektroniskiem sūtījumiem ar noteikumu, ka minētie nodokļi, nodevas vai maksājumi tiek uzlikti atbilstoši šim nolīgumam.

19.6. PANTS

Iepriekšējas atļaujas nepieprasīšana

1. Katra Puse nodrošina, ka pakalpojumu sniegšanai, izmantojot elektroniskus līdzekļus, nav vajadzīga iepriekšēja atļauja.

2. Šā panta 1. punkts neskar uz atļaujām attiecināmas prasības, kuras nav īpaši un ekskluzīvi vērstas uz pakalpojumiem, ko sniedz, izmantojot elektroniskus līdzekļus, vai kuras attiecas uz telesakaru pakalpojumiem.

19.7. PANTS

Elektroniskie līgumi

1. Katra Puse nodrošina, ka tās tiesību sistēma ļauj slēgt līgumus, izmantojot elektroniskus līdzekļus, un ka šādiem līgumiem netiek atņemtas tiesiskās sekas, juridiskais spēks vai izpildāmība tikai tāpēc, ka tie ir noslēgti, izmantojot elektroniskus līdzekļus.

2. Šis pants neattiecas uz līgumiem:

a) kuri rada vai nodod tiesības uz nekustamo īpašumu;

b) attiecībā uz kuriem ar likumu pieprasīta tiesu vai valsts iestāžu, vai tādu profesiju pārstāvju iesaistīšanās, kas īsteno valsts varu;

c) ar kuriem tiek piešķirti galvojumi, un līgumiem par nodrošinājuma vērtspapīriem, ko sniedz personas, kuras darbojas nolūkos, kas nav saistīti ar to komercdarbību, uzņēmējdarbību, amatniecisko darbību vai profesiju, kā noteikts tiesību aktos; un

d) kurus reglamentē ģimenes tiesības vai mantošanas tiesības.

19.8. PANTS

Elektroniskie uzticamības un autentifikācijas pakalpojumi

1. Puse elektroniskajam uzticamības vai elektroniskās autentifikācijas pakalpojumam neliedz juridisko spēku tikai tādēļ, ka pakalpojums tiek sniegts elektroniskā veidā.

2. Puse nepieņem un nesaglabā pasākumus, kas reglamentē elektroniskos uzticamības un elektroniskās autentifikācijas pakalpojumus, ja šādi pasākumi:

a) aizliedz elektroniska darījuma pusēm savstarpēji noteikt saviem darījumiem piemērotas elektroniskās metodes; vai

b) liedz elektroniska darījuma pusēm iespēju tiesā vai administratīvās iestādēs pierādīt, ka minēto pušu elektroniskajā darījumā ir ievērotas juridiskās prasības attiecībā uz elektroniskajiem uzticamības un elektroniskās autentifikācijas pakalpojumiem.

3. Neraugoties uz 2. punktu, Puse var pieprasīt, lai attiecībā uz konkrētām elektronisko darījumu kategorijām elektroniskās autentifikācijas metode atbilstu noteiktiem snieguma standartiem vai būtu sertificēta iestādē, kas akreditēta saskaņā ar Puses tiesību aktiem. Šādām prasībām jābūt objektīvām, pārredzamām, proporcionālām un nediskriminējošām un jāattiecas tikai uz attiecīgās elektronisko darījumu kategorijas īpašajām iezīmēm.

4. Puses veicina sadarbspējīgu elektronisko uzticamības un elektroniskās autentifikācijas pakalpojumu izmantošanu un atzītu uzticamības pakalpojumu sniedzēju nodrošināto elektronisko uzticamības un elektroniskās autentifikācijas pakalpojumu savstarpēju atzīšanu.

19.9. PANTS

Patērētāju aizsardzība tiešsaistē

1. Puses atzīst, ka ir svarīgi saglabāt un pieņemt pārredzamus un efektīvus pasākumus, kas veicina patērētāju uzticēšanos, tostarp, bet ne tikai, pasākumus, kas aizsargā patērētājus no krāpnieciskas un maldinošas komercprakses, tiem iesaistoties elektroniskās komercijas darījumos.

2. Katra Puse pieņem vai saglabā pasākumus, kas veicina patērētāju uzticēšanos, tostarp tādus, kas aizliedz krāpniecisku un maldinošu komercpraksi, kura rada vai var radīt kaitējumu patērētājiem.

3. Puses atzīst, ka ir svarīgi, lai to attiecīgās patērētāju aizsardzības aģentūras vai citas attiecīgās struktūras sadarbotos ar elektronisko komerciju saistītās darbībās, tādējādi uzlabojot patērētāju uzticēšanos un līdz ar to vairojot patērētāju labklājību.

19.10. PANTS

Nevēlami komerciāli elektroniski ziņojumi

1. Katra Puse pieņem vai saglabā pasākumus, kas:

a) pieprasa, ka nevēlamu komerciālu elektronisku ziņojumu nosūtītājiem ir jāveicina galalietotāju iespējas novērst minēto ziņojumu turpmāku saņemšanu; vai

b) pieprasa, kā noteikts katras Puses normatīvajos aktos, saņēmēju piekrišanu komerciālu elektronisku ziņojumu saņemšanai.

2. Katra Puse nodrošina, ka nevēlami komerciāli elektroniski ziņojumi ir skaidri identificējami, ka tajos skaidri norādīts, kā vārdā tie sūtīti, un ir sniegta informācija, kas vajadzīga, lai galalietotāji bez maksas jebkurā laikā varētu pieprasīt pārtraukt to sūtīšanu.

3. Katra Puse nodrošina iespēju vērsties pret nevēlamu komerciālu elektronisku ziņojumu sūtītājiem, kuri neievēro saskaņā ar 1. un 2. punktu pieņemtos vai saglabātos pasākumus.

4. Puses cenšas sadarboties atbilstošos savstarpēju interešu gadījumos attiecībā uz nevēlamu komerciālu elektronisku ziņojumu regulējumu.

19.11. PANTS

Pirmkods

1. Puse nepieprasa otras Puses fiziskai personai vai uzņēmumam piederošas programmatūras pirmkoda nodošanu vai piekļuvi tam.

2. Lielākai noteiktībai – 1. punkts:

a) neliedz Pusei pieņemt vai paturēt spēkā pasākumus, kas paredzēti leģitīmu sabiedriskās politikas mērķu sasniegšanai, tostarp ar nolūku nodrošināt drošību un drošumu – piemēram, saistībā ar sertifikācijas procedūru – saskaņā ar šā nolīguma 18.13. pantu (Piesardzības atkāpe), 32.1. pantu (Vispārēji izņēmumi) un IV daļas 2.8. pantu (Drošības izņēmums); vai

b) neattiecas uz brīvprātīgu programmatūras pirmkoda nodošanu vai piekļuves pirmkodam piešķiršanu uz komerciāliem pamatiem, ko veic otras Puses persona, piemēram, saistībā ar publiskā iepirkuma darījumu vai sarunu rezultātā noslēgtu līgumu.

3. Nekas šajā pantā neskar:

a) tiesas, administratīvās tiesas vai konkurences iestādes prasības labot konkurences tiesību pārkāpumu;

b) intelektuālā īpašuma tiesības un to īstenošanu; vai

c) Puses tiesības veikt darbības vai neizpaust informāciju, ko tā uzskata par vajadzīgu tai būtisku drošības interešu aizsardzībai saistībā ar ieroču, munīcijas vai militārā aprīkojuma iepirkumu vai valsts drošībai vai valsts aizsardzībai nepieciešamu iepirkumu.

19.12. PANTS

Piekļuve atvērtam internetam

Katra Puse cenšas nodrošināt, ka, ievērojot piemērojamo politiku un normatīvos aktus, galalietotāji tās teritorijā spēj:

a) piekļūt internetā pieejamiem pašu izraudzītiem pakalpojumiem un lietotnēm, izplatīt un izmantot tos, ievērojot saprātīgu un nediskriminējošu tīkla pārvaldību;

b) pieslēgt internetam pašu izraudzītas ierīces ar noteikumu, ka šādas ierīces nekaitē tīklam; un

c) piekļūt informācijai par interneta piekļuves pakalpojumu sniedzēja tīkla pārvaldības praksi.

19.13. PANTS

Sadarbība

1. Atzīstot digitālās tirdzniecības globālo raksturu, Puses sadarbojas regulējuma jautājumos un paraugprakses jomā, izmantojot esošos nozaru dialogus, kuros cita starpā pievēršas šādiem jautājumiem:

a) sadarbspējīgu elektronisko uzticamības un autentificēšanas pārrobežu pakalpojumu atzīšana un veicināšana;

b) rīcība ar tiešās tirgvedības paziņojumiem;

c) problēmas, ar kurām saskaras mazie un vidējie uzņēmumi digitālajā tirdzniecībā;

d) patērētāju aizsardzība un patērētāju uzticēšanās veidošana elektroniskās komercijas vidē;

e) kopīgi kiberdrošības jautājumi; un

f) citi jautājumi saistībā ar digitālās tirdzniecības attīstību.

2. Sadarbība regulējuma jautājumos un paraugprakses jomā, kas minēta 1. punktā, ir vērsta uz informācijas un viedokļu apmaiņu par Pušu attiecīgajiem tiesību aktiem, kā arī uz šādu tiesību aktu īstenošanu.

3. Puses uzsver, ka ir svarīgi aktīvi piedalīties daudzpusējos forumos ar mērķi sekmēt digitālās tirdzniecības pilnveidošanu.

19.14. PANTS

Pārskatīšanas klauzula par datu plūsmām

Trīs gadu laikā pēc šā nolīguma stāšanās spēkā Puses atkārtoti novērtē nepieciešamību šajā nolīgumā iekļaut noteikumus par datu brīvu apriti.

20. NODAĻA

KAPITĀLA APRITE, MAKSĀJUMI UN PĀRVEDUMI UN PAGAIDU AIZSARDZĪBAS PASĀKUMI

20.1. PANTS

Norēķinu konts

Neskarot citus šā nolīguma noteikumus, katra Puse atļauj brīvi konvertējamā valūtā un saskaņā ar Starptautiskā Valūtas fonda Vienošanās līgumu, kas pieņemts Apvienoto Nāciju Organizācijas Monetārajā un finanšu konferencē Bretonvudā, Ņūhempšīrā, 1944. gada 22. jūlijā, veikt visus pārvedumus vai maksājumus attiecībā uz darījumiem maksājumu bilances norēķinu kontā starp Pusēm, kuri ietilpst šā nolīguma piemērošanas jomā.

20.2. PANTS

Kapitāla aprite

Neskarot citus šā nolīguma noteikumus, katra Puse attiecībā uz darījumiem maksājumu bilances kapitāla un finanšu kontā atļauj brīvu kapitāla apriti nolūkā liberalizēt ieguldījumus un citus darījumus, kā noteikts 10. nodaļas (Ieguldījumi) B iedaļā (Ieguldījumu liberalizācija), 11. nodaļā (Pakalpojumu pārrobežu tirdzniecība), 12. nodaļā (Fizisku personu pagaidu klātbūtne uzņēmējdarbības nolūkā) un 18. nodaļā (Finanšu pakalpojumi).

20.3. PANTS

Normatīvo aktu piemērošana attiecībā uz kapitāla apriti, maksājumiem vai pārvedumiem

1. Šā nolīguma 10.16. pants (Pārvedumi) un 18.2. panta (Piemērošanas joma) 6. punkta a) apakšpunkts, kā arī 20.1. un 20.2. pants neliedz Pusei piemērot tās normatīvos aktus, kas attiecas uz:

a) bankrotu, maksātnespēju un kreditoru tiesību aizsardzību;

b) finanšu instrumentu emitēšanu, tirdzniecību vai darījumiem ar tiem;

c) finanšu pārskatu iesniegšanu vai darījumu uzskaiti par kapitāla apriti, maksājumiem vai pārvedumiem, ja tas nepieciešams, lai sniegtu palīdzību tiesībaizsardzības iestādēm vai finanšu regulatoriem;

d) noziedzīgiem nodarījumiem vai krimināpārkāpumiem, vai krāpniecisku vai maldinošu praksi;

e) tiesvedības rezultātā pasludinātu rīkojumu vai spriedumu izpildes nodrošināšanu; vai

f) sociālo nodrošinājumu, valsts pensiju vai obligāto uzkrājumu shēmām.

2. Šā panta 1. punktā minētos normatīvos aktus nepiemēro patvaļīgi vai diskriminējoši, vai veidā, kas citādi rada slēptus ierobežojumus kapitāla apritei, maksājumiem vai pārvedumiem.

20.4. PANTS

Pagaidu aizsardzības pasākumi

1. Ārkārtas apstākļos, ja nopietnas grūtības kavē Eiropas Savienības ekonomiskās un monetārās savienības darbību vai pastāv šādu grūtību draudi, Eiropas Savienība var pieņemt vai saglabāt aizsardzības pasākumus attiecībā uz kapitāla apriti, maksājumiem vai pārvedumiem. Minētie pasākumi nepārsniedz to, kas ir noteikti nepieciešams šādu grūtību risināšanai, un ir spēkā uz laikposmu, kurš nepārsniedz sešus mēnešus.

2. Pasākumi, ko Eiropas Savienība noteikusi saskaņā ar 1. punktu, nerada patvaļīgu vai neattaisnojamu diskrimināciju starp Meksiku un trešo valsti. Eiropas Savienība nekavējoties informē Meksiku un pēc iespējas drīz iesniedz grafiku šādu pasākumu atcelšanai.

20.5. PANTS

Ierobežojumi maksājumu bilances, ārējā finansējuma un makroekonomikas grūtību gadījumā

1. Puse var pieņemt vai saglabāt ierobežojošus pasākumus attiecībā uz kapitāla apriti, maksājumiem vai pārvedumiem[84], ja:

a) rodas nopietnas maksājumu bilances vai ārējas finansiālas grūtības vai to draudi[85]; vai

b) ārkārtas gadījumos, kad ar kapitāla apriti saistīti maksājumi vai pārvedumi rada vai draud radīt nopietnas makroekonomiskas grūtības, kas saistītas ar monetāro un valūtas maiņas kursa politiku Meksikā vai kādā Eiropas Savienības dalībvalstī.

---

[84] Eiropas Savienības gadījumā šādus pasākumus var pieņemt Eiropas Savienības dalībvalsts situācijās, kas nav minētas 20.4. pantā un kas ietekmē minētās dalībvalsts tautsaimniecību.

[85] Lielākai noteiktībai – nopietnas maksājumu bilances vai ārējas finansiālas grūtības vai šādu grūtību draudi, kā minēts 1. punkta a) apakšpunktā, cita starpā var rasties no nopietnām makroekonomiskām problēmām, kas saistītas ar monetārās un valūtas maiņas kursa politiku vai šādu problēmu draudiem, kā minēts 1. punkta b) apakšpunktā.

2. Šā panta 1. punktā minētie pasākumi:

a) atbilst Starptautiskā Valūtas fonda Vienošanās līgumam, ja tas ir piemērojams;

b) nepārsniedz to, kas nepieciešams, lai risinātu 1. punktā aprakstīto situāciju;

c) ir pagaidu rakstura un tiek pakāpeniski izbeigti līdz ar 1. punktā minētās situācijas uzlabošanos;

d) nerada nevajadzīgu kaitējumu otras Puses komerciālajām, ekonomiskajām un finanšu interesēm;

e) paredz līdzīgās situācijās pret otru Pusi izturēties ne mazāk labvēlīgi kā pret trešo valsti; un

f) netiek izmantoti tādas makroekonomikas politikas vietā, kas vajadzīga pamatotu ārējo korekciju veikšanai.

3. Attiecībā uz preču tirdzniecību katra Puse var pieņemt vai paturēt spēkā ierobežojošus pasākumus, lai aizsargātu savu ārējo finanšu pozīciju vai maksājumu bilanci. Minētie pasākumi atbilst *GATT* 1994 XII pantam un 1994. gada Vispārējās vienošanās par tarifiem un tirdzniecību vienošanās par maksājumu bilances noteikumiem.

4. Attiecībā uz preču tirdzniecību katra Puse var pieņemt vai paturēt spēkā ierobežojošus pasākumus, lai aizsargātu savu ārējo finanšu pozīciju vai maksājumu bilanci. Minētie pasākumi ir saskaņā ar *GATS* XII pantu.

5. Puse cenšas nepieņemt vai nesaglabāt ierobežojošos pasākumus, kas izpaužas kā tarifa uzcenojums, kvotas, licences vai līdzīgi pasākumi. Kad Puse paziņo otrai Pusei par šiem pasākumiem, tā paskaidro, kāds pamatojums ir minēto ierobežojošo pasākumu izmantošanai saskaņā ar 2. punktu.

6. Puse, kas saglabājusi vai pieņēmusi ierobežojošos pasākumus, nekavējoties paziņo par tiem otrai Pusei.

7. Ja pagaidu aizsardzības pasākumus vai ierobežojošos pasākumus pieņem vai saglabā saskaņā ar 20.4. pantu vai šo pantu, Puses nekavējoties apspriežas Pakalpojumu un ieguldījumu apakškomitejā, ja vien apspriešanās nenotiek citos starptautiskos forumos, kuros piedalās abas Puses. Apspriešanās gaitā novērtē maksājumu bilances vai ārējās finansiālās grūtības, kas izraisījušas attiecīgos pasākumus, ņemot vērā šādus faktorus:

a) grūtību raksturs un apmērs;

b) ārējā ekonomikas un tirdzniecības vide; un

c) alternatīvi korektīvie pasākumi, kas varētu būt pieejami.

8. Šā panta 7. punktā minētās apspriešanās procesā izskata jebkāda pagaidu aizsardzības pasākuma vai ierobežojošā pasākuma atbilstību 20.4. pantam vai šā panta 1. un 2. punktam. Puses akceptē visus Starptautiskā Valūtas fonda (“SVF”) sniegtos attiecīgos statistikas vai faktu konstatējumus, ja tādi ir, un secinājumos ņem vērā SVF novērtējumu par konkrētās Puses maksājumu bilanci un ārējo finansiālo stāvokli.

21. NODAĻA

PUBLISKAIS IEPIRKUMS

21.1. PANTS

Definīcijas

Šajā nodaļā:

a) “komerciālas preces vai pakalpojumi” ir tāda veida preces vai pakalpojumi, ko parasti pārdod vai piedāvā pārdošanai komerctirgū un ko parasti pērk nevalstiskas personas nevalstiskiem mērķiem;

b) “būvniecības pakalpojumi” ir pakalpojumi, kuru mērķis ir inženiertehnisko būvdarbu vai būvdarbu izpilde, izmantojot jebkādus līdzekļus, pamatojoties uz Apvienoto Nāciju Organizācijas Centrālā preču klasifikatora (*CPC*) 51. sadaļu;

c) “aptvertais iepirkums” ir iepirkums valdības vajadzībām:

i) kurš attiecas uz preci, pakalpojumu vai jebkādu to apvienojumu:

A) kā attiecībā uz katru Pusi norādīts attiecīgi 21.-A pielikumā vai 21.-B pielikumā; un

B) iepirkumu neveicot komerciālas pārdošanas vai tālākpārdošanas nolūkā vai nolūkā izmantot komerciālai pārdošanai vai tālākpārdošanai paredzētas preces ražošanā vai pakalpojuma sniegšanā;

ii) kuru veic, slēdzot līgumu, tostarp:

A) pirkuma līgumu;

B) nomas līgumu; un

C) īres līgumu vai izpirkumnomas līgumu, ar izpirkuma iespēju vai bez tās;

iii) kura saskaņā ar 21.2. pantu aplēstā vērtība brīdī, kad tiek publicēts paziņojums saskaņā ar 21.6. pantu, ir vienāda ar vai lielāka par attiecīgo robežvērtību, kas katrai Pusei norādīta attiecīgi 21.-A pielikumā vai 21.-B pielikumā;

iv) kuru veic iepirkuma veicējs; un

v) kurš nav citādi izslēgts no darbības jomas saskaņā ar 21.2. panta 2. punktu vai 21.-A pielikumu, vai 21.-B pielikumu;

d) “elektroniska izsole” ir iteratīvs process, kas saistīts ar elektronisku līdzekļu izmantošanu tam, lai piegādātāji varētu iesniegt vai nu jaunas cenas, vai jaunas vērtības skaitliski izsakāmiem ar cenu nesaistītiem iepirkuma elementiem, kuri saistīti ar vērtēšanas kritērijiem, kā rezultātā tiek klasificēti vai pārklasificēti konkursa piedāvājumi;

e) “rakstveida” vai “rakstisks” nozīmē informācijas izteikšanu vārdos vai skaitļos, kuru var nolasīt, reproducēt un pēc tam paziņot tālāk, un tas var ietvert elektroniski pārraidītu un saglabātu informāciju;

f) “ierobežota iepirkuma procedūra” ir iepirkuma metode, saskaņā ar kuru iepirkuma veicējs pēc savas izvēles sazinās ar vienu vai vairākiem piegādātājiem;

g) “daudzkārt lietojams saraksts” ir to piegādātāju saraksts, kurus iepirkuma veicējs atzinis par atbilstošiem iekļaušanai minētajā sarakstā, ko iepirkuma veicējs plāno izmantot vairāk nekā vienu reizi;

h) “paziņojums par paredzēto iepirkumu” ir iepirkuma veicēja publicēts paziņojums, kurā ieinteresētie piegādātāji tiek aicināti iesniegt dalības pieteikumu, piedāvājumu vai abus;

i) “kompensācija” ir nosacījums vai apņemšanās, kas veicina vietējo attīstību vai uzlabo puses maksājumu bilances kontus, piemēram, iekšzemes satura izmantošana, tehnoloģijas licencēšana, ieguldījumi, prečmaiņa un tamlīdzīga darbība vai prasība;

j) “atklāta iepirkuma procedūra” ir iepirkuma metode, saskaņā ar kuru piedāvājumu var iesniegt visi ieinteresētie piegādātāji;

k) “iepirkuma veicējs” ir subjekts, uz kuru attiecas 21.-A pielikuma un 21.-B pielikuma A, B un C iedaļa;

l) “kvalificēts piegādātājs” ir piegādātājs, kuru iepirkuma veicējs atzīst par tādu, kas atbilst dalības nosacījumiem;

m) “selektīva iepirkuma procedūra” ir iepirkuma metode, saskaņā ar kuru iepirkuma veicējs uzaicina iesniegt piedāvājumu tikai kvalificētos piegādātājus;

n) “pakalpojumi”, ja vien nav norādīts citādi, ietver būvniecības pakalpojumus;

o) “standarts” ir dokuments, kuru apstiprinājusi atzīta institūcija un kurā vispārējai un atkārtotai izmantošanai sniegti noteikumi, norādījumi vai preču vai pakalpojumu, vai ar tiem saistīto procesu un ražošanas metožu raksturojumi, kuru ievērošana nav obligāta un kurā var iekļaut vai arī tas var attiekties vienīgi uz terminoloģiju, simboliem, iepakojumu, marķēšanas vai etiķetēšanas prasībām, kas attiecas uz preci, pakalpojumu, procesu vai ražošanas metodi;

p) “piegādātājs” ir persona vai personu grupa, kas piegādā preces vai sniedz pakalpojumus vai arī varētu to darīt; un

q) “tehniskā specifikācija” ir iepirkuma procedūras prasība, kurā:

i) nosaka iepērkamo preču vai pakalpojumu parametrus, tostarp kvalitāti, veiktspēju, drošumu un izmērus vai to ražošanas vai sniegšanas procesus un metodes; vai

ii) nosaka prasības attiecībā uz terminoloģiju, simboliem, iepakojumu, marķēšanu un etiķetēšanu atkarībā no konkrētās preces vai pakalpojuma.

21.2. PANTS

Piemērošanas joma un tvērums

Šīs nodaļas piemērošana

1. Šī nodaļa attiecas uz ikvienu pasākumu, kas saistīts ar aptverto iepirkumu, neatkarīgi no tā, vai tas pilnībā vai daļēji tiek veikts elektroniski.

2. Ja vien 21.-A pielikumā un 21.-B pielikumā nav paredzēts citādi, šī nodaļa neattiecas uz:

a) zemes, esošo ēku vai cita nekustama īpašuma vai ar to saistīto tiesību iegādi vai nomu;

b) ārpuslīgumiskiem vienošanās aktiem vai jebkāda veida palīdzību, ko sniedz Puse, tostarp sadarbības nolīgumiem, dotācijām, aizdevumiem, kapitāla ieguldījumiem, garantijām un fiskāliem stimuliem;

c) finanšu aģentūru vai depozitāru pakalpojumu, likvidācijas un vadības pakalpojumu regulētām finanšu iestādēm un pakalpojumu, kas attiecas uz valsts parāda pārdošanu, izpirkšanu un izplatīšanu, tostarp aizņēmumu un obligāciju, parādzīmju un citu vērtspapīru, iepirkumu vai iegādi;

d) valsts nodarbinātības līgumiem;

e) iepirkumiem, kurus veic:

i) ar īpašu nolūku sniegt starptautisku palīdzību, tostarp palīdzību attīstībai;

ii) saskaņā ar īpašu procedūru vai nosacījumu starptautiskā nolīgumā, kas attiecas uz bruņoto spēku izvietošanu vai uz projekta kopīgu īstenošanu, ko veic tā parakstītājvalstis; vai

iii) atbilstīgi starptautiskas organizācijas īpašai procedūrai vai nosacījumam vai ja tos finansē no starptautiskām dotācijām, aizdevumiem vai citāda atbalsta, ja piemērojamā procedūra vai nosacījums būtu pretrunā šai nodaļai.

3. Katras Puses saistības aptvertā iepirkuma jomā ir izklāstītas 21.-A pielikumā un 21.-B pielikumā, ievērojot šādu struktūru:

a) A iedaļā – centrālās pārvaldes struktūras, uz kuru iepirkumu attiecas šī nodaļa;

b) B iedaļā – teritoriālā pārvaldes līmeņa struktūras, uz kuru iepirkumu attiecas šī nodaļa, tostarp attiecībā uz Meksiku citas teritoriālā līmeņa struktūras;

c) C iedaļā – citas struktūras, uz kuru iepirkumu attiecas šī nodaļa;

d) D iedaļā – preces, uz kurām attiecas šī nodaļa;

e) E iedaļā – pakalpojumi, izņemot būvniecības pakalpojumus, uz kuriem attiecas šī nodaļa;

f) F iedaļā – būvniecības pakalpojumi, uz kuriem attiecas šī nodaļa;

g) G iedaļā – publiskā un privātā sektora partnerība vai būvdarbu koncesijas, uz kurām attiecas šī nodaļa;

h) H iedaļā – vispārējās piezīmes un atkāpes; un

i) I iedaļā – plašsaziņas līdzekļi, kuros Puse publicē paziņojumus par iepirkumu, paziņojumus par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu un citu informāciju, kas saistīta ar tās publiskā iepirkuma sistēmu.

4. Ja kādas Puses tiesību akti ļauj, ka aptverto iepirkumu iepirkuma veicēja vārdā veic citas struktūras vai personas, kuru iepirkums attiecībā uz konkrētajām precēm un pakalpojumiem nav aptvertais iepirkums, arī piemēro šo nodaļu.

Vērtēšana

5. Aplēšot iepirkuma vērtību ar mērķi noskaidrot, vai tas ir aptvertais iepirkums, iepirkuma veicējs:

a) iepirkuma vērtības aplēšanai nedala iepirkumu atsevišķos iepirkumos un neizvēlas un neizmanto vērtēšanas metodi, kuras nolūks pilnībā vai daļēji izslēgt iepirkumu no šīs nodaļas piemērošanas; un

b) iekļauj aplēsto iepirkuma maksimālo kopējo vērtību visā iepirkuma laikā neatkarīgi no tā, vai tas piešķirts vienam vai vairākiem piegādātājiem, ņemot vērā visus atlīdzības veidus, tai skaitā:

   i) prēmijas, honorārus, komisijas maksu, procentus; un

   ii) ja iepirkums paredz variantus – kopējo šādu variantu vērtību.

6. Ja atsevišķas iepirkuma prasības rezultātā tiek noslēgts vairāk nekā viens līgums vai līgumi tiek noslēgti atsevišķās daļās (turpmāk "atkārtoti līgumi"), tad aplēsto maksimālo kopējo vērtību aprēķina, ņemot par pamatu:

a) atkārtotu līgumu vērtību, kuri noslēgti par viena veida precēm vai pakalpojumiem un piešķirti iepriekšējos 12 mēnešos vai iepirkuma veicēja iepriekšējā fiskālajā gadā, un iespēju robežās pielāgoti, lai ņemtu vērā plānotās pārmaiņas nākamo 12 mēnešu laikā nodrošināmo preču vai pakalpojumu daudzumos vai vērtībā; vai

b) atkārtotu līgumu aplēsto vērtību, kuri noslēgti par viena veida precēm vai pakalpojumiem un kuru slēgšanas tiesības jāpiešķir 12 mēnešos pēc sākotnējā līguma piešķiršanas vai iepirkuma veicēja fiskālajā gadā.

7. Ja preču vai pakalpojumu iepirkumu veic, izmantojot nomāšanu un īrēšanu vai izpirkumnomu, vai ja nav precizēta iepirkuma kopējā cena, novērtējuma pamatā ir:

a) uz noteiktu laiku noslēgta līguma gadījumā:

   i) attiecībā uz līgumu, kura termiņš ir 12 mēneši vai mazāk, – kopējā aplēstā maksimālā vērtība par visu līguma darbības laiku; vai

   ii) attiecībā uz līgumu, kura termiņš pārsniedz 12 mēnešus, – kopējā aplēstā maksimālā vērtība, tostarp aplēstā atlikusī vērtība;

b) uz nenoteiktu laiku noslēgta līguma gadījumā – aplēstā mēneša iemaksa, kas reizināta ar 48;

c) līgumam, par kuru nav skaidrs, vai tas būs uz noteiktu laiku, piemēro b) apakšpunktu.

21.3. PANTS

Drošība un vispārīgi izņēmumi

1. Neko šajā nodaļā neinterpretē tā, ka tas liegtu kādai Pusei veikt darbības vai neizpaust informāciju, ko tā uzskata par vajadzīgu tai būtisku drošības interešu aizsardzībai saistībā ar ieroču, munīcijas vai militārā inventāra iepirkumiem vai ar iepirkumiem, kuri nepieciešami valsts drošībai vai valsts aizsardzībai.

2. Ievērojot prasību, ka šādus pasākumus nepiemēro tādā veidā, kas, pastāvot tādiem pašiem apstākļiem, radītu patvaļīgu vai nepamatotu diskrimināciju starp Pusēm vai slēptu starptautiskās tirdzniecības ierobežojumu, neko šajā nodaļā neinterpretē tā, ka tā liedz Pusei pieņemt vai veikt pasākumus, kas ir:

a) nepieciešami sabiedrības morāles, sabiedriskās kārtības vai drošības aizsardzībai;

b) nepieciešami cilvēku, dzīvnieku vai augu dzīvības vai veselības aizsardzībai;

c) nepieciešami intelektuālā īpašuma aizsardzībai; vai

d) attiecas uz precēm, ko ražo, vai pakalpojumiem, ko sniedz personas ar invaliditāti, filantropiskas institūcijas vai ieslodzījuma vietas.

21.4. PANTS

Vispārīgi principi

Nediskriminēšana

1. Neatkarīgi no 21.2. pantā izklāstītās piemērošanas jomas Puses uzņēmums, kas otras Puses teritorijā ir likumīgi iedibināts, būdams izveidots, iegādāts vai uzturēdams komerciālu klātbūtni, drīkst piedalīties otras Puses publiskajā iepirkumā ar tādiem pašiem nosacījumiem kā otras Puses uzņēmumi, kā paredzēts otras Puses tiesību aktos.

2. Attiecībā uz jebkuru pasākumu, kas attiecas uz aptverto iepirkumu, Puse, tostarp tās iepirkuma veicēji, nekavējoties un bez nosacījumiem piemēro otras Puses precēm un pakalpojumiem un otras Puses piegādātājiem, kuri piedāvā šādas preces vai pakalpojumus, tādu režīmu, kas nav mazāk labvēlīgs par to, kādu minētā Puse, tostarp tās iepirkuma veicēji, piemēro savām precēm, pakalpojumiem un piegādātājiem.

3. Attiecībā uz jebkuru pasākumu saistībā ar aptverto iepirkumu Puse, tostarp tās iepirkuma veicēji:

a) nepiemēro valsts teritorijā iedibinātam piegādātājam mazāk labvēlīgu režīmu nekā kādam citam valsts teritorijā iedibinātam piegādātājam, pamatojoties uz ārvalsts piederības vai īpašumtiesību līmeni; vai

b) nediskriminē valsts teritorijā iedibinātu piegādātāju tāpēc, ka šis piegādātājs konkrētajā iepirkumā piedāvā otras Puses preces vai pakalpojumus.

Elektronisko līdzekļu izmantošana

4. Ja aptvertā iepirkuma veikšanā izmanto elektroniskos līdzekļus, iepirkuma veicējs:

a) nodrošina, ka iepirkums tiek veikts, izmantojot informācijas tehnoloģiju un programmatūru, tai skaitā ar informācijas autentifikāciju un šifrēšanu saistītas sistēmas, kas ir vispārpieejamas un sadarbspējīgas ar citām vispārpieejamām informācijas tehnoloģijas sistēmām un programmatūru;

b) uztur mehānismus, kas nodrošina dalības pieteikumu un konkursa piedāvājumu integritāti, tostarp ļauj konstatēt to saņemšanas laiku un novērš nesankcionētu piekļuvi tiem; un

c) izmanto elektroniskos informācijas un saziņas līdzekļus paziņojumu un iepirkuma procedūras dokumentācijas publicēšanai iepirkuma procedūras procedūrās un, ciktāl tas praktiski iespējams, piedāvājumu iesniegšanai.

Iepirkuma norise

5. Iepirkuma veicējs veic aptverto iepirkumu pārredzamā un objektīvā veidā, kas:

a) atbilst šai nodaļai, izmantojot vienu no šādām metodēm: atklātu iepirkuma procedūru, selektīvu iepirkuma procedūru vai ierobežotu iepirkuma procedūru;

b) novērš interešu konfliktus un korumpētu praksi saskaņā ar attiecīgās Puses tiesību aktiem.

Pretkorupcijas pasākumi

6. Katra Puse nodrošina, ka tā ir ieviesusi pienācīgus pasākumus, lai novērstu korupciju tās publiskajā iepirkumā. Minētie pasākumi ietver procedūras, kuru mērķis ir vai nu uz nenoteiktu laiku, vai uz noteiktu laikposmu liegt tiesības piedalīties Puses iepirkumos piegādātājiem, attiecībā uz kuriem minētās Puses tiesu iestādes ar galīgo lēmumu ir konstatējušas, ka šie piegādātāji ir iesaistījušies krāpnieciskās vai citās nelikumīgās darbībās saistībā ar publisko iepirkumu minētās Puses teritorijā. Katra Puse arī nodrošina, ka tā ir ieviesusi politiku un procedūras, lai pēc iespējas novērstu vai tiktu galā ar visiem iespējamiem interešu konfliktiem saistībā ar personām, kuras iesaistītas iepirkumā vai ietekmē to.

Izcelsmes noteikumi

7. Puse attiecībā uz precēm vai pakalpojumiem, ko importē vai piegādā no otras Puses šīs nodaļas aptvertā publiskā iepirkuma vajadzībām, nepiemēro izcelsmes noteikumus, kuri atšķiras no tiem izcelsmes noteikumiem, ko minētā Puse piemēro to pašu preču vai pakalpojumu importam vai piegādēm parastā tirdzniecības apritē.

Priekšrocību neattiecināšana

8. Puse, iepriekš par to paziņojot un apspriežoties, var liegt šajā nodaļā paredzētās priekšrocības otras Puses pakalpojumu sniedzējam, ja Puse konstatē, ka pakalpojumu sniedz uzņēmums, kas neveic būtisku uzņēmējdarbību nevienas Puses teritorijā.

Kompensācija

9. Attiecībā uz aptverto iepirkumu Puse, ieskaitot tās iepirkuma veicējus, necenšas noteikt, neņem vērā, nenosaka un neizmaksā kompensācijas.

Iepirkumam neraksturīgi pasākumi

10. Panta 2. un 3. punktu nepiemēro:

a) muitas nodokļiem un visu veidu maksājumiem attiecībā uz vai saistībā ar importu;

b) šādu nodokļu un maksājumu iekasēšanas metodei; un

c) citiem importa noteikumiem vai formalitātēm un pasākumiem, kas ietekmē pakalpojumu tirdzniecību, izņemot pasākumus, kuri attiecas uz aptverto iepirkumu.

21.5. PANTS

Informācija par iepirkuma sistēmu

1. Katra Puse:

a) oficiāli izraudzītos elektroniskos vai iespiestos plašsaziņas līdzekļos, kuri tiek plaši izplatīti un ir viegli pieejami sabiedrībai, nekavējoties publisko visus tiesību aktus, noteikumus, tiesas nolēmumus, vispārēji piemērojamus administratīvus nolēmumus, līgumu standarta klauzulas, kas paredzētas tiesību aktos vai noteikumos un kas ar atsauces palīdzību ir iekļautas paziņojumos vai iepirkuma procedūras dokumentācijā, un visas procedūras attiecībā uz aptverto iepirkumu, kā arī to izmaiņas; un

b) pēc lūguma otrai Pusei sniedz to skaidrojumu.

2. Katra Puse attiecīgi 21.-A pielikuma vai 21.-B pielikuma I iedaļā norāda:

a) elektroniskos vai iespiestos plašsaziņas līdzekļus, kuros Puses publisko 1. punkta a) apakšpunktā aprakstīto informāciju;

b) elektroniskos vai iespiestos plašsaziņas līdzekļus, kuros Puse publicē paziņojumus, kas noteikti 21.6. pantā, 21.8. panta 7. punktā un 21.15. panta 2. punktā; un

c) tīmekļa vietnes adresi vai adreses, kur Puse publicē:

i) savu iepirkuma statistiku saskaņā ar 21.15. panta 4. punktu; vai

ii) savus paziņojumus par piešķirtajām līguma slēgšanas tiesībām saskaņā ar 21.15. panta 6. punktu.

3. Katra Puse nekavējoties paziņo Publiskā iepirkuma apakškomitejai par visām izmaiņām informācijā, kas norādīta 21.-A pielikuma vai 21.-B pielikuma I iedaļā.

21.6. PANTS

Paziņojumi

Paziņojums par paredzēto iepirkumu

1. Katra aptvertā iepirkuma gadījumā iepirkuma veicējs publicē paziņojumu par paredzēto iepirkumu, izņemot 21.12. pantā minētajos apstākļos.

2. Ja vien šajā nodaļā nav noteikts citādi, katrā paziņojumā par paredzēto iepirkumu norāda šādu informāciju:

a) iepirkuma veicēja nosaukums, adrese un citas ziņas, kas nepieciešamas, lai sazinātos ar iepirkuma veicēju un iegūtu visus attiecīgos dokumentus par iepirkumu, uzzinātu to izmaksas un samaksas noteikumus, ja tādi paredzēti;

b) iepirkuma apraksts, ieskaitot iepērkamo preču vai pakalpojumu veidu un daudzumu vai paredzamo daudzumu gadījumā, ja daudzums nav zināms;

c) attiecībā uz atkārtotiem līgumiem – ja iespējams, nākamo paziņojumu par paredzēto iepirkumu aptuvens laiks;

d) iespējamo variantu apraksts;

e) preču vai pakalpojumu piegādes termiņš vai līguma darbības ilgums;

f) iepirkuma metode, kas tiks izmantota, un informācija par to, vai ir paredzamas sarunas vai elektroniska izsole;

g) attiecīgā gadījumā – adrese un termiņš dalības pieteikumu iesniegšanai iepirkumā;

h) piedāvājumu iesniegšanas adrese un galīgais termiņš;

i) valoda vai valodas, kurās var iesniegt piedāvājumus vai dalības pieteikumus, ja tos var iesniegt kādā valodā, kas nav iepirkuma veicējas Puses oficiālā valoda;

j) piegādātāju dalības nosacījumu saraksts un īss apraksts, ieskaitot visas prasības attiecībā uz konkrētiem dokumentiem vai apliecinājumiem, kas piegādātājiem iesniedzami saistībā ar šādu dalību, ja vien šādas prasības nav jau iekļautas iepirkuma procedūras dokumentācijā, kura ir darīta pieejama visiem ieinteresētajiem piegādātājiem vienlaikus ar paziņojumu par paredzēto iepirkumu;

k) ja saskaņā ar 21.8. pantu iepirkuma veicējs plāno izraudzīties ierobežotu skaitu kvalificētu piegādātāju, kurus uzaicinās iesniegt piedāvājumu, – kritērijus to atlasei un attiecīgā gadījumā jebkurus ierobežojumus attiecībā uz to piegādātāju skaitu, kuriem būs atļauts piedalīties iepirkuma procedūrā; un

l) norāde, ka uz iepirkumu attiecas šī nodaļa.

Kopsavilkuma paziņojums

3. Attiecībā uz katru paredzēto iepirkumu iepirkuma veicējs vienlaikus ar paziņojumu par paredzēto iepirkumu vienā no PTO valodām publisko kopsavilkuma paziņojumu, kas ir viegli pieejams.

Kopsavilkuma paziņojumā iekļauj vismaz šādu informāciju:

a) iepirkuma priekšmets;

b) piedāvājumu iesniegšanas termiņš vai – attiecīgā gadījumā – pieteikumu iesniegšanas termiņš dalībai iepirkuma procedūrā vai iekļaušanai daudzkārt lietojamā sarakstā; un

c) adrese, kurā var pieprasīt dokumentus saistībā ar iepirkumu.

Paziņojums par plānoto iepirkumu

4. Iepirkuma veicēji tiek mudināti katrā fiskālajā gadā pēc iespējas agrāk publicēt paziņojumu par turpmākajiem iepirkuma plāniem (turpmāk "paziņojums par plānoto iepirkumu"). Paziņojumā par plānoto iepirkumu būtu jānorāda iepirkuma priekšmets un aptuvenais datums, kad tiks publicēts paziņojums par paredzēto iepirkumu, vai aptuvenais laikposms, kad varētu tikt veikts iepirkums.

5. Iepirkuma veicējs, uz kuru attiecas 21.-A pielikuma vai 21.-B pielikuma B vai C iedaļa, paziņojumu par plānoto iepirkumu var izmantot kā paziņojumu par paredzēto iepirkumu ar noteikumu, ka paziņojumā par plānoto iepirkumu iekļauj 2. punktā minēto informāciju tādā apmērā, kādā tā iepirkuma veicējam ir pieejama, un norādi, ka ieinteresētajiem piegādātājiem sava interese par iepirkumu būtu jāizsaka iepirkuma veicējam.

Vispārīgi noteikumi par paziņojumiem

6. Visi paziņojumi par paredzēto iepirkumu, kopsavilkuma paziņojumi un paziņojumi par plānoto iepirkumu ir tieši un bez maksas pieejami elektroniskā veidā ar vienota tiešsaistes piekļuves punkta starpniecību. Turklāt paziņojumus var arī publicēt piemērotos iespiestos plašsaziņas līdzekļos, kuri tiek plaši izplatīti, un vismaz līdz paziņojumā norādītā laikposma beigām šie paziņojumi ir viegli pieejami sabiedrībai.

21.7. PANTS

Dalības nosacījumi

1. Iepirkuma veicējs aprobežojas vienīgi ar tiem nosacījumiem dalībai iepirkuma procedūrā, kuri ir būtiski, lai nodrošinātu to, ka piegādātājam ir tiesībspēja un rīcībspēja un finansiālās, komerciālās un tehniskās spējas nodrošināt attiecīgo iepirkumu.

2. Nosakot dalības nosacījumus, iepirkuma veicējs:

a) neizvirza nosacījumu, ka iepirkumā var piedalīties tikai piegādātājs, kuram vienas Puses iepirkuma veicējs iepriekš ir piešķīris viena vai vairāku līgumu slēgšanas tiesības;

b) var pieprasīt attiecīgu iepriekšēju pieredzi, ja tā ir svarīga iepirkuma prasību izpildei; un

c) neprasa iepriekšēju pieredzi Puses teritorijā kā nosacījumu dalībai iepirkumā.

3. Izvērtējot, vai piegādātājs atbilst dalības nosacījumiem, iepirkuma veicējs:

a) pamatojoties uz piegādātāja uzņēmējdarbību gan iepirkuma veicēja Puses teritorijā, gan ārpus tās, izvērtē piegādātāja finansiālās, komerciālās un tehniskās spējas; un

b) balsta savu izvērtējumu uz nosacījumiem, kurus tas iepriekš precizējis paziņojumos vai iepirkuma procedūras dokumentācijā.

4. Ja ir pamatojoši pierādījumi, Puse, tostarp tās iepirkuma veicēji, var izslēgt piegādātāju, pamatojoties uz tādiem iemesliem kā:

a) bankrots;

b) nepatiesas deklarācijas;

c) būtiski vai konsekventi trūkumi, kuri izpaužas kā nespēja izpildīt kādu svarīgu prasību vai pienākumu, kas ietverti kādā iepriekšējā līgumā;

d) galīgie spriedumi attiecībā uz smagiem noziegumiem vai citiem smagiem nodarījumiem saskaņā ar minētās Puses tiesību aktiem;

e) profesionālās darbības pārkāpums vai darbības vai bezdarbības, kas negatīvi ietekmē piegādātāja komerciālo integritāti; vai

f) nodokļu nemaksāšana.

21.8. PANTS

Piegādātāju kvalificēšana

Reģistrācijas sistēmas un kvalificēšanas procedūras

1. Puse, ieskaitot tās iepirkuma veicējus, var uzturēt piegādātāju reģistrācijas sistēmu, kurā ieinteresētajiem piegādātājiem ir jāreģistrējas un jāsniedz konkrēta informācija. Šādā gadījumā Puse nodrošina, ka ieinteresētajiem piegādātājiem ar elektronisku līdzekļu starpniecību ir pilnībā pieejama informācija par reģistrācijas sistēmu un ka tie jebkurā tās derīguma laikā var pieprasīt reģistrāciju. Kompetentā iestāde samērīgā laikposmā informē piegādātājus par lēmumu apstiprināt vai noraidīt šo pieprasījumu. Ja pieprasījums tiek noraidīts, lēmumu pienācīgi pamato.

2. Katra Puse nodrošina, ka:

a) tās iepirkuma veicēji cenšas līdz minimumam samazināt atšķirības kvalificēšanas procedūrās; un

b) ja tās iepirkuma veicēji uztur reģistrācijas sistēmas, tie cenšas līdz minimumam samazināt savu reģistrācijas sistēmu atšķirības.

3. Puse, ieskaitot tās iepirkuma veicējus, nepieņem un nepiemēro reģistrācijas sistēmas vai kvalificēšanas procedūru, kuru mērķis vai ietekme ir tāda, ka tiek radīti nevajadzīgi šķēršļi otras Puses piegādātāju dalībai pirmās minētās Puses iepirkumā.

Selektīva iepirkuma procedūra

4. Ja iepirkuma veicējs plāno izmantot selektīvu iepirkuma procedūru, tas:

a) paziņojumā par paredzēto iepirkumu iekļauj vismaz informāciju, kas norādīta 21.6. panta 2. punkta a), b), f), g), j), k) un l) apakšpunktā, un uzaicina piegādātājus iesniegt dalības pieteikumu; un

b) līdz piedāvājumu iesniegšanas termiņa sākumam kvalificētajiem piegādātājiem, kuriem ir paziņots saskaņā ar 21.10. panta 3. punkta b) apakšpunktu, sniedz vismaz informāciju, kas minēta 21.6. panta 2. punkta c), d), e), h) un i) apakšpunktā.

5. Iepirkuma veicējs ļauj visiem kvalificētajiem piegādātājiem piedalīties konkrētā iepirkumā, ja vien iepirkuma veicējs paziņojumā par paredzēto iepirkumu nav norādījis to piegādātāju skaita ierobežojumus, kuriem atļauts iesniegt piedāvājumus, un kritērijus ierobežota piegādātāju skaita atlasei. Uzaicinājumu iesniegt piedāvājumu adresē vairākiem kvalificētiem piegādātājiem, – tas nepieciešams, lai nodrošinātu efektīvu konkurenci.

6. Ja iepirkuma procedūras dokumentācija nav publiski pieejama no paredzētā iepirkuma paziņojuma publicēšanas dienas, iepirkuma veicējs nodrošina, lai minētie dokumenti vienā un tajā pašā laikā būtu pieejami visiem kvalificētajiem piegādātājiem, kas atlasīti saskaņā ar 5. punktu.

Daudzkārt lietojami saraksti

7. Iepirkuma veicējs var uzturēt daudzkārt lietojamu sarakstu ar noteikumu, ka attiecīgajā plašsaziņas līdzeklī, kas minēts 21.-A pielikuma un 21.-B pielikuma I iedaļā, katru gadu tiek publicēts, bet elektroniskas publicēšanas gadījumā pastāvīgi tiek darīts pieejams paziņojums, kurā ieinteresētie piegādātāji tiek aicināti pieteikties iekļaušanai sarakstā.

8. Paziņojumā, kas paredzēts 7. punktā, tiek ietverts:

a) to preču, pakalpojumu vai to kategoriju apraksts, attiecībā uz ko sarakstu var izmantot;

b) dalības nosacījumi, kas piegādātājiem jāizpilda iekļaušanai sarakstā, un metodes, kuras iepirkuma veicējs izmantos, lai pārbaudītu piegādātāja atbilstību nosacījumiem;

c) iepirkuma veicēja nosaukums, adrese un citas ziņas, kas nepieciešamas, lai sazinātos ar iepirkuma veicēju un saņemtu visus attiecīgos dokumentus, kuri attiecas uz sarakstu;

d) saraksta derīguma termiņš un tā pagarināšanas vai izbeigšanas līdzekļi vai, ja derīguma termiņš netiek sniegts, norāde par metodi, kā tiks paziņots par saraksta izmantošanas izbeigšanu; un

e) norāde, ka sarakstu var izmantot iepirkumam, uz kuru attiecas šī nodaļa.

9. Neraugoties uz 7. punktu – ja daudzkārt lietojams saraksts ir derīgs ne ilgāk kā trīs gadus, iepirkuma veicējs var publicēt 7. punktā minēto paziņojumu tikai vienreiz, saraksta derīguma termiņa sākumā, ar noteikumu, ka paziņojums:

a) ietver norādi par tā derīguma termiņu un informāciju, ka turpmāki paziņojumi publicēti netiks; un

b) tiek publicēts elektroniski un sava derīguma termiņa laikā ir nepārtraukti pieejams.

10. Iepirkuma veicējs ļauj piegādātājiem pieteikties jebkurā laikā, lai tos iekļautu daudzkārt lietojamā sarakstā, un piemēroti īsā termiņā iekļauj attiecīgajā sarakstā visus kvalificētos piegādātājus.

11. Ja piegādātājs, kas nav iekļauts daudzkārt lietojamā sarakstā, iesniedz pieteikumu dalībai iepirkumā, kuram izmanto daudzkārt lietojamo sarakstu, un visus nepieciešamos dokumentus 21.10. panta 2. punktā paredzētajā termiņā, tad iepirkuma veicējs izskata pieteikumu. Iepirkuma veicējs neizslēdz piegādātāju no dalības iepirkumā, pamatojoties uz to, ka iepirkuma veicējam nav pietiekami daudz laika izskatīt pieteikumu, izņemot ārkārtas gadījumus, kad iepirkuma sarežģītības dēļ iepirkuma veicējs nespēj pabeigt pieteikuma izskatīšanu laikposmā, kas atvēlēts konkursa piedāvājumu iesniegšanai.

Citi 21.-A pielikuma un 21.-B pielikuma B un C iedaļā minētie iepirkuma veicēji

12. Iepirkuma veicējs, uz kuru attiecas 21.-A pielikuma vai 21.-B pielikuma B vai C iedaļa, var izmantot paziņojumu, ar ko uzaicina piegādātājus pieteikties iekļaušanai daudzkārt lietojamā sarakstā, kā paziņojumu par paredzēto iepirkumu, ar noteikumu, ka:

a) attiecīgais paziņojums ir publicēts saskaņā ar šā panta 7. punktu un ietver saskaņā ar šā panta 8. punktu pieprasīto informāciju, kā arī 21.6. panta 2. punktā pieprasīto informāciju tādā apmērā, cik tā ir pieejama, un apgalvojumu, ka tas ir paziņojums par paredzēto iepirkumu vai ka tikai piegādātāji, kas iekļauti daudzkārt lietojamā sarakstā, saņems turpmākus paziņojumus par iepirkumu, uz ko attiecas daudzkārt lietojamais saraksts; un

b) iepirkuma veicējs piegādātājiem, kuri tam darījuši zināmu savu interesi par konkrēto iepirkumu, nekavējoties sniedz pietiekamu informāciju, lai tie varētu izvērtēt savu interesi par dalību iepirkumā, tostarp visu pārējo 21.6. panta 2. punktā pieprasīto informāciju, ciktāl minētā informācija ir pieejama.

13. Iepirkuma veicējs, uz kuru attiecas 21.-A pielikuma un 21.-B pielikuma B vai C iedaļa, var atļaut piegādātājam, kas ir pieteicies iekļaušanai daudzkārt lietojamā sarakstā saskaņā ar 10. punktu, iesniegt piedāvājumu konkrētajam iepirkumam, ja ir pietiekami daudz laika, lai iepirkuma veicējs varētu pārbaudīt, vai piegādātājs atbilst dalības noteikumiem.

Informācija par iepirkuma veicēja lēmumiem

14. Iepirkuma veicējs nekavējoties informē katru piegādātāju, kas iesniedzis pieteikumu dalībai iepirkumā vai pieteikumu iekļaušanai daudzkārt lietojamā sarakstā, par iepirkuma veicēja lēmumu attiecībā uz jebkuru no šādiem pieteikumiem.

15. Ja iepirkuma veicējs noraida piegādātāja pieteikumu dalībai iepirkumā vai pieteikumu iekļaušanai daudzkārt lietojamā sarakstā, vairs neatzīst piegādātāju par kvalificētu vai svītro to no daudzkārt lietojamā saraksta, tad iepirkuma veicējs nekavējoties informē piegādātāju un pēc tā pieprasījuma nekavējoties sniedz piegādātājam rakstisku skaidrojumu par sava lēmuma iemesliem.

21.9. PANTS

Tehniskās specifikācijas un iepirkuma procedūras dokumentācija

Tehniskās specifikācijas

1. Iepirkuma veicējs nesagatavo, nepieņem vai neizmanto tehniskās specifikācijas vai nenosaka jebkādu atbilstības novērtēšanas procedūru ar mērķi radīt nevajadzīgu šķērsli tirdzniecībai starp Pusēm.

2. Nosakot tehniskās specifikācijas iepērkamajām precēm vai pakalpojumiem, iepirkuma veicējs attiecīgos gadījumos:

a) izklāsta tehnisko specifikāciju veiktspējas un funkcionālās prasības, nevis konstrukcijas vai aprakstošos parametrus; un

b) balsta tehnisko specifikāciju uz starptautiskiem standartiem, ja šādi standarti ir, vai, ja tādu nav, uz valsts tehniskajiem noteikumiem, atzītiem valsts standartiem vai būvnormatīviem.

3. Ja tehniskajās specifikācijās tiek izmantoti konstrukcijas vai aprakstošie parametri, tad iepirkuma veicējam, attiecīgā gadījumā iekļaujot iepirkuma procedūras dokumentācijā tādus vārdus kā "vai līdzvērtīgs", būtu jānorāda, ka tas izskatīs piedāvājumus līdzvērtīgu preču vai pakalpojumu piegādei, kuri acīmredzami atbilst iepirkuma prasībām.

4. Iepirkuma veicējs tehniskajās specifikācijās neizklāsta prasības par konkrētu preču zīmi vai tirdzniecības nosaukumu, patentu, autortiesībām, dizainparaugu, tipu, konkrētu izcelsmi, ražotāju vai piegādātāju un neatsaucas uz tiem, ja vien citādi nav iespējams pietiekami precīzi vai saprotami raksturot iepirkuma prasības, ar noteikumu, ka iepirkuma veicējs iepirkuma procedūras dokumentācijā iekļauj tādus vārdus kā "vai līdzvērtīgs".

5. Iepirkuma veicējs no personas, kurai varētu būt komerciāla interese par iepirkumu, nepieprasa un nepieņem tādus ieteikumus, kas var izslēgt konkurenci un ko var izmantot, gatavojot vai pieņemot tehniskās specifikācijas konkrētam iepirkumam.

6. Puse var ļaut iepirkuma veicējiem ņemt vērā vides un sociālos apsvērumus, ar noteikumu, ka tie nav diskriminējoši un ka tie ir saistīti ar attiecīgā līguma priekšmetu.

7. Lielākai noteiktībai – Puse, ieskaitot tās iepirkuma veicējus, var saskaņā ar šo pantu sagatavot, pieņemt vai piemērot tehniskās specifikācijas, lai veicinātu dabas resursu saglabāšanu vai aizsargātu vidi.

Iepirkuma procedūras dokumentācija

8. Iepirkuma veicējs piegādātājiem dara pieejamu iepirkuma procedūras dokumentāciju, kurā ietverta visa informācija, kas vajadzīga, lai piegādātāji varētu sagatavot un iesniegt atbilstošus piedāvājumus. Ja vien paziņojumā par paredzēto iepirkumu nav paredzēts citādi, šādā dokumentācijā pilnībā apraksta:

a) iepirkumu, tostarp iepērkamo preču vai pakalpojumu veidu un daudzumu, vai, ja to daudzums nav zināms, aplēsto daudzumu un prasības, kas jāizpilda, tostarp visas tehniskās specifikācijas, atbilstības novērtēšanas sertifikātus, plānus, rasējumus vai instrukcijas;

b) visus piegādātāju dalības nosacījumus, ietverot informācijas un to dokumentu sarakstu, kas piegādātājiem jāiesniedz saistībā ar dalības nosacījumiem;

c) visus izvērtēšanas kritērijus, kurus iepirkuma veicējs piemēros līguma slēgšanas tiesību piešķiršanā, un minēto kritēriju relatīvo nozīmīgumu, izņemot gadījumus, kad vienīgais kritērijs ir cena;

d) visas autentifikācijas un šifrēšanas prasības vai citas prasības, kas saistītas ar informācijas iesniegšanu elektroniskā veidā, ja iepirkuma veicējs rīkos iepirkumu, izmantojot elektroniskos līdzekļus;

e) ja iepirkuma veicējs rīkos elektronisku izsoli – noteikumus, uz kuru pamata tiks veikta izsole, identificējot tos iepirkuma procedūras elementus, kas saistīti ar vērtēšanas kritērijiem;

f) ja piedāvājumi tiks atvērti publiski – atvēršanas datumu, laiku un vietu un attiecīgā gadījumā personas, kurām atļauts tajā piedalīties;

g) visus citus noteikumus vai nosacījumus, ieskaitot samaksas noteikumus un ierobežojumus attiecībā uz līdzekļiem, ar kādiem var iesniegt konkursa piedāvājumus, piemēram, vai tie iesniedzami uz papīra vai elektroniski; un

h) visus preču piegādes vai pakalpojumu sniegšanas termiņus.

9. Nosakot iepērkamo preču piegādes vai pakalpojumu sniegšanas datumu, iepirkuma veicējs ņem vērā tādus faktorus kā iepirkuma sarežģītība, paredzamo apakšuzņēmumu līgumu apjoms un laiks, kas reāli vajadzīgs pakalpojumu sniegšanai vai preču saražošanai, preču krājumu izņemšanai un transportēšanai no piegādes vietas.

10. Vērtēšanas kritērijos, kas izklāstīti paziņojumā par paredzēto iepirkumu vai iepirkuma procedūras dokumentācijā, cita starpā var iekļaut šādus kritērijus: cena un citi izmaksu faktori, kvalitāte, tehniskā vērtība, vides raksturlielumi un piegādes noteikumi.

11. Iepirkuma veicējs nekavējoties:

a) dara pieejamu iepirkuma procedūras dokumentāciju, lai ieinteresētajiem piegādātājiem būtu pietiekami daudz laika iesniegt atbilstošus piedāvājumus;

b) pēc pieprasījuma sniedz iepirkuma procedūras dokumentāciju ikvienam ieinteresētajam piegādātājam; un

c) atbild uz pamatotiem informācijas pieprasījumiem, kurus iesniedzis ieinteresētais piegādātājs vai piegādātājs, kas piedalās konkursā, ar noteikumu, ka šāda informācija konkrētajam piegādātājam nedod priekšrocības salīdzinājumā ar citiem piegādātājiem.

Izmaiņas

12. Ja iepirkuma veicējs pirms līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas maina kritērijus vai prasības, kuras noteiktas paziņojumā par paredzēto iepirkumu vai iepirkuma procedūras dokumentācijā, kas sniegta piegādātājiem, kuri piedalās iepirkumā, vai arī groza vai atkārtoti publicē paziņojumu vai iepirkuma procedūras dokumentāciju, tā rakstiski iesniedz visas minētās izmaiņas vai grozīto vai atkārtoti izdoto paziņojumu, vai iepirkuma procedūras dokumentāciju:

a) visiem piegādātājiem, kas izmaiņu, grozījumu vai atkārtotās publicēšanas laikā piedalās iepirkumā, ja šādi piegādātāji iepirkuma veicējam ir zināmi, un visos pārējos gadījumos – tādā pašā veidā, kādā tika darīta pieejama sākotnējā informācija; un

b) dara to pietiekami savlaicīgi, lai minētie piegādātāji vajadzības gadījumā varētu grozīt savus piedāvājumus un no jauna iesniegt grozītos konkursa piedāvājumus.

21.10. PANTS

Laikposmi

1. Iepirkuma veicējs, ņemot vērā savas pamatotās vajadzības, nodrošina piegādātājiem pietiekamu laiku, kurā sagatavot un iesniegt dalības pieteikumus un atbilstošus piedāvājumus, ņemot vērā tādus faktorus kā:

a) iepirkuma būtība un sarežģītība;

b) gaidāmo apakšlīgumu apjoms; un

c) ja netiek izmantoti elektroniskie līdzekļi – laiks, kas vajadzīgs, lai piedāvājumus ar neelektroniskiem līdzekļiem nosūtītu no vietām, kuras atrodas otrā Pusē vai iepirkuma veicēja teritorijā.

Laikposmi, tostarp to pagarinājumi, ir vienādi visiem piegādātājiem, kas ir ieinteresēti vai piedalās.

2. Iepirkuma veicējs, kas izmanto selektīvu iepirkuma procedūru, nosaka, ka beigu termiņš, līdz kuram var iesniegt dalības pieteikumus, principā nav mazāks kā 25 dienas no paziņojuma par paredzēto iepirkumu publicēšanas. Ja steidzamības dēļ, ko iepirkuma veicējs pienācīgi pamato, šis laikposms praktiski nav piemērojams, to var samazināt līdz laikposmam, kurš nav īsāks par 10 dienām.

3. Izņemot 4., 5., 7. un 8. punktā paredzētos gadījumus, iepirkuma veicējs nosaka, ka piedāvājumu iesniegšanas pēdējā diena nav agrāk kā 40 dienas pēc dienas, kad:

a) atklātā iepirkuma procedūrā ir publicēts paziņojums par paredzēto iepirkumu; vai

b) selektīvā iepirkuma procedūrā iepirkuma veicējs paziņo piegādātājiem, ka tie tiks uzaicināti iesniegt piedāvājumus, neatkarīgi no tā, vai tas izmanto daudzkārt lietojamu sarakstu.

4. Iepirkuma veicējs var saīsināt 3. punktā noteikto piedāvājumu iesniegšanas termiņu līdz mazākais 10 dienām šādos gadījumos:

a) ja iepirkuma veicējs ir publicējis paziņojumu par plānoto iepirkumu, kas aprakstīts 21.6. panta 4. punktā, vismaz 40 dienas, bet ne vairāk kā 12 mēnešus pirms paziņojuma par paredzēto iepirkumu publicēšanas, paziņojumā par plānoto iepirkumu ietverot šādu informāciju:

   i) iepirkuma apraksts;

   ii) aptuvenie beigu termiņi, kuros jāiesniedz piedāvājumi vai dalības pieteikumi;

   iii) apliecinājums, ka ieinteresētajiem piegādātājiem ir jāpauž iepirkuma veicējam interese piedalīties iepirkumā;

   iv) adrese, kurā var saņemt dokumentus, kas attiecas uz iepirkumu; un

   v) visa pieejamā informācija, kas ir vajadzīga paziņojumam par paredzēto iepirkumu saskaņā ar 21.6. panta 2. punktu;

b) attiecībā uz atkārtotiem līgumiem – ja iepirkuma veicējs sākotnējā paziņojumā par paredzēto iepirkumu norāda, ka turpmākajos paziņojumos tiks norādīti piedāvājumu iesniegšanas termiņi, pamatojoties uz šo punktu; vai

c) ja steidzamības dēļ, ko iepirkuma veicējs pienācīgi pamato, nav praktiski piemērojams piedāvājumu iesniegšanas termiņš, kas noteikts saskaņā ar 3. punktu.

5. Iepirkuma veicējs var saīsināt 3. punktā noteikto piedāvājumu iesniegšanas termiņu par piecām dienām katrā no turpmāk minētajiem gadījumiem:

a) paziņojums par paredzēto iepirkumu ir publicēts, izmantojot elektroniskos līdzekļus;

b) visa iepirkuma procedūras dokumentācija ir pieejama elektroniski no dienas, kad publiskots paziņojums par paredzēto iepirkumu; un

c) iepirkuma veicējs pieņem piedāvājumus elektroniski.

6. Piemērojot 5. punktu saistībā ar 4. punktu, piedāvājumu iesniegšanas termiņš, kas noteikts saskaņā ar 3. punktu, nekādā gadījumā netiek saīsināts līdz mazāk par 10 dienām no dienas, kurā tika publicēts paziņojums par paredzēto iepirkumu.

7. Neskarot citus šajā pantā minētos noteikumus, ja iepirkuma veicējs iegādājas komerciālas preces vai pakalpojumus vai to apvienojumu, tas var saīsināt 3. punktā minēto piedāvājumu iesniegšanas termiņu mazākais līdz 13 dienām ar noteikumu, ka iepirkuma veicējs, izmantojot elektroniskus saziņas līdzekļus, tajā pašā laikā publicē gan paziņojumu par paredzēto iepirkumu, gan attiecīgo iepirkuma procedūras dokumentāciju. Turklāt, ja iepirkuma veicējs pieņem komerciālu preču vai pakalpojumu piedāvājumus, izmantojot elektroniskus līdzekļus, tas var saīsināt saskaņā ar 3. punktu noteikto termiņu mazākais līdz 10 dienām.

8. Ja iepirkuma veicējs, uz kuru attiecas 21.-A pielikuma un 21.-B pielikuma B vai C iedaļa, ir atlasījis visus kvalificētos piegādātājus vai ierobežotu to skaitu, tad piedāvājumu iesniegšanas termiņu var noteikt, iepirkuma veicējam un atlasītajiem piegādātājiem savstarpēji vienojoties. Ja vienošanās nav, minētais termiņš nav īsāks par 10 dienām.

21.11. PANTS

Sarunas

1. Puse var paredzēt, ka tās iepirkuma veicēji risina sarunas ar piegādātājiem, ja:

a) iepirkuma veicējs 21.6. panta 1. punktā noteiktajā paziņojumā par paredzēto iepirkumu ir paudis nodomu rīkot sarunas; vai

b) izvērtējot piedāvājumus atbilstīgi paziņojumā par paredzēto iepirkumu vai iepirkuma procedūras dokumentācijā noteiktajiem konkrētajiem izvērtēšanas kritērijiem, kļūst skaidrs, ka neviens piedāvājums nav acīmredzami visizdevīgākais.

2. Iepirkuma veicējs:

a) nodrošina, ka piegādātāju, kas piedalās sarunās, izslēgšana notiek saskaņā ar izvērtēšanas kritērijiem, kuri izklāstīti paziņojumā par paredzēto iepirkumu vai iepirkuma procedūras dokumentācijā; un

b) pēc sarunu pabeigšanas nosaka atlikušajiem piegādātājiem, kuri piedalās iepirkumā, vienotu termiņu jaunu vai pārskatītu piedāvājumu iesniegšanai.

21.12. PANTS

Ierobežota iepirkuma procedūra

1. Ar noteikumu, ka iepirkuma veicējs neizmanto šo normu, lai izvairītos no konkurences starp piegādātājiem vai tādā veidā, ka tiek diskriminēti otras Puses piegādātāji vai aizsargāti iekšzemes piegādātāji, iepirkuma veicējs var izmantot ierobežota iepirkuma procedūru un var izvēlēties nepiemērot 21.6. līdz 21.8. pantu, 21.9. panta 8. līdz 12. punktu un 21.10., 21.11., 21.13. un 21.14. pantu jebkuros no šiem apstākļiem:

a) ar noteikumu, ka iepirkuma procedūras dokumentācijas prasības nav būtiski mainītas, ja:

i) nav iesniegts neviens piedāvājums vai neviens piegādātājs nav pieteicies dalībai;

ii) nav iesniegts neviens piedāvājums, kas atbilst iepirkuma procedūras dokumentācijas būtiskajām prasībām;

iii) neviens piegādātājs neatbilst dalības nosacījumiem; vai

iv) iesniegtie konkursa piedāvājumi ir saistīti ar slepenu vienošanos;

b) ja preces vai pakalpojumus var piegādāt vienīgi konkrēts piegādātājs un nepastāv pieņemamas alternatīvas vai aizstājošas preces vai pakalpojumi šādu iemeslu dēļ:

i) prasība attiecas uz mākslas darbu;

ii) patentu, autortiesību vai citu ekskluzīvu tiesību aizsardzība; vai

iii) konkurences nav tehnisku iemeslu dēļ;

c) attiecībā uz sākotnējā piegādātāja veiktām tādu preču vai pakalpojumu papildu piegādēm, kuras nebija iekļautas sākotnējā iepirkumā, ja piegādātāja maiņa šādu papildu preču vai pakalpojumu piegādei:

i) nav iespējama tādu ekonomisku vai tehnisku iemeslu dēļ kā prasības par savstarpēju aizstājamību vai sadarbspēju ar esošajām iekārtām, programmatūru, pakalpojumiem vai instalācijām, kas iepirktas sākotnējā iepirkumā; un

ii) radītu iepirkuma veicējam ievērojamas neērtības vai izmaksu būtisku pieaugumu;

d) ja preces vai pakalpojumus nevar iegūt laikā, izmantojot atklāto vai selektīvo iepirkuma procedūru, – ciktāl tas noteikti vajadzīgs ārkārtējas steidzamības apstākļos, ko izraisījuši iepirkuma veicēja neparedzēti notikumi;

e) attiecībā uz precēm, ko iegādājas izejvielu tirgū;

f) ja iepirkuma veicējs iepērk prototipu vai pirmo preci vai pakalpojumu, kas izstrādāts pēc tā lūguma saistībā ar konkrētu līgumu par pētniecību, izmēģinājumu, pētījumu vai oriģināla izstrādi;

prototipa vai pirmās preces vai pakalpojuma oriģināla izstrāde var ietvert ierobežotu daudzumu ražošanu vai piegādi ar mērķi iekļaut praktisko izmēģinājumu rezultātus un parādīt, ka prece vai pakalpojums ir piemērots ražošanai vai piegādei zināmā daudzumā atbilstīgi pieņemamiem kvalitātes standartiem, bet neietver ražošanu lielos apjomos vai piegādi, kas nodrošina ekonomisku dzīvotspēju vai sedz izpētes un izstrādes izmaksas;

g) pirkumi, kas veikti ar īpaši izdevīgiem nosacījumiem, kuri rodas vienīgi ļoti īsā termiņā īpašas realizācijas gadījumā, piemēram, likvidācijas, maksātnespējas administrēšanas vai bankrota dēļ, bet ne attiecībā uz regulāriem pirkumiem no pastāvīgiem piegādātājiem; vai

h) ja līguma slēgšanas tiesības piešķir metu konkursa uzvarētājam ar noteikumu, ka:

i) konkurss tika organizēts tā, ka tas ir saderīgs ar šīs nodaļas principiem, jo īpaši attiecībā uz paziņojuma par paredzēto iepirkumu publicēšanu; un

ii) dalībniekus vērtē neatkarīga žūrija ar mērķi līguma slēgšanas tiesības piešķirt metu konkursa uzvarētājam.

2. Iepirkuma veicējs sagatavo rakstveida ziņojumu par katru līgumu, kura slēgšanas tiesības piešķirtas saskaņā ar 1. punktu. Ziņojumā norāda iepirkuma veicēja nosaukumu, iepērkamo preču vai pakalpojumu vērtību un veidu un 1. punktā aprakstīto apstākļu un nosacījumu konstatējumu, kuru dēļ tika izmantota ierobežota iepirkuma procedūra.

21.13. PANTS

Elektroniskās izsoles

Ja iepirkuma veicējs plāno veikt aptvertā iepirkuma procedūru, izmantojot elektronisko izsoli, tas pirms elektroniskās izsoles sākšanas katram dalībniekam dara zināmu:

a) automātiskās izvērtēšanas metodi, ieskaitot matemātisko formulu, kas balstīta uz izvērtēšanas kritērijiem, kuri izklāstīti iepirkuma procedūras dokumentācijā un izsoles laikā tiks izmantoti automātiskā klasificēšanā vai pārklasificēšanā;

b) savas iepirkuma procedūras elementu sākotnējās izvērtēšanas rezultātus, ja līguma slēgšanas tiesības piešķir visizdevīgākajam piedāvājumam; un

c) jebkuru citu attiecīgo informāciju, kas saistīta ar izsoles norisi.

21.14. PANTS

Piedāvājumu izskatīšana un līgumu slēgšanas tiesību piešķiršana

Piedāvājumu izskatīšana

1. Iepirkuma veicējs saņem, atver un izskata visus piedāvājumus saskaņā ar procedūrām, kuras garantē iepirkuma procesa godīgumu un objektivitāti un piedāvājumu konfidencialitāti.

2. Ja laikposmā no piedāvājumu atvēršanas līdz līguma slēgšanas tiesību piešķiršanai iepirkuma veicējs dod iespēju piegādātājam labot neapzinātas formas kļūdas, iepirkuma iestāde tādu pašu iespēju nodrošina visiem piegādātājiem, kuri piedalās iepirkuma procedūrā.

Līguma slēgšanas tiesību piešķiršana

3. Lai varētu izskatīt līguma piešķiršanas iespēju, piedāvājumu iesniedz rakstveidā un atvēršanas brīdī tas atbilst būtiskajām prasībām, kas izklāstītas paziņojumos un iepirkuma procedūras dokumentācijā, un to ir iesniedzis piegādātājs, kurš atbilst dalības nosacījumiem.

4. Izņemot gadījumu, kad iepirkuma veicējs sabiedrības interesēs nolemj līguma slēgšanas tiesības nepiešķirt, tas piešķir līguma slēgšanas tiesības tam piegādātājam, kuru atzinis par spējīgu izpildīt līguma noteikumus un kurš, pamatojoties tikai uz paziņojumos un iepirkuma procedūras dokumentācijā minētajiem izvērtēšanas kritērijiem, ir iesniedzis:

a) visizdevīgāko piedāvājumu; vai

b) viszemāko cenu, ja vienīgais kritērijs ir cena.

5. Ja iepirkuma veicējs saņem piedāvājumu, kurā cena ir nesamērīgi zemāka par citos iesniegtajos piedāvājumos norādīto cenu, tas var konsultēties ar piegādātāju, lai pārliecinātos, ka piegādātājs atbilst dalības nosacījumiem un spēj izpildīt līguma noteikumus.

6. Iepirkuma veicējs neizmanto alternatīvas iespējas, neatceļ iepirkumu un negroza piešķirtos līgumus tādā veidā, ka tiek apieti šajā nodaļā paredzētie pienākumi.

7. Katra Puse parasti nosaka nogaidīšanas periodu starp līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu un līguma noslēgšanu, lai konkursā neuzvarējušajiem pretendentiem dotu pietiekami daudz laika pārskatīt un apstrīdēt piešķiršanas lēmumu.

21.15. PANTS

Iepirkuma informācijas pārredzamība

Piegādātājiem sniegtā informācija

1. Iepirkuma veicējs nekavējoties informē piegādātājus, kuri piedalās konkursā, par lēmumiem, kas attiecas uz līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu, un pēc piegādātāja pieprasījuma dara to rakstiski. Ievērojot 21.16. panta 2. un 3. punktu, iepirkuma veicējs neizraudzītajam piegādātājam pēc viņa lūguma izskaidro iemeslus, kuru dēļ iepirkuma veicējs nav izraudzījies minētā piegādātāja piedāvājumu, un izraudzītā piegādātāja salīdzinošās priekšrocības.

Informācijas par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu publicēšana

2. Ne vēlāk kā 72 dienas pēc tāda līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas, uz kuru attiecas šī nodaļa, iepirkuma veicējs publicē paziņojumu piemērotā iespiestā vai elektroniskā plašsaziņas līdzeklī, kas uzskaitīts 21.-A pielikuma vai 21.-B pielikuma I iedaļā. Ja iepirkuma veicējs paziņojumu publicē tikai elektroniskā plašsaziņas līdzeklī, informācija samērīgu laiku saglabājas viegli pieejama. Paziņojumā iekļauj vismaz šādu informāciju:

a) iepērkamo preču vai pakalpojumu apraksts;

b) iepirkuma veicēja nosaukums un adrese;

c) izraudzītā piegādātāja nosaukums/vārds un adrese;

d) izraudzītā piedāvājuma vērtība vai dārgākais un lētākais piedāvājums, kas ņemts vērā, piešķirot līgumu;

e) līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas diena; un

f) izmantotā iepirkuma metode un – gadījumos, kad izmantota ierobežota iepirkuma procedūra saskaņā ar 21.12. pantu, – to apstākļu apraksts, kuri pamato ierobežotas iepirkuma procedūras izmantojumu.

Dokumentācijas un ziņojumu glabāšana un elektroniskā izsekojamība

3. Katrs iepirkuma veicējs vismaz trīs gadus no dienas, kad piešķirtas līguma slēgšanas tiesības, saglabā:

a) iepirkuma procedūru un līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas, kas attiecas uz aptverto iepirkumu, dokumentāciju un ziņojumus, ieskaitot ziņojumus, kuri prasīti 21.12. panta 2. punktā; un

b) datus, kas nodrošina aptvertā iepirkuma norises pienācīgu izsekojamību ar elektroniskiem līdzekļiem.

Apmaiņa ar statistikas datiem

4. Katra Puse katru gadu vāc statistikas datus par šīs nodaļas aptvertajiem iepirkumiem un apmainās ar tiem[86]. Minētie statistikas pārskati attiecībā uz līgumiem, kuru slēgšanas tiesības piešķir visi attiecīgās Puses iepirkuma veicēji, uz ko attiecas šī nodaļa, ietver statistikas datus par to līgumu aplēsto vērtību, kuru slēgšanas tiesības ir piešķirtas aptvertajā iepirkumā pasaules mērogā, sadalot šos datus pa iepirkuma veicēju kategorijām.

5. Katra Puse sniedz statistikas datus par tās iepirkuma veicēju iepirkto preču un pakalpojumu izcelsmes valsti, ciktāl šāda informācija ir pieejama. Lai nodrošinātu šādu statistikas datu salīdzināmību, saskaņā ar 21.19. pantu izveidotā Publiskā iepirkuma apakškomiteja sniedz norādījumus par izmantojamajām metodēm. Lai nodrošinātu šīs nodaļas aptverto iepirkumu efektīvu uzraudzību, Apvienotā padome var nolemt grozīt 4. punktā izklāstītās prasības.

6. Ja Puse pieprasa, ka paziņojumi par piešķirtajām līguma slēgšanas tiesībām jāpublicē elektroniski saskaņā ar 2. punktu, un ja šādi paziņojumi ir publiski pieejami vienotā datubāzē veidā, kas ļauj veikt piešķirto līgumu analīzi, Puse Publiskā iepirkumu apakškomitejai iesniedzamo paziņojumu var aizstāt ar saiti uz tīmekļa vietni, pievienojot norādes par piekļuvi šādiem datiem un to lietošanu.

[86] Pirmā informācijas apmaiņa notiek vienu gadu pēc šā nolīguma stāšanās spēkā.

21.16. PANTS

Informācijas izpaušana

Informācijas sniegšana pusēm

1. Pēc otras Puses pieprasījuma Puse nekavējoties sniedz visu informāciju, kas ir vajadzīga, lai noteiktu, vai aptvertā iepirkuma procedūra veikta godīgi, objektīvi un saskaņā ar šo nodaļu, tai skaitā informāciju par izraudzītā piedāvājuma parametriem un salīdzinošajām priekšrocībām. Informācijas saņēmēja Puse neizpauž šo informāciju nevienam piegādātājam, ja tas varētu kaitēt konkurencei turpmākajos iepirkumos, izņemot gadījumus, kad ir saņemta informācijas sniedzējas Puses piekrišana.

Informācijas neizpaušana

2. Neatkarīgi no citiem šīs nodaļas noteikumiem Puse, ieskaitot tās iepirkuma veicējus, nesniedz konkrētiem piegādātājiem informāciju, kas varētu kaitēt godīgai konkurencei starp piegādātājiem.

3. Neko šajā nodaļā neinterpretē kā prasību Pusei, ieskaitot tās iepirkuma veicējus, iestādes un pārskatīšanas struktūras, izpaust konfidenciālu informāciju, ja šāda izpaušana:

a) kavētu tiesībaizsardzību;

b) varētu kaitēt godīgai konkurencei starp piegādātājiem;

c) kaitētu konkrētu personu likumīgajām komerciālajām interesēm, tostarp intelektuālā īpašuma aizsardzībai; vai

d) kā citādi būtu pretrunā sabiedrības interesēm.

21.17. PANTS

Iekšzemes pārskatīšanas procedūras

1. Katra Puse nodrošina savlaicīgu, efektīvu, pārredzamu un nediskriminējošu administratīvās izskatīšanas procedūru vai izskatīšanu tiesā, kurā piegādātājs saistībā ar tādu aptverto iepirkumu, kurā minētajam piegādātājam ir vai ir bijusi ieinteresētība, var apstrīdēt:

a) šīs nodaļas noteikumu pārkāpumu; vai

b) gadījumos, kad piegādātājam nav tiesību tieši apstrīdēt šīs nodaļas noteikumu pārkāpumu saskaņā ar Puses tiesību aktiem – to Puses pasākumu neievērošanu, ar kuriem īsteno šīs nodaļas noteikumus.

Visi apstrīdēšanas procedūras noteikumi ir izklāstīti rakstveidā un ir vispārēji pieejami.

2. Ja piegādātājs saistībā ar aptverto iepirkumu, kurā piegādātājs ir vai ir bijis ieinteresēts, iesniedz sūdzību par 1. punktā minēto pārkāpumu vai īstenošanas pasākumu neievērošanu, tad aptvertā iepirkuma veicēja Puse iepirkuma veicēju un piegādātāju mudina sūdzībā ietverto jautājumu atrisināt, savstarpēji apspriežoties. Iepirkuma veicējs objektīvi un laikus izskata jebkuru šādu sūdzību, neskarot piegādātāja dalību pašreizējā vai turpmākā iepirkumā vai tā tiesības pieprasīt korektīvus pasākumus saskaņā ar administratīvās izskatīšanas procedūru vai izskatīšanu tiesā.

3. Katram piegādātājam tiek dots pietiekams laiks sagatavot un iesniegt apstrīdēšanas prasību, un šis laikposms nekādā gadījumā nav īsāks par 10 dienām, skaitot no dienas, kad apstrīdēšanas pamats kļuvis zināms piegādātājam vai kad tam vajadzētu būt kļuvušam zināmam.

4. Katra Puse izveido vai norīko vismaz vienu neitrālu, no tās iepirkuma veicējiem neatkarīgu administratīvu vai tiesas iestādi, kas pieņemtu un izskatītu piegādātāju sūdzības, kuras radušās saistībā ar aptverto iepirkumu.

5. Ja sākotnēji sūdzību izskata iestāde, kas nav 4. punktā minētā iestāde, Puse nodrošina, ka piegādātājs var apstrīdēt sākotnējo lēmumu neitrālā administratīvā vai tiesas iestādē, kas ir neatkarīga no iepirkuma veicēja, kura iepirkums ir apstrīdējuma priekšmets.

6. Katra Puse nodrošina, ka pārskatīšanas struktūras, kas nav tiesa, lēmumu var pārskatīt tiesā, vai arī paredz procedūras, kuras nodrošina, ka:

a) iepirkuma veicējs rakstiski atbild uz sūdzību un sniedz visus attiecīgos dokumentus pārskatīšanas struktūrai;

b) procesa dalībniekiem (turpmāk "dalībnieki") ir tiesības tikt uzklausītiem, pirms pārskatīšanas struktūra pieņem lēmumu par sūdzību;

c) dalībniekiem ir tiesības uz pārstāvību un pavadību;

d) dalībnieki var piedalīties visos procesos;

e) dalībniekiem ir tiesības pieprasīt, lai process būtu publisks un lai tajā varētu piedalīties liecinieki; un

f) pārskatīšanas struktūra laikus rakstveidā pieņem lēmumus vai sagatavo ieteikumus un ietver paskaidrojumu, ar ko pamato katru lēmumu vai ieteikumu.

7. Katra Puse pieņem vai saglabā procedūras, kuras nodrošina tūlītējus pagaidu pasākumus, kas saglabā piegādātājam iespēju piedalīties iepirkumā. Minēto pagaidu pasākumu rezultātā iepirkuma process var tikt apturēts. Šādās procedūrās var paredzēt, ka, pieņemot lēmumu par to, vai šādi pagaidu pasākumi būtu jāpiemēro, var ņemt vērā sevišķi svarīgas nelabvēlīgas sekas, kas ietekmēs attiecīgās intereses, ieskaitot sabiedrības intereses. Pasākumu nepiemērošanas pamatojumu sniedz rakstiski.

8. Katra Puse arī pieņem vai atstāj spēkā procedūras, ar kurām paredz korektīvus pasākumus vai kompensāciju par zaudējumiem vai nodarīto kaitējumu gadījumos, kad pārskatīšanas struktūra ir konstatējusi, ka ir noticis 1. punktā minētais pārkāpums vai īstenošanas pasākumu neievērošana. Kompensācija par zaudējumiem vai nodarīto kaitējumu var aprobežoties vai nu ar piedāvājuma sagatavošanas izmaksām, vai apstrīdēšanas izmaksām, vai arī tiek segtas abas izmaksas.

21.18. PANTS

Tvēruma izmaiņas un labojumi

1. Eiropas Savienība var grozīt vai labot 21.-A pielikumu, un Meksika var grozīt vai labot 21.-B pielikumu.

Izmaiņas

2. Ja kāda Puse vēlas grozīt attiecīgi 21.-A vai 21.-B pielikumu, minētā Puse:

a) rakstiski informē otru Pusi; un

b) iekļauj paziņojumā priekšlikumu par atbilstīgiem kompensējošiem pielāgojumiem otrai Pusei, lai saglabātu piemērošanas jomu līmenī, kas pielīdzināms tam, kāds tas bijis pirms izmaiņām.

3. Neatkarīgi no 2. punkta b) apakšpunkta Pusei nav jāparedz kompensējoši pielāgojumi, ja izmaiņas attiecas uz iepirkuma veicēju, attiecībā uz kuru Puse faktiski ir atcēlusi savu kontroli vai ietekmi. Uzskata, ka valdības kontrole vai ietekme pār aptverto iepirkumu, ko veic iepirkuma veicēji, uz kuriem attiecas 21.-A pielikuma C iedaļa vai 21.-B pielikuma B vai C iedaļas katras valsts 2. apakšsaraksts, ir faktiski atcelta, ja iepirkuma veicējs ir pakļauts konkurencei tirgos, kuriem piekļuve nav ierobežota.

4. Otra Puse var iebilst pret ierosinātajām izmaiņām, kas paziņotas saskaņā ar 2. punktu, ja tā apstrīd, ka:

a) saskaņā ar 2. punkta b) apakšpunktu ierosinātais pielāgojums ir pietiekams, lai saglabātu ar šajā nodaļā paredzēto pašreizējo piemērošanas jomas līmeni pielīdzināmu līmeni;

b) izmaiņas attiecas uz iepirkuma veicēju, pār kuru Puse faktiski atcēlusi savu kontroli vai ietekmi, kā paredzēts 3. punktā.

Iebildums jāiesniedz rakstveidā 45 dienu laikā no 2. punkta a) apakšpunktā norādītā paziņojuma saņemšanas, vai arī uzskata, ka Puse ir piekritusi pielāgojumam vai izmaiņām, tostarp 31. nodaļas (Strīdu izšķiršana) nolūkos.

Labojumi

5. Turpmāk minētās izmaiņas 21.-A. vai 21.-B pielikumā uzskata par tīri formālu labojumu – ar noteikumu, ka tās neietekmē šajā nodaļā paredzēto pašreizējo piemērošanas jomu:

a) izmaiņas iepirkuma veicēja nosaukumā;

b) divu vai vairāku tādu struktūru apvienošanās, uz kurām attiecas 21.-A vai 21.-B pielikuma A, B vai C iedaļa; un

c) struktūras, uz kuru attiecas 21.-A vai 21.-B pielikuma A, B vai C iedaļa, sadalīšana divās vai vairākās struktūrās, kuras visas tiek pievienotas iepirkuma veicējiem, uz kuriem attiecas tā pati 21.-A pielikuma vai 21.-B pielikuma iedaļa.

6. Katra Puse reizi trīs gados pēc šā nolīguma stāšanās spēkā paziņo otrai Pusei par ierosinātajiem labojumiem 21.-A vai 21.-B pielikumā.

7. Puse var paziņot otrai Pusei iebildumus pret ierosinātajiem labojumiem 45 dienu laikā no paziņojuma saņemšanas dienas. Puse, kas iesniedz iebildumus, paskaidro, kādēļ tā uzskata, ka ierosinātais labojums neietilpst 5. punkta darbības jomā, un apraksta ierosinātā labojuma ietekmi uz šajā nodaļā paredzēto savstarpēji saskaņoto aptvērumu. Ja 45 dienu laikā pēc paziņojuma saņemšanas iebildumi nav iesniegti rakstiski, tad uzskata, ka otra Puse ir piekritusi ierosinātajiem labojumiem.

Apspriešanās un strīdu izšķiršana

8. Ja otra Puse iebilst pret ierosinātajām izmaiņām vai labojumiem, Puses cenšas atrisināt šo jautājumu apspriežoties. Ja 60 dienu laikā pēc iebildumu nodošanas netiek panākta vienošanās, Puse, kas vēlas veikt izmaiņas vai labojumus 21.-A. vai 21.-B pielikumā, var iesniegt jautājumu strīda izšķiršanai saskaņā ar 31. nodaļu. Ierosinātās izmaiņas vai labojumi stājas spēkā tikai tad, ja abas Puses ir vienojušās vai ja tas paredzēts šķīrējtiesas nolēmumā galīgajā ziņojumā saskaņā ar 31.14. pantu (Galīgais ziņojums).

21.19. PANTS

Publiskā iepirkuma apakškomiteja

Publiskā iepirkuma apakškomiteja, kas izveidota saskaņā ar 1.10. panta 1. punkta j) apakšpunktu (Šā nolīguma III daļas apakškomitejas un citas struktūras), risina jautājumus, kuri saistīti ar šīs nodaļas īstenošanu un darbību, piemēram:

a) 21.-A un 21.-B pielikuma izmaiņas;

b) Apvienotās padomes lēmumu sagatavošana, ar kuriem ievieš izmaiņas 21.-A un 21.-B pielikumā;

c) jautājumi par publisko iepirkumu, kas saistīti ar šo nodaļu un ko tai nodevusi kāda Puse; un

d) jebkādi citi jautājumi saistībā ar šīs nodaļas īstenošanu.

22. NODAĻA

VALSTS UZŅĒMUMI, UZŅĒMUMI, KAM PIEŠĶIRTAS ĪPAŠAS TIESĪBAS VAI PRIVILĒĢIJAS, UN IZRAUDZĪTI MONOPOLI

22.1. PANTS

Definīcijas

Šajā nodaļā:

a) "Vienošanās" ir Vienošanās par pamatnostādnēm attiecībā uz oficiāli atbalstītiem eksporta kredītiem, kas izstrādāta ESAO ietvaros, vai turpmākas saistības, kuras izstrādātas ESAO ietvaros vai ārpus tās un kuras ir apstiprinājušas vismaz 12 PTO sākotnējās dalībnieces, kas bija 1979. gada 1. janvāra Vienošanās dalībnieces;

b) "komercdarbība" ir darbības, kuru rezultāts ir tādas preces ražošana vai tāda pakalpojuma sniegšana, ko paredzēts pārdot attiecīgajā tirgū uzņēmuma noteiktā daudzumā un par uzņēmuma noteiktām cenām atbilstīgi piedāvājuma un pieprasījuma nosacījumiem, un kuras veic ar nolūku gūt peļņu[87];

[87] Lielākai noteiktībai – tas neattiecas uz darbībām, ko veic uzņēmums, kurš: a) darbojas bez peļņas gūšanas nolūka vai b) darbojas pēc izmaksu segšanas principa.

c) “komerciāli apsvērumi” ir cena, kvalitāte, pieejamība, tirgspēja, transportēšana un citi pirkšanas vai pārdošanas noteikumi vai citi faktori, kas parasti tiktu ņemti vērā tāda privāta uzņēmuma komerciālos lēmumos, kurš darbojas saskaņā ar tirgus ekonomikas principiem attiecīgajā uzņēmējdarbībā vai nozarē;

d) “izraudzīt” nozīmē izveidot vai atļaut monopolu vai paplašināt monopola tvērumu, ietverot papildu preci vai pakalpojumu;

e) “izraudzīts monopols” ir privāto vai publisko tiesību subjekts, tostarp konsorcijs vai valsts aģentūra, kas vienas Puses teritorijā konkrētajā tirgū ir izraudzīts kā vienīgais preču vai pakalpojumu piegādātājs vai pircējs, bet neietver tiesību subjektu, kuram ir piešķirtas ekskluzīvas intelektuālā īpašuma tiesības, tikai pamatojoties uz šādu piešķīrumu[88];

f) “uzņēmums, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas” ir publisks vai privāts uzņēmums, tostarp meitasuzņēmums, kam Puse juridiski vai faktiski ir piešķīrusi īpašas tiesības vai privilēģijas; īpašas tiesības vai privilēģijas Puse ir piešķīrusi tad, ja tā nosaka vai ierobežo to uzņēmumu skaitu, kuriem ir atļauts piedāvāt preci vai sniegt pakalpojumu, un to dara saskaņā ar kritērijiem, kas nav objektīvi, samērīgi un nediskriminējoši, tādējādi būtiski ietekmējot jebkura cita uzņēmuma spēju piedāvāt to pašu preci vai sniegt to pašu pakalpojumu tajā pašā ģeogrāfiskajā apgabalā būtībā līdzvērtīgos apstākļos;

---

88 Lielākai noteiktībai – šī nodaļa neattiecas uz dabiskiem monopoliem, ja vien tie nav izraudzīti 1. punkta d) apakšpunkta nozīmē.

g) terminiem “finanšu iestāde” un “finanšu pakalpojums” ir tāda pati nozīme kā 18.1. pantā (Definīcijas);

h) “pakalpojums, ko sniedz, īstenojot valsts pilnvaras” ir pakalpojums, ko sniedz, īstenojot valsts pilnvaras, kā tas definēts *GATS* un attiecīgā gadījumā *GATS* pielikumā par finanšu pakalpojumiem[89];

i) “valsts uzņēmums” ir uzņēmums, kas ir Puses īpašumā vai ko kontrolē Puse[90].

22.2. PANTS

Deleģētās pilnvaras

Ja vien šajā nolīgumā nav paredzēts citādi, katra Puse nodrošina, ka ikviena persona, tostarp valsts uzņēmums un uzņēmums, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, vai izraudzīts monopols, kam kāda Puse ir deleģējusi regulatīvas, administratīvas vai citas pārvaldes pilnvaras, minēto pilnvaru īstenošanā rīkojas saskaņā ar Puses saistībām saskaņā ar šo nolīgumu.

89 Lielākai noteiktībai – pakalpojumi, ko sniedz, īstenojot valsts pilnvaras, ietver pakalpojumus, ko sniedz Puses centrālā banka, monetārā iestāde, finanšu regulators vai noregulējuma iestāde.

90 Lai konstatētu īpašumtiesības vai kontroli, katrā atsevišķā gadījumā ņem vērā visus attiecīgos juridiskos un faktiskos apstākļus.

22.3. PANTS

Piemērošanas joma

1. Šī nodaļa attiecas uz valsts uzņēmumiem, uzņēmumiem, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, un izraudzītiem monopoliem, kas ir iesaistīti komercdarbībā. Ja šādi valsts uzņēmumi, uzņēmumi, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, un izraudzīti monopoli veic gan komerciālu, gan nekomerciālu[91] darbību, šī nodaļa attiecas tikai uz komercdarbību.

2. Šo nodaļu nepiemēro:

a) valsts uzņēmumiem, uzņēmumiem, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, un izraudzītiem monopoliem, kad tie darbojas kā iepirkuma veicēji attiecībā uz aptverto iepirkumu, kurš definēts 21.1. panta (Definīcijas) c) apakšpunktā;

b) pakalpojumiem, ko sniedz, īstenojot valsts pilnvaras;

c) darbībām, ko veic:

i) finanšu iestāde vai cita juridiska persona, kas ir Puses īpašumā vai kontrolē un kas veic uzņēmējdarbību vai darbojas uz laiku vienīgi noregulējuma nolūkā[92];

[91] Nekomerciālas darbības ietver arī sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas leģitīmu uzdevumu.

[92] Lielākai noteiktībai – a) terminu "noregulējums" interpretē saskaņā ar tās Puses tiesību aktiem, kurā finanšu iestāde vai cita juridiska persona ir iedibināta, b) "vienīgi noregulējuma nolūkā" nozīmē to, ka finanšu iestāde vai cita juridiska persona neiesaistās komercdarbībā, kas nav tieši saistīta ar tās noregulējuma mērķiem.

ii) publiska iestāde, tostarp publisks trasts, kas tikai ar sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas uzdevumu, kura mērķis ir veicināt attiecīgās Puses līdzsvarotu un stabilu attīstību, sniedz finanšu pakalpojumus minētās Puses uzdevumā vai ar tās sniegtu garantiju, vai izmantojot tās finanšu līdzekļus; un

iii) publiska iestāde ar sabiedrisko pakalpojumu uzdevumu, kas attiecas uz likumā noteikto sociālā nodrošinājuma sistēmu vai valsts pensiju plāniem; un

d) valsts uzņēmumi, uzņēmumi, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, un izraudzītie monopoli, ja robežvērtības noteikšanas laikā kādā no trim iepriekšējiem secīgajiem fiskālajiem gadiem pēc kārtas gada to ieņēmumi no komercdarbības bija mazāki par 200 miljoniem speciālo aizņēmumu tiesību.

3. Šā nolīguma 22.6. pantu nepiemēro finanšu pakalpojumiem, kurus saskaņā ar valdības pilnvarojumu sniedz valsts uzņēmums, uzņēmums, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, vai izraudzīts monopols, ja minētā finanšu pakalpojumu sniegšana:

a) atbalsta eksportu vai importu ar noteikumu, ka minētie pakalpojumi:

i) nav paredzēti komercfinansējuma aizstāšanai; vai

ii) tiek piedāvāti ar nosacījumiem, kas ir labvēlīgāki par tiem, kurus varētu saņemt par salīdzināmiem finanšu pakalpojumiem komerctirgū[93];

[93] Ja komerctirgū netiek piedāvāti salīdzināmi finanšu pakalpojumi: a) šā punkta a) apakšpunkta ii) punkta un b) apakšpunkta ii) punkta nolūkos valsts uzņēmums vajadzības gadījumā var paļauties uz pieejamiem pierādījumiem, lai noteiktu to nosacījumu etalonu, ar kādiem šādi pakalpojumi tiktu piedāvāti komerciālajā tirgū, un b) šā punkta a) apakšpunkta i) punkta un b) apakšpunkta i) punkta nolūkos uzskata, ka finanšu pakalpojumu sniegšana nav paredzēta tam, lai aizstātu komerciālu finansējumu.

b) atbalsta privātus ieguldījumus ārpus Puses teritorijas, ar noteikumu, ka šie pakalpojumi:

i) nav paredzēti komercfinansējuma aizstāšanai; vai

ii) tiek piedāvāti ar noteikumiem, kas ir labvēlīgāki par tiem, ko varētu saņemt par salīdzināmiem finanšu pakalpojumiem komerctirgū; vai

c) tiek piedāvāta ar noteikumiem, kas atbilst Vienošanās noteikumiem, ja finanšu pakalpojumi ietilpst Vienošanās piemērošanas jomā.

4. Šā nolīguma 22.6. pantu nepiemēro 10.5. panta (Piemērošanas joma) 2. punkta c) līdz e) apakšpunktā minētajām nozarēm.

5. Šā nolīguma 22.6. pantu nepiemēro, ciktāl Puses valsts uzņēmums, uzņēmums, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, vai izraudzīts monopols iepērk un pārdod preces vai pakalpojumus saskaņā ar:

a) jebkuru esošu neatbilstīgu pasākumu, ko Puse saglabā, turpina, atjauno vai groza saskaņā ar 10.12. pantu (Neatbilstīgi pasākumi un izņēmumi), 11.8. pantu (Neatbilstīgi pasākumi un izņēmumi) vai 18.12. pantu (Atrunas un neatbilstīgi pasākumi), kā izklāstīts I pielikumā (Spēkā esošie pasākumi) un VI pielikuma (Finanšu pakalpojumi) VI-A vai VI-B papildinājuma B iedaļā; vai

b) jebkuru esošu neatbilstīgu pasākumu, ko Puse pieņem vai saglabā attiecībā uz nozarēm, apakšnozarēm vai darbībām saskaņā ar 10.12. pantu (Neatbilstīgi pasākumi un izņēmumi), 11.8. pantu (Neatbilstīgi pasākumi un izņēmumi) vai 18.12. pantu (Atrunas un neatbilstīgi pasākumi), kā izklāstīts II pielikumā (Turpmākie pasākumi) un VI pielikuma (Finanšu pakalpojumi) VI-A vai VI-B papildinājuma B iedaļā.

6. Puses ir vienisprātis, ka pasākumu, kas pieņemts vai saglabāts saskaņā ar 22.-A pielikumu vai kas izslēgts no šīs nodaļas darbības jomas, var paturēt spēkā ar noteikumu, ka šādu pasākumu, ciktāl tas ietilpst PTO nolīguma darbības jomā, piemēro, ievērojot tās Puses tiesības un pienākumus, kura veic šādu pasākumu saskaņā ar PTO nolīgumu[94].

22.4. PANTS

Neatbilstošas darbības

Šā nolīguma 22.6. pantu nepiemēro attiecībā uz neatbilstošām darbībām, ko veic 22.-A pielikumā uzskaitītie valsts uzņēmumi vai izraudzītie monopoli saskaņā ar minētā pielikuma noteikumiem.

[94] Lielākai noteiktībai – vienīgais forums, kurā nosaka, vai Puses pasākums tiek piemērots, ievērojot minētās Puses tiesības un pienākumus saskaņā ar PTO nolīgumu, ir strīdu izšķiršanas mehānisms saskaņā ar VSI.

22.5. PANTS

Vispārīgi noteikumi

1. Neskarot katras Puses tiesības un pienākumus saskaņā ar šo nodaļu, neko šajā nodaļā neinterpretē tā, ka tas liegtu Pusei izveidot vai saglabāt valsts uzņēmumu, piešķirt kādam uzņēmumam īpašas tiesības vai privilēģijas vai izraudzīties vai saglabāt monopolu.

2. Puse valsts uzņēmumam, uzņēmumam, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, vai izraudzītam monopolam nepieprasa vai nemudina to rīkoties veidā, kurš nav saderīgs ar šo nodaļu.

22.6. PANTS

Nediskriminējoša attieksme un komerciāli apsvērumi

1. Katra Puse nodrošina, ka tās valsts uzņēmumi, uzņēmumi, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, un izraudzītie monopoli, iesaistoties komercdarbībā:

a) darbojas saskaņā ar komerciāliem apsvērumiem, kad iepērk vai pārdod preces vai pakalpojumus, izņemot, ja tas notiek, lai izpildītu to sabiedriskā pakalpojuma sniegšanas uzdevumus, kuri nav pretrunā ar b) vai c) apakšpunktu;

b) pērkot preces vai pakalpojumus:

i) otras Puses uzņēmuma piegādātām precēm vai sniegtiem pakalpojumiem piešķir režīmu, kas nav mazāk labvēlīgs par to, kādu tā piešķir Puses pašas uzņēmumu piegādātām līdzīgām precēm vai sniegtiem līdzīgiem pakalpojumiem; un

ii) piešķir uzņēmuma Puses teritorijā piegādātām precēm vai sniegtiem pakalpojumiem, kas ir aptverts ieguldījums 10.1. panta (Definīcijas) 1. punkta a) apakšpunkta nozīmē, ne mazāk labvēlīgu režīmu par to, kādu tā piešķir Puses pašas uzņēmumu piegādātām līdzīgām precēm vai sniegtiem līdzīgiem pakalpojumiem attiecīgajā tirgū Puses teritorijā, un

c) pārdodot preces vai pakalpojumus:

i) otras Puses uzņēmumam piešķir režīmu, kas nav mazāk labvēlīgs par to, kādu tā piešķir Puses pašas uzņēmumiem; un

ii) piešķir tāda uzņēmuma, kas ir aptverts ieguldījums 10.1. panta (Definīcijas) 1. punkta a) apakšpunkta nozīmē, Puses teritorijā ne mazāk labvēlīgu režīmu par to, kādu tā piešķir pati saviem uzņēmumiem attiecīgajā tirgū Puses teritorijā[95].

[95] Lielākai noteiktībai – šis pants neattiecas uz kapitāla daļu, akciju vai cita veida pašu kapitāla pirkšanu vai pārdošanu, kuru veic valsts uzņēmums, uzņēmums, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, vai izraudzīts monopols, saistībā ar savu līdzdalību cita uzņēmuma pašu kapitālā.

2. Ar noteikumu, ka šādi atšķirīgi noteikumi vai nosacījumi vai atteikums atbilst komerciāliem apsvērumiem, 1. punkts neliedz valsts uzņēmumiem, uzņēmumiem, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, vai izraudzītiem monopoliem:

a) pirkt vai piegādāt preces vai pakalpojumus ar noteikumiem vai nosacījumiem, kas atšķiras no tiem, kuri noteikti 1. punktā, tostarp ar noteikumiem vai nosacījumiem attiecībā uz cenu; vai

b) atteikties pirkt vai piegādāt preces vai pakalpojumus.

22.7. PANTS

Tiesiskais regulējums

1. Katra Puse cenšas ievērot un pēc iespējas labāk izmantot attiecīgos starptautiskos standartus, tai skaitā ESAO Pamatnostādnes par valsts uzņēmumu korporatīvo pārvaldību.

2. Katra Puse nodrošina, ka jebkurš regulators vai kompetentā iestāde ar regulatīvām funkcijām, ko Puse izveido vai uztur:

a) ir neatkarīgi no uzņēmumiem, kurus minētais regulators vai kompetentā iestāde regulē, un neatskaitās tiem, tādējādi nodrošinot regulatīvo funkciju efektivitāti; un

b) līdzīgos apstākļos rīkojas objektīvi[96] attiecībā uz visiem regulatora vai kompetentās iestādes regulētajiem uzņēmumiem, tai skaitā valsts uzņēmumiem, uzņēmumiem, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, un izraudzītajiem monopoliem[97].

3. Katra Puse nodrošina, ka tās normatīvie akti tiek īstenoti konsekventi un nediskriminējoši, tai skaitā attiecībā uz valsts uzņēmumiem, uzņēmumiem, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, un izraudzītajiem monopoliem.

---

[96] Lielākai noteiktībai – objektivitāte, ar kādu regulators īsteno savas regulatīvās funkcijas, ir jāvērtē, ņemot vērā minētā regulatora vai kompetentās iestādes parasto darbības modeli vai praksi.

[97] Lielākai noteiktībai – nozarēs, kurās Puses citās nodaļās ir vienojušās par konkrētām saistībām attiecībā uz regulatoru vai kompetento iestādi, prevalē minētajās citās nodaļās iekļautais attiecīgais noteikums.

22.8. PANTS

Pārredzamība

1. Puse pēc otras Puses rakstiska pieprasījuma nekavējoties sniedz šādu informāciju par valsts uzņēmumu, uzņēmumu, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, vai par izraudzītu monopolu – ar noteikumu, ka pieprasījumā ir iekļauts paskaidrojums par to, kā šā valsts uzņēmuma, uzņēmuma, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, vai izraudzīta monopola darbības varētu ietekmēt pieprasījuma iesniedzējas Puses intereses saskaņā ar šo nodaļu:

a) to akciju procentuālā daļa, kas kumulatīvi pieder pieprasījuma saņēmējai Pusei, tās valsts uzņēmumiem, uzņēmumiem, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, vai izraudzītiem monopoliem, un to balsstiesību procentuālā daļa, kuras tie kumulatīvi tur valstij piederošā uzņēmumā, uzņēmumā, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, vai izraudzītā monopolā;

b) apraksts par jebkādām īpašām akcijām vai īpašām balsstiesībām vai citām īpašām tiesībām, kuru turētājs ir pieprasījuma saņēmēja Puse, tās valsts uzņēmumi, tādi uzņēmumi, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, vai izraudzītie monopoli, ciktāl minētās tiesības atšķiras no tiesībām, kuras nodrošina šāda valsts uzņēmuma, uzņēmuma, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, vai izraudzītā monopola vispārējās parastās akcijas;

c) valsts uzņēmuma, uzņēmuma, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, vai izraudzītā monopola organizatoriskā struktūra, tā direktoru padomes vai līdzvērtīgas struktūras sastāvs, jebkura valsts ierēdņa oficiālie amata nosaukumi, kurš pilda direktoru padomes vai līdzvērtīgas struktūras locekļa vai amatpersonas pienākumus;

d) apraksts par valdības struktūrvienībām vai publiskām iestādēm, kas regulē vai pārrauga valsts uzņēmumus, uzņēmumus, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, vai izraudzītos monopolus, apraksts par ziņošanas prasībām, kuras tiem izvirzījušas minētās valdības struktūrvienības vai publiskās iestādes, ja praktiski iespējams, kā arī apraksts par minēto valdības struktūrvienību vai jebkuru publisko iestāžu tiesībām un praksi[98] attiecībā uz augstākā līmeņa vadītāju un direktoru padomes vai jebkādas citas līdzvērtīgas struktūras locekļu iecelšanu amatā, atbrīvošanu no amata vai atalgojumu;

e) valsts uzņēmuma, uzņēmuma, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, vai izraudzītā monopola gada ieņēmumi un kopējie aktīvi pēdējo trīs gadu laikposmā, par kuriem ir pieejama informācija;

f) jebkādi izņēmumi un imunitāte, kurus valsts uzņēmums, uzņēmums, kam ir piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, vai izraudzītais monopols var izmantot saskaņā ar pieprasījuma saņēmējas Puses tiesību aktiem; un

[98] Lielākai noteiktībai – termins "prakse" neietver augstākā līmeņa vadītāju un direktoru padomes vai citas līdzvērtīgas struktūras locekļu iecelšanas, atlaišanas vai atalgojuma iemeslus.

g) jebkāda publiski pieejama papildu informācija par valsts uzņēmumu, uzņēmumu, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, vai par izraudzītu monopolu, tostarp gada finanšu pārskati un trešo personu veiktas revīzijas.

2. Ja pieprasītā informācija nav pieejama, pieprasījuma saņēmēja Puse rakstiski informē pieprasījuma iesniedzēju Pusi par tā iemesliem.

3. Ja Puse sniedz rakstisku informāciju, atbildot uz pieprasījumu saskaņā ar šo pantu, un informē pieprasījuma iesniedzēju Pusi, ka tā uzskata šo informāciju par konfidenciālu, pieprasījuma iesniedzēja Puse neizpauž šo informāciju bez informācijas sniedzējas Puses iepriekšējas piekrišanas.

23. NODAĻA

KONKURENCES POLITIKA

23.1. PANTS

Vispārīgi principi

Puses atzīst to, cik liela nozīme to tirdzniecības un ieguldījumu attiecībās ir brīvai un neizkropļotai konkurencei. Puses apliecina to, ka pret konkurenci vērsta uzņēmējdarbības prakse un valsts intervence potenciāli var izkropļot tirgu pareizu darbību un kopumā mazina ieguvumus, ko sniedz tirdzniecības un ieguldījumu liberalizācija. Puses ir vienisprātis, ka šādas rīcības aizliegums, konkurences politikas īstenošana, aizstāvības darbību veicināšana un sadarbība jautājumos, uz kuriem attiecas šī nodaļa, palīdzēs nodrošināt šā nolīguma priekšrocības.

23.2. PANTS

Konkurences tiesības un pret konkurenci vērsta uzņēmējdarbības prakse

1. Katra Puse savā teritorijā pieņem vai saglabā visaptverošus konkurences tiesību aktus, kas attiecas uz visām ekonomikas nozarēm[99] un efektīvi novērš šādu uzņēmējdarbības praksi:

a) nolīgumi starp uzņēmumiem, uzņēmumu apvienību lēmumi un saskaņotas darbības, kuru mērķis ir novērst, ierobežot vai izkropļot konkurenci;

b) viena vai vairāku uzņēmumu, kuriem atsevišķi vai kopā ir būtiska ietekme konkrētajā tirgū, īstenota sava stāvokļa ļaunprātīga izmantošana, kuras mērķis vai sekas ir vai var būt konkurences novēršana, ierobežošana vai izkropļošana attiecīgajā tirgū vai jebkurā saistītā tirgū; un

[99] Lielākai noteiktībai – ES konkurences noteikumi uz lauksaimniecības nozari attiecas saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1308/2013 (2013. gada 17. decembris), ar ko izveido lauksaimniecības produktu tirgu kopīgu organizāciju un atceļ Padomes Regulas (EEK) Nr. 922/72, (EEK) Nr. 234/79, (EK) Nr. 1037/2001 un (EK) Nr. 1234/2007 (ES OV L 347, 20.12.2013., 671. lpp.). Lielākai noteiktībai – *Ley Federal de Competencia Económica* (Federālais ekonomiskās konkurences likums), kas publicēts *Diario Oficial de la Federación* (“Federācijas Oficiālajā Vēstnesī”) 2014. gada 23. maijā, attiecas uz visām Meksikas nozarēm, attiecībā uz kurām konkurences iestādes izstrādā jomas noteikumus, kritērijus vai pamatnostādnes saskaņā ar 2013. gada konstitūcijas grozījumiem, kas publicēti *Diario Oficial de la Federación* (“Federācijas Oficiālajā Vēstnesī”) 2013. gada 11. jūnijā.

c) uzņēmumu koncentrācija, kuras rezultātā rodas vai var rasties būtiska konkurences mazināšanās vai kura būtiski traucē vai var būtiski traucēt efektīvu konkurenci, jo īpaši dominējoša stāvokļa rašanās vai nostiprināšanas rezultātā.

2. Visiem privātiem un publiskiem uzņēmumiem piemēro konkurences tiesību aktus, kas minēti šajā pantā.

3. Lai veicinātu konkurences politiku, katra Puse veic piemērotus pasākumus attiecībā uz uzņēmējdarbības praksi, kas vērsta pret konkurenci.

4. Ciktāl tas paredzēts Puses tiesību aktos, konkurences tiesību aktu piemērošanai nevajadzētu juridiski vai faktiski traucēt veikt konkrētus sabiedriskas nozīmes uzdevumus, kuri var būt uzticēti uzņēmumiem. Atbrīvojumiem no kādas Puses konkurences tiesību piemērošanas būtu jāaprobežojas tikai ar sabiedriskas nozīmes uzdevumiem, tiem vajadzētu būt samērīgiem ar sasniedzamo sabiedriskās politikas mērķi un pārredzamiem.

23.3. PANTS

Īstenošana

1. Katra Puse saglabā autonomiju attiecībā uz savu konkurences tiesību aktu grozīšanu un izpildi.

2. Katra Puse izveido vai uztur funkcionāli neatkarīgu konkurences iestādi vai iestādes, kas atbild par attiecīgās Puses konkurences tiesību pilnīgu piemērošanu un efektīvu izpildi un kam ir pienācīgas pilnvaras un resursi, lai nodrošinātu šo uzdevumu veikšanu.

3. Katra Puse piemēro savas konkurences tiesības pārredzamā un nediskriminējošā veidā, ievērojot procesuālā taisnīguma principus un attiecīgo uzņēmumu tiesības uz aizstāvību, tostarp tiesības tikt uzklausītam pirms galīgā lēmuma vai noregulējuma pieņemšanas.

4. Savā izpildes politikā Puses konkurences iestāde vai iestādes nepieļauj diskrimināciju pēc valstspiederības attiecībā uz atbildētājiem izpildes procedūrā[100] vai trešām personām, kurām piešķirtas tiesības piedalīties šādā izpildes procedūrā.

5. Katra Puse nodrošina, ka atbildētājam tiek dota iespēja tikt uzklausītam un sniegt pierādījumus savai aizstāvībai izpildes procedūrā, ko veic ar nolūku noteikt, vai minētā atbildētāja rīcība pārkāpj Puses konkurences tiesības vai kādi administratīvie sodi vai tiesiskās aizsardzības līdzekļi būtu jāpiemēro par minēto tiesību aktu pārkāpumu. Jo īpaši katra Puse nodrošina, ka atbildētājam ir pienācīgas iespējas pārskatīt un apstrīdēt pierādījumus, uz kuru pamata notiek minētā noteikšana.

[100] Šajā pantā izpildes procedūra ir tiesas vai administratīva procedūra, kas notiek pēc iespējamā konkurences tiesību pārkāpuma izmeklēšanas.

6. Katra Puse garantē, ka lēmuma vai rezolūcijas, ar ko piemēro administratīvo sankciju vai tiesiskās aizsardzības līdzekli par tās konkurences tiesību pārkāpumu, adresātam tiek dota iespēja lūgt šāda lēmuma vai rezolūcijas izskatīšanu tiesā.

23.4. PANTS

Pārredzamība

1. Puses atzīst, ka to konkurences noteikumu izpildes politikā liela nozīme ir pārredzamībai.

2. Katra Puse publicē savus administratīvos vai procesuālos noteikumus, kas ietverti tiesību aktos, saskaņā ar kuriem notiek izmeklēšana un izpildes procedūras konkurences jomā. Minētie administratīvie vai procesuālie noteikumi, ciktāl tas paredzēts katras Puses konkurences tiesībās, var ietvert procedūras, kas nodrošina samērīgus termiņus pierādījumu sniegšanai šādās procedūrās.

3. Katra Puse nodrošina, ka tiek publicēta nekonfidenciāla versija jebkuram galīgam lēmumam vai rezolūcijai, kurā konstatēts tās konkurences tiesību pārkāpums, un attiecīgā gadījumā jebkuram rīkojumam, ar ko īsteno šādu rezolūciju, lai ieinteresētās personas varētu ar tiem iepazīties.

4. Katra Puse nodrošina, ka visi galīgie lēmumi vai rezolūcijas, kuros konstatēts tās konkurences tiesību pārkāpums, ir rakstiski un ka tajos ir konstatēti fakti un sniegts pamatojums, tostarp juridiskā un attiecīgā gadījumā ekonomiskā analīze, kas ir lēmuma vai rezolūcijas pamatā.

23.5. PANTS

Sadarbība un koordinācija

1. Puses atzīst, cik svarīga ir to attiecīgo konkurences iestāžu sadarbība un koordinācija jautājumos, kas saistīti ar to konkurences tiesībām un politiku brīvās tirdzniecības zonā. Līdz ar to Pušu konkurences iestādes cenšas sadarboties jautājumos, kas saistīti ar to attiecīgajām konkurences tiesībām, tostarp, sniedzot palīdzību, sniedzot paziņojumus, apspriežoties un apmainoties ar informāciju.

2. Puses stiprina sadarbību konkurences tiesību īstenošanā savu atbilstoši pieejamo resursu robežās un tiktāl, ciktāl tā ir saderīga ar to attiecīgajiem tiesību aktiem un svarīgām interesēm. Šajā nolūkā Pušu konkurences iestādes cenšas apmainīties ar nekonfidenciālu informāciju, pieredzi un viedokļiem attiecībā uz:

a) savām attiecīgajām konkurences tiesībām, politiku un praksi, tostarp informāciju par atbrīvojumiem, kas piešķirti saskaņā ar to konkurences tiesībām;

b) Pušu attiecīgo konkurences tiesību aktu izpildi; un

c) to attiecīgajām aizstāvības darbībām.

3. Puses cenšas stiprināt koordināciju starp savām attiecīgajām konkurences iestādēm savstarpējo interešu jomās, ciktāl šāda sadarbība ir saderīga ar to attiecīgajiem tiesību aktiem un būtiskām interesēm, ņemot vērā atbilstoši pieejamo resursu ierobežojumus. Šajā nolūkā Puses cenšas cik vien iespējams koordinēt savas izpildes darbības attiecībā uz tām pašām vai līdzīgām lietām.

4. Puses apstiprina, ka to konkurences iestādes atzīst atteikšanos no konfidencialitātes prasībām savās izpildes jomās un to, ka uzņēmuma lēmums atteikties no tiesībām uz konfidenciālas informācijas aizsardzību ir brīvprātīgs.

5. Nekas šajā pantā neierobežo Puses konkurences iestāžu rīcības brīvību lemt par to, kā rīkoties saistībā ar otras Puses konkurences iestāžu konkrētiem pieprasījumiem.

6. Nekas šajā pantā neliedz jebkuras Puses konkurences iestādēm rīkoties attiecībā uz konkrētiem gadījumiem.

7. Pušu konkurences iestādes var apsvērt iespēju noslēgt atsevišķu vienošanos par sadarbību, kas ietver savstarpēji saskaņotus noteikumus par sadarbības īstenošanu.

23.6. PANTS

Tehniskā sadarbība

Puses uzskata, ka to kopējās interesēs ir atbalstīt šā nolīguma mērķus ar tehnisku sadarbību, lai apmainītos ar pieredzi konkurences politikas izstrādē un īstenošanā un to attiecīgo konkurences tiesību īstenošanā, ņemot vērā katrai Pusei pamatoti pieejamos resursus.

23.7. PANTS

Apspriešanās

1. Lai veicinātu Pušu savstarpējo saprašanos vai risinātu konkrētus jautājumus par šīs nodaļas interpretāciju vai piemērošanu, Puse pēc otras Puses pieprasījuma sāk apspriešanos par otras Puses izvirzītajiem jautājumiem. Puse, kas pieprasa apspriešanos, attiecīgā gadījumā norāda, kā jautājums ietekmē tirdzniecību vai ieguldījumus starp Pusēm.

2. Puses nekavējoties apspriež visus jautājumus, kas rodas, interpretējot vai piemērojot šo nodaļu.

3. Lai veicinātu diskusiju par apspriežamo jautājumu, katra Puse cenšas otrai Pusei sniegt būtisku informāciju, kas nav konfidenciāla.

23.8. PANTS

Informācijas konfidencialitāte

1. Neatkarīgi no pārējiem šīs nodaļas noteikumiem Pusei nav jāsniedz informācija, ja minētās informācijas izpaušanu aizliedz tās Puses tiesību akti, kuras rīcībā ir minētā informācija.

2. Ja Puse sniedz šajā nodaļā paredzēto informāciju, otra Puse nodrošina minētās informācijas konfidencialitāti.

3. Ja Puses konkurences iestādes no otras Puses konkurences iestādēm saņem konfidenciālu informāciju, kas iesniegta, izmantojot atteikšanos no konfidencialitātes, Puses konkurences iestādes saņemto informāciju izmanto saskaņā ar atteikšanās noteikumiem.

23.9. PANTS

Konkurences iestādes

Šajā nodaļā konkurences iestādes ir turpmāk uzskaitītās iestādes vai to tiesību pārņēmēji:

a) attiecībā uz Eiropas Savienību: Eiropas Komisija; un

b) attiecībā uz Meksiku:

i) Valsts pretmonopola komisija *(Comisión Nacional Antimonopolio)*; un

ii) Telesakaru regulatīvā komisija *(Comisión Reguladora de Telecomunicaciones (CRT))*.

23.10. PANTS

Strīdu izšķiršanas nepiemērošana

Attiecībā uz šīs nodaļas noteikumu interpretāciju vai piemērošanu Puse neizmanto 31. nodaļā (Strīdu izšķiršana) paredzēto strīdu izšķiršanas kārtību.

24. NODAĻA

SUBSĪDIJAS

24.1. PANTS

Definīcijas

Šajā nodaļā:

a) "preču subsīdija" ir pasākums, kas atbilst SKP vienošanās 1.1. pantā izklāstītajiem nosacījumiem un ir īpašs saskaņā ar SKP nolīguma 2. pantu un tā nozīmē;

b) "pakalpojumu subsīdija" ir pasākums, kas ietver valdības vai sabiedriskas institūcijas finansiālu ieguldījumu un piešķir materiālu labumu un ir īpašs uzņēmumam vai nozarei, vai uzņēmumu vai nozaru grupai saskaņā ar SKP nolīguma 2. pantu un tā nozīmē[101].

[101] Šī definīcija neskar turpmāko PTO ietvaros risināto sarunu rezultātus attiecībā uz subsīdiju definēšanu pakalpojumu jomā. Atkarībā no šo sarunu gaitas Apvienotā padome var pieņemt lēmumu šajā ziņā pielāgot šo nolīgumu.

24.2. PANTS

Vispārīgi principi

Puses atzīst, ka subsīdijas var piešķirt, ja tās ir vajadzīgas, lai sasniegtu sabiedriskās politikas mērķi. Tomēr Puses atzīst, ka noteiktas subsīdijas potenciāli var izkropļot tirgu pareizu darbību un kopumā mazina ieguvumus, ko sniedz tirdzniecības un ieguldījumu liberalizācija. Principā Pusēm nevajadzētu piešķirt subsīdijas uzņēmumiem, kuri nodrošina preces vai pakalpojumus, ja šīs subsīdijas negatīvi ietekmē vai varētu negatīvi ietekmēt tirdzniecību vai ieguldījumus.

24.3. PANTS

Piemērošanas joma

1. Šī nodaļa attiecas uz subsīdijām jebkuram uzņēmumam, kas veic saimniecisko darbību. Ja uzņēmums veic gan saimniecisko darbību, gan ar to nesaistītu darbību, šī nodaļa attiecas tikai uz šā uzņēmuma saimniecisko darbību.

2. Šo nodaļu nepiemēro subsīdijām, ko piešķir uzņēmumiem, kuriem uzticēts sniegt konkrētus sabiedriskas nozīmes pakalpojumus, tostarp tādus, kas uzticēti saistībā ar īpašām tiesībām vai privilēģijām, – ciktāl šādas subsīdijas nepārsniedz summu, kas vajadzīga, lai segtu attiecīgā pakalpojuma izmaksas.

3. Šo nodaļu nepiemēro subsīdijām, ko piešķir par lauksaimniecības precēm, vai subsīdijām, ko piešķir par zivīm un zivsaimniecības produktiem.

4. Šo nodaļu, izņemot 24.5. pantu, nepiemēro subsīdijām audiovizuālajā nozarē.

5. Šā nolīguma 24.7. pantu nepiemēro pakalpojumu subsīdijām.

24.4. PANTS

Attiecības ar PTO

Puses apstiprina savas tiesības un pienākumus, kas izriet no *GATS* XV panta, *GATT* 1994 XVI panta un SKP nolīguma.

24.5. PANTS

Pārredzamība

1. Katra Puse attiecībā uz visām subsīdijām, kas piešķirtas vai saglabātas tās teritorijā, publisko šādu informāciju:

a) subsīdijas juridiskais pamats;

b) subsīdijas veids;

c) subsīdijas summa vai budžetā paredzētā subsīdijas summa; un

d) ja iespējams – subsīdijas saņēmēja vārds/nosaukums[102].

2. Uzskata, ka Puse ir ievērojusi 1. punktu, ja:

a) PTO tiek sniegts paziņojums saskaņā ar SKP nolīguma 25. panta 1. punktu, un, ja iespējams, saņēmēja nosaukums ir publiskots; vai

[102] Šā panta 1. punkta d) apakšpunkts attiecas uz subsīdijām, kuru vērtība ir vismaz 500 000 speciālo aizņēmuma tiesību.

b) attiecīgā Puse ir darījusi pieejamu 1. punktā prasīto informāciju vai šī informācija ir darīta pieejama tās vārdā publiski pieejamā tīmekļa vietnē līdz tā kalendārā gada 31. decembrim, kas seko subsīdijas piešķiršanas vai saglabāšanas gadam[103].

3. Attiecībā uz pakalpojumu subsīdijām šo pantu piemēro tikai tad, ja:

a) subsīdijas summa uz saņēmēju trīs gadus pēc kārtas pārsniedz 400 000 speciālo aizņēmuma tiesību; un

b) subsīdiju piešķir par pakalpojumu sniegšanu šādās nozarēs: audiovizuālie, telesakaru, finanšu pakalpojumi, transports (tostarp jūras transports), enerģētika (tostarp elektroenerģijas sadale), vide, datortehnika, arhitektūra un inženierija, būvniecība, vai pasta un kurjeru pakalpojumi.

103 Lielākai noteiktībai – subsīdijas vai subsīdiju programmas publicēšana tīmekļa vietnē neskar tās juridisko statusu vai pašas programmas būtību.

24.6. PANTS

Apspriešanās

1. Ja Puse uzskata, ka otras Puses piešķirta subsīdija negatīvi ietekmē vai var negatīvi ietekmēt tās tirdzniecību vai ieguldījumus, tā var rakstiski paust savas bažas otrai Pusei un pieprasīt apspriesties par šo jautājumu. Puse, kas šādu pieprasījumu saņem, to izskata pilnībā un atsaucīgi.

2. Apspriešanās laikā pieprasījuma iesniedzēja Puse var lūgt otrai Pusei sniegt papildu informāciju par subsīdiju, piemēram, par:

a) juridisko pamatu un politikas vai subsīdijas mērķi;

b) subsīdijas veidu;

c) subsīdijas ilgumu, datumiem un visiem pārējiem ar to saistītajiem termiņiem;

d) atbilstības nosacījumiem attiecībā uz subsīdiju;

e) kopējo gada summu, kas subsīdijai ir paredzēta budžetā;

f) subsīdijas saņēmēja vārdu/nosaukumu, ja iespējams; un

g) jebkuru citu informāciju, uz kuras pamata ir iespējams novērtēt subsīdijas negatīvo ietekmi uz tirdzniecību vai ieguldījumiem.

3. Pieprasījuma saņēmēja Puse sniedz rakstisku atbildi, kas ietver būtisko informāciju par attiecīgo subsīdiju ne vēlāk kā 60 dienas pēc 2. punktā minētā pieprasījuma saņemšanas dienas. Ja būtiskā informācija, kas pieprasīta saskaņā ar 2. punktu, rakstiskajā atbildē nav sniegta, pieprasījuma saņēmēja Puse savā rakstiskajā atbildē paskaidro, kāpēc šādas informācijas nav.

4. Ja pieprasījuma iesniedzēja Puse, saņēmusi saskaņā ar 2. un 3. punktu sniegto informāciju, informē pieprasījuma saņēmēju Pusi, ka, pēc tās domām, attiecīgajai subsīdijai ir vai var būt būtiska negatīva ietekme uz tās tirdzniecību vai ieguldījumiem, pieprasījuma saņēmēja Puse dara visu iespējamo, lai pēc tam viena gada laikā novērstu vai mazinātu šo būtisko negatīvo ietekmi.

24.7. PANTS

Nosacījumiem pakļautas subsīdijas

1. Katra Puse piemēro nosacījumus turpmāk minētajām subsīdijām, ciktāl tās negatīvi ietekmē vai var negatīvi ietekmēt otras Puses tirdzniecību vai ieguldījumus, šādi:

a) subsīdijas vai juridiska kārtība, saskaņā ar kuru valdība ir atbildīga par konkrētu uzņēmumu parādu vai saistību dzēšanu, ir atļautas, ja minēto parādu vai saistību dzēšana aprobežojas ar šādu parādu vai saistību apmēru vai minētās atbildības ilgumu;

b) subsīdijas grūtībās nonākušiem vai maksātnespējīgiem uzņēmumiem vai uzņēmumiem, kas atrodas uz maksātnespējas robežas, ir atļautas ar šādiem nosacījumiem:

   i) ir sagatavots ticams pārstrukturēšanas plāns; minētā plāna pamatā ir reālistiski pieņēmumi, un tas tiecas nodrošināt uzņēmuma ilgtermiņa dzīvotspējas atjaunošanu samērīgā laikposmā; un

   ii) uzņēmumi paši piedalās pārstrukturēšanas izmaksu segšanā, izņemot mazos un vidējos uzņēmumus.

2. Šā panta 1. punkta b) apakšpunktu neinterpretē tā, ka tas liedz Pusei sniegt pagaidu likviditātes atbalstu aizdevumu garantiju vai aizdevumu veidā uz laiku, kas pamatoti nepieciešams pārstrukturēšanas plāna sagatavošanai. Šāds pagaidu likviditātes atbalsts nepārsniedz summu, kas vajadzīga, lai uzņēmums varētu turpināt darbību.

24.8. PANTS

Subsīdiju izmantošana

Katra Puse nodrošina, ka uzņēmumi tās piešķirtās subsīdijas izmanto tikai tam politikas mērķim vai nolūkam, kuram minētās subsīdijas tika piešķirtas[104].

24.9. PANTS

Strīdu izšķiršanas nepiemērošana

Attiecībā uz 24.5. panta interpretāciju vai piemērošanu, ciktāl tas attiecas uz pakalpojumu subsīdijām, vai 24.6. panta 4. punkta interpretāciju vai piemērošanu Puse neizmanto 31. nodaļā (Strīdu izšķiršana) paredzēto strīdu izšķiršanas kārtību.

---

[104] Lielākai noteiktībai – uzskata, ka Puse pienākumu ir izpildījusi, ja tā šim nolūkam ir izveidojusi piemērotu tiesisko regulējumu un administratīvās procedūras.

25. NODAĻA

INTELEKTUĀLAIS ĪPAŠUMS

A IEDAĻA

Vispārīgi noteikumi

25.1. PANTS

Mērķi un principi

1. Šīs nodaļas mērķis ir panākt pienācīgu un efektīvu intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzību un piemērošanu, lai:

a) dotu ieguldījumu tehnoloģisko inovāciju veicināšanā un tehnoloģiju nodošanā un izplatīšanā, lai vairotu abpusēju izdevīgumu gan ražotājiem, gan tehnoloģisko zināšanu izmantotājiem un tādējādi sekmētu sociālo un ekonomisko labklājību, kā arī tiesību un pienākumu līdzsvarošanu; un

b) veicinātu un pārvaldītu tirdzniecību starp Pusēm, kā arī mazinātu šādas tirdzniecības izkropļojumus un šķēršļus.

2. Puse, formulējot vai grozot savus normatīvos aktus, var veikt pasākumus, kas nepieciešami, lai aizsargātu sabiedrības veselību un uztura nodrošināšanu un veicinātu sabiedrības interesi par nozarēm, kas ir vitāli svarīgi tās sociālekonomiskajai un tehnoloģiskajai attīstībai, – ar noteikumu, ka tādi pasākumi atbilst šīs nodaļas nosacījumiem.

3. Puse var pieņemt piemērotus pasākumus, lai novērstu intelektuālā īpašuma tiesību ļaunprātīgu izmantošanu no tiesību īpašnieku puses vai tādas prakses izmantošanu, kas nepamatoti ierobežo tirdzniecību vai negatīvi ietekmē tehnoloģijas izplatīšanu starptautiskā mērogā, – ar noteikumu, ka tādi pasākumi atbilst šīs nodaļas nosacījumiem.

4. Ņemot vērā iekšzemes sistēmu pamatā esošos sabiedriskās politikas mērķus, Puses atzīst, ka, izmantojot Pušu attiecīgās intelektuālā īpašuma sistēmas un tajā pašā laikā ievērojot pārredzamības principu un ņemot vērā visu attiecīgo ieinteresēto personu, tai skaitā tiesību turētāju, lietotāju un sabiedrības, intereses, ir jārīkojas šādi:

a) jāveicina inovācijas un radošums;

b) jāsekmē informācijas, zināšanu, tehnoloģiju, kultūras un mākslas izplatīšana; un

c) jāveicina konkurence un atvērti un produktīvi tirgi.

.

25.2. PANTS

Pienākumu būtība un piemērošanas joma

1. Puses apņemas nodrošināt pienācīgu un efektīvu to starptautisko nolīgumu īstenošanu, kuri attiecas uz intelektuālā īpašuma jomu un kuru dalībnieces tās ir, tai skaitā *TRIPS* līguma īstenošanu. Šī nodaļa papildina un sīkāk nosaka Pušu savstarpējās tiesības un pienākumus saskaņā ar *TRIPS* līgumu un citiem starptautiskajiem nolīgumiem intelektuālā īpašuma jomā, kuru dalībnieces tās ir.

2. Šajā nodaļā jēdziens "intelektuālais īpašums" nozīmē visas intelektuālā īpašuma kategorijas, kas minētas *TRIPS* līguma II daļas 1. līdz 7. iedaļā, kā arī augu šķirņu aizsardzības tiesības. Intelektuālā īpašuma aizsardzība ietver aizsardzību pret negodīgu konkurenci, kā minēts 10.a pantā Parīzes Konvencijā par rūpnieciskā īpašuma aizsardzību, kas noslēgta 1883. gada 20. martā un pēdējo reizi pārskatīta Stokholmā 1967. gada 14. jūlijā (turpmāk "Parīzes konvencija").

3. Katra Puse īsteno šīs nodaļas noteikumus. Puse savos tiesību aktos var noteikt plašāku intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzību vai piemērošanu, nekā paredzēts šajā nodaļā, tomēr ievērojot principu, ka šāda aizsardzība vai piemērošana nav pretrunā šīs nodaļas noteikumiem. Katra Puse var brīvi izraudzīties piemērotu metodi šīs nodaļas īstenošanai savā tiesību sistēmā un praksē.

25.3. PANTS

Tiesību izsmelšana

Šī nodaļa neskar Pušu iespējas brīvi noteikt, vai un kādos apstākļos tiek piemērota intelektuālā īpašuma tiesību izsmelšana.

25.4. PANTS

Valsts režīms

1. Katra Puse otras Puses valstspiederīgajiem[105] piešķir režīmu, kas nav mazāk labvēlīgs par to, kādu tā piešķir saviem valstspiederīgajiem attiecībā uz šajā nodaļā aplūkoto intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzību[106], ievērojot izņēmumus, kuri noteikti attiecīgi Parīzes konvencijā, 1886. gada 9. septembra Bernes Konvencijā par literatūras un mākslas darbu aizsardzību, kas pārskatīta Parīzē 1971. gada 24. jūlijā (turpmāk "Bernes konvencija"), Starptautiskajā Konvencijā par izpildītāju, fonogrammu producentu un raidorganizāciju tiesību aizsardzību, kura noslēgta Romā 1961. gada 26. oktobrī (turpmāk "Romas konvencija"), vai Līgumā par intelektuālo īpašumu attiecībā uz integrālajām shēmām, kas noslēgts Vašingtonā 1989. gada 26. maijā. Attiecībā uz izpildītājiem, fonogrammu producentiem un raidorganizācijām minētais pienākums ir spēkā vienīgi attiecībā uz šajā nolīgumā paredzētajām tiesībām.

---

105 Šajā nodaļā piemēro *TRIPS* līgumā sniegto valstspiederīgo definīciju.

106 Šajā punktā termins "aizsardzība" ietver jautājumus, kuri skar intelektuālā īpašuma tiesību pieejamību, iegūšanu, tvērumu, saglabāšanu un piemērošanu, kā arī jautājumus, kas ietekmē šajā nodaļā konkrēti aplūkoto intelektuālā īpašuma tiesību izmantošanu.

2. Lai piešķirtu valsts režīmu saskaņā ar šo pantu, Puse nepieprasa tiesību subjektiem ievērot jebkādas formalitātes vai nosacījumus, lai iegūtu tiesības attiecībā uz autortiesībām un blakustiesībām[107].

3. Puse var izmantot izņēmumus, kas minēti 1. punktā attiecībā uz tiesu un administratīvajām procedūrām, tostarp adreses noteikšanu dokumentu piegādei vai pārstāvja iecelšanu tās jurisdikcijā, tikai tad, ja šādi izņēmumi:

a) ir vajadzīgi, lai nodrošinātu atbilstību normatīvajiem aktiem, kuri nav pretrunā šīs nodaļas noteikumiem; un

b) netiek piemēroti tādā veidā, kas būtu slēpts tirdzniecības ierobežojums.

4. Šis pants Pusei neuzliek nekādus pienākumus attiecībā uz procedūrām, kas paredzētas daudzpusējos nolīgumos, kuri noslēgti Pasaules Intelektuālā īpašuma organizācijas (turpmāk "*WIPO*") aizgādnībā un kuri attiecas uz intelektuālā īpašuma tiesību iegūšanu vai saglabāšanu.

107 Šis punkts neskar Romas konvencijas 11. pantu.

B IEDAĻA

Intelektuālā īpašuma tiesību standarti

B.1. APAKŠIEDAĻA

Autortiesības un blakustiesības

25.5. PANTS

Starptautiskie nolīgumi

1. Puses apstiprina savu apņemšanos ievērot šādus starptautiskos nolīgumus:

a) Bernes konvenciju;

b) Romas konvenciju;

c) *WIPO* līgumu par autortiesībām, kas noslēgts Ženēvā 1996. gada 20. decembrī; un

d) *WIPO* līgumu par izpildījumu un fonogrammām, kas noslēgts Ženēvā 1996. gada 20. decembrī.

2. Puses dara visu pamatoti iespējamo, lai ievērotu Pekinas līgumu par audiovizuālo izpildījumu, kas pieņemts Pekinā 2012. gada 24. jūnijā, un Marrākešas līgumu, kas atvieglo piekļuvi iespieddarbiem personām, kuras ir neredzīgas, ar redzes traucējumiem vai drukas lasītnespēju citu iemeslu dēļ, kas pieņemts Marrākešā 2013. gada 27. jūnijā.

25.6. PANTS

Autori

Katra Puse nodrošina autoriem ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt:

a) viņu darbu tiešu vai netiešu pagaidu vai pastāvīgu reproducēšanu ar jebkādiem līdzekļiem un jebkādā formā, kopumā vai daļēji;

b) viņu darbu oriģinālu vai kopiju publisku izplatīšanu jebkādā veidā, tās pārdodot vai kā citādi;

c) viņu darbu publiskošanu pa vadiem vai ar bezvadu līdzekļiem, arī darot tos pieejamus sabiedrībai tā, lai sabiedrības locekļi tiem var piekļūt no pašu izvēlētas vietas pašu izvēlētā laikā; un

d) viņu darbu oriģinālu vai kopiju komerciālu nomu sabiedrībai.

25.7. PANTS

Izpildītāji

Katra Puse nodrošina izpildītājiem ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt:

a) viņu sniegtā izpildījuma fiksāciju[108];

b) viņu sniegtā izpildījuma fiksāciju tiešu vai netiešu pagaidu vai pastāvīgu reproducēšanu ar jebkādiem līdzekļiem un jebkādā formā, kopumā vai daļēji;

c) viņu sniegtā izpildījuma fiksāciju izplatīšanu sabiedrībai, pārdodot vai kā citādi;

d) viņu sniegtā izpildījuma fiksāciju pieejamības nodrošināšanu sabiedrībai pa vadiem vai ar bezvadu līdzekļiem tā, lai sabiedrības locekļi tam var piekļūt no pašu izvēlētas vietas pašu izvēlētā laikā;

e) viņu sniegtā izpildījuma raidīšanu bezvadu sistēmā un publiskošanu, izņemot gadījumus, kad izpildījums jau ir pārraidīts vai arī tas tiek veikts no fiksācijas; un

[108] "Fiksācija" ir skaņu vai kustīgu attēlu izpausme vai atveidojums, ko var uztvert, reproducēt vai pārraidīt ar ierīces palīdzību.

f) viņu sniegtā izpildījuma fiksācijas komerciālu nomu sabiedrībai.

25.8. PANTS

Fonogrammu producenti

Katra Puse nodrošina izpildītājiem ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt:

a) savu fonogrammu tiešu vai netiešu pagaidu vai pastāvīgu reproducēšanu ar jebkādiem līdzekļiem un jebkādā formā, kopumā vai daļēji;

b) savu fonogrammu, arī to kopiju, izplatīšanu sabiedrībai, tās pārdodot vai kā citādi;

c) savu fonogrammu pieejamības nodrošināšanu sabiedrībai pa vadiem vai ar bezvadu līdzekļiem tā, lai sabiedrības locekļi tām var piekļūt no pašu izvēlētas vietas pašu izvēlētā laikā; un

d) savu fonogrammu komerciālu nomu sabiedrībai.

25.9. PANTS

Raidorganizācijas

Katra Puse paredz raidorganizācijām ekskluzīvas tiesības atļaut vai aizliegt[109]:

a) savu raidījumu fiksāciju neatkarīgi no tā, vai šos raidījumus translē pa vadiem vai bez tiem, tai skaitā pa kabeļiem vai ar satelīta palīdzību;

b) savu raidījumu fiksāciju tiešu vai netiešu, pagaidu vai pastāvīgu reproducēšanu ar jebkādiem līdzekļiem un jebkādā formā, kopumā vai daļēji, neatkarīgi no tā, vai minētos raidījumus translē pa vadiem vai bez tiem, tai skaitā pa kabeļiem vai ar satelīta palīdzību;

c) savu raidījumu fiksāciju pieejamības nodrošināšanu sabiedrībai pa vadiem vai ar bezvadu līdzekļiem tā, lai sabiedrības locekļi tām var piekļūt no pašu izvēlētas vietas pašu izvēlētā laikā, neatkarīgi no tā, vai minētos raidījumus translē pa vadiem vai bez tiem, tai skaitā pa kabeļiem vai ar satelīta palīdzību;

[109] Attiecībā uz Meksiku šis noteikums neskar prasību ievērot pienākumus, kas paredzēti tās Telesakaru un apraides likumā (*Ley en Materia de Telecomunicaciones y Radiodifusión*), kurš publicēts tās "Oficiālajā Vēstnesī" 2025. gada 16. jūlijā.

d) savu raidījumu fiksāciju, arī to kopiju, izplatīšanu sabiedrībai, tās pārdodot vai kā citādi, neatkarīgi no tā, vai minētos raidījumus translē pa vadiem vai bez tiem, tai skaitā pa kabeļiem vai ar satelīta palīdzību, un

e) savu raidījumu retranslāciju ar bezvadu līdzekļiem, kā arī tos publiskošanu, ja šāda publiskošana notiek vietās, kas pieejamas publikai par ieejas maksu.

25.10. PANTS

Komerciālos nolūkos publicētu fonogrammu raidīšana un publiskošana[110]

1. Katra Puse paredz izpildītājiem un fonogrammu producentiem tiesības uz vienreizēju taisnīgu atlīdzību, ko maksā lietotājs, ja komerciāliem mērķiem publicētu fonogrammu vai šādas fonogrammas atveidojumu izmanto apraidei bezvadu sistēmā vai publiskošanai[111].

---

110 Katra Puse izpildītājiem un fonogrammu producentiem var piešķirt plašākas tiesības attiecībā uz komerciālos nolūkos publicētu fonogrammu raidīšanu un publiskošanu.

111 Šā panta nolūkos "publiskošana" neietver fonogrammas pieejamības nodrošināšanu sabiedrībai pa vadiem vai ar bezvadu līdzekļiem tā, lai sabiedrības locekļi tai var piekļūt no pašu izvēlētas vietas pašu izvēlētā laikā.

2. Puses atzīst, ka vienreizējā taisnīgā atlīdzība būtu jāsadala starp izpildītājiem un attiecīgo fonogrammu producentiem. Katra Puse var pieņemt tiesību aktus, kas gadījumā, ja starp izpildītājiem un fonogrammu producentiem nav līguma, paredz noteikumus, kā izpildītājiem un fonogrammu producentiem savā starpā sadalīt vienreizējo taisnīgo atlīdzību.

25.11. PANTS

Aizsardzības termiņš

1. Darba autora tiesības ir spēkā uz autora mūžu un vismaz 70 gadus pēc autora nāves neatkarīgi no datuma, kad darbs ir likumīgi darīts pieejams sabiedrībai.

2. Muzikālai kompozīcijai ar vārdiem aizsardzības termiņš beidzas ne agrāk kā 70 gadus pēc tam, kad mirusi pēdējā no šādām personām, neatkarīgi no tā, vai minētās personas ir atzītas par līdzautoriem: vārdu autors un mūzikas komponists[112].

[112] Puse var nolemt, ka šā punkta piemērošanai ir nepieciešams, lai abi pienesumi būtu īpaši radīti attiecīgajai muzikālajai kompozīcijai ar vārdiem.

3. Ja darbs ir anonīms vai laists klajā ar pseidonīmu, aizsardzības termiņš ir spēkā vismaz 70 gadus pēc tam, kad darbs likumīgi darīts pieejams sabiedrībai. Tomēr, ja autora pieņemtais pseidonīms neļauj šaubīties par autora identitāti vai ja autors pirmajā teikumā minētajā laikposmā atklāj savu identitāti, piemēro 1. punktā noteikto aizsardzības termiņu.

4. Kinematogrāfisku vai audiovizuālu darbu aizsardzības termiņš beidzas ne agrāk kā 70 gadus pēc tam, kad mirusi pēdējā no vismaz šādām personām, neatkarīgi no tā, vai minētā persona atzīta par līdzautoru: galvenais režisors, scenārija autors, dialoga autors un mūzikas[113] komponists.

5. Raidorganizāciju tiesības izbeidzas ne agrāk kā pēc 50 gadiem no raidījuma pirmās pārraides neatkarīgi no tā, vai minētais raidījums ir pārraidīts pa vadiem vai pa gaisu, tostarp pa kabeļiem vai satelītu.

[113] Puse var nolemt, ka mūzikai jābūt īpaši radītai izmantošanai attiecīgajos kinematogrāfiskajos vai audiovizuālajos darbos.

6. Katra Puse nodrošina[114], ka:

a) izpildītāju tiesību aizsardzības termiņš beidzas, kad pagājuši 75 gadi kopš izpildījuma pirmās fiksācijas fonogrammā vai darbu pirmā izpildījuma, kas nav fiksēti fonogrammā, vai kopš pirmās pārraidīšanas, kas veikta ar jebkuriem līdzekļiem; un

b) fonogrammu producentu tiesību aizsardzības termiņš beidzas, kad pagājuši 75 gadi kopš skaņu pirmās fiksācijas fonogrammā.

Alternatīvi Puse paredz, ka:

c) izpildītāju tiesības uz savu izpildījumu, kas ir fiksēts nevis fonogrammās, bet citādi, beidzas ne agrāk kā 50 gadus pēc izpildījuma fiksācijas un, ja tas tiek publiskots šajā laikposmā, ne agrāk kā 50 gadus pēc pirmās likumīgās publiskošanas; un

d) izpildītāju tiesības uz savu izpildījumu, kas ir fiksēts fonogrammās, un fonogrammu producentu tiesības beidzas ne agrāk kā 50 gadus pēc izpildījuma fiksācijas fonogrammā un, ja tās tiek publiskotas šajā laikposmā, ne agrāk kā 70 gadus pēc pirmās likumīgās publiskošanas; katra Puse veic efektīvus pasākumus, lai nodrošinātu, ka peļņa, kas gūta to 20 aizsardzības gadu laikā, kuri sākas pēc 50 gadu laikposma, kas sāk ritēt pēc pirmās likumīgās publiskošanas, tiek taisnīgi sadalīta starp izpildītājiem un fonogrammu producentiem.

[114] Lielākai noteiktībai – katra Puse izvēlas starp a) un b) apakšpunktā minēto iespēju vai c) un d) apakšpunktā minēto alternatīvu, pamatojoties uz saviem iekšzemes tiesību aktiem.

7. Šajā pantā paredzētos aizsardzības termiņus skaita no notikumam sekojošā gada 1. janvāra.

25.12. PANTS

Tālākpārdošanas tiesības

1. Katra Puse par labu grafiskās vai plastiskās mākslas darba autoram, izņemot lietišķās mākslas priekšmetus, paredz tālākpārdošanas tiesības, kas definētas kā neatsavināmas tiesības, no kā nevar atteikties pat iepriekš un kas paredz autoram saņemt daļu[115] no cenas, kura iegūta no darba turpmākas pārdošanas pēc tam, kad autors šo darbu pirmo reizi nodevis tālāk[116].

2. Tiesības, kas minētas 1. punktā, piemēro visām tālākpārdošanas darbībām, kurās kā pārdevējus, pircējus vai starpniekus iesaista profesionālus mākslas tirgus speciālistus un kuras veic, piemēram, izsoļu nami, mākslas galerijas un kopumā visa veida mākslas priekšmetu tirgotāji.

---

115 Puse var izteikt šo daļu procentos no tālākpārdošanas cenas.

116 Puse var paredzēt nosacījumu minimumu tālākpārdošanas tiesību piemērošanai.

25.13. PANTS

Sadarbība kolektīvajā tiesību pārvaldībā

1. Puses veicina sadarbību starp to attiecīgajām mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācijām, lai veicinātu darbu un citu aizsargātu tiesību objektu pieejamību Pušu teritorijās un autoratlīdzības ieņēmumu nodošanu par šādu darbu vai citu aizsargātu tiesību objektu izmantošanu.

2. Puses vienojas veicināt pārredzamību un nediskrimināciju starp mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizāciju tiesīgajiem locekļiem, jo īpaši attiecībā uz ieņēmumiem no autortiesībām, kurus šīs organizācijas iekasē, atskaitījumiem, ko tās piemēro šādiem ieņēmumiem, iekasēto autortiesību ieņēmumu izlietojumu, sadales politiku un to repertuāru.

25.14. PANTS

Izņēmumi un ierobežojumi

Katra Puse var šajā apakšiedaļā paredzēto autortiesību izņēmumus vai ierobežojumus attiecināt tikai uz dažiem īpašiem gadījumiem, kas nav pretrunā darba, izpildījuma, fonogrammas vai raidījuma parastai izmantošanai un nepamatoti neskar tiesību subjekta likumīgās intereses.

25.15. PANTS

Tehnoloģisko pasākumu aizsardzība

1. Katra Puse paredz pienācīgu tiesisko aizsardzību pret jebkuru efektīvu tehnoloģisko pasākumu apiešanu, ko attiecīgā persona veic, apzinoties savu rīcību, vai, ja tai ir pietiekams pamats apzināties savu rīcību, kuras nolūks ir minētā apiešana.

2. Katra Puse nodrošina pienācīgu tiesisko aizsardzību pret tādu ierīču, ražojumu vai komponentu izgatavošanu, importu, izplatīšanu, pārdošanu, nomu, pārdošanas vai nomas reklāmu vai turēšanu īpašumā komerciālā nolūkā vai tādu pakalpojumu sniegšanu:

a) kuri tiek veicināti, reklamēti vai pārdoti ar mērķi apiet jebkādus efektīvus tehnoloģiskos pasākumus;

b) kuru komerciāli nozīmīgais mērķis vai izmantošana, izņemot efektīvo tehnoloģisko pasākumu apiešanu, ir ļoti ierobežoti; vai

c) kuri galvenokārt ir projektēti, ražoti, pielāgoti vai izpildīti, lai dotu iespēju veikt vai atvieglotu jebkādu efektīvu tehnoloģisko pasākumu apiešanu.

3. Šajā pantā termins “tehnoloģiski pasākumi” nozīmē jebkuru tehnoloģiju, ierīci vai komponentu, kuru parasti izmanto, lai nepieļautu vai ierobežotu tādas darbības attiecībā uz darbiem vai citiem tiesību objektiem, ko nav atļāvis autortiesību vai blakustiesību subjekts, kā noteikts attiecīgās Puses valsts tiesību aktos. Tehnoloģiskos pasākumus uzskata par “efektīviem”, ja tiesību turētājs kontrolē aizsargātā darba vai cita tiesību objekta izmantošanu ar piekļuves kontroli vai aizsardzības procesu, piemēram, šifrēšanu, kodēšanu vai citu darba vai cita tiesību objekta pārveidošanu, vai ar kopiju kontroles mehānismu, ar ko sasniedz aizsardzības mērķi.

4. Neatkarīgi no 1. punktā paredzētās tiesiskās aizsardzības – ja tiesību subjekti neveic brīvprātīgus pasākumus, katra Puse vajadzības gadījumā var veikt pienācīgus pasākumus, lai nodrošinātu to, ka šajā pantā paredzētā pienācīgā tiesiskā aizsardzība pret efektīvu tehnoloģisku pasākumu apiešanu neliedz izmantot 25.14. pantā paredzētos izņēmumus vai ierobežojumus personām, uz kurām tie attiecas.

25.16. PANTS

Pienākumi, kas attiecas uz informāciju par tiesību pārvaldību

1. Katra Puse nodrošina pienācīgu tiesisko aizsardzību pret visām personām, kas bez atļaujas apzināti veic kādu no turpmāk minētajām darbībām, ja attiecīgā persona zina vai tai ir pietiekams pamats zināt, ka, šādi rīkojoties, tā izraisa, pieļauj, atvieglo vai slēpj jebkādu autortiesību vai blakustiesību pārkāpumu:

a) elektroniskas informācijas par tiesību pārvaldību dzēšanu vai mainīšanu; vai

b) saskaņā ar šo apakšiedaļu aizsargātu tādu darbu vai citu tiesību objektu izplatīšanu, importēšanu izplatīšanai, apraidi, publiskošanu vai padarīšanu par pieejamu publikai, kuros bez atļaujas ir izdzēsta vai mainīta elektroniskā informācija par tiesību pārvaldību.

2. Šajā apakšiedaļā termins "informācija par tiesību pārvaldību" nozīmē visu informāciju, kuru sniedz tiesību turētāji un ar kuru identificē šajā apakšiedaļā minētu darbu vai citus tiesību objektus, autoru vai citu tiesību turētāju, informāciju par darba vai cita tiesību objekta izmantošanas noteikumiem, vai visus ciparus vai kodus, kas izsaka minēto informāciju.

3. Panta 2. punktu piemēro tad, ja kāds no norādītajā punktā minētajiem elementiem attiecas uz tāda darba vai cita tiesību objekta kopiju, uz ko attiecas šī apakšiedaļa, vai ja minētā informācija parādās saistībā ar to publiskošanu.

B.2. APAKŠIEDAĻA

Preču zīmes

25.17. PANTS

Starptautiskie nolīgumi

Katra Puse:

a) dara visu pamatoti iespējamo, lai panāktu atbilstību Preču zīmju līgumam, kas noslēgts Ženēvā 1994. gada 27. oktobrī, un Singapūras līgumam par preču zīmēm, kas noslēgts Singapūrā 2006. gada 27. martā;

b) ievēro Madrides nolīguma par preču zīmju starptautisko reģistrāciju Madrides protokolu, kurš pieņemts Madridē 1989. gada 27. jūnijā un kurā jaunākie grozījumi izdarīti 2007. gada 12. novembrī, un Nicas Nolīgumu par preču un pakalpojumu starptautisko klasifikāciju preču zīmju reģistrācijas vajadzībām, kas noslēgts Nicā 1957. gada 15. jūnijā un grozīts 1979. gada 28. septembrī (turpmāk "Nicas klasifikācija").

25.18. PANTS

Reģistrācijas procedūra

1. Katra Puse izveido preču zīmju reģistrācijas sistēmu, kurā par katru galīgo negatīvo lēmumu, tostarp attiecīgās preču zīmju administrācijas izdoto daļējo reģistrācijas atteikumu, sniedz rakstisku, pienācīgi pamatotu un pārsūdzamu paziņojumu.

2. Katra Puse nodrošina iespēju iebilst pret preču zīmju reģistrācijas pieteikumiem vai attiecīgā gadījumā preču zīmju reģistrāciju, kā arī iespēju preču zīmes pieteikuma iesniedzējam atbildēt uz šādu iebildumu[117].

[117] Katra Puse dara visu pamatoti iespējamo, lai attiecībā uz iebildumu sāktu ierunu uzklausīšanas procedūru.

3. Katra Puse nodrošina publiski pieejamu preču zīmju pieteikumu un reģistrācijas elektronisko datubāzi.

25.19. PANTS

Preču zīmes piešķirtas tiesības

1. Reģistrēta preču zīme piešķir īpašniekam ekskluzīvas tiesības uz to. Īpašniekam ir tiesības visām trešām personām aizliegt bez viņa piekrišanas komercdarbībā izmantot:

a) jebkuru apzīmējumu, kas ir identisks preču zīmei, attiecībā uz precēm vai pakalpojumiem, kuri ir identiski tiem, attiecībā uz ko ir reģistrēta preču zīme; un

b) jebkuru apzīmējumu, ja tas ir identisks vai līdzīgs preču zīmei un ja preces vai pakalpojumi, uz ko attiecas apzīmējums, ir identiski vai līdzīgi tiem, uz kuriem attiecas preču zīme, un tādēļ pastāv varbūtība, ka tiks maldināta sabiedrība, jo apzīmējumu var asociēt ar preču zīmi.

2. Reģistrētas preču zīmes īpašniekam ir tiesības neļaut trešajām personām darījuma ietvaros ievest preces tās Puses teritorijā, kur preču zīme ir reģistrēta, nelaižot tās brīvā apgrozībā, ja šādas preces, tostarp iepakojums, ir ievestas no trešām valstīm un bez atļaujas apzīmētas ar preču zīmi, kura ir identiska preču zīmei, kas reģistrēta attiecībā uz šādām precēm, vai kuru pēc tās būtiskajiem aspektiem nevar atšķirt no minētās preču zīmes[118].

25.20. PANTS

Plaši pazīstamas preču zīmes

Lai nodrošinātu plaši pazīstamu preču zīmju aizsardzību, kā noteikts Parīzes konvencijas 6.a pantā un *TRIPS* līguma 16. panta 2. un 3. punktā, katra Puse ņem vērā Vienoto rekomendāciju par plaši pazīstamu preču zīmju aizsardzības noteikumiem, ko Parīzes Rūpnieciskā īpašuma aizsardzības savienības asambleja un *WIPO* Ģenerālā asambleja pieņēmusi *WIPO* dalībvalstu asambleju 34. sanāksmju kārtā no 1999. gada 20. līdz 29. septembrim.

[118] Puse var noteikt, ka preču zīmes īpašnieka tiesības netiek īstenotas, ja procedūrā, kurā jānoskaidro, vai ir noticis reģistrētās preču zīmes pārkāpums, preču deklarētājs vai turētājs sniedz pierādījumus, ka reģistrētās preču zīmes īpašniekam nav tiesību aizliegt laist preces tirgū galamērķa valstī.

25.21. PANTS

Negodprātīgi pieteikumi

Katra Puse var noteikt, ka preču zīmi nereģistrē, ja pieteikuma iesniedzējs preču zīmes reģistrācijas pieteikumu ir iesniedzis negodprātīgi. Katra Puse nodrošina, ka šādu preču zīmi, ja tā ir reģistrēta, pasludina par spēkā neesošu.

25.22. PANTS

Anulēšana

1. Katra Puse paredz, ka preču zīme ir anulējama[119], ja laikposmā, kas noteikts Puses tiesību aktos, preču zīme attiecīgajā teritorijā nav tikusi izmantota[120] saistībā ar precēm vai pakalpojumiem, kuriem tā reģistrēta, un ja nav pamatotu neizmantošanas iemeslu.

[119] Lielākai noteiktībai – Puse var definēt anulēšanu kā atsaukšanu, derīguma izbeigšanos vai spēkā neesamību.

[120] Puse var pieprasīt, lai izmantošana būtu faktiska vai lai tās apmērs un veids atbilstu komerciālai izmantošanai. Puse var arī nolemt neņemt vērā tādu izmantošanu, kas sākta vai atsākta tieši pirms anulēšanas pieprasījuma iesniegšanas.

2. Puse var noteikt, ka preču zīme ir anulējama, ja pēc tās reģistrācijas dienas īpašnieka bezdarbības rezultātā tā kļuvusi par sugas vārdu tirdzniecībā ar produktu vai pakalpojumu, attiecībā uz ko tā reģistrēta.

3. Preču zīme var tikt anulēta arī tad, ja tā ir reģistrēta, neraugoties uz to, ka tā var maldināt sabiedrību par to preču vai pakalpojumu raksturu, kvalitāti vai ģeogrāfisko izcelsmi, attiecībā uz kuriem tā ir reģistrēta[121].

25.23. PANTS

Izņēmumi attiecībā uz preču zīmes piešķirtajām tiesībām

ar noteikumu, ka tiek ņemtas vērā preču zīmju īpašnieku un trešo personu likumīgās intereses, katra Puse:

a) paredz, ka aprakstošu apzīmējumu godprātīga izmantošana[122] ir ierobežots izņēmums no preču zīmes piešķirtajām tiesībām; un

---

[121] Lielākai noteiktībai – Puse var anulēt preču zīmi arī tad, ja tā var maldināt sabiedrību, īpašniekam pašam vai ar viņa piekrišanu izmantojot preču zīmi attiecībā uz precēm vai pakalpojumiem, kam tā ir reģistrēta.

[122] Aprakstošu apzīmējumu godprātīga izmantošana ietver tādas zīmes izmantošanu, kas liecina par preču vai pakalpojumu ģeogrāfisko izcelsmi, un šāda izmantošana atbilst godīgai praksei rūpniecībā un komerclietās.

b) var noteikt citus ierobežotus izņēmumus.

B.3. APAKŠIEDAĻA

Rūpnieciskie dizainparaugi

25.24. PANTS

Starptautiskie nolīgumi

Katra Puse dara visu pamatoti iespējamo, lai pievienotos Hāgas Vienošanās par dizainparaugu starptautisko reģistrāciju Ženēvas aktam, kas pieņemts Ženēvā 1999. gada 2. jūlijā.

25.25. PANTS

Reģistrētu rūpniecisko dizainparaugu aizsardzība

1. Katra Puse nodrošina aizsardzību patstāvīgi radītiem jauniem vai oriģināliem rūpnieciskajiem dizainparaugiem[123]. Minēto aizsardzību nodrošina ar reģistrāciju, un tā piešķir to turētājiem ekskluzīvas tiesības saskaņā ar šo apakšiedaļu.

2. Reģistrēta rūpnieciskā dizainparauga turētājam ir tiesības neļaut trešām personām bez turētāja piekrišanas vismaz izmantot un jo īpaši izgatavot, piedāvāt pārdošanai, pārdot, laist tirgū vai importēt ražojumu vai izmantot izstrādājumus, uz kuriem ir aizsargātais dizainparaugs vai kuros tas iestrādāts, ja šādas darbības tiek veiktas komerciālos nolūkos, nepamatoti kaitē rūpnieciskā dizainparauga parastai izmantošanai vai nav saderīgas ar godīgas tirdzniecības praksi.

3. Rūpniecisko dizainparaugu, ko izmanto vai iekļauj ražojumā, kurš ir kompleksā ražojumā iekļauta sastāvdaļa, uzskata par jaunu un oriģinālu:

a) ja sastāvdaļa, kad tā ir iekļauta kompleksajā ražojumā, paliek redzama kompleksā ražojuma parastās izmantošanas laikā; un

b) ciktāl šīs sastāvdaļas redzamās iezīmes pašas par sevi atbilst novitātes un individuālas oriģinalitātes prasībām.

---

123 Ja Puses tiesību akti to paredz, kā prasību var izvirzīt arī šādu dizainparaugu individuālo raksturu.

4. “Parasta izmantošana” 3. punkta a) apakšpunktā ir galalietotāja veikta izmantošana, izņemot apkopi, apkalpošanu vai remontu.

25.26. PANTS

Aizsardzības termiņš

Aizsardzības termiņu nosaka katra Puse, un to var pagarināt par vienu vai vairākiem piecu gadu laikposmiem, nepārsniedzot kopējo aizsardzības termiņu, kas ir 25 gadi no pieteikuma iesniegšanas dienas.

25.27. PANTS

Izņēmumi un ierobežojumi

1. Katra Puse var noteikt ierobežotus izņēmumus rūpniecisko dizainparaugu aizsardzībai ar noteikumu, ka šādi izņēmumi nav nepamatotā pretrunā ar aizsargāto rūpniecisko dizainparaugu parastu izmantošanu un nepamatoti neierobežo aizsargātā rūpnieciskā dizainparauga turētāja likumīgās intereses, ņemot vērā trešo personu likumīgās intereses.

2. Rūpniecisko dizainparaugu aizsardzību neattiecina uz dizainparaugiem, kas veidoti, ņemot vērā galvenokārt tehniskus vai funkcionālus apsvērumus. Rūpnieciskais dizainparaugs jo īpaši netiek aizsargāts tad, ja to veido ražojuma izskata iezīmes, kas ir noteikti jāreproducē precīzā to formā un izmēros, lai ražojumu, kurā rūpnieciskais dizainparaugs ir iekļauts vai kuram tas tiek lietots, mehāniski pievienotu vai ievietotu, novietotu ap to vai novietotu saskarsmē ar citu ražojumu tā, lai abi ražojumi varētu funkcionēt.

3. Atkāpjoties no 2. punkta, rūpnieciskā dizainparauga tiesības var tikt izbeigtas, ja rūpnieciskā dizainparauga nolūks ir vairākus savstarpēji aizvietojamus ražojumus ļaut samontēt vai savienot modulārā sistēmā.

25.28. PANTS

Saistība ar autortiesībām

Rūpnieciskajam dizainparaugam nodrošina arī aizsardzību atbilstīgi jebkuras Puses tiesību aktiem autortiesību jomā, sākot ar dienu, kurā rūpnieciskais dizainparaugs ir radīts vai fiksēts jebkādā veidā. Katra Puse pati nosaka, kādā mērā un ar kādiem nosacījumiem piešķir šādu autortiesību aizsardzību un kādam jābūt prasītajam oriģinalitātes līmenim.

B.4. APAKŠIEDAĻA

Ģeogrāfiskās izcelsmes norādes

25.29. PANTS

Definīcijas

Šajā apakšiedaļā:

a) “ģeogrāfiskās izcelsmes norāde” ir norāde, kas nosaka, ka preces izcelsme ir kādā Pusē vai minētās Puses teritorijā, vai šīs teritorijas reģionā vai apvidū, ja preces attiecīgā kvalitāte, reputācija vai cita raksturīgā īpašība ir būtiski saistāma ar tās ģeogrāfisko izcelsmi; un

b) “produktu grupa” ir produktu grupa, ņemot vērā Nicas klasifikāciju.

25.30. PANTS

Starptautiskie nolīgumi

1. Puses apstiprina savu apņemšanos aizsargāt ģeogrāfiskās izcelsmes norādes savā teritorijā saskaņā ar *TRIPS* līguma 22., 23. un 24. pantu.

2. Katra Puse dara visu pamatoti iespējamo, lai pievienotos Lisabonas Vienošanās par cilmes vietas nosaukumu aizsardzību un to starptautisko reģistrāciju Ženēvas aktam, kas pieņemts Ženēvā 2015. gada 20. maijā.

25.31. PANTS

Piemērošanas joma

1. Šī apakšiedaļa attiecas uz tādu ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu atzīšanu un aizsardzību, ar kurām identificē preces, kas pieder pie attiecīgās produktu grupas un ir uzskaitītas 25.-B pielikumā.

2. Puses apsver iespēju paplašināt šīs apakšiedaļas tvērumā ietilpstošo ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu darbības jomu, attiecinot to uz ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm ne tikai pārtikas un lauksaimniecības preču, bet arī citās produktu grupās. Tālab Puses 25.-C pielikumā ir iekļāvušas nosaukumus, kas apzīmē preces, kuru izcelsme ir to teritorijā un kuras tajā ir aizsargātas, un kas, ar noteikumu, ka tiek paplašināta šā nolīguma aizsardzības joma, tiks uzskatīti par iekļautiem šā nolīguma aizsardzības jomā pēc šajā apakšiedaļā izklāstīto procedūru pabeigšanas[124].

25.32. PANTS

Sarakstā iekļautās ģeogrāfiskās izcelsmes norādes

Šīs apakšiedaļas nolūkos ģeogrāfiskās izcelsmes norādes, kas uzskaitītas:

a) 25.-B pielikuma A iedaļas sarakstā ir ģeogrāfiskās izcelsmes norādes, pēc kurām var noteikt, ka preces izcelsme ir Eiropas Savienības teritorijā vai minētās teritorijas reģionā vai apvidū; un

b) 25.-B pielikuma B iedaļas sarakstā ir ģeogrāfiskās izcelsmes norādes, pēc kurām var noteikt, ka preces izcelsme ir Meksikas teritorijā vai minētās teritorijas reģionā vai apvidū.

[124] Puses atzīst, ka preču zīmju pieteikumu novērtēšanas nolūkā, ciktāl tas ir būtiski saskaņā ar Puses tiesību aktiem, minētie nosaukumi ir aizsargāti izcelsmes valstī.

25.33. PANTS

Apstiprinātas ģeogrāfiskās izcelsmes norādes

Katra Puse, izskatījusi 25.-B pielikumā uzskaitītos nosaukumus un pabeigusi iebildumu procedūru saskaņā ar 25.-A pielikumu, aizsargā minētās ģeogrāfiskās izcelsmes norādes atbilstoši šajā apakšiedaļā paredzētajam aizsardzības līmenim.

25.34. PANTS

25.-B pielikumā uzskaitīto ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu aizsardzība

1. Katra Puse nodrošina ieinteresētajām personām tiesiskus līdzekļus, lai novērstu:

a) 25.-B pielikumā[125] iekļauto otras Puses ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu izmantošanu attiecībā uz preci, kura atbilst minētās ģeogrāfiskās izcelsmes norādes produktu grupai un:

   i) kuras izcelsme nav izcelsmes vietā, kas norādīta 25.-B pielikumā minētajai ģeogrāfiskās izcelsmes norādei; vai

[125] Attiecībā uz 25.-B pielikumā iekļauto ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu sarakstu saskaņā ar šo pantu piešķirtā aizsardzība neattiecas uz atsevišķiem apzīmējumiem, kas ir daļa no salikta ģeogrāfiskās izcelsmes norādes nosaukuma, kā noteikts 25.-B-1. papildinājumā.

ii) kuras izcelsmes vieta ir norādīta 25.-B pielikumā attiecībā uz minēto ģeogrāfiskās izcelsmes norādi, bet kura nav izgatavota vai ražota saskaņā ar otras Puses normatīvajiem aktiem, kas būtu piemērojami, ja preci patērētu otrā Pusē;

b) jebkuru tādu līdzekļu izmantošanu preces noformēšanā vai prezentācijā, kuri norāda vai uzvedina uz domām, ka attiecīgā prece cēlusies ģeogrāfiskajā teritorijā, kas nav tās patiesā izcelsmes vieta, tā ka sabiedrība tiek maldināta par preces ģeogrāfisko izcelsmi; un

c) norādes izmantošanu jebkādā citā veidā, kas ir negodīgas konkurences darbība Parīzes konvencijas 10.a panta nozīmē.

2. Katra Puse nodrošina 1. punkta a) apakšpunktā norādīto aizsardzību pat tad, ja ir norādīta preces patiesā izcelsme vai ja ģeogrāfiskās izcelsmes norāde ir tulkota vai to papildina tādi vārdi kā "veids", "tips", "stils", "imitācija" vai tamlīdzīgi.

3. Katra Puse administratīvā kārtībā un tās tiesību aktos paredzētajā veidā paredz izpildi attiecībā uz:

a) jebkādu tiešu vai netiešu aizsargātā nosaukuma komerciālu izmantošanu;

b) jebkādu aizsargātā nosaukuma imitēšanu, variāciju vai maldinošu izmantošanu;

c) jebkādu nepatiesu vai maldinošu aizsargāta nosaukuma norādi; vai

d) jebkādu praksi, kas var maldināt patērētājus attiecībā uz preču patieso izcelsmi, izcelšanos vai veidu.

4. Ģeogrāfiskās izcelsmes norādes, kas aizsargātas saskaņā ar šo apakšiedaļu, Pušu teritorijās nekļūst par sugasvārdiem.

5. Nekas šajā apakšiedaļā neuzliek pienākumu Pusei aizsargāt otras Puses ģeogrāfiskās izcelsmes norādi, kura nav aizsargāta tās izcelsmes Puses teritorijā vai kuras aizsardzība tajā ir beigusies. Katra Puse paziņo otrai Pusei par to, ka tās teritorijā ir beigusies kādas ģeogrāfiskās izcelsmes norādes aizsardzība. Paziņojumu nosūta trīs mēnešu laikā pēc tam, kad kompetentā iestāde ir galīgā veidā konstatējusi, ka ģeogrāfiskās izcelsmes norāde vairs nav aizsargāta.

6. Šā panta noteikumus *mutatis mutandis* piemēro nosaukumu sarakstam, kas iekļauts Nolīguma starp Eiropas Kopienu un Meksikas Savienotajām Valstīm par stipro alkoholisko dzērienu savstarpēju atzīšanu un aizsardzību (turpmāk "Stipro alkoholisko dzērienu nolīgums"), kurš noslēgts Briselē 1997. gada 27. maijā, I un II pielikumā.

25.35. PANTS

Ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu saraksta grozījumi

1. Apvienotā padome saskaņā ar 25.42. pantu var nolemt grozīt 25.-B pielikumu, pievienojot vai labojot ģeogrāfiskās izcelsmes norādes vai svītrojot tās ģeogrāfiskās izcelsmes norādes, kuras vairs nav aizsargātas vai kuras izcelsmes vietā vairs netiek izmantotas. Šos lēmumus sagatavo Intelektuālā īpašuma apakškomiteja, kas izveidota ar 1.10. panta (Šā nolīguma III daļas apakškomitejas un citas struktūras) 1. punkta k) apakšpunktu.

2. Jaunas ģeogrāfiskās izcelsmes norādes pievieno ar Apvienotās padomes lēmumu pēc tam, kad ir izskatīti iesniegtie nosaukumi un pabeigta 25.33. pantā minētā iebildumu procedūra.

3. Apvienotā padome ar lēmumu var grozīt Stipro alkoholisko dzērienu nolīguma I un II pielikumu, ievērojot 25.33. pantā minēto procedūru attiecībā uz jaunām ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm.

25.36. PANTS

Ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu izmantošanas tiesības

1. Ģeogrāfiskās izcelsmes norādi, kas aizsargāta saskaņā ar šo apakšiedaļu, var izmantot jebkurš uzņēmējs, kurš tirgo preci, kas atbilst attiecīgajām tehniskajām specifikācijām.

2. Kolīdz ģeogrāfiskās izcelsmes norāde ir aizsargāta saskaņā ar šo apakšiedaļu, šādi aizsargāta nosaukuma izmantošana notiek bez lietotāju reģistrācijas vai saistītām maksām.

3. Norādes, saīsinājumus un simbolus, kas attiecas uz ģeogrāfiskās izcelsmes norādi, izmanto tikai attiecībā uz attiecīgajā teritorijā aizsargātu vai reģistrētu preci, kas ražota saskaņā ar attiecīgajām tehniskajām specifikācijām.

25.37. PANTS

Saikne starp preču zīmēm un ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm

1. Šī apakšiedaļa neskar tiesības, ko piešķir agrāka preču zīme, kura labticīgi pieteikta vai reģistrēta vai iegūta labticīgas lietošanas rezultātā Puses teritorijā. Noteiktos apstākļos agrāka preču zīme nedod tās īpašniekam tiesības liegt reģistrētas ģeogrāfiskās izcelsmes norādes aizsardzību vai izmantošanu Pusē, kurā preču zīme ir pieteikta, reģistrēta vai izmantota, – tas ir ierobežots izņēmums no tiesībām, ko piešķir preču zīme. Reģistrētās ģeogrāfiskās izcelsmes norādes aizsardzība nekādā citā veidā neierobežo preču zīmes piešķirtās tiesības, tostarp iespēju pieprasīt atšķirības zīmes atjaunošanu vai variāciju ar noteikumu, ka šī variācija nav negodīgas konkurences darbība.

2. Pusei nav pienākuma aizsargāt nosaukumu kā ģeogrāfiskās izcelsmes norādi saskaņā ar 25.34. pantu, ja, ņemot vērā preču zīmes reputāciju, atpazīstamību un izmantošanas ilgumu, minētais nosaukums var maldināt patērētāju par preces patieso identitāti.

3. Ievērojot 25.39. pantu un pamatojoties uz *TRIPS* līguma 22. panta 3. punktu, attiecībā uz ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm, kas uzskaitītas šā nolīguma 25.-B pielikumā un ko izcelsmes Puse joprojām aizsargā kā ģeogrāfiskās izcelsmes norādes, Puse *ex officio* atsaka vai atzīst par spēkā neesošu preču zīmes reģistrāciju, ja to atļauj tās tiesību akti vai pēc ieinteresētās personas pieprasījuma, ar noteikumu, ka:

a) preču zīmes reģistrācija būtu pretrunā 25.34. pantam;

b) preču zīme attiecas uz to pašu vai līdzīgu preci;

c) preču zīme attiecas uz precēm, kuru izcelsme nav tāda pati kā attiecīgajai ģeogrāfiskās izcelsmes norādei; un

d) preču zīmes reģistrācijas pieteikums ir iesniegts pēc dienas, kad iesniegts pieteikums ģeogrāfiskās izcelsmes norādes aizsardzībai attiecīgās Puses teritorijā.

4. Attiecībā uz ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm, kas minētas 25.32. pantā, šā panta 3. punkta d) apakšpunktā minētā aizsardzības pieteikuma iesniegšanas diena ir šā nolīguma parakstīšanas diena.

5. Attiecībā uz 25.35. panta 2. punktā minētajām jaunām ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm šā panta 3. punkta d) apakšpunktā minētā aizsardzības pieteikuma iesniegšanas diena ir diena, kad ģeogrāfiskās izcelsmes norāde publicēta iebildumu procedūrā.

6. Aizsardzība, ko nodrošina 25.-B pielikumā uzskaitītajām ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm, sākas ne agrāk par šā nolīguma spēkā stāšanās dienu.

25.38. PANTS

Aizsardzības īstenošana

Katra Puse īsteno 25.34. līdz 25.37. pantā paredzēto aizsardzību, izmantojot piemērotas administratīvas vai tiesas procedūras saskaņā ar saviem tiesību aktiem un praksi. Kompetentās iestādes īsteno šo aizsardzību vienā vai abos šādos veidos:

a) pēc pašu iniciatīvas; vai

b) pēc ieinteresētās personas pieprasījuma.

25.39. PANTS

Vispārīgi noteikumi

1. Pusei nav pienākuma aizsargāt nosaukumu kā ģeogrāfiskās izcelsmes norādi saskaņā ar šo apakšiedaļu, ja šis nosaukums ir pretrunā kādas augu vai dzīvnieku šķirnes nosaukumam un tādējādi var maldināt patērētāju par preces patieso izcelsmi.

2. Homonīmus, kas var maldināt patērētāju, liekot noticēt, ka preces izcelsme ir citā teritorijā, nereģistrē kā ģeogrāfiskās izcelsmes norādi pat tad, ja nosaukums ir pareizs attiecībā uz šīs preces faktisko izcelsmes teritoriju, reģionu vai apvidu. Neskarot *TRIPS* līguma 23. pantu, Puses kopīgi pieņem praktiskos nosacījumus, saskaņā ar kuriem atšķirami attiecīgo ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu pilnīgi vai daļēji homonīmi, ņemot vērā to, ka jānodrošina vienlīdzīga attieksme pret iesaistītajiem ražotājiem un ka netiek maldināti patērētāji.

3. Ja viena Puse divpusējās sarunās ar trešo valsti ierosina aizsargāt minētās trešās valsts ģeogrāfiskās izcelsmes norādi, kuras attiecīgais nosaukums ir pilnīgs vai daļējs otras Puses ģeogrāfiskās izcelsmes norādes homonīms, tā par to informē otru Pusi, kurai tiek dota iespēja izteikt piezīmes pirms aizsardzības piešķiršanas trešās valsts ģeogrāfiskās izcelsmes norādei.

4. Šajā apakšiedaļā minēto ģeogrāfiskās izcelsmes norādes produkta tehnisko specifikāciju, tai skaitā visus tās grozījumus, apstiprina tās Puses iestādes, kuras teritorijā ir preces izcelsme.

25.40. PANTS

Izņēmumi

1. Neviens šīs apakšiedaļas noteikums neprasa, lai Puse šīs apakšiedaļas noteikumus par otras Puses ģeogrāfiskās izcelsmes norādi vai atsevišķu nosaukumu, kas iekļauts saliktā otras Puses ģeogrāfiskās izcelsmes norādē, piemērotu attiecībā uz precēm vai pakalpojumiem, ja attiecīgais norādes nosaukums ir identisks ikdienas valodā vispārlietotam jēdzienam, ar ko minētās Puses teritorijā apzīmē šādas preces vai pakalpojumus.

2. Ja ģeogrāfiskās izcelsmes norādes tulkojums ir identisks jēdzienam, kas Puses teritorijā ir preces vispārlietotais nosaukums ikdienas valodā, vai ietver šādu jēdzienu vai ja ģeogrāfiskās izcelsmes norāde, nebūdama identiska šādam jēdzienam, tomēr ietver to, šī apakšiedaļa neierobežo nevienas personas tiesības minētās Puses teritorijā izmantot šo jēdzienu saistībā ar minēto preci.

3. Nosakot, vai jēdziens ikdienas valodā ir vispārlietotais preces nosaukums kādas Puses teritorijā, minētās Puses iestādēm ir tiesības ņemt vērā to, kā patērētāji izprot šo jēdzienu tās teritorijā. Patērētāju izpratni ietekmējoši faktori var būt šādi:

a) vai jēdziens tiek lietots, lai apzīmētu attiecīgās preces veidu, kā norādīts uzticamos avotos, piemēram, vārdnīcās, laikrakstos un attiecīgās tīmekļa vietnēs; un

b) kā prece, uz kuru attiecas jēdziens, tiek tirgota un izmantota komercdarbībā attiecīgās Puses teritorijā[126].

4. Nekas šajā apakšiedaļā neliedz kādas Puses teritorijā attiecībā uz jebkuru preci izmantot augu vai dzīvnieku šķirnes parasto nosaukumu, kas pastāv minētās Puses teritorijā šā nolīguma spēkā stāšanās dienā.

5. Nekas šajā nolīgumā neierobežo personas tiesības tirdzniecības gaitā izmantot savu vai savu priekšgājēju vārdu uzņēmējdarbībā, izņemot gadījumus, ja šo vārdu izmanto tādā veidā, ka tiek maldināta sabiedrība.

25.41. PANTS

Esoša nolīguma iekļaušana

1. Stipro alkoholisko dzērienu nolīgums *mutatis mutandis* tiek iekļauts šajā nolīgumā un kļūst par tā daļu[127].

---

126 Piemērojot šo apakšpunktu, Puses iestādes attiecīgā gadījumā var ņemt vērā to, vai jēdziens ir lietots attiecīgajos minētās Puses atzītajos starptautiskajos standartos, lai apzīmētu preces veidu vai grupu tās teritorijā.

127 Lielākai noteiktībai – tas ietver visus līdzšinējos un turpmākos Stipro alkoholisko dzērienu nolīguma grozījumus.

2. Intelektuālā īpašuma apakškomiteja aizstāj Apvienoto komiteju, kas izveidota ar Stipro alkoholisko dzērienu nolīguma 17. pantu, un pilda minētajā pantā izklāstītās funkcijas.

25.42. PANTS

Sadarbība

1. Intelektuālā īpašuma apakškomiteja ir piemērots forums, lai uzraudzītu šīs apakšiedaļas īstenošanu un administrēšanu.

2. Puses paziņo viena otrai, ja 25.-B pielikuma sarakstā iekļauta ģeogrāfiskās izcelsmes norāde vairs nav aizsargāta attiecīgās Puses teritorijā. Pēc šāda paziņojuma Intelektuālā īpašuma apakškomiteja sagatavo Apvienotajai padomei lēmumu par 25.-B pielikuma grozīšanu saskaņā ar šajā nolīgumā noteiktajām procedūrām.

3. Puse var vai nu tieši, vai ar Intelektuālā īpašuma apakškomitejas starpniecību pieprasīt otrai Pusei sniegt informāciju par tehniskajām specifikācijām un to grozījumiem.

4. Katra Puse var spāņu vai angļu valodā[128] publiskot tehniskās specifikācijas par otras Puses ģeogrāfiskās izcelsmes norādēm, kuras aizsargātas saskaņā ar šo apakšiedaļu.

5. Visus jautājumus, kas izriet no aizsargātu ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu tehniskajām specifikācijām, izskata Intelektuālā īpašuma apakškomiteja.

25.43. PANTS

Aizsardzība saskaņā ar Puses tiesību aktiem

Šī apakšiedaļa neskar vienas Puses ģeogrāfiskās izcelsmes norādes turētāja tiesības pieprasīt ģeogrāfiskās izcelsmes norādes atzīšanu un aizsardzību otrā Pusē saskaņā ar minētās Puses tiesību aktiem.

[128] Meksika var minētās tehniskās specifikācijas publiskot spāņu vai angļu valodā.

B.5. APAKŠIEDAĻA

Patenti

25.44. PANTS

Starptautiskie nolīgumi

Katra Puse ievēro Nolīgumu par sadarbību patentu jomā, kas noslēgts Vašingtonā 1970. gada 19. jūnijā, ar tā 1979. gada 28. septembra grozījumiem, un kas pēdējo reizi izmainīts 2001. gada 3. oktobrī, un atzīst, cik svarīgi ir pieņemt vai saglabāt procesuālos standartus, kas atbilst Līgumam par patentu tiesībām, kurš pieņemts Ženēvā 2000. gada 1. jūnijā.

25.45. PANTS

Patenti un sabiedrības veselība

1. Šajā apakšiedaļā noteiktās tiesības un pienākumi neliedz un neliegs Pusei veikt pasākumus sabiedrības veselības aizsardzībai. Puses atzīst, cik svarīga ir 2001. gada 14. novembrī Dohā pieņemtā Deklarācija par *TRIPS* līgumu un sabiedrības veselību (turpmāk "Dohas deklarācija"), un apstiprina savu apņemšanos to ievērot. Interpretējot un īstenojot tiesības un pienākumus saskaņā ar šo apakšiedaļu, Puses nodrošina saskanību ar Dohas deklarāciju.

2. Puses atbalsta PTO Vispārējās padomes 2003. gada 30. augusta lēmuma par Dohas deklarācijas 6. punkta īstenošanu, kā arī 2005. gada 6. decembra Protokola par *TRIPS* līguma grozījumiem īstenošanu un ievērošanu.

25.46. PANTS

Papildu aizsardzība gadījumā, ja zāļu, tostarp biozāļu, tirdzniecības apstiprinājums kavējas[129]

1. Puses atzīst, ka uz zālēm, tostarp biozālēm[130], kuras to attiecīgajā teritorijā aizsargā patents, pirms to piedāvāšanas Pušu attiecīgajos tirgos var attiecināt administratīvu apstiprināšanas[131] procedūru. Tās atzīst, ka laikposms, kas paiet no patenta pieteikuma iesniegšanas līdz apstiprinājumam, kurš ļauj laist zāles to attiecīgajā tirgū, kā šajā nolūkā definēts attiecīgajos Puses tiesību aktos, var saīsināt patenta efektīvas aizsardzības laikposmu.

---

129 Meksika īsteno šajā pantā paredzētos pienākumus ne vēlāk kā divos gados pēc šā nolīguma stāšanās spēkā.

130 Katra Puse nosaka, uz kuriem ražojumiem attiecas termini "zāles" un "biozāles", saskaņā ar tiesību aktiem, kas attiecīgajā Pusē bija spēkā 2018. gada 21. aprīlī.

131 Lielākai noteiktībai – termins "tirdzniecības apstiprināšana" ir līdzvērtīgs terminam "tirdzniecības atļaujas piešķiršana".

2. Katra Puse nodrošina piemērotu un efektīvu mehānismu, lai patenta īpašniekam kompensētu patenta efektīvas aizsardzības laikposma samazinājumu, kuru izraisījušas nepamatotas kavēšanās[132] pirmreizējā tirdzniecības apstiprināšanā tās teritorijā. Šāda kompensācija izpaužas kā papildu *sui generis* aizsardzība, kuras termiņš ir vienāds ar nepamatotas kavēšanās ilgumu. Šādas papildu aizsardzības maksimālais termiņš nepārsniedz piecus gadus[133].

3. Kā alternatīvu 2. punktā minētajam kompensācijas mehānismam Puse var paredzēt iespēju pagarināt ar patenta aizsardzību piešķirto tiesību termiņu uz laikposmu, kas nepārsniedz piecus gadus[134], lai patenta īpašniekam kompensētu patenta efektīvas aizsardzības laikposma samazinājumu, kuru izraisījusi tirdzniecības apstiprināšanas procedūra. Šāds pagarinājums stājas spēkā patenta likumīgā termiņa beigās uz laikposmu, kas ir vienāds ar laikposmu, kurš pagājis no dienas, kad iesniedz patenta pieteikumu, līdz dienai, kad pirmoreiz apstiprina zāļu laišanu minētās Puses tirgū, minēto laikposmu saīsinot par pieciem gadiem.

---

132 Šajā pantā nepamatota kavēšanās aptver kavēšanos vairāk nekā divu gadu garumā, līdz pieteikuma iesniedzējam pirmo reizi tiek sniegta atbilde, skaitot no tirdzniecības apstiprināšanas pieteikuma iesniegšanas dienas. Nosakot šādu kavēšanos, neņem vērā visas kavēšanās, kas rodas tirdzniecības apstiprināšanas procesā pieteikuma iesniedzēja vainas dēļ, vai visus laikposmus ārpus tirdzniecības apstiprinātājas iestādes kontroles.

133 Ja Puse ievēro šo punktu, minētajai Pusei nav pienākuma ievērot 3. punktā paredzēto alternatīvu.

134 Šo laikposmu var pagarināt par sešiem mēnešiem attiecībā uz zālēm, par ko ir veikti pediatriski pētījumi, kuru rezultāti ir iekļauti zāļu informācijas lapā.

4. Īstenojot šajā pantā noteiktos pienākumus, katra Puse var noteikt nosacījumus un ierobežojumus ar noteikumu, ka Puse turpina ievērot šo pantu.

5. Katra Puse dara visu iespējamo, lai efektīvi un savlaicīgi apstrādātu zāļu tirdzniecības apstiprināšanas pieteikumus, tādējādi tiecoties izvairīties no nepamatotiem vai nevajadzīgiem kavējumiem. Lai izvairītos no nepamatotiem kavējumiem, Puse var pieņemt vai saglabāt procedūras, kas paātrina tirdzniecības apstiprināšanas pieteikuma apstrādi.

B.6. APAKŠIEDAĻA

Augu šķirnes

25.47. PANTS

Starptautiskie nolīgumi

Katra Puse aizsargā augu šķirņu aizsardzības tiesības saskaņā ar Starptautisko jaunu augu šķirņu aizsardzības konvenciju, kas pieņemta Parīzē 1961. gada 2. decembrī un pēdējo reizi pārskatīta 1991. gada 19. martā, ieskaitot izņēmumus attiecībā uz selekcionāru tiesībām, kuri minēti minētās konvencijas 15. pantā, un sadarbojas, lai veicinātu minētās tiesības un nodrošinātu to izpildi[135].

[135] Meksika īsteno šo noteikumu ne vēlāk kā četros gados no šā nolīguma spēkā stāšanās dienas.

B.7. APAKŠIEDAĻA

Neizpaustas informācijas aizsardzība

25.48. PANTS

Komercnoslēpumu aizsardzības tvērums

1. Nodrošinot efektīvu aizsardzību pret negodīgu konkurenci, kā paredzēts Parīzes konvencijas 10.a pantā, katra Puse paredz juridiskus līdzekļus, tostarp administratīvas vai civiltiesiskas procedūras[136], ar kuru palīdzību jebkura persona varētu nepieļaut to, ka pretēji godīgai komercpraksei[137] citiem tiek izpausti komercnoslēpumi, ka citi tos iegūst vai izmanto bez tās personas piekrišanas, kura likumīgi kontrolē informāciju. Šajā apakšiedaļā komercnoslēpumi ietver neizpaužamu informāciju, kā paredzēts *TRIPS* līguma 39. panta 2. punktā.

---

136 Lielākai noteiktībai – Puse var paredzēt minētos juridiskos līdzekļus kriminālprocesuālajās normās saskaņā ar tās tiesību aktiem.

137 Puse var apsvērt iespēju nepiemērot šīs procedūras, ja rīcība, kas ir pretēja godīgai komercpraksei, notiek saskaņā ar tās tiesību aktiem, lai atklātu pārkāpumus, ļaundarību vai nelikumīgu darbību vai lai aizsargātu likumīgās intereses, kuras atzītas tās tiesību aktos.

2. Šajā apakšiedaļā par pretēju godīgai komercpraksei ir uzskatāma vismaz šāda rīcība:

a) komercnoslēpuma iegūšana bez komercnoslēpuma turētāja piekrišanas, ja tas notiek, neatļauti piekļūstot, piesavinoties vai kopējot dokumentus, objektus, materiālus vai elektroniskas datnes, kas ir komercnoslēpuma turētāja likumīgā kontrolē, satur komercnoslēpumu vai no kā šo komercnoslēpumu var izsecināt; vai

b) komercnoslēpuma izmantošana vai izpaušana bez komercnoslēpuma turētāja piekrišanas, ja to veic persona, kas komercnoslēpumu ieguvusi nelikumīgi vai pārkāpjot konfidencialitātes līgumu vai jebkuru citu pienākumu neizpaust komercnoslēpumu vai ierobežot tā izmantošanu.[138,139]

---

138 Lielākai noteiktībai – katras Puses normatīvajos aktos paredzētie kritēriji ietver pārkāpumu, ka netiek pildīts pienākums ierobežot komercnoslēpuma izmantošanu.

139 Lielākai noteiktībai – Eiropas Savienība uzskata, ka šis punkts neattiecas uz šādām situācijām:
- a) ja persona attiecīgo informāciju atklāj vai rada neatkarīgi;
- b) ja persona, kurai produkts likumīgi pieder un kurai nav juridiski saistoša pienākuma ierobežot attiecīgās informācijas iegūšanu, veic produkta reverso inženieriju;
- c) ja informācija ir iegūta, izmantota vai izpausta, ievērojot to, ko prasa vai atļauj kādas Puses tiesību akti;
- d) ja darbinieki izmanto pieredzi un prasmes, ko tie godīgā veidā ieguvuši, veicot savus parastos darba pienākumus; vai
- e) ja informācija izpausta, izmantojot tiesības uz vārda un informācijas brīvību.

25.49. PANTS

Komercnoslēpuma administratīvās vai civiltiesiskās procedūras

1. Katra Puse nodrošina, ka personām, kas piedalās 25.48. panta 1. punktā minētajās procedūrās vai kam ir piekļuve dokumentiem, kuri veido daļu no minētajām procedūrām, nav atļauts izmantot un izpaust nevienu komercnoslēpumu vai iespējamo komercnoslēpumu, par ko kompetentās iestādes, atbildot uz pienācīgi pamatotu ieinteresētas personas pieprasījumu, norādījušas, ka tas ir konfidenciāls, un kas šīm personām ir kļuvis zināms šādas piedalīšanās vai šādas piekļuves rezultātā.

2. Procedūrās, kas minētas 25.48. panta 1. punktā, katra Puse nodrošina, ka tās kompetentajām iestādēm ir pilnvaras vismaz veikt īpašus pasākumus, lai saglabātu jebkura procedūrās ietvertā komercnoslēpuma vai iespējamā komercnoslēpuma konfidencialitāti. Šādi īpaši pasākumi saskaņā ar katras Puses tiesību aktiem var ietvert iespēju pilnībā vai daļēji ierobežot piekļuvi konkrētiem dokumentiem, ierobežot piekļuvi tiesas sēdēm un to attiecīgajiem ierakstiem vai protokoliem un darīt pieejamu tiesas nolēmuma nekonfidenciālu versiju, kurā komercnoslēpumus saturošās daļas ir svītrotas vai aizklātas.

25.50. PANTS

Tādu neizpaužamu datu aizsardzība, kas saistīti ar zālēm, tostarp biozālēm[140]

1. Ja Puse kā nosacījumu jaunu[141] zāļu, tostarp biozāļu[142], tirdzniecības apstiprināšanai izvirza prasību iesniegt vēl neizpaustus testu rezultātus vai citus preklīnisko testu vai klīnisko izmēģinājumu datus, kuri ir nepieciešami, lai noteiktu, vai minēto zāļu izmantošana ir droša un efektīva, Puse aizsargā šādus datus pret izpaušanu trešām personām, ja šādu datu radīšana ir saistīta ar ievērojamām pūlēm, izņemot, ja izpaušana ir nepieciešama sevišķi svarīgu sabiedrības interešu dēļ vai ja ir veikti pasākumi, lai nodrošinātu, ka dati ir aizsargāti pret negodīgu komerciālu izmantošanu.

---

140 Meksika īsteno šo pienākumu ne vēlāk kā divos gados pēc šā nolīguma spēkā stāšanās.

141 Šajā pantā jēdziens "jauns" nozīmē, ka līdzeklis satur jaunu ķīmisku vienību, kas agrāk nav bijusi apstiprināta Puses teritorijā, vai apzīmē jaunas biozāles vai biotehnoloģisku produktu, kas agrāk nav bijuši apstiprināti Puses teritorijā.

142 Katra Puse nosaka, uz kuriem ražojumiem attiecas jēdzieni "zāles" un "biozāles", saskaņā ar tiesību aktiem, kas attiecīgajā Pusē bija spēkā 2018. gada 21. aprīlī.

2. Attiecībā uz zālēm, tostarp biozālēm, Puse trešām personām nepiešķir tirdzniecības apstiprinājumu, kas tām bez tās personas piekrišanas, kura sākotnēji iesniegusi 1. punktā minētos datus, atļauj tirgot zāles[143], pamatojoties uz minētajiem datiem vai pamatojoties uz tirdzniecības atļauju, kura piešķirta minētos datus[144] iesniegušajai personai, vismaz sešus gadus no dienas[145], kad jaunās zāles ir apstiprinātas tirdzniecībai minētās Puses teritorijā[146].

3. Nevienai no Pusēm nav ierobežojumu ieviest saīsinātas atļauju izsniegšanas procedūras šādām zālēm, pamatojoties uz bioekvivalenci un biopieejamības pētījumiem.

---

143 Šajā punktā Puse var paredzēt, ka termins "zāles" attiecas uz tādām pašām vai līdzīgām zālēm.

144 Lielākai noteiktībai – tas ietver datus, kuri iesniegti atļaujām, kas piešķirtas personai, kura iesniegusi šādus datus Pušu un trešo valstu teritorijās.

145 Lielākai noteiktībai – Puse var ierobežot saskaņā ar šo punktu pienākošos aizsardzības periodu līdz sešiem gadiem.

146 Puse var paredzēt, ka attiecībā uz biozālēm šajā pantā minētā neizpaužamo datu aizsardzība attiecas tikai uz jauno biozāļu pirmreizējo tirdzniecības apstiprināšanu.

25.51. PANTS

Ar augu aizsardzības līdzekļiem saistītu neizpaužamu datu aizsardzība[147]

1. Ja Puse kā nosacījumu jauna[148] augu aizsardzības līdzekļa tirdzniecības apstiprināšanai[149] izvirza prasību iesniegt vēl neizpaustus testu rezultātus vai citus datus par līdzekļa[150] drošumu vai efektivitāti, Puse aizsargā šādus datus pret izpaušanu trešām personām, izņemot, ja izpaušana ir nepieciešama sevišķi svarīgu sabiedrības interešu dēļ vai ja ir veikti pasākumi, lai nodrošinātu, ka dati ir aizsargāti pret negodīgu komerciālu izmantošanu.

---

147 Meksika īsteno šo pienākumu ne vēlāk kā divos gados pēc šā nolīguma spēkā stāšanās.

148 Šajā pantā jēdziens "jauns" nozīmē, ka līdzeklis satur jaunu ķīmisku vienību, kas agrāk nav bijusi apstiprināta Puses teritorijā.

149 Šajā pantā jēdziens "tirdzniecības apstiprināšana" ir sinonīms "sanitārajam apstiprinājumam", kāds tas noteikts Puses tiesību aktos.

150 Lielākai noteiktībai – šo pantu piemēro gadījumos, kad Puse pieprasa iesniegt neizpaužamus testu rezultātus vai citus datus, kas attiecas tikai uz produkta drošumu, tikai produkta efektivitāti vai abiem.

2. Attiecībā uz augu aizsardzības līdzekļiem Puse trešām personām nepiešķir tirdzniecības apstiprinājumu, kas tām bez tās personas piekrišanas, kura sākotnēji iesniegusi 1. punktā minētos datus, atļauj tirgot augu aizsardzības līdzekli, pamatojoties uz minētajiem datiem vai pamatojoties uz tirdzniecības apstiprināšanu, kura piešķirta minētos datus iesniegušajai personai, vismaz 10 gadus[151] no dienas, kad jaunais līdzeklis ir apstiprinātas tirdzniecībai minētās Puses teritorijā.

3. Katra Puse paredz noteikumus, kuru nolūks ir izvairīties no dubultiem izmēģinājumiem ar mugurkaulniekiem.

4. Nevienai Pusei nav ierobežojumu ieviest saīsinātas atļauju izsniegšanas procedūras šādiem līdzekļiem, pamatojoties uz ekvivalences pētījumiem.

[151] Lielākai noteiktībai – Puse var ierobežot saskaņā ar šo pantu pienākošos aizsardzības periodu līdz 10 gadiem.

C IEDAĻA

Intelektuālā īpašuma tiesību piemērošana

C.1. APAKŠIEDAĻA

Vispārīgi noteikumi

25.52. PANTS

Vispārīgi pienākumi

1. Puses apstiprina savas saistības atbilstoši *TRIPS* līgumam un jo īpaši tā III daļai. Katra Puse nodrošina šajā iedaļā paredzētos papildpasākumus, procedūras un tiesiskās aizsardzības līdzekļus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu. Minētie pasākumi, procedūras un tiesiskās aizsardzības līdzekļi ir taisnīgi un samērīgi un nav nevajadzīgi sarežģīti vai dārgi, un ar tiem nav saistāmi nesamērīgi termiņi vai nepamatotas kavēšanās.

2. Pasākumi, procedūras un tiesiskās aizsardzības līdzekļi, kas minēti 1. punktā, ir arī iedarbīgi, proporcionāli un atturoši, un tos piemēro tā, lai izvairītos no šķēršļu radīšanas likumīgai tirdzniecībai un nodrošinātu, ka tos neizmanto ļaunprātīgi.

3. Šī iedaļa nevienai Pusei neuzliek nekādas saistības ieviest tiesu sistēmu intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanas nodrošināšanai, kas atšķiras no tās, ko izmanto vispārējai tiesībaizsardzībai, turklāt šī iedaļa arī neskar Puses spēju kopumā piemērot savas tiesības. Šī apakšiedaļa nerada pienākumus attiecībā uz to, kā Puse sadala resursus starp intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu un tiesībaizsardzību kopumā.

25.53. PANTS

Personas, kas ir tiesīgas pieteikties uz pasākumu, procedūru un aizsardzības līdzekļu piemērošanu

Katra Puse atzīst, ka tiesības prasīt šajā iedaļā un *TRIPS* līguma III daļā minēto pasākumu, procedūru un aizsardzības līdzekļu piemērošanu, ir šādām personām:

a) intelektuālā īpašuma tiesību turētājiem saskaņā ar Puses tiesību aktiem;

b) visām citām personām, kas ir pilnvarotas izmantot minētās intelektuālā īpašuma tiesības, jo īpaši licenciātiem, ciktāl to pieļauj Puses tiesību akti un saskaņā ar tiem;

c) intelektuālā īpašuma jomas kolektīvas tiesību pārvaldības organizācijām, ko parasti atzīst par tādām, kuras ir tiesīgas pārstāvēt intelektuālā īpašuma tiesību turētājus, ciktāl to pieļauj Puses tiesību akti un saskaņā ar tiem; un

d) profesionālās aizstāvības iestādēm, ko parasti atzīst par tādām, kuras ir tiesīgas pārstāvēt intelektuālā īpašuma tiesību turētājus, ciktāl to pieļauj Puses tiesību akti un saskaņā ar tiem.

C.2. APAKŠIEDAĻA

Civiltiesiskā un administratīvā piemērošana

25.54. PANTS

Pierādījumi

1. Katra Puse nodrošina, ka pat pirms tiesvedības uzsākšanas kādā lietā kompetentās tiesu iestādes, saņemot iesniegumu no puses, kas ir sniegusi tai pamatoti pieejamus pierādījumus, lai pamatotu tās apgalvojumu, ka ir pārkāptas vai drīzumā tiks pārkāptas tās intelektuālā īpašuma tiesības, ir pilnvarotas noteikt ātrus un efektīvus pagaidu pasākumus, lai saglabātu attiecīgos pierādījumus attiecībā uz iespējamo pārkāpumu, ievērojot konfidenciālas informācijas aizsardzības prasības.

2. Pagaidu pasākumi, kas minēti 1. punktā, var ietvert iespējamo pārkāpuma preču un attiecīgā gadījumā materiālu un darbarīku, kas izmantoti minēto preču ražošanai vai izplatīšanai, un ar to saistīto dokumentu sīku aprakstīšanu, ņemot vai neņemot paraugus, vai arestu.

3. Katra Puse veic pasākumus, kas vajadzīgi, lai tās kompetentās tiesu iestādes gadījumā, kad intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumi izdarīti komerciālā mērogā, pēc tiesvedības puses pieprasījuma un tad, ja tas ir piemēroti, būtu pilnvarotas izdot rīkojumu par pretējās puses kontrolē esošu bankas, finanšu vai tirdzniecības dokumentu paziņošanu, ievērojot konfidenciālas informācijas aizsardzību[152].

[152] Meksika var ierobežot minētās pilnvaras, attiecinot tās tikai uz kriminālprocesu saskaņā ar tās tiesību aktiem.

25.55. PANTS

Tiesības uz informāciju

1. Katra Puse nodrošina, ka kompetentās tiesu iestādes tiesvedībā par intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumu, atbildot uz pamatotu un samērīgu prasītāja pieprasījumu, ir pilnvarotas dot rīkojumu, lai pārkāpējs vai jebkura cita persona, kura ir dalībniece vai lieciniece lietā, sniedz informāciju par to preču vai pakalpojumu izcelsmi un izplatīšanas tīkliem, ar ko pārkāpj intelektuālā īpašuma tiesības[153].

[153] Eiropas Savienība var nolemt, ka:
a) "jebkura cita persona" ir persona:
i) par kuru ir konstatēts, ka tās rīcībā ir pārkāpuma preces komerciālai darbībai raksturīgā daudzumā;
ii) par kuru ir konstatēts, ka tā izmanto pārkāpuma pakalpojumus komerciālai darbībai raksturīgā daudzumā;
iii) par kuru ir konstatēts, ka tā komerciālai darbībai raksturīgā daudzumā sniedz pakalpojumus, ko izmanto pārkāpuma darbībās; vai
iv) kuru i) līdz iii) apakšpunktā minētā persona ir norādījusi kā personu, kas iesaistīta pārkāpuma preču izgatavošanā, ražošanā vai izplatīšanā vai pārkāpuma pakalpojumu sniegšanā;
b) "informācija" attiecīgi ietver:
i) attiecīgo preču vai pakalpojumu izgatavotāju, ražotāju, izplatītāju, piegādātāju un citu iepriekšējo preču vai pakalpojumu turētāju vārdus vai nosaukumus un adreses, kā arī paredzētos vairumtirgotājus un mazumtirgotājus; vai
ii) informāciju par izgatavotajiem, ražotajiem, piegādātajiem, saņemtajiem vai pasūtītajiem daudzumiem, kā arī cenu, kas maksāta par attiecīgajām precēm vai pakalpojumiem.

2. Šo pantu piemēro, neskarot citus Puses tiesību aktu noteikumus, kas:

a) dod tiesību turētājam tiesības saņemt papildu informāciju;

b) reglamentē saskaņā ar šo pantu iegūtās informācijas izmantošanu civilajā tiesvedībā vai kriminālprocesā;

c) reglamentē atbildību par tiesību uz informāciju ļaunprātīgu izmantošanu;

d) paredz iespēju atteikties sniegt tādu informāciju, kas piespiestu 1. punktā minēto personu atzīt, ka tā vai tās tuvi radinieki ir piedalījušies intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumā; vai

e) reglamentē informācijas avotu vai personas datu apstrādes konfidencialitātes aizsardzību.

25.56. PANTS

Pagaidu un piesardzības pasākumi

1. Katra Puse nodrošina, ka tiesu iestādes ir pilnvarotas pēc prasītāja pieprasījuma attiecībā uz iespējamo pārkāpēju izdot iepriekšēju izpildrakstu, lai novērstu paredzamos intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumus vai lai uz pagaidu laiku aizliegtu iespējamo tiesību pārkāpumu turpināšanu, attiecīgā gadījumā, ja to paredz Puses tiesību akti, iekasējot periodisku soda maksājumu, vai lai šādas rīcības turpināšanu pieļautu tikai tad, ja ir dota garantija, kas paredzēta kompensācijas nodrošināšanai tiesību subjektam. Iepriekšēju izpildrakstu saskaņā ar tādiem pašiem nosacījumiem var izdot arī attiecībā uz starpnieku, kura pakalpojumus izmanto trešā persona, lai pārkāptu intelektuālā īpašuma tiesības. Šajā pantā "starpnieki" ietver interneta pakalpojumu sniedzējus.

2. Katra Puse nodrošina, ka iepriekšēju izpildrakstu var arī izdot, lai dotu rīkojumu arestēt vai nogādāt atpakaļ preces, ar kurām, iespējams, pārkāpj intelektuālā īpašuma tiesības, – tādējādi novēršot to nokļūšanu vai apriti tirdzniecības kanālos.

3. Katra Puse nodrošina, ka iespējamā pārkāpuma gadījumā tās tiesu iestādes ir pilnvarotas pieprasīt iespējamā pārkāpēja kustamā un nekustamā īpašuma apķīlāšanu piesardzības nolūkos, tostarp viņa bankas kontu un citu aktīvu bloķēšanu. Tālab minētās iestādes var pieprasīt bankas, finanšu vai tirdzniecības dokumentus vai pienācīgu piekļuvi attiecīgajai informācijai[154].

25.57. PANTS

Tiesiskās aizsardzības līdzekļi

1. Katra Puse nodrošina, ka kompetentās tiesu iestādes pēc prasītāja lūguma, neskarot tiesību turētājam pārkāpuma dēļ radīto zaudējumu atlīdzināšanu un neparedzot nekādu kompensāciju, var dot rīkojumu iznīcināt vai vismaz galīgi izņemt no tirdzniecības kanāliem preces, par kurām konstatēts, ka ar tām tiek pārkāptas intelektuālā īpašuma tiesības. Katra Puse nodrošina, ka attiecīgā gadījumā kompetentās tiesu iestādes var arī norīkot iznīcināt materiālus un darbarīkus, ko galvenokārt izmanto minēto preču radīšanā vai ražošanā.

---

[154] Meksika var ierobežot pilnvaras izdot rīkojumu par bankas, finanšu vai tirdzniecības dokumentu paziņošanu, attiecinot tās tikai uz kriminālprocesu saskaņā ar tās tiesību aktiem. Katra Puse var ierobežot minētās pilnvaras, attiecinot tās tikai uz komerciālā mērogā izdarītiem pārkāpumiem un situācijām, kad prasītājs pierāda, ka pastāv apstākļi, kas varētu apdraudēt zaudējumu atlīdzināšanu.

2. Izskatot 1. punktā minēto tiesiskās aizsardzības līdzekļu pieprasījumu, ņem vērā nepieciešamību samērot pārkāpuma smagumu un noteiktos tiesiskās aizsardzības līdzekļus, kā arī trešo personu intereses.

25.58. PANTS

Izpildraksti

Katra Puse nodrošina, ka tad, ja ir pieņemts tiesas nolēmums, kurā konstatēts intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpums, kompetentās tiesu iestādes ir pilnvarotas attiecībā uz pārkāpēju vai starpnieku, kura pakalpojumus izmanto trešā persona, lai pārkāptu intelektuālā īpašuma tiesības, izdot izpildrakstu nolūkā aizliegt pārkāpuma turpināšanu.

25.59. PANTS

Zaudējumu atlīdzināšana

1. Katra Puse nodrošina, ka tās tiesu iestādes ir pilnvarotas vismaz dot rīkojumu pārkāpējam, kurš – apzinoties savu rīcību, vai, ja tam ir pietiekams pamats apzināties savu rīcību – ir iesaistījies darbībās, ar kurām pārkāpj intelektuālā īpašuma tiesības, atlīdzināt tiesību turētājam zaudējumus apmērā, kas kompensē tiesību turētājam intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpuma rezultātā nodarīto kaitējumu[155].

[155] Puse var paredzēt, ka zaudējumu atlīdzināšanas procedūras sākšana nav atkarīga no tā, vai ir pieņemts galīgais konstatējums par intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumu.

2. Nosakot zaudējumu apmēru saskaņā ar 1. punktu, katras Puses tiesu iestādes ņem vērā visus attiecīgos aspektus un ir pilnvarotas cita starpā apsvērt jebkuru leģitīmu vērtības mēru, ko tiesību turētājs iesniedz, tostarp negūto peļņu, pārkāpuma priekšmeta preču vai pakalpojumu vērtību, ko mēra pēc tirgus cenas, vai ieteikto mazumtirdzniecības cenu.

3. Katra Puse nodrošina, ka vismaz autortiesību vai blakustiesību pārkāpumu un preču zīmju viltošanas gadījumos tās tiesu iestādes ir pilnvarotas likt pārkāpējam vismaz 1. punktā minētajos gadījumos samaksāt tiesību turētājam peļņu, ko pārkāpējs guvis saistībā ar pārkāpumu. Puse var izpildīt šo punktu, prezumējot, ka minētā peļņa atbilst 1. punktā minētajiem zaudējumiem.

4. Katra Puse var paredzēt, ka tiesu iestādes var pieņemt rīkojumu, ar kuru par labu cietušajai personai tiek atgūta peļņa vai segti zaudējumi, kuru summa var būt noteikta iepriekš, ja pārkāpējs nav iesaistījies pārkāpuma darbībās apzināti vai tam nav bijis pietiekams pamats apzināties savu rīcību.

25.60. PANTS

Tiesāšanās izdevumi

Katra Puse nodrošina, ka pamatotus un samērīgus tiesāšanās izdevumus un citus izdevumus, kas radušies lietā uzvarējušai pusei, parasti sedz lietā zaudējusī puse, ja vien tas nav pretrunā taisnīguma principiem.

25.61. PANTS

Tiesas nolēmumu publiskošana

Neskarot savus tiesību aktus, kas reglamentē informācijas avotu konfidencialitātes aizsardzību vai personas datu aizsardzību, katra Puse nodrošina, ka tiesvedībā par intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumu kompetentās tiesu iestādes ir pilnvarotas pēc prasītāja pieprasījuma pieņemt rīkojumu veikt pienācīgus pasākumus, lai izplatītu informāciju par nolēmumu, tostarp nodrošinātu nolēmuma izvietošanu un pilnīgu vai daļēju publicēšanu.

25.62. PANTS

Pieņēmums par autortiesībām vai īpašuma tiesībām

1. Katra Puse atzīst, ka šajā apakšiedaļā paredzēto pasākumu, procedūru un tiesiskās aizsardzības līdzekļu piemērošanas vajadzībām ar to, ka literāra darba vai mākslas darba autora vārds parastā veidā ir atrodams uz šā darba, pietiek, lai minēto personu varētu uzskatīt par autoru, ja vien nav pierādījumu par pretējo, un tādējādi šī persona ir tiesīga uzsākt pārkāpuma procedūru.

2. Šā panta 1. punktu *mutatis mutandis* piemēro blakustiesību turētājiem attiecībā uz to aizsargāto tiesību objektu.

25.63. PANTS

Administratīvas procedūras

Ja administratīvās procedūrās pēc lietas būtības pieņemtu lēmumu rezultātā var tikt noteikts jebkurš civiltiesiskās aizsardzības līdzeklis, šādas procedūras atbilst principiem, kas pēc būtības ir līdzvērtīgi šajā apakšiedaļā noteiktajiem principiem.

25.64. PANTS

Brīvprātīgas ieinteresēto personu iniciatīvas

Katra Puse cenšas veicināt brīvprātīgas ieinteresēto personu iniciatīvas, kuru nolūks ir samazināt intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumus, tai skaitā internetā un citās tirdzniecības vietās, koncentrējoties uz konkrētām problēmām un meklējot praktiskus risinājumus, kas ir reālistiski, līdzsvaroti, samērīgi un taisnīgi attiecībā uz visām ieinteresētajām personām.

D IEDAĻA

Izpilde uz robežas

25.65. PANTS

Saskanība ar *GATT* un *TRIPS* līgumu

Katra Puse, tās muitas dienestiem veicot pasākumus uz robežas nolūkā nodrošināt intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu, neatkarīgi no tā, vai tie ir ietverti šajā nolīgumā, nodrošina, ka pasākumi atbilst to saistībām atbilstoši *GATT* un *TRIPS* līgumam, jo īpaši *TRIPS* līguma 41. pantam un III daļas 4. iedaļai.

25.66. PANTS

Ar intelektuālā īpašuma tiesībām saistīti izpildes pasākumi uz robežām

1. Katra Puse ievieš procedūras, kas ļauj iznīcināt intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpuma preces, saskaņā ar *TRIPS* līguma 46. un 59. pantu.

2. Attiecībā uz muitas kontrolē esošām precēm katra Puse nodrošina, ka tās muitas dienesti saskaņā ar šīs Puses normatīvajiem aktiem un sadarbībā ar citām attiecīgajām iestādēm aktīvi vēršas pret sūtījumiem, kuros ir preces, par kurām ir aizdomas, ka ar tām ir veikts preču zīmju, autortiesību vai citu intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpums, un identificē šādus sūtījumus. Vismaz attiecībā uz importētajām precēm šīs darbības būtu jāveic, pamatojoties uz riska analīzi.

3. Katra Puse izveido un uztur centralizēti pārvaldītu elektronisku datubāzi, kas ir bez maksas, attiecas vismaz uz preču zīmēm un rūpnieciskajiem dizainparaugiem un ir piemērota sadarbībai starp kompetentajām iestādēm un tiesību turētājiem un riska analīzei vajadzīgās informācijas sniegšanai. Katra Puse cenšas paplašināt riska analīzes elektronisko datubāzi, attiecinot to arī uz citām intelektuālā īpašuma tiesībām.

4. Katra Puse nodrošina, ka tiesību turētāja sniegtā informācija tiek automātiski iekļauta elektroniskajā datubāzē ar noteikumu, ka tā atbilst Puses normatīvo aktu attiecīgajām prasībām. Tiesību turētāja sniegtās informācijas validēšana notiek automātiski, vai to samērīgā laikposmā veic katras Puses kompetentās iestādes.

5. Puses atzīst priekšrocības, ko sniedz elektroniskas datubāzes uzturēšana un uzlabošana, lai palīdzētu atklāt intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumus un iegūtu elementus, kas ļauj sākt 6. punktā minēto procedūru, lai apturētu muitas kontrolē esošu preču izlaišanu vai aizturētu tās.

6. Katra Puse nodrošina, ka tās muitas dienesti var rīkoties pēc savas iniciatīvas, lai apturētu tādu preču izlaišanu, par kurām ir aizdomas, ka ar tām tiek pārkāptas intelektuālā īpašuma tiesības, vai aizturētu tās, vai informētu tiesību turētāju vai attiecīgās iestādes, tā ka tie var novērtēt nepieciešamību sākt procedūru, kuras rezultātā varētu tikt apturēta minēto preču izlaišana vai tās varētu tikt aizturētas.

7. Puses tiek mudinātas ieviest procedūras, kas ļauj ātri iznīcināt viltotu preču zīmju preces un pirātiskas preces, kuras nosūtītas pasta vai kurjerpasta sūtījumos.

8. Pušu muitas dienesti uztur regulāru dialogu un veicina sadarbību ar ieinteresētajām personām un citām iestādēm, kas iesaistītas šajā pantā minēto intelektuālā īpašuma tiesību īstenošanā.

9. Puses sadarbojas attiecībā uz tādu preču starptautisko tirdzniecību, par kurām ir aizdomas, ka ar tām tiek pārkāptas intelektuālā īpašuma tiesības, un jo īpaši saskaņā ar saviem normatīvajiem aktiem apmainās ar informāciju par šādu tirdzniecību.

10. Puses regulāri apmainās ar informāciju par šā panta pareizu īstenošanu un administrēšanu.

E IEDAĻA

Nobeiguma noteikumi

25.67. PANTS

Sadarbība un pārredzamība

1. Puses sadarbojas ar mērķi atbalstīt šīs nodaļas īstenošanu.

2. Sadarbības jomas cita starpā var ietvert šādas darbības:

a) informācijas apmaiņa par norisēm iekšzemes un starptautiskajā politikā attiecībā uz intelektuālā īpašuma tiesībām;

b) informācijas apmaiņa par Pušu intelektuālā īpašuma normatīvajiem aktiem, tostarp iniciatīvām vai grozījumiem;

c) pieredzes un informācijas apmaiņa par intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu;

d) koordinēšanas darbs, tostarp sadarbība ar citām valstīm, ar mērķi novērst viltotu preču tirdzniecību;

e) tehniskā palīdzība, spēju veidošana, personāla apmaiņa un apmācība;

f) intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzība un aizstāvēšana un informācijas izplatīšana šajā sakarā, arī uzņēmēju aprindās un pilsoniskajā sabiedrībā;

g) izglītošana un izpratnes veidošana par intelektuālā īpašuma tiesībām, tostarp par intelektuālā īpašuma tiesību pārkāpumu ietekmi uz ekonomiku un patērētāju drošību;

h) iestāžu sadarbības pastiprināšana, jo īpaši starp iestādēm, kas atbildīgas par intelektuālā īpašuma tiesībām;

i) sadarbība ar maziem un vidējiem uzņēmumiem, tostarp uz šādiem uzņēmumiem orientētos pasākumos vai sanāksmēs, attiecībā uz intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzību un piemērošanu un pārkāpumu samazināšanu; un

j) informācijas apmaiņa starp Pusēm par centieniem veicināt brīvprātīgas ieinteresēto personu iniciatīvas to attiecīgajās teritorijās.

3. Intelektuālā īpašuma apakškomiteja uzrauga šīs nodaļas un visu pārējo nozīmīgāko jautājumu īstenošanu un administrēšanu.

Intelektuālā īpašuma apakškomitejas sanāksmes notiek vismaz reizi gadā, ja vien Puses nevienojas citādi.

4. Katra Puse izraugās kontaktpunktu, kas veicina šajā nodaļā paredzēto sadarbību un koordinēšanas darbu, un paziņo otrai Pusei tā kontaktinformāciju. Puses nekavējoties informē viena otru par visām izmaiņām minētajā kontaktinformācijā.

26. NODAĻA

TIRDZNIECĪBA UN ILGTSPĒJĪGA ATTĪSTĪBA

26.1. PANTS

Mērķis un piemērošanas joma

1. Šīs nodaļas mērķis ir veicināt ilgtspējīgas attīstības integrāciju Pušu savstarpējā tirdzniecībā un ieguldījumos, jo īpaši nosakot principus un darbības attiecībā uz ilgtspējīgas attīstības darba[156] un vides aspektiem, kam ir īpaša nozīme tirdzniecības un ieguldījumu kontekstā.

[156] Šajā nodaļā jēdziens "darbs" nozīmē SDO stratēģiskos mērķus programmā pienācīgas kvalitātes nodarbinātībai, kas ir izklāstīti SDO 2008. gada Deklarācijā par sociālo taisnīgumu godīgai globalizācijai.

2. Puses atsaucas uz rīcības plānu *Agenda 21* un 1992. gada Riodežaneiro Vides un attīstības deklarāciju, ko 1992. gadā pieņēma ANO Vides un attīstības konferencē, 2002. gada Johannesburgas plānu pasaules samita par ilgtspējīgu attīstību lēmumu īstenošanai, Starptautiskās Darba organizācijas 2008. gada Deklarāciju par sociālo taisnīgumu godīgai globalizācijai, kuru pieņēma Starptautiskās Darba konferences 97. sesijā Ženēvā 2008. gada 10. jūnijā, 2012. gada Ilgtspējīgai attīstībai veltītās ANO konferences noslēguma dokumentu, kas iekļauts ANO Ģenerālās asamblejas 2012. gada 27. jūlijā pieņemtajā Rezolūcijā 66/288 "Nākotne, kādu vēlamies", un ilgtspējīgas attīstības mērķiem (IAS), kuri formulēti dokumentā "Pārveidosim mūsu pasauli: ilgtspējīgas attīstības programma 2030. gadam".

3. Puses saskaņā ar 2. punktā minētajiem dokumentiem veicina:

a) ilgtspējīgu attīstību, kas ietver ekonomikas attīstību, sociālo attīstību un vides aizsardzību, visām trīs jomām esot savstarpēji atkarīgām un pastiprinot citai citu;

b) starptautiskās tirdzniecības un ieguldījumu attīstību tādā veidā, kas palīdz sasniegt ilgtspējīgas attīstības mērķus; un

c) iekļaujošu zaļo izaugsmi un aprites ekonomiku, lai rosinātu ekonomikas izaugsmi, vienlaikus nodrošinot vides aizsardzību un sekmējot sociālo attīstību.

26.2. PANTS

Tiesības reglamentēt un aizsardzības līmeņi

1. Puses atzīst katras Puses tiesības noteikt savu ilgtspējīgas attīstības politiku un prioritātes, to, kādā līmenī nodrošināma iekšzemes vides un darba aizsardzība, un pēc saviem ieskatiem pieņemt vai grozīt savus attiecīgos normatīvos aktus un politiku. Attiecīgais līmenis, tiesību akti un politika atbilst katras Puses saistībām attiecībā uz starptautiski atzītiem standartiem un nolīgumiem, kuri minēti 26.3. un 26.4. pantā.

2. Katra Puse cenšas nodrošināt, ka tās attiecīgie normatīvie akti un politika nosaka un veicina augstu vides un darba aizsardzības līmeni, un arī turpmāk cenšas uzlabot šādus normatīvos aktus un politiku un to pamatā esošo aizsardzības līmeni.

3. Puse tirdzniecības vai ieguldījumu veicināšanas nolūkā nevājina aizsardzības līmeni, kas noteikts tās vides vai darba tiesībās.

4. Puse tirdzniecības vai ieguldījumu veicināšanas nolūkā neatsakās vai kā citādi neatkāpjas no savām vides vai darba tiesībām, nedz arī piedāvā atteikties vai citādi atkāpties no tām.

5. Puse nepieļauj to, ka tirdzniecības vai ieguldījumu veicināšanas nolūkā ar ilglaicīgām vai regulārām darbībām vai bezdarbību netiek efektīvi īstenotas tās vides un darba tiesības.

26.3. PANTS

Daudzpusēji darba standarti un nolīgumi

1. Puses apstiprina apņemšanos veicināt starptautiskās tirdzniecības izaugsmi tādā veidā, kas sekmē pilnīgu un ražīgu nodarbinātību un pienācīgu darbu visiem, īpaši sievietēm, jauniešiem un cilvēkiem ar invaliditāti.

2. Saskaņā ar Starptautiskās Darba organizācijas (turpmāk "SDO") konstitūciju un SDO Deklarāciju par pamatprincipiem un pamattiesībām darbā un tās turpmāko izpildi, kuru Starptautiskā Darba konference pieņēma 86. sesijā Ženēvā 1998. gada 18. jūnijā, katra Puse ievēro, veicina un efektīvi īsteno principus attiecībā uz pamattiesībām darbā, uz kuriem attiecas SDO pamatkonvencijas un kuri ir šādi:

a) biedrošanās brīvība un tiesību uz koplīguma slēgšanu faktiska atzīšana;

b) visu piespiedu un obligātā darba formu izskaušana;

c) bērnu darba faktiska likvidēšana; un

d) diskriminācijas izskaušana attiecībā uz nodarbinātību un profesiju.

3. Ievērojot 1. un 2. punktu un uzsverot Pušu apņemšanos atbalstīt daudzpusēju pārvaldību, katra Puse efektīvi īsteno SDO konvencijas un protokolus, ko tā ir ratificējusi.

4. Katra Puse veic pastāvīgu un neatlaidīgu darbu, lai ratificētu SDO pamatkonvencijas.

5. Puses regulāri apmainās ar informāciju par progresu, ko tās guvušas, ratificējot SDO pamatkonvencijas un ar tām saistītos protokolus, kā arī citas SDO konvencijas vai protokolus, kuriem tās vēl nav pievienojušās un kuru aktualitāti atzīst SDO.

6. Puses vajadzības gadījumā apspriežas un sadarbojas ar tirdzniecību saistītos darba jautājumos, kas interesē abas Puses, tostarp SDO kontekstā.

7. Atgādinot SDO 2008. gada Deklarāciju par sociālo taisnīgumu godīgai globalizācijai, Puses atzīmē, ka uz pamatprincipu un pamattiesību pārkāpumiem darbā nevar atsaukties un tos nevar izmantot, lai gūtu likumīgu salīdzinošo priekšrocību, un ka darba standartus nevajadzētu izmantot tirdzniecības protekcionisma nolūkos.

8. Katra Puse veicina pienācīgas kvalitātes nodarbinātību, kā noteikts SDO 2008. gada Deklarācijā par sociālo taisnīgumu godīgai globalizācijai. Katra Puse saskaņā ar saviem nosacījumiem un prioritātēm īpašu uzmanību pievērš:

a) darba aizsardzības pasākumu izstrādei un uzlabošanai, tostarp attiecībā uz kompensācijām darba traumu vai arodslimību gadījumā, kā noteikts attiecīgajās SDO konvencijās un citās starptautiskās saistībās;

b) pienācīgas kvalitātes darba apstākļiem it visiem, cita starpā attiecībā uz algām un izpeļņu, darba laiku un citiem darba apstākļiem; un

c) efektīvas darba inspekcijas sistēmas uzturēšanai saskaņā ar Puses starptautiskajām saistībām un attiecīgajiem SDO standartiem.

9. Katra Puse nodrošina, ka tās administratīvās, tiesu un darba tiesas procedūras, kuras paredzētas darba tiesību īstenošanai, ir taisnīgas, pieejamas un pārredzamas un ļauj efektīvi vērsties pret šajā nodaļā minēto darba tiesību pārkāpumiem.

26.4. PANTS

Daudzpusēja vides pārvaldība un nolīgumi

1. Puses atzīst ANO Vides asamblejas (*UNEA*) ANO Vides programmas (*UNEP*) un daudzpusējās vides pārvaldības un nolīgumu svarīgumu starptautiskās sabiedrības atbildē uz globālām vai reģionālām vides problēmām un tiecas padziļināt tirdzniecības un vides politikas, noteikumu un pasākumu savstarpējo atbalstspēju.

2. Ievērojot 1. punktu un atbalstot daudzpusēju vides pārvaldību, katra Puse efektīvi īsteno tos daudzpusējos vides nolīgumus, protokolus un grozījumus, kuros tā ir puse.

3. Puses regulāri apmainās ar informāciju par savām attiecīgajām iniciatīvām attiecībā uz daudzpusējo vides nolīgumu, tostarp to protokolu un grozījumu, ratifikāciju.

4. Puses vajadzības gadījumā apspriežas un sadarbojas ar tirdzniecību saistītos vides jautājumos, kas interesē abas Puses, tostarp starptautisko vides nolīgumu kontekstā.

5. Puses atzīst katras Puses tiesības atsaukties uz 32.1. pantu (Vispārēji izņēmumi) attiecībā uz pasākumiem, kas veikti saskaņā ar daudzpusējiem vides nolīgumiem, kuros tās ir puses.

26.5. PANTS

Tirdzniecība un klimata pārmaiņas

1. Puses atzīst, ka neatliekami risināmo klimata pārmaiņu draudu kontekstā ir svarīgi sasniegt galīgo mērķi, kas izvirzīts Apvienoto Nāciju Organizācijas Vispārējā konvencijā par klimata pārmaiņām (*UNFCCC*), kura noslēgta Ņujorkā 1992. gada 9. maijā, un ka šajā sakarā liela loma ir tirdzniecībai.

2. Ņemot vērā 1. punktu, katra Puse:

a) efektīvi īsteno *UNFCCC* un Parīzes nolīgumu, tostarp ar darbībām, kas veicina nacionāli noteikto devumu (NND) īstenošanu saskaņā ar Parīzes nolīgumu;

b) veicina tirdzniecības pozitīvo ieguldījumu pārejā uz ilgtspējīgu mazoglekļa ekonomiku un pret klimata pārmaiņā noturīgu attīstību; un

c) veicina videi draudzīgu ekonomikas izaugsmi, kuras pamatā ir klimata pārmaiņu mazināšanas un pielāgošanās pasākumi, tostarp uz ekosistēmu balstīta pielāgošanās, atjaunīgi energoresursi un energoefektīvi risinājumi.

3. Pusēm būtu jāsadarbojas ar tirdzniecību saistītos klimata pārmaiņu jautājumos attiecīgi divpusējā un reģionālā līmenī, kā arī starptautiskajos forumos, tostarp *UNFCCC*, PTO un Monreālas protokolā par ozona slāni noārdošām vielām, kas noslēgts Monreālā 1987. gada 16. septembrī.

26.6. PANTS

Tirdzniecība un bioloģiskā daudzveidība

1. Puses atzīst bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas un ilgtspējīgas izmantošanas nozīmi un tirdzniecības lomu šo mērķu sasniegšanā saskaņā ar Konvenciju par bioloģisko daudzveidību (KBD), kas noslēgta Riodežaneiro 1992. gada 5. jūnijā, un tās protokoliem, Konvenciju par starptautisko tirdzniecību ar apdraudētajām savvaļas dzīvnieku un augu sugām (*CITES*), kas parakstīta Vašingtonā 1973. gada 3. martā, un citiem attiecīgajiem starptautiskajiem instrumentiem, kuru puses tās ir, tostarp to ietvaros pieņemtajiem lēmumiem un rezolūcijām.

2. Puses atzīst, ka bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas un ilgtspējīgas izmantošanas integrēšana attiecīgajās ekonomikas nozarēs un iekšzemes tiesiskā, institucionālā un normatīvā regulējuma stiprināšana var radīt pozitīvu ietekmi uz bioloģisko daudzveidību un tās ekosistēmu pakalpojumiem, kā arī panākt ilgtspējīgu attīstību.

3. Ņemot vērā 1. punktu, katra Puse:

a) īsteno iedarbīgus pasākumus, lai apkarotu savvaļas dzīvnieku un augu nelikumīgu tirdzniecību, attiecīgā gadījumā arī sadarbojoties ar trešām valstīm;

b) veicina dzīvnieku un augu sugu iekļaušanu *CITES* papildinājumos, ja minēto sugu saglabāšanās ir uzskatāma par apdraudētu starptautiskās tirdzniecības dēļ, un veic periodisku pārskatīšanu, kuras rezultātā var sniegt ieteikumu grozīt *CITES* pielikumus, lai nodrošinātu, ka tie pienācīgi atspoguļo to sugu saglabāšanas vajadzības, kuras izmanto starptautiskajā tirdzniecībā;

c) veicina *CITES* sarakstā iekļauto sugu ilgtermiņa saglabāšanu un ilgtspējīgu izmantošanu, tostarp to likumīgu un izsekojamu tirdzniecību, vienlaikus vērtības ķēdē nodrošinot ieguvumus ieinteresētajām personām, jo īpaši vietējām kopienām, kurās iegūst *CITES* sarakstā iekļautās sugas;

d) veic pasākumus, lai saglabātu bioloģisko daudzveidību, ja tā ir pakļauta spiedienam, kurš saistīts ar tirdzniecību un ieguldījumiem, jo īpaši pasākumus, lai novērstu invazīvu svešzemju sugu izplatīšanos; un

e) ar otru Pusi apmainās ar informāciju par iniciatīvām attiecībā uz tirdzniecību ar dabas resursu produktiem, lai veicinātu bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu un ilgtspējīgu izmantošanu, un veicina šādu tirdzniecību.

4. Katrai Pusei būtu jāsadarbojas ar otru Pusi divpusējā un reģionālā līmenī, kā arī starptautiskajos forumos, tostarp ar attiecīgajām ieinteresētajām personām, par jautājumiem, kas attiecas uz tirdzniecību un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanu un ilgtspējīgu izmantošanu, kā arī attiecībā uz savvaļas dzīvnieku un augu nelikumīgas tirdzniecības apkarošanu, šajā ziņā izmantojot arī iniciatīvas, kuru mērķis ir samazināt pieprasījumu pēc nelikumīgiem savvaļas dzīvnieku un augu produktiem un īpatņiem, un jāuzlabo sadarbība tiesībaizsardzības un informācijas apmaiņas jomā.

26.7. PANTS

Tirdzniecība un ilgtspējīga mežu apsaimniekošana

1. Puses atzīst ilgtspējīgas mežu apsaimniekošanas svarīgumu un tirdzniecības nozīmi šā mērķa sasniegšanā.

2. Ņemot vērā 1. punktu, katra Puse:

a) veicina mežu saglabāšanu un ilgtspējīgu apsaimniekošanu un sekmē tādu kokmateriālu un koka izstrādājumu tirdzniecību un patēriņu, kas iegūti no ilgtspējīgi apsaimniekotiem mežiem;

b) sekmē tādu meža produktu tirdzniecību, kas nav izraisījuši atmežošanu vai meža degradāciju;

c) īsteno pasākumus, lai apkarotu nelikumīgu mežizstrādi un ar to saistītu tirdzniecību, attiecīgā gadījumā arī sadarbojoties ar trešām valstīm; un

d) apmainās ar otru Pusi ar informāciju par iniciatīvām, kas saistītas ar tirdzniecību un meža seguma saglabāšanu, un sadarbojas ar otru Pusi, lai maksimāli palielinātu savstarpējo interešu laukā ietilpstošās politikas pozitīvo ietekmi un savstarpējo atbalstspēju.

3. Katrai Pusei būtu jāsadarbojas ar otru Pusi divpusējā un reģionālā līmenī, kā arī starptautiskajos forumos, tostarp ar attiecīgajām ieinteresētajām personām, par jautājumiem, kas attiecas uz tirdzniecību un mežu saglabāšanu, kā arī mežu ilgtspējīgu apsaimniekošanu.

26.8. PANTS

Tirdzniecība un jūras bioloģisko resursu un akvakultūras ilgtspējīga pārvaldība

1. Puses atzīst, cik svarīga ir jūras bioloģisko resursu un ekosistēmu saglabāšana un ilgtspējīga pārvaldīšana, kā arī atbildīgas un ilgtspējīgas akvakultūras veicināšana, lai nodrošinātu ilgtspējīgus ekonomiskos, vides un sociālos apstākļus, un atzīst tirdzniecības lomu šo mērķu sasniegšanā.

2. Puses atzīst, ka nelegāla, nereģistrēta un neregulēta zveja (turpmāk "NNN zveja") negatīvi ietekmē tirdzniecību un vidi, un apstiprina, ka ir jārīkojas, lai izbeigtu NNN zveju un līdz ar to risinātu problēmas, kas saistītas ar pārzveju un zvejas resursu neilgtspējīgu izmantošanu.

3. Ievērojot 1. un 2. punktu, katra Puse:

a) rīkojas saskaņā ar principiem, kas ietverti Apvienoto Nāciju Organizācijas Jūras tiesību konvencijā, kas noslēgta Montegobejā 1982. gada 10. decembrī, Apvienoto Nāciju Organizācijas Nolīgumā par Apvienoto Nāciju Organizācijas 1982. gada 10. decembra Jūras tiesību konvencijas noteikumu īstenošanu attiecībā uz transzonālo zivju krājumu un tālu migrējošo zivju krājumu saglabāšanu un apsaimniekošanu, kas atklāts parakstīšanai Ņujorkā 1995. gada 4. decembrī, Pārtikas un lauksaimniecības organizācijas (turpmāk "*FAO*") Nolīgumā par zvejas kuģu atbilstības veicināšanu starptautiskajiem saglabāšanas un pārvaldības pasākumiem atklātā jūrā, kas apstiprināts 1993. gada 24. novembrī ar *FAO* konferences 27. sesijā pieņemto Rezolūciju 15/93, *FAO* konferencē 1995. gada 31. oktobrī pieņemtajā *FAO* Atbildīgas zivsaimniecības rīcības kodeksā un *FAO* konferences 36. sesijā 2009. gada 22. novembrī apstiprinātajā *FAO* Nolīgumā par ostas valsts pasākumiem, lai aizkavētu, novērstu un izskaustu nelegālu, nereģistrētu un neregulētu zveju;

b) īsteno ilgtermiņa saglabāšanas un apsaimniekošanas pasākumus un dzīvo jūras resursu ilgtspējīgu izmantošanu, kā noteikts galvenajos Apvienoto Nāciju Organizācijas un *FAO* instrumentos[157], kas attiecas uz minētajiem jautājumiem;

c) aktīvi piedalās to reģionālo zvejniecības pārvaldības organizāciju darbā, kurās abas Puses ir locekles, novērotājas vai sadarbības partneres, kas nav līgumslēdzējas puses, ar mērķi nodrošināt jūras bioloģisko resursu un jūras vides ilgtspējīgu izmantošanu, pārvaldību un saglabāšanu, tostarp attiecīgā gadījumā aktīvu līdzdalību pārvaldības, saglabāšanas un kontroles pasākumu pieņemšanā, ko veic minētās reģionālās zvejniecības pārvaldības organizācijas, un to efektīvā īstenošanā un izpildē, tostarp attiecīgā gadījumā saistībā ar nozvejas dokumentēšanu vai sertifikācijas shēmām;

d) īsteno efektīvus pasākumus NNN zvejas apkarošanai, tostarp pasākumus, lai izslēgtu NNN zvejas produktus no tirdzniecības plūsmām, un šajā nolūkā sadarbojas un apmainās ar informāciju; un

[157] Minētie instrumenti, ciktāl tie ir piemērojami, cita starpā var ietvert ANO Jūras tiesību konvenciju, *FAO* Nolīgumu par zvejas kuģu atbilstības veicināšanu starptautiskajiem saglabāšanas un pārvaldības pasākumiem atklātā jūrā, ANO Nolīgumu par ANO 1982. gada 10. decembra Jūras tiesību konvencijas noteikumu īstenošanu attiecībā uz transzonālo zivju krājumu un tālu migrējošo zivju krājumu saglabāšanu un apsaimniekošanu un *FAO* Nolīgumu par ostas valsts pasākumiem, lai aizkavētu, novērstu un izskaustu nelegālu, nereģistrētu un neregulētu zveju.

e) veicina ilgtspējīgas un atbildīgas akvakultūras attīstību, tostarp vajadzības gadījumā saistībā ar *FAO* Atbildīgas zivsaimniecības rīcības kodeksā ietverto mērķu un principu īstenošanu.

4. Katrai Pusei būtu jāsadarbojas ar otru Pusi un reģionālajām zvejniecības pārvaldības organizācijām un citiem starptautiskajiem forumiem, lai panāktu ilgtspējīgu zvejniecības pārvaldību.

26.9. PANTS

Tirdzniecība un atbildīga piegādes ķēžu pārvaldība

1. Puses atzīst, cik svarīga ir atbildīga piegādes ķēžu pārvaldība, kurā tiek izmantota atbildīga uzņēmējdarbības un korporatīvās sociālās atbildības prakse, kas veicina labvēlīgu vidi, un cik liela ir tirdzniecības nozīme, lai sasniegtu atbildīgas piegādes ķēžu pārvaldības mērķi.

2. Ņemot vērā 1. punktu, katra Puse:

a) veicina korporatīvo sociālo atbildību vai atbildīgu uzņēmējdarbību, tostarp mudinot uzņēmumus pārņemt attiecīgo praksi; un

b) atbalsta to, ka tiek izplatīti un izmantoti attiecīgie starptautiskie instrumenti, piemēram, ESAO Atbildīgas uzņēmējdarbības vadlīnijas daudznacionāliem uzņēmumiem, SDO Trīspusējā deklarācija par principiem attiecībā uz daudznacionāliem uzņēmumiem un sociālo politiku, kura pieņemta Ženēvā 1977. gada novembrī, ANO Globālais līgums un ANO Vadošie principi uzņēmējdarbībai un cilvēktiesībām, kurus ANO Cilvēktiesību padome apstiprināja ar 2011. gada 16. jūnija Rezolūciju 17/4.

3. Puses atzīst, ka korporatīvās sociālās atbildības vai atbildīgas uzņēmējdarbības jomā noderīgas ir starptautiskas nozares pamatnostādnes, piemēram, ESAO Pienācīgas pārbaudes vadlīnijas attiecībā uz atbildīgām piegādes ķēdēm, un veicina kopīgu darbu šajā jomā, tostarp attiecībā uz trešām valstīm. Katra Puse veicina minētās Puses atbalstīto pamatnostādņu ieviešanu.

4. Puses apmainās ar informāciju, kā arī paraugpraksi un vajadzības gadījumā sadarbojas divpusējā un reģionālā līmenī, kā arī starptautiskajos forumos saistībā ar jautājumiem, uz kuriem attiecas šis pants.

26.10. PANTS

Citas iniciatīvas saistībā ar tirdzniecību un ieguldījumiem, kas veicina ilgtspējīgu attīstību

1. Puses apstiprina savu apņemšanos panākt nozīmīgāku tirdzniecības un ieguldījumu devumu ilgtspējīgas attīstības mērķa īstenošanā attiecībā uz tā ekonomiskajiem, sociālajiem un vides aspektiem.

2. Ņemot vērā 1. punktu, katra Puse veicina:

a) tirdzniecības un ieguldījumu politiku, kas atbalsta SDO Pienācīga darba nodrošināšanas programmas mērķus un atbilst SDO 2008. gada Deklarācijai par sociālo taisnīgumu godīgai globalizācijai, tostarp politiku attiecībā uz algām, ienākumiem un darba laiku, iekļaujošu sociālo aizsardzību, darba aizsardzību un citiem aspektiem, kas saistīti ar darba apstākļiem;

b) vides preču un pakalpojumu tirdzniecību un ieguldījumus, tostarp tos, kas ir īpaši svarīgi klimata pārmaiņu mazināšanai, piemēram, ilgtspējīgu un atjaunīgu enerģiju un energoefektīvus produktus un pakalpojumus, cita starpā vēršoties pret attiecīgajiem ar tarifiem nesaistītajiem šķēršļiem, pieņemot politikas satvarus, kas veicina vislabāko pieejamo tehnoloģiju ieviešanu, un sadarbojoties saistībā ar iniciatīvām minētajā jomā; un

c) tādu preču tirdzniecību, kuras palīdz uzlabot sociālos apstākļus un ieviest videi draudzīgu praksi, tai skaitā tādu preču tirdzniecību, uz ko attiecas brīvprātīgās ilgtspējas nodrošināšanas shēmas, piemēram, godīgas un ētiskas tirdzniecības shēmas un ekomarķējumi.

3. Pusēm būtu jāsadarbojas divpusējā un reģionālā līmenī, kā arī starptautiskajos forumos saistībā ar jautājumiem, uz kuriem attiecas šis pants.

26.11. PANTS

Zinātniskā un tehniskā informācija

1. Pieņemot vai īstenojot pasākumus, kuru mērķis ir aizsargāt vidi vai darba apstākļus un kuri var ietekmēt tirdzniecību vai ieguldījumus, katra Puse ņem vērā pieejamo zinātnisko un tehnisko informāciju, attiecīgos starptautiskos standartus, pamatnostādnes vai ieteikumus.

2. Ja trūkst pilnīgas zinātniskās noteiktības un pastāv draudi, ka tiks nodarīts nopietns vai neatgriezenisks kaitējums videi vai darba drošībai un veselības aizsardzībai, Puse var pieņemt izmaksu ziņā efektīvus pasākumus, pamatojoties uz piesardzības principu. Šādi pasākumi ir saskanīgi ar šo nolīgumu, vai to pamatojums atbilst tā noteikumiem. Tie balstās uz attiecīgo pieejamo informāciju, un tos periodiski pārskata, ņemot vērā jaunu zinātnisko informāciju.

26.12. PANTS

Pārredzamība

Ja Puse pieņem un īsteno vispārpiemērojamus pasākumus, kuru nolūks ir aizsargāt vidi un darba apstākļus un kuri var ietekmēt tirdzniecību vai ieguldījumus starp Pusēm, vai tirdzniecības vai ieguldījumu pasākumus, kuri var ietekmēt vides vai darba apstākļu aizsardzību, minētā Puse to dara saskaņā ar 27. nodaļu (Pārredzamība) un nodrošina ieinteresētajām personām pienācīgas iespējas paust viedokli par ierosinātajiem pasākumiem saskaņā ar saviem iekšzemes normatīvajiem aktiem.

26.13. PANTS

Sadarbība tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības jomā

1. Puses atzīst sadarbības nozīmi šīs nodaļas mērķu sasniegšanā.

2. Šā panta 1. punktā minētā sadarbība var aptvert tādas jomas kā:

a) tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības darba un vides aspekti starptautiskos forumos, tostarp jo īpaši PTO, SDO, ANO Vides asamblejā un Programmā un daudzpusējos vides nolīgumos;

b) darba un vides tiesību un standartu ietekme uz tirdzniecību un ieguldījumiem; un

c) tirdzniecības un ieguldījumu tiesību ietekme uz darbu un vidi.

3. Šā panta 1. punktā minētā sadarbība var attiekties arī uz šādu instrumentu ar tirdzniecību saistītajiem aspektiem:

a) galvenās, uz pārvaldību orientētās un citas aktuālās SDO konvencijas, kas ir svarīgas tirdzniecības kontekstā;

b) SDO pienācīga darba nodrošināšanas programma, tai skaitā sadarbība attiecībā uz saiknēm starp tirdzniecību un pilnīgu un produktīvu nodarbinātību, darba tirgus pielāgošanos, darba pamatstandartiem, pienācīgu darba nodrošināšanu globālajās piegādes ķēdēs, sociālo aizsardzību un sociālo iekļaušanu, sociālo dialogu, prasmju pilnveidošanu un dzimumu līdztiesību;

c) daudzpusējie vides nolīgumi, ietverot sadarbību muitas jomā un atbalstu otras Puses dalībai šādos nolīgumos;

d) pašreizējie un turpmākie starptautisko klimata pārmaiņu apkarošanas režīmi, tostarp līdzekļi mazoglekļa tehnoloģiju un energoefektivitātes veicināšanai, oglekļa cenas noteikšanas pasākumu sagatavošana un pieņemšana, starp kuriem minamas emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas, uz ekosistēmām balstīta pielāgošanās klimata pārmaiņām un ūdens resursu apsaimniekošanas pielāgošanas pieeja;

e) Monreālas protokols par ozona slāni noārdošām vielām un tā Kigali grozījums, jo īpaši:

i) pasākumi ozona slāni noārdošu vielu (ONV) un fluorogļūdeņražu (*HFC*) ražošanas, patēriņa un tirdzniecības kontrolei;

ii) videi draudzīgu alternatīvu ieviešana;

iii) standartu atjaunināšana; un

iv) tādu vielu nelikumīgas tirdzniecības apkarošana, kuras reglamentē minētais nolīgums;

f) iekļaujošas zaļās izaugsmes un aprites ekonomikas veicināšana;

g) pārredzamas privātas un publiskas ilgtspējas nodrošināšanas sistēmas, tostarp ekomarķēšana;

h) ekosistēmu aizsardzība un atjaunošana, piekļuve ģenētiskajiem resursiem un to izmantošanā gūto ieguvumu taisnīga un vienlīdzīga sadale saskaņā ar Konvencijai par bioloģisko daudzveidību pievienoto Nagojas Protokolu par piekļuvi ģenētiskajiem resursiem un to ieguvumu taisnīgu un vienlīdzīgu sadali, kas gūti no to izmantošanas, kurš noslēgts Nagojā 2010. gada 29. oktobrī, kā arī ekosistēmu un to pakalpojumu un saistīto ekonomikas instrumentu novērtēšana;

i) korporatīvā sociālā atbildība, atbildīga uzņēmējdarbība un globālo piegādes ķēžu atbildīga pārvaldība, tostarp attiecībā uz starptautiski saskaņotu instrumentu ievērošanu, īstenošanu un izplatīšanu;

j) ķīmisko vielu un atkritumu pareiza apsaimniekošana;

k) bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas un ilgtspējīgas izmantošanas veicināšana, tostarp apkarojot savvaļas dzīvnieku un augu nelikumīgu tirdzniecību, kā minēts 26.6. pantā;

l) mežu saglabāšanas un ilgtspējīgas apsaimniekošanas veicināšana, lai apturētu atmežošanu un nelikumīgu mežizstrādi, tostarp tādu meža produktu tirdzniecības veicināšana, kas nav izraisījuši atmežošanu vai meža degradāciju, kā minēts 26.7. pantā; un

m) ilgtspējīgas zvejas prakses un ilgtspējīgi pārvaldītu zivju produktu tirdzniecības veicināšana, kā arī jūras vides aizsargāšana un atjaunošana, kā minēts 26.8. pantā.

26.14. PANTS

Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomiteja

1. Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomitejas, kas izveidota ar 1.10. panta (Šā nolīguma III daļas apakškomitejas un citas struktūras) 1. punkta l) apakšpunktu, pirmā sanāksme notiek gada laikā no šā nolīguma spēkā stāšanās dienas, ja vien Puses nevienojas citādi, un pēc tam pēc vajadzības saskaņā ar šā nolīguma IV daļas 1.4. panta (Apakškomitejas un citas struktūras) 3. punktu.

2. Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomiteja:

a) veicina un uzrauga šīs nodaļas, tostarp saskaņā ar šo nodaļu veikto sadarbības pasākumu, efektīvu īstenošanu un administrēšanu;

b) veic 26.17. līdz 26.19. pantā minētos uzdevumus;

c) sniedz ieteikumus Apvienotajai komitejai, tostarp attiecībā uz tematiem, kas jāapspriež ar vietējo konsultantu grupu un pilsoniskās sabiedrības forumu, kuri minēti attiecīgi šā nolīguma IV daļas 1.7. pantā (Vietējās konsultantu grupas) un 1.8. pantā (Pilsoniskās sabiedrības forums); un

d) pēc Pušu vienošanās izskata jebkādus citus jautājumus, kas saistīti ar šo nodaļu.

3. Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomiteja pēc katras sanāksmes publicē ziņojumu.

4. Katra Puse pienācīgi ņem vērā paziņojumus un sabiedrības viedokļus par jautājumiem, kas saistīti ar šo nodaļu, un par šādiem paziņojumiem un viedokļiem informē Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomiteju un tās pilsoniskās sabiedrības mehānismus, kuri minēti šā nolīguma IV daļas 1.6. pantā (Attiecības ar pilsonisko sabiedrību).

26.15. PANTS

Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības kontaktpunkti

Katra Puse ieceļ kontaktpunktu, kas atvieglo saziņu un koordināciju starp Pusēm jebkuros jautājumos, kuri saistīti ar šīs nodaļas īstenošanu, un paziņo otrai Pusei tā kontaktinformāciju. Puses nekavējoties informē viena otru par visām izmaiņām minētajā kontaktinformācijā.

26.16. PANTS

Strīdu izšķiršana

Ja Pusēm rodas domstarpības par šīs nodaļas interpretāciju vai piemērošanu, Puses izmanto vienīgi 26.17. un 26.18. pantā minētās strīdu izšķiršanas procedūras.

26.17. PANTS

Apspriešanās

1. Puse var pieprasīt apspriešanos ar otru Pusi par jebkuru jautājumu, kas rodas par šīs nodaļas interpretāciju vai piemērošanu; šajā nolūkā tā iesniedz rakstisku pieprasījumu otras Puses kontaktpunktam, kas izveidots saskaņā ar 26.15. pantu. Pieprasījumā norāda apspriešanās pieprasīšanas iemeslus, tostarp attiecīgā jautājuma aprakstu. Apspriešanās sākas nekavējoties, tiklīdz Puse iesniegusi pieprasījumu rīkot apspriešanos, un jebkurā gadījumā ne vēlāk kā 30 dienas pēc pieprasījuma saņemšanas dienas, ja vien Puses nevienojas par ko citu. Apspriešanās notiek klātienē vai, ja Puses par to vienojas, elektroniski.

2. Puses apspriežas, lai panāktu savstarpēji apmierinošu jautājuma risinājumu. Attiecībā uz jautājumiem, kas saistīti ar šajā nodaļā minētajiem daudzpusējiem nolīgumiem, Puses ņem vērā SDO vai attiecīgo daudzpusējo vides organizāciju vai struktūru sniegto informāciju, lai nodrošinātu saskanību starp Pušu darbu un šo organizāciju vai struktūru darbu. Attiecīgā gadījumā un ja Puses par to savstarpēji vienojušās, tās kopīgi konsultējas ar šādām organizācijām vai struktūrām, vai ar jebkuru citu ekspertu vai struktūru, ko tās uzskata par piemērotu.

3. Ja 30 dienās pēc 1. punktā minētā pieprasījuma saņemšanas dienas kāda Puse uzskata, ka jautājums ir jāapspriež sīkāk, minētā Puse var rakstiski pieprasīt, lai tiktu sasaukta Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomitejas sanāksme, un par minēto pieprasījumu paziņo 1. punktā minētajam kontaktpunktam. Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomiteja tiekas nekavējoties un cenšas panākt savstarpēji apmierinošu jautājuma risinājumu.

4. Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomiteja pēc vajadzības lūdz padomus vietējām konsultantu grupām, kas minētas šā nolīguma IV daļas 1.7. pantā (Vietējās konsultantu grupas), vai citiem ekspertiem.

5. Visus Pušu panāktos risinājumus publisko.

26.18. PANTS

Ekspertu grupa

1. Ja 90 dienu laikā pēc apspriešanās pieprasījuma, kas izteikts saskaņā ar 26.17. pantu, Puses nav panākušas savstarpēji saskaņotu risinājumu, Puse var pieprasīt izveidot ekspertu grupu jautājuma izskatīšanai. Minēto pieprasījumu iesniedz rakstiski otras Puses kontaktpunktam, kas iecelts saskaņā ar 26.15. pantu. Pieprasījumā norāda iemeslus, kāpēc pieprasīts izveidot ekspertu grupu, tostarp atsauci uz sūdzības juridisko pamatu.

2. Ja vien šajā pantā nav noteikts citādi, piemēro 31.6. pantu (Šķīrējtiesas izveide), 31.10. pantu (Šķīrējtiesas pienākumi), 31.20. pantu (Šķīrējtiesnešu aizstāšana), 31.21. pantu (Reglaments), 31.22. pantu (Apturēšana un izbeigšana), 31.23. pantu (Informācijas saņemšana) un 31.24. pantu (Tulkošanas noteikumi), un 31. nodaļas (Strīdu izšķiršana) E iedaļu (Kopīgie noteikumi), kā arī 31.-A pielikumu (Reglaments) un 31.-B pielikumu (Šķīrējtiesnešu un mediatoru rīcības kodekss).

3. Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomiteja savā pirmajā sanāksmē pēc šā nolīguma stāšanās spēkā izveido sarakstu ar ne mazāk par 15 personām, kuras vēlas un spēj kā eksperti darboties ekspertu grupā. Sarakstu veido šādi trīs apakšsaraksti: viens apakšsaraksts katrai Pusei un viens to personu apakšsaraksts, kas nav nevienas Puses valstspiederīgie un kas var būt ekspertu grupas priekšsēdētāji. Katra Puse savam apakšsarakstam izraugās vismaz piecas personas. Puses arī izraugās vismaz piecas personas, ko iekļauj priekšsēdētāju kandidātu sarakstā. Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomiteja nodrošina, ka saraksts tiek atjaunināts un ka ekspertu skaits vienmēr ir ne mazāks par 15 personām.

4. Šā panta 3. punktā minētajām personām ir speciālas zināšanas vai pieredze darba vai vides tiesību jomā, šīs nodaļas jautājumu jomā vai tādu strīdu izšķiršanas jomā, kas rodas saistībā ar starptautiskiem nolīgumiem. Tās ir neatkarīgas, darbojas privātpersonas statusā un attiecībā uz jautājumiem, kas saistīti ar domstarpībām, nepilda nevienas organizācijas vai valdības norādījumus, nav saistītas ar Pušu valdībām un atbilst šā nolīguma 31.-B pielikumā izklāstītajiem noteikumiem (Šķīrējtiesnešu un mediatoru rīcības kodekss).

5. Ekspertu grupu izveido saskaņā ar 31.6. panta (Šķīrējtiesas izveide) 2. un 3. punktā izklāstītajām procedūrām. Ekspertus izraugās no personām, kas iekļautas šā panta 3. punktā minētajos apakšsarakstos, saskaņā ar 31.7. pantu (Šķīrējtiesas sastāvs).

6. Ja vien piecās dienās pēc ekspertu grupas izveides, kā noteikts 31.6. panta (Šķīrējtiesas izveide) 3. punktā, Puses nevienojas citādi, grupas darba uzdevums ir šāds:

“ņemot vērā šā nolīguma III daļas (Tirdzniecība un ieguldījumi) 26. nodaļas (Tirdzniecība un ilgtspējīga attīstība) attiecīgos noteikumus, izskatīt jautājumu, kas izklāstīts pieprasījumā izveidot ekspertu grupu, sniegt konstatējumus un ieteikumus jautājuma atrisināšanai un sniegt ziņojumu saskaņā ar 26.18. panta (Ekspertu grupa) 8. punktu”.

7. Jautājumos, kas saistīti ar šajā nodaļā minēto daudzpusējo nolīgumu ievērošanu, ekspertu grupa cenšas lūgt informāciju un padomu attiecīgajām SDO struktūrām vai citām struktūrām, kuras izveidotas saskaņā ar minētajiem nolīgumiem.

8. Ekspertu grupa sniedz Pusēm starpposma ziņojumu 90 dienu laikā pēc ekspertu grupas izveidošanas un galīgo ziņojumu ne vēlāk kā 30 dienas pēc starpposma ziņojuma sniegšanas. Minētajos ziņojumos izklāsta faktu konstatējumus, attiecīgo noteikumu piemērojamību, kā arī konstatējumu un ieteikumu pamatojumu. Katra Puse galīgo ziņojumu publisko 15 dienu laikā pēc tam, kad ekspertu grupa to iesniegusi.

9. Ņemot vērā ekspertu grupas ziņojumu un ieteikumus, Puses apspriež, kādus pasākumus būtu lietderīgi īstenot. Puse, kas īsteno attiecīgos pasākumus, ne vēlāk kā trīs mēnešus pēc ziņojuma publiskošanas informē savu vietējo konsultantu grupu, kura minēta šā nolīguma IV daļas 1.7. pantā (Vietējās konsultantu grupas), un otru Pusi par visām veicamajām darbībām vai pasākumiem. Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomiteja uzrauga turpmākos pasākumus pēc ekspertu grupas ziņojuma un tās ieteikumu sniegšanas. Vietējās konsultantu grupas, kas minētas šā nolīguma IV daļas 1.7. pantā (Vietējās konsultantu grupas), šajā sakarā var iesniegt apsvērumus Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomitejai.

26.19. PANTS

Pārskatīšana

1. Lai uzlabotu šīs nodaļas efektīvu īstenošanu, Puses pēc šā nolīguma stāšanās spēkā sāk oficiālu pārskatīšanas procesu, cita starpā ņemot vērā šīs nodaļas īstenošanā gūto pieredzi, politikas norises katrā Pusē, starptautisko nolīgumu attīstības tendences un ieinteresēto personu paustos viedokļus. Puses tieksies pārskatīšanas procesu pabeigt 12 mēnešu laikā.

2. Šā panta 1. punkta nolūkā Puses Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomitejas sanāksmēs jo īpaši apspriež 26.14. līdz 26.18. pantā izklāstīto institucionālo un strīdu izšķiršanas noteikumu darbību, tai skaitā iespēju pārskatot izvērtēt to efektivitāti, un nostiprināt izpildes mehānismu, tai skaitā iespēju piemērot atbilstības nodrošināšanas posmu un – kā pēdējo līdzekli – attiecīgus pretpasākumus.

3. Tirdzniecības un ilgtspējīgas attīstības apakškomiteja var sagatavot attiecīgo šīs nodaļas noteikumu grozījumus, kas atspoguļo šā panta 1. un 2. punktā minēto apspriežu rezultātus, saskaņā ar grozījumu procedūru, kura noteikta šā nolīguma IV daļas 2.4. pantā (Grozījumi).

4. Neatkarīgi no pārskatīšanas iznākuma Puses apsver iespēju kā šā nolīguma būtisku elementu iekļaut Parīzes nolīgumu un veidu, kā to izdarīt.

27. NODAĻA

PĀRREDZAMĪBA

27.1. PANTS

Definīcijas

Šajā nodaļā:

a) “vispārpiemērojami pasākumi” ir vispārpiemērojami normatīvie akti, procedūras un administratīvi nolēmumi;

b) “ieinteresēta persona” ir jebkura fiziska vai juridiska persona, ko var skart vispārpiemērojams pasākums; un

c) “administratīva darbība” ir darbība vai lēmums ar juridiskām sekām, kas konkrētā gadījumā ietekmē konkrētas personas tiesības, un aptver arī administratīvu darbību vai administratīvas darbības neveikšanu vai administratīva lēmuma nepieņemšanu, kā paredzēts kādas Puses tiesību aktos;

27.2. PANTS

Mērķis

Puses tiecas veicināt pārredzamu normatīvo vidi.

27.3. PANTS

Publicēšana

1. Katra Puse nodrošina, ka vispārpiemērojams pasākums saistībā ar jebkuru jautājumu, uz kuru attiecas šā nolīguma šī daļa:

a) tiek nekavējoties publicēts oficiāli noteiktā plašsaziņas līdzeklī un, ja iespējams, elektroniskā veidā vai citādi darīts pieejams tā, lai tirgotāji un citas ieinteresētās personas varētu ar to iepazīties; un

b) tiek sniegts paskaidrojums par tā mērķi un pamatojumu, ja to pieņem centrālās valdības līmenī.

2. Ieviešot vai grozot 1. punktā minēto pasākumu, katra Puse pēc iespējas nodrošina pietiekami daudz laika starp pasākuma publicēšanu un stāšanos spēkā, lai būtu iespējams ar to iepazīties.

27.4. PANTS

Informācijas sniegšana

1. Puse pēc otras Puses pieprasījuma nekavējoties sniedz informāciju un atbild uz jautājumiem, kas attiecas uz jebkuru esošu vai ierosinātu vispārpiemērojamu pasākumu, kas būtiski ietekmē šā nolīguma darbību.

2. Informācija, kas tiek sniegta saskaņā ar šo pantu, neskar to, vai pasākums ir saderīgs ar šo nolīgumu.

27.5. PANTS

Vispārpiemērojamu pasākumu administrēšana

1. Katra Puse objektīvi, taisnīgi, konsekventi un pienācīgi administrē visus vispārpiemērojamos pasākumus saistībā ar jebkuru jautājumu, uz kuru attiecas šā nolīguma šī daļa.

2. Konkrētos gadījumos piemērojot vispārpiemērojamus pasākumus noteiktām otras Puses personām, precēm vai pakalpojumiem, katra Puse:

a) cenšas personai, ko tieši skar administratīvās procedūras, saskaņā ar saviem normatīvajiem aktiem laicīgi paziņot par procedūru sākšanu, tostarp sniegt procedūru būtības aprakstu, tiesisko pamatojumu, saskaņā ar kuru procedūras tiek uzsāktas, un strīdīgo jautājumu vispārīgu aprakstu;

b) ja to pieļauj termiņš, procesa veids un sabiedrības intereses, pirms galīgās administratīvās darbības veikšanas nodrošina personai, ko tieši skar administratīvās procedūras, pienācīgu iespēju iesniegt faktus un argumentus, kas pamato tās nostāju; un

c) nodrošina a) un b) apakšpunktā minēto procedūru atbilstību tās tiesību aktiem.

27.6. PANTS

Pārskatīšana un pārsūdzēšana

1. Katra Puse izveido vai saglabā tiesas, šķīrējtiesas vai administratīvās tiesas vai procedūras, lai nekavējoties pārskatītu un vajadzības gadījumā labotu administratīvās darbības saistībā ar jebkuru šā nolīguma šajā daļā ietvertu jautājumu[158]. Katra Puse nodrošina, ka tās pārsūdzības vai pārskatīšanas procedūras nediskriminējošā un objektīvā veidā īsteno tiesas, kas ir neatkarīgas no iestādes, kurai uzticēta administratīvā izpilde, un nav būtiski ieinteresētas lietas iznākumā.

2. Katra Puse nodrošina, ka 1. punktā minētajām procedūrās iesaistītajām pusēm:

a) ir nodrošināta pienācīga iespēja pamatot vai aizstāvēt savu nostāju; un

b) tiek izsniegts lēmums, kura pamatā ir pierādījumi un izklāsti vai, ja to prasa Puses tiesību akti – dokumenti, kurus apkopojusi administratīvā iestāde.

3. Šā panta 2. punkta b) apakšpunktā minēto lēmumu, ko var pārsūdzēt vai pārskatīt saskaņā ar minētās Puses tiesību aktiem, īsteno struktūra vai iestāde, kurai uzticēta administratīvā izpilde, minētajam lēmumam nosakot arī šīs struktūras vai iestādes praksi.

158 Lielākai noteiktībai – attiecībā uz administratīvās darbības pārskatīšanu un labošanu Puse var pieprasīt pieejamo administratīvo tiesiskās aizsardzības līdzekļu izsmelšanu.

28. NODAĻA

LABA REGULATĪVĀ PRAKSE

28.1. PANTS

Definīcijas

Šajā nodaļā:

a) "regulatīva iestāde" ir:

i) attiecībā uz Eiropas Savienību: Eiropas Komisija; un

ii) attiecībā uz Meksiku: Federālā valsts pārvalde, tostarp visas Federālās valsts pārvaldes decentralizētās struktūras; un

b) "regulatīvi pasākumi" ir vispārpiemērojami pasākumi, kurus izstrādājusi regulatīvā iestāde un pieņēmusi Puse un kuru ievērošana ir obligāta, un kuri ir:

i) attiecībā uz Eiropas Savienību:

A) regulas un direktīvas, kā paredzēts LESD 288. pantā; un

B) deleģētie un īstenošanas akti, kā noteikts attiecīgi LESD 290. un 291. pantā; un

ii) attiecībā uz Meksiku:

A) Federālās valdības izpildvaras iesniegtie likumi un likumdošanas dekrēti; un

B) jebkuri citi vispārpiemērojami administratīvie akti, tostarp, bet ne tikai, noteikumi, dekrēti, nolīgumi un *Normas Oficiales Mexicanas* ("*NOM*" jeb Meksikas oficiālie standarti).

28.2. PANTS

Vispārīgi principi

1. Puses atzīst, ka ir svarīgi:

a) regulatīvo pasākumu plānošanas, izstrādes, izdošanas, īstenošanas, izvērtēšanas un pārskatīšanas procesā izmantot labu regulatīvo praksi, lai sasniegtu iekšpolitikas mērķus; un

b) saglabāt un vairot šā nolīguma sniegtās priekšrocības, izmantojot labu regulatīvo praksi, lai atvieglotu preču un pakalpojumu tirdzniecību un palielinātu ieguldījumus starp Pusēm.

2. Katrai Pusei ir tiesības brīvi noteikt savu pieeju labai regulatīvajai praksei saskaņā ar šo nolīgumu tādā veidā, kas atbilst tās tiesiskajam regulējumam, praksei un pamatprincipiem[159], kuri ir tās regulatīvās sistēmas pamatā.

3. Neko šajā nodaļā neinterpretē kā prasību Pusei:

a) atkāpties no iekšzemes procedūrām, kas paredzētas tās regulatīvo prioritāšu apzināšanai un regulatīvo pasākumu sagatavošanai un pieņemšanai, kas nodrošina aizsardzības līmeni, ko attiecīgā Puse uzskata par piemērotu;

b) veikt darbības, kas apdraudētu vai kavētu regulatīvo pasākumu, ar kuriem sasniedz attiecīgās Puses sabiedriskās politikas mērķus, savlaicīgu pieņemšanu; vai

c) sasniegt kādu konkrētu regulatīvu rezultātu.

28.3. PANTS

Piemērošanas joma

1. Šī nodaļa attiecas uz regulatīviem pasākumiem attiecībā uz jebkuru jautājumu, uz kuru attiecas šā nolīguma šī daļa.

[159] Attiecībā uz Eiropas Savienību šādi principi ietver LESD iekļautos un no tā izrietošos principus.

2. Šī nodaļa neattiecas uz Eiropas Savienības dalībvalstu regulatīvajām iestādēm un regulatīvajiem pasākumiem, praksi vai pieejām.

28.4. PANTS

Iekšēja apspriešanās un regulatīvās izstrādes koordinācija

1. Puses atzīst, ka labas regulatīvās prakses īstenošanu var atvieglot, izmantojot iekšzemes mehānismus, kas uzlabo iekšējo apspriešanos un koordināciju, kura vajadzīga regulatīvo pasākumu izstrādes procesiem vai mehānismiem.

2. Katra Puse pieņem vai saglabā iekšējās koordinācijas vai pārskatīšanas procesus vai mehānismus attiecībā uz regulatīvajiem pasākumiem, ko izstrādā tās regulatīvā iestāde.

3. Ar šādiem procesiem vai mehānismiem cita starpā būtu jācenšas:

a) sekmēt labu regulatīvo praksi, tostarp to, kas izklāstīta šajā nodaļā;

b) pastiprināt iekšējās apspriešanās un koordināciju, lai apzinātu un novērstu nevajadzīgu dublēšanos un prasību nekonsekvenci Puses regulatīvajos pasākumos;

c) veicināt to, ka turpmākajā lēmumu pieņemšanas procesā tiek ņemta vērā gatavojamo regulatīvo pasākumu potenciālā ietekme, tostarp uz maziem un vidējiem uzņēmumiem;

d) nodrošināt atbilstību pienākumiem starptautiskās tirdzniecības un ieguldījumu jomā; un

e) veicināt to, ka tiek ņemtas vērā attiecīgās norises starptautiskajos un citos forumos.

4. Puses atzīst, ka 2. punktā minētie procesi vai mehānismi varētu atšķirties atkarībā no attiecīgajiem apstākļiem. Šajā sakarā katra Puse saskaņā ar saviem iekšzemes noteikumiem un procedūrām var uzlabot savu regulatīvo sistēmu, izmantojot papildu iekšējās apspriešanās un koordinācijas mehānismus.

5. Katra Puse var izveidot vai saglabāt centrālo koordinējošo struktūru.

28.5. PANTS

Regulatīvo procesu un mehānismu pārredzamība

Katra Puse publisko to procesu vai mehānismu aprakstus, kurus tās regulatīvā iestāde izmanto, lai sagatavotu, novērtētu vai pārskatītu regulatīvos pasākumus. Minētajos aprakstos izmanto attiecīgās pamatnostādnes, noteikumus vai procedūras, tostarp tās, kuras attiecas uz sabiedrības iespējām izteikt piezīmes.

28.6. PANTS

Sākotnējā informācija par plānotiem regulatīvajiem pasākumiem

1. Katra Puse vismaz reizi gadā publisko sarakstu ar plānotajiem būtiskajiem[160] regulatīvajiem pasākumiem, kurus tās regulatīvā iestāde pamatoti paredz pieņemt gada laikā.

2. Attiecībā uz katru regulatīvo pasākumu, kas iekļauts 1. punktā minētajā sarakstā, katrai Pusei būtu arī jāpublisko:

a) īss tā piemērošanas jomas un mērķu apraksts; un

b) paredzamais pasākuma pieņemšanas laiks, tai skaitā, ja iespējams, sabiedriskās apspriešanas laikposms.

[160] Lielākai noteiktībai – "būtisks regulatīvs pasākums" ir pasākums, kam ir ievērojama regulatīva ietekme, kā noteikusi katra Puse saskaņā ar saviem noteikumiem un procedūrām.

28.7. PANTS

Sabiedriskā apspriešana

1. Izstrādājot būtisku regulatīvu pasākumu, katra Puse saskaņā ar saviem noteikumiem un procedūrām:

a) publicē regulatīvā pasākuma projektu vai apspriešanas dokumentus, kuros ir pietiekama informācija par jaunizstrādājamo regulatīvo pasākumu, lai ikviena persona varētu novērtēt, vai un kādā veidā pasākums var būtiski ietekmēt tās intereses;

b) nediskriminējošā veidā piedāvā pienācīgas iespējas ikvienai personai izteikt piezīmes; un

c) izskata saņemtās piezīmes.

2. Katrai Pusei būtu jāizmanto elektroniskie saziņas līdzekļi un jācenšas izmantot īpašu vienotu piekļuves punktu, lai sniegtu informāciju par sabiedriskajām apspriešanām, tai skaitā par to, kā iesniegt piezīmes.

3. Katra Puse publisko visas saņemtās piezīmes, kā arī apspriešanās rezultātu kopsavilkumu. Minētais pienākums neattiecas uz situācijām, kad jānodrošina konfidenciālas informācijas vai personas datu aizsardzība vai atturēšanos publiskot neatbilstīgu saturs.

28.8. PANTS

Regulatīvās ietekmes novērtējums

1. Katra Puse veicina to, ka tās regulatīvā iestāde saskaņā ar piemērojamiem noteikumiem un procedūrām veic regulatīvās ietekmes novērtējumus, kad tiek izstrādāti būtiski regulatīvi pasākumi.

2. Veicot regulatīvās ietekmes novērtējumu saskaņā ar 1. punktu, katras Puses regulatīvā iestāde izveido un uztur procesus un mehānismus, kas veicina šādu faktoru apsvēršanu:

a) regulatīvā pasākuma nepieciešamība, tai skaitā tās problēmas būtība un nozīmīgums, ko paredzēts risināt ar regulatīvo pasākumu;

b) jebkādas reāli iespējamas un piemērotas regulatīvas un neregulatīvas alternatīvas, tostarp iespēja nereglamentēt, kas ļautu sasniegt minētās Puses sabiedriskās politikas mērķi;

c) ciktāl tas ir iespējams un būtiski, šo alternatīvu potenciālās izmaksas un ieguvumi un sociālā, ekonomiskā un vidiskā ietekme, tostarp uz starptautisko tirdzniecību un ieguldījumiem un uz mazajiem un vidējiem uzņēmumiem; atzīšana, ka dažas izmaksas un ieguvumus ir grūti izteikt skaitļos un naudā;

d) kā apskatītie risinājumi ir saistīti ar attiecīgajiem starptautiskajiem standartiem, attiecīgajā gadījumā norādot arī visu atšķirību pamatojumu; un

e) kā vislabāk sasniegt valsts politikas mērķus efektivitātes un lietderības ziņā.

3. Veicot regulatīvās ietekmes novērtējumu saskaņā ar 1. punktu, regulatīvā iestāde paļaujas uz labākajiem saprātīgi iegūstamajiem pierādījumiem, tostarp zinātnisko, tehnisko, ekonomisko vai citu informāciju.

4. Attiecībā uz regulatīvās ietekmes novērtējumu, ko regulatīvā iestāde ir veikusi par kādu regulatīvu pasākumu, attiecīgā Puse sagatavo nobeiguma ziņojumu, kurā sīki izklāsta faktorus, ko regulatīvā iestāde ņēmusi vērā savā novērtējumā, un attiecīgos konstatējumus. Šādu ziņojumu publisko ne vēlāk par regulatīvā pasākuma publiskošanas dienu.

28.9. PANTS

Retrospektīvs novērtējums

1. Katras Puses regulatīvā iestāde uztur procesus vai mehānismus, kas veicina periodisku retrospektīvu novērtēšanu vai tās regulatīvo pasākumu pārskatīšanu tādos intervālos, kādus tā uzskata par piemērotiem.

2. Veicot periodisku retrospektīvu novērtējumu, Puses regulatīvās iestādes apsver, vai pastāv iespējas efektīvāk sasniegt minētās Puses sabiedriskās politikas mērķus un samazināt nevajadzīgu regulatīvo slogu, tostarp mazajiem un vidējiem uzņēmumiem. Pamatojoties uz šiem periodiskajiem retrospektīvajiem novērtējumiem, katrai Pusei būtu jānosaka, vai tās regulatīvie pasākumi būtu jāgroza, jāracionalizē, jāpaplašina vai jāatceļ.

3. Katra Puse publisko savus periodisko retrospektīvo novērtējumu plānus un to rezultātus.

28.10. PANTS

Regulatīvais reģistrs

Katra Puse saskaņā ar saviem noteikumiem un procedūrām nodrošina, ka spēkā esošie regulatīvie pasākumi ir pieejami visi vienā brīvi piekļūstamā tīmekļa vietnē. Minētajā tīmekļa vietnē vajadzētu būt iespējamai meklēšanai pēc regulatīvā pasākuma citāta vai vārdiem, un tā būtu periodiski jāatjaunina.

28.11. PANTS

Kontaktpunkts

1. Kontaktpunkti saziņai starp Pusēm no šīs nodaļas izrietošos jautājumos:

a) Meksikai – Ekonomikas ministrijas Ārējās tirdzniecības apakšsekretariāta Starptautiskās tirdzniecības disciplīnu ģenerāldirektorāts (*Dirección General de Disciplinas de Comercio Internacional de la Subsecretaría de Comercio Exterior de la Secretaría de Economía*) vai tā tiesību pārņēmējs; un

b) Eiropas Savienībai – Tirdzniecības ģenerāldirektorāts vai tā tiesību pārņēmējs.

2. Katrs kontaktpunkts atbild par apspriešanās un koordinēšanas darbu savā attiecīgajā regulatīvajā iestādē jautājumos, kas izriet no šīs nodaļas.

3. Katra Puse paziņo otrai Pusei sava kontaktpunkta kontaktinformāciju un nekavējoties paziņo otrai Pusei par visām šīs kontaktinformācijas izmaiņām.

28.12. PANTS

Sadarbība un informācijas apmaiņa

1. Puses sadarbojas ar mērķi atvieglot šīs nodaļas īstenošanu. Minētā sadarbība var ietvert jebkādu attiecīgu darbību organizēšanu, tostarp savstarpēju palīdzību, lai stiprinātu sadarbību starp to regulatīvajām iestādēm.

2. Ne vēlāk kā vienu gadu pēc šā nolīguma spēkā stāšanās dienas Puses apmainās ar informāciju par saviem spēkā esošajiem noteikumiem un procedūrām labas regulatīvas prakses jomā un attiecīgā gadījumā par pasākumiem, kas veikti šīs nodaļas īstenošanai.

28.13. PANTS

Strīdu izšķiršana

Attiecībā uz šīs nodaļas noteikumu interpretāciju vai piemērošanu Puse neizmanto 31. nodaļā (Strīdu izšķiršana) paredzēto strīdu izšķiršanas kārtību.

29. NODAĻA

MAZIE UN VIDĒJIE UZŅĒMUMI

29.1. PANTS

Mērķis

Puses atzīst, ka ir svarīgi uzlabot sadarbību jautājumos par mazajiem un vidējiem uzņēmumiem (turpmāk "MVU"), izmantojot šajā nodaļā paredzētos līdzekļus, kā arī citus šā nolīguma noteikumus, kas citādi varētu būt īpaši izdevīgi MVU.

29.2. PANTS

Informācijas apmaiņa

1. Katra Puse izveido vai uztur savu publiski pieejamu tīmekļa vietni, kurā sniegta informācija par šo nolīgumu, tai skaitā:

a) šā nolīguma teksts, tai skaitā visi pielikumi;

b) šā nolīguma kopsavilkums; un

c) MVU izmantošanai paredzētā informācija, kas ietver:

i) to šā nolīguma noteikumu aprakstu, kurus katra Puse uzskata par būtiskiem abu Pušu MVU; un

ii) jebkādu papildu informāciju, ko Puse uzskata par noderīgu MVU, kuri vēlas izmantot šā nolīguma sniegtās iespējas.

2. Katra Puse 1. punktā minētajā tīmekļa vietnē iekļauj saites uz:

a) otras Puses attiecīgo tīmekļa vietni; un

b) Puses valdības iestāžu un to citu attiecīgo struktūru tīmekļa vietnēm, kuras sniedz informāciju, ko Puse uzskata par lietderīgu MVU, kuri vēlas nodarboties ar tirdzniecību, ieguldījumiem vai uzņēmējdarbību minētajā Pusē.

3. Šā panta 2. punkta b) apakšpunktā minētajās tīmekļa vietnēs iekļauj šādu informāciju:

a) muitas normatīvie akti un importa, eksporta un tranzīta procedūras, kā arī šim nolūkam nepieciešamās attiecīgās veidlapas un dokumenti;

b) normatīvie akti un procedūras attiecībā uz intelektuālā īpašuma tiesībām;

c) tehniskie noteikumi un, ja trešās personas veikta atbilstības novērtēšana ir obligāta, kā paredzēts 9. nodaļā (Tehniskie šķēršļi tirdzniecībā), obligātās atbilstības novērtēšanas procedūras un saites uz atbilstības novērtēšanas struktūru sarakstiem;

d) sanitārie un fitosanitārie pasākumi saistībā ar importu un eksportu;

e) noteikumi par publisko iepirkumu, datubāze, kurā ir publiskā iepirkuma paziņojumi un cita būtiska informācija saskaņā ar 21. nodaļu (Publiskais iepirkums);

f) uzņēmuma reģistrācijas procedūras; un

g) cita informācija, ko Puse uzskata par noderīgu MVU.

4. Katra Puse 1. punktā minētajā tīmekļa vietnē iekļauj saiti uz datubāzi, kurā var veikt elektronisku meklēšanu pēc tarifa nomenklatūras koda. Minētajā datubāzē:

a) iekļauj šādu informāciju par preču piekļuvi Puses tirgum:

   i) muitas nodokļu likmes un tarifa kvotas, ja tādas ir, lielākās labvēlības režīma valstīm un valstīm, kurām nav piešķirts lielākās labvēlības režīms, kā arī preferenciālas muitas nodokļu likmes un tarifa likmes kvotas;

ii) akcīzes nodokļi;

iii) pievienotās vērtības nodoklis;

iv) muitas nodevas vai citas maksas, tai skaitā konkrētiem produktiem piemērojamas nodevas;

v) izcelsmes noteikumi, kā paredzēts 3. nodaļā (Izcelsmes noteikumi un izcelsmes procedūras); un

vi) kritēriji, ko izmanto preču muitas vērtības noteikšanai; un

b) cenšas iekļaut šādu informāciju par preču piekļuvi Puses tirgum:

i) citi tarifa pasākumi;

ii) nodokļu atmaksa, atlikšana vai cita veida atbalsts, kura rezultātā samazina vai atmaksā muitas nodokļus vai atbrīvo no tiem;

iii) izcelsmes valsts marķēšanas prasības, ja tādas ir, tostarp marķējuma novietojums un metode;

iv) importa procedūrām nepieciešamā informācija; un

v) ar netarifa pasākumiem saistītā informācija.

5. Lai nodrošinātu precizitāti, katra Puse regulāri atjaunina informāciju un saites, kas sniegtas saskaņā ar 1. līdz 4. punktu.

6. Katra Puse nodrošina, ka saskaņā ar šo pantu sniegtā informācija tiek piedāvāta MVU izmantošanai piemērotā veidā. Katra Puse cenšas nodrošināt, ka informācija ir pieejama angļu valodā.

7. Puse nevienas Puses personām nepiemēro maksu par piekļuvi 1. līdz 4. punktā minētajai informācijai.

29.3. PANTS

MVU kontaktpunkti

1. Katra Puse izraugās kontaktpunktu (“MVU kontaktpunkts”), kas atbild par šajā pantā izklāstītajām funkcijām, un paziņo otrai Pusei tā kontaktinformāciju. Puses nekavējoties informē viena otru par visām izmaiņām minētajā kontaktinformācijā.

2. MVU kontaktpunkti:

a) nodrošina, ka šā nolīguma īstenošanas gaitā tiek ņemtas vērā MVU vajadzības, un apsver, kādos veidos varētu vairot MVU tirdzniecības un ieguldījumu iespējas, stiprinot Pušu sadarbību MVU jautājumos;

b) apmainās ar Pušu MVU noderīgu informāciju un nosaka šīs apmaiņas veidus, lai MVU varētu izmantot jaunās iespējas, ko sniedz šis nolīgums;

c) nodrošina, ka 29.2. pantā minētajās tīmekļa vietnēs iekļautā informācija ir atjaunināta un noderīga MVU, un apsver iespēju minētajās tīmekļa vietnēs iekļaut jebkādu papildu informāciju, ko varētu ieteikt MVU kontaktpunkts;

d) risina ikvienu MVU nozīmīgu jautājumu saistībā ar šā nolīguma īstenošanu MVU perspektīvā, tai skaitā:

   i) apmainoties ar informāciju;

   ii) vajadzības gadījumā piedaloties saskaņā ar šo nolīgumu izveidoto apakškomiteju un darba grupu darbā un iesniedzot minētajām apakškomitejām un darba grupām jautājumus un ieteikumus par to attiecīgajām konkrētajām darbības jomām, kuri ir īpaši svarīgi MVU, vienlaikus izvairoties no darba programmu dublēšanās; un

iii) apzinot un ierosinot iespējamus savstarpēji pieņemamus risinājumus, lai uzlabotu MVU spēju iesaistīties Pušu savstarpējā tirdzniecībā un ieguldījumos;

e) periodiski ziņo Apvienotajai komitejai par savu darbību; un

f) pēc Pušu vienošanās izskata ikvienu citu jautājumu, kas izriet no šā nolīguma un skar MVU.

3. MVU kontaktpunktu sanāksmes notiek pēc nepieciešamības, un tie veic savu darbu, izmantojot piemērotus saziņas kanālus, par kuriem MVU kontaktpunkti ir vienojušies un kuri var ietvert elektronisko pastu, videokonferences vai citus elektroniskos saziņas līdzekļus.

4. MVU kontaktpunkti, veicot savas darbības, vajadzības gadījumā var sadarboties ar ekspertiem un ārējām organizācijām.

29.4. PANTS

Strīdu izšķiršanas nepiemērošana

Attiecībā uz šīs nodaļas noteikumu interpretāciju vai piemērošanu Puse neizmanto 31. nodaļā (Strīdu izšķiršana) paredzēto strīdu izšķiršanas kārtību.

30. NODAĻA

IZEJVIELAS

30.1. PANTS

Definīcijas

Šajā nodaļā:

a) “atļauja” ir tāda atļauja, licence, koncesija vai līdzīgs administratīvs vai līgumisks instruments, ar ko Puses kompetentā iestāde pilnvaro kādu subjektu veikt konkrētu saimniecisko darbību tās teritorijā;

b) “subjekts” ir jebkura fiziska persona vai uzņēmums vai to grupa; un

c) “izejvielas” ir vielas, ko izmanto rūpniecības ražojumu izgatavošanā, izņemot zivju pārstrādes produktus vai lauksaimniecības produktus, un ko veido sāls, sērs, zeme un akmens, apmešanas materiāli, kaļķi un cements (HS 25); rūdas, sārņi un pelni (HS 26); preces, kas iekļautas HS 27; neorganiskās ķīmijas produkti (HS 28); organiskās ķīmiskās vielas (HS 29); mēslošanas līdzekļi (HS 31); dabiskais kaučuks (HS 40); jēlādas, kailādas un izstrādātas ādas (HS 41) un parastie metāli un dārgmetāli un pārstrādāti minerāli (ex HS 71, 72; 74–76; 78–81), izņemot urānu un toriju (HS 26.12) un radioaktīvos elementus un izotopus (HS 28.44, 28.45).

30.2. PANTS

Principi

1. Katra Puse saglabā suverēnas tiesības noteikt, vai tās teritorijā ir pieejami apgabali izejvielu izpētei un ieguvei, kā noteikts saskaņā ar tās tiesību aktiem un Apvienoto Nāciju Organizācijas Jūras tiesību konvenciju.

2. Saskaņā ar šīs nodaļas noteikumiem Puses patur sev tiesības pieņemt, saglabāt un īstenot pasākumus, kas vajadzīgi, lai sasniegtu leģitīmus sabiedriskās kārtības mērķus, piemēram, nodrošināt izejvielu piegādi, aizsargāt sabiedrību, vidi, sabiedrības veselību un patērētājus, kā arī veicināt sabiedrības drošību un drošumu.

30.3. PANTS

Eksporta un importa monopolizācija

Puse nenosaka vai nesaglabā importa vai eksporta monopolu attiecībā uz izejvielām. Šajā pantā importa vai eksporta monopols ir vienas Puses iestādes piešķirtas ekskluzīvas tiesības vai pilnvarojums kādam subjektam importēt izejvielas vai eksportēt tās uz otru Pusi[161].

[161] Lielākai noteiktībai – šis noteikums neskar 10. nodaļas (Ieguldījumi) un 11. nodaļas (Pakalpojumu pārrobežu tirdzniecība) noteikumus un to pielikumus un neietver nekādas tiesības, kas izriet no ekskluzīvu intelektuālā īpašuma tiesību piešķiršanas.

30.4. PANTS

Eksporta cena

Puse, lai kādi nebūtu tās izmantotie pasākumi, nepieņem vai nesaglabā augstāku cenu izejvielu eksportam uz otru Pusi nekā cena, ko iekasē par minētajām precēm, ja tās paredzētas iekšzemes tirgum.

30.5. PANTS

Iekšzemes cena

1. Puses var regulēt izejvielu iekšzemes piegādes cenu (turpmāk "regulētā cena"), vienīgi nosakot sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības.

2. Ja Puse nosaka sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības, tā nodrošina, ka saistības:

a) ir skaidri definētas, pārredzamas un samērīgas; un

b) netiek saglabātas, ja vairs nepastāv apstākļi vai mērķi, kas ir to noteikšanas pamatā.

3. Puse, kas regulē cenu, nodrošina, ka 2. punktā minētā regulētās cenas aprēķināšanas metodika tiek publicēta pirms tās stāšanās spēkā.

30.6. PANTS

Sadarbība izejvielu jomā

Puses sadarbojas izejvielu jomā ar mērķi cita starpā:

a) samazināt vai atcelt pasākumus, kas kropļo tirdzniecību un ieguldījumus trešās valstīs un kas ietekmē izejvielas;

b) koordinēt savu nostāju starptautiskos forumos, kuros tiek apspriesti ar izejvielām saistīti tirdzniecības un ieguldījumu jautājumi, un veicināt starptautiskas programmas izejvielu jomā;

c) veicināt tirgus datu apmaiņu izejvielu jomā;

d) veicināt korporatīvo sociālo atbildību saskaņā ar starptautiskajiem standartiem, piemēram, ESAO Atbildīgas uzņēmējdarbības vadlīnijām daudznacionāliem uzņēmumiem un ESAO Pienācīgas pārbaudes vadlīnijām atbildīgai uzņēmējdarbībai;

e) veicināt pētniecību, attīstību, inovāciju un apmācību attiecīgajās kopīgu interešu jomās izejvielu jomā;

f) sekmēt informācijas un paraugprakses apmaiņu par iekšpolitikas attīstību; un

g) veicināt resursu efektīvu izmantošanu, tostarp uzlabot ražošanas procesus, kā arī ilgizturību, remontējamību, projektēšanu demontāžai, atvieglot preču atkārtotu izmantošanu un pārstrādi.

31. NODAĻA

STRĪDU IZŠĶIRŠANA

A IEDAĻA

Mērķis un piemērošanas joma

31.1. PANTS

Mērķis

Šīs nodaļas mērķis ir izveidot efektīvu un lietderīgu mehānismu, lai novērstu un atrisinātu jebkuru strīdu starp Pusēm par to, kā interpretēt un piemērot šā nolīguma šo daļu, ar nolūku rast savstarpēji saskaņotu risinājumu, ja tas iespējams.

31.2. PANTS

Piemērošanas joma

Ja vien nav noteikts citādi, šo nodaļu piemēro jebkuram Pušu strīdam par šā nolīguma šīs daļas noteikumu (turpmāk "aptvertie noteikumi") interpretāciju vai piemērošanu, ja Puse uzskata, ka otras Puses pasākums[162] nav saderīgs ar kādu no aptvertajiem noteikumiem.

31.3. PANTS

Definīcijas

Šajā nodaļā piemēro definīcijas, kas izklāstītas 31.-A pielikumā un 31.-B pielikumā.

[162] Lielākai noteiktībai – jebkura uz kādu Pusi attiecināma darbība vai bezdarbība šīs nodaļas izpratnē var būt minētās Puses pasākums. Puses ierosināto pasākumu var apspriest saskaņā ar 31.5. pantu. Lai pārskatītu ierosināto pasākumu, netiek izveidota ekspertu grupa.

31.4. PANTS

Foruma izvēle

1. Ja strīds rodas attiecībā uz kādu pasākumu, kurš, iespējams, neatbilst kādām šā nolīguma šajā daļā noteiktām saistībām un praktiski līdzvērtīgām saistībām, kas paredzētas citā starptautiskā nolīgumā, kurā abas Puses ir dalībnieces, tostarp PTO līgumā, tad forumu strīda izšķiršanai izvēlas tā Puse, kura vēlas izmantot tiesisko aizsardzību.

2. Kad Puse ir sākusi strīdu izšķiršanas procedūras saskaņā ar šo nodaļu vai saskaņā ar citu starptautisku nolīgumu, minētā Puse attiecībā uz konkrēto pasākumu, kas minēts 1. punktā, nesāk strīdu izšķiršanas procedūras citā forumā, ja vien pirmajā izvēlētajā forumā nav iespējams izdarīt konstatējumus procesuālu vai ar jurisdikciju saistītu iemeslu dēļ.

3. Šajā pantā:

a) strīdu izšķiršanas procedūras, kas noris saskaņā ar šo nodaļu, uzskata par uzsāktām, kad viena Puse pieprasa izveidot šķīrējtiesu saskaņā ar 31.6. pantu;

b) uzskata, ka strīdu izšķiršanas procedūras, kas noris saskaņā ar PTO līgumu, Puse ir ierosinājusi, pieprasot izveidot šķīrējtiesas sastāvu atbilstīgi VSI 6. pantam; un

c) strīdu izšķiršanas procedūras, kas noris saskaņā ar jebkuru citu nolīgumu, uzskata par uzsāktām saskaņā ar minētā nolīguma attiecīgajiem noteikumiem.

4. Neskarot 2. punktu, nekas šajā nolīgumā neliedz Pusei apturēt saistību izpildi, ja to atļāvusi PTO Strīdu izšķiršanas padome vai ja tas atļauts saskaņā ar cita starptautiska nolīguma, kurā Puses ir dalībnieces, strīdu izšķiršanas procedūrām. PTO līgumu vai jebkādu citu starptautisko nolīgumu starp Pusēm neizmanto par pamatojumu, lai liegtu Pusei apturēt saistību izpildi saskaņā ar šā nolīguma šo daļu.

B IEDAĻA

Apspriešanās

31.5. PANTS

Apspriešanās

1. Puses cenšas atrisināt visus 31.2. pantā minētos strīdus, labā ticībā sākot apspriesties ar mērķi panākt savstarpēji saskaņotu risinājumu.

2. Puse ierosina apspriešanos, iesniedzot otrai Pusei rakstisku pieprasījumu, kurā norāda izskatāmo jautājumu un aptvertos noteikumus, ko tā uzskata par piemērojamiem.

3. Puse, kurai iesniegts apspriešanās pieprasījums, atbild uz pieprasījumu nekavējoties un jebkurā gadījumā ne vēlāk kā 10 dienas pēc tā saņemšanas dienas. Apspriešanos rīko ne vēlāk kā 30 dienas pēc pieprasījuma saņemšanas dienas, un, ja vien Puses nevienojas citādi, tā notiek pieprasījuma saņēmējas Puses teritorijā. Apspriešanos uzskata par pabeigtu 30 dienu laikā no pieprasījuma saņemšanas dienas, ja vien abas Puses nevienojas to turpināt.

4. Apspriešanās steidzamos jautājumos, tostarp tādos, kas attiecas uz ātrbojīgām precēm, notiek 15 dienu laikā pēc apspriešanās pieprasījuma saņemšanas dienas. Apspriešanos uzskata par pabeigtu minētajās 15 dienās, ja vien abas Puses nevienojas to turpināt.

5. Apspriešanās laikā katra Puse sniedz otrai Pusei pietiekamu faktisko informāciju, lai varētu pilnībā pārbaudīt to, kādā veidā aplūkojamais pasākums varētu ietekmēt šīs daļas piemērošanu. Katra Puse cenšas nodrošināt to valdības kompetento iestāžu, kurām ir speciālās zināšanas apspriežamajā jautājumā, personāla dalību apspriedēs.

6. Apspriešanās un jo īpaši Pušu nostāja, ko tās ieņēmušas apspriešanas laikā, ir konfidenciālas un neskar nevienas Puses tiesības jebkuros turpmākajos procesos. Katra Puse aizsargā jebkādu konfidenciālu informāciju, kas saņemta apspriešanās laikā, ja to pieprasa Puse, kura sniegusi informāciju.

7. Ja atbildētāja Puse uz pieprasījumu rīkot apspriešanos nesniedz atbildi 10 dienās pēc tā saņemšanas vai ja apspriešanās nenotiek 3. vai 4. punktā noteiktajos termiņos, vai ja Puses vienojas nerīkot apspriešanos, vai ja apspriešanās ir pabeigta, nepanākot vienošanos par savstarpēji saskaņotu risinājumu, tad apspriešanās pieprasītāja Puse var izmantot 31.6. pantu.

C IEDAĻA

Šķīrējtiesas procedūras

31.6. PANTS

Šķīrējtiesas izveide

1. Ja Puses nav atrisinājušas domstarpības apspriežoties, kā paredzēts 31.5. pantā, apspriešanās pieprasītāja Puse var pieprasīt izveidot šķīrējtiesu.

2. Šķīrējtiesas izveidošanas pieprasījumu iesniedz rakstiski otrai Pusei. Prasītāja Puse pieprasījumā izklāsta aplūkojamo pasākumu un, pietiekami skaidri norādot sūdzības juridisko pamatu, paskaidro, kādēļ minētais pasākums ir pretrunā aptvertajiem noteikumiem.

3. Pēc pieprasījuma saņemšanas izveido šķīrējtiesu.

31.7. PANTS

Šķīrējtiesas sastāvs

1. Šķīrējtiesā ir trīs šķīrējtiesneši.

2. Pēc tam, kad ir saņemts 31.6. panta 2. punktā minētais rakstiskais pieprasījums, Puses 15 dienu laikā apspriežas. Šajā nolūkā katra Puse 10 dienu laikā pēc šāda rakstiskā pieprasījuma saņemšanas ieceļ šķīrējtiesnesi, kas var būt minētās Puses valstspiederīgais, un izvirza otrai Pusei ne vairāk kā trīs kandidātus priekšsēdētāja amatam. Puses 15 dienu laikā pēc 31.6. panta 2. punktā minētā rakstiskā pieprasījuma saņemšanas cenšas vienoties par priekšsēdētāju, izskatot saņemtās priekšsēdētāja kandidatūras. Puse var iebilst pret otras Puses izvirzīto šķīrējtiesnesi, ja tā uzskata, ka šāda persona neatbilst 31.9. pantā noteiktajām prasībām.

3. Ja Puses 2. punktā noteiktajā 15 dienu termiņā nevienojas par šķīrējtiesas sastāvu, tad, lai izveidotu šķīrējtiesu, Puses piemēro 4. līdz 9. punktā izklāstītās procedūras.

4. Katra Puse septiņu dienu laikā pēc 2. punktā noteiktā 15 dienu termiņa beigām ieceļ šķīrējtiesnesi no 31.8. pantā minētā apakšsaraksta.

5. Ja prasītāja Puse neieceļ šķīrējtiesnesi 4. punktā noteiktajā termiņā, strīdu izšķiršanas procedūra beidzas minētā laikposma beigās.

6. Ja atbildētāja Puse neieceļ šķīrējtiesnesi 4. punktā noteiktajā termiņā, prasītāja Puse var pieprasīt, lai iecēlējiestāde, kas minēta 31.-A pielikumā izklāstītajā reglamentā, izraudzītos šķīrējtiesnesi izlozes kārtībā. Iecēlējiestāde 15 dienu laikā pēc pieprasījuma saņemšanas no prasītājas Puses izlozes kārtībā izraugās šķīrējtiesnesi no atbildētājas Puses apakšsaraksta, kas minēts 31.8. pantā.

7. Ja Puses 2. punktā noteiktajā 15 dienu termiņā nespēj vienoties par priekšsēdētāju, prasītāja Puse vai – ja tiek piemērotas 31.18. pantā noteiktās procedūras – jebkura Puse var lūgt, lai iecēlējiestāde, kas minēta 31.-A pielikumā izklāstītā reglamenta 6. pantā, septiņu dienu laikā pēc minētā termiņa beigām izlozes kārtībā izraudzītos šķīrējtiesas priekšsēdētāju no 31.8. pantā minētā to personu apakšsaraksta, kuras var pildīt priekšsēdētāja funkcijas. Iecēlējiestāde izraugās priekšsēdētāju 15 dienu laikā pēc šajā punktā minētā pieprasījuma saņemšanas.

8. Piemērojot 6. un 7. punktu, 31.-A pielikumā izklāstītā reglamenta 6. pantā uzskaitītās iecēlējiestādes izraugās šķīrējtiesnešus saskaņā ar šīs nodaļas noteikumiem un minēto reglamentu.

9. Ja Apvienotā komiteja nav pieņēmusi kādu no 31.8. pantā minētajiem sarakstiem, šķīrējtiesnešus vai šķīrējtiesas priekšsēdētāju ieceļ no to personu vidus, kuras izraudzījusies viena vai abas Puses un kuras rakstiski paziņotas otrai Pusei minētā saraksta pieņemšanas nolūkos.

31.8. PANTS

Šķīrējtiesnešu saraksti

1. Apvienotā komiteja ne vēlāk kā pēc tam, kad no šā nolīguma spēkā stāšanās dienas ir pagājuši seši mēneši, pieņem sarakstu ar vismaz 15 personām, kuras vēlas un ir spējīgas darboties kā šķīrējtiesneši. Sarakstu veido šādi trīs apakšsaraksti:

a) Eiropas Savienības personu apakšsaraksts;

b) Meksikas personu apakšsaraksts; un

c) to personu apakšsaraksts, kuras var pildīt šķīrējtiesas priekšsēdētāja pienākumus.

2. Katrā apakšsarakstā ir vismaz piecas personas. Šā panta 1. punkta c) apakšpunktā minētajā apakšsarakstā neiekļauj personas, kas ir kādas Puses valstspiederīgie.

3. Apvienotā komiteja var izveidot papildu sarakstus ar personām, kam ir lietpratība konkrētās nozarēs, uz kurām attiecas šis nolīgums. Ja Puses par to vienojas, šādus papildu sarakstus izmanto, lai izveidotu šķīrējtiesu saskaņā ar 31.7. pantā paredzēto procedūru.

31.9. PANTS

Šķīrējtiesnešiem piemērojamās prasības

1. Katrs šķīrējtiesnesis:

a) ir apliecinājis lietpratību tieslietās, starptautiskajā tirdzniecībā un citos jautājumos, uz kuriem attiecas šis nolīgums, piemēram, tādu strīdu risināšanā, kas radušies saistībā ar citiem starptautiskajiem tirdzniecības nolīgumiem;

b) ir neatkarīgs un nav saistīts ar nevienu Pusi, un nesaņem norādījumus no nevienas Puses;

c) rīkojas patstāvīgi un nesaņem norādījumus no nevienas organizācijas vai valdības jautājumos, kas attiecas uz strīdu; un

d) ievēro šķīrējtiesnešu un mediatoru rīcības kodeksu 31.-B pielikumā.

2. Priekšsēdētājam ir arī pieredze strīdu izšķiršanas procedūrās.

3. Ņemot vērā konkrētā strīda priekšmetu, Puses var vienoties atkāpties no 1. punkta a) apakšpunktā minētajām prasībām.

31.10. PANTS

Šķīrējtiesas pienākumi

Šķīrējtiesa:

a) objektīvi izvērtē tai izskatīšanai iesniegto jautājumu, tostarp objektīvi izvērtē lietas faktus, aptverto noteikumu piemērojamību un aplūkojamo pasākumu atbilstību aptvertajiem noteikumiem;

b) savos lēmumos un ziņojumos izklāsta konstatētos faktus, aptverto noteikumu piemērojamību, izdarīto konstatējumu un secinājumu galveno pamatojumu un, ja Puses izteikušas kopīgu lūgumu, sniedz ieteikumus; un

c) tai būtu regulāri jāapspriežas ar Pusēm un jāsniedz pienācīgas iespējas, lai panāktu savstarpēji saskaņotu risinājumu.

31.11. PANTS

Darba uzdevums

1. Ja vien Puses piecās dienās no pēdējā šķīrējtiesneša iecelšanas dienas nevienojas citādi, šķīrējtiesas darba uzdevums ir šāds:

“izskatīt šķīrējtiesas izveidošanas pieprasījumā minēto jautājumu, ņemot vērā attiecīgos šā nolīguma III daļas (Tirdzniecība un ieguldījumi) noteikumus, uz kuriem atsaucas Puses; sniegt konstatējumus par attiecīgā pasākuma atbilstību šā nolīguma III daļas (Tirdzniecība un ieguldījumi) noteikumiem, kas minēti 31.2. pantā (Piemērošanas joma); sniegt ieteikumus, ja Puses par to ir izteikušas kopīgu lūgumu, un sagatavot ziņojumu saskaņā ar 31.13. pantu (Starpposma ziņojums) un 31.14. pantu (Galīgais ziņojums).”

2. Ja Puses vienojas par citu darba uzdevumu, tās 1. punktā noteiktajā laikposmā paziņo šķīrējtiesai par attiecīgo darba uzdevumu, par kuru panākta vienošanās.

31.12. PANTS

Lēmums par steidzamību

1. Ja kāda Puse ne vēlāk kā piecas dienas no šķīrējtiesas izveides pieprasījuma saņemšanas dienas to pieprasa, šķīrējtiesa 10 dienu laikā pēc pēdējā šķīrējtiesneša iecelšanas pieņem lēmumu par to, vai lietā izskatāmie jautājumi ir steidzami. Otrai Pusei ir iespēja piecu dienu laikā no šāda pieprasījuma saņemšanas dienas iesniegt piezīmes par pieprasījumu.

2. Steidzamos gadījumos C iedaļā noteiktie piemērojamie termiņi tiek samazināti uz pusi, izņemot 31.6. un 31.11. pantā minētos termiņus.

31.13. PANTS

Starpposma ziņojums

1. Šķīrējtiesa 90 dienu laikā pēc pēdējā šķīrējtiesneša iecelšanas dienas sniedz Pusēm starpposma ziņojumu. Ja šķīrējtiesa uzskata, ka šo termiņu nevar ievērot, šķīrējtiesas priekšsēdētājs par to rakstveidā paziņo Pusēm, norādot kavēšanās iemeslus un dienu, kad šķīrējtiesa plāno sniegt starpposma ziņojumu. Šķīrējtiesa starpposma ziņojumu nekādā gadījumā nesniedz vēlāk kā 120 dienas pēc pēdējā šķīrējtiesneša iecelšanas dienas.

2. Katra Puse 10 dienu laikā no starpposma ziņojuma saņemšanas var iesniegt šķīrējtiesai rakstisku pieprasījumu pārskatīt konkrētus starpposma ziņojuma aspektus. Puse var sniegt piezīmes par otras Puses pieprasījumu sešu dienu laikā no pieprasījuma nodošanas.

31.14. PANTS

Galīgais ziņojums

1. Šķīrējtiesa 120 dienu laikā pēc šķīrējtiesas izveides sniedz Pusēm savu galīgo ziņojumu. Ja šķīrējtiesa uzskata, ka šo termiņu nevar ievērot, šķīrējtiesas priekšsēdētājs par to rakstveidā paziņo Pusēm, norādot kavēšanās iemeslus un dienu, kad šķīrējtiesa plāno sniegt galīgo ziņojumu. Šķīrējtiesa savu galīgo ziņojumu nekādā gadījumā nesniedz vēlāk kā 150 dienas pēc šķīrējtiesas izveides.

2. Galīgais ziņojums ietver jebkura Pušu rakstiska pieprasījuma par starpposma ziņojumu apspriešanu un skaidri iztirzā šajā sakarā paustās piezīmes. Šķīrējtiesa, izskatījusi Pušu rakstisko lūgumu un piezīmes par starpposma ziņojumu, var grozīt ziņojumu un pēc saviem ieskatiem veikt papildu izpēti.

3. Galīgajā ziņojumā ietvertais šķīrējtiesas nolēmums ir galīgs un Pusēm saistošs.

31.15. PANTS

Atbilstības pasākumi

1. Puses atzīst, cik svarīgi ir nekavējoties ievērot galīgajā ziņojumā iekļautos šķīrējtiesas konstatējumus un secinājumus, lai nodrošinātu efektīvu strīda izšķiršanu. Atbildētāja Puse veic visus pasākumus, kas vajadzīgi, lai nekavējoties izpildītu galīgajā ziņojumā ietvertos konstatējumus un secinājumus nolūkā panākt atbilstību aptvertajiem noteikumiem.

2. Atbildētāja Puse ne vēlāk kā 30 dienas pēc galīgā ziņojuma saņemšanas paziņo prasītājai Pusei par pasākumiem, ko tā ir veikusi vai plāno veikt, lai panāktu atbilstību.

3. Ja vien Puses nevienojas par savstarpēji saskaņotu risinājumu saskaņā ar 31.33. pantu, strīda atrisināšanas nolūkos ir jāatceļ visi pasākumi, kas nav saderīgi ar šo nolīgumu.

31.16. PANTS

Samērīgs laikposms

1. Ja tūlītēja atbilstība nav iespējama, atbildētāja Puse ne vēlāk kā 30 dienas pēc galīgā ziņojuma saņemšanas dienas sniedz prasītājai Pusei paziņojumu par to, cik ilgs samērīgs laikposms tai būs vajadzīgs, lai panāktu atbilstību. Puses cenšas vienoties par samērīgā laikposma ilgumu, kas būs vajadzīgs, lai panāktu atbilstību galīgajam ziņojumam. Samērīgajam laikposmam nevajadzētu pārsniegt 15 mēnešus no galīgā ziņojuma iesniegšanas saskaņā ar 31.14. pantu.

2. Ja Puses nav vienojušās par samērīgu laikposmu, prasītāja Puse ne ātrāk kā 20 dienas pēc 1. punktā minētā paziņojuma saņemšanas var šķīrējtiesai sākotnējā sastāvā rakstiski pieprasīt, lai tā nosaka samērīgu laikposmu. Šķīrējtiesa 20 dienu laikā pēc pieprasījuma saņemšanas dienas iesniedz Pusēm savu lēmumu.

3. Atbildētāja Puse vismaz vienu mēnesi pirms samērīgā laikposma beigām sniedz rakstisku paziņojumu prasītājai Pusei par galīgā ziņojuma izpildē gūto progresu.

4. Puses var vienoties par samērīgā laikposma pagarināšanu.

31.17. PANTS

Atbilstības pārskatīšana

1. Atbildētāja Puse ne vēlāk kā samērīgā laikposma pēdējā dienā prasītājai Pusei sniedz paziņojumu par visiem pasākumiem, ko tā veikusi, lai panāktu atbilstību galīgajam ziņojumam.

2. Ja Pusēm nav vienprātības par to, vai ir veikti pasākumi atbilstības panākšanai, vai par šādu pasākumu atbilstību aptvertajiem noteikumiem, prasītāja Puse var iesniegt rakstisku pieprasījumu sākotnējai šķīrējtiesai lemt par šo jautājumu. Pieprasījumā norāda visus aplūkojamos pasākumus un tādā veidā, kas pietiekami atspoguļo sūdzības juridisko pamatu, paskaidro, kādā veidā minētais pasākums neatbilst aptvertajiem noteikumiem. Šķīrējtiesa 60 dienu laikā pēc pieprasījuma saņemšanas dienas iesniedz Pusēm savu lēmumu.

31.18. PANTS

Pagaidu tiesiskās aizsardzības līdzekļi

1. Atbildētāja Puse pēc prasītājas Puses pieprasījuma un pēc apspriešanās ar to iesniedz pagaidu kompensācijas piedāvājumu, ja:

a) atbildētāja Puse iesniedz paziņojumu prasītājai Pusei, ka nav iespējams panākt atbilstību galīgajam ziņojumam; vai

b) atbildētāja Puse 31.15. panta 2. punktā minētajā termiņā vai pirms samērīgā laikposma beigām neiesniedz paziņojumu par katru pasākumu, kas veikts atbilstības nodrošināšanai; vai

c) šķīrējtiesa konstatē, ka nav veikti pasākumi atbilstības panākšanai vai ka atbilstības panākšanai veiktie pasākumi nav saderīgi ar aptvertajiem noteikumiem.

2. Iestājoties jebkuram no 1. punkta a) līdz c) apakšpunktā minētajiem nosacījumiem, prasītāja Puse var sniegt rakstisku paziņojumu atbildētājai Pusei, ka tā plāno apturēt saistību izpildi, ko paredz aptvertie noteikumi, ja:

a) prasītāja Puse nolemj neiesniegt pieprasījumu saskaņā ar 1. punktu; vai

b) pēc saskaņā ar 1. punktu iesniegta pieprasījuma Puses nevienojas par pagaidu kompensāciju 20 dienu laikā pēc:

   i) dienas, kurā atbildētāja Puse sniegusi rakstisku paziņojumu, ka nav iespējams panākt atbilstību galīgajam ziņojumam;

   ii) dienas, kurā beidzies samērīgais laikposms; vai

   iii) šķīrējtiesa lēmuma pieņemšanas saskaņā ar 31.17. panta 2. punktu.

3. Šā panta 2. punktā minētajā paziņojumā norāda paredzamās saistību izpildes apturēšanas līmeni. Apsverot to, kādu priekšrocību izmantošanu varētu apturēt, prasītājai Pusei vispirms būtu jācenšas apturēt priekšrocību izmantošanu tajā nozarē vai nozarēs, kuras nelabvēlīgi ietekmē pasākums, ko šķīrējtiesa ir atzinusi par nesaderīgu ar šā nolīguma šo daļu vai par tādu, kas rada zudumu vai samazinājumu. Koncesiju vai citu saistību apturēšanu var piemērot nozarēm, uz kurām attiecas šī nodaļa, nevis nozarei vai nozarēm, kurās šķīrējtiesa ir konstatējusi priekšrocību zudumu vai samazinājumu, jo īpaši, ja prasītāja Puse uzskata, ka šāda apturēšana citā nozarē ir praktiski iespējama vai efektīva, lai veicinātu atbilstību. Koncesiju vai citu saistību izpildes apturēšanas līmenis nepārsniedz līmeni, kas ir līdzvērtīgs pārkāpuma izraisītajam priekšrocību zudumam vai samazinājumam.

4. Prasītāja Puse var apturēt saistību izpildi 15 dienas pēc 2. punktā minētā paziņojuma nodošanas dienas, ja vien atbildētāja Puse neiesniedz pieprasījumu saskaņā ar 5. punktu.

5. Ja atbildētāja Puse uzskata, ka paziņotais koncesiju vai citu saistību apturēšanas līmenis pārsniedz līmeni, kas ir līdzvērtīgs pārkāpuma izraisītajam priekšrocību zudumam vai samazinājumam, tad tā pirms 4. punktā noteiktā 15 dienu laikposma beigām var iesniegt rakstisku pieprasījumu sākotnējai šķīrējtiesai, lai tā lemtu par šo jautājumu. Šķīrējtiesa 30 dienu laikā pēc pieprasījuma dienas izlemj, kādu priekšrocību līmeni tā uzskata par līdzvērtīgu, un iesniedz Pusēm savu lēmumu. Prasītāja Puse neaptur saistību izpildi, kamēr šķīrējtiesa nav pieņēmusi lēmumu. Saistību izpildi aptur atbilstoši minētajam lēmumam.

6. Šajā pantā minētajai saistību izpildes apturēšanai vai kompensācijai ir pagaidu raksturs, un to nepiemēro pēc tam, kad:

a) Puses ir panākušas savstarpēji saskaņotu risinājumu saskaņā ar 31.33. pantu;

b) Puses ir vienojušās, ka pasākumi, kas veikti atbilstības panākšanai, nodrošina atbildētājas Puses atbilstību aptvertajiem noteikumiem; vai

c) ir atsaukts vai grozīts jebkurš pasākums, kas veikts atbilstības nodrošināšanai, kuru šķīrējtiesa uzskata par nesaderīgu ar aptvertajiem noteikumiem, tā lai nodrošinātu atbildētājas Puses atbilstību minētajiem noteikumiem.

31.19. PANTS

Katra pasākuma, kas veikts atbilstības nodrošināšanai, pārskatīšana pēc pagaidu tiesiskās aizsardzības līdzekļu pieņemšanas

1. Atbildētāja Puse sniedz prasītājai Pusei paziņojumu par katru pasākumu, kas veikts atbilstības nodrošināšanai attiecīgi pēc saistību izpildes apturēšanas vai pēc pagaidu kompensācijas piemērošanas. Izņemot 2. punktā minētos gadījumus, prasītāja Puse izbeidz saistību izpildes apturēšanu 30 dienās pēc minētā paziņojuma saņemšanas. Gadījumos, kad ir piemērota kompensācija, un izņemot 2. punktā minētos gadījumus, atbildētāja Puse var izbeigt šādas kompensācijas piemērošanu 30 dienu laikā pēc dienas, kad prasītāja Puse saņēmusi tās paziņojumu par atbilstības panākšanu.

2. Ja Puses 30 dienās no 1. punktā minētā paziņojuma saņemšanas nevienojas par to, vai paziņotais pasākums nodrošina atbildētājas Puses atbilstību aptvertajiem noteikumiem, prasītāja Puse ar rakstisku pieprasījumu lūdz sākotnējai šķīrējtiesai izlemt šo jautājumu. Šķīrējtiesa 60 dienu laikā pēc pieprasījuma saņemšanas dienas sniedz Pusēm savu lēmumu. Ja šķīrējtiesa lemj, ka atbilstības nodrošināšanai veiktais pasākums atbilst aptvertajiem noteikumiem, tiek izbeigta attiecīgi saistību izpildes apturēšana vai kompensācija. Ja nepieciešams, saistību pārtraukšanas vai kompensācijas līmeni pielāgo, ņemot vērā šķīrējtiesas nolēmumu.

31.20. PANTS

Šķīrējtiesnešu aizstāšana

Ja strīdu izšķiršanas procedūru laikā kāds šķīrējtiesnesis nevar piedalīties, atkāpjas no amata vai ir jāaizstāj, jo attiecīgā persona neatbilst 31.-B pielikumā minētās šķīrējtiesnešu un mediatoru rīcības kodeksa prasībām, saskaņā ar 31.7. pantu un reglamentu 31.-A pielikumā ieceļ jaunu šķīrējtiesnesi. Ziņojuma vai lēmuma pieņemšanas termiņu vajadzības gadījumā pagarina līdz jaunā šķīrējtiesneša iecelšanai.

31.21. PANTS

Reglaments

1. Šajā iedaļā paredzētās šķīrējtiesas procedūras reglamentē šī nodaļa un reglaments 31.-A pielikumā.

2. Reglaments jo īpaši nodrošina, ka:

a) Pusēm ir tiesības uz vismaz vienu uzklausīšanu šķīrējtiesā, kurā katra Puse var mutiski paust savu viedokli;

b) katrai Pusei ir iespēja iesniegt sākotnēju rakstisku izklāstu un rakstisku atspēkojumu;

c) ievērojot konfidenciālās informācijas aizsardzību, katra Puse iespējami drīz pēc minēto dokumentu iesniegšanas un ne vēlāk kā galīgā ziņojuma sniegšanas dienā dara pieejamus sabiedrībai savus rakstiskos izklāstus, savu mutiskā paziņojuma rakstisko versiju un savas rakstiskās atbildes uz šķīrējtiesas pieprasījumu vai jautājumu, ja tādi ir; un

d) šķīrējtiesa un Puses uzskata par konfidenciālu informāciju, ko kāda Puse iesniegusi šķīrējtiesai.

3. Visas šķīrējtiesas sēdes ir atklātas, ja vien Puses nav vienojušās citādi.

31.22. PANTS

Apturēšana un izbeigšana

1. Pēc abu Pušu pieprasījuma šķīrējtiesa jebkurā brīdī aptur darbu uz laikposmu, par ko Puses vienojušās un kas nepārsniedz 12 secīgus mēnešus. Šķīrējtiesa atsāk darbu pirms minētā apturēšanas laikposma beigām, ja to rakstiski pieprasa abas Puses, vai apturēšanas laikposma pēdējā dienā, ja to rakstiski pieprasījusi kāda no Pusēm. Prasītāja Puse par to sniedz attiecīgu paziņojumu otrai Pusei.

2. Ja neviena no Pusēm apturēšanas perioda beigās nav pieprasījusi, lai šķīrējtiesa atsāk darbu, tad šķīrējtiesas pilnvaras zaudē spēku un strīdu izšķiršanas procedūra tiek izbeigta. Tas neskar Pušu tiesības uzsākt jaunu procedūru par to pašu jautājumu.

3. Ja šķīrējtiesas darbs ir apturēts, attiecīgos šajā iedaļā noteiktos laikposmus pagarina par tikpat ilgu laikposmu, par kādu bija apturēts šķīrējtiesas darbs.

31.23. PANTS

Informācijas saņemšana

1. Šķīrējtiesa pēc vienas Puses pieprasījuma vai pēc savas iniciatīvas var pieprasīt no Pusēm informāciju, ko tā uzskata par vajadzīgu un lietderīgu. Uz ikvienu šķīrējtiesas pieprasījumu sniegt informāciju Puses atbild nekavējoties un pilnībā.

2. Šķīrējtiesa pēc vienas Puses pieprasījuma vai pēc savas iniciatīvas var pieprasīt no jebkura avota informāciju, ko tā uzskata par lietderīgu. Šķīrējtiesai ir arī tiesības lūgt ekspertu viedokli vai tehniskas konsultācijas pēc saviem ieskatiem, attiecīgā gadījumā ievērojot Pušu saskaņotos noteikumus.

3. Šķīrējtiesa izskata *amicus curiae* iesniegumus no Puses fiziskām personām vai Puses teritorijā iedibinātām juridiskām personām saskaņā ar 31.-A pielikumu (Reglaments).

4. Visu informāciju, ko šķīrējtiesa ieguvusi saskaņā ar šo pantu, dara zināmu Pusēm, un Puses par minēto informāciju var sniegt piezīmes.

31.24. PANTS

Interpretācijas noteikumi

1. Šķīrējtiesa interpretē aptvertos noteikumus saskaņā ar parastajiem starptautisko publisko tiesību interpretācijas noteikumiem, tostarp tiem, kas kodificēti Vīnes Konvencijā par starptautisko līgumu tiesībām. Šķīrējtiesa arī ņem vērā attiecīgās interpretācijas PTO ekspertu grupu ziņojumos un Apelācijas institūcijas ziņojumos, ko pieņēmusi PTO Strīdu izšķiršanas padome.

2. Šķīrējtiesas ziņojumi un lēmumi nepaplašina un nesašaurina šajā nolīgumā noteiktās Pušu tiesības un pienākumus.

31.25. PANTS

Šķīrējtiesas ziņojumi un lēmumi

1. Šķīrējtiesnešu apspriedes notiek konfidenciāli. Šķīrējtiesa dara visu iespējamo, lai ziņojumus sagatavotu un lēmumus pieņemtu vienprātīgi. Ja tas nav iespējams, šķīrējtiesa lemj ar balsu vairākumu. Atšķirīgie šķīrējtiesnešu viedokļi nekādā gadījumā netiek izpausti.

2. Šķīrējtiesas lēmumus un ziņojumus Puses pieņem bez nosacījumiem. Tie nerada nekādas tiesības vai pienākumus fiziskām vai juridiskām personām.

3. Katra Puse publisko šķīrējtiesas ziņojumus un lēmumus iespējami drīz pēc dienas, kad tie nodoti Pusēm, ievērojot konfidenciālas informācijas aizsardzības prasības.

D IEDAĻA

Mediācijas mehānisms

31.26. PANTS

Mērķis

Mediācijas mehānisma mērķis ir veicināt savstarpēji saskaņota risinājuma atrašanu visaptverošā un paātrinātā procedūrā ar mediatora palīdzību.

31.27. PANTS

Mediācijas procedūras sākšana

1. Puse jebkurā laikā var pieprasīt otrai Pusei sākt mediācijas procedūru attiecībā uz jebkuru pasākumu, kas nelabvēlīgi ietekmē Pušu savstarpējo tirdzniecību vai ieguldījumus. Pirms mediācijas procedūras sākšanas apspriešanās nav vajadzīga.

2. Pieprasījums ir pietiekami detalizēts, lai skaidri izklāstītu pieprasījuma iesniedzējas Puses bažas, un tajā ir:

a) norādīts izskatāmais pasākums;

b) norādīts, kādu nelabvēlīgu ietekmi uz Pušu savstarpējo tirdzniecību vai ieguldījumiem, pēc pieprasījuma iesniedzējas Puses domām, minētais pasākums rada vai radīs; un

c) izskaidrots, kā, pēc pieprasījuma iesniedzējas Puses domām, šī ietekme ir saistīta ar pasākumu.

3. Mediācijas procedūru var sākt vienīgi tad, ja Puses par to savstarpēji vienojas. Pieprasījuma saņēmēja Puse atsaucīgi izskata pieprasījumu un 10 dienu laikā pēc tā saņemšanas rakstiski informē pieprasījuma iesniedzēju Pusi par pieprasījuma pieņemšanu vai noraidīšanu. Pretējā gadījumā pieprasījumu uzskata par noraidītu.

31.28. PANTS

Mediatora izvēle

1. Puses, ja iespējams, ne vēlāk kā 15 dienu laikā pēc tam, kad saņemta informācija par pieprasījuma pieņemšanu, cenšas vienoties par mediatoru.

2. Ja Puses nespēj vienoties par mediatoru 1. punktā noteiktajā laikposmā, jebkura Puse var lūgt iecēlējiestādi, kas minēta 31.-A pielikumā izklāstītajā reglamentā, piecu dienu laikā pēc pieprasījuma iesniegšanas izlozes kārtībā izvēlēties mediatoru no 31.8. pantā minētā to personu apakšsaraksta, kuras var pildīt šķīrējtiesas priekšsēdētāja pienākumus.

3. Ja laikā, kad tiek iesniegts pieprasījums saskaņā ar 31.27. pantu, Apvienotā komiteja nav pieņēmusi 31.8. pantā minēto priekšsēdētāju kandidātu apakšsarakstu, mediatoru izvēlas, izlozējot kādu no personām, ko attiecīgā gadījumā viena vai abas Puses ir izvirzījušas attiecīgajam apakšsarakstam.

4. Ja vien Puses nevienojas citādi, mediators nav nevienas Puses valstspiederīgais un nav darba attiecībās ar nevienu no Pusēm.

5. Mediators ievēro šķīrējtiesnešu un mediatoru rīcības kodeksu 31.-B pielikumā.

31.29. PANTS

Mediācijas procedūras noteikumi

1. Puse, kas ierosinājusi izmantot mediācijas procedūru, 10 dienu laikā no mediatora iecelšanas dienas mediatoram un otrai Pusei sniedz detalizētu rakstisku problēmas aprakstu, jo īpaši attiecībā uz izskatāmā pasākuma darbību un tā nelabvēlīgo ietekmi uz tirdzniecību un ieguldījumiem starp Pusēm. Otra Puse 20 dienu laikā pēc šāda apraksta saņemšanas var rakstiski sniegt piezīmes par minēto aprakstu.

2. Mediators pārredzamā veidā palīdz Pusēm noskaidrot ar izskatāmo pasākumu saistītos jautājumus un tā iespējamo nelabvēlīgo ietekmi uz tirdzniecību un ieguldījumiem starp Pusēm. Mediators jo īpaši var rīkot sanāksmes starp Pusēm, apspriesties ar abām Pusēm kopā vai ar katru atsevišķi, vērsties pēc palīdzības vai apspriesties ar attiecīgiem ekspertiem un ieinteresētajām personām un sniegt papildu atbalstu, ko lūgušas Puses. Pirms mediators vēršas pēc palīdzības vai apspriežas ar attiecīgiem ekspertiem un ieinteresētajām personām, viņš apspriežas ar Pusēm.

3. Mediators Pusēm var piedāvāt padomu un ierosināt risinājumu. Puses var pieņemt vai noraidīt ierosināto risinājumu vai vienoties par citu risinājumu. Mediators nesniedz padomus un neizsaka piezīmes par izskatāmā pasākuma atbilstību šim nolīgumam.

4. Mediācijas procedūra notiek tās Puses teritorijā, kurai tika adresēts pieprasījums sākt mediācijas procedūru, vai, savstarpēji vienojoties, citā vietā vai ar citiem saziņas līdzekļiem.

5. Puses cenšas panākt savstarpēji saskaņotu risinājumu 60 dienu laikā pēc mediatora iecelšanas dienas. Lai panāktu šādu risinājumu, Puses var apsvērt jebkādu nepieciešamo iekšējo procedūru pabeigšanu. Kamēr nav panākta galīgā vienošanās, Puses var apsvērt iespējamos pagaidu risinājumus, jo īpaši, ja pasākumus attiecas uz ātrbojīgām precēm.

6. Pēc jebkuras Puses pieprasījuma mediators sniedz Pusēm faktu izklāsta projektu, kurā norāda:

a) konkrētā izskatāmā jautājuma īsu kopsavilkumu;

b) izmantotās procedūras; un

c) visus savstarpēji saskaņotos risinājumus, kas panākti, tostarp iespējamos pagaidu risinājumus.

7. Mediators ļauj Pusēm 15 dienu laikā sniegt piezīmes par faktu izklāsta projektu. Pēc Pušu piezīmju izskatīšanas mediators 15 dienu laikā iesniedz Pusēm galīgo faktu izklāstu. Faktu izklāsts neietver nekādu šā nolīguma interpretāciju.

8. Procedūru izbeidz:

a) Pusēm pieņemot savstarpēji saskaņotu risinājumu – tā pieņemšanas dienā;

b) Pusēm savstarpēji vienojoties jebkurā procedūras posmā – vienošanās dienā;

c) mediatoram pēc apspriešanās ar Pusēm sniedzot rakstisku paziņojumu par to, ka turpmāka mediācija ir nelietderīga, – paziņojuma sniegšanas dienā; vai

d) Pusei, kad tā ir izpētījusi mediācijas procedūrā piedāvātos savstarpēji saskaņotos risinājumus un izskatījusi visus mediatora piedāvātos padomus un ierosinātos risinājumus, sniedzot rakstisku paziņojumu – paziņojuma sniegšanas dienā.

31.30. PANTS

Konfidencialitāte

1. Ja vien Puses nevienojas citādi, visi mediācijas procedūras posmi, tai skaitā padomi vai ierosinātie risinājumi, ir konfidenciāli. Katra Puse var izpaust sabiedrībai faktu, ka norisinās mediācija.

2. Savstarpēji saskaņotus risinājumus publisko, ja Puses par to ir vienojušās. Tomēr publiskotajā versijā neiekļauj informāciju, par kuru kāda Puse ir norādījusi, ka tā ir konfidenciāla.

31.31. PANTS

Saistība ar strīdu izšķiršanas procedūrām

1. Mediācijas procedūra neskar Pušu tiesības un pienākumus saskaņā ar B un C iedaļu vai strīdu izšķiršanas procedūras, kas paredzētas citos starptautiskos nolīgumos. Lielākai noteiktībai – mediācijas procedūru var sākt vai turpināt, kamēr notiek šķīrējtiesas procedūras.

2. Puse citās strīdu izšķiršanas procedūrās, kas norisinās saistībā ar šo nolīgumu vai citu nolīgumu, neizmanto vai neiesniedz par pamatojumu vai pierādījumu, un šķīrējtiesa neņem vērā:

a) otras Puses nostāju mediācijas procedūrā vai informāciju, kas iegūta vienīgi saskaņā ar 31.29. panta 2. punktu;

b) faktu, ka otra Puse ir paudusi vēlmi pieņemt risinājumu pasākumam, uz kuru attiecas mediācija; vai

c) mediatora padomus vai priekšlikumus.

3. Ja vien Puses nevienojas citādi, mediators nedarbojas kā šķīrējtiesnesis strīdu izšķiršanas procedūrās, kas paredzētas šajā nolīgumā vai jebkurā citā nolīgumā un skar to pašu jautājumu, kura izskatīšanā šī persona ir bijusi mediators.

E IEDAĻA

Kopīgie noteikumi

31.32. PANTS

Informācijas pieprasīšana

1. Pirms tiek pieprasīta apspriešanās vai mediācija saskaņā ar attiecīgi 31.5. vai 31.27. pantu, Puse var pieprasīt informāciju par pasākumu, kas nelabvēlīgi ietekmē tirdzniecību vai ieguldījumus starp Pusēm. Puse, kam iesniedz šādu pieprasījumu, 20 dienu laikā pēc pieprasījuma iesniegšanas dienas sniedz rakstisku atbildi ar savām piezīmēm par pieprasīto informāciju.

2. Parasti tiek sagaidīts, ka Puse pieprasa informāciju saskaņā ar 1. punktu, pirms tā pieprasa apspriešanos vai sāk mediācijas procedūru vai jebkādas citas attiecīgās sadarbības vai apspriešanās procedūras saskaņā ar šo nolīgumu.

31.33. PANTS

Savstarpēji saskaņots risinājums

1. Puses jebkurā laikā var panākt savstarpēji saskaņotu risinājumu attiecībā uz jebkuru strīdu, uz kuru attiecas 31.2. pants.

2. Ja, īstenojot šķīrējtiesas vai mediācijas procedūru vai izmantojot citus alternatīvus strīdu izšķiršanas līdzekļus, par kuriem Puses ir vienojušās, tostarp trešo personu palīdzību vai samierināšanu, tiek panākts savstarpēji saskaņots risinājums, Puses par šo risinājumu kopīgi paziņo attiecīgi šķīrējtiesas priekšsēdētājam vai mediatoram. Pēc šāda paziņojuma šķīrējtiesas vai mediācijas procedūra tiek izbeigta.

3. Katra Puse veic vajadzīgos pasākumus, lai īstenotu savstarpēji saskaņoto risinājumu laikposmā, par kuru tās vienojušās.

4. Pasākumus īstenojošā Puse ne vēlāk kā līdz Pušu norunātā laikposma beigām rakstiski informē otru Pusi par visiem pasākumiem, ko tā veikusi, lai īstenotu savstarpēji saskaņoto risinājumu.

31.34. PANTS

Laikposmi

1. Visus šajā nodaļā paredzētos laikposmus skaita kalendārajās dienās no nākamās dienas, kas seko darbībai, uz kuru tie attiecas.

2. Jebkuru šajā nodaļā minēto laikposmu var pagarināt, Pusēm savstarpēji vienojoties.

3. Šķīrējtiesa saskaņā ar C iedaļu jebkurā laikā var ierosināt Pusēm grozīt jebkuru šajā nodaļā minēto laikposmu, norādot šāda priekšlikuma iemeslus.

31.35. PANTS

Izmaksas

1. Katra Puse sedz savas izmaksas, kas radušās, piedaloties šķīrējtiesā vai mediācijas procedūrā.

2. Puses ir solidāri atbildīgas par izmaksām, kas radušās par organizatoriskiem jautājumiem, tai skaitā par šķīrējtiesnešu un mediatora atalgojumu un izmaksām, un sedz tās vienādās daļās. Šķīrējtiesnešu atalgojumu nosaka saskaņā ar reglamentu 31.-A pielikumā. Mediatora atalgojumu nosaka saskaņā ar noteikumiem par šķīrējtiesas priekšsēdētāja atalgojumu, ievērojot reglamentu 31.-A pielikumā.

31.36. PANTS

Strīdu izšķiršanas procedūras administrēšana

1. Katra Puse:

a) izraugās biroju, kas ir atbildīgs par strīdu izšķiršanas procedūru administrēšanu saskaņā ar šo nodaļu; un

b) rakstiski paziņo otrai Pusei biroja atrašanās vietu un kontaktinformāciju trīs mēnešu laikā pēc šā nolīguma stāšanās spēkā.

2. Katra Puse ir atbildīga par tās izraudzītā biroja darbību un izmaksām.

3. Neatkarīgi no 1. punkta Puses var vienoties kopīgi uzticēt ārējai struktūrai pienākumu atbalstīt konkrētu administratīvo uzdevumu veikšanu attiecībā uz strīdu izšķiršanas procedūru saskaņā ar šo nodaļu.

31.37. PANTS

Privātās tiesības

Puse savos iekšzemes tiesību aktos nenosaka prasījuma tiesības pret otru Pusi, kuru pamats ir otras Puses pasākuma nesaderība ar šo nolīgumu.

31.38. PANTS

Izmaiņas pielikumos

Apvienotā padome var grozīt 31.-A pielikumu un 31.-B pielikumu.

32. NODAĻA

IZŅĒMUMI

32.1. PANTS

Vispārēji izņēmumi

1. *GATT* 1994 XX pants, tostarp tā piezīmes un papildu noteikumi, tiek iekļauts šajā nolīgumā un kļūst par tā daļu, un to *mutatis mutandis* piemēro 2. nodaļai (Preču tirdzniecība), 3. nodaļai (Izcelsmes noteikumi un izcelsmes procedūras), 4. nodaļai (Muita un tirdzniecības atvieglošana), 6. nodaļai (Sanitārie un fitosanitārie pasākumi), 8. nodaļai (Pušu tiesību reglamentēt enerģētikas nozari atzīšana), 9. nodaļai (Tehniskie šķēršļi tirdzniecībā), 22. nodaļai (Valsts uzņēmumi, uzņēmumi, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, un izraudzīti monopoli), 10. nodaļas (Ieguldījumi) B iedaļai (Ieguldījumu liberalizācija) un 30. nodaļai (Izejvielas).

2. Puses ir vienisprātis, ka:

a) *GATT* 1994 XX panta b) punktā norādītie pasākumi ietver vides pasākumus[163], kas nepieciešami cilvēku, dzīvnieku dzīvības vai veselības vai augu aizsardzībai; un

[163] Puses atzīst katras Puses tiesības atsaukties uz *GATT* 1994 XX panta b) punktu attiecībā uz pasākumiem, kas veikti saskaņā ar daudzpusējiem vides nolīgumiem, kuros tās ir puses.

b) *GATT* 1994 XX panta g) punktu piemēro pasākumiem, kas saistīti ar dzīvo un nedzīvo izsmeļamo dabas resursu saglabāšanu.

3. Ja Puse plāno veikt kādus pasākumus saskaņā ar *GATT* 1994 XX panta i) vai j) punktu, minētā Puse sniedz otrai Pusei:

a) visu attiecīgo informāciju; un

b) pēc pieprasījuma – pienācīgu iespēju apspriesties par jebkuru jautājumu, kas saistīts ar šādu pasākumu, lai rastu abpusēji pieņemamu risinājumu.

Puses var vienoties par jebkādiem līdzekļiem, lai atrisinātu jautājumus, kas tiek apspriesti saskaņā ar šā punkta b) apakšpunktu.

Ja ārkārtēju un kritisku apstākļu dēļ ir nepieciešama tūlītēja rīcība un iepriekšēja informēšana vai apspriešanās nav iespējama, Puse, kas plāno veikt attiecīgos pasākumus, drīkst nekavējoties veikt pasākumus, kuri ir nepieciešami attiecīgajos apstākļos, un nekavējoties informē par tiem otru Pusi.

4. *GATS* XIV panta a), b) un c) punkts tiek iekļauts šajā nolīgumā un kļūst par tā daļu, un tos *mutatis mutandis* piemēro 11. nodaļai (Pakalpojumu pārrobežu tirdzniecība), 12. nodaļai (Fizisku personu pagaidu klātbūtne uzņēmējdarbības nolūkā), 13. nodaļai (Iekšzemes regulējums), 14. nodaļai (Profesionālo kvalifikāciju savstarpēja atzīšana), 16. nodaļai (Telesakaru pakalpojumi), 17. nodaļai (Starptautiskie jūras pārvadājumu pakalpojumi), 18. nodaļai (Finanšu pakalpojumi), 19. nodaļai (Digitālā tirdzniecība), 22. nodaļai (Valsts uzņēmumi, uzņēmumi, kam piešķirtas īpašas tiesības vai privilēģijas, un izraudzīti monopoli) un 10. nodaļas (Ieguldījumi) B iedaļai (Ieguldījumu liberalizācija).

5. Puses saprot, ka *GATS* XIV panta b) punktā norādītie pasākumi ietver vides pasākumus[164], kas nepieciešami cilvēku, dzīvnieku dzīvības vai veselības vai augu aizsardzībai.

6. Lielākai noteiktībai – šā nolīguma IV daļas 2.8. pantu (Drošības izņēmums) uzskata par šīs daļas noteikumu.

32.2. PANTS

Nodokļu uzlikšana

1. Šajā pantā:

a) "rezidences vieta" ir rezidences vieta nodokļu vajadzībām; un

[164] Puses atzīst tiesības atsaukties uz *GATS* XIV panta b) punktu attiecībā uz pasākumiem, kas veikti saskaņā ar daudzpusējiem vides nolīgumiem, kuros tās ir puses.

b) “nodokļu konvencija” ir konvencija par nodokļu dubultas uzlikšanas novēršanu vai jebkurš cits starptautisks nolīgums vai vienošanās, kura pilnīgi vai galvenokārt attiecas uz nodokļiem un kuras dalībniece ir jebkura Puse.

2. Nekas šā nolīguma šajā daļā neietekmē kādas Puses tiesības un pienākumus saskaņā ar nodokļu konvencijām. Ja pastāv neatbilstība starp šo nolīgumu un kādu nodokļu konvenciju, tad, ciktāl pastāv neatbilstība, prevalē minētā nodokļu konvencija.

3. Uz priekšrocībām, ko Puse piešķīrusi saskaņā ar nodokļu konvenciju, neattiecas 10.8. pants (Lielākās labvēlības režīms), 11.7. pants (Lielākās labvēlības režīms), 18.4. pants (Lielākās labvēlības režīms) un 18.7. panta (Finanšu pakalpojumu pārrobežu tirdzniecība) 4. punkts.

4. Ievērojot prasību, ka šādus pasākumus nepiemēro tādā veidā, kas, pastāvot līdzīgiem apstākļiem, radītu patvaļīgu vai neattaisnojamu diskrimināciju starp Pusēm vai slēptus ierobežojumus tirdzniecībai un ieguldījumiem, neko šajā nolīgumā neinterpretē kā šķērsli, kas liedz Pusei pieņemt, paturēt spēkā vai īstenot jebkuru pasākumu, kura mērķis ir nodrošināt tiešo nodokļu taisnīgu vai iedarbīgu uzlikšanu vai iekasēšanu, kuras gaitā:

a) tiek nošķirti nodokļu maksātāji, kas nav vienādā situācijā, it īpaši saistībā ar viņu dzīvesvietu vai vietu, kur ieguldīts viņu kapitāls; vai

b) mērķis ir nepieļaut nodokļu apiešanu vai nelikumīgu izvairīšanos no nodokļu maksāšanas saskaņā ar jebkuras nodokļu konvencijas vai iekšzemes nodokļu tiesību aktu noteikumiem.

5. Lielākai noteiktībai – tas, ka nodokļu pasākums ir esoša nodokļu pasākuma būtisks grozījums, ka tas stājas spēkā uzreiz pēc tā paziņošanas, ka tas precizē esoša nodokļu pasākuma iecerēto piemērošanu vai ka tam ir negaidīta ietekme uz ieguldītāju vai aptverto ieguldījumu, pats par sevi nav 10.15. panta (Attieksme pret ieguldītājiem un aptvertajiem ieguldījumiem) pārkāpums.

6. Ja ieguldītājs iesniedz apspriešanās pieprasījumu saskaņā ar 10.22. pantu (Apspriešanās), apgalvojot, ka ar nodokļu pasākumu tiek pārkāptas saistības saskaņā ar 10.7. panta (Valsts režīms) 2. punktu vai 10.8. panta (Lielākās labvēlības režīms) 2. punktu vai saskaņā ar 10. nodaļas (Ieguldījumi) C iedaļu (Ieguldījumu aizsardzība), atbildētājs var nosūtīt jautājumu Pusēm apspriešanai un kopīga lēmuma pieņemšanai par to, vai:

a) pasākums ir nodokļu pasākums;

b) ar pasākumu, ja tiek konstatēts, ka tas ir nodokļu pasākums, tiek pārkāptas saistības, kas noteiktas 10.7. panta (Valsts režīms) 2. punktā vai 10.8. panta (Lielākās labvēlības režīms) 2. punktā vai 10. nodaļas (Ieguldījumi) C iedaļā (Ieguldījumu aizsardzība); vai

c) pastāv nesaderība starp šā nolīguma saistībām, kas, iespējams, ir pārkāptas, un nodokļu konvencijas saistībām.

7. Jautājumu saskaņā ar 6. punktu nosūta ne vēlāk kā dienā, ko ieguldījumu tiesa noteikusi atbildētājam pretargumentu iesniegšanai. Ja jautājumu nosūta atbildētājs, 10. nodaļas (Ieguldījumi) D iedaļā (Ieguldījumu strīdu izšķiršana) norādīto laikposmu ritēšanu vai tiesvedību aptur. Ja 180 dienu laikā no jautājuma nosūtīšanas Puses nevienojas izskatīt jautājumu vai arī nepieņem kopīgu lēmumu, laikposmu ritēšanas vai tiesvedības apturēšanu vairs nepiemēro un ieguldītājs var turpināt virzīt savu prasību.

8. Pušu kopīgais lēmums, kas pieņemts saskaņā ar 6. punktu, ir saistošs ieguldījumu tiesai.

9. Rīkojot apspriešanos saskaņā ar 6. punktu, katra Puse nodrošina, ka tās delegācijā ietilpst personas ar pienācīgu lietpratību šā panta aptvertajos jautājumos, tostarp katras Puses attiecīgo nodokļu iestāžu pārstāvji[165].

[165] Meksikas gadījumā "attiecīgo nodokļu iestāžu pārstāvji" ir Finanšu un valsts kredīta ministrijas amatpersonas.

32.3. PANTS

Informācijas izpaušana

1. Neko šajā nolīgumā neinterpretē kā prasību kādai Pusei darīt pieejamu konfidenciālu informāciju, kuras izpaušana traucētu tiesībaizsardzībai vai citādi būtu pretrunā sabiedrības interesēm, vai skartu konkrētu publisku vai privātu uzņēmumu likumīgas komerciālās intereses.

2. Informācijas izpaušanu visā strīdu izšķiršanas procesā, kas tiek risināts saskaņā ar šā nolīguma šo daļu, reglamentē piemērojamo nodaļu noteikumi.

3. Ja Puse saskaņā ar šo nolīgumu iesniedz – tostarp ar to struktūru starpniecību, kuras izveidotas saskaņā ar šo nolīgumu, – otrai Pusei informāciju, kas atbilstīgi iesniedzējas Puses normatīvajiem aktiem tiek uzskatīta par konfidenciālu, tad otra Puse minēto informāciju uzskata par konfidenciālu, ja vien iesniedzēja Puse nepiekrīt citādai attieksmei.

32.4. PANTS

PTO atbrīvojumi

Ja tiesības vai saistības, kas izveidojušās uz šā nolīguma šīs daļas noteikuma pamata, dublē kādas PTO līgumā ietvertas tiesības vai saistības, jebkurš pasākums, kas atbilst atbrīvojumam, kurš pieņemts, ievērojot PTO līguma IX panta 3. un 4. punktu, tiek uzskatīts par atbilstīgu šā nolīguma noteikumam.

IV DAĻA[166]

ORGANIZATORISKIE UN NOBEIGUMA NOTEIKUMI

1. NODAĻA

INSTITUCIONĀLĀ STRUKTŪRA

1.1. PANTS

Samits

1. Augstākā līmeņa politiskais un atsevišķu politikas jomu dialogs starp Pusēm norisinās samita līmenī. Samitus rīko reizi divos gados vai pēc savstarpējas vienošanās.

2. Samitos sniedz vispārēju ievirzi Pušu stratēģiskajām partnerattiecībām un šā nolīguma īstenošanai un nodrošina forumu, kurā apspriest visus divpusējos, reģionālos, divpusējos, divpusēji reģionālos vai starptautiskos jautājumus, kas interesē abas Puses.

[166] Ja kādā šīs daļas noteikumā ir atsauce uz citu šā nolīguma noteikumu, minētā atsauce attiecas uz citu šīs daļas noteikumu, ja vien nav skaidri norādīts citādi.

1.2. PANTS

Apvienotā padome

1. Ar šo izveido Apvienoto padomi. Apvienotā padome:

a) pārrauga šā nolīguma mērķu izpildi;

b) uzrauga šā nolīguma darbību un īstenošanu;

c) izskata visus jautājumus, kas rodas saistībā ar šo nolīgumu; un

d) risina jebkurus citus divpusējus vai starptautiskus jautājumus, kas interesē abas Puses.

2. Apvienotās padomes sanāksmes notiek regulāri – reizi divos gados vai pēc savstarpējas vienošanās.

3. Apvienoto padomi veido Pušu pārstāvji ministru līmenī, ņemot vērā Pušu attiecīgo iekšējo kārtību un konkrētos katrā sanāksmē risināmos jautājumus. Apvienotā padome saskaņā ar abpusēju vienošanos tiekas visos nepieciešamajos sastāvos.

4. Apvienotā padome pieņem savu reglamentu un Apvienotās komitejas reglamentu.

5. Apvienotajai padomei ir līdzpriekšsēdētāji – Eiropas Savienības pārstāvis un Meksikas pārstāvis –, kuri vada darbu saskaņā ar tās reglamentā paredzētajiem noteikumiem.

6. Apvienotā padome ir pilnvarota pēc vajadzības pieņemt lēmumus un sniegt ieteikumus, kā paredzēts šajā nolīgumā. Šā nolīguma I, II un IV daļas darbības jomā Apvienotā padome ir arī pilnvarota pieņemt lēmumus un sniegt ieteikumus pēc Pušu savstarpējas vienošanās. Šie lēmumi ir saistoši Pusēm, kas veic vajadzīgos pasākumus, lai tos izpildītu.

7. Apvienotā padome ir pilnvarota grozīt šo nolīgumu, ja tas paredzēts saskaņā ar 2.4. panta (Grozījumi) 2. punktu.

8. Apvienotā padome pieņem lēmumus un ieteikumus, Pusēm vienojoties un ievērojot tās reglamentu, kad ir pabeigtas to attiecīgās iekšējās procedūras, kas vajadzīgas pieņemšanai. Lēmumi ir saistoši Pusēm, kas veic vajadzīgos pasākumus, lai tos izpildītu.

9. Apvienotā padome var deleģēt Apvienotajai komitejai jebkuru no tās funkcijām, tostarp pilnvaras pieņemt saistošus lēmumus.

1.3. PANTS

Apvienotā komiteja

1. Ar šo izveido Apvienoto komiteju. Apvienotā komiteja palīdz Apvienotajai padomei veikt savas funkcijas.

2. Apvienotā komiteja ir atbildīga par šā nolīguma vispārējo īstenošanu, tostarp par nozaru dialogu definēšanu un uzraudzību.

3. Apvienotā komiteja sagatavo Apvienotās padomes sanāksmes.

4. Apvienotajā komitejā darbojas Pušu pārstāvji, kas ir augstas amatpersonas vai ko Puses iecēlušas, ņemot vērā konkrētos katrā sanāksmē risināmos jautājumus.

5. Lai risinātu visus jautājumus, kas saistīti ar šā nolīguma III daļu, Apvienotā komiteja tiekas īpašā sastāvā. Kad Apvienotā komiteja izskata kādu no minētajiem jautājumiem, tās sastāvā ir Pušu pārstāvji, kas atbild par tirdzniecības un ieguldījumu jautājumiem, kā paredzēts šā nolīguma III daļas 1.8. pantā (Apvienotās komitejas īpašās funkcijas).

6. Apvienotajai komitejai ir līdzpriekšsēdētāji – Eiropas Savienības pārstāvis un Meksikas pārstāvis.

7. Apvienotās komitejas sanāksmes notiek pēc savstarpējas vienošanās pārmaiņus Briselē un Mehiko tādā dienā un saskaņā ar tādu darba kārtību, par ko Puses iepriekš vienojušās. Pēc kādas Puses pieprasījuma var sasaukt īpašas sanāksmes, par to savstarpēji vienojoties. Sanāksmes var arī organizēt, izmantojot visus Pusēm pieejamos tehniskos līdzekļus.

8. Apvienotajai komitejai ir tiesības pieņemt lēmumus un ieteikumus šajā nolīgumā paredzētos gadījumos un jomās, kurās Apvienotā padome tai ir deleģējusi savas pilnvaras. Lēmumus un ieteikumus pieņem, Pusēm vienojoties un ievērojot Apvienotās komitejas reglamentu, kad ir pabeigtas to attiecīgās iekšējās procedūras, kas vajadzīgas pieņemšanai. Lēmumi ir saistoši Pusēm, kas veic vajadzīgos pasākumus, lai tos izpildītu.

1.4. PANTS

Apakškomitejas un citas struktūras

1. Vajadzības gadījumā un uz *ad hoc* pamata Apvienotā komiteja var izveidot apakškomitejas vai citas struktūras, kas palīdz pildīt tās funkcijas un risina konkrētus uzdevumus vai jautājumus. Tā var mainīt uzdevumus, kas uzticēti jebkurai apakškomitejai vai citām šim nolūkam izveidotām struktūrām, vai likvidēt tās.

2. Apvienotā komiteja pieņem reglamentu, kurā nosaka apakškomiteju un citu struktūru sastāvu, pienākumus un darbību.

3. Ja vien šajā nolīgumā nav paredzēts citādi vai ja vien Puses nevienojas citādi, apakškomiteju un citu struktūru sanāksmes notiek pēc vajadzības vai pēc jebkuras Puses vai Apvienotās komitejas pieprasījuma. Sanāksmes notiek klātienē vai, izmantojot visus Pusēm pieejamos tehniskos līdzekļus. Klātienē sanāksmes notiek pārmaiņus Briselē un Mehiko.

4. Apakškomitejām un citām struktūrām ir līdzpriekšsēdētāji – Eiropas Savienības pārstāvis un Meksikas pārstāvis.

5. Apakškomitejas un citas struktūras par savu darbību ziņo Apvienotajai komitejai.

6. Apakškomitejas un citas struktūras izveide neliedz nevienai Pusei iesniegt jebkādu jautājumu tieši Apvienotajai komitejai.

7. Ar šo tiek izveidota Attīstības un starptautiskās sadarbības apakškomiteja, lai koordinētu un uzraudzītu sadarbības pasākumu īstenošanu šā nolīguma II daļā minētajās jomās. Tā palīdz Apvienotajai komitejai veikt savas funkcijas attiecībā uz šiem jautājumiem.

8. Ar šo tiek izveidota Pretkorupcijas apakškomiteja tirdzniecības un ieguldījumu jomā Protokola par korupcijas novēršanu un apkarošanu 23. panta vajadzībām.

9. Papildus šā panta noteikumiem apakškomiteju un citu struktūru, kas izveidotas ar šā Nolīguma III daļas 1.10. pantu (Šā nolīguma III daļas apakškomitejas un citas struktūras), darbību reglamentē šā nolīguma III daļa, un minētās apakškomitejas ziņo Apvienotajai komitejai tās sastāvā tirdzniecības jautājumu risināšanai.

1.5. PANTS

Apvienotā parlamentārā komiteja

1. Ar šo izveido Apvienoto parlamentāro komiteju. Apvienotā parlamentārā komiteja ir forums, kurā notiek sanāksmes un viedokļu apmaiņa un tiek veicinātas ciešākas attiecības.

2. Apvienotajā parlamentārajā komitejā ir Eiropas Parlamenta un Meksikas Kongresa deputāti.

3. Apvienotajai parlamentārajai komitejai ir līdzpriekšsēdētāji – Eiropas Parlamenta pārstāvis un Meksikas Kongresa pārstāvis.

4. Apvienotās parlamentārās komitejas sanāksmes notiek pārmaiņus Briselē un Mehiko pašas noteiktos intervālos.

5. Apvienotā parlamentārā komiteja var pieņemt savu reglamentu.

6. Apvienoto parlamentāro komiteju informē par Apvienotās padomes vai, ja tai deleģētas pilnvaras, Apvienotās komitejas lēmumiem un ieteikumiem. Apvienotā parlamentārā komiteja var pieprasīt attiecīgu informāciju par jautājumiem, kas ir būtiski saistībā ar šo nolīgumu.

7. Apvienotā parlamentārā komiteja var sniegt ieteikumus Apvienotajai padomei.

1.6. PANTS

Attiecības ar pilsonisko sabiedrību

Puses apspriežas ar pilsonisko sabiedrību par šim nolīgumam būtiskiem jautājumiem, jo īpaši sadarbojoties ar vietējām konsultantu grupām un Pilsoniskās sabiedrības forumu, kas minēti attiecīgi 1.7. un 1.8. pantā.

1.7. PANTS

Vietējās konsultantu grupas

1. Katra Puse viena gada laikā pēc šā nolīguma stāšanās spēkā ieceļ vienu vai vairākas vietējās konsultantu grupas.

2. Vietējā konsultantu grupa konsultē attiecīgo Pusi par jautājumiem, uz kuriem attiecas šis nolīgums. Ja ir iecelta vairāk nekā viena vietējā konsultantu grupa, šā nolīguma katru daļu skata ne vairāk kā viena vietējā konsultantu grupa.

3. Ja ir iecelta vairāk nekā viena vietējā konsultantu grupa, katrai vietējai konsultantu grupai var būt dažādi locekļi, bet tajā ir līdzsvaroti pārstāvētas neatkarīgas pilsoniskās sabiedrības organizācijas, tostarp nevalstiskās organizācijas, uzņēmējdarbības organizācijas un arodbiedrības, kas darbojas ekonomikas, ilgtspējīgas attīstības, sociālajā, cilvēktiesību, vides un citās jomās.

4. Vietējās konsultantu grupas sanāksmes var notikt dažādos sastāvos, lai apspriestu jautājumus, kas attiecas uz šā nolīguma dažādām daļām.

5. Katra Puse vismaz reizi gadā tiekas ar savu vietējo konsultantu grupu vai grupām. Katra Puse izskata viedokļus vai ieteikumus, ko jebkuras vietējās konsultantu grupas iesniegušas par jautājumiem, kas attiecas uz šo nolīgumu.

6. Lai veicinātu sabiedrības informētību par vietējām konsultantu grupām, katra Puse publicē grupas darbā iesaistīto organizāciju sarakstu, kā arī katras vietējās konsultantu grupas kontaktpunktu.

7. Puses mudina savas attiecīgās vietējās konsultantu grupas savstarpēji sadarboties.

1.8. PANTS

Pilsoniskās sabiedrības forums

1. Puses veicina pilsoniskās sabiedrības foruma organizēšanu, kurā piedalās Pušu dalībnieki, lai risinātu publisku dialogu par jautājumiem, kas attiecas uz šo nolīgumu.

2. Pilsoniskās sabiedrības forums tiekas saistībā ar Apvienotās komitejas sanāksmi, tostarp tad, ja Apvienotās komitejas sanāksme notiek sastāvā tirdzniecības jautājumu risināšanai. Puses var arī veicināt dalību Pilsoniskās sabiedrības forumā, izmantojot tehnoloģiskus līdzekļus.

3. Pilsoniskās sabiedrības forumā var piedalīties neatkarīgas pilsoniskās sabiedrības organizācijas, kas iedibinātas Pušu teritorijā, tostarp 1.7. pantā minēto vietējo konsultantu grupu locekļi. Puses veicina neatkarīgu pilsoniskās sabiedrības organizāciju līdzsvarotu pārstāvību, tostarp nevalstisko organizāciju, uzņēmējdarbības un darba devēju organizāciju un arodbiedrību, kas darbojas ekonomikas, ilgtspējīgas attīstības, sociālajā, cilvēktiesību, vides un citās jomās, līdzsvarotu pārstāvību.

4. Pušu pārstāvji, kas piedalās Apvienotās komitejas darbā, vajadzības gadījumā var piedalīties Pilsoniskās sabiedrības foruma sanāksmes sesijā, lai sniegtu informāciju par jautājumiem, kas attiecas uz šā nolīguma darbību, un lai iesaistītos dialogā ar Pilsoniskās sabiedrības forumu.

Šo sesiju vada Apvienotās komitejas līdzpriekšsēdētāji vai vajadzības gadījumā viņu pārstāvji. Katra Puse publicē oficiālos paziņojumus, ko tā sniegusi Pilsoniskās sabiedrības forumā.

2. NODAĻA

NOBEIGUMA NOTEIKUMI

2.1. PANTS

Pušu definīcija

Šajā nolīgumā:

a) “Puse” ir Eiropas Savienība vai tās dalībvalstis vai Eiropas Savienība un tās dalībvalstis saskaņā ar to attiecīgajām kompetences jomām (“ES Puse”) vai Meksika;

b) “Puses” ir, no vienas puses, ES Puse un, no otras puses, Meksika.

2.2. PANTS

Teritoriālā piemērošana

1. Ja vien nav noteikts citādi, šo nolīgumu attiecībā uz Eiropas Savienību piemēro teritorijām, kurām piemēro LES un LESD, saskaņā ar minētajos Līgumos paredzētajiem nosacījumiem. Noteikumi par tarifu režīmu precēm, izcelsmi un izcelsmes procedūrām tiek piemēroti arī Savienības muitas teritorijai, kuru neietver šā punkta pirmais teikums. Termins "teritorija" III daļas 4. nodaļā (Muita un tirdzniecības atvieglošana), 2.7. pantā (Pēc remonta vai pārveidošanas atpakaļievestas preces), 2.13. pantā (Preču pagaidu ievešana) un 25.66. pantā (Ar intelektuālā īpašuma tiesībām saistīti izpildes pasākumi uz robežām) attiecībā uz ES Pusi ietver Eiropas Savienības muitas teritoriju. Eiropas Savienības muitas teritorija ir teritorija, kas minēta 4. pantā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) Nr. 952/2013[167].

2. Ja vien nav noteikts citādi, šo nolīgumu piemēro attiecībā uz Meksiku, tās sauszemes teritoriju, gaisa telpu, iekšējiem ūdeņiem, teritoriālajiem ūdeņiem un jebkuriem ārpus Meksikas teritoriālajiem ūdeņiem esošiem apgabaliem, kuros Meksika var īstenot suverēnās tiesības un jurisdikciju, kā noteikts tās iekšzemes tiesību aktos, saskaņā ar ANO Jūras tiesību konvenciju.

[167] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 952/2013 (2013. gada 9. oktobris), ar ko izveido Savienības Muitas kodeksu (ES OV L 269, 10.10.2013., 1. lpp.).

2.3. PANTS

Pienākumu izpilde

1. Katra Puse ir atbildīga par šā nolīguma noteikumu ievērošanu. Tālab katra Puse veic visus vispārīgos vai konkrētos pasākumus, kas vajadzīgi, lai izpildītu savus pienākumus saskaņā ar šo nolīgumu.

2. Ja viena Puse uzskata, ka otra Puse nav izpildījusi kādu no šā nolīguma III daļā noteiktajiem pienākumiem, tad piemēro īpašos mehānismus, kas paredzēti šā nolīguma minētajā daļā.

3. Ja viena Puse uzskata, ka otra Puse nav izpildījusi kādu no pienākumiem, kas I daļas 2. pantā un II daļas 1.4. pantā ir aprakstīti kā būtiski elementi, tā var veikt piemērotus pasākumus. Šajā punktā jēdziens "piemēroti pasākumi" var ietvert šā nolīguma darbības daļēju vai pilnīgu apturēšanu.

4. Ja viena vai otra Puse uzskata, ka otra Puse nav izpildījusi kādu no šajā nolīgumā noteiktajiem pienākumiem, izņemot tos, uz kuriem attiecas šā panta 2. un 3. punkts, tā paziņo par to otrai Pusei un sniedz visu attiecīgo informāciju. Puses apspriežas Apvienotajā padomē ar nolūku panākt abpusēji pieņemamu risinājumu. Ja Apvienotā padome nespēj panākt abpusēji pieņemamu risinājumu, paziņotāja Puse var veikt piemērotus pasākumus. Šajā punktā jēdziens "piemēroti pasākumi" var ietvert tikai šā nolīguma I, II un IV daļas darbības apturēšanu.

5. Šā panta 3. un 4. punktā minētos piemērotos pasākumus veic, pilnībā ievērojot starptautiskās tiesības, un tie ir samērīgi ar šā nolīguma pienākumu nepildīšanu. Priekšroku dod tādiem pasākumiem, kas vismazāk traucē šā nolīguma darbību. Puses ir vienisprātis, ka šā nolīguma darbības daļēja vai pilnīga apturēšana būtu galējais līdzeklis.

2.4. PANTS

Grozījumi

1. Šo nolīgumu Puses var grozīt, rakstiski vienojoties. Grozījumi stājas spēkā dienā, par kuru Puses vienojas, un pēc attiecīgo juridisko prasību un procedūru izpildes.

2. Neatkarīgi no 1. punkta šo nolīgumu var grozīt tajā noteiktajos gadījumos ar Apvienotās padomes vai Apvienotās komitejas lēmumu, ar ko groza šā nolīguma noteikumus vai pielikumus.

2.5. PANTS

Stāšanās spēkā un provizoriska piemērošana

1. Šo nolīgumu Puses apstiprina saskaņā ar Pušu attiecīgajām iekšējām procedūrām.

2. Šis nolīgums stājas spēkā otrā mēneša pirmajā dienā pēc dienas, kad abas Puses ir paziņojušas viena otrai, ka ir pabeigtas to attiecīgās iekšējās procedūras, kas minētas 1. punktā.

3. Neatkarīgi no 2. punkta un kamēr tas nav stājies spēkā, Eiropas Savienība un Meksika var šo nolīgumu attiecīgā gadījumā piemērot provizoriski, pilnībā vai daļēji, ievērojot savas attiecīgās iekšējās procedūras.

4. Provizoriskā piemērošana sākas otrā mēneša pirmajā dienā pēc pēdējā šāda paziņojuma dienas:

a) paziņojums, ar kuru Eiropas Savienība informē Meksiku par to, ka ir pabeigtas tās nepieciešamās iekšējās procedūras, norādot, kuras šā nolīguma daļas tiks piemērotas provizoriski; un

b) paziņojums, ar kuru Meksika informē Eiropas Savienību par to, ka ir pabeigtas tās nepieciešamās iekšējās procedūras.

5. Provizoriskās piemērošanas laikā turpina piemērot 1997. gada 8. decembrī Briselē parakstītā Ekonomikas partnerattiecību, politikas koordinācijas un sadarbības nolīguma starp Eiropas Kopienu un tās dalībvalstīm, no vienas puses, un Meksikas Savienotajām Valstīm, no otras puses, noteikumus, ciktāl tos neaptver šā nolīguma provizoriskā piemērošana.

6. Eiropas Savienība vai Meksika var rakstiski paziņot otrai Pusei par savu nodomu izbeigt šā nolīguma provizorisko piemērošanu. Izbeigšana stājas spēkā otrā mēneša pirmajā dienā pēc minētā paziņojuma.

7. Ja šo nolīgumu vai dažus šā nolīguma noteikumus piemēro provizoriski saskaņā ar 4. punktu, Puses jēdzienu "šā nolīguma spēkā stāšanās diena" saprot kā provizoriskās piemērošanas dienu. Apvienotā padome un citas struktūras, kas izveidotas saskaņā ar šo nolīgumu, var pildīt savas funkcijas šā nolīguma provizoriskās piemērošanas laikā. Visi lēmumi vai ieteikumi, kas pieņemti, pildot minētās funkcijas, vairs nav spēkā, ja šā nolīguma provizoriskā piemērošana tiek izbeigta saskaņā ar 6. punktu.

8. Paziņojumus, kas veikti saskaņā ar šo pantu, ES Puses gadījumā sūta Eiropas Savienības Padomes Ģenerālsekretariātam un Meksikas gadījumā – Ārlietu ministrijai.

2.6. PANTS

Saistība ar citiem nolīgumiem

1. Ar šo nolīgumu atceļ un aizstāj Ekonomikas partnerattiecību, politikas koordinācijas un sadarbības nolīgumu starp Eiropas Kopienu un tās dalībvalstīm, no vienas puses, un Meksikas Savienotajām Valstīm, no otras puses, kas parakstīts Briselē 1997. gada 8. decembrī, tostarp visus turpmākos tā institucionālo struktūru lēmumus, izņemot ES un Meksikas Apvienotās padomes Lēmumu Nr. 5/2004[168],.

2. Stājoties spēkā šim nolīgumam, ES un Meksikas Pagaidu nolīgums par tirdzniecību zaudē spēku un tiek aizstāts ar šo nolīgumu.

3. Atsauces uz 1. un 2. punktā minētajiem nolīgumiem visos pārējos Pušu nolīgumos saprot kā atsauces uz šo nolīgumu.

4. Puses var papildināt šo nolīgumu, noslēdzot konkrētus nolīgumus jebkurā sadarbības jomā, kas ietilpst šā nolīguma piemērošanas jomā. Šādi konkrēti nolīgumi ir vispārējo divpusējo attiecību, ko reglamentē šis nolīgums, sastāvdaļa, un uz tiem attiecas kopējā institucionālā struktūra, kura izveidota saskaņā ar šo nolīgumu.

[168] ES un Meksikas Apvienotās Padomes Lēmums Nr. 5/2004 (2004. gada 15. decembris), lai saskaņā ar Lēmuma Nr. 2/2000 17. panta 3. punktu pieņemtu minētā lēmuma pielikumu par savstarpēju administratīvu palīdzību muitas jomā (ES OV L 66, 12.3.2005., 15. lpp.).

5. Esošos nolīgumus, kas ietilpst šā nolīguma piemērošanas jomā, uzskata par vispārējo divpusējo attiecību, kuras reglamentē šis nolīgums, sastāvdaļu, un uz tiem attiecas kopējā institucionālā struktūra, kas izveidota saskaņā ar šo nolīgumu.

6. Stājoties spēkā šim nolīgumam, visus lēmumus, ko pieņēmusi Tirdzniecības padome, kura izveidota ar ES un Meksikas Pagaidu nolīgumu par tirdzniecību, uzskata par pieņemtiem Apvienotajā padomē, kas izveidota ar 1.2. pantu. Visus lēmumus, ko pieņēmusi Tirdzniecības komiteja, kura izveidota ar ES un Meksikas Pagaidu nolīgumu par tirdzniecību, uzskata par pieņemtiem Apvienotajā komitejā, kas izveidota ar 1.3. pantu.

7. Neraugoties uz šā panta 2. punktu:

a) pagaidu pasākumus, kas pieņemti saskaņā ar ES un Meksikas Pagaidu nolīguma par tirdzniecību 2.24. panta (Vīna produktu un stipro alkoholisko dzērienu sertificēšana) 7. punktu un 20.4. pantu (Pagaidu aizsardzības pasākumi) un kas darbojas šā nolīguma spēkā stāšanās dienā, turpina piemērot līdz to paredzētā termiņa beigām;

b) divpusējus aizsardzības pasākumus, kas pieņemti saskaņā ar ES un Meksikas Pagaidu nolīguma par tirdzniecību 5. nodaļas (Tirdzniecības aizsardzības instrumenti) C iedaļu (Divpusēji aizsardzības pasākumi) un kas darbojas šā nolīguma spēkā stāšanās dienā, turpina piemērot līdz to paredzētā termiņa beigām;

c) strīdu izšķiršanas procedūru, kas jau sākta saskaņā ar ES un Meksikas Pagaidu nolīguma par tirdzniecību 31.6. pantu (Šķīrējtiesas izveide), no šā nolīguma spēkā stāšanās dienas uzskata par strīdu izšķiršanas procedūru saskaņā ar šo nolīgumu, un to turpina līdz tās pabeigšanai; un

d) saskaņā ar ES un Meksikas Pagaidu nolīguma par tirdzniecību 31.6. pantu (Šķīrējtiesas izveide) sāktās strīdu izšķiršanas procedūrās panāktais saistošais iznākums Pusēm paliek saistošs arī pēc šā nolīguma spēkā stāšanās dienas.

8. Puses nevar sākt strīdu izšķiršanas procedūru saskaņā ar šo nolīgumu par jautājumiem, par kuriem saskaņā ar ES un Meksikas Pagaidu nolīguma par tirdzniecību 31. nodaļu (Strīdu izšķiršana) ir sagatavots galīgais šķīrējtiesas ziņojums.

9. Pārejas periodus, kas jau ir pilnībā vai daļēji pagājuši saskaņā ar ES un Meksikas Pagaidu nolīgumu par tirdzniecību, ņem vērā, aprēķinot pārejas periodus, kas paredzēti līdzvērtīgos šā nolīguma noteikumos. Šādus šajā nolīgumā paredzētus pārejas periodus aprēķina, sākot no šā nolīguma spēkā stāšanās dienas.

2.7. PANTS

Pielikumi, protokoli un kopīgas deklarācijas

1. Šā nolīguma pielikumi, tostarp to papildinājumi, protokoli, piezīmes un kopīgās deklarācijas ir neatņemama tā sastāvdaļa.

2. Katrs šā nolīguma pielikums, ieskaitot tā papildinājumus, kurš apzīmēts ar kodu, kas sākas ar arābu ciparu, ir šā nolīguma III daļas tās nodaļas neatņemama sastāvdaļa, kurai ir tāds pats arābu cipars un kurā ir atsauce uz konkrēto pielikumu.

3. Šā nolīguma I līdz VII pielikums, tostarp to papildinājumi, kurš apzīmēts ar romiešu ciparu, ir šā nolīguma III daļas 10. līdz 19. nodaļas neatņemama sastāvdaļa. Ja vien nav noteikts citādi, 10. līdz 19. nodaļā sniegtās definīcijas attiecas arī uz minētajiem pielikumiem.

2.8. PANTS

Drošības izņēmums

Neko šajā nolīgumā neinterpretē kā:

a) prasību Pusei sniegt jebkādu informāciju vai atļaut piekļuvi tai, ja Puse uzskata, ka šādas informācijas izpaušana ir pretrunā būtiskām Puses drošības interesēm;

b) šķērsli, kas attur Pusi no rīcības, kuru tā uzskata par nepieciešamu savu būtisko drošības interešu aizsardzībai:

i) saistībā ar ieroču, munīcijas un militārā inventāra ražošanu vai nelikumīgu tirdzniecību, kā arī militāru formējumu apgādei paredzētu citu preču un materiālu tieši vai netieši veiktu nelikumīgu tirdzniecību un darījumiem ar tiem;

ii) saistībā ar pakalpojumu un tehnoloģiju piegādi un saimniecisko darbību, kas tieši vai netieši veikta, lai apgādātu militāru formējumu;

iii) saistībā ar skaldmateriāliem un kodoltermiskajā sintēzē izmantojamiem materiāliem vai materiāliem, no kuriem tos iegūst;

iv) kara laikā vai citādā ārkārtas situācijā starptautiskajās attiecībās; vai

c) šķērsli, kas attur Pusi no rīcības, lai pildītu savas starptautiskās saistības saskaņā ar ANO Statūtiem nolūkā uzturēt starptautisku mieru un drošību.

2.9. PANTS

Jaunu dalībvalstu pievienošanās Eiropas Savienībai

1. Eiropas Savienība nekavējoties informē Meksiku par jebkuru trešās valsts lūgumu pievienoties Eiropas Savienībai.

2. Eiropas Savienība paziņo Meksikai par to, ka stājas spēkā līgums par trešās valsts pievienošanos Eiropas Savienībai (turpmāk "pievienošanās līgums").

3. Sarunu laikā starp Eiropas Savienību un valsti, kas vēlas pievienoties, Eiropas Savienība:

a) pēc Meksikas lūguma, ciktāl iespējams, sniedz informāciju par jautājumiem, uz kuriem attiecas šis nolīgums; un

b) ņem vērā visas Meksikas paustās bažas attiecībā uz jautājumiem, uz kuriem attiecas šis nolīgums.

4. Jauna Eiropas Savienības dalībvalsts pievienojas šim nolīgumam saskaņā ar Apvienotās padomes pieņemtajiem noteikumiem. Minētā pievienošanās stājas spēkā dienā, kad jaunā dalībvalsts pievienojas Eiropas Savienībai. Apvienotā padome ar lēmumu groza šo nolīgumu un tādējādi nosaka pievienošanās noteikumus.

5. Neatkarīgi no 4. punkta Apvienotā komiteja tās sastāvā tirdzniecības jautājumu risināšanai attiecībā uz šā nolīguma III daļu:

a) jau laikus pirms dienas, kad trešā valsts pievienojas Eiropas Savienībai, izskata šādas pievienošanās ietekmi uz šo nolīgumu; un

b) pirms trešās valsts pievienošanās Eiropas Savienībai stāšanās spēkā izvērtē šādas pievienošanās ietekmi uz šo nolīgumu un vienojas par jebkādiem grozījumiem, pielāgojumiem vai pārejas pasākumiem, kas vajadzīgi attiecībā uz nolīguma III daļu, lai Puses minēto daļu varētu piemērot, ciktāl iespējams, no dienas, kad jaunā dalībvalsts pievienojas Eiropas Savienībai.

6. Šajā pantā minētos Apvienotās padomes un Apvienotās komitejas lēmumus pieņem saskaņā ar 1.2. pantu (Apvienotā padome).

2.10. PANTS

Turpmāka pievienošanās šim nolīgumam

Šim nolīgumam var pievienoties jebkura valsts, kas ir gatava izpildīt šajā nolīgumā noteiktās saistības, ievērojot tādus noteikumus un nosacījumus, par kuriem valsts var vienoties ar Pusēm, un pēc tam, kad šāda pievienošanās ir apstiprināta saskaņā ar katras Puses un valsts, kas pievienojas, spēkā esošajām juridiskajām procedūrām.

2.11. PANTS

Privātās tiesības

Nekas šajā nolīgumā nav interpretējams tā, ka tas personām piešķirtu vēl citas tiesības vai uzliktu vēl citus pienākumus, izņemot tos, kas Pušu starpā radušies saskaņā ar starptautiskajām publiskajām tiesībām, vai ka tas, neskarot Meksikas iekšzemes tiesību aktus, atļautu uz šo nolīgumu tieši atsaukties Pušu iekšzemes tiesību sistēmās.

2.12. PANTS

Autentiskie teksti

Šis nolīgums ir sagatavots divos oriģināleksemplāros angļu, bulgāru, čehu, dāņu, franču, grieķu, holandiešu, horvātu, igauņu, itāļu, īru, latviešu, lietuviešu, maltiešu, poļu, portugāļu, rumāņu, slovāku, slovēņu, somu, spāņu, ungāru, vācu un zviedru valodā; visi teksti ir vienlīdz autentiski.

2.13. PANTS

Termiņš un izbeigšana

1. Šis nolīgums paliek spēkā nenoteiktu laiku.

2. ES Puse vai Meksika var otrai Pusei rakstiski paziņot par savu nodomu izbeigt šo nolīgumu. Izbeigšana stājas spēkā sešus mēnešus pēc minētā paziņojuma saņemšanas dienas.

TO APLIECINOT, attiecīgi pilnvarotie ir parakstījuši šo nolīgumu.

…, … gada …

Beļģijas Karalistes vārdā –

Bulgārijas Republikas vārdā –

Čehijas Republikas vārdā –

Dānijas Karalistes vārdā –

Vācijas Federatīvās Republikas vārdā –

Igaunijas Republikas vārdā –

Īrijas vārdā –

Grieķijas Republikas vārdā –

Spānijas Karalistes vārdā –

Francijas Republikas vārdā –

Horvātijas Republikas vārdā –

Itālijas Republikas vārdā –

Kipras Republikas vārdā –

Latvijas Republikas vārdā –

Lietuvas Republikas vārdā –

Luksemburgas Lielhercogistes vārdā –

Ungārijas vārdā –

Maltas Republikas vārdā –

Nīderlandes Karalistes vārdā –

Austrijas Republikas vārdā –

Polijas Republikas vārdā –

Portugāles Republikas vārdā –

Rumānijas vārdā –

Slovēnijas Republikas vārdā –

Slovākijas Republikas vārdā –

Somijas Republikas vārdā –

Zviedrijas Karalistes vārdā –

Eiropas Savienības vārdā –

Meksikas Savienoto Valstu vārdā –